РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ГРАД БЕОГРАД
ОПШТИНА - ЧУКАРИЦА
ОШ „ Бранко Радичевић”
Велика Моштаница
10. Октобар бр. 10
Дел. број: 1-255/2018
Дана: 22.06.2018.

Тел./ факс: 011/8075–434
Директор: 062/351–002
Е-пошта: *osbrankoradicevic@yahoo.com*
Интернет презентација: *www.osbr.edu.rs*

ОШ „БРАНКО РАДИЧЕВИЋ“

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ
ЗА ПЕРИОД
2018/2019 ДО 2021/2022. ГОД.

ДИРЕКТОР ШКОЛЕ:
Срђан Раденовић

М.П.

ПРЕДСЕДНИК ШКОЛСКОГ ОДБОРА:
Љиљана Бошковић

САДРЖАЈ

1.ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ РАДА ... *8*

1. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ... *11*

2. НАСТАВНИ ПЛАН ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ... *12*

2.1. Наставни план за први циклус ... **12**

2.2. Наставни план за други циклус ... **14**

2.3. Остали облици образовно васпитног рада у разредној настави ... **18**

2.4. Остали облици васпитно образовног рада у предметној настави ... **19**

3. НАСТАВНИ ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ ... *20*

3.1. Програми обавезних наставних предмета у првом разреду ... **20**

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК ... 20

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ... 24

Наставни предмет: МАТЕМАТИКА ... 34

Наставни предмет: СВЕТ ОКО НАС ... 37

Наставни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА ... 41

Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА ... 44

Наставни предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ ... 47

ПРОЈЕКТНА НАСТАВА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ... 50

3.2. Програми обавезних изборних предмета у првом разреду ... **53**

Изборни предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ ... 53

Наставни предмет: ВЕРСКА НАСТАВА ... 56

3.3. Програми обавезних наставних предмета у другом разреду ... **58**

Предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК ... 58

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ... 62

Предмет: МАТЕМАТИКА ... 65

Предмет: СВЕТ ОКО НАС ... 69

Предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА ... 76

Предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА ... 78

Предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ ... 80

3.4. Програми обавезних изборних предмета у другом разреду ... **84**

Назив: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ ... 84

Назив: ВЕРСКА НАСТАВА ... 86

3.5. Програми изборних наставних предмета у другом разреду ... **88**

Наставни предмет: ОД ИГРАЧКЕ ДО РАЧУНАРА ... 88

Предмет: НАРОДНА ТРАДИЦИЈА ... 89

Предмет: ЧУВАРИ ПРИРОДЕ ... 91

3.6. Програми обавезних наставних предмета у трећем разреду ... **93**

Наставни предмет : СРПСКИ ЈЕЗИК ... 93

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ... 99

Наставни предмет: МАТЕМАТИКА ... 101

Наставни предмет: ПРИРОДА И ДРУШТВО ... 105

Наставни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА ... 108

Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА ... 110

Наставни предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ ... 112

3.7. Програми обавезних изборних предмета у трећем разреду ... **114**

Изборни предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ ... 114

Изборни предмет: ВЕРСКА НАСТАВА ... 116

3.8. Програми изборних наставних предмета у трећем разреду ... 118

Изборни предмет: ОД ИГРАЧКЕ ДО РАЧУНАРА ... 118
Изборни предмет: ЧУВАРИ ПРИРОДЕ ... 119

3.9. Програми обавезних наставних предмета у четвртом разреду ... 121

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК ... 121
Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ... 127
Наставни предмет: МАТЕМАТИКА ... 129
Наставни предмет: ПРИРОДА И ДРУШТВО ... 132
Предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА ... 136
Предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА ... 139
Предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ ... 140

3.10. Програми обавезних изборних предмета у четвртом разреду ... 141

Предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ ... 141
Предмет: ВЕРСКА НАСТАВА ... 142

3.11. Програми изборних наставних предмета у четвртом разреду ... 144

Наставни предмет: ОД ИГРАЧКЕ ДО РАЧУНАРА ... 144

3.12. Програми обавезних наставних предмета у петом разреду ... 145

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК ... 145
Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ... 151
Наставни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА ... 172
Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА ... 184
Наставни предмет: ИСТОРИЈА ... 189
Наставни предмет: ГЕОГРАФИЈА ... 194
Наставни предмет: МАТЕМАТИКА ... 199
Наставни предмет: БИОЛОГИЈА ... 202
Наставни предмет: ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА ... 212
Наставни предмет: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО ... 219
Наставни предмет: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ ... 223

3.13. Програми обавезних изборних предмета у петом разреду ... 236

Наставни предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ ... 236
Наставни предмет: ВЕРСКА НАСТАВА ... 239
Наставни предмет: РУСКИ ЈЕЗИК ... 241

3.14. Слободне наставне активности ... 250

Наставни предмет: ЧУВАРИ ПРИРОДЕ ... 250
Наставни предмет: ЦРТАЊЕ,СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ ... 253
Наставни предмет: ХОР И ОРКЕСТАР ... 256

3.15. Програми обавезних наставних предмета у шестом разреду ... 259

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК ... 259
Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ... 273
Наставни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА ... 277
Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА ... 280
Наставни предмет: ИСТОРИЈА ... 284
Наставни предмет: ГЕОГРАФИЈА ... 287
Наставни предмет: ФИЗИКА ... 290
Наставни предмет: МАТЕМАТИКА ... 295
Наставни предмет: БИОЛОГИЈА ... 299
Наставни предмета: ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА ... 305
Наставни предмет: ФИЗИЧКО И ЗДРВАСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ ... 312
Наставни предмет: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО ... 325

3.16. Програми обавезних изборних предмета у шестом разреду ... 328

Наставни предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ ... 328
Наставни предмет: ВЕРСКА НАСТАВА ... 331
Наставни предмет: РУСКИ ЈЕЗИК ... 333

3.17. Програми слободних активности у шестом разреду ... 339
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЧУВАРИ ПРИРОДЕ ... 339
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ, ВАЈАЊЕ ... 342
Наставни предмет: ХОР И ОРКЕСТАР ... 346

3.18. Програми обавезних наставних предмета у седмом разреду ... 349
Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК ... 349
Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ... 365
Наставни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА ... 370
Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА ... 373
Наставни предмет: ИСТОРИЈА ... 377
Наставни предмет: ГЕОГРАФИЈА ... 380
Наставни предмет: ФИЗИКА ... 386
Наставни предмет: ХЕМИЈА ... 392
Наставни предмет: МАТЕМАТИКА ... 396
Наставни предмет: БИОЛОГИЈА ... 400
Наставни предмет: ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ ... 405
Наставни предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ ... 408

3.19. Програми обавезних изборних предмета у седмом разреду ... 411
Наставни предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ ... 411
Наставни предмет: ВЕРСКА НАСТАВА ... 413
Наставни предмет: РУСКИ ЈЕЗИК ... 415
Наставни предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ- ИЗАБРАНИ СПОРТ ... 422

3.20. Програми изборних наставних предмета у седмом разреду ... 424
Наставни предмет: ХОР И ОРКЕСТАР ... 424
Наставни предмет: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО ... 427
Наставни предмет: ДОМАЋИНСТВО ... 429

3.21. Програми обавезних наставних предмета у осмом разреду ... 431
Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК ... 431
Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ... 448
Наставни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА ... 452
Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА ... 454
Наставни предмет: ИСТОРИЈА ... 457
Наставни предмет: ГЕОГРАФИЈА ... 461
Наставни предмет: ФИЗИКА ... 466
Наставни предмет: ХЕМИЈА ... 471
Наставни предмет: МАТЕМАТИКА ... 476
Наставни предмет: БИОЛОГИЈА ... 480
Наставни предмет: ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ ... 487
Наставни предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ ... 490

3.22. Програми обавезних изборних предмета у осмом разреду ... 493
Наставни предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ ... 493
Наставни предмет: ВЕРСКА НАСТАВА ... 496
Наставни предмет: РУСКИ ЈЕЗИК ... 498
Наставни предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ- ИЗАБРАНИ СПОРТ ... 505

3.23. Програми изборних наставних предмета у осмом разреду ... 507
Наставни предмет: ХОР И ОРКЕСТАР ... 507
Наставни предмет: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО ... 510
Наставни предмет: ДОМАЋИНСТВО ... 511

3.24. ГОДИШЊИ ПРОГРАМ И ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКИХ СТАРЕШИНА 513
ПЛАН ЧАСОВА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ - ПРВИ РАЗРЕ....514
ПЛАН ЧАСОВА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ - ДРУГИ РАЗРЕД....518
ПЛАН ЧАСОВА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ - ТРЕЋИ РАЗРЕД....519
ПЛАН ЧАСОВА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ - ЧЕТВРТИ РАЗРЕД....520
ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ - ПЕТИ РАЗРЕД....521
ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ - ШЕСТИ РАЗРЕД....522
ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ - СЕДМИ РАЗРЕД....523
ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ-ОСМИ РАЗРЕД....524

4. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ 525

4.1. Допунска настава у првом циклусу....525
Допунска настава за први разред....526
Допунска настава за други разред....528
Допунска настава за трећи разред....529
Допунска настава за четврти разред....531

4.2. Додатна настава у првом циклусу....532
Додатна настава за четврти разред....532

4.3. Допунска настава у другом циклусу....533
Допунска настава за пети разред....533
Допунска настава за шести разред....538
Допунска настава за седми разред....542
Допунска настава за осми разред....548

4.4. Додатна настава у другом циклусу....554
Додатна настава за пети разред....555
Додатна настава за шести разред....560
Додатна настава за седми разред....565
Додатна настава за осми разред....572

5. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ.... 578

6. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ.... 579

6.1. ПРОГРАМ ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ....580
ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ЛЕТЊЕГ „СУПЕР КАМПА“....580

6.2. ПИЛОТ ПРОГРАМ “ ПОКРЕНИМО НАШУ ДЕЦУ”....581

7. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА....582

7.1. Програм дечијег савеза....582

7.2. План рада црвеног крста....583

7.3. План рада литерарне секције....584

7.4. План рада литерарне секције I – IV разреда....585

7.5. План рада еколошке секције....586

7.6. План рада рукометне секције....587

7.7. План рада историјске секције....588

7.8. План рада саобраћајне секције....589

7.9. План рада фолклорне секције....590

7.10. План рада новинарске секције....591

7.11. План рада ликовне секције....592

7.12. План рада секције „Млади физичари“ 593
7.13. План рада ритмичке секције 594
8. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ 595
8.1. Узрасни ниво I, II и III разред 596
8.2. Узрасни ниво IV, V и VI разред 596
8.3. Узрасни ниво VII и VIII разред 596
9. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ И БЕЗБЕДНОСТИ ДЕЦЕ/УЧЕНИКА 598
9.1. Област бр. 1. здрава исхрана 601
9.2. Област бр. 2. безбедно понашање, интервенције 601
9.3. Област бр. 3. физичка активност здравља 601
9.4. Област бр. 4. превенција болести 601
9.5. Област бр. 5. ментална хигијена 602
9.6. Област бр. 6. хумани односи међу половима 602
9.7. Област бр. 7. екологија 602
9.8. Област бр. 8. здравствена служба 602
10. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ 603
11. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ 604
12. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ 606
13. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ 607
14. НАСТАВА У ПРИРОДИ И ЕКСКУРЗИЈА 608
14.1. Програм наставе у природи 608
14.2. Екскурзија за ученике од I – IV 608
14.3. Програм екскурзије за ученике од V - VIII разреда 609
Једнодневна екскурзије за ученике V - VI разреда 609
Екскурзије за ученике VII - VIII разреда – 2 или 3 дана 611
Тродневна екскурзија за ученике VIII разреда 612
15. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ 613
15.1. План и програм рада школског библиотекара 616
16. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА 618
16.1. Превентивне активности: 619
16.2. Интервентне активности : 620
16.3. Праћење ефеката предузетих мера: 621
16.4. Евиденција и документација 621
16.5. Програм заштите ученика од насиља, злостављења и занемаривања 622
16.6. Превентива -злоупотреба дувана и психоактивних супстанци (ПАС) 624
17. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗАШТИТЕ 627

18. ПРОГРАМ " ОСНОВИ БЕЗБЕДНОСТИ ДЕЦЕ..... 627

19. НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ДРУГИХ ОБЛАСТИ РАЗВОЈНОГ ПЛАНА ШКОЛЕ КОЈЕ УТИЧУ НА ОБРАЗОВНО ВАСПИТНИ РАД..... 628

19.1. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ МАРКЕТИНГА.....629

20. ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА..... 630

1.ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ РАДА

1.Закон о основама система образовања и васпитања
Закон је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 88/2017 и 27/2018;

2.Закон о основном образовању и васпитању
Закон је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 55/2013, 101/2017 и 27/2018;

3. Правилник о општим основама школског програма
Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 5/2004;

4.Правилник о вредновању квалитета рада установа
Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 9/2012;

5. Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања
Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС – Просветни гласник", бр. 10/2017;

6. Правилник о наставном плану за први, други, трећи и четврти разред основног образовања и васпитања и наставном програму за трећи разред основног образовања и васпитања
Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 1/2005, 15/2006, 2/2008, 2/2010, 7/2010, 3/2011- други Правилник, 7/2011- други Правилник, 1/2013, 11/2014 и 11/2016;

7. Правилник о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања
Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 10/2004, 20/2004, 1/2005, 3/2006, 15/2006, 2/2008, 2/2010, 7/2010, 3/2011- други Правилник,, 7/2011- други Правилник, 1/2013, 4/2013, 14/2013, 5/2014, 11/2014, 11/2016 и 6/2017;

8. Правилник о наставном програму за четврти разред основног образовања и васпитања
Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 3/2006, 15/2006, 2/2008, 3/2011- други Правилник, 7/2011- други Правилник, 1/2013, 11/2014, 11/2016 и 7/2017;

9. Правилник о наставном плану за други циклус основног образовања и васпитања и наставном програму за пети разред основног образовања и васпитања
Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 6/2007, 2/2010, 7/2010- други Правилник, 3/2011- други Правилник, 1/2013, 4/2013, 11/2016, 6/2017, 8/2017 и 9/2017;

10. Правилник о наставном програму за шести разред основног образовања и васпитања
Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 5/2008, 3/2011- други Правилник, 1/2013, 5/2014, 11/2016 и 3/2018;

11. Правилник о наставном програму за седми разред основног образовања и васпитања
Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 6/2009, 3/2011- други Правилник, 8/2013 и 11/2016*;*

12. Правилник о наставном програму за осми разред основног образовања и васпитања
Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 2/2010, 3/2011- други Правилник, 8/2013, 5/2014, 11/2016 и 7/2017;

13. Правилник о образовним стандардима за крај првог циклуса обавезног образовања за предмете српски језик, математика и природа и друштво
Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 5/2011;

14. Правилник о општим стандардима постигнућа – образовни стандарди за крај образовања
Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 5/2010;

15. Правилник о општим стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик

Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 78/2017;

16. Правилник о ближим условима организовања целодневне наставе и продуженог боравка
Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 77/2014;

17. Правилник о програму за остваривање екскурзије у 1. и 2. циклусу основног образовања и васпитања
Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 7/2010;

18. Правилник о програму свих облика рада стручних сарадника
Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 5/2012;

Школски програм је документ на основу којег се остварује развојни плани укупан образовно-васпитни рад у школи. Школски програм представља основу на којој сваки наставник и стручни сарадник планира и реализује свој рад. Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно старатеља у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика.
Школски програм се доноси на основу наставног плана и програма у складу са Законом. Поједини делови школског програма иновирају се у току његовог остваривања.
Школа објављује школски програм у складу са Законом и општим актом школе.

Школски програм садржи:

1) циљеве школског програма;
2) наставни план основног образовања и васпитања;
3) програме обавезних и изборних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање;
4) програм допунске и додатне наставе;
5) програм културних активности школе;
6) програм школског спорта и спортских активности;
7) програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања;
8) програм слободних активности ученика;
9) програм професионалне оријентације;
10) програм здравствене заштите;
11) програм социјалне заштите;
12) програм заштите животне средине;
13) програм сарадње са локалном самоуправом;
14) програм сарадње са породицом;
15) програм излета, екскурзија и наставе у природи;
16) програм рада школске библиотеке;
17) начин остваривања других области развојног плана школе који утичу на образовно-васпитни рад.

Индивидуални образовни планови свих ученика који се образују по индивидуалном образовном плану чине прилог школског програма.
Када школа реализује факултативни предмет, његов програм саставни је део школског програма.
Саставни део школског програма је и програм безбедности и здравља на раду који обухвата заједничке активности школе, родитеља, односно старатеља и јединице локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду.
Школски програм за образовање одраслих, школски програм за музичко образовање и васпитање, школски програм за балетско образовање и васпитање, предшколски програм, односно припремни предшколски програм део су школског програма када их школа остварује.
У оквиру школског програма основна музичка, односно основна балетска школа може да остварује и програм музичког, односно балетског васпитања и образовања за децу предшколског узраста у трајању до једне године.
У оквиру школског програма, за децу и ученике који не познају српски језик, школа може да реализује и програм за стицање елементарних знања из српског језика.
Начела израде школског програма

Школски програм утемељен је на начелима:
1) усмерености на процесе и исходе учења;
2) заснованости на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;
3) уважавања узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;
4) хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;
5) поштовања индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима;
6) заснованости на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;
7) уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;
8) развијања позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања ученичковог_

1.ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Сврха програма образовања

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.

- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе , уз активно и одговорно учешће у економском , друштвеном и културном животу и допринос демократском , економском и културном развоју друштва.

Циљеви и задаци програма образовања су:

- развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе , у складу с њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;
- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;
- оспособљавање за рад , даље образовање и самостално учење , у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;
- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;
- развијање свести о државној и националној припадности , неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина ;
- омогућавање укључивања у процесе европског и међународног повезивања ;
- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине ;
- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва;
- уважавање плурализма вредности и омогућавање , подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и добробити за све;
- развијање код деце и ученика радозналости и отворености за културе традиционалних цркава и вереских заједница , као и етничке и верске толеранције , јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања која нарушавају остваривање права на различитост;
- поштовања права деце , људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски уређеном друштву;
- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.

2.НАСТАВНИ ПЛАН ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

2.1. Наставни план за први циклус

ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ 1. РАЗРЕД	Недељни фонд	Годишњи фонд
српски језик	5	180
енглески језик	2	72
математика	5	180
свет око нас	2	72
ликовна култура	1	36
музичка култура	1	36
физичко васпитање	3	108
укупно	19	684

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ 1. РАЗРЕД	Недељни фонд	Годишњи фонд
грађанско васпитање	1	36
верска настава	1	36

ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ 2. РАЗРЕД	Недељни фонд	Годишњи фонд
српски језик	5	180
енглески језик	2	72
математика	5	180
свет око нас	2	72
ликовна култура	2	72
музичка култура	1	36
физичко васпитање	3	108
укупно	20	720

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ 2. РАЗРЕД	Недељни фонд	Годишњи фонд
грађанско васпитање	1	36
верска настава	1	36

ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ 2. РАЗРЕД	Недељни фонд	Годишњи фонд
народна традиција	1	36
од играчке до рачунара	1	36
чувари природе	1	36

ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ 3. РАЗРЕД	Недељни фонд	Годишњи фонд
српски језик	5	180
енглески језик	2	72
математика	5	180
природа и друштво	2	72

ликовна култура	2	72
музичка култура	1	36
физичко васпитање	3	108
укупно	20	720

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ 3. РАЗРЕД	Недељни фонд	Годишњи фонд
грађанско васпитање	1	36
верска настава	1	36

ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ 3. РАЗРЕД	Недељни фонд	Годишњи фонд
народна традиција	1	36
од играчке до рачунара	1	36
чувари природе	1	36

ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ 4. РАЗРЕД	Недељни фонд	Годишњи фонд
српски језик	5	180
енглески језик	2	72
математика	5	180
природа и друштво	2	72
ликовна култура	2	72
музичка култура	1	36
физичко васпитање	3	108
укупно	20	720

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ 4. РАЗРЕД	Недељни фонд	Годишњи фонд
грађанско васпитање	1	36
верска настава	1	36

ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ 4. РАЗРЕД	Недељни фонд	Годишњи фонд
народна традиција	1	36
од играчке до рачунара	1	36
чувари природе	1	36

2.2. Наставни план за други циклус

ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		
		недељно	годишње	реализатори прогарма
1.	Српски језик	5	180	Дејана Трифуновић Милија Ралевић
2.	Енглески језик	2	72	Милица Рацковић
3.	Ликовна култура	2	72	Татјана Јеремић
4.	Музичка култура	2	72	Лаура Думани
5.	Историја	1	36	Невенка Стевановић Ђорђевић
6.	Географија	1	36	Љиљана Влајковић
7.	Математика	4	144	Бојан Јокић
8.	Биологија	2	72	Данијела Климента
9.	Техника и технологија	2	72	Марко Ђекић
10.	Физичко васпитање	2+1	72+36	Миладинка Таталовић
11.	Информатика и рачунарство	1	36	Соња Јовановић

ред. број	ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		
		недељно	годишње	реализатори програма
1.	Грађанско васпитање	1	36	Ирена Динић
2.	Верска настава	1	36	Александар Лукић
3.	Руски језик	2	72	Ирена Динић
4.	Обавезне физичке активности	0,5	18	Миладинка Таталовић

ред. број	СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		
		недељно	годишње	реализатори прогарма
1.	Чувари природе	1	36	Јелена Џогаз
2.	Цртање сликање и вајање	1	36	Татјана Јеремић
3.	Хор и оркестар	1	36	Лаура Думани

ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ШЕСТИ РАЗРЕД		
		недељно	годишње	реализатори прогарма
1.	Српски језик	4	144	Дејана Трифуновић Милија Ралевић
2.	Енглески језик	2	72	Милица Рацковић
3.	Ликовна култура	1	36	Срђан Крстић
4.	Музичка култура	1	36	Лаура Думани

5.	Историја	2	72	Невенка Стевановић Ђорђевић
6.	Географија	2	72	Љиљана Влајковић
7.	Физика	2	72	Иван Завишић
8.	Математика	4	144	Бојан Јокић
9.	Биологија	2	72	Јелена Џогаз Данијела Климента
10.	Техника и технологија	2	72	Марко Ђекић
11.	Физичко и здравствено васпитање	2+1	72+36	Миладинка Таталовић
12.	Информатика и рачунарство	1	36	Соња Јовановић

ред. број	ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ШЕСТИ РАЗРЕД		
		недељно	годишње	реализатори програма
1.	Грађанско васпитање	1	36	Ирена Динић
2.	Верска настава	1	36	Александар Лукић
3.	Руски језик	2	72	Ирена Динић
4.	Обавезне физичке активности	0,5	18	Миладинка Таталовић

ред. број	СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	ШЕСТИ РАЗРЕД		
		недељно	годишње	реализатори прогарма
1.	Чувари природе	1	36	Јелена Џогаз
2.	Цртање сликање и вајање	1	36	Срђан Крстић
3.	Хор и оркестар	1	36	Лаура Думани

ред. Број	ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	СЕДМИ РАЗРЕД		
		недељно	годишње	реализатори прогарма
1.	Српски језик	4	144	Дејана Трифуновић Милија Ралевић
2.	Енглески језик	2	72	Милица Рацковић
3.	Ликовна култура	1	36	Срђан Крстић
4.	Музичка култура	1	36	Лаура Думани
5.	Историја	2	72	Невенка Стевановић Ђорђевић
6.	Географија	2	72	Љиљана Влајковић
7.	Физика	2	72	Иван Завишић
8.	Хемија	2	72	Божана Делибашић
9.	Математика	4	144	Бојан Јокић
10.	Биологија	2	72	Јелена Џогаз Данијела Климента
11.	Техничко и информатичко образовање	2	72	Марко Ђекић

12.	Физичко васпитање	2	72	Миладинка Таталовић

ред. број	ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	СЕДМИ РАЗРЕД		
		недељно	годишње	реализатори програма
1.	Грађанско васпитање	1	36	Ирена Динић
2.	Верска настава	1	36	Александар Лукић
3.	Руски језик	2	72	Ирена Динић
4.	Физичко васпитање – изабрани спорт	1	36	Миладинка Таталовић

ред. број	ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	СЕДМИ РАЗРЕД		
		недељно	годишње	реализатори прогарма
1.	Хор и оркестар	1	36	Лаура Думани
2.	Информатика и рачунарство	1	36	Соња Јовановић
3.	Домаћинство	1	36	Јелена Џогаз

ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ОСМИ РАЗРЕД		
		недељно	годишње	реализатори прогарма
1.	Српски језик	4	136	Дејана Трифуновић Милија Ралевић
2.	Енглески језик	2	68	Милица Рацковић
3.	Ликовна култура	1	34	Срђан Крстић
4.	Музичка култура	1	34	Лаура Думани
5.	Историја	2	68	Невенка Стевановић Ђорђевић
6.	Географија	2	68	Љиљана Влајковић
7.	Физика	2	68	Иван Завишић
8.	Хемија	2	68	Божана Делибашић
9.	Математика	4	136	Милан Василијевић
10.	Биологија	2	68	Јелена Џогаз Данијела Климента
11.	Техничко и информатичко образовање	2	68	Марко Ђекић
12.	Физичко васпитање	2	68	Миладинка Таталовић

ред. број	ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ОСМИ РАЗРЕД		
		недељно	годишње	реализатори програма
1.	Грађанско васпитање	1	36	Ирена Динић
2.	Верска настава	1	36	Александар Лукић
3.	Руски језик	2	72	Ирена Динић
2.	Физичко васпитање – изабрани спорт	1	36	Миладинка Таталовић

ред. број	ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ОСМИ РАЗРЕД		
		недељно	годишње	реализатори прогарма
1.	Хор и оркестар	1	34	Лаура Думани
2.	Информатика и рачунарство	1	34	Соња Јовановић
3.	Домаћинство	1	34	Јелена Џогаз

2.3. Остали облици образовно васпитног рада у разредној настави

ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД	
		недељно	Годишње
1.	Пројектна настава	1	36
2.	Час одељенског старешине	1	36
3.	Допунска настава	1	36
4.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2 часа	36-72
5.	Екскурзије		1-3 дана годишнње
	Настава у природи		7-10 дана годишнње

ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА	ДРУГИ РАЗРЕД	
		недељно	Годишње
1.	Час одељенског старешине	1	36
2.	Допунска настава	1	36
3.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2 часа	36-72
4.	Екскурзије		1-3 дана годишнње
5.	Настава у природи		7-10 дана годишнње

ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА	ТРЕЋИ РАЗРЕД	
		недељно	Годишње
1.	Час одељенског старешине	1	36
2.	Допунска настава	1	36
3.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2 часа	36-72
4.	Екскурзије		1-3 дана годишнње
5.	Настава у природи		7-10 дана годишнње

ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА	ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		недељно	Годишње
1.	Час одељенског старешине	1	36
2.	Допунска настава	1	36
3.	Додатна настава	1	36
4.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2 часа	36-72
5.	Екскурзије		1-3 дана годишнње
6.	Настава у природи		7-10 дана годишнње

2.4. Остали облици васпитно образовног рада у предметној настави

ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД	
		недељно	Годишње
1.	Редовна настава	28-31	1008-1116
2.	Допунска настава	1	36
3.	Додатни рад	1	36
4.	Час одељенског старешине	1	36
5.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1- 2	36-72
6.	Екскурзија	До 2 дана годишње	

ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		недељно	Годишње
1.	Редовна настава	29-32	1044-1152
2.	Допунска настава	1	36
3.	Додатни рад	1	36
4.	Час одељенског старешине	1	36
5.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1- 2	36-72
6.	Екскурзија	До 2 дана годишње	

ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА	СЕДМИ РАЗРЕД	
		недељно	Годишње
1.	Редовна настава	31-34	1116-1224
2.	Допунска настава	1	36
3.	Додатни рад	1	36
4.	Час одељенског старешине	1	36
5.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1- 2	36-72
6.	Екскурзија	До 2 дана годишње	

ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА	ОСМИ РАЗРЕД	
		недељно	Годишње
1.	Редовна настава	31-33	1054-1122
2.	Допунска настава	1	34
3.	Додатни рад	1	34
4.	Час одељенског старешине	1	36
5.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1- 2	34-68
6.	Екскурзија	До 3 дана годишње	

3.НАСТАВНИ ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ

3.1. Програми обавезних наставних предмета у првом разреду

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК

Разред: ПРВИ

Циљ наставе *српског језика* у првом циклусу основног образовања и васпитања јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; уочава значај језика као основе националне културе и националног идентитета; негује љубав према српском језику и књижевности; развија читалачке компетенције одговарајућим врстама читања усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења и усваја књижевна знања; поступно изграђује свој уметнички сензибилитет, естетски укус, имагинацију, морално просуђивање, критичко мишљење; стиче и развија најшира хуманистичка знања и научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;

- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ИСХОДИ

Програм наставе и учења *српског језика* заснован је на исходима, односно на процесу учења и ученичким постигнућима. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности које ученик гради, проширује и продубљује кроз све четири предметне области.

Број часова по теми	НАСТАВНА ТЕМА (садржаји у оквиру теме)	Временска динамика (месец)	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Начин остваривања програма	
				Активности ученика	Активности наставника
90	**ОСНОВЕ ЧИТАЊА И ПИСАЊА** Глас и слово; штампана и писана слова ћириличког писма. Речи и реченице као говорне и писане целине. Текстови засићени словима која се обрађују/ текстови предвиђени за глобално читање. Све врсте текстова који су написани штампаним или писаним словима. Језичке игре. Аналитичко-синтетичка вежбања; лексичка и синтаксичка вежбања; моторичке вежбе. Писање (преписивање, самостално писање и диктат). Читање (шчитавање/глобално читање, гласно и тихо читање); питања којима се проверава разумевање прочитаног.	Септембар Октобар Новембар Јануар Фебруар Март	- разликује изговорени глас и написано слово; изговорене и написане речи и реченице; - влада основном техником читања и писања ћириличког текста; - разуме оно што прочита;	слуша примењује поставља питања одговара на питања препричава прича примењује знања пише анализира стиче навике илуструје	планира подстиче ученике објашњава мотивише ученике подучава ученике како да анализирају свој и туђи рад омогућава примену наученог прати ефекте сопственог рада проверава рад ученика

	Изговор и писање гласова који ученицима причињавају тешкоће (нпр. ћ, ђ; џ, ч; ј, љ).				
45	**КЊИЖЕВНОСТ** ШКОЛСКА ЛЕКТИРА **Поезија** Народна песма, *Ја сам чудо видео* Јован Јовановић Змај, *Зимска песма*; Војислав Илић, *Пролетња зора*/ Воја Царић, *Пролеће*/ Мира Алечковић, *Ветар сејач*; Десанка Максимовић, *Првак*; *Хвалисави зечеви/ У гостима / Ливадско звонце*; Гвидо Тартаља, *Китова беба/ Мрави/ Постеља за зеку*; Бранко Ћопић, *Јежева кућица* (читање у наставцима); Душан Радовић, *Јесења песма/ Срећна Нова година*; Љубивоје Ршумовић, *Ау што је школа згодна*; *Дете*/ *Деца су украс света* Стеван Раичковић, *Цртанка*/ Бранислав Лазаревић, *Сликар*; Перо Зубац, *Добар друг ти вреди више*;Драгомир Ђорђевић, *Није лако бити дете*; **Проза** Народна прича, *Свети Сава и ђаци*; Народна прича, *Деда и репа/ Голуб и пчела*; Народна басна, *Лисица и гавран*; Доситеј Обрадовић, *Два јарца*; *Две козе*; Лав Николајевич Толстој, *Два друга*; Драган Лукић, *Јоца вози тролејбус*/ Игор Коларов, *Дум-дум Оливер и његов бубањ*; Ђуро Дамјановић, *Дан кад је јутро било слово*/ Весна Ћоровић Бутрић, *Ноћни ћошак*; Избор из народних и ауторских загонетки (Десанка Максимовић, *Загонетке лаке за ђаке*, *Загонетке* Григора Витеза и Бране Цветковића); **Драмски текстови** Гвидо Тартаља, *Зна он унапред*; Душан Радовић, *Тужибаба*; Александар Поповић, *Неће увек да буде први*; Бора Ољачић, *Први дан у школи*; **Популарни и информативни текстови** Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Свети Сава, Вук Стефановић Караџић, знаменита завичајна личност и др.); Милан Шипка: *Буквар* **ДОМАЋА ЛЕКТИРА**	Септембар Новембар Децембар Јануар Фебруар Март Април Мај Јун	- активно слуша и разуме садржај књижевноуметничког текста који му се чита; - препозна песму, причу и драмски текст; - одреди главни догађај, време (редослед догађаја) и место дешавања у вези са прочитаним текстом; - уочи ликове и прави разлику између њихових позитивних и негативних особина; - изрази своје мишљење о понашању ликова у књижевном делу; - препозна загонетку и разуме њено значење; - препозна басну и разуме њено значење	слуша примењује поставља питања одговара на питања прича чита примењује знања пише анализира стиче навике илуструје	планира подстиче ученике објашњава мотивише ученике подучава ученике како да анализирају свој и туђи рад омогућава примену наученог прати ефекте сопственог рада проверава рад ученика

	Јован Јовановић Змај, Песме за децу (избор); Избор из басни и сликовница за децу **Књижевни појмови:** песма; прича; догађај; место и време збивања; књижевни лик – изглед, основне особине и поступци; драмски текст за децу; шаљива песма; басна;загонетка.				
10	**ЈЕЗИК** Реченица; реч; слово. Улога гласа/слова у разликовању значења изговорене односно написане речи. Реченице као обавештење, питање и заповест. Велико слово на почетку реченице, у писању личних имена и презимена, имена насеља (једночланих) и назива места и улице у којој ученик живи, као и назив школе коју похађа. Правилно потписивање (име, па презиме). Тачка на крају реченице; место и функција упитника и узвичника у реченици.	Септембар Октобар Новембар Април Јун	- разликује слово, реч и реченицу; - правилно изговори и напише кратку и потпуну реченицу једноставне структуре са одговарајућом интонацијом односно интерпункцијским знаком на крају; - правилно употреби велико слово;	слуша примењује поставља питања одговара на питања препричава прича примењује знања пише чита анализира стиче навике илуструје	планира подстиче објашњава мотивише подучава ученике како да анализирају свој и туђи рад омогућава примену наученог прати ефекте сопственог рада проверава рад ученика
35	**ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА** **Говорење** Вођени и слободни разговор. Говорни предлошци. Усмена порука. Причање и описивање. Казивање књижевног текста. Драмски, драматизовани текстови, сценска импровизација. Сценско извођење текста (драмско и луткарско). Богаћење речника: лексичке и синтаксичке вежбе. Разговорне, ситуационе и језичке игре **Слушање** Стварне и симулиране ситуације. Слушна порука. Аудио-визуелни записи. Игре за развијање слушне пажње. **Писање** Питања о сопственом искуству, бићима, предметима, појавама, сликама, о књижевном и некњижевном тексту. Писана порука.	Септембар Октобар Децембар Јануар Фебруар Март Април Мај Јун	- учтиво учествује у вођеном и слободном разговору; - обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима; - усмено прича према слици/сликама и о доживљајима; - усмено описује ствари из непосредног окружења; - бира и користи одговарајуће речи у говору; на правилан начин користи нове речи у свакодневном говору; - напамет говори краће књижевне текстове; - учествује у сценском извођењу текста; - пажљиво и културно слуша саговорнике; - слуша, разуме и парафразира поруку; - слуша интерпретативно читање и казивање књижевних текстова ради разумевања и доживљавања; - примењује основна правописна правила; - пише читко и уредно; - писмено одговара на постављена питања; - спаја више реченица у краћу целину;	прича препричава описује рецитује глуми слуша примењује поставља питања анализира стиче навике пише по диктату пише састав пише аутодиктат	планира подстиче ученике објашњава мотивише ученике подучава ученике како да анализирају свој и туђи рад омогућава примену наученог прати ефекте сопственог рада проверава рад ученика

	Краћа текстуална целина: о сопственом искуству, о доживљају, о сликама, поводом књижевног текста. Реченице/кратак текст погодан за диктирање. **Читање** Књижевни текстови. Текстови са практичном наменом: позивница, упутство, списак за куповину и др. Нелинеарни текстови: текст у табели, распоред часова, стрип, улазница и др. Информативни текстови: 1. уџбенички: Милан Шипка, *Буквар*; текстови о знаменитим личностима српске културе; 2. вануџбенички: о правилима учтивог понашања (бонтон); о месту у којем ученици живе; о животињама итд.		- пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила; - гласно чита, правилно и са разумевањем; - тихо чита (*у себи*) са разумевањем прочитаног; - пронађе информације експлицитно изнете у тексту.	слуша	

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК – 1. РАЗРЕД

НАСЛОВ УЏБЕНИКА: Family and Friends – Foundation Second Edition (Енглески језик за први разред основне школе, радни уџбеник)
АУТОР: Susan Iannuzzi
ИЗДАВАЧ: *Нови Логос*, Београд, Србија у сарадњи са *Oxford University Press* – ом, Оксфорд, Велика Британија, 2018.

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне фунцкије)	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
1. Увод у предмет Поздрављање и представљање	**Разумеју једноставне поздраве и реагују на њих; поздраве и отпоздраве користећи најједноставнија језичка средства; питају и кажу како се зову.**	**- изразе и речи које се користе код представљања и упознавања – *Hello. I'm (Miloš). Goodbye.***	**1**	**0**	**0**
2. Hello Здраво Поздрављање и представљање; изражавање упутстава и налога	**Разумеју и именују бића и предмете који се односе на тему; разумеју једноставне исказе који се односе на поздрављање и представљање; поздрављају, отпоздрављају, размењују информације личне природе (питају и кажу како се зову); разумеју једноставна упутства и налоге и реагују на њих; формулишу једноставна упутства и налоге; поштују правила учтиве комуникације.**	**- препознавање и именовање ликова из уџбеника; - изразе који се користе за поздрављање, представљање, и основну друштвену комуникацију са вршњацима – *I'm (Miloš). Hello. Bye. How are you? I'm fine thank you.* - бројеве од 1 до 10; - једноставне наредбе – *Stand up. Sit down. Clap. Poit to … . Count to 10.* - кратку причу која се односи на тему.**	**5**	**2**	**3**
3. My classroom Моја учионица Описивање места; изражавање	**Препознају и именују предмете из учионице; разумеју једноставан опис места; описују место користећи најједноставнија језичка средства;**	**- речи којима се именују школски предмети – *bin, board, chair, table, door, window, picture*; - језичку структуру – *What's this? It's a …*; - једноставне наредбе – *Stand up. Sit down.* - дијалошки модел – *It's for you. Thank you.***	**5**	**2**	**3**

упутстава и налога; захваљивање	**разумеју једноставна упутства и налоге и реагују на њих; формулишу једноставна упутства и налоге; разумеју изразе за захваљивање и упућују захвалност; уоче сличности разлике у школском животу у циљној култури и код нас.**	**- кратку причу која се односи на тему.**			
4. My toys Моје играчке Изражавање припадања; захваљивање	**Препознају и именују играчке; разумеју једноставне исказе којима се изражава припадање; знају да кажу чије је нешто; изразе захвалност; уоче сличности и разлике у начину разоноде у циљној култури и код нас; поштују правила учтиве комуникације.**	**- речи којима се именују играчке – *ball, ballon, boat, car, doll, robot, puzzle*; - језичку структуру – *This is my / your …*; - дијалошки модел – *Here you are. Thank you.* - кратку причу која се односи на тему.**	**5**	**2**	**3**
5. Review 1 Понављање 1 Представљање и поздрављање	**Разумеју једноставне исказе који се односе на поздрављање и представљање; поздрављају, отпоздрављају, размењују информације личне природе (питају и кажу како се зову); разумеју једноставна упутства и налоге и реагују на њих; формулишу једноставна упутства и налоге; поштују правила учтиве комуникације.**	**- изразе који се користе за поздрављање, представљање, и основну друштвену комуникацију са вршњацима – *I'm (Miloš). Hello. Bye. How are you? I'm fine thank you. Nice to see you. Nice to see you, too.* - једноставне наредбе – *Stand up. Sit down. Clap. Point to … .***	**1**	**0**	**1**
6. My things Моје ствари Описивање предмета; изражавање количина; тражење и давање информација личне природе.	**Препознају и именују школски прибор; разумеју једноставне исказе који се односе на количине; изражавају количине најједноставнијим језичким средствима; разумеју једноставна питања личне природе и реагују на њих; размењују информације личне природе (питају и кажу колико имају година); уоче сличности и разлике у изгледу школског простора у циљној култури и код нас.**	**- речи којима се именује школски прибор – *bag, book, lunch box, pencil, pencil box, rubber, water bottle*; - језичке структуре – *How many…? How old are you? I'm (six).* - кратку причу која се односи на тему.**	**5**	**2**	**3**
7. Shapes and colours Облици и боје Описивање предмета; изражавање количина.	**Препознају и именују боје и облике; разумеју једноставне описе предмета и исказе који се односе на изражавање количина; описују предмете и изражавају количине користећи најједноставнија језичка средства; размењују информације које се односе на описе предмета и количине; уоче сличности и разлике у начину забаве вршњака у циљној култури и код нас.**	**- речи којима се именују боје и облици – *blue, green, orange, red, yellow, circle, triangle, square, rectangle*; - језичке структуре – *What colour is it / this? It's (yellow). It's a (blue) (triangle). How many (sqaures)? (Five) squares.* - кратку причу која се односи на тему.**	**5**	**2**	**3**
8. My farm Моја фарма Описивање места.	**Препознају и именују домаће животиње и појмове који се односе на сеоско домаћинство; разумеју једноставан опис места; описују место користећи најједноставнија језичка средства; уоче сличности разлике у начину живота у селу у циљној култури и код нас.**	**- речи којима се именују домаће животиње и појмови везани за сеоско домаћинство – *butterfly, duck, donkey, field, flower, goat, sun*; - језичку структуру – *Is it a... ? Yes, it is. No, it isn't.* - кратку причу која се односи на тему.**	**5**	**2**	**3**
9. Review 2 Понављање 2 Описивање предмета и места; позив и реаговање на позив у	**Разумеју једноставан опис предмета и места; описују предмете и места користећи најједноставнија језичка средства; разумеју позив и реагују на њега; упућују позив на заједничку активност; разумеју и**	**- речи и изразе који су се радили у темама 6, 7 и 8; - језичке структуре из тема 6, 7 и 8; - *Please put your books away and come here.* - титуле за обраћање *Miss***	**1**	**0**	**1**

заједничкој активности.	**поштују правила учтиве комуникације.**				
10. Project 1 **Пројекат 1** **Изражавање количина.**	**Препознају и именују бројеве до 10; разумеју једноставне исказе који се односе на количине и изражавају количине једноставним језичким средствима.**	**- бројеве до 10, школски прибор;** **- језичке структуре *How many (buttons)? Three (buttons). This is my number (four).***	**2**	**0**	**2**

11. Merry Christmas **Срећан Божић** **Честитање**	**Разумеју једноставне честитке и одговоре на њих; упуте једноставне честитке; уоче сличности и разлике у начину прославе Божића код нас и у ВБ.**	**- изразе и речи које се односе на Божић – *reindeer, Father Christmas, present, cracker, Christmas stocking, Merry Christmas*;** **- сличности и разлике у начину прославе Божића код нас и у ВБ;- песму *We wish you a Merry Christmas;* - Божићне игре.**	**3**	**0**	**3**
12. My clothes **Моја одећа** **Описивање предмета**	**Препознају и именују делове одеће; разумеју једноставан опис предмета; описују предмете користећи најједноставнија језичка средства; уоче сличности разлике у начину одевања у циљној култури и код нас.**	**- речи којима се именују делови одеће – *jumper, shirt, shorts, skirt, socks, trousers*;** **- језичку структуру – *What colour is it/are they? It's/They're...*** **- кратку причу која се односи на тему.**	**5**	**2**	**3**
13. My body **Моје тело** **Описивање живих бића**	**Препознају и именују делове тела; разумеју једноставан опис људи; описују себе користећи најједноставнија језичка средства; уоче сличности и разлике у начину забаве и учења у циљној култури и код нас.**	**- речи којима се именују делови тела – *arms, ears, eyes, feet, fingers, hands, head, legs, toes, noes, knees*;** **- језичку структуру – *I've got ten toes / two arms / ten toes…*;** **- кратку причу која се односи на тему.**	**5**	**2**	**3**
14. Happy Easter **Срећан Ускрс** **Честитање**	**Разумеју једноставне честитке и одговоре на њих; упуте једноставне честитке; уоче сличности и разлике у начину прославе Ускрса код нас и у ВБ.**	**- изразе и речи које се односе на Ускрс – *bunny, daffodil, Easter egg, chocolate egg, chick, Happy Easter*;** **- сличности и разлике у начину прославе Ускрса код нас и у ВБ;** **- песму *Do the bunny hop*;** **- Ускршње игре.**	**3**	**0**	**3**
15. My family **Моја породица** **Представљање**	**Препознају и именују чланове породице; представе чланове своје породице; уоче сличности и разлике у породичним односима у ВБ и код нас.**	**- речи којима се именују чланови породице – *baby, brother, dad, grandma, grandpa, mum, sister,family*;** **- језичке структуре – *Who's this? It's (my aunt). He's /She's … You're … They're… We're … This is my /your …*** **- кратку причу која се односи на тему.**	**5**	**2**	**3**
16. Review 3 **Понављање 3** **Описивање предмета и места; позив и реаговање на позив у заједничкој активности.**	**Разумеју једноставан опис предмета и места; описују предмете и места користећи најједноставнија језичка средства; разумеју позив и реагују на њега; упућују позив на заједничку активност; разумеју и поштују правила учтиве комуникације.**	**- речи и изразе који су се радили у темама 12, 13 и 15;** **- језичке структуре из тема 12, 13 и 15;** **- *Clean up. Let's work together.***	**1**	**0**	**1**
17. My party **Моја журка** **Изражавање допадања/ недопадања; честитање.**	**Препознају и именују храну и пиће; разумеју једноставне исказе за изражавање допадања/ недопадања и реагују на њих; траже мишљење и изражавају допадање/недопадање једноставним језичким средствима; разумеју једноставно исказане честитке и одговаре на**	**- речи којима се именује храна – *banana, biscuit, carrot, orange, sandwich, sweet, tomato, cake*;** **- изразе и речи које се односе на рођендан – *birthday, candle, Happy birthday to you / me*;** **- језичку структуру – *I / We like / don't like* + израз *yummy*** **- кратку причу која се односи на тему.**	**2**	**4**	**6**

	њих; упуте једноставне честитке; уоче сличности и разлике у начину прославе рођендана у ВБ и код нас.				
18. My feelings Моја осећања Исказивање потреба и осећања	**Препознају и именују речи које се односе на тему; разумеју свакодневне исказе у вези са непосредним потребама и осећањима и реагују на њих; изразе основне потребе и осећања кратким и једноставним језичким средствима; уоче сличности и разлике у породичним односима у ВБ и код нас.**	**- речи и изразе којима се именују потребе и осећања – *cold, happy, hot, hungry, sad, scared, shy, sleepy, thirsty*** **- језичке структуре – *I'm (hungry). Are you (cold)? Yes, I am. No, I'm not.*** **- кратку причу која се односи на тему.**			
19. Project 2 Описивање живих бића	**Опишу биљку користећи најједноставнија језичка средства; уоче сличности и разлике у начину изучавања предмета у циљној култури и код нас.**	**- речи и изразе који се односе на тему – *jar, paper tissue, plant, bean*** **- језичку структуру – *It's green/thin…***	**1**	**0**	**1**
20. My room Моја соба Исказивање положаја у простору	**Препознају и именују речи које се односе на тему; разумеју једноставна обавештења о положају у простору и реагују на њих; траже и пруже кратка и једноставна обавештења о положају у простору.**	**- речи којима се именује намештај и припадајућа опрема – *bed, blanket, pillow, rug, shelf…*** **- предлози за место – *in, on, under*** **- језичку структуру – *Where is it? It's in/on/under…*** **- кратку причу која се односи на тему.**			
Укупан број часова (збирно)			**72**	**24**	**48**

Број и назив теме	**Стандарди постигнућа**	**Процена и провера постигнућа**	**Корелација**
1.Увод у предмет	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама.**	**Грађанско васпитање, српски језик**
2. Hello Здраво	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама.**	**Грађанско васпитање, музичка култура, драмска уметност, српски језик**
3. My classroom Моја учионица	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/мини пројекти.**	**Грађанско васпитање, музичка култура, драмска уметност, српски језик, свет око нас**
4. My toys Моје играчке	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/мини пројекти.**	**Грађанско васпитање, свет око нас, музичка култура, драмска уметност, српски језик**
5. Review 1	**1.1.1. 1.1.2. 1.1. 1.1.21. 1.1.22. 3. 1.1.4. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у**	**Грађанско васпитање,**

Понављање 1		**паровима, симулације у паровима и групама.**	**драмска уметност, српски језик**
6. My things Моје ствари	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/мини пројекти .**	**Грађанско васпитање, музичка култура, ликовна култура, драмска уметност, српски језик, свет око нас**
7. Shapes and colours Облици и боје	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/мини пројекти .**	**Грађанско васпитање, музичка култура, ликовна култура, драмска уметност, српски језик, математика**
8. My farm Моја фарма	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/мини пројекти.**	**Грађанско васпитање, свет око нас, ликовна култура, музичка култура, драмска уметност, српски језик.**

9. Review 2 Понављање 2	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/мини пројекти.**	**Грађанско васпитање, свет око нас, драмска уметност, математика, српски језик.**
10. Project 1 Пројекат 1	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.20. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3.**	**Усмена презентација пројеката.**	**Математика**
11. Merry Christmas Срећан Божић	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, ученички радови/мини пројекти.**	**Грађанско васпитање, верска настава, музичка и ликовна култура, драмска уметност**
12. My clothes Моја одећа	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/мини пројекти.**	**Грађанско васпитање, музичка и ликовна култура, драмска уметност, српски језик**
13. My body Моје тело	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13 1.1.15. 1.120. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/мини пројекти.**	**Грађанско васпитање, музичка и ликовна култура, драмска уметност, српски језик, свет око нас**

14. Happy Easter Срећан Ускрс	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, ученички радови/мини пројекти.**	**Грађанско васпитање, верска настава, музичка, ликовна и драмска уметност.**
15. My family Моја породица	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/мини пројекти.**	**Грађанско васпитање, музичка и ликовна култура, драмска уметност, српски језик, свет око нас**
16. Review 3 Понављање 3	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама.**	**Грађанско васпитање, драмска уметност, српски језик**
17. My party Моја журка	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/мини пројекти.**	**Грађанско васпитање, музичка и ликовна култура, драмска уметност, српски језик, свет око нас**

18. My feelings Моја осећања	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/мини пројекти.**	**Грађанско васпитање, музичка и ликовна култура, драмска уметност, српски језик, свет око нас**
19. Project 2 Описивање живих бића	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.**	**Усмена презентација пројеката.**	**Свет око нас**
20. My room Моја соба Исказивање положаја у простору	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/мини пројекти.**	**Грађанско васпитање, музичка и ликовна култура, драмска уметност, српски језик, свет око нас**

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Наставни програм за стране језике у основној школи усмерен је на развој функционалних знања и заснован је на комуникативно дефинисаним исходима учења, односно активностима које ученик успешно реализује користећи страни језик. Језичке активности слушања, читања, (раз)говора и писања у наставном програму посматрају се интегративно, као нераздвојиве компоненте аутентичне комуникације појединца у било којој говорној заједници. Полазећи од исхода, односно онога што је ученик у стању да оствари у различитим врстама и видовима комуникације (усмене, писане, делимично и оне невербалне), формално и садржински централну позицију наставног програма заузимају управо комуникативне функције (нпр. *поздрављање; представљање себе и других;*

давање основних информација о себи; давање и тражење основних информација о другима; разумевање и давање једноставних упутстава и налога; позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој игри; исказивање молби, захтева, захвалности, планова, намера, саглашавања, противљења, допадања, недопадања, жеља, потреба и сл.). На основу комуникативних функција дефинисане су језичке активности помоћу којих се оне могу остварити, а које укључују постепено усавршавање способности разумевања говора, разумевања писаног текста (од трећег разреда), интерактивног усменог и писаног изражавања. Захваљујући цикличној и континуалној концепцији наставног програма, комуникативне функције се преносе, усвајају и увежбавају током читавог образовног циклуса, с растућим степеном сложености. Исходи, комуникативне функције и језичке активности дефинисани су као опште лингвистичке категорије, и стога су за све стране језике идентични. Како би се, међутим, исходи, функције и активности операционализовали, понуђени су и примери реализације, и то за сваки појединачни страни језик. Њима се илуструју неке од најфреквентнијих и узрасно најадекватнијих могућности за вербалну реализацију комуникативних функција.

Комуникативна настава посматра језик као средство комуникације. Стога је и програм усмерен ка исходима који указују на то шта је ученик у процесу комуникације у стању да разуме и продукује. Табеларни приказ наставника постепено води од комуникативне функције као области, преко активности које у настави оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно спроводе и примењују следећи ставови:
- циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике у атмосфери заједништва и међусобне сарадње;
- говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;
- наставник мора бити сигуран да је схваћено значење поруке, укључујући њене културолошке и васпитне елементе, као и елементе социјализације;
- битно је значење језичке поруке;
- знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;
- са циљем да се унапреди квалитет и обим језичког материјала, настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;
- наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног (од трећег разреда) кода и њиховог међусобног односа;
- сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.

Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће категорије:
- усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;
- поимање наставног програма као скупа динамичних, заједнички припремљених и прилагођених задатака и активности;
- наставник треба да омогући приступ новим идејама и њихово прихватање, као и креирање нових идеја;
- ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
- наставни материјали представљају један од извора активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;
- учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;
- рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче развој когнитивних способности ученика (запажање, анализа, закључивање итд.);
- за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто, а нарочито на нижем узрасту треба користити интернационализме и речи које су им познате, као и визуализацију као средство семантизације.

Технике / активности

Током часа препоручује се динамично смењивање техника / активности које не би требало да трају дуже од 15 минута.
Слушање и реаговање на упутства наставника на страном језику или са аудио-записа (слушај, пиши, повежи, одреди, пронађи, али и активности у вези са радом у учионици: нацртај, исеци, обој, отвори/затвори свеску, итд.)
Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.)
Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.)

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.)
Игре примерене узрасту и дидактичком захтеву (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачање мотивације, увођење нове језичке грађе или пак утврђивање).
Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).
Решавање „текућих проблема" у разреду, тј. договори и мини-пројекти.
„Превођење" исказа у гест и геста у исказ.
Заједничко прављење илустрованих и писаних (од трећег разреда) материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).

Стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина у првом и другом разреду основне школе

С обзиром на то да се исходи операционализују преко језичких активности у комуникативним ситуацијама, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају. Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем.
Пошто је програм учења страног језика у првом и другом разреду основне школе растерећен писања и читања, као и експлицитних објашњења граматичких правила, ово је драгоцен период за подстицање и навикавање ученика да у свакодневним ситуацијама у учионици и ван ње спонтано примењују научене речи и изразе у одговарајућим ситуацијама усмене комуникације (нпр. поздрављање наставника на страном језику у учионици, али и ван ње). Такво спонтано успостављање контакта помаже ученицима да се ослободе говорних блокада које могу настати изван услова симулираних у учионици, при сусрету са лицима са другог говорног подручја. То ће, такође, пружити и бројне прилике ученицима да експериментишу са употребом језика, растерећени сваке врсте страха од неуспеха у комуникацији. Због свега тога потребно је инсистирати на таквом моделу комуникације од самог почетка, јер уколико се ученици навикну на другачији модел, тј. искључиву примену матерњег језика приликом успостављања контакта и комуникације са наставником или вршњаком, то ће касније бити много теже променити.
Следећи корак, на којем такође треба инсистирати од самог почетка учења страног језика, јесте такозвани „језик учионице". Сва кратка и једноставна упутства у настави која се често понављају треба да буду на страном језику уз обавезну одговарајућу гестикулацију (ако нпр. наставник каже *слушај,* пожељно је да покаже ту активност стављајући руку иза уха). Нека упутства наставник у почетку може да изговара паралелно на страном и матерњем језику са тенденцијом да постепено изоставља матерњи језик, пратећи да ли ученици препознају њихово значење на страном језику.
Поред ових спонтаних облика учења потребно је увести и језичке садржаје који нису део уобичајене интеракције на часу. За овакве облике учења потребно је користити предмете и бића из непосредног окружења, слике из наставних материјала, картице, постере и све друге расположиве материјале. За њихово савладавање потребно је инсистирати на заједничким групним комуникативним активностима. На овом узрасту се препоручују и активности усмене репродукције и контролисане продукције будући да су у питању садржаји који не представљају „језик учионице" и не понављају се сваког часа. На тај начин се ученицима омогућава већи број понављања ради лакшег и бржег меморисања и стицања поуздања за самостално коришћење језика. У том смислу, пожељне су вежбе говорне продукције са малим варијацијама модела укојима се мењају и комбинују лексички и граматички садржаји уз постепено усложњавање. Такође се подстиче интеракција са другим ученицима, која се може, као благи вид медијације, реализовати давањем упутстава на матерњем језику (нпр. *питај друга или другарицу како се зове и колико година има, шта воли / не воли да једе, итд; одговори на питања друга / другарице),* или увођењем покрета као невербалног средства комуникације.
Потребно је оспособити ученике за комуникативне функције наведене у програму за дати ниво учења, при чему предложени језички садржаји служе као препорука и могу бити замењени сличним садржајима или проширивани у складу са расположивим наставним материјалом као и потребама и интересовањима ученика.
Важно је да имамо на уму да је, упркос почетном ентузијазму са којим ученици улазе у процес учења страног језика у основној школи, њима то ипак још један у низу обавезних предмета. Стога, на овом нивоу, не можемо да очекујемо да они сами, спонтано, развију интересовање и ентузијазам за учење страног језика. Неопходно је приликом планирања активности имати у виду узраст ученика и њихове индивидуалне карактеристике. Неки ученици су интровертни, неки екстровертни, уче различитом брзином и на различите начине – свим чулима, имају различите потребе и интересовања. Већина ученика на том узрасту има проблем са пажњом, концентрацијом и памћењем током 45 минута. Стога је упутно да час почне неком кратком игром загревања која би позитивно утицала на развијање способности пажње, концентрације и памћења, као и да се активности смењују одговарајућим логичним редоследом и да трају од 5 до највише 15 минута.

Презентовање и увежбавање садржаја

С обзиром на различите стилове учења, разноврсност активности кључна је реч за презентовање нове лексичке грађе. Важно је да уважавамо предзнања ученика, јер нам она могу бити добра основа за рад и лакше разумевање теме.

Визуелна наставна средства (картице, постери, стварни предмети из непосредног окружења, како је у општим смерницама већ напоменуто) идеална су за увођење и увежбавање вокабулара. Када се ученицима покаже одређени појам – када га виде, важно је да неколико путу чују како се реч изговара и да је тек на крају изговоре. Хорско понављање корисно је за осећај сигурности ученика јер није „јавно експониран, а страх од исмевања (који је на том узрасту неретко присутан) сведен је на минимум.

Пантомима (као врста драмских техника), као и метода потпуног физичког одговора, веома су омиљене и ефикасне, не само на овом узрасту већ и касније. Нарочито су погодне за ученике кинестетичког стила учења који најчешће имају проблема са концентрацијом, (превођење изговорене речи у покрет и обрнуто). Ове технике су погодне за увођење и увежбавање свих врста речи: (именице – делови тела, животиње, играчке..; глаголи – устати, сести, подићи, спустити неки предмет…; придеви за описивање стања и осећања – срећан, тужан, гладан, жедан…)

Одговарајући контекст битна је претпоставка успешног усвајања језика, а самим тим и вокабулара, и не мора да буде писани текст. Може да буде прича у сликама, песма, игра и сл. Зато је битна контекстуализација како би усвајање лексике било што ефикасније (нпр. ако се раде домаће и дивље животиње, може да се осмисли обилазак зоолошког врта или фарме), при чему треба водити рачуна да на том узрасту ученици могу да усвоје 5 до 7 нових речи.

Дијалошки модели (као основа за „имитирање") веома су ефикасни за развијање говора. У недостатку спонтане комуникације међу ученицима наставник може да користи лутке - обичне плишане, прављене од нпр. чарапа или папира – и тако направи одговарајући дијалошки модел. Наставник се може обраћати ученицима са лутком која пита. Ученици ће врло брзо и лако моћи да дају одговор, али и да поставе питања. Наравно, потребно је обезбедити одговарајући контекст који ће и стидљивијим ученицима омогућити да се охрабре и проговоре.

Пројектне активности повећавају мотивацију, јер пружају избор ученицима да одговорно у пару или групи решавају задатак на свој начин у договору са другима, развијајући и јачајући одређене социјалне оријентације. Пројекат је згодан за рад у одељењима мешовитог састава, има лични печат, подстиче кооперативни рад и завршава се увек неком врстом презентације како резултата тако и процеса рада.

Драмске активности омогућавају ученицима да користе језик у одговарајућем контексту и тако „оживљавају" његову употребу. Њихов потенцијал огледа се између осталог и у томе што:

- ученици не само да уче страни језик на забаван начин, већ кроз интеракцију и различите улоге које преузимају сагледавају ствари из различитих углова (што доприноси развоју критичког и дивергентног мишљења);
- ученици сарађују и усвајају језик кроз смислену интеракцију на циљном језику и развијају све потребне вештине – когнитивне, комуникативне и социјалне;
- сви могу да учествују – свако добија улогу коју може да „изнесе" те су зато погодне за рад у одељењима мешовитог састава;
- одговарају свим стиловима учења – визуелни виде, аудитивни чују, кинестетични се изражавају кроз покрет;
- подижу мотивацију и самопоуздање;
- оријентисане су на ученика – наставник има мање доминантну улогу;
- развијају машту и креативност код ученика.

Пожељно је да се драмске активности попут играња улога, мини скечева, луткарских мини представа, импровизација и прича из стварног живота што више користе у настави, не само на овом узрасту, већ и касније.

Читање и писање су необавезне активности у другом разреду. С обзиром на то да се латинично писмо уводи у наставу српског језика у другом полугодишту другог разреда, иницијално писање и читање може се понудити као опција само за ученике који то желе и знају, на елементарном нивоу. Ова активност се **не оцењује** и на часу има споредну улогу. Ученици могу да препознају и прочитају написане појединачне речи и једноставне реченице, да допуне реч словом које недостаје и потом је „пресликају", да подебљају слова написана тачкицама или цртицама уколико постоје стрелице које показују правилно писање тих слова, и да раде сличне активности уз коришћење датих писаних модела, али не и да пишу самостално или по диктату.

Социокултурну компетенцију, као скуп знања о свету уопште, сличностима и разликама између културних и комуникативних модела сопствене говорне заједнице и заједнице / заједница чији се језик учи, треба уводити од самог почетка учења страног језика на најнижем узрасном нивоу, јер су та знања потребна за компетентну, успешну комуникацију у конкретним комуникативним активностима на циљном језику.

Посебан аспект социокултурне компетенције представља ***интеркултурна компетенција***, која подразумева развој свести о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова, односно говорних заједница, у којима се ученик креће, подразумева развијање толеранције и позитивног става према индивидуалним и колективним карактеристикама говорника других језика, припадника других култура које се у мањој или већој мери разликују од његове сопствене. Дакле, постепеним увођењем социокултурних садржаја на најнижем нивоу (поздрављање, певање пригодних празничних песама и сл.) доприноси се развоју интеркултурне личности, кроз

јачање свести о вредности различитих култура и развијање способности за интегрисање интеркултурних искустава у сопствени културни модел понашања и веровања.

Упутство за тумачење граматичких садржаја

Настава граматике на овом се узрасном нивоу искључује. Граматичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (функционални приступ). У процесу наставе страног језика треба тежити томе да се граматика усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање и говор), на свим нивоима учења страног језика, према јасно утврђеним циљевима, стандардима и исходима наставе страних језика.
Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења.

Наставни предмет: МАТЕМАТИКА

Разред: ПРВИ

Циљ наставе математике у основној школи јесте да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање као и да доприносе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развитку личности ученика.

Задаци наставе математике јесу:

- да ученици стичу знања неопходна за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу;
- да ученици стичу основну математичку културу потребну за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад;
- да развија ученикову способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења;
- да развија културне, радне, етичке и естетске навике ученика, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних појава;
- да ученици стичу способност изражавања математичким језиком, јасност и прецизност изражавања у писменом и усменом облику;
- да ученици усвоје основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима;
- да ученици савладају основне операције с природним бројевима као и основне законе тих операција;
- да ученици упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе;
- да оспособи ученике за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама;
- да ученицима омогући разумевање одговарајућих садржаја природних наука и допринесе радном и политехничком васпитању и образовању;
- да изграђује позитивне особине ученикове личности, као што су: истинољубивост, упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самостални рад;
- да интерпретацијом математичких садржаја и упознавањем основних математичких метода допринесе формирању правилног погледа на свет и свестраном развитку личности ученика;
- да ученици стичу навику и обучавају се у коришћењу разноврсних извора знања.

НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ИСХОДИ

Програм наставе и учења *математике* заснован је на исходима, односно на процесу учења и ученичким постигнућима. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности које ученик гради, проширује и продубљује кроз предвиђених пет области/тема.

Број часова по теми	НАСТАВНА ТЕМА (садржаји у оквиру теме)	Временска динамика (месец)	ИСХОДИ По завршеној теми/ области ученик ће бити у стању да:	Начин остваривања програма	
				Активности ученика	Активности наставника
27	**ГЕОМЕТРИЈА** ПРЕДМЕТИ У ПРОСТОРУ И ОДНОСИ МЕЂУ ЊИМА Посматрање предмета: положај и величина предмета.	Септембар Октобар	- упознат је са градивом математике у првом разреду и са прибором који ће користити - одређује међусобни положај	активно слуша примењује ради на задацима ради самостално иницира рад сарађује	Планира организује прзентује води циљани разговор обезбеђује

	Релације међу предметима: већи, мањи; лево, десно; испред, иза: испод, изнад; горе, доле, итд. Предмети облика круга, правоугаоника и квадрата. ЛИНИЈА И ОБЛАСТ Крива и права линија. Затворена и отворена линија. Унутрашњост и спољашњост: речи у, на и ван. Спајање тачака правим и кривим линијама. Дуж. КЛАСИФИКАЦИЈА ПРЕДМЕТА ПРЕМА СВОЈСТВИМА Упоређивање предмета по облику и боји. Упоређивање предмета по висини, ширини, дужини		предмета и бића и њихов положај у односу на тло - именује и уочава геометријске облике предмета из непосредне околине - именује геометријска тела - сложи/разложи фигуру која се састоји од од познатих облика. - разликује унутрашњост и спољашњост; разликује у, на и ван - разликује праву, криву, изломљену, отворену и затворену линију - уочава тачку; спаја тачке правим и кривим линијама - црта праву линију и дуж помоћу лењира - групише предмете са заједничким својством - упоређује предмете и бића по висини и дужини - упоређује предмете и бића по ширини	поставља и одговара на питања процењује објашњава следи инструкције примењује знања упоређује, црта, именује класификује чита, пише анализира испробава коментарише свој рад и рад другара	наставна средства омогућава примену наученог прати ефекте свог и рада ученика демонстрира подстиче ученике израђује и поставља задатке проверава рад ученика обавештава објашњава мотивише даје повртне информације подучава стратегијама учења
139	**ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДО 100 И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА** Бројање, писање и читање бројева. Цифре. Опис скупа навођењем чланова или својства. Члан скупа. Приказивање скупова. Бројање унапред и уназад и са прескоком. Скупови са различитим и скупови са истим бројем елемената. Приказивање бројева помоћу тачака на бројевној правој. Упоређивање бројева. Знаци: <, >, =. Редни бројеви. Сабирање и одузимање природних бројева у оквиру 20 (са прелазом преко десетице) и приказивање на бројевној правој. Сабирање и одузимање бројева до 100 без прелаза преко десетице и приказивање на бројевној правој. Знаци + и -; речи: сабирак, збир, умањеник, умањилац, разлика, за толико већи, мањи број. Својства сабирања. Нула као сабирак и резултат одузимања.	Октобар Новембар Децембар Јануар Фебруар Март Април Мај	- разуме појам скупа и елемента скупа - препознаје скупове са истим бројем елемената - препознаје скупове са различитим бројем елемената - пребројава елементе датог скупа - развија појам броја преко појма скупа, броји - упоређује бројеве у блоку бројева до 5 - користи знаке плус, минус и једнако - користи појмове сабирање, сабирак, збир - користи појмове одузимање, умањеник, умањилац, разлика - одређује претходнике и следбенике - усваја појам једноцифреног броја - чита, записује, упоређује и броји једноцифрене бројеве - пише и чита бројеве од 0 до 10 - сабира и одузима бројеве од 0 до 10	активно слуша примењује ради на задацима ради самостално иницира рад сарађује поставља и одговара на питања процењује објашњава следи инструкције примењује знања упоређује, црта, именује класификује чита, пише, броји анализира испробава коментарише свој рад и рад другара	Планира организује прзентује води циљани разговор обезбеђује наставна средства омогућава примену наученог прати ефекте свог и рада ученика демонстрира подстиче ученике израђује и поставља задатке проверава рад ученика обавештава објашњава мотивише даје повртне информације подучава стратегијама учења

	Одређивање непознатог броја уједнакостима с једном операцијом погађањем. Прости и сложенији текстуални задаци с применом сабирања и одузимања. Динар, кованице и новчанице до 100 динара		- усваја појам десетице и Јединице - одређује број десетица и јединица у датим бројевима - - користи бројевну праву приликом приказивања бројева, сабирања и одузимања - користи редне бројеве - користи својство замене места и здруживања абирака - користи везу сабирања и одузимања као олакшицу приликом рачунања - одређује за толико већи и за толико мањи број - одређује непознати број погађањем - развија појам двоцифреног броја - усваја појам прве и друге десетице - разликује парне и непарне бројеве - упоређује десетице прве стотине - сабира и одузима десетице - чита и записује бројеве прве стотине - упоређује бројеве прве стотине - сабира и одузима бројеве до 100 без прелаза преко десетице		
7	**МЕРЕЊЕ И МЕРЕ** Мерење дужине (метар) Новац (динар и пара)	Мај Јун	- мери дужину задатом, нестандардном јединицом мере - разликује новчане апоене до 100 динара и упоређује њихову вредност	активно слуша примењује ради на задацима поставља и одговара на питања процењује следи инструкције упоређује, црта именује	поставља задатке проверава рад ученика обавештава објашњава мотивише даје повртне информације подучава стратегијама учења
7	**СИСТЕМАТИЗАЦИЈЕ** Предмети у простору и односи међу њима Линија и област Природни бројеви до 100	Јун	- решава задатке са једном операцијом - разликује и црта линије - класификује предмете	активно слуша примењује ради на задацима поставља и одговара на питања процењује следи инструкције упоређује, црта именује	поставља задатке проверава рад ученик мотивише даје повртне информације подучава стратегијама учења

Наставни предмет: СВЕТ ОКО НАС

Разред: ПРВИ

Циљ интегрисаног наставног предмета *свет око нас* јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Основна сврха изучавања предмета *свет око нас* јесте да усвајањем знања, умења и вештина деца развијају своје сазнајне, физичке, социјалне и креативне способности, а истовремено спознају и граде ставове и вредности средине у којој одрастају као и шире друштвене заједнице. Откривањем света код деце се развијају сазнајне способности, формирају се основни појмови и постепено се граде основе за систем појмова из области *природе, друштва и културе*. Истовремено стичу се знања, умења и вештине које им омогућавају даље учење. Активним упознавањем природних и друштвених појава и процеса подстиче се природна радозналост деце.

Најбољи резултати постижу се уколико деца самостално истражују и искуствено долазе до сазнања - спознају свет око себе. Систематизовањем, допуњавањем и реструктурирањем искуствених знања ученика и њиховим довођењем у везу са научним сазнањима, дечија знања се надограђују, проверавају и примењују. Кроз интерактивне социјалне активности они упознају себе, испољавају своју индивидуалност, уважавајући различитости и права других, уче се како треба живети заједно. Усвајањем елементарних форми функционалне писмености омогућује се стицање и размена информација, комуницирање у различитим животним ситуацијама и стварају се могућности за даље учење. Примена наученог подстиче даљи развој детета, доприноси стварању одговорног односа ученика према себи, другима и свету који га окружује и омогућује му успешну интеграцију у савремене токове живота

Задаци предмета:
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање основних појмова о непосредном природном и друштвеном окружењу и повезивање тих појмова;
- развијање основних елемената логичког мишљења;
- очување природне дечје радозналости за појаве у окружењу и подстицање интересовања и способности за упознавање појава кроз активне истраживачке делатности;
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација;
- интегрисање искуствених и научних сазнања у систем појмова из области природе и друштва;
- стицање елементарне научне писмености и стварање основа за даље учење;
- усвајање цивилизацијских тековина и упознавање могућности њиховог чувања и рационалног коришћења и добрађивања;
- развијање свести о потреби и могућностима личног учешћа и доприноса у заштити животне средине и одрживом развоју.
- развијање техника сазнајног процеса: посматрање, уочавање, упоређивање, класификовање, именовање;
- формирање елементарних научних појмова из природних и друштвених наука;
- подстицање дечијих интересовања, питања, идеја и одговора у вези са појавама, процесима и ситуацијама у окружењу у складу са њиховим когнитивно-развојним способностима;
- подстицање и развијање истраживачких активности деце;
- подстицање уочавања једноставних узрочно-последичних веза, појава и процеса, слободног исказивања својих запажања и предвиђања;
- решавање једноставних проблем-ситуација кроз огледе, самостално и у тиму;
- развијање одговорног односа према себи и окружењу и уважавање других;
- разумевање чињенице да је човек део природе и да својим поступцима утиче на природу, као и развијање способности препознавања човековог утицаја на здравље и животну средину

НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ИСХОДИ

Програм наставе и учења *света око нас* заснован је на исходима, односно на процесу учења и ученичким постигнућима. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности које ученик гради, проширује и продубљује кроз све четири предметне области.

Број часова по теми	НАСТАВНА ТЕМА (садржаји у оквиру теме)	Временска динамика (месец)	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Начин остваривања програма	
				Активности ученика	Активности наставника
18	**ДРУГИ И ЈА** Основна осећања (радост, страх, туга и бес). Основне животне потребе (дисање, храна, вода, спавање и потреба за тоалетом). Сличности и разлике по полу, старости, способностима и интересовањима **Породични дом, школа** Групе људи: породица, школска заједница, разред, одељење, суседи. Права и обавезе чланова група. Правила понашања појединаца и групе. Празници: породични, школски. **Здравље и безбедност** Здрав начин живота: становање, одевање, исхрана, лична хигијена, рад, одмор. Безбедно понашање у саобраћају на путу од куће до школе (кретање улицом са и без тротоара, прелажење преко улице, безбедно место за игру). Опасне ситуације по живот, здравље и околину, превенција и правилно понашање (у дому и школској средини, саобраћају, током природних непогода).	Септембар Октобар	- препозна и искаже радост, страх, тугу и бес уважавајући себе и друге; - правовремено и примерено ситуацији искаже своје основне животне потребе за храном, водом и одласком у тоалет; - се понаша тако да уважава различитости својих вршњака и других људи; - придржава се договорених правила понашања у школи и прихвата последице ако их прекрши; - сарађује са вршњацима у заједничким активностима; - одржава личну хигијену и адекватно се одева у циљу очувања здравља; - чува своју, школску и имовину других; - примењује правила безбедног понашања на путу од куће до школе приликом кретања улицом са и без тротоара и преласка улице;	активно слуша посматра описује ради на задацима процењује иницира рад сарађује поставља и одговара на питања експерименти ше истражује практикује објашњава следи инструкције класификује чита пише анализира испробава класификује прати сакупља	усмерава наводи ствара ситуацију сугерише поставља проблем подстиче дискутује анализира мотивише координира наводи на повезивање и примену знања поставља занимљива питања
38	**РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ** Сунчева светлост и топлота. Основна својства ваздуха: провидност, мирис, кретање. Облици појављивања воде: потоци, реке, баре, језера, киша, снег. Облици појављивања воде у непосредном окружењу. Основна својства воде: укус, мирис, провидност, раствара поједине материјале. Изглед земљишта: равница, брдо, планина. Изглед земљишта у	Новембар Децембар Јануар Фебруар Март Април	- прати инструкције одраслих у опасним ситуацијама: поплава, земљотрес, пожар; - својим речима опише пример неке опасне ситуације из свог непосредног окружења; - препознаје облике појављивања воде у непосредном окружењу: потоци, реке, баре, језера; - препознаје изглед земљишта у непосредном окружењу: равница, брдо,	активно слуша посматра описује ради на задацима процењује иницира рад сарађује поставља и одговара на питања експерименти ше истражује практикује	усмерава наводи ствара ситуацију сугерише поставља проблем подстиче дискутује анализира мотивише координира наводи на повезивање и примену

	непосредном окружењу. Основна својства земљишта: боја, растреситост, влажност. Карактеристичне биљке и животиње у непосредном окружењу. Изглед и делови тела биљака. Изглед и делови тела животиња на примерима сисара, птица, риба, инсеката. Човеково тело – делови тела (глава, труп, руке и ноге) и чула (вида, слуха, укуса, мириса и додира). Значај воде, ваздуха, земљишта, сунчеве светлости и топлоте за живот биљака, животиња/човека. Одговоран однос према животној средини (штедња воде, одлагање отпада на предвиђена места, брига о биљкама и животињама).		планина; - идентификује биљке и животиње из непосредног окружења на основу њиховог спољашњег изгледа; - уочава разноврсност биљака и животиња на основу спољашњег изгледа; - препознаје главу, труп, руке и ноге као делове тела и њихову улогу у његовом свакодневном животу; - препознаје улогу чула вида, слуха, мириса, укуса и додира у његовом свакодневном функционисању и сазнавању окружења; - штеди воду и одлаже отпад на предвиђена места; - се понаша тако да не угрожава биљке и животиње у непосредном окружењу; - учествује у извођењу једноставних огледа којима испитује природне феномене;	објашњава следи инструкције класификује чита пише анализира испробава класификује прати бележи сакупља	знања поставља занимљива питања
7	**ЧОВЕК СТВАРА** Човек ради и ствара (материјали и средства за рад, производи људског рада). Материјали за израду предмета (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина) и њихова својства (тврдо – меко, провидно – непровидно, храпаво – глатко).	Април Мај	- посматрањем и опипавањем предмета одреди својства материјала: тврдо-меко, провидно-непровидно, храпаво-глатко; - разликује природу од производа људског рада на примерима из непосредног окружења;	активно слуша посматра описује моделује процењује поставља и одговара на питања истражује практикује објашњава класификује чита пише анализира испробава класификује сакупља	усмерава наводи ствара ситуацију сугерише поставља проблем подстиче дискутује анализира мотивише координира наводи на повезивање и примену знања поставља занимљива питања
9	**СНАЖАЖЕЊЕ У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ** Кретање и сналажење у простору у односу на просторне одреднице: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичне објекте. Сналажење у времену у односу на временске одреднице: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра.	Мај Јун	- снађе се у простору помоћу просторних одредница: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичних објеката; - одреди време својих активности помоћу временских одредница: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра. - повезује резултате учења и рада са уложеним трудом.	активно слуша посматра описује процењује поставља и одговара на питања истражује практикује објашњава чита пише анализира испробава класификује	усмерава ствара ситуацију сугерише поставља проблем подстиче дискутује анализира мотивише координира наводи на повезивање и примену знања

Наставни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Разред: ПРВИ

Циљ наставе и учења предмета *ликовна култура* је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетске критеријуме кроз практичан рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Задаци:
- настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја, положаја облика у природи;
- да развија памћење, повезивање опажених информација, што чини основу за увођење у визуелно мишљење;
- стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава;
- стварати услове да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовно-визуелног изражавања;
- развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности;
- развијати ученикове потенцијале у области ликовности и визуелности, те му помагати у самосталном изражавању коришћењем примерених техника и средстава;
- развијати љубав према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
- да ствара интересовање и потребу за посећивањем изложби, галерија, музеја и чување културних добара;
- да осетљивост за ликовне и визуелне вредности коју стичу у настави, примењују у раду и животу;
- развијати сензибилитет за лепо писање;
- развијати моторичке способности ученика.
- стварати услове за креативно опажање и тумачење предвиђених садржаја у првом разреду (облике и њихове квалитете, односе у видном пољу, светло и сенку, тактилност, цртани филм и стрип, разликовање појединих средина, дизајн, перформанс, преобликовање материјала или предмета њиховим спајањем);

НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ИСХОДИ

Програм наставе и учења *ликовне културе* заснован је на исходима, односно на процесу учења и ученичким постигнућима. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности које ученик гради, проширује и продубљује кроз све четири предметне области.

Број часова по теми	НАСТАВНА ТЕМА (садржаји у оквиру теме)	Временска динамика (месец)	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	**Начин остваривања програма**	
				Активности ученика	Активности наставника
16	**ОБЛИЦИ** ОДНОСИ У ВИДНОМ ПОЉУ **Облици.** Облици из природе, облици које је створио човек, правилни и неправилни облици. Својства облика (цело, део, велико, мало, високо, ниско, краће, дуже, уско, широко, светло, тамно, обојено, безбојно, једнобојно, шарено, меко, тврдо, глатко, храпаво, обло, рогљасто). **Положај облика у простору и у равни** (горе, доле, између, испод, у ,на, испред, иза, усправно, положено, косо, лево, десно)	Септембар Октобар Новембар децембар	- одреди, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у простору и у равни - црта на различитим подлогама и форматима папира - користи материјал и прибор у складу са инструкцијама - обликује једноставне фигуре од меког материјала	слуша примењује прави поставља питања и одговара црта слика анализира лепи	комбинује различите методе и облике рада, остварује корелацију са другим наставним предметима, користи ученичка искуства

	Кретање. Покретни и непокретни облици. Кретање бића и машина. Смер кретања облика (налево, надесно, нагоре и надоле). Безбедност у саобраћају – илузија величине покретних и непокретних објеката у односу на удаљеност од посматрача. **Светлост и сенка.** Природни и вештачки извори осветљења. Промена осветљености у току дана. Изглед облика и сенке у зависности од осветљења.		- преведи једноставне појмове и информације у ликовни рад - изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања - преобликује, сам или у сарадњи са другима, употребне предмете мењајући им намену		
10	**ЛИНИЈЕ И ОБЛИЦИ ОКО НАС** ОБЛИКОВАЊЕ **Материјал и прибор.** Поступци правилног и безбедног руковања и одржавања материјала, прибора и радне површине, значај одржавања хигијене и безбедног руковања прибором. **Обликовање скулптуре.** Обликовање меких материјала поступком додавања. Спајање разноврсних материјала. **Обликовање цртежа.** Врсте линија (отворена, затворена, права, крива, светла, тамна, широка, уска, дугачка, кратка, непрекинута, испрекидана, груба, нежна, спирална, таласаста, степенаста...). Изражајна својства линија у односу на материјал и прибор. **Обликовање слике.** Боја природних облика и боја облика које је створио човек. Изражајна својства боје у односу на материјал и прибор. **Преобликовање.** Предмети и материјал погодни за преобликовање (оштећени предмети, амбалажа, остаци тканина...). **Различите информације као мотивација за стваралачки рад.** Природа и непосредно окружење; машта и стварни догађаји; приче, песме и текстови из књига и часописа за децу и уџбеника, уметничка дела...	Децембар Јануар Фебруар Март	- пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима - црта на различитим подлогама и форматима папира - гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад - наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/-ла жељени тон - обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком - преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност - одабере, самостално, начин спајања најмање два материјала - комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену - објасни зашто је дизајн важан и ко	слуша примењује прави поставља питања и одговара црта слика анализира лепи	уводи нове појмове, развија естетске критеријуме

			дизајнира одређене производе - разматра, у групи, како је учио/-ла о облицима и где та знања примењује - искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно		
6	**СПОРАЗУМЕВАЊЕ** **Читање визуелних информација** Илустрација у дечјим књигама и уџбеницима. Стрип. Цртани и анимирани филм – традиционално урађени (слободоручно обликовани или нацртани ликови) и савремени (урађени у апликативном програму). Прича у цртаном и анимираном филму. Изглед места и ликова. **Знак.** Графички знак (ноте, слова и цифре), гестовни и звучни знак. Лепо писање. Украсна слова. **Традиција.** Празници и украшавање. **Невербално изражавање.** Пантомима, игре, перформанс.	Март Април Мај	- изрази познате појмове мимиком и покретом тела, без звука - повеже одабрану установу културе са њеном наменом - поштује договоре и правила понашања и облачења приликом посете установама културе	слуша примењује прави поставља питања и одговара црта слика анализира лепи	комбинује различите методе и облике рада, остварује корелацију са другим наставним предметима, користи ученичка искуства омогућује примену наученог
4	**ПРОСТОР** ЛИКОВНА КУЛТУРА И ОКРУЖЕЊЕ **Простор.** Отворени и затворени простор, природа и простор који је човек обликовао. Карактеристичне визуелне одлике по којима се препознаје врста простора. Значај чувања споменика или значајних објеката у најближем окружењу. Значај уређења простора у коме ученик борави. **Уметничка занимања и продукти.** Сликар-слика, вајар-скулптура, фотограф -фотографија... Изглед употребних предмета које су дизајнирали уметници. **Установе културе.** (биоскоп, музеј, галерија, позориште, библиотека...). Правила понашања и облачења у различитим установама културе, договорена правила понашања.	Мај Јун	- опише, својим речима, визуелне карактеристике по којима препознаје облике и простор - пореди своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу објеката/ предмета и облицима из природе и окружења - користи материјал и прибор у складу с инструкцијама		планира подстиче, мотивише подучава демонстрира проверава прати ефекте свог рада и рада ученика омогућава примену наученог

Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Разред: ПРВИ

Циљ:

- развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
- развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свога и других народа.

- неговање способности извођења музике (певање/свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
- подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- упознавање традиционалне и уметничке музике свога и других народа;
- развијање критичког мишљења (исказивање осећања о музици која се изводи и слуша);
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности

НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ИСХОДИ

Програм наставе и учења *музичке културе* заснован је на исходима, односно на процесу учења и ученичким постигнућима. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности које ученик гради, проширује и продубљује кроз три предметне области/теме.

Напомена: Часови музичке културе конципирани су тако да на сваком часу комбинујемо садржаје различитих наставних области (тема)

	НАСТАВНА ТЕМА			Начин остваривања програма

Број часова по теми	(садржаји у оквиру теме)	Временска динамика (месец)	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Активности ученика	Активности наставника
36	**СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ** Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук – лик, музика – радња. Композиције које илуструју различита осећања. Звук и тон (извори). Звуци тела (пулс, куцање срца, дисање...). Звуци из природе и окружења. Звучни знак (школско звоно, аутомобилска сирена...). Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак – дуг), јачина (гласан – тих), висина (висок – дубок). Тишина и одсуство звука. Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за ситуације значајне за ученике (празници, приредбе, свечаности, рођендани, венчања, новогодишње и божићне песме...). Музичка прича. Карактер дела и елементи музичке изражајности (условљеност). Музички бонтон. Музика и здравље. Носиоци звука (це-де плејер, ем пе 3 плејер, рачунар...).	септембар октобар новембар децембар јануар фебруар март април мај јун	– објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна; – разликује одабране звукове и тонове, певање/свирање; хор/један певач/група певача; оркестар/један свирач/група свирача, боју различитих певачких гласова и инструмената и музичке изражајне елементе; – препозна музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у слушаном делу; – повезује музичко дело у односу на њему блиске ситуације, врсту гласа и боју инструмента са карактером дела; – поштује договорена правила понашања при слушању музике; – користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука; – изговара у ритму уз покрет бројалице; – пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; – пева по слуху уз покрет народне песме, музичке игре;	слуша разликује звучне боје музику изражава покретом развија меморију поставља питања одговара на питања илуструје стиче навике усваја музичку терминологију	демонстрира подстиче ученике објашњава проверава рад ученика изводи музику

36	**ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ** ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ Изговор бројалице у ритму уз покрет – пљескање, пуцкетање прстима, корачање, длаком о надланицу, ударом о клупу.Звучне ономатопеје и илустрације. Држање тела и дисање – правилан начин певања. Правилна дикција – изговарање брзалица и бројалица. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање песама уз покрет – песме уз игру и народне песме. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (до-зелено, ре-браон, ми-жуто, фа-плаво и сол-црвено). Дечји ритмички инструменти и начин свирања на њима. Свирање по слуху пратње уз бројалице и песме – пулс, ритам, груписање удара. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. Свирање графички представљеног ритма. Музички бонтон.	септембар октобар новембар децембар јануар фебруар март април мај јун	– примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; – свира по слуху звучне ономатопеје и илустрације, ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма; – повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама, ритам са графичким приказом; – објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; – учествује у школским приредбама и манифестацијама; – направи дечје ритмичке инструменте; – ствара звучне ефекте, покрете уз музику, мању ритмичку целину помоћу различитих извора звука, ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука, музичко питање и одговор на ритмичким удараљкама, једноставну мелодију на крађи задати текст; - изабере према литерарном садржају одговарајући музички садржај.	пева по слуху опонашањем демонстрира уз помоћ различитих звучних помагала свира по слуху опонашањем пева по слуху разликује звучне боје развија меморију поставља питања одговара на питања илуструје стиче навике слуша прави дечије музичке инструменте изводи ритам усваја музичку терминологију	демонстрира подстиче ученике објашњава проверава рад ученика изводи музику
16	**МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО** Израда дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала. Стварање звукова из непосредне околине и природе спонтаном или договореном импровизацијом. Креирање сопствених покрета уз музику која се изводи или слуша. Стварање звучних ефеката и једноставне ритмичке пратње користећи различите изворе звука. Бирање инструмената на основу звука и стварање једноставне ритмичке пратње уз бројалице, песме и музичке игре. Стварање мањих ритмичких целина на основу музичког искуства – изговором у ритму, различитим покретима, предметима и дечјим ритмичким инструментима. Стварање музичких питања и одговора на дечјим ритмичким инструментима у дијалогу. Стварање једноставне мелодије	септембар октобар новембар децембар јануар фебруар март април мај јун		опонаша звуке из околине спонтаном или договореном импровизацијом изражајно пева смишља мање музичке целине остварене говором слободно импровизује игра илуструје препознаје	демонстрира подстиче ученике објашњава проверава рад ученика изводи музику

	на краћи текст. Бирање познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација за стварање звучне приче – праћење литерарног текста.				

Наставни предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Разред: ПРВИ

Циљ физичког васпитања јесте да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци:

- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- развој и усавршавање моторичких способности;
- стицање моторичких умења која су, као садржаји, утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- формирање морално-вољних квалитета личности;
- оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.
- задовољавање основних дечјих потреба за кретањем и игром;
- развијање координације, гипкости, равнотеже и експлозивне снаге;
- стицање моторичких умења у свим природним (филогенетским) облицима кретања у различитим условима: елементарним играма, ритмици, плесним вежбама и вежбама на тлу;
- упознавање са кретним могућностима и ограничењима сопственог тела;
- стварање претпоставки за правилно држање тела, јачање здравља и развијање хигијенских навика;
- формирање и овладавање елементарним облицима кретања - "моторичко описмењавање";

НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ИСХОДИ

Програм наставе и учења *физичког и здравственог васпитања* заснован је на исходима, односно на процесу учења и ученичким постигнућима. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности које ученик гради, проширује и продубљује кроз свих десет предметних области.

	НАСТАВНА ТЕМА (садржаји у оквиру теме)	Временска динамика		Начин остваривања програма

Број часова по теми		(месец)	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Активности ученика	Активности наставника
19	**ХОДАЊЕ И ТРЧАЊЕ** Ходање: - кратком корацима, - дугим корацима, - у различитом ритму, - ходање са реквизитом, - ходање са променом правца и смера. Техника трчања: - трчање преко препрека, - трчање са променом правца и смера, - брзо трчање на 20 m са стартом из различитих почетних положаја, - игре са коришћењем научених облика ходања и трчања	септембар октобар новембар март април мај	- примени једноставне двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања) - правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања - комбинује и користи усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу - одржава равнотежу у различитим кретањима - разликује правилно од неправилног држања тела и правилно држи тело - примењује правилну технику дисања приликом вежбања - изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу - игра дечји и народни плес - користи основну терминологију вежбања - поштује правила понашања на просторима за вежбање - поштује мере безбедности током вежбања - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање - поштује правила игре - навија фер и бодри учеснике у игри - прихвата сопствену победу и пораз - уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања - наведе делове свога тела и	игра се трчи испробава показује дружи се вежба са и без реквизита вежба на справама и уз помоћ справа изводи елементарне игре плеше изводи једноставне и сложене кретне структуре различитих почетних положаја изводи штафетне игре изводи игре са облицима хватања и бацања скаче увис скаче удаљ прескаче гађа у циљ води и додаје лопту ради колут напред ради колут назад хода по линији и справама учи правила усваја културу вежбања и здравственог васпитања	планира подстиче објашњава мотивише прати ефекте свог рада и рада ученика уводи терминологију и правила понашања негује такмичарски дух проширује знања указује на правилно извођење вежби формира свест и навике о личној хигијени процењује физичке способности и моторичке вештине
14	**СКАКАЊЕ И ПРЕСКАКАЊЕ** Поскоци у месту. Поскоци у кретању. Скакања удаљ. Скакања увис. Прескакање дуге вијаче. Вежбе скакања и прескакања упором рукама. Игре уз коришћење различитих облика скакања и прескакања.	септембар октобар новембар децембар април јун			
6	**БАЦАЊЕ И ХВАТАЊЕ** Бацање лоптица из места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања. Бацање лопте увис. Вођење лопте. Додавање лопте. Игре са вођењем, додавањем лопте и гађањем у циљ.	октобар новембар јануар мај јун			
4	**ВИШЕЊЕ, УПОРИ И ПЕЊАЊА** Пузања на тлу. Пењања. Провлачења. Вис лежећи опружено. Помицања улево и удесно у вису лежећем и вису слободном. Упори.	септембар октобар јануар			
12	**ВЕЖБЕ НА ТЛУ** Основни садржаји Основни ставови и положаји. Поваљка на леђима. Став на лопатицама (свећа). Колут напред из чучња у чучањ. Поваљка на стомаку. Састав од научених елемената. Игре са усвојеним вежбама. Проширени садржаји Колут назад из чучња у чучањ, низ косу површину. Одељенско такмичење са задатом комбинацијом вежби	новембар децембар фебруар март			
3	**ВЕЖБЕ УПОРОМ РУКАМА** Пузања на тлу Вис лежећи опружено. Помицања улево и удесно у вису лежећем и вису слободном.	децембар јун			
4	**ВЕЖБЕ РАВНОТЕЖЕ** Ходање по линији. Ходање по шведској клупи. Лагано трчање на шведској клупи или ниској греди. Кратак састав на линији обележеној на тлу, шведској клупи и ниској греди.	новембар децембар јануар фебруар			
13	**ВЕЖБЕ РЕКВИЗИТИМА** Вежбе обликовања са реквизитима. Трчања, поскоци и скокови уз коришћење реквизита. Дизање и ношење предмета и реквизита на различите начине. Елементарне игре са реквизитима. Игре ластишом.	децембар јануар март април мај јун			

12	**РИТМИЧКЕ ВЕЖБЕ И НАРОДНИ ПЛЕСОВИ** Ходање и трчање са променом ритма, темпа и динамике уз пљесак и уз музичку пратњу. Галоп напред. Дечји поскок. Њихање и кружење вијачом или траком, суножни скокови кроз вијачу са обртањем напред. Народно коло по избору.	новембар децембар јануар фебруар март април	препозна њихову улогу - уочи промену у расту код себе и других - уочи разлику између здравог и болесног стања - примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и после вежбања - одржава личну хигијену - учествује у одржавању простора у коме живи и борави - схвати значај коришћења воћа у исхрани - правилно се понаша за столом		
21	**ЕЛЕМЕНТАРНЕ И ШТАФЕТНЕ ИГРЕ** Основни термини у вежбању. Вежбам безбедно. Чувам своје и туђе ствари. Правила елементарних игара. Некад изгубим, а некада победим. Навијам фер. Упознај своје тело. Растемо. Видим, чујем, осећам. Моје здравље. Ко све брине о мом здрављу. Лична хигијена. Хигијена простора у коме живим. Хигијена простора у коме вежбам. Животне намирнице и правилна исхрана. Заједно за столом.	септембар октобар новембар децембар јануар фебруар март април мај јун			

ПРОЈЕКТНА НАСТАВА ЗА ПРВИ РАЗРЕД

Годишњи план Пројектне наставе у првом разреду садржи број часова распоређених по месецима и темама које ће бити понуђене ученицима. То је тзв. полуструктуирани тип пројекта у коме је могуће унапред планирати одређени (ограничени) број тема. Ученици ће имати могућност да се опредељују за неке од планираних тема, од чега ће зависити и временска артикулација предвиђена за њихову реализацију, а у складу са школским календаром за школску 2018/19. годину, распоредом часова према коме се пројектна настава остварује уторком, принципом да се пројекти остварују у току једног месеца, планираним фондом часова по теми и укупним фондом часова на годишњем нивоу.

Месец	Број планираних часова у мецецу	ПОНУЂЕНЕ ТЕМЕ	Број часова по теми
СЕПТЕМБАР	4	Друг другу	2
		Лопта, лопта, лоптица	2
		Свако има облик свој	4
		Исти, а различити	2
		Шта је највеће	2
ОКТОБАР	5	Лепо понашање	3
		Чаробни кутак школског дворишта	2
		Од сликовнице до енциклопедије	5
		Мој портфолио	2
НОВЕМБАР	4	Сваке среде друго се воће једе	2
		Шта у кући вреба, увек знати треба	2
		Или грми ил се земља тресе	4
		Правимо здрава јела	4
		Испеци, па поједи	2
ДЕЦЕМБАР	4	Игре без граница	2
		Школица – причалица	2
		1000 зашто једно зато	4
		Распевана учионица	2
ЈАНУАР	3	Радионица за аутомобиле	3
		Столетни храст прича причу	3
		Није-него	3
		Теретана за децу	3
ФЕБРУАР	2	Она је око нас	2
		Прича једног ормара	2
		Светло које се никад не гаси	2
		Чаробна ветрењача	2
МАРТ	4	Цветан, принц пролећа	2
		Еколошка патрола	4
		Кампања „Заштитимо природу“	2
		Учионица Сваштарка	2
АПРИЛ	4	Дан шарених јаја	2

		„Лична карта“ животиња	4
		Добро дрво	2
		Лет у излет	4
МАЈ	4	Цветна учионица	2
		У свету дечијих инструмената	2
		Штедим – више вредим	2
		Зрно по зрно погача	4
ЈУН	2	Квизоманија	2
		Закукуљено замумуљено	2
Укупно 36		Укупно понуђених тема 26	од 2 - 4 часа

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПЛАНА

Укупан годишњи фонд часова ***Пројектне наставе***	**36**
Тип пројекта	**Пројектна настава која ће се спроводити у првом разреду обухвата полуструктуиран тип пројекта са ограниченим и унапред понуђеним темама. С обзиром на узраст, наставник, у великој мери дефинише методологију рада и сам одређује које ће материјале дати ђацима, а које ће они сами пронаћи.** **Ученицима ће бити понуђен одређен број тема на нивоу једног месеца, а у складу са планираном временском артикулацијом и интересовањима ученика планирати одговарајући пројекат.** **Распоред тема је усклађен са садржајима и исходима наставних предмета, али се њихов распоред може мењати.**
Циљеви пројектне наставе	**Пројектна настава је усмерена на достизање исхода који се првенствено односе на:** - логичко и критичко мишљење; - припрему ученика за лако сналажење у свету технике, технологије и рачунарства, како у свакодневном животу, тако и у процесу учења. - развијање међупредметне компетенције, тимски рад, решавање проблема, сарадње, предузетништва - унапређивање постигњућа у конкретним наставним предметима: ученици боље разумеју, мотивисанији су за рад и истраживање, повезују ствари, примењују научено
Очекивани исходи	**План пројектне наставе је заснован на исходима, односно на ученичким постигнућима у процесу изучавања различитих предмета у првом разреду, приликом чега ће се, на овим часовима, тематски повезивати садржаји тих предмета уз употребу информационо-комуникационих технологија.** **Годишњи план пројектне наставе повезан је са годишњим планом осталих предмета, јер се пројектне теме ослањају на исходе и садржаје тих предмета.** **(Исходи предмета су саставни део *Школског програма* и *Годишњег плана за први разред*)**

Код планирања пројекта потребно је дефинисати:	**тип пројекта, његов циљ (шта се жели постићи), област којом се бави пројекат и повезаност са наставним предметима (нацрт- на чему ће се радити), његове садржаје, активности ученика (шта ће се радити), поделу задужења, потребна средства, динамику рада по фазама, начине реализације (разрада идеје, презентација, организовање базара ...), начине провере остварености циља и све што је потребно за успешно спровођење оваквог типа наставе.**
Вредновање ученика у пројектној настави	**Пројектна настава се не оцењује, али се учешће ученика прати и веднује у циљу стварања опште слике о њиховим постигнућима. Посебно се прати напредовање ученика у способности сарадње са другим ђацима, поштовања договореног, као и коришћења различитих извора информација и употребе ИКТ-а. Праћење и вредновање ће се спроводити на основу инструмената (табела процене) које наставник формулише, а тичу се самовредновања од стране ученика као и вреновања наставника.**

3.2. Програми обавезних изборних предмета у првом разреду

Изборни предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Разред: ПРВИ

Циљ предмета Сазнање о себи и другима је подстицање развоја личности и социјалног сазнања код ученика. Овај предмет треба да пружи могућност ученицима да постану активни учесници у процесу образовања и васпитања, и да изграде сазнања, умења, способности и вредности неопходне за формирање аутономне, компетентне, одговорне и креативне личности, отворене за договор и сарадњу, која поштује и себе и друге.

Задаци предмета :

1. разумевање и усвајање следећих најважнијих појмова:
- дечја и људска права и слободе;
- идентитет;
- друштвена одговорност;
- различитост култура;
- једнакост;
- право и правда;
- мир, сигурност и стабилност;
- демократија;

2. вештине и способности:
- примена појмова – примерена употреба у комуникацији:
- критичко мишљење – преиспитивање информација, поставки и ставова;
- јасно и разговетно исказивање личних ставова;
- самостално доношење одлука и извођење закључака;
- саосећајна комуникација;
- умеће истраживања;
- тимски рад;
- ненасилно решавање сукоба:
- руковођење;
- учешће у процесу одлучивања од заједничког интереса;

3. ставове и вредности
- привржености демократским начелима и поступцима;
- привржености мирољубивом и конструктивном решавању проблема;
- спремност на заступање и заштиту својих и туђих права;
- спремност на преузимање одговорности за своје поступке;
- заинтересованост за свет око себе;
- спремност на помоћ онима који су у невољи и саосећање са другима;
- спремност на супротстављање предрасудама, дискриминацији и неправди

Грађанско васпитање
Фонд часова 36
Разред:први

Број часова по теми	НАСТАВНА ТЕМА (садржаји у оквиру теме)	Временска динамика (месец)	ИСХОДИ По завршеној теми/ области ученик ће бити у стању да:	Начин остваривања програма	
				Активности ученика	Активности наставника
2	ОЛАКШАВАЊЕ ПРОЦЕСА АДАПТАЦИЈЕ НА ШКОЛСКУ СРЕДИНУ И ПОДСТИЦАЊЕ СОЦИЈАЛНЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ Сусрет родитеља, наставника и ученика Размена о узајамним очекивањима, потребама, захтевима, тешкоћама везаним запромену средине одрастања Упознавање ученика са садржајем предмета и начином рада	септембар	- се лакше адаптира на школску средину упроцесу социјалне интеграције - изражава своје личне ставове о школи - активно учествује у доношењу правила понашања у школи - активно учествује у уређењу учионице - активно сарађује са вршњацима и учитељем - развија сазнања о себи, о сопственим осећањима и потребама, свести о личном идентитету и особености, самопоштовање и самопоуздање - препознаје своје квалитете и способности - препознаје своја осећања и потребе - слободно изражава своја осећања и потребе - изјашњава своје идеје и одлуке - прихвата своје грешке - изражава осећања; - шири знања и умења за решавање индивидуалних проблема - примени технике за превладавање непријатних емоционалних стања - цртежом исказује страх, тугу, бес - вербално исказује свој страх, тугу, бес - прихвата своја осећања као важна и потребна - на свој начин савладава непријатне емоције и осећања - се договара и сарађује у групи - отворено изражава своје мишљење и потребе - активно слуша своје вршњаке - нуди и пружа помо вршњацима - размењује мишљење са	разговара црта закључује слуша размењује прича о доживљају предлаже открива наводи изражава потребе игра се препознаје евоцира различите ситуације процењује	планира радионице демонстрира објашњава даје упутства подстиче самосвест и самопоштовање развија комуникативне способности развија креативно изражавање

			вршњацима и одраслима - активно учествује у игри са вршњацима - локализује страх, бес, тугу, љубав у свом телу - препознаје осећања код себе и других - јасно изражава шта му се свиђа а шта не - поштује разлике међу вршњацима - конструктивно разрешава сукобе са вршњацима и одраслима - препознаје конфликтне ситуације - заједнички решава проблем - разуме своја права - описује и наводи своја права - препознаје ситуације у којима се крше права - тражи помоћ када су му права угрожена - придржава се и поштује своје обавезе - свесно и одговорно се односи према школској имовини		

Наставни предмет: ВЕРСКА НАСТАВА

Разред: ПРВИ

ЦИЉ
Примарни циљ предмета је да ученицима разоткрива искиство љубави, као однос који омогућава да ми сами и бића око нас, не будемо безлична маса, већ конкретне личности.
ЗАДАЦИ
Ученици треба да:
а) уоче да се кроз слободан однос љубави према некоме или нечему тај неко или нешто конкретизује, односно да постаје за нас јединствено и непоновљиво;
б) уоче да љубав човека према другим људима и природи њима даје непоновљиву вредност и постојање;
в) уоче да од оног кога заволимо зависи и наше постојање;
г) уоче да је човек икона Божија управо због тога што друга бића може да чини непоновљивим.

Наставни предмет: Верска настава
Разред: први
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наставне теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	за остале типове часа				
1.	/	1	Увод	септембар		
2.	3	2	Бог је заједница личности Оца, Сина и Светог Духа (биће као заједница, као љубав).	септембар/октобар	Ученици треба да: да уоче да се кроз слободан однос љубави према некоме или нечему тај неко или нешто конкретизује, односно да постаје за нас јединствено и непоновљиво;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
3.	5	2	Црква је заједница свих људи и целе природе кроз Христа са Богом	октобар/новембар	да уоче да љубав човека према другим људима и природи њима даје непоновљиву вредност и постојање;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције

4.	2	1	Исус Христос је посредник између Бога и створене природе	децембар	да уоче да је Христос као истински Бог и истински Човек посредник између Бога и људи	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
5.	3	3	Бог је из љубави створио свет заједно са Сином и Духом	децембар-фебруар	да уоче да од оног кога заволимо зависи и наше постојање;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
6.	3	1	Човек као биће заједнице	фебруар/март	да ученицима разоткрива искуство љубави, као однос који омогућава да ми сами и бића око нас, не будемо безлична маса, већ конкретне личности.	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
7.	5		Човек је икона Божија (човек има својство да љубављу чини нешто да постоји, слично као што то чини Бог јер Бог све ствара љубављу).	март/април	да уоче да је човек икона Божија управо због тога што друга бића може да чини непоновљивим	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
8.	2	3	Православна иконографија показује свет и човека у заједници са Богом	мај/јун	Посете парохијском храму, учествовање на храмовној и општинској слави...	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције

3.3. Програми обавезних наставних предмета у другом разреду

Предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК

Разред: ДРУГИ

Циљ:

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци:
- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као изворoм сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци:
- уочавање и схватање реченице као основне језичке категорије; препознавање и разумевање главних реченичних делова;
- упознавање са фонетским и морфолошким појмовима према захтевима програма;
- савладавање нових програмских захтева из правописа;
- овладавање техником читања и писања латиницом;
- мотивисање, подстицање и усмерење на читање лектире;
- увежбавање читања наглас; усавршавање читања у себи у функцији тумачења текста;
- уочавање и тумачење битних чинилаца текста према захтевима програма;
- симултано усвајање књижевних и функционалних појмова;
- овладавање основним облицима језичког изражавања и даља усавршавања и неговање језичке културе;
- систематско и доследно реализовање програмираних и њима сличних вежбања у говору и писању.

Наставни предмет: Српски језик
Разред: други
Годишњи фонд часова: 180

Редни број наст. теме	НАСТАВНА ТЕМА	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/ области)	Број часова по теми	Број часова за		Временска динамика (месец)	Начин реализације програма
				обраду	остали типови		
1.	ТЕМА: ЈЕЗИК Граматика -Реченица - обавештење, питање и заповест. Уочавање потврдних и одричних реченица. Обележја реченице у говору (интонација и пауза) и у тексту (велико почетно слово и знаци интерпункције: тачка, упитник, узвичник). -Препознавање главних делова реченице (предикат, субјекат). -Именице и глаголи (уочавање и препознавање). Разликовање основних глаголских облика за исказивање садашњег, прошлог и будућег времена; разликовање потврдних и одричних глаголских облика. Разликовање рода и броја именица. -Глас и слог, самогласници и сугласници; слоготворно р. Подела речи на слогове у изговору (једноставнији случајеви). Правопис -Употреба великог слова у писању личних имена и	1СЈ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) 1СЈ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/-ев/-ин, -ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ћ, ч, ђ, џ; правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу ли и речцу не; употребљава запету при набрајању 1СЈ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...) 1СЈ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима 1СЈ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној) 1СЈ.2.3.6. саставља кратак наративни текст 1СЈ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст	66	37	29		Активности наставника: Планира,подстиче ученике,објашњава,мотивише ученике,подучава ученике како да анализирају свој и туђи рад,омогућава примену наученог,прати ефекте сопственог рада, проверава рад ученика Активности ученика: Слуша,примењује,постављапитања,одговара на питања,експериментише,преприча ва,прича,примењује знања,пише,анализира,стиче навике

	презимена, надимака уз лично име, имена животиња, вишечланих географских имена и улица (једноставнија решења). -Писање адресе. -Растављање речи на крају реда (основна правила). -Писање речце ли у упитним реченицама и речце не уз глаголе у одричним реченицама. -Скраћенице за мере (корелација са наставом математике). -Тачка. Упитник. Узвичник. Две тачке и запета у набрајању. -Усвајање латинице - читање и писање у другом полугодишту.	1СЈ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синониме (нпр. да избегне понављање) 1СЈ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке) 1СЈ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред, одељење)1СЈ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира 1СЈ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1СЈ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) 1СЈ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу 1СЈ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго 1СЈ.2.4.5. препознаје субјекат и глаголски предикат 1СЈ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне) 1СЈ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику					
2.	ТЕМА: КЊИЖЕВНОСТ -Лирика -Епика -Драма -*Популарни и информативни текстови* -Избор из енциклопедија и часописа за децу	1СЈ.2.5.1. разликује лирску од епске песме 1СЈ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице, загонетке, брзалице) 1СЈ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми 1СЈ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту 1СЈ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту)	65	61	4		

		1СЈ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога 1СЈ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту					
3.	ТЕМА: ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА -Препричавање -Причање -Описивање -Усмена и писмена вежбања: -Ортоепске вежбе, Ортографске вежбе, Лексичке и семантичке вежбе, Синтаксичке вежбе -Аутодиктат и контролни диктат -Загонетање и одгонетање, решавање и састављање ребуса и укрштених речи. -Казивање напамет научених текстова (лирских, епских и драмских). -Сценско приказивање драмског/драматизованог текста. -Служење речником и енциклопедијом за децу и писање сопственог речника. -Слушање и вредновање/критичко процењивање говора/разговора у емисијама за децу на радију и телевизији. -Неговање културе слушања саговорника; писање разгледнице и краћег писма. -Израда домаћих писмених задатака (до осам) и њихова анализа на часу.	1СЈ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије 1СЈ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле) 1СЈ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту 1СЈ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/детаљ који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму) 1СЈ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену 1СЈ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту 1СЈ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.) 1СЈ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова 1СЈ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни	38	2	36		
Укупно:			180				

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред: ДРУГИ

Циљеви наставе енглеског језика у млађем школском узрасту је да оспособи ученика да комуницира на оснвном нивоу на страном језику углавном у усменом облику о темама из његовог непоседног окружења
Настава страног језика треба да мотивише ученика за учењем страног језика
-да стимулише машту, креативност –подстакне радозналост
-да омогући ученику да употреби једноставне реченице у лицном контексту из из осећања задовољства
ООпшти циљ је да се употреби функционално знањетј. Да се оспособи ученик да употреби функционално знање у одређеној комуникативној ситуацији
Задаци
-стицање свести о значају сопственог језика у контакту са другим језицима. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији
-развијање свести о важности сопственог залагања у процесу учења страног језика
На нивоу језичких вештина:
-треба да препознаје гласове – у оквиру разумевања говора, посебно оне које неме у матерњем језику(акценат, ритам, интонацију)
-да разуме вербални садржај уз помоћ невербалних обликакомуникације ,
-На нивоу разумевања основне комуникацијске јединице –речи- потребно је да:
-препознаје слова, написане речи у вези са познатим појмовима и кратке реченице
У оквиру усменог изражавања ученик треба да :
-разговетно изговара гласове,правилно акцентује речи, поштује ритам и интонацију
-репродукује сам или у групи кратке рецитаације
-Фаза интерактивног деловања
-ученик треба да правилно реагује вербално и невербално на постављена питања
-правилно изражава допадање и недопадање
-угествује у интеракцији са осталима подражавајући најједноставцније реченице у оквиру драматизације сликовног текста(у пару ; у групи)
-тражи разјашњење када нешто не разуме
У оквиру пимане форме изражавања ученици треба да :
Преписују , допуњавају речи у вези са сликом представљеном у уджбенику,радној свесци ; допуњава честитку

Наставни предмет: Енглески језик
Разред: други
Годишњи фонд часова: 72

Редни број наставе теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА (садржаји у оквиру теме)	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове часа			Активности ученика	Активности наставника
1.	2	5	Поздрављање -бројеви 1-10 -упознавање	септембар	слуша, примењује, прави, поставља питања и одговара на питања, црта, прави,	комбинује различите методе и облике рада,

			Допадање/недопадање	октобар	слика, анализира, стиче навике, лепи, кроји, прича	остварује корелацију са другим наставним предметима, користи ученичка искуства
2.	2	6	Куповина -питање sa количину -питање за цену Обнављање материјала Тест	новембар	слуша, примењује, прави, поставља питања и одговара на питања, црта, прави, слика, анализира, стиче навике, лепи, кроји, прича	уводи нове појмове, развија естетске критеријуме
3.	3	3	У мом дому	децембар јануар фебруар	слуша, примењује, прави, поставља питања и одговара на питања, црта, прави, слика, анализира, стиче навике, лепи, кроји, прича	планира, подстиче, мотивише, подучава, демонстрира, проверава, прати ефекте свог рада и рада ученика, омогућава примену наученог
4.	2	4	Моје тело	фебруар март април	слуша, примењује, прави, поставља питања и одговара на питања, црта, прави, слика, анализира, стиче навике, лепи, кроји, прича	планира, подстиче, мотивише, подучава, демонстрира, проверава, прати ефекте свог рада и рада ученика, омогућава примену наученог
5.	3	5	Одећа Временске прилике	април мај јун	слуша, примењује, прави, поставља питања и одговара на питања, црта, прави, слика, анализира, стиче навике, лепи, кроји, прича,	планира, подстиче, мотивише, подучава, демонстрира, проверава, прати ефекте свог рада и рада ученика, омогућава примену наученог
6.	3	4	Породица	Март април	Слуша, преедставља, именује чланове, рецитује, црта, поставља кратка питања ,формулише кратке реченице,лепи, одређује, боји,	планира, подстиче, мотивише, подучава, демонстрира, проверава, прати ефекте свог рада и рада ученика, омогућава примену наученог
7.	3	5	На фарми	Април/мај	Представња, приказује, црта, изражва свој однос према омиљеној животињи, поставља кратка питања и даје одговоре	планира, подстиче, мотивише, подучава, демонстрира, проверава, прати ефекте свог рада и рада ученика, омогућава примену наученог
8.	8	3	Мој град	Мај/јун	Представња, приказује, црта, изражва свој однос према омиљеној животињи, поставља кратка питања и даје одговоре	планира, подстиче, мотивише, подучава, демонстрира, проверава, прати ефекте свог рада и рада ученика, омогућава примену наученог
9.	3	7	Одмори	јун	планира, подстиче, мотивише, подучава, демонстрира, проверава, прати ефекте свог рада и рада ученика, омогућава примену наученог	планира, подстиче, мотивише, подучава, демонстрира, проверава, прати ефекте свог рада и рада ученика, омогућава примену наученог

Предмет: МАТЕМАТИКА

Разред: ДРУГИ

Циљ:
Циљ наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да доприносе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развитку личности ученика.
Задаци:
- да ученици стичу знања неопходна за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу;
- да ученици стичу основну математичку културу потребну за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад;
- да развија ученикову способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења;
- да развија културне, радне, етичке и естетске навике ученика, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних појава;
- да ученици стичу способност изражавања математичким језиком, јасност и прецизност изражавања у писменом и усменом облику;
- да ученици усвоје основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима;
- да ученици савладају основне операције с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и основне законе тих операција;
- да ученици упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе;
- да оспособи ученике за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама;
- да ученицима омогући разумевање одговарајућих садржаја природних наука и допринесе радном и политехничком васпитању и образовању;
- да изграђује позитивне особине ученикове личности, као што су: истинољубивост, упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самостални рад;
- да интерпретацијом математичких садржаја и упознавањем основних математичких метода допринесе формирању правилног погледа на свет и свестраном развитку личности ученика;
- да ученици стичу навику и обучавају се у коришћењу разноврсних извора знања.
Оперативни задаци
Ученици треба да:
- савладају сабирање и одузимање до 100;
- схвате множење као сабирање једнаких сабирака, упознају и користе термине и знак множења;
- упознају операцију дељења, користе термине и знак дељења;
- упознају (на примерима) комутативност и асоцијативност рачунских операција (без употребе ових назива);
- уочавају својства нуле као сабирка, чиниоца и дељеника, а јединице као чиниоца и делиоца;
- савладају таблицу множења једноцифрених бројева и одговарајуће случајеве дељења (до аутоматизма);
- савладају множење и дељење у оквиру 100, упознају функцију заграде и редослед извођења рачунских операција;
- умеју да прочитају и запишу помоћу слова збир, разлику, производ и количник, као и да знају да одреде вредност израза са две операције;
- упознају употребу слова као ознаку за непознати број (односно, као замену за неки број) у најједноставнијим примерима сабирања и одузимања;
- умеју да решавају текстуалне задатке с једном и две рачунске операције, као и једначине с једном операцијом (на основу веза између компонената операције);
- схвате појам половине;

- уочавају и стичу одређену спретност у цртању праве и дужи као и разних кривих и изломљених линија;
- уочавају и цртају правоугаоник и квадрат на квадратној мрежи;
- упознају и примењују мере за дужину (м, дм, цм) и време (час, минут, дан, седмица, месец).

Наставни предмет: Математика
Разред: други
Годишњи фонд часова: 180

Ред. бр. наст. теме	НАСТАВНА ТЕМА	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/ области)	Број часова по теми	Бројчасова		Временска динамика (месец)	Начин реализације програма	
				обрааду	За остале типове часа		Активности ученика	Активности наставника
1.	ТЕМА: ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДО 100 -Сабирање и одузимање природних бројева до 100 (с прелазом преко десетице). Комутативност и асоцијативност сабирања. -Множење и дељење природних бројева; знаци за множење и дељење (. , :); речи: чиниоци, производ, дељеник, делилац, количник. Нула и јединица као чиниоци; нула као дељеник. Комутативност и асоцијативност множења. -Изрази (две операције); заграде, редослед рачунских операција. -Слово као замена за неки број. -Одређивање непознатог броја у једнакостима типа: x + 5 = 9; 7 x = 35; x : 5 = 3; 12 : x = 4. -Појам половине. -Решавање једноставнијих задатака (највише две операције).	Основни ниво Природни бројеви и операције са њима 1МА.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и прикаже број на датој полуправој 1МА.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве стотине 1МА.1.1.3. множи и дели без остатка у оквиру прве стотине 1МА.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом 1.МА.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве стотине Разломци 1МА.1.3.2. уме да израчуна половину и четвртину неке целине Средњи ниво Природни бројеви и операције са њима 1МА.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, предходни, следећи број) и разуме декадни бројевни систем 1МА.2.1.2. уме да одреди десетицу најближу датом броју 1МА 2.1.3.сабира и одузима, рачуна вредност израза 1МА 2.1.4.рачуна вредност израза с највише две операције 1МА 2.1.5.уме да решава једначине у оквиру прве стотине Разломци 1МА.2.3.2. уме да израчуна половину и четвртину неке целине и обрнуто	145	55	90	X, XI, XII, I, II	Активности наставника: Планира, организује, прзентује, води циљани разговор, обезбеђује н.средства, омогућава примену наученог, прати ефекте свог и рада ученика, демонстрира, евалуатор, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, проверава рада уч.обавештава, објашњава, мотивише, слуша ученике, даје повртне информације, подучава стратегијама учења, Активности ученика: Активно слуша, примењује рад на задацима, ради самостално, иницира рад, сарађује, користи изворе знања, поставља и одговара на питања, процењује, експериментише, практикује, објашњава, следи инструкције, примењује знања, упоређује, црта, именује, класификује, репродукује, чита, пише, анализира, испробава, коментарише свој рад	

		Напредни ниво Природни бројеви и операције са њима 1МА.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака 1МА.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени 1МА.3.1.3. уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет 1МА.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми Разломци 1МА.3.3.2. уме да израчуна половину и четвртину неке целине у сложенијим текстуалним задацима					
2.	ТЕМА: МЕРЕЊЕ И МЕРЕ Мерење дужи помоћу метра, дециметра и центиметра. -Мере за време: час, минут, дан, седмица - недеља, месец. -Однос између јединица упознатих мера.	Основни ниво Мерење и мере 1МА.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама 1МА. 1.4.2. зна да решава једноставне задатке применом m,dm и cm 1МА. 1.4.4. уме да чита једноставније графиконе и табеле Средњи ниво Мерење и мере 1МА.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама 1МА.2.4.2.зна јединице за време (, минут, сат, дан, месец, година) и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама 1МА.2.4.5. уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставнијих задатака Напредни ниво Мерење и мере 1МА.3.4.1. зна јединице за време (минут, сат, дан, месец, година) уме да претвара из једне у другу и уме да пореди временске интервале у сложенијим ситуацијама	10	3	7	IX, VI	
3.	ТЕМА: ГЕОМЕТРИЈСКИ ОБЛИЦИ -Предмети облика лопте, ваљка, квадра и коцке. Упоређивање предмета по облику, ширини, висини и дебљини.	Основни ниво Геометрија 1МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг,троугао, правоугаоник , тачка, дуж, права и полуправа)	25	8	17	IX, XI, II	

	-Дуж, полуправа и права. Цртање разних кривих и изломљених линија. Отворена и затворена изломљена линија. -Уочавање и цртање правоугаоника и квадрата на квадратној мрежи.	1МА.1.2.2. зна јединице за мерење дужине (m, dm , cm) и њихове односе 1МА.1.2.3. користи поступак мерења дужине линије приказане на слици Средњи ниво Геометрија 1МА.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни 1МА.2.2.2. претвара јединице за мерење дужине (m, dm , cm) 1МА.2.2.6. препознаје мрежу коцке и квадра Напредни ниво Геометрија 1МА.3.2.1. претвара јединице за мерење (m, dm , cm) из већих у мање 1МА.3.2.2. зна да нацрта мрежу коцке и квадра					
Укупно:			180	66	114		

Предмет: СВЕТ ОКО НАС

Разред: ДРУГИ

Циљ:

Циљ наставног предмета свет око нас јесте да ученици упознају себе, своје окружење и развију способности за одговоран живот у њему.

Задаци:
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање основних појмова о непосредном природном и друштвеном окружењу и повезивање тих појмова;
- развијање основних елемената логичког мишљења;
- очување природне дечје радозналости за појаве у окружењу и подстицање интересовања и способности за упознавање појава кроз активне истраживачке делатности;
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација;
- интегрисање искуствених и научних сазнања у систем појмова из области природе и друштва;
- стицање елементарне научне писмености и стварање основа за даље учење;
- усвајање цивилизацијских тековина и упознавање могућности њиховог чувања и рационалног коришћења и дограђивања;
- развијање свести о потреби и могућностима личног учешћа и доприноса у заштити животне средине и одрживом развоју
- развијање техника сазнајног процеса: посматрање, уочавање, упоређивање, класификовање, именовање;
- формирање елементарних научних појмова из природних и друштвених наука;
- подстицање дечијих интересовања, питања, идеја и одговора у вези са појавама, процесима и ситуацијама у окружењу у складу са њиховим когнитивно-развојним способностима;
- подстицање и развијање истраживачких активности деце;
подстицање уочавања узрочно-последичних веза, појава и процеса, на основу различитих параметара;
- описивање и симулирање неких појава и моделовање једноставних објеката у свом окружењу;
- слободно исказивање својих запажања и предвиђања и самостално решавање једноставних проблем-ситуација;
- развијање различитих социјалних вештина и прихватање основних људских вредности за критеријум понашања према другима;

Наставни предмет: Свет око нас
Разред: други
Годишњи фонд часова: 72

Редни бројна ст.теме	НАСТАВНА ТЕМА	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/ области)	Број часова по темама	Број часова за		Временска динамика (месец)	Начин реализације програма
				обраду	остале типове часова		

1.	ТЕМА: ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА (ЖИВА ПРИРОДА) -Заједничке особине живих бића (дисање, исхрана, раст, остављање потомства). (4 часа) -Разноврсност биљака у мојој околини. (2 часа) -Разноврсност животиња у мојој околини. (2 часа) -Разлике међу живим бићима у зависности од средине у којој живе. (1 час) -Узајамна зависност биљака, животиња и човека. (2 часа) -Човек као део живе природе и његова улога у одрживости природне равнотеже. (1 час)	Основни ниво Жива и нежива природа 1ПД.1.1.1. прави разкику између живе и неживе природе 1ПД.1.1.2. зна ко и шта чини живу и неживу природу 1ПД.1.1.3. зна заједничке карактеристике живих бића 1ПД.1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања 1ПД.1.1.5. препознаје и именује делове тела живих бића 1ПД.1.1.6. разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима Материјали 1ПД.1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта 1ПД.1.3.2. зна да су вода у природи, ваздух и земљиште састављени од више материјала Екологија 1ПД.1.2.1. препознаје и именује природне ресурсе 1ПД.1.2.2. зна употрбну вредност природних ресурса 1ПД.1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе Средњи ниво Жива и нежива природа 1ПД.2.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима 1ПД.2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи 1ПД.2.1.3. примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића 1ПД.2.1.4. зна улогу основних делова живих бића 1ПД.2.1.5. разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту 1ПД.2.1.6. разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници Материјали 1ПД.2.3.1. зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање 1ПД.2.3.2. зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава Екологија 1ПД.2.2.1. разликује обновљиве и необновљиве природне ресурсе 1ПД.2.2.4. зна шта је добробит животиња и поступке којима се она штити	12	7		XI, XII, I, II, II	Активности наставника: Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, поставља проблем, подстиче, дискутује, мотивише, координира, наводи на повезивање и примену знања, постављање занимљивих питања Активности ученика: Посматра, описује, уочава, истражује, експериментише, сналази се у простору и времену

		Напредни ниво Жива и нежива природа 1ПД.3.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима 1ПД.3.1.2. разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића Материјали 1ПД.3.3.1. разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха утичу на појаве у природи					
2.	ТЕМА: ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА (НЕЖИВА ПРИРОДА) -Где све има воде (облици појављивања и основна својства воде). (1 час) -Променљивост облика и слободна површина воде, услови тока. (2 часа) -Ваздух свуда око нас, ваздух - услов живота. (1 час) -Како препознати ваздух (кроз сопствено кретање и покретање тела). (2 часа) -Сунце - извор светлости и топлоте и услов живота. (1 час) -Промене које настају при загревању и хлађењу воде и ваздуха (промена температуре, испаравање и замрзавање воде, настајање облака, магла, падавине, ветар...). (3 часа) -Земљиште - услов за раст и развој биљака. (1 час)	Основни ниво Жива и нежива природа 1ПД.1.1.1. прави разлику између живе и неживе природе 1ПД.1.1.2. зна ко и шта чини живу и неживу природу 1ПД.1.1.3. зна заједничке карактеристике живих бића 1ПД.1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања 1ПД.1.1.5. препознаје и именује делове тела живих бића 1ПД.1.1.6. разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима Материјали 1ПД.1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта 1ПД.1.3.2. зна да су вода у природи, ваздух и земљиште састављени од више материјала Екологија 1ПД.1.2.1. препознаје и именује природне ресурсе 1ПД.1.2.2. зна употрбну вредност природних ресурса 1ПД.1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе Средњи ниво Жива и нежива природа 1ПД.2.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима 1ПД.2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи 1ПД.2.1.3. примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића 1ПД.2.1.4. зна улогу основних делова живих бића 1ПД.2.1.5. разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту 1ПД.2.1.6. разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници Материјали	12	7			

		1ПД.2.3.1. зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање 1ПД.2.3.2. зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава Екологија 1ПД.2.2.1. разликује обновљиве и необновљиве природне ресурсе 1ПД.2.2.4. зна шта је добробит животиња и поступке којима се она штити Напредни ниво Жива и нежива природа 1ПД.3.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима 1ПД.3.1.2. разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића Материјали 1ПД.3.3.1. разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха утичу на појаве у природи					
3.	ТЕМА: ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА (ВЕЗА ЖИВЕ И НЕЖИВЕ ПРИРОДЕ) -Без чега не могу жива бића - нераскидива веза живе и неживе природе. (1 час) -Промене у природи и активности људи у зависности од годишњих доба. (1 час) -Загађеност воде, ваздуха и земљишта (начини загађивања и њихове последице) и могућност заштите. (2 часа)		4	3			
4.	ТЕМА: ГДЕ ЧОВЕК ЖИВИ -Рељеф и површинске воде у месту и околини. (1 час) -Насеља (појам и врсте насеља некад и сад). (2 часа) -Живимо у насељу (групе људи, улоге појединаца и група). (2 часа) -Правила понашања у групи (права и одговорности припадника групе, обичаји, традиција и празници некад и сад). (4 часа) -Сналажење у насељу (улица, број, карактеристични објекти...). (2 часа) -Саобраћај као вид комуникације (значај саобраћаја у животу човека, врсте саобраћаја и	Основни ниво Друштво 1ПД.1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови 1ПД.1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи и насељу 1ПД.1.5.3. зна које људске делатности постоје и њихову улогу Средњи ниво Друштво 1ПД.2.5.1. зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова 1ПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама 1ПД.2.5.3. разуме повезаност различитих људских делатности Напредни ниво		10	5	IX X, XI	

	саобраћајна средства, основна правила безбедног понашања и култура понашања у саобраћају...). (4 часа)	Друштво 1ПД.3.5.1. разуме заједничке карактеристике и разлике међу друштвеним групама 1ПД.3.5.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују Основни ниво Држава Србија и њена прошлост 1ПД.1.6.1. зна основне облике рељефа 1ПД.1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике Друштво 1ПД.1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови 1ПД.1.5.2. зна основна правила понашања у насељу 1ПД.1.5.3. зна које људске делатности постоје и њихову улогу Средњи ниво Држава Србија и њена прошлост 1ПД.2.6.1. препознаје и именује облике рељефа у свом месту и у околини 1ПД.2.6.2. зна основне одлике рељефа 1.ПД.2.6.3. разуме повезаност природно-географских фактора-рељефа, вода, климе- и делатности људи 1ПД.2.6.5. уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад Друштво 1ПД.2.5.3. разуме повезаност различитих људских делатности Напредни ниво Друштво 1ПД.3.5.1. разуме заједничке карактеристике и разлике међу друштвеним групама 1ПД.3.5.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују Држава Србија и њена прошлост 1ПД.3.6.1. зна шта је претходило, а шта је уследило након важних догађаја и појава					
5.	ТЕМА: ЉУДСКА ДЕЛАТНОСТ -Човек ствара (услови за живот и рад, потребе људи, производи људског рада). (1 час) -Исти материјал - различити производи, различити материјали за исти производ. (1 час) -Разноврсност материјала (дрво, камен, метал, стакло, разне врсте пластике, гума,	Основни ниво Друштво 1ПД. 1.5.3. зна које људске делатности постоје и њихову улогу Материјали 1ПД.1.3.4. зна основна својства материјала:тврдоћа, еластичност, густина, растворљивост, провидност, проводљивост 1ПД.1.3.5. зна да својства материјала одређују њихову		10	7	III, IV	

	папир, картон, пластелин ...). (1 час) -Основна својства материјала (тврдоћа, еластичност, пластичност...) и њихов значај за људску делатност. (2 часа) -Понашање материјала под механичким утицајима. (2 часа) -Утицај топлоте на тела (промена температуре, ширење и скупљање, топљење и очвршћавање, сагоревање ...). (3 часа) -Топлотна проводљивост материјала. (2 часа) -Могућност наелектрисавања тела и особине које тада испољавају. (2 часа) -Електрична проводљивост материјала (провера помоћу струјног кола са батеријом и малом сијалицом). (2 часа) -Комбиновање материјала и прављење нових целина. (1 час) -Појам и значај рециклаже. (1 час)	употребу и препознаје примере у свом окружењу. 1ПД.1.3.6. зна промене материјала које настају због промене температуре, услед механичког утицаја и деловања воде и ваздуха Средњи ниво Друштво 1ПД.2.5.3. разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности Материјали 1ПД.2.3.3. Разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису 1ПД.2.3.4.зна да топлотна и електрична проводљивост материјала одређује њихову употребу Напредни ниво Материјали 1ПД.3.3.2. примењује знања о променама материјала за објашњење појава у свом окружењу					
6.	ТЕМА: КРЕТАЊЕ У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ -Дан, одређивање доба дана према положају Сунца, трајање дана. (1 час) -Кретање у простору и времену (промена положаја у току времена). (1 час) -Шта све утиче на брзину кретања тела (облик и величина тела, материјал од кога је начињено, подлога, средина, јачина деловања). (4 часа) -Брзина кретања организама у зависности од облика тела и средине у којој живе. (1 час) -Мерење времена (појам сата и коришћење часовника). (2 часа) -Временске одреднице: дан, седмица, месец, година. (1 час) -Делови године - годишња доба (трајање). (1 час) -Сналажење на временској ленти. (1 час)	Основни ниво Кретање и орјентација у простору 1ПД.1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама 1ПД.1.4.2. зна помоћу чега се људи орјентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти 1ПД.1.4.3. уме да одреди стране света помоћу Сунца 1ПД.1.4.4. зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година 1ПД.1.4.5. уме да прочита тражене информације са часовника Средњи ниво Кретање и орјентација у простору 1ПД.2.4.1. зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела Напредни ниво Кретање и орјентација у простору 1ПД.3.4.1. уме да примењује знања о странама света		9	3	V, VI	
Укупно:			72				

Предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Разред: ДРУГИ

Циљ:

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци:
- настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја, положаја облика у природи;
- да развија памћење, повезивање опажених информација, што чини основу за увођење у визуелно мишљење;
- стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава;
- стварати услове да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовно-визуелног изражавања;
- развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности;
- развијати ученикове потенцијале у области ликовности и визуелности, те му помагати у самосталном изражавању коришћењем примерених техника и средстава;
- развијати љубав према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
- да ствара интересовање и потребу за посећивање изложби, галерија, музеја и чување културних добара;
- да осетљивост за ликовне и визуелне вредности коју стичу у настави, ученици примењују у раду и животу;
- развијати сензибилитет за лепо писање;
- развијати моторичке способности ученика.

Оперативни задаци

Ученици треба да:
- схвате ликовно-визуелни рад као израз индивидуалног осећања, доживљаја и стваралачке имагинације;
- опажају, сећају се, објашњавају и реконструишу појаве или ситуације;
- стекну искуства о: оплемењивању животног и радног простора, контрасту облика, карактеру облика, коришћењу материјала за рад, визуелним знаковима, опажањима облика у кретању, компоновању, рекомпоновању, дејству светлости на карактер облика;
- развију навику лепог писања;
- развију осетљивост за лепо писање (ћириличка и латиничка палеографија).

Наставни предмет: Ликовна култура
Разред: други
Годишњи фонд часова: 72

Редни број наст.теме	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова по теми	Број часова за		Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма
			обраду	остале типове часова		

1.	ТЕМА: КРЕТАЊЕ ОБЛИКА У ПРОСТОРУ -Кретање више облика у простору, кретање једног облика у простору. -Појмови: кретање, простор.	6	2	4	IX,X,XII,II.IV	Активности наставника: Планира,подстиче ученике,објашњава,мотивише ученике,подучава ученике како да анализирају свој и туђи рад,омогућава примену наученог,прати ефекте сопственог рада, проверава рад ученика , објашњава, показује, изводи , показује, црта, прави, дискутује, анализира, мотивише, координира, развија кооперативност, презентује, објашњава, оцењује, процењује Активности ученика: Слуша,примењује,поставља питања, одговара на питања, , прича,примењује знања, анализира,стиче навике, црта, лепи, кроји
2.	ТЕМА: ДЕЈСТВО СВЕТЛОСТИ НА КАРАКТЕР ОБЛИКА -Природна и вештачка светлост, силуета, сенка (сопствена и бачена), фигура и позадина, светло и сенка у фигури. -Појмови: светлост, силуета.	4	2	2	IX,XII,II,IV,V	
3.	ТЕМА: АМБИЈЕНТ – СЦЕНСКИ ПРОСТОР -Израда маски, костима и сцене. -Појмови: амбијент, сцена.	6	2	4	X,XI,I,III	
4.	ТЕМА: КОНТРАСТ (КАО МОТИВАЦИЈА ЗА ОПАЖАЊЕ ОБЛИКА) -Природни и вештачки облици, слагање - разлагање, разлагање - слагање, једнобојан - вишебојан, обрађен - необрађен, прав - крив, једноставан - сложен, испупчен - удубљен. -Појмови: контраст.	12	5	7	IX,X,XII	
5.	ТЕМА: ЛЕПО ПИСАЊЕ СА КАЛИГРАФИЈОМ -Писање латиничких слова упоредо са ћириличким словима. -Писање латиничких и ћириличких слова у складу са калиграфским принципима. -Појмови: латиница и ћирилица.	14	6	8	XII,I	
6.	ТЕМА: РАЗНЕ ВРСТЕ ЗНАКОВА И СИМБОЛА -Печат, грб, симболи, словни и нотни знаци. -Појмови: хералдика.	4	1	3	III,IV	
7.	ТЕМА: ЈЕДНОБОЈНА КОМПОЗИЦИЈА УПОТРЕБНИХ ПРЕДМЕТА (КЛАУЖ) -Једнобојна композиција употребних предмета. -Појмови: клуаж, једнобојан.	6	2	4	X,XI	
8.	ТЕМА: ЗАМИШЉАЊА -Вербални опис, текст, фотографија... -Појмови: фотографија.	6	2	4	III	
9.	ТЕМА: ПРЕОБЛИКОВАЊЕ МАТЕРИЈАЛА ИЛИ ПРЕДМЕТА ЊИХОВИМ СПАЈАЊЕМ (ВЕЗИВАЊЕ) -Преобликовање материјала или предмета њиховим спајањем. -Појмови: везивање. -Оријентациони избор ликовних дела и споменика културе према садржајима програма.	6	2	4	IV	
Укупно		72				

Предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Разред: ДРУГИ

Циљ:

- развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
- развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свога и других народа.

Задаци:

- неговање способности извођења музике (певање/свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
- подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука);
- упознавање традиционалне и уметничке музике свога и других народа;
- развијање критичког мишљења (исказивање осећања о музици која се изводи и слуша);
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности.

Садржаје музичке културе чине следеће активности: извођење (певање/свирање), слушање и стварање музике.

Оперативни задаци

Ученици треба да:
- певају песме по слуху;
- слушају вредна дела уметничке и народне музике;
- свирају на дечјим музичким инструментима;
- изводе дечје, народне и уметничке музичке игре

Наставни предмет: Музичка култура
Разред: други
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наст. теме	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова по теми	Број часова за		Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма
			обраду	остале типове часова		
1.	ТЕМА: ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ а) Певање: - Певање песама (учење по слуху) различитог садржаја и расположења, традиционалне и уметничке музике које су примерене гласовним могућностима и узрасту ученика. Пожељно је повезивање садржаја песама са садржајима осталих наставних предмета уколико је могуће (ученици и школа, годишња доба, празници и обичаји, завичај и домовина, природа и околина, животиње...); - Певање и извођење музичких игара (игре уз покрет, дидактичке игре).	23	12	7	IX,XI,I,II,IV, V	Активности наставника: Планира,подстиче ученике,објашњава,мотивише ученике,подучава ученике како да анализирају свој и туђи рад,омогућава примену наученог,прати ефекте сопственог рада, проверава рад ученика , објашњава, показује, изводи , показује, црта, прави, свира, пева,

	- Певање једноставних модела и наменских песама као звучне припреме за поставку музичке писмености. б) Свирање: - Свирање пратње за бројалице, песме, игре на различитим изворима звука (тело, предмети, ритмички дечји инструменти). На основу искуства у извођењу музике, препознати: темпо (брзо - споро), динамичке разлике (гласно - тихо, постепено појачавање и утишавање), различита расположења (весело, шаљиво, тужно, нежно, одлучно...) на основу изражајних елемената (динамика, темпо, ритам, мелодија), познату песму на основу карактеристичног одломка мелодије.					Активности ученика: Слуша,примењује,поставља питања, одговара на питања, , прича,примењује знања, анализира,стиче навике, црта, лепи, кроји, анализира,стиче навике, , свира, пева, тактира, компонује
2.	ТЕМА: СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ - Слушање вокално-инструменталних композиција за децу и кратких инструменталних композиција различитог садржаја и расположења, као и музичких прича. - Слушање народних песама и игара. У слушаним примерима препознати: различите тонске боје (гласове и инструменте), различита темпа, динамичке разлике, различита расположења на основу изражајних елемената, као и композицију коју су слушали, а на основу карактеристичног одломка. Оспособљавати ученике да наведу примере присуства музике у свакодневном животу.	8	5	3	IX,XII.II.IV. V.VI	
3.	ТЕМА: СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ - Опонашање звукова из непосредне околине, спонтаном или договореном импровизацијом (звуци у кући, звуци града, звуци у природи...). - Ритмичким и звучним ефектима креирати једноставне пратње за бројалице, песме, приче, стихове, музичке игре, користећи при том различите изворе звука (глас, тело, дечји ритмички инструменти). - Креирање покрета уз музику коју певају или слушају ученици. - Смишљање малих ритмичких целина помоћу различитих извора звука (говор, изговарање групе гласова, различитим предметима, дечји инструменти). - Импровизовање ритмичког дијалога на различитим изворима звука.	5	3	2	X,XII.III,IV.	
Укупно		36				

Предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Разред: ДРУГИ

Циљ:
Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.
Задаци:
- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- развој и усавршавање моторичких способности;
- стицање моторичких умења која су, као садржаји, утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- формирање морално-вољних квалитета личности;
- оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.
Оперативни задаци
Исти као у првом разреду уз усавршавање кретања и вежби из првог разреда, њихова комбинација и примена у сложенијим условима извођења.
- задовољавање основних дечјих потреба за кретањем и игром;
- развијање координације, гипкости, равнотеже и експлозивне снаге;
- стицање моторичких умења у свим природним (филогенетским) облицима кретања у различитим условима: елементарним играма, ритмици, плесним вежбама и вежбама на тлу; упознавање са кретним могућностима и ограничењима сопственог тела;
- стварање претпоставки за правилно држање тела, јачање здравља и развијање хигијенских навика;
- формирање и овладавање елементарним облицима кретања - "моторичко описмењавање";
- стварање услова за социјално прилагођавање ученика на колективан живот и рад.

Наставни предмет: Физичко васпитање
Разред: други
Годишњи фонд часова: 108

Редни број наст. теме	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова по темама	Број часова за		Временска динамика (месец)	Начин реализације програма
			обраду	остале типове часова		
1.	ТЕМА: ХОДАЊЕ И ТРЧАЊЕ -Поновити вежбе из првог разреда и комбиновати их са ходањем у кретању, опружањем колена стајне ноге, предножно	12	8	4	IX,X,II,III, IV,V,VI	Активности наставника: Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, анализира,

	погрченом замајном (са згрченим предножењем) и правилним радом руку. -Ходање, и на знак, промена правца. Поређати палице (обруче, вијаче) на уздужну линију спортских терена: трчање преко препрека са постављањем предњег дела стопала на уздужну линију.					мотивише, координира, развија кооперативност, планира,подстиче ученике,објашњава,мотивише ученике,подучава ученике како да анализирају свој и туђи рад,омогућава примену наученог,прати ефекте сопственог рада, проверава рад ученика , објашњава, показује, изводи , плеше, игра, прато ритам Активности ученика: раде вежбе обликовања користећи палице, обруче и вијаче трче и скачу заобилазећи реквизите дижу и носе коцке на различите начине, играју се коришћењем реквизита ритмички ходају и трче са променом ритма, темпа и динамике уз пљесак и одговарајућу музику, прескачу вијачу, увежбавају плес ходају по линији на различите начине и различитим темпом, ходају по шведској клупи: напред, уназад и устрану, лагано трче по шведској клупи или нискоj греди, учествују у такмичењима слуша,примењује,постављапитања, одговара на питања, , прича,примењује знања, анализира,стиче навике, изводи технику трчања са предвиђеним задацима пењу се на различите начине и уз раличите предмете и справе, пењу се у комбинацији са другим кретањима баца лопту на различите начине баца лопту у различите циљеве води лопту у месту и ходању додаје и хвата лопту на различите начине примењује бацања и хватања у различитим играма скаче у месту на различите начине и у различитим положајима скаче у кретању на различите начине, скаче удаљ, скаче увис прескаче дугу вијачу на различите начине скакање и прескакање увежбава кроз игру "ластиша"
2.	ТЕМА: СКАКАЊЕ И ПРЕСКАКАЊЕ . Прескакање вијача и палица поређаних на тлу, једноножним и суножним одскоком, комбинације: (скокови са једне на другу ногу) једноножни скокови наизменичном ногом преко поређаних вијача или палица; по две вијаче или палице сукцесивно поређане као "канали": једноножним одразом испред вијаче прескочити "канал" доскочити суножно и на исти начин следећи (три до четири "канала" у једном реду - формирати више група); суножним одскоком прескочити сукцесивно поређана три до четири "канала".				XI,XII.I,III ,IV,VI	
3.	ТЕМА: БАЦАЊЕ И ХВАТАЊЕ -Вежбе руковања лоптом поновити и комбиновати на следећи начин: бацити лопту увис, окренути се за 360°, или пљеснути рукама, лопту ухватити после одскока од тла; лопту ухватити и водити у месту једном па другом руком; исто, али лопту после хватања и вођења у месту, додати пару са једном руком ако је лопта мањег обима и са две руке лопту ако је лопта већег обима. -Вођење лопте у ходању и трчању. Додавање са две руке у пару у ходању. Гађати лоптом у импровизовани кош или гол (једном и са обе руке).	10	6	4	I,II,III,V,VI	
4.	ТЕМА: ВИШЕЊЕ И УПОРИ ПЕЊАЊА -Дохватно вратило: помицање улево и удесно погрченим ногама у вису предњем; помицање улево и удесно, у вису предњем са окретом 180° укрштеним хватом. Узмак корацима уз косу површину, нагласити правилан завршни положај - упор. Њихање уз помоћ.	12	8	4		
	ТЕМА: ВЕЖБЕ НА ТЛУ -Упор чучећи, померањем руку напред, упор лежећи за рукама; померањем руку назад, упор лежећи пред рукама. -Два повезана колута напред; колут напред и спојено скок пруженим телом; колут напред из упора стојећег опружених ногу (после колутова обавезно урадити неколико вежби за јачање мишића леђа).					

	-Из упора за рукама (лопта - медицинка на тлу иза шака), ослањањем ногу на притку рипстола, греду или коцку, тако да су ноге у зглобу кука савијене за 90°: опружањем ногу и одгуривањем колут преко лопте; из почучња на крају повишене површине (два оквира поклопца од сандука, две наслагане струњаче), опружањем у зглобовима колена и малим одскоком, колут напред преко медецинке. Комбиновати два спојена колута напред: један из чучња у чучањ, а други повезати опружањем ногу преко лопте, до става усправно, скок увито. - Колут назад, из чучња у чучањ. Даље увежбавати комбинацију из првог разреда и додати два повезана колута напред и колут назад. Организовати мале полигоне и одељењско такмичење у обавезној вежби.					
	ТЕМА: ВЕЖБЕ НА ТЛУ -Упор чучећи, померањем руку напред, упор лежећи за рукама; померањем руку назад, упор лежећи пред рукама. -Два повезана колута напред; колут напред и спојено скок пруженим телом; колут напред из упора стојећег опружених ногу (после колутова обавезно урадити неколико вежби за јачање мишића леђа). -Из упора за рукама (лопта - медицинка на тлу иза шака), ослањањем ногу на притку рипстола, греду или коцку, тако да су ноге у зглобу кука савијене за 90°: опружањем ногу и одгуривањем колут преко лопте; из почучња на крају повишене површине (два оквира поклопца од сандука, две наслагане струњаче), опружањем у зглобовима колена и малим одскоком, колут напред преко медецинке. Комбиновати два спојена колута напред: један из чучња у чучањ, а други повезати опружањем ногу преко лопте, до става усправно, скок увито. - Колут назад, из чучња у чучањ. Даље увежбавати комбинацију из првог разреда и додати два повезана колута напред и колут назад. Организовати мале полигоне и одељењско такмичење у обавезној вежби.					
	ТЕМА: ВЕЖБЕ РАВНОТЕЖЕ *-На тлу и греди: упор клечећи на једној нози, заножити другом "мала вага"* -Ниска греда, клупа: поновити ходања из првог разреда; ходање са привлачењем на целом стопалу и у успону: истом ногом целом дужином клупе, истом ногом са неколико корака, наизменично, једном па другом; ходање на целом стопалу, опружене стајне и са предножењем друге ноге (висина предножења према могућностима). Наскок: кораком, левом или десном ногом на почетак греде (бочно) до става заножно другом ногом. На крају греде, код сваке вежбе чучањ опружањем потиљачног зглоба и кичменог стуба, окрет у чучњу за 180°, став усправно. Комбинацију из првог разреда допунити са: уместо ходања, ходање са предножењем и, после ходања уназад додати чучањ и окрет у чучњу за 90°.					

	-Организовати одељењско такмичење у обавезном саставу.					
	ТЕМА: ВЕЖБЕ РАВНОТЕЖЕ *-На тлу и греди: упор клечећи на једној нози, заножити другом "мала вага"* -Ниска греда, клупа: поновити ходања из првог разреда; ходање са привлачењем на целом стопалу и у успону: истом ногом целом дужином клупе, истом ногом са неколико корака, наизменично, једном па другом; ходање на целом стопалу, опружене стајне и са предножењем друге ноге (висина предножења према могућностима). Наскок: кораком, левом или десном					
	ТЕМА: ВЕЖБЕ РЕКВИЗИТИМА -Реквизите (*палице, вијаче, обручи, коцке и обручи*) користити приликом вежби обликовања, обучавања и увежбавања појединих садржаја, како је наведено у програму за први разред. -Поновити елементе ходања и трчања из првог разреда. Дечји поскок са докораком. -*Вијача*: поновити елементе из програма за први разред и повезати их у композицију: њихање у бочној равни назад-напред, кружење, отворити је у предручењу, два суножна поскока са међупоскоком, два суножна поскока без међупоскока са окретањем вијаче напред, њихање и кружење у бочној равни на супротној страни, исти скокови, али са окретањем вијаче назад, зауставити вијачу у предручењу и наставити четири поскока с ноге на ногу обртањем вијаче напред, став спетни, предручење.					
	ТЕМА: РИТМИЧКИ ПЛЕСОВИ И НАРОДНИ ПЛЕСОВИ Плесови: Ми смо деца весела. Једно коло по избору.					
	ТЕМА: МИНИМАЛНИ ОБРАЗОВНИ ЗАХТЕВИ					
Укупно		108				

3.4. Програми обавезних изборних предмета у другом разреду

Назив: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Разред: ДРУГИ

Циљеви и задаци
Подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима;
подстицање самосвести, самопоштовања и уважавања других;
оспособљавање ученика да препознају и разумеју сопствена осећања и потребе и њихову међусобну повезаност, да штите и остварују своје потребе на начин који не угрожава друге;
развијање комуникативне способности, невербалне и вербалне комуникације, вештина ненасилне комуникације;
оспособљавање ученика за примену вештина ненасилне комуникације у решавању сукоба и вршњачком посредовању;
развијање креативног изражавања;
оспособљавање ученика да упознају непосредно друштвено окружење и сопствено место у њему и да активно доприносе развоју школе по мери детета;
оспособљавање ученика да упознају и уважавају дечја права и да буду способни да активно учествују у њиховом остваривању;
развијање и неговање основних људских вредности.
подстицање развоја личности и социјалног сазнања код ученика
пружити могућност ученицима да постану активни учесници у процесу образовања и васпитања, и да изграде сазнања, умења, способности и вредности неопходне за формирање аутономне, компетентне, одговорне и креативне личности, отворене за договор и сарадњу, која поштује себе и друге.

Наставни предмет: Грађанско васпитање
Разред: други
Годишњи фонд часова: 36

Редни број	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова по теми	Временска динамика (месец)	Начин реализације програма
1.	ТЕМА: Подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима Сусрет родитеља, наставника и ученика. Размена о узајамним очекивањима, потребама, захтевима, тешкоћама везаним за остваривање програма грађанског васпитања; Упознавање ученика са садржајем предмета и начином рада.	2	IX	демонстративна истраживачка илустративна стваралачка игра
2.	ТЕМА: Подстицање развоја самосвести, самопоштовања и уважавања других Репортери Поносим се што Изражавање захвалности другоме	3	IX,	демонстративна истраживачка илустративна стваралачка игра
3.	ТЕМА: Оспособљавање ученика да препознају и разумеју сопствена осећања и потребе, и њихову	7	X,XI	демонстративна истраживачка

	међусобну повезаност и да штите и остварују своје потребе на начин који не угрожава друге Речник осећања Како се ко осећа О стиду и срамоти Љубомора Кривица Ја и љубав Моје потребе			илустративна стваралачка игра
4.	ТЕМА: Развијање комуникативне способности, невербалне и вербалне комуникације, вештина ненасилне комуникације Како да кажем Слушање и неслушање Да ли се чујемо Чујем и и срце	4	XII	демонстративна истраживачка илустративна стваралачка игра
5.	ТЕМА: Оспособљавање ученика за примену вештина ненасилне комуникације у решавању сукоба и вршњачком посредовању Кад ја нећу Посредовање у сукобу између дечака и девојчица Посредовање у сукобу између ученика истог пола Посредовање у сукобу између родитеља и деце	4	I.II	демонстративна истраживачка илустративна стваралачка игра
6.	ТЕМА: Оспособљавање ученика да упознају непосредно друштвено окружење и сопствено место у њему, и да активно доприносе развоју школе по мери детета Породично стабло Жирафе у учионици Шта се коме допада Шта можемо да урадимо	4	III	демонстративна истраживачка илустративна стваралачка игра
7.	ТЕМА: Оспособљавање ученика да упознају и уважавају дечја права и да буду способни да активно учествују у њиховом остваривању Дечја права Моја одговорност Кад деца крше дечја права Кад родитељи крше дечја права Кад одрасли у школи крше дечја права Различиити смо али су нам права иста	6	IV,V	демонстративна истраживачка илустративна стваралачка игра
8.	ТЕМА: Развијање и неговање основних људских вредности Ја то већ умем Шта кад се то деси Мој омиљени јунак из приче/бајке/филма Сарадња	4	V	демонстративна истраживачка илустративна стваралачка игра
9.	ТЕМА: Евалуација Ја пре, ја после Презентација	2	VI	демонстративна истраживачка илустративна стваралачка игра
Укупно		36		

Назив: ВЕРСКА НАСТАВА

Разред: ДРУГИ

Циљеви и задаци

Примарни циљ предмета је да код ученицика развије свест да је Бог заједница личности и да се свету открива преко литургијске заједнице људи.
Ученици треба да:
а) уоче да Литургија није обичан догађај;
б) уоче да се на Литургији пројављује Бог као заједница личности: Оца, Сина – Христа и Светог Духа;
в) упознају структуру Литургије;
г) разликују радње на Литургији;
д) уоче да је Исус Христос, иако физички одсутан, присутан на Литургији као плод наше љубави према њему.

Наставни предмет: Верска настава
Разред: други
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наставне теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	за остале типове часа				
1.		1	Увод	септембар		
2.	5		Бог је заједница личности оца, сина и светог духа (биће као заједница, као љубав)	септембар октобар	Ученици треба да: уоче да Литургија није обичан догађај	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
3.	5	1	Структура литургије-цркве (епископ, свештеници, ђакони и народ).	октобар новембар	упознају структуру Литургије уоче да Литургија није обичан догађај	планира,организује,омогућава примену наученог Ученик: Активно слуша,следи инструкције
4.	5	1	Литургија-откривање бога (литургијско искуство бога, личности, слободе, љубави. Бог као биће заједнице)	новембар јануар	уоче да се на Литургији пројављује Бог као заједница личности: Оца, Сина – Христа и Светог Духа;	планира,организује,прати ефекте свог рада и рада ученика Ученик: Активно слуша,следи инструкције
5.	1	2	Литургија је и присуство христово и ишчекивање доласка христовог (љубављу према христу чинимо да је он присутан	јануар фебруар	уоче да је Исус Христос, иако физички одсутан, присутан на Литургији као плод наше љубави према њему	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик:

			међу нама на литургији иако је физички одсутан)			Активно слуша,следи инструкције
6.	6	5	Постојање природе је израз љубави бога и човека	фебруар мај	разликују радње на Литургији	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог...
7.	1	3	Бог је створио свет да са њим има вечну заједницу љубави преко човека и да у тој заједници човек буде вечно и непоновљиво биће	мај јун	да код ученика развије свест да је Бог заједница личности и да се свету открива преко литургијске заједнице људи уоче да Литургија није обичан догађај	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције

3.5. Програми изборних наставних предмета у другом разреду

Наставни предмет: ОД ИГРАЧКЕ ДО РАЧУНАРА

Разред: ДРУГИ

Циљ и задаци

Развијање моторичких способности уз коришћење материјала, прибора, алата, апарата, уређаја и рачунара;
развијање конструкторских вештина;
развијање креативности, логичког мишљења и способности комбиновања;
упознавање са рачунаром и његовим деловима;
стицање знања и развијање вештина за рад на рачунару;
стицање знања о могућностима примене стечених вештина у даљем учењу, игри и свакодневном животу
коришћење материјала, прибора, алата, апарата, уређаја и рачунара.

Наставни предмет: Од играчке до рачунара
Разред: други
Годишњи фонд часова: 36

Ред. бр. наст. теме	Бројчасова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика	Начин остваривања програма
	за обраду	За ост. тип.часа			
1.	6	10	АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН МИШЉЕЊА	Септембар Октобар Новембар Децембар	Монолошка Дијалошка Демонстративна Илустративна Стваралачка Проблемска Рад у пару Рад у групи
2.	5	11	ИКТ	Јануар Фебруар Март	
3.	3	1	БЕЗБЕДНОСТ	Март Април Мај Јун	

Предмет: НАРОДНА ТРАДИЦИЈА

Разред: ДРУГИ

Циљ и задаци предмета

Један од пресудних разлога за формирање наставног предмета Народна традиција јесу алармантни извештаји истраживача (етнолингвиста, етнолога, фолклориста, етномузиколога) који упозоравају на убрзано одумирање многих важних елемената традицијске културе и њихов нестанак из праксе, оптицаја и - најзад - из живота самог.
Директно увођење најмлађих нараштаја кроз одговарајућу наставу усмерену на ревитализацију традиције, један је од начина да се то спречи или макар одложи. Правилним, одмереним и правовременим пласирањем информација о народној традицији постижу се и многа друга добра, као што су стицање свести о себи самом и свом месту у свету сличних и различитих, формирање представе о континуитету и укорењености и сл.
Концепција наставе овог изборног предмета посебан нагласак ставља на локалну народну традицију, чиме се у мултинационалној и мултиконфесионалној средини, каква претеже у Србији, чувају права и особености мањина и њихов идентитет.
Намера је да се ученику овај изборни предмет понуди од првог разреда, али се отвара могућност и за опредељење почетком наредног циклуса све до краја општег образовања.

Циљ:
Остварити директно увођење ученика у активности ревитализације традиције кроз непосредно упознавање материјалне и духовне традицијске културе свог народа и народа у ужем и ширем окружењу.

Задаци:
Усвајање елементарних знања о:
разлици између фолклорног и актуелног окружења, и то кроз:
- упознавање са основним фолклорним текстовима (бајке, легенде, приче, песме, пословице);
- упознавање са дечјим фолклором (игре и кратке текстуалне форме као што су загонетке, успаванке, разбрајалице итд.);
- усвајање елементарних знања о носећим наставним мотивима (различити за сваки разред у првом циклусу);
годишњем циклусу, и то кроз познавање:
- основних разлика између градског и сеоског начина живота,
- основних сезонских радова,
- основних обичајно-обредних радњи везаних за те радове,
- основних и општих празника,
- обичајно-обредних радњи везаних за те празнике.

Наставни предмет: Народна традиција
Разред: други
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наст.теме	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова апо теми	Број часова за		Временска Динамика (месец)	Начин реализације програма
			обраду	остале типове часова		

1.	ТЕМА: БИЉКЕ стицање елементарног знања о биљкама упознати значај биљака за очување здравља	8	4	4	IX,X	Активности наставника: -усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише
2.	ТЕМА: КУЋА упознати начин изградње куће развијати општу традиционалну културу	28	12	16	XI,XII,I,II,III,IV, V,VI	-поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише-координира
Укупно		36	16	20		-постављање занимљивих питања Активности ученика: слуша разговара истражује сазнаје сакупља представља повезује презентује сарађује помаже учествује у организацији часа прави игра се пева и плеше

Предмет: ЧУВАРИ ПРИРОДЕ

Разред: ДРУГИ

Циљ:

Развијање свести о потреби и могућностима личног ангажовања у заштити животне средине, усвајање и примена принципа одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину.

Задаци:

- упознавање појма и основних елемената животне средине;
- уочавање и описивање основних појава и промена у животној средини;
- уочавање и описивање појава које угрожавају животну средину;
- развијање одговорног односа према себи и према животној средини;
- развијање навика за рационално коришћење природних богатстава;
- развијање радозналости, креативности и истраживачких способности;
- развијање основних елемената логичног и критичког мишљења.

Наставни предмет: Чувари природе
Разред: други
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наст.теме	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова по теми	Број часова за		Временска динамика (месец)	Начин реализације програма	
			обраду	остале типове часова		Активности ученика:	Активности наставника:
1.	ТЕМА: ЖИВОТНА СРЕДИНА - Вода, ваздух, земљиште (услови живота), биљке и животиње; - творевине људског рада.	8	4	4	XI,XI,XII,I,II	посматра прави плакате о заштити животне средине шара посећује прави брошуре и натписе о заштити животне средине игра се сади биљке храни животиње слуша разговара експериментише закључује анализира пројектује показује учествује у евалуацији износи своје мишљење подстиче друге црта лепи	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише-координира -постављање занимљивих питања -представља путем презентације и истраживачких пројеката -наводи примере -поставља пробем
2.	ТЕМА: ПРИРОДНЕ ПОЈАВЕ И ПРОМЕНЕ У ЖИВОТНОЈ СРЕДИНИ - Сезонске промене на биљкама и животињама у току године (цветање, листање, опадање лишћа, сеоба птица,...); - односи исхране у животној средини - најближој околини (ко је коме храна); - најчешће угрожене биљне и животињске врсте.	12	4	8	IX,X,III,IV		
3.	ТЕМА: ЗАГАЂИВАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ - Загађивање воде и последице; - загађивање ваздуха и последице; - загађивање земљишта и последице; - бука - штетне последице.	8	3	5	III,IV,		
4.	ТЕМА: ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ - Брига о биљкама и животињама у непосредној околини; - најчешће угрожене биљне и животињске врсте у непосредној околини и њихова заштита;	8	2	6	IV,V,VI		

	- рационално коришћење природних богатстава (раздвајање отпада за рециклажу); - разградиве и неразградиве материје; - правилан однос према себи (предност здраве хране за раст и развој, ризично понашање које може угрозити здравље).					кроји истражује сазнаје сакупља представља повезује презентује сарађује помаже	
Укупно		36	13	23			

3.6. Програми обавезних наставних предмета у трећем разреду

Наставни предмет : СРПСКИ ЈЕЗИК

Разред: ТРЕЋИ

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци наставе српског језика:
развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као изворoм сазнања;
навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Наставни предмет: Српски језик

Разред: трећи
Годишњи фонд часова: 180

Ред. бр. наст. теме	Бројчасова		НАСТАВНА ТЕМА	Врем. динам.	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/ области)	Начин остваривања програма
	За обраду	За ост. тип. часа				
1.	23	20	ЈЕЗИК врсте речи: именице, заменице, придеви, бројеви, глаголи врсте реченица служба речи у реченици правопис глаголска времена	Септембар Октобар Новембар Децембар Јануар Фебруар Март Април Мај јун	Основни ниво Граматика и лексикологија 1СЈ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1СЈ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, перфекат и футур) 1СЈ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне,упитне,узвичне,заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне) 1СЈ.1.1.4. препознаје антонимију 1СЈ.1.1.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући, школи, и сл.) Писано изражавање (правопис) 1СЈ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице 1СЈ.1.3.2. уме да се потпише 1СЈ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком 1СЈ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе 1СЈ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре Средњи ниво Граматика и лексикологија 1СЈ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1СЈ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне придеве и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) 1СЈ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу 1СЈ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго 1СЈ.2.4.5. препознаје субјекат и глаголски предикат 1СЈ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне,упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне) 1СЈ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику 1СЈ.2.4.8. препознаје синонимију 1СЈ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава Писано изражавање (правопис) 1СЈ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) 1СЈ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише	Слушање, говорење, читање и писање, запажање језичких појава са њиховим именовањем

					присвојне придеве (-ов/ -ев/ -ин, -ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ћ, ч, ђ, џ; правилно пише сугласник Ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу ли и речцу не; употрбљава запету при набрајању 1СЈ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...) Напредни ниво Граматика и лексикологија 1СЈ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе) 1СЈ.3.4.2. уме да промени облик променљивих речи према задатом критеријуму: заједничких именица према броју, а глагола, придева и заменица према роду и броју 1СЈ.3.4.3. препознаје прави објекат (у акузативу) и прилошке одредбе за време, место и начин 1СЈ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/ контекста у којем су употрбљени 1СЈ.3.4.5. употрбљава речи у основном и пренесеном/ фигуративном значењу Писано изражавање (правопис) 1СЈ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене	
2.	42	35	КЊИЖЕВНОСТ књижевни родови: поезија, проза, драма књижевне врсте: бајке и басне усмена књижевност; народне умотворине одабрани књижевно-уметнички текстови	Септембар Октобар Новембар Децембар Јануар Фебруар Март Април Мај јун	Основни ниво Вештина читања и разумевање прочитаног 1СЈ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног и латиничног текста 1СЈ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.) 1СЈ. 1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту 1СЈ. 1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник) 1СЈ. 1.2.5. одређује основну тему текста 1СЈ. 1.2.6. разуме дословно значење текста 1СЈ. 1.2.7. разликује књижевноуметнички од информативног текста 1СЈ. 1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате Књижевност 1СЈ.1.5.1. Препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме 1СЈ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну) 1СЈ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту 1СЈ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевно уметничком тексту Средњи ниво Вештина читања и разумевање прочитаног 1СЈ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту	читање, слушање, писање, дијалог, монолог, демонстрација, посматрање,имитација, изношење сопственог мишљења, упоређивање, закључивање

					је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије 1СЈ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле) 1СЈ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту 1СЈ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. Пронализи део/детаљ који је приказан на илустрацији, утабели, или дијаграму) 1СЈ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену 1СЈ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту 1СЈ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима , намерама и сл.) 1СЈ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже са поступцима ликова 1СЈ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни 1СЈ.2.2.10. вреднује примереност информација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације Књижевност 1СЈ.2.5.1. разликује лирску од епске песме 1СЈ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине- пословице, загонетке, брзалице) 1СЈ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми 1СЈ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту 1СЈ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. Одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту) 1СЈ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога 1СЈ.2.5.7. разуме фигуративну употрбу језика у књижевноуметничком тексту Напредни ниво Вештина читања и разумевање прочитаног 1СЈ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста 1СЈ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. Текст, табела, графички приказ) 1СЈ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. Мишљење аутора текста vs. Мишљења учесника у догађају) 1СЈ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст 1СЈ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм) 1СЈ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену (нпр. Који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за познату игру потпуно и сл.)	

					1СЈ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. Објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста) Књижевност 1СЈ. 3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст 1СЈ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту 1СЈ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст	
3.	11	49	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА говорна култура писано изражавање стил и композиција	Септембар Октобар Новемар Децембар Јануар Фебруар Март Април Мај Јун Септембар Октобар Новемар Децембар Јануар Фебруар Март Април Мај Јун	Говорна култура 1.СЈ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике 1СЈ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања 1СЈ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. «певушења» или «скандирања» 1СЈ.0.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља 1СЈ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), 1СЈ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање 1СЈ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју 1СЈ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став Основни ниво Писано изражавање 1СЈ.1.3.1.) пише писаним словима ћирилице 1СЈ.1.3.2. уме да се потпише 1СЈ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком 1СЈ.1.3.4. уптребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назив школе 1СЈ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре 1СЈ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме 1СЈ.1.3.7. препричава кратак једносттаван текст (до 400 речи) 1СЈ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилноих употребљава 1СЈ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.) 1СЈ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије) Средњи ниво Писано изражавање (правопис) 1СЈ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) 1СЈ.2.3.2. употрбљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/ -ев/ -ин, -ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ћ, ч, ђ, џ; правилно пише сугласник Ј у интервокалској позицији; правилно	причање, препричавање, описивање, рецитовање... диктат, аутодиктат, писани састав, писање честитки, позивница

				Септембар Октобар Новемар Децембар Јануар Фебруар Март Април Мај јун	пише речцу ли и речцу не; употрбљава запету при набрајању 1CJ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...) 1CJ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима 1CJ.2.3.5. језички изразприлагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној) 1CJ.2.3.6. саставља кратак наративни текст 1CJ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст 1CJ.2.3.8. користи фонд речи примерн узрасту; употребљава синониме (нпр, да избегне понављање) 1CJ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке) 1CJ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа,разред, одељење) 1CJ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира Напредни ниво Писано изражавање 1CJ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене 1CJ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни,средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса 1CJ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста 1CJ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст 1CJ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст) 1CJ.3.3.6. издваја пасусе	

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред: ТРЕЋИ

Циљеви наставе енглеског језика у млађем школском узрасту је да оспособи ученика да комуницира на оснвном нивоу на страном језику углавном у усменом облику о темама из његовог непоседног окружења
Настава страног језика треба да мотивише ученика за учењем страног језика
-да стимулише машту, креативност –подстакне радозналост
-да омогући ученику да употреби једноставне реченице у лицном контексту из из осећања задовољства
ООпшти циљ је да се употреби функционално знањетј. Да се оспособи ученик да употреби функционално знање у одређеној комуникативној ситуацији
Задаци
-стицање свести о значају сопственог језика у контакту са другим језицима. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији
-развијање свести о важности сопственог залагања у процесу учења страног језика
На нивоу језичких вештина:
-треба да препознаје гласове – у оквиру разумевања говора, посебно оне које неме у матерњем језику(акценат, ритам, интонацију)
-да разуме вербални садржај уз помоћ невербалних обликакомуникације ,
-На нивоу разумевања основне комуникацијске јединице –речи- потребно је да:
-препознаје слова, написане речи у вези са познатим појмовима и кратке реченице
У оквиру усменог изражавања ученик треба да :
-разговетно изговара гласове,правилно акцентује речи, поштује ритам и интонацију
-репродукује сам или у групи кратке рецитаације
-Фаза интерактивног деловања
-ученик треба да правилно реагује вербално и невербално на постављена питања
-правилно изражава допадање и недопадање
-угествује у интеракцији са осталима подражавајући најједноставцније реченице у оквиру драматизације сликовног текста(у пару ; у групи)
-тражи разјашњење када нешто не разуме
У оквиру пимане форме изражавања ученици треба да :
Преписују , допуњавају речи у вези са сликом представљеном у уджбенику,радној свесци ; допуњава честитку
Општи

Наставни предмет: Енглески језик
Разред: трећи
Годишњи фонд часова: 72

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА (садржаји у оквиру теме)	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			Активности ученика	Активности наставника
1.	4	3	Поздрављање -бројеви 1-10 -упознавање Допадање/недопада ње	септембар октобар	слуша, примењује, прави, поставља питања и одговара на питања, црта, прави, слика, анализира, стиче навике, лепи, кроји, прича	комбинује различите методе и облике рада, остварује корелацију са другим наставним предметима, користи ученичка искуства
2.	4	3	Куповина -питање за количину	новембар	слуша, примењује, прави, поставља питања и одговара на питања, црта,	уводи нове појмове, развија естетске критеријуме

			-питање за цену		прави, слика, анализира, стиче навике, лепи, кроји, прича	
3.	3	3	У мом дому	децембар	слуша, примењује, прави, поставља питања и одговара на питања, црта, прави, слика, анализира, стиче навике, лепи, кроји, прича	планира, подстиче, мотивише, подучава, демонстрира, проверава, прати ефекте свог рада и рада ученика, омогућава примену наученог
4.	3	2	Моје тело	Фебруар март април	слуша, примењује, прави, поставља питања и одговара на питања, црта, прави, слика, анализира, стиче навике, лепи, кроји, прича	планира, подстиче, мотивише, подучава, демонстрира, проверава, прати ефекте свог рада и рада ученика, омогућава примену наученог
5.	4	3	Одећа 4/годишњадоба	април мај јун	слуша, примењује, прави, поставља питања и одговара на питања, црта, прави, слика, анализира, стиче навике, лепи, кроји, прича,	планира, подстиче, мотивише, подучава, демонстрира, проверава, прати ефекте свог рада и рада ученика, омогућава примену наученог
6.	4	5	Породица	јануар/фебруар	Слуша,примењује,прави,поставња питања,одговара на питања,црта,прави,слика,анализира,стиче навике,лрпи,кроји,прича	Планира,подстиче,мотивише,подучава,демонстрира,проверава,прати ефек свога рада и рада ученика,омогућава примену науче ног
7.	4	5	На фарми	септем./октобар	Слуша,примењује,поставља,одговара на питања,црта,прави,слика,анализира,стиче навике,лепи,кроји,говори	Планира,подстиче,мотивише,подучава, демонстрир Планира,подстиче, проверава, показује,илуструје,прати постигнућа свог рада и рада ученика,омогућава примену наученог а,проверава пратиефекте свог рада и рада ученика,омогућава примену наученог
8.	8	1	Путовања	март/април	Слуша, понавња,примењује,поставља пиња према упутствуталља,одговара на питања,демонстрира,показује,коомунициира,репродукује,састаб	планира,подстиче, проверава, показује,илуструје,прати постигнућа свог рада и рада ученика,омогућава примену наученог
9.	3	5	Забава	април	Слуша,понавња,примењује,поставља-одговара на питања,уписује,црта,илуструје,анализира,стиче навике,лепи,рецитује,самостално се изражава усмено.	Планира,подстиче, проверава, показује,илуструје,прати постигнућа свог рада и рада ученика,омогућава примену наученог
10	8	1	Додатни текстови	јун	Слуша,понаввља,примењује,постављ апитања-одговара на питања,уписује, цртаилуструје,анализира,,стиче навике,лепи,рецитује,.самостално сде изражава,усмено	Слуша,понавња,примењује,поставља- одговара на питања,уписује,црта,илуструје,анализира,стиче навике,лепи,рецитује,самостално се изражава усмено.

Наставни предмет: МАТЕМАТИКА

Разред: ТРЕЋИ

ЦИЉ наставе математике у трећем разеду основне школе јесте да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе; да упути ученике за успешно настављање математичког образовања и самообразовање, као и да доприноси развијању менталних спсобности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.
ЗАДАЦИ:
Ученици треба да:
савладају читање, писање и упоређивање природних бројева до 1000;
упознају римске цифре (I, V, X, L, C, D, M) и принцип читања и писања бројева помоћу њих;
успешно обављају све четири рачунске операције до 1000.
упозната својства операција користе за рационалније (лакше) рачунање;
упознатју зависност резултата од компонената операција;
знају да израчунају вредност бројевног израза са највише три операције;
умеју да прочитају и запишу помоћу слова својства рачунских операција;
знају да решавају једноставније једначине у скупу бројева до 1000;
упознају и правилно записују разломке чији је бројилац 1, а именилац мањи или једнак 10;
успешно решавају текстуалне задатке;
формирају представе о тачки, правој и равни;
знају да цртају паралелне и нормалне праве, квадрат, правоугаоник, троугао и кружницу (помоћу лењира, троугаоника и шестара);
стичу представу о подударности фигура (преко модела и вртања);
знају да одреде обим правоугаоника, квадрата и троугла;
упознају мерење масе тела и запремине течности, као и нове јединице за време (година, век);
развијају способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења;
развијају културне, радне, етичке и естетске навике, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних и друштвених појава;
стичу способност изражавања математичким језиком, јасност и прецизност изражавања у писменом и усменом облику;

Наставни предмет: Математика
Разред: трећи
Годишњи фонд часова: 180

Ред. бр. наст. теме	Бројчасова		НАСТАВНА ТЕМА	Врем. динам.	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/ области)	Начин остваривања програма
	За обраду	Заост. тип. часа				
1.	56	79	БЛОК БРОЈЕВА ДО 1000 својства природних бројева (парни и непарни бројеви, претходник и следбеник, месна вредност цифре) румске цифре	Септембар Октобар Новембар Децембар Јануар фебруар	Основни ниво Природни бројеви и операције са њима 1МА.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и прикаже број на датој полуправој 1МА.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде 1МА.1.1.3. множи и дели без остатка (троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде	уочавање, бројање, цртање, рачунање, закључивање, графички приказ

			стотине прве 1000; упоређивање стотина рачунске операције у оквиру прве 1000 једначине и неједначине разломци редослед рачунских операција	Мај Јун Септембар Октобар Новембар Децембар Јануар фебруар Мај Јун Септембар Октобар Новембар Децембар Јануар фебруар Мај Јун	1МА.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом 1.МА.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде Разломци 1МА.1.3.1. уме да прочита и формално запише разломак $\frac{1}{n}$ (n< 10) и препозна његов графички приказ 1МА.1.3.2. уме да израчуна половину, четвртину и десетину неке целине Средњи ниво Природни бројеви и операције са њима 1МА.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, предходни, следећи број) и разуме декадни бројевни систем 1МА.2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју 1МА2.1..3.сабира и одузима, рачуна вредност израза 1МА2.1.4.рачуна вредност израза с највише две операције 1МА2.1.5.уме да решава једначине Разломци 1МА.2.3.1. уме да препозна разломак $\frac{a}{b}$ (b≤10, a< b) када је графички приказан на фигури подељеној на b делова 1МА.2.3..2. уме да израчуна n-ти део неке целине и обрнуто, упоређује разломке облика $\frac{1}{n}$ (n<10) Напредни ниво Природни бројеви и операције са њима 1МА.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака 1МА.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени 1МА.3.1.3. уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет 1МА.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми 1МА.3.1.5. уме да одреди решења неједначине са једном операцијом Разломци 1МА.3.3.1. уме да прочита, формално запише и графички прикаже разломак $\frac{a}{b}$ (b≤10, a< b) 1МА.3.3.2. зна да израчуна део $\frac{a}{b}$ (b≤10, a< b) неке целине и користи то у задацима	

2.	14	20	ГЕОМЕТРИЈСКЕ ФИГУРЕ И ЊИХОВИ МЕЂУСОБНИ ОДНОСИ геометријске фигуре и геометријска тела међусобни однос геометријских објеката у равни (паралелност, нормалност, припадност) углови обим правоугаоника, квадрата и троугла површина квадрата и правоугаоника круг и кружница	Фебруар март	Основни ниво Геометрија 1МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг,троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа, и угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност) 1МА.1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе 1МА.1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица 1МА.1.2.4. користи поступак мерења површине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица Средњи ниво Геометрија 1МА.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни 1МА.2.2.2. претвара јединице за мерење дужине 1МА.2.2.3. зна јединице за мерење површине и њихове односе 1МА.2.2.4. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама 1МА.2.2.5. уме да израчуна површину квадрата и правоуаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама 1МА.2.2.6. препознаје мрежу коцке и квадра и уме да израчуна њихову површину када су подаци дати у истим мерним јединицама Напредни ниво Геометрија 1МА.3.2.1. претвара јединице за мерење површине из већих у мање 1МА.3.2.2. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника 1МА.3.2.3. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника 1МА.3.2.4. уме да израчуна обим и површину сложених фигура у равни када су подаци дати у истим мерним јединицама 1МА.3.2.5. уме да израчуна запремину коцке и квадра када су подаци дати у истим мерним јединицама	цртање, мерење, графички приказ, демонстрација, уочавање, рачунање
3.	4	7	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ јединице мере за: дужину, масу, запремину течности, време претварање мањих јединица у веће и обрнуто новац и новчанице	Септебар Новембар Април Мај Јун Септембар Новембар Април Мај	Основни ниво Мерење и мере 1МА.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко разкичитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама 1МА.1.4.2. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате запремине течности (l, dl,ml) 1МА. 1.4.3. зна коју јединицу мере да употрби за мерење задате масе (g, kg,t) 1МА. 1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме Средњи ниво Мерење и мере 1МА.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко разкичитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама	посматрање, уочавање, упоређивање, демонстрација, експеримент, закључивање, функционална примена

				Јун Април Мај јун	1МА.2.4.2.зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година) и уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама 1МА.2.4.3. претвара јединице за мерење запремине течности из већих у мање 1МА.2.4.4. претвара јединице за мерење масе из већих у мање 1МА.2.4.5. уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставнијих задатака и уме графички да представи дате податке Напредни ниво Мерење и мере 1МА.3.4.1. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година,век) и уме да претвара из једне јединице у другу и пореди временске интервале у сложенијим ситуацијама 1МА.3.4.2. претвара јединице за мерење запремине течности 1МА.3.4.3. претвара јединице за мерење масе	

Наставни предмет: ПРИРОДА И ДРУШТВО

Разред: ТРЕЋИ

Циљ:
Да ученици упознају себе,своје природно и друштвено окружење, развију способности за одговоран живот у њему.
Задаци:
развијање основних научних појмова из природних и друштвених наука;
развијање основних појмова о ширем природном и друштвеном окружењу – завичају;
развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
развијање основних елемената логичког мишљења;
стицање елементарне научне писмености, њена функционална применљивост и развој процеса учења;
оспособљавање за сналажење у простору и времену;
разумевање и уважавање сличности и разлика међу појединцима и групама;
коришћење различитих социјалних вештина, знања и умења у непосредном окружењу;
развијање одговорног односа према себи, окружењу и културном наслеђу.

Наставни предмет: Природа и друштво
Разред: трећи
Годишњи фонд часова: 72

Ред. бр. наст. теме	Број часова		НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Врем. динам	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/ области)	Начин остваривања програма
	За обраду	За ост. тип. часа				
1.	14	16	ПРИРОДА –ЧОВЕК-ДРУШТВО жива и нежива природа; међусобна зависност особине живих бића вода, ваздух, земљиште, сунце рељеф и облици рељефа	Септемб. Октобар Мај јун	Основни ниво 1ПД.1.1.1.прави разлику између природе и производа људског рада 1ПД.1.1.2.зна ко и шта чини живу и неживу природу 1ПД.1.1.3.зна заједничке карактеристике зивих бића 1ПД.1.1.4.уме да класификује жива бића према једном од следећих категорија; Исгледу,начину исхране,кретања и размножавања 1ПД.1.1.5.препознаје и именује делове тела живих бића 1ПД.1.1.6.разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима Средњи ниво 1ПД.2.1.1.разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима 1ПД.2.1.2.зна основне разлике између жживотиња,биљака и људи 1ПД.2.1.3.примењује вишеструке критеријумекласификацијеживих бића 1ПД.2.1.4.зна улогу основних делова живих бића 1ПД.2.1.5.разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту 1ПД.1.2.6.разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници 1ПД.2.2.3.зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса	разне форме активног и амбијенталног учења посматрање, запажање, описивање, процењивање, груписање, систематизовање знања (нежива природа)

					Напредни ниво 1ПД.3.1.1.разуме повезаност сиви и несиве природе на мање очигледним примерима 1ПД.3.1.2.разуме функционалну повезаност различитих делова тела сивих бића	
2.	7	7	КРЕТАЊЕ У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ оријентација у простору: стране света, оријентација у месту и околини план града и географска карта оријентација у времену (лента времена) географски положај Србије и њене одреднице	Новембар Децембар	Основни ниво 1ПД.1.4.1.уме да препосна кретање тела у различитим појавама 1ПД.1.4..2. зна помоћу чега се људи оријентишу у простору-ЛЕВА И ДЕСНА СТРАНА,СТРАНЕ СВЕТА,АДРЕСАКАРАКТЕРИСТИЧНИ ОБЈЕКТИ 1ПД.1.4.3..3. уме да одреди стране света помоћу сунца 1ПД.1.4.4.зна јединице за мерење времена-дан,недељамесец,година,деценија век 1ПД.1.4.5.уме да прочита тражене информације са часовника и календара Средњи ниво 1ПД.2.4.1.зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује,врсте подлоге иоблика кретања 1ПД.2.4.2.зна да се светлост креће праволинијски 1ПД.2.4.23.уме да пронађе тражене улице и објекте на плану насеља 1ПД.2.4.4.уме да пронађе основне информације на географској карти Србије-највећа и најважнија насеља,облике рељефа и површинских вода 1пПД.2.4.5.уме да пронађе и упише тражене информације на ленти времена Напредни ниво 1ПД.3.4.1.уме да чита географску карту примењујући знања о странама светаи значењу географских знакова	истраживање, експериментисање, огледи, праћење, процењивање, посматрање, описивање и бележење на разне начине
3.	4	3	НАШЕ НАСЛЕЂЕ трагови прошлости: најважнији догађаји, појаве и личности из наше прошлости школа некад и сад	Фебруар Март	Основни ниво 1ПД.1.6.1.зна све основне облике рељефа и површинских вода 1ПД.1.6.2.зна основне типове насеља и њихове карактеристике 1ПД.1.6.3.зна географски положај и основне одреднице државе Србије.-територија,границе,главни град,симболи,становништво 1ПД.1.6.4.зна најважније догађаје,појаве и личности из прошлости 1ПД.1.6.5.зна основне информације о начину живота људи у прошлости 1ПД.1.6.6.зна шта су историјски извори и именује их Средњи ниво 1ПД.2.6.1.препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини 1ПД.2.6.2.зна основне одлике рељефа и вода у држави Србији 1ПД.2.6.3.разуме повезаност природно-географских фактора-рељефа,вода,климе-и делатности људи 1ПД.2.6.4.зна редослед којим су се јављали важни историјски догађаји,појаве и личности 1ПД.2.6.5.уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад 1ПД.2.6.6.препознаје основна културна и друштвена обележја различитих историјских периода Напредни ниво 1ПД.3.6.1.зна шта је предходило,а шта је уследило након важних историјских догађаја и појава	теоријски вид – слушање, читање, закључивање, тумачење, рачунање практични вид – обилазак етнолошких и етнограских поставки, сакупљање
4.	4	2	МАТЕРИЈАЛИ И ЊИХОВА УПОТРЕБА		Основни ниво 1ПД.1.3.1.зна основна својства воде,ваздуха и земљишта 1ПД.1.3.2зна да су вода у природи,ваздух и земљиште састављени од више материјала 1ПД.1.3.3.зна да различите животне намирнице садрже различите састојке	изучавање, повезивање са применљивошћу у свакодневном животу, сакупљање

			врсте и својства материјала промене материјала (повратно и неповратно) примена материјала (употреба у свакодневном животу)	Фебруар Март	1ПД.1.3.4.зна основна својства материјала-тврдоћа,еластичност,густина,растворљивост,провидност, намагнетисаност 1ПД.1.3.5.зна да својства материјала одређују њихову употребу 1ПД.1.3.6.зна промене материјала које настају због промене тенпературе,услед механичког утицаја и деловање воде и ваздуха Средњи ниво 1ПД.2.3.1.зна сложенија својства воде и ваздуха-агрегатно стање и кретање 1ПД.2.3.2.зна да су различита својства воде,ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава 1ПД.2.3.3.разликује материјале који судобри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису 1ПД.12.23.5.разликује повратне и неповратне промене материјала Напредни ниво 1ПД.3.3.1.разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха утичу на појаве у природи 1ПД.3.3.2.примењује знања о променама материјла за објашњење појава у свом окружењу	и раздвајање отпада за рециклажу, груписање, бележење, стварање – креативна продукција
5.	7	8	ЉУДСКА ДЕЛАТНОСТ друштвене групе: породица, школа, насеље правила понашања у групама права и обавезе чланова друштвених група људске делатности (производне и непроизводне), њихова повезаност	Април Мај Јун	Основни ниво 1ПД.1.5.1.зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови 1ПД.1.5.2.зна основна правила понашања у породици,школи и насељу 1ПД.1.5.4.зна који су главни извори опасности по здравље људи и основне мере заштите 1ПД.1.5.3.зна које људске делатности постоје и њихову улогу Средњи ниво 1ПД.2.5.1.зна које су улоге различитих друштвених група ињихових чланова 1ПД.2.5.2.зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама 1ПД.разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности Напредни 1ПД.3.5.1.разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима 1ПД.3.5.2.разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују	истраживачке активности, практичне кроз експерименте, интерактивне, искуствено сазнање, опажајно практично мишљење – у појмовно
						остали облици активности: шетње, организовне посете, излети, осмишљени часови у природи, облици амбијенталног учења, учешће у акцијама за заштиту животне средине, самостално прикупљање података

Наставни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Разред: ТРЕЋИ

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци:
- настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја, положаја облика у природи;
- да развија памћење, повезивање опажених информација, што чини основу за увођење у визуелно мишљење;
- стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава;
- стварати услове да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовно-визуелног изражавања;
- развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности;
- развијати ученикове потенцијале у области ликовности и визуелности, те му помагати у самосталном изражавању коришћењем примерених техника и средстава;
- развијати љубав према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
- да ствара интересовање и потребу за посећивање изложби, галерија, музеја и чување културних добара;
- да осетљивост за ликовне и визуелне вредности коју стичу у настави, ученици примењују у раду и животу;
- развијати сензибилитет за лепо писање;
- развијати моторичке способности ученика.
Оперативни задаци:
- ликовно изражавање ученика у функцији развијања мишљења и визуелног ликовног естетског сензибилитета за медијуме, уз коришћење разних материјала за компоновање, покрет у композицији, орнаментику, простор, одабирање случајно добијених ликовних односа по личном избору, плакат и ликовне поруке као могућност споразумевања;
- увођење ученика у различите могућности комуникација;
- стварање услова за развијање свести о потреби чувања човекове природне и културне околине, те активног учествовања у квалитетном естетском и просторном уређењу животне околине.

Наставни предмет: Ликовна култура
Разред: трећи
Годишњи фонд часова: 72

Редни број наставне теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА (садржаји у оквиру теме)	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма
	за обраду	за остале типове часа			
1.	4	4	КОРИШЋЕЊЕ РАЗНИХ МАТЕРИЈАЛА ЗА КОМПОНОВАЊЕ Појмови: медијуми - проширени медијуми	новембар децембар	Примењује кроји прави
2.	12	8	КОМПОЗИЦИЈА И ПОКРЕТ У КОМПОЗИЦИЈИ	септембар октобар новембар	Слика црта боји

			Композиција линија, композиција боја, композиција облика, композиција светлина и сенки, композиција разних материјала		
3.	6	4	ОРНАМЕНТИКА Линеарна орнаментика, површинска орнаментика, тродимензионална орнаментика	децембар	Посматра црта анализира
4.	11	7	ПРОСТОР (ПОВЕЗИВАЊЕ РАЗНИХ ОБЛИКА У ЦЕЛИНУ) Појмови: простор, илузија простора	фебруар март	Посматра Слуша Лепи Користи знање
5.	2	2	ОДАБИРАЊЕ СЛУЧАЈНО ДОБИЈЕНИХ ЛИКОВНИХ ОДНОСА ПО ЛИЧНОМ ИЗБОРУ УЧЕНИКА Појмови: машта	децембар јануар	Машта Црта
6.	4	2	ПЛАКАТ, БИЛБОРД, РЕКЛАМА Визуелне информације, поруке, препоруке... Појмови: визуелна порука	април мај	Машта Црта Приказује
7.	4	2	ЛИКОВНЕ ПОРУКЕ КАО МОГУЋНОСТ СПОРАЗУМЕВАЊА Појмови: визуелно споразумевање.	мај јун	Уочава Размишља Анализира

Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Разред: ТРЕЋИ

Циљ
- развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
- развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем музичке традиције и културе свога и других народа.

Задаци
-неговање способности извођења музике (певање/свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
- подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- упознавање традиционалне и уметничке музике свога и других народа;
- развијање критичког мишљења

Наставни предмет: Музичка култура
Разред: трећи
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА (садржаји у оквиру теме)	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма
	за обраду	остале типове часа			
1.	13	6	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ а) Певање - Певање песама . - Певање и извођење музичких игара б) Свирање - Свирање пратње за бројалице, песме, игре на ритмичким дечјим инструментима. - Свирање једноставнијих песама на мелодијским инструментима Орфовог инструментарија	септембар октобар новембар децембар јануар фебруар март април мај јун	Пева Свира Слуша Показује Изводи
2.	5	3	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ -Слушање вокално-инструменталних композиција за децу . - Слушање народних песама и игара.	септембар, октобар новембар, децембар јануар, фебруар март, април, мај, јун	Слуша музику Разговара Поставља питања
3.	5	4	СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ - Креирање покрета уз музику коју певају или слушају ученици.	септембар, октобар новембар, децембар јануар, фебруар март, април, мај, јун	Прави Сарађује Слуша Пита Разговара Показује

			- Смишљање музичких питања и одговора, ритмичка допуњаљка, мелодијска допуњаљка са потписаним текстом, мелодијска допуњаљка. - Импровизовање дијалога на мелодијским инструментима Орфовог инструментарија		Импровизује

Наставни предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Разред: ТРЕЋИ

Циљ физичког васпитања јесте да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.
Задаци наставе физичког васпитања јесу:
- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- стицање моторичких способности;
- развој и усавршавање моторичких способности;
- стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- формирање морално-вољних квалитета личности;
- оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.

Наставни предмет: Физичко васпитање
Разред: трећи
Годишњи фонд часова: 108

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА (садржаји у оквиру теме)	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма
	за обраду	остале типове часа			
1.	14	22	Атлетика Ходање и трчање Елементарне игре Скок у даљ Провера физичких способности - Скок увис	септембар, октобар новембар, децембар фебруар, март, април мај, јун	Хода Трчи Вежба Стиче навике
2.	17	9	Вежбе на тлу и справама - Вежбе на тлу (за ученике и ученице) - Прескок (за ученике и ученице) - Вратило (за ученице и ученике). - Клупа, ниска греда, (за ученице): - Паралелни разбој до висине груди (за ученике)	фебруар март децембар	Вежба Вреднује себе Слуша Прескаче Хода Вежба
3.	10	9	Ритмичка гимнастика и народни плесови Окрети (истоимени на обе ноге, за 90° и 180°) са покретима руку; Скокови: маказице и мачји скок; Лопта: бацања и котрљања.	фебруар март мај јануар	Вежба Слуша упутства Демонстрира

			Плесови: Савила се бела лоза винова		
4.	13	10	Вежбе са реквизитима -Вијаче -Медицинке -Обручи -лоптице	март, април мај, фебруар, новембар октобар, септембар	Трчи Скаче Вежба
5.	4	-	Елементарне игре -Између две ватре -Фудбал	септембар, октобар март, април, мај јун	Трчи, такмичи се вежба, сарађује

3.7. Програми обавезних изборних предмета у трећем разреду

Изборни предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Разред: ТРЕЋИ

ЦИЉ: Пружити могућност ученицима да постану активни учесници у процесу образовања и васпитања и да изграде сазнања, умења, способности ивредности неопходне за формирање одговорне и креативне личности, отворене за договор и сарадњу, која поштује себе и друге.

ЗАДАЦИ :
-да подстиче групни рад и сарадњу међу вршњацима
-развија самопоуздање и личну одговорност
-да оспособи ученике да препознају и разумеју сопствене и потребе других
-да развију свест о пореби уважавања различитости и особености
-развију појам пријатељства
-да оспособи ученике за ненасилно решавање сукоба и да разумеју неопходност правила која регулишу живот у заједници
-да развију и негују еколошку свест
-да оспособи ученике да упознају и уважавају дечја права и да активно доприносе развоју школе по мери детета

Наставни предмет: Грађанско васпитање
Разред: трећи
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА (садржаји у оквиру теме)	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма
	за обраду	остали типови часа			
1.		2	Подстицање групног рада, договарање и сарадња са вршњацима и одраслима - Родитељски састанак - Уводни час	септембар	Разговара Црта Слуша
2.		9	Уважавање различитости и особености -Сличности и разлике -Полни стереотипи у играма -Последице полних стереотипа -Последице уопштених судова -Појава искључивања у групи -Понашање које одступа од очекиваног -Односи у одељењу -Односи млађи – старији -Дискриминација по узрасту	октобар новембар	Слуша Разговара Илуструје Игра асоцијације Радионичарски рад

3.		5	Пријатељство и моралне дилеме у вези са тим -Пријатељство -Лаж као морални прекршај -Припадање групи -Крађа као морални прекршај -Односи међу пријатељима	децембар јануар	Радионичарски рад Разговор
4.		9	Појединац и заједница -Обавезе у кући -Договарање у породици -Права и одговорности у заједници -Слобода избора -Кућни ред школе -Оцењивање -Демократија у учионици -Доношење одлука на нивоу одељења -Планирање акције	јануар фебруар март	Радионица Истарживање Разговор Игра
5.		3	Заштита од насиља; Ненасилно решавање сукоба -Сукоби и њихово решавање -Кажњавање -Насиље у школи	април	Имитација Разговор Игра
6.		4	Развијање моралног расуђивања -Лажна солидарност -Одговорност за направљену штету -Последице лажи -Циљ оправдава средство	мај	Игра Црта Изражава своје искуство
7.		3	Развијање еколошке свести -Однос према животињама -Природа и ја -Брига о природи	мај јун	Игра Разговор Истраживачки рад
8.		1	Евалуација - Евалуација програма и презентација рада родитељима	јун	Процењује Презентује Разговара

Изборни предмет: ВЕРСКА НАСТАВА

Разред: ТРЕЋИ

ЦИЉ:
Примарни циљ предмета је да се ученицима покаже да свет није самобитан, већ да га је створио Бог Отац слободно, из љубави, и то као конкретне врсте и бића, и да постојање света зависи од воље другог, односно од Божије воље.
ЗАДАЦИ:
Ученици треба да:
а) уоче да конкретни људи као личности нису постојали пре него што су се родили;
б) спознају да је Бог из љубави створио свет за вечност;
в) уоче да је Бог створио свет као скуп конкретних врста;
г) уоче да је Бог на крају свега створио човека као личност;
д) уоче разлику између природе и личности код човека;
ђ) уоче да се структура створеног света огледа у Литургији.

Наставни предмет: Верска настава
Разред: трећи
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	остале типове часа				
1.	1		Увод	септембар		
2.	5	4	Бог је створио јединствени свет и то као многе конкретне врсте ни из чега	септембар новембар	Ученици треба да: да се ученицима покаже да свет није самобитан, већ да га је створио Бог Отац слободно, из љубави, и то као конкретне врсте и бића, и да постојање света зависи од воље другог, односно од Божије воље	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
3.	3	1	Последице створености по природу и њено постојање	новембар децембар	уоче да конкретни људи као личности нису постојали пре него што су се родили;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
4.	3	2	Стварање човека на крају свега створеног по „ икони и подобију „ Божијем	децембар јануар	спознају да је Бог из љубави створио свет за вечност;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције

5.	7	5	Евхаристија као свет у малом	фебруар април	уоче да је Бог створио свет као скуп конкретних врста;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
6.	3	2	Стварање света и човека у православној иконографији	мај јун	уоче да је Бог на крају свега створио човека као личност;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције

3.8. Програми изборних наставних предмета у трећем разреду

Изборни предмет: ОД ИГРАЧКЕ ДО РАЧУНАРА

Разред: ТРЕЋИ

Циљеви и задаци

Развијање моторичких способности уз коришћење материјала, прибора, алата, уређаја и рачунара;
развијање креативности, логичког мишљења и способности комбиновања;
развијање конструкторских вештина;
упознавање и употреба образовних програма;
упознавање једноставног програма за цртање и одговарајуће "алате";
развијање умења и вештина за коришћење материјала, прибора, алата и рачунара у игри и свакодневном животу;
развијање способности решавања једноставних задатака уз помоћ рачунара.

Наставни предмет: Од играчке до рачунара
Разред: трећи
Годишњи фонд часова: 36

Ред. бр. наст. теме	Бројчасова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика	Начин остваривања програма
	за обраду	За ост. тип.часа			
1.	3	9	АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН МИШЉЕЊА	Септембар Октобар Новембар	Монолошка Дијалошка Демонстративна Илустративна Стваралачка Проблемска Рад у пару Рад у групи
2.	9	9	ИКТ	Децембар Јануар Фебруар Март Април	
3.	4	2	БЕЗБЕДНОСТ	Мај Јун	

Изборни предмет: ЧУВАРИ ПРИРОДЕ

Разред: ТРЕЋИ

Циљеви и задаци
- разумевање појава везаних за непосредну животну средину;
- препознавање негативних појава у човековом односу према животној средини (квалитет воде, ваздуха, земљишта, хране, биљног и животињског света);
- уочавање узрочно-последичних веза у животној средини;
- уочавање узрочно-последичних веза у животној средини извођењем једноставних огледа;
- васпитавање ученика да чува и уређује простор у коме живи и учи;
- стицање навика одговорног понашања према животињама;
- развијање интересовања и способности за активно упознавање и чување животне средине;
- решавање једноставних проблем-ситуација - самостално и у тиму;
- развијање правилног става и критичког мишљења.

Начин остваривања програма: ученици треба на појмовном нивоу да се упознају са наукама, установама и друштвима који се баве очувањем животне средине и неговањем правилног односа према природи.Истраживачки рад ученика и наставника и стална размена информација.

Наставни предмет: Чувари природе
Разред: трећи
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА (садржаји у оквиру теме)	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма
	за обраду	остале типове часа			
1.		6	ЖИВОТНА СРЕДИНА - Повезивање основних елемената животне средине и њихов значај. - Утицај човека на животну средину (квалитет ваздуха, воде, земљишта...). - Правила понашања у природи.	септембар октобар	Размена искустава Разговор Посматрање
2.		6	ПРИРОДНЕ ПОЈАВЕ И ПРОМЕНЕ У ЖИВОТНОЈ СРЕДИНИ Природне појаве и промене у непосредној животној средини. - Уочавање (природних) промена на живој природи у непосредној околини. - Везе између животиња и биљака, станишта и начина живота; ланци исхране	октобар новембар	Шетња огледи Практичан рад
3.		10	ЗАГАЂИВАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ Загађивање воде (извори, последице и заштита). - Загађивање ваздуха (извори, последице и заштита). - Загађивање земљишта (извори, последице и заштита).	децембар јануар	Експерименти Истраживачки рад

			- Бука (извори, последице и заштита). - Посматрање и истраживање извора загађивања животне средине (активно истраживање у непосредној околини). - Истраживање промена у непосредној околини (узрочно-последичне везе)	фебруар	Бележење
4.		14	ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ - Активно упознавање и заштита животне средине (организовање активности Чувара природе ван учионице). - Најчешће угрожене биљке и животиње и њихова заштита. - Одговоран однос према животињама (кућни љубимци, пси луталице...). - Чување и уређивање животног и радног простора (акција). - Сакупљање и раздвајање отпада (акција). - Правилан однос према себи и животној средини. - Право на здраву животну средину, критички и отворен став (сарадња са локалном средином, друштвом за заштиту животне средине, друштвом за заштиту животиња...).	март април мај јун	Посматрање Укључивање у акције Читање Цртање Истраживање

3.9. Програми обавезних наставних предмета у четвртом разреду

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК

Разред: ЧЕТВРТИ

Циљ:наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине
Задаци:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као изворoм сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Наставни предмет: Српски језик
Разред: четврти
Годишњи фонд часова: 180

ЛИСТА ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА ЧЕТВРТОГ РАЗРЕДА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

НАСТАВНА ОБЛАСТ	НИВОИ ПОСТИГНУЋА	СТАНДАРДИ
	ОСНОВНИ НИВО	**Граматика и лексикологија** 1СЈ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1СЈ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, перфекат и футур) 1СЈ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне,упитне,узвичне,заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне) 1СЈ.1.1.4. препознаје антонимију 1СЈ.1.1.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући, школи, и сл.)
ЈЕЗИК	СРЕДЊИ НИВО	**Граматика и лексикологија** 1СЈ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1СЈ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне придеве и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) 1СЈ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу 1СЈ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго 1СЈ.2.4.5. препознаје субјекат и глаголски предикат 1СЈ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне,упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности / одричности (потврдне и одричне) 1СЈ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику 1СЈ.2.4.8. препознаје синонимију 1СЈ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употрбљава
	НАПРЕДНИ НИВО	**Граматика и лексикологија** 1СЈ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе) 1СЈ.3.4.2. уме да промени облик променљивих речи према задатом критеријуму: заједничких именица према броју, а глагола, придева и заменица према роду и броју 1СЈ.3.4.3. препознаје прави објекат (у акузативу) и прилошке одредба за време, место и начин 1СЈ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/ контекста у којем су употрбљени

		1СЈ.3.4.5. употребљава речи у основном и пренесеном значењу
КЊИЖЕВНОСТ	ОСНОВНИ НИВО	**Вештина читања и разумевање прочитаног** 1СЈ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног и латиничног текста 1СЈ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.) 1СЈ. 1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту 1СЈ. 1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов. пасус, име аутора; садржај, речник) 1СЈ. 1.2.5. одређује основну тему текста 1СЈ. 1.2.6. разуме дословно значење текста 1СЈ. 1.2.7. разликује књижевноуметнички од информативног текста 1СЈ. 1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате **Књижевност** 1СЈ.1.5.1. Препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме 1СЈ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну) 1СЈ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту 1СЈ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевн тексту
	СРЕДЊИ НИВО	**Вештина читања и разумевање прочитаног** 1СЈ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије 1СЈ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле) 1СЈ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту 1СЈ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. Проналази део/детаљ који је приказан на илустрацији, утабели, или дијаграму) 1СЈ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену 1СЈ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту 1СЈ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима , намерама..)

		1СЈ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже са поступцима ликова
		1СЈ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни 1СЈ.2.2.10. вреднује примереност информација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације **Књижевност** 1СЈ.2.5.1. разликује лирску од епске песме 1СЈ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине- пословице, загонетке, брзалице) 1СЈ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми 1СЈ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту 1СЈ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. Одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту) 1СЈ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога 1СЈ.2.5.7. разуме фигуративну употрбу језика у књижевноуметничком тексту
КЊИЖЕВНОСТ		**Вештина читања и разумевање прочитаног** 1СЈ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста 1СЈ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. Текст, табела, графички приказ) 1СЈ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. Мишљење аутора текста vs. Мишљења учесника у догађају) 1СЈ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст
	НАПРЕДНИ НИВО	1СЈ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм) 1СЈ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену (нпр. Који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за познату игру потпуно и сл.)

		1СЈ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. Објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста) **Књижевност** 1СЈ. 3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст 1СЈ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту 1СЈ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	ОСНОВНИ НИВО	**Говорна култура** 1.СЈ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике 1СЈ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања 1СЈ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. «певушења» или «скандирања» 1СЈ.0.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља 1СЈ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), 1СЈ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање 1СЈ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју 1СЈ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став **Писано изражавање** 1СЈ.1.3.1.) пише писаним словима ћирилице 1СЈ.1.3.2. уме да се потпише 1СЈ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком 1СЈ.1.3.4. уптребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назив школе 1СЈ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре 1СЈ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме 1СЈ.1.3.7. препричава кратак једносттаван текст (до 400 речи) 1СЈ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилноих употребљава 1СЈ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.) 1СЈ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије)
		Писано изражавање (правопис) 1СЈ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) 1СЈ.2.3.2. употрбљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/ -ев/ -ин, -ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ћ, ч, ђ, џ; правилно пише сугласник Ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу **ли** и речцу **не**; употрбљава запету при набрајању 1СЈ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...)

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	СРЕДЊИ НИВО	1CJ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима 1CJ.2.3.5. језички изразприлагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној) 1CJ.2.3.6. саставља кратак наративни текст 1CJ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст 1CJ.2.3.8. користи фонд речи примерн узрасту; употребљава синониме (нпр, да избегне понављање) 1CJ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке) 1CJ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа,разред, одељење) 1CJ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	НАПРЕДНИ НИВО	**Писано изражавање** 1CJ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене 1CJ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни,средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса 1CJ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста 1CJ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст 1CJ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст) 1CJ.3.3.6. издваја пасусе

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред: ЧЕТВРТИ

Циљеви наставе енглеског језика у млађем школском узрасту је да оспособи ученика да комуницира на оснвном нивоу на страном језику углавном у усменом облику о темама из његовог непоседног окружења
Настава страног језика треба да мотивише ученика за учењем страног језика
-да стимулише машту, креативност –подстакне радозналост
-да омогући ученику да употреби једноставне реченице у лицном контексту из из осећања задовољства
ООпшти циљ је да се употреби функционално знањетј. Да се оспособи ученик да употреби функционално знање у одређеној комуникативној ситуацији
Задаци
-стицање свести о значају сопственог језика у контакту са другим језицима. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији
-развијање свести о важности сопственог залагања у процесу учења страног језика
На нивоу језичких вештина:
-треба да препознаје гласове – у оквиру разумевања говора, посебно оне које неме у матерњем језику(акценат, ритам, интонацију)
-да разуме вербални садржај уз помоћ невербалних обликакомуникације ,
-На нивоу разумевања основне комуникацијске јединице –речи- потребно је да:
-препознаје слова, написане речи у вези са познатим појмовима и кратке реченице
У оквиру усменог изражавања ученик треба да :
-разговетно изговара гласове,правилно акцентује речи, поштује ритам и интонацију
-репродукује сам или у групи кратке рецитаације
-Фаза интерактивног деловања
-ученик треба да правилно реагује вербално и невербално на постављена питања
-правилно изражава допадање и недопадање
-угествује у интеракцији са осталима подражавајући најједноставцније реченице у оквиру драматизације сликовног текста(у пару ; у групи)
-тражи разјашњење када нешто не разуме
У оквиру пимане форме изражавања ученици треба да :
Преписују , допуњавају речи у вези са сликом представљеном у уджбенику,радној свесци ; допуњава честитку
Општи

Наставни предмет: Енглески језик
Разред: четврти
Годишњи фонд часова: 72

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА (садржаји у оквиру теме)	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове часа			Активности ученика	Активности наставника
1.	4.	3.	Поздрављање -бројеви 1-10	септембар	слуша, примењује, прави, поставља питања и одговара на	комбинује различите методе и облике рада,

			-упознавање Допадање/недопадање	октобар	питања, црта, прави, слика, анализира, стиче навике, лепи, кроји, прича	остварује корелацију са другим наставним предметима, користи ученичка искуства
2.	3	6	Куповина -питање sa количину -питање за цену	новембар	слуша, примењује, прави, поставља питања и одговара на питања, црта, прави, слика, анализира, стиче навике, лепи, кроји, прича	уводи нове појмове, развија естетске критеријуме
3.	3	5	У мом дому	децембар јануар фебруар	слуша, примењује, прави, поставља питања и одговара на питања, црта, прави, слика, анализира, стиче навике, лепи, кроји, прича	планира, подстиче, мотивише, подучава, демонстрира, проверава, прати ефекте свог рада и рада ученика, омогућава примену наученог
4.	3	3	Моје тело	фебруар март април	слуша, примењује, прави, поставља питања и одговара на питања, црта, прави, слика, анализира, стиче навике, лепи, кроји, прича	планира, подстиче, мотивише, подучава, демонстрира, проверава, прати ефекте свог рада и рада ученика, омогућава примену наученог
5.	2	4	Одећа	април мај јун	слуша, примењује, прави, поставља питања и одговара на питања, црта, прави, слика, анализира, стиче навике, лепи, кроји, прича,	планира, подстиче, мотивише, подучава, демонстрира, проверава, прати ефекте свог рада и рада ученика, омогућава примену наученог
6.	1	7	Породица	новембар децембар	слуша, преименује, поставља питања и одговара на питањ, црта, показује слик,анализира сличне навике	планира,подстиче, проверава, показује,илуструје, прати постигнућа свог рада и рада ученика, омогућава примену наученог
7.	2	6	На фарми	јануар фебруар	слуша, понавња, примењује, поставља- одговара напитања, уписује, црта, илуструје, анализира, стиче навике, лепи, рецитује, самостално се изражава усмено.	остварује корелацију са другим наставним предметима, користи ученичка искуства
8.	3	6	Путовања		одговара на питања, црта, прави, слика, анализира, стиче навике, лепи, кроји, прича	планира, подстиче, мотивише, подучава, демонстрира, проверава, прати ефекте свог рада и рада ученика
9.	3	5	Забава	април мај	анализира, стиче навике, лепи, рецитује, самостално се изражава усмено	показује,илуструје, прати постигнућа
10			Занимљива места	мај јун	поставља питања и одговара на питања, црта, прави, слика, анализира, стиче навике, лепи	подучава, демонстрира, проверава, прати ефекте свог рада и рада ученика, омогућава примену наученог

Наставни предмет: МАТЕМАТИКА

Разред: ЧЕТВРТИ

Циљ наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да доприносе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развитку личности ученика.

Задаци наставе математике:
- да ученици стичу знања неопходна за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу;
- да ученици стичу основну математичку културу потребну за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад;
- да развија ученикову способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења;
- да развија културне, радне, етичке и естетске навике ученика, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних појава;
- да ученици стичу навику и обучавају се у коришћењу разноврсних извора знања;
- да ученицима омогући разумевање одговарајућих садржаја природних наука и допринесе радном и политехничком васпитању и образовању;
- да изграђује позитивне особине ученикове личности, као што су: истинољубивост, упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самосталан рад;
- да интерпретацијом математичких садржаја и упознавањем основних математичких метода допринесе формирању правилног погледа на свет и свестраном развитку личности ученика;
- да ученици стичу способност изражавања математичким језиком, јасноћу и прецизност изражавања у писменом и усменом облику;
- да ученици усвоје основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима;
- да ученици савладају основне операције с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и основне законе тих операција;
- да ученици упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе;
- да оспособи ученике за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама.

Наставни предмет: Математика
Разред: четврти
Годишњи фонд часова: 180

ЛИСТА ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА ЧЕТВРТОГ РАЗРЕДА

НАСТАВНА ОБЛАСТ	НИВОИ ПОСТИГНУЋА	СТАНДАРДИ
	ОСНОВНИ НИВО	МА.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој. МА.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде. МА.1.1.3. множи и дели без остатка (троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде. МА.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са

		једном рачунском операцијом. МА.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде. МА.1.3.1. уме да прочита и формално запише разломак $\frac{1}{n}$ ($n \leq 10$) и препозна његов графички приказ. МА.1.3.2. уме да израчуна половину, четвртину и десетину неке целине.
СКУП ПРИРОДНИХ БРОЈЕВА	СРЕДЊИ НИВО	МА.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (пара непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и разум декадни бројни систем. МА.2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближ датом броју. МА.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза. МА.2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције. МА.2.1.5. уме да решава једначине МА.2.3.1. уме да препозна разломак $\frac{a}{b}$ ($b \leq 10, a < b$) када је графички приказан на фигури подељеној на b делова. МА.2.3.2. уме да израчуна n-ти део неке целине и обрнуто, упоређује разломке облика $\frac{1}{n}$ ($n \leq 10$).
	НАПРЕДНИ НИВО	МА.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака. МА.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени. МА.3.1.3. уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет. МА.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми. МА.3.1.5. уме да одреди решења неједначине са једном операцијом. МА.3.3.1. уме да прочита, формално запише и графички прикаже разломак $\frac{a}{b}$ ($b \leq 10$, $a < b$). МА.3.3.2. зна да израчуна део $\frac{a}{b}$ ($b \leq 10, a < b$) неке целине и користи то у задацима.
	ОСНОВНИ НИВО	МА.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама. МА.1.4.2. на коју јединицу мере да употреби за мерење задате запремине течности (l, dl, ml). МА.1.4.3. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате масе (g, kg, t). МА.1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме.

МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	СРЕДЊИ НИВО	МА.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама. МА.2.4.2. зна јединице за време (секунду, минут, сат, дан, месец, година) и уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама. МА.2.4.3. претвара јединице за мерење запремине течности из већих у мање. МА.2.4.4. претвара јединице за мерење масе из већих у мање. МА.2.4.5. уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних задатака и уме графички да представи дате податке.
	НАПРЕДНИ НИВО	МА.3.4.1. зна јединице за време (секунду, минут, сат, дан, месец, година, век) и уме да претвара из једне јединице у другу и пореди временске интервале у сложенијим ситуацијама. МА.3.4.2. претвара јединице за мерење запремине течности. МА.3.4.3. претвара јединице за мерење масе.
	ОСНОВНИ НИВО	МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа и угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност). МА.1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе. МА.1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица. МА.1.2.4. користи поступак мерења површине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица.
ГЕОМЕТРИЈА	СРЕДЊИ НИВО	ава међусобне односе геометријских објеката у равни. МА.2.2.2. претвара јединице за мерење дужине. МА.2.2.3. зна јединице за мерење површине и њихове односе. да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника а су подаци дати у истим мерним јединицама. да израчуна површину квадрата и правоугаоника када подаци дати у истим мерним јединицама. познаје мрежу коцке и квадра и уме да израчуна њихову ршину када су подаци дати у истим мерним јединицама.
	НАПРЕДНИ НИВО	МА.3.2.1. претвара јединице за мерење површине из већих у мање. МА.3.2.2. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника. МА.3.2.3. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника. МА.3.2.4. уме да израчуна обим и површину сложених фигура у равни када су подаци дати у истим мерним јединицама. МА.3.2.5. уме да израчуна запремину коцке и квадра када су подаци дати у истим мерним јединицама.

Наставни предмет: ПРИРОДА И ДРУШТВО

Разред: ЧЕТВРТИ

Циљеви и задаци

Основна сврха изучавања интегрисаног наставног предмета Природа и друштво јесте да усвајањем знања, умења и вештина деца развијају своје сазнајне, физичке, социјалне и креативне способности, а истовремено спознају и граде ставове и вредности средине у којој одрастају, као и шире друштвене заједнице.

Наставни предмет Природа и друштво развија код деце сазнајне способности, формира основне појмове и постепено гради основе за систем појмова из области природе, друштва и културе. Истовремено, стичу се знања, умења и вештине које им омогућавају даље учење. Активним упознавањем природних и друштвених појава и процеса, подстиче се природна радозналост деце. Најбољи резултати постижу се уколико деца самостално истражују и искуствено долазе до сазнања - спознају свет око себе као природно и друштвено окружење. Систематизовањем, допуњавањем и реструктурирањем искуствених знања ученика и њиховим довођењем у везу са научним сазнањима, дечија знања се надограђују, проверавају и примењују.

Преко интерактивних социјалних активности они упознају себе, испољавају своју индивидуалност, уважавајући различитости и права других, уче се како треба живети заједно. Усвајањем елементарних форми функционалне писмености, омогућује се стицање и размена информација, комуницирање у различитим животним ситуацијама и стварају се могућности за даље учење. Примена наученог подстиче даљи развој детета, доприноси стварању одговорног односа ученика према себи и свету који га окружује и омогућује му успешну интеграцију у савремене токове живота.

Наставни предмет: Природа и друштво
Разред: четврти
Годишњи фонд часова: 72

ЛИСТА ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА 4. РАЗРЕДА ИЗ ПРИРОДЕ И ДРУШТВА

НИВОИ ПОСТИГНУЋА	НАСТАВНА ТЕМА И ОБЛАСТ **1. МОЈА ДОМОВИНА ДЕО СВЕТА**
Основни ниво	**Држава Србија и њена прошлост** 1ПД.1.6.1. Зна основне облике рељефа и површинских вода. 1ПД.1.6.3. Зна географски положај и основне одреднице државе Србије: територија, границе, главни град, симболи, становништво
Средњи ниво	**Држава Србија и њена прошлост** 1ПД.2.6.1. Зна основне одлике рељефа и вода у држави Србији 1ПД.2.6.3. Разуме повезаност природно-географских фактора (рељефа, вода, климе) и делатности људи. 1ПД.2.4.4. Уме да пронађе основне информације на географској карти Србије: највећа и најважнија насеља, облике рељефа и површинских вода **Друштво** 1ПД.2.5.2. Зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама.
Напредни ниво	**Држава Србија и њена прошлост** 1ПД.3.4.1. Уме да чита географску карту примењујући знања о странама света и значењу картографских знакова. **Друштво**

	1ПД.3.5.1. Разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима. 1ПД.3.5.2. Разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују.
	2. СУСРЕТ СА ПРИРОДОМ
Основни ниво	**Жива и нежива природа** 1ПД.1.1.3. Зна заједничке карактеристике живих бића. 1ПД.1.1.4. Уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања. 1ПД.1.1.6. Разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима. **Друштво** 1ПД.1.5.2. Зна основна правила понашања у породици, школи и насељу. 1ПД.1.5.4. Зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите. 1ПД.1.5.5. Зна поступке за очување и унапређивање људског здравља. **Екологија** 1ПД.1.2.3. Разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе.
Средњи ниво	**Жива и нежива природа** 1ПД.2.1.1. Разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима. 1ПД.2.1.3. Примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића. 1ПД.2.1.5. Разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту. 1ПД.2.1.6. Разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници. **Друштво** 1ПД.2.5.2 Зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама. **Екологија** 1ПД.2.2.4. Зна шта је добробит животиња и поступке којима се она штити.
Напредни ниво	**Жива и нежива природа** 1ПД.3.1.1. Разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима. 1ПД.3.1.2. Разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића. **Друштво** 1ПД.3.5.1. Разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима 1ПД.3.5.2. Разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују.
	3. ИСТРАЖУЈЕМО ПРИРОДНЕ ПОЈАВЕ
Основни ниво	**Кретање и оријентација у природи** 1ПД.1.4.1. Уме да препозна кретање тела у различитим појавама. **Материјали** 1ПД.1.2.1. Препознаје и именује природне ресурсе. 1ПД.1.3.2. Зна да су вода у природи, ваздух и земљиште састављени од више материјала. 1ПД.1.3.3. Зна да различите животне намирнице садрже различите састојке. 1ПД.1.3.4. Зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина, растворљивост, провидност, намагнетисаност. 1ПД.1.3.6. Зна промене материјала које настају због промене температуре, услед механичког утицаја и деловања воде и

	ваздуха.
Средњи ниво	**Кретање и оријентација у природи** 1ПД.2.4.1. Зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела. 1ПД.2.4.2. Зна да се светлост креће праволинијски. **Материјали** 1ПД.2.3.1. Зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање. 1ПД.2.3.3. Разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису. 1ПД.2.3.4. Зна да топлотна и електрична проводљивост материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу. 1ПД.2.3.5. Разликује повратне и неповратне промене материјала. 1ПД.2.3.6. Разликује промене материјала при којима настају други материјали од оних промена материјала при којима не настају други материјали.
Напредни ниво	**Материјали** 1ПД.3.3.1. Разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха утичу на појаве у природи. 1ПД.3.3.2. Примењује знање о променама материјала за објашњење појава у свом окружењу.
	4. РАД, ЕНЕРГИЈА, ПРОИЗВОДЊА И ПОТРОШЊА
Основни ниво	**Екологија** 1ПД.1.2.2. Зна употребну вредност природних ресурса. 1ПД.1.2.3. Разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе.
Средњи ниво	**Екологија** 1ПД.2.2.1. Разликује обновљиве и необновљиве природне ресурсе. 1ПД.2.2.2. Разуме еколошку оправданост употребе обновљивих ресурса и рационалног коришћења необновљивих ресурса. 1ПД.2.2.3. Зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса. 1ПД.2.2.4. Зна шта је добробит животиња и поступке којима се она штити.
	5. ПРОШЛОСТ ТВОЈЕ ДОМОВИНЕ СРБИЈЕ
Основни ниво	**Кретање и оријентација у времену** 1ПД.1.4.4. Зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век. **Држава Србија и њена прошлост** 1ПД.1.6.4. Зна најважније догађаје, појаве и личности из прошлости. 1ПД.1.6.5. Зна основне информације о начину живота људи у прошлости. 1ПД.1.6.6. Зна шта су историјски извори и именује их.
Средњи ниво	**Кретање и оријентација у времену** 1ПД.2.4.5. Уме да пронађе и упише тражене информације на ленти времена. **Држава Србија и њена прошлост** 1ПД.2.6.4. Зна редослед којим су се јављали важни историјски догађаји, појаве и личности. 1ПД.2.6.5. Уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад. 1ПД.2.6.6. Препознаје основна културна и друштвена обележја различитих историјских периода. 1ПД.2.6.7. Препознаје на основу карактеристичних историјских извора о ком историјском периоду или личности је реч.
Напредни ниво	**Држава Србија и њена прошлост** 1ПД.3.6.1. Зна шта је претходило, а шта је уследило након важних

	историјских догађаја и појава.

Предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Разред: ЧЕТВРТИ

Циљваспитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.
Задаци:
- настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја, положаја облика у природи;
- да развија памћење, повезивање опажених информација, што чини основу за увођење у визуелно мишљење;
- стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава;
- стварати услове да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовно-визуелног изражавања;
- развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности;
- развијати ученикове потенцијале у области ликовности и визуелности, те му помагати у самосталном изражавању коришћењем примерених техника и средстава;
- развијати љубав према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
- да ствара интересовање и потребу за посећивање изложби, галерија, музеја и чување културних добара;
- да осетљивост за ликовне и визуелне вредности коју стичу у настави, ученици примењују у раду и животу;
- развијати сензибилитет за лепо писање;
- развијати моторичке способности ученика

Наставни предмет: Ликовна култура
Разред: четврти
Годишњи фонд часова: 72

Бр. наст. теме	Наставна тема	Наставна јединица	Тип и број часова		
			обрада	**за друге типове**	по теми
I	БОЈА – Мој свет боја	1. Комплементарне боје	1	5	6
		2. Хармонија боја	1	3	4
		3. Симболика боје	1	7	8
II	ТЕКСТУРА – Кад дотакнем ја осетим	4. Линија и текстура (различити квалитети површине у природи и урбаном окружењу)	1	1	2
		5. Боја, површина и текстура (приказ текстуре линијом,	1	5	6

		бојом и површином – материјализација)			
III	ВЕЗИВАЊЕ ОБЛИКА У ТРОДИМЕНЗИОНАЛНОМ ПРОСТОРУ И РАВНИ – КОЛАЖ, ДЕКОЛАЖ И АСАМБЛАЖ – Додајем, одузимам, спајам, стварам	6. Колаж и деколаж (Организација бојених облика у односу на раван у простору)	1	3	4
		7. Асамблаж (Организација тродимензионалних облика у простору и на равни)	1	5	6
IV	МАШТА - Моја машта, моји снови	8. Машта, фантазија (Изражавање ликовних односа по личном избору ученика)	1	3	4
V	АМБИЈЕНТ, СЦЕНСКИ ПРОСТОР - Дечји театар	9. Луткарско позориште (Идејна решења за израду маски, костима, сцене и реквизита на задати драмски текст и музику)	1	7	8
VI	СВЕТЛИНА И ГРАФИКА – Отисци у боји	10. Графика (Линија, светлина и површина у графици)	1	1	2
VII	СИМБОЛ И ЗНАК - Мој знак	11.Симбол, знак (Симболи, визуелни, словни и нотни знаци, печат, грб, заштитни нак)	1	1	2
VIII	ПЛАКАТ, БИЛБОРД, РЕКЛАМА – Говор моје слике	12. Плакат, билборд, реклама (Визуелна информације и поуке, израда плаката)	1	5	6
IX	УМЕТНИЧКО НАСЛЕЂЕ - Путовање кроз уметност	13. Теме у уметности (Посматрање, доживљавање и	2	2	4

		естетско процењивање лепог у природи, творевинама уметности и народне традиције)			
X	СТРИП, ФОТОГРАФИЈА, ФИЛМ – Светлопис	14. Нови медији (Стрип, фотографија, филм)	2	8	10
				Прво полугодиште	42
				Друго полугодиште	30
				Укупно	72

Предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Разред: ЧЕТВРТИ

Циљ:
- развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
- развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем музичке традиције и културе свог и других народа

Задаци:
- неговање способности извођења музике (певање/свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука; - подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- упознавање традиционалне и уметничке музике свог и других народа;
- развијање критичког мишљења;
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности.

Наставни предмет: Музичка култура
Разред: четврти
Годишњи фонд часова: 36

Редни број теме	Назив наставне теме	Број часова по теми	број часова за:		
			Обраду	Утврђивање	Сист.
1.	Певајмо сви До, ре, ми	12	10	2	/
2.	Засвирајмо заједно	7	2	3	2
3.	Отворимо музичку кутију	11	7	3	1
4.	Кренимо у музичко стварање	6	2	2	2
Укупно	4 теме	36	21	10	5
Прво полугодиште		19			
Друго полугодиште		17			
Укупно		36			

Предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Разред: ЧЕТВРТИ

Циљ: Разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.
Задаци наставе физичког васпитања јесу:
- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- развој и усавршавање моторичких способности;
- стицање моторичких умења која су као садржаји утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- формирање морално-вољних квалитета личности;
- оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине

Наставни предмет: Физичко васпитање
Разред: четврти
Годишњи фонд часова: 108

Бр. наст. теме	Наставна тема	Тип и број часова			Укупно часова по теми
		обучавање	увежбавање	провера	
1.	АТЛЕТИКА	3	10	3	16
2.	ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ	15	20	3	38
3.	РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА И НАРОДНИ ПЛЕС	6	7	-	13
4.	ОСНОВИ СПОРТСКИХ ИГАРА	9	29	-	38
5.	ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	3	-	-	3
	Прво полугодиште				61
	Друго полугодиште				47
Укупно					108

3.10. Програми обавезних изборних предмета у четвртом разреду

Предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Разред: ЧЕТВРТИ

Циљ:Подстицање развоја сазнања о себи, о сопственим осећањима и потребама, изградити код ученика сазнања, умења, способности и вредности неопходне за формирање аутономне, компонентне, одговорне и креативне личности, отворене за договор и сарадњу, која поштује себе и друге

Задаци:

- Познавање својих права и слободе
- Разумевање појма идентитета
- Разумевање појма одговорности
- Познавање најважнијих обележја своје културе
- Познавање основних обележја демократског процеса
- Познавање значења појма једнакости у контексту расних, културних, нациналних, верских и
- Заинересованост за свет око себе и отвореност према разликама

Наставни предмет: Грађанско васпитање
Разред: четврти
Годишњи фонд часова: 36

Наставне теме		Број часова		
		обрада	вежба, понављ. утврђ. систематизациј	укупно
1.	Подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима	-	2	**2**
2.	Универзално важење дечјих права	-	8	**8**
3.	Заједно стварамо демократску атмосферу у нашем разреду, школи	-	10	**10**
4.	Живим демократију, демократска акција	-	11	**11**
5.	Међузависност и развијање еколошке свести	-	3	**3**
6.	Евалуација	-	2	**2**
	УКУПНО		**36**	**36**

Предмет: ВЕРСКА НАСТАВА

Разред: ЧЕТВРТИ

ЦИЉ
Примарни циљ предмета је да ученици стекну знање о томе да постојање света има свој циљ – јединство свих створених биће међу собом и на крају са Богом, преко богочовека Исусса Христа.

ЗАДАЦИ
Ученици треба да:
а) изграде свест о томе да Бог општи са светом кроз човека Христа;
б) уоче да је Христос корпоративна личност;
в) запазе да у Цркви нико не може да постоји сам за себе, без заједнице са свима;
г) стекну појам о бићу као заједници;
д) схвате да је извор сваког греха егоизам, индивидуализам

Наставни предмет: Верска настава
Разред: четврти
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наставне теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	за остале типове часа				
1.	1		Увод	септембар		
2.	2		Циљ због кога је Бог створио свет (да свет постане Црква)	септембар	Ученици треба да: изграде свест о томе да Бог општи са светом кроз човека Христа;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
3.	1	1	Црква је конкретна литургијска заједница	септембар/октобар	уоче да је Христос корпоративна личност;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
4.	4	2	Литургија је заједница многих људи и природе са Богом Оцем преко једнога човека – Христа	октобар/новембар	да ученици стекну знање о томе да постојање света има свој циљ – јединство свих створених биће међу собом и на крају са Богом, преко богочовека Исусса Христа	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
5.	1	1	Структура Литургије (епископ, свештеници, ђакони и народ)	новембар	стекну појам о бићу као заједници;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
6.	4	1	Структура Литургије (епископ, свештеници, ђакони и народ)	децембар/јануар	запазе да у Цркви нико не може да постоји сам за себе, без заједнице са свима;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик:

						Активно слуша,следи инструкције
7.	6	5	Одбијање првог човека Адама да сједини створену природу са Богом	јануар-април	схвате да је извор сваког греха егоизам, индивидуализам	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
8.	3	4	Црква у хришћанској архитектури	април-јун	да је архитектура веома важна у схватању Цркве као заједнице Бога и људи	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције

3.11. Програми изборних наставних предмета у четвртом разреду

Наставни предмет: ОД ИГРАЧКЕ ДО РАЧУНАРА

Разред: ЧЕТВРТИ

Циљеви и задаци

развијање умења и вештина за коришћење материјала, прибора, алата и рачунара у игри и свакодневном животу;
развијање креативности, логичког мишљења и способности комбиновања;
упознавање и употреба једноставних програма за рачунарске игре и образовне програме;
развијање способности решавања задатака уз помоћ рачунара;
развијање конструкторских вештина;
развијање способности за тимски рад.

Наставни предмет: Од играчке до рачунара
Разред: четврти
Годишњи фонд часова: 36

Ред. бр. наст. теме	Бројчасова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика	Начин остваривања програма
	за обраду	За ост. тип.часа			
1.	5	11	АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН МИШЉЕЊА	Септембар Октобар Новембар Децембар	Монолошка Дијалошка Демонстративна Илустративна Стваралачка Проблемска Рад у пару Рад у групи
2.	8	8	ИКТ	Јануар Фебруар Март Април Мај	
3.	4	0	БЕЗБЕДНОСТ	Мај Јун	

3.12. Програми обавезних наставних предмета у петом разреду

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК

Разред: ПЕТИ

П Е Т И Р А З Р Е Д

Српски језик

Циљеви наставе и учења српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања оулози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

ОБЛАСТ/ ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ
КЊИЖЕВНОСТ	- разликује књижевни и некњижевни текст; упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности - чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела - чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова - одреди род књижевног дела и књижевну врсту - разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности - разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији - анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава) - разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца - разликује облике казивања	**ЛИРИКА** **Лектира** 1. Народна песма: *Вила зида град* 2. Народне лирске песме о раду (избор); народне лирске породичне песме (избор) 3. Бранко Радичевић: *Певам дању, певам ноћу* 4. Милица Стојадиновић Српкиња: *Певам песму* 5. Душан Васиљев: *Домовина*/ Алекса Шантић: *Моја отаџбина* 6. Војислав Илић: *Зимско јутро* 7. Милован Данојлић: *Шљива* / Десанка Максимовић: *Сребрне плесачице* 8. Пеђа Трајковић: *Кад књиге буду у моди* **Књижевни термини и појмови** Песник и лирски субјекат.

КЊИЖЕВНОСТ **КЊИЖЕВНОСТ**	- увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике - одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту - процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.) - развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела - одреди тему и главне и споредне мотиве - анализира узрочно-последично низање мотива - илуструје особине ликова примерима из текста - вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове - илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима - уважава националне вредностии негује српску културноисторијску баштину - наведе примере личне добити од читања - напредује у стицању читалачких компетенција - упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст	Мотиви и песничке слике као елементи композиције лирске песме. Врста строфе према броју стихова у лирској песми: катрен; врста стиха по броју слогова (десетерац и осмерац). Одлике лирске поезије: сликовитост, ритмичност, емоционалност. Стилске фигуре: епитет, ономатопеја. Врсте ауторске и народне лирске песме: описне (дескриптивне), родољубиве (патриотске); митолошке, песме о раду (посленичке) и породичне. **ЕПИКА** **Лектира** 1. Народна песма: *Свети Саво* 2. Народна песма: *Женидба Душанова* (одломак о савладавању препрека заточника Милоша Војиновића) 3. *Ерo с онога свијета* 4. *Дјевојка цара надмудрила* 5. Милован Глишић: *Прва бразда* 6. Стеван Сремац: *Чича Јордан* (одломак) 7. Бранко Ћопић: *Поход на Мјесец* 8. Иво Андрић: *Мостови* 9. Данило Киш: *Дечак и пас* 10. Горан Петровић: *Месец над тепсијом* (први одломак приче „Бели хлеб од претеривања” и крај приче који чине одељци „Можеш сматрати да си задобио венац славе” и „Мрави су вукли велике трошице тишине”) 11. Антон Павлович Чехов: *Шала* **Књижевни термини и појмови** Писац и приповедач. Облици казивања: приповедање у првом и трећем лицу. Фабула: низање догађаја, епизоде, поглавља. Карактеризација ликова – начин говора, понашање, физички изглед, животни ставови, етичност поступака. Врсте епских дела у стиху и прози: епска народна песма, бајка (народна и ауторска), новела (народна и ауторска), шаљива народна прича. Врста стиха према броју слогова: десетерац.

КЊИЖЕВНОСТ		**ДРАМА** **Лектира** 1. Бранислав Нушић: *Кирија* 2. Душан Радовић:*Капетан Џон Пиплфокс* 3. Љубиша Ћокић: *Биберче* **Књижевни термини и појмови** Позоришна представа и драма. Чин, појава, лица у драми, драмска радња. Сцена, костим, глума, режија. Драмске врсте:једночинка, радио- -драма. **НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ** (бирати до 2 дела) 1. Вук Ст. Караџић: *Моба и прело* (одломак из дела *Живот и обичаји народа српскога*) 2. Доситеј Обрадовић: *О љубави према науци* 3. М. Петровић Алас: *У царству гусара* (одломци) 4. Милутин Миланковић: *Успомене, доживљаји, сазнања* (одломак) 5. Избор из енциклопедија и часописа за децу **ДОМАЋА ЛЕКТИРА**: 1. *Епске народне песме* (о Немањићима и Мрњавчевићима – преткосовски тематски круг) 2. *Народне бајке, новеле, шаљиве народне приче* (избор)*;* кратке фолклорне форме (питалице, брзалице, пословице, загонетке) 3. Бранислав Нушић: *Хајдуци* 4. Данијел Дефо: *Робинсон Крусо* (одломак о изградњи склоништа) 5. Марк Твен: *Доживљаји Хаклберија Фина / Краљевић и просјак / Доживљаји Тома Сојера* 6. Избор ауторских бајки (Гроздана Олујић; Ивана Нешић: *Зеленбабини дарови* (одломци)) 7. Игор Коларов: *Аги и Ема* 8. Избор из савремене поезије за децу (Александар Вучо, Мирослав Антић, Драгомир Ђорђевић, Владимир Андрић, Дејан Алексић...)

КЊИЖЕВНОСТ			**Допунски избор лектире** (бирати до 3 дела) 1. Јован Јовановић Змај: *Песмо моја* (из *Ђулића*) 2. Стеван Раичковић: *Велико двориште* (избор) / *Мале бајке* (избор) 3. Иван Цанкар: *Десетица* 4. Љубивоје Ршумовић: *Ујдурме и зврчке из античке Грчке* (избор) / Густав Шваб: *Приче из старине* 5. Џон Р. Р. Толкин: *Хобит* (одломци) 6. Никол Лезије: *Тајна жутог балона* 7. Корнелија Функе: *Господар лопова* (одломак) 8. Вида Огњеновић: *Путовање у путопис* (одломак) 9. Владислава Војновић: *Приче из главе* (избор, осим приче *Позориште*) 10. Дејан Алексић: *Музика тражи уши* (избор) / *Кога се тиче како живе приче* (избор) 11. Јован Стерија Поповић: *Лажа и паралажа* (одломак о Месечевој краљици) и Едмон Ростан: *Сирано де Бержерак* (одломак о путу на Месец) Дело завичајног аутора по избору.
ЈЕЗИК	**Граматика (морфоло-гија, синтакса)**	**По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:** - разликује промењљиве речи од непромењљивих - разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију - разликује основне функције и значења падежа - употребљава падежне облике у складу са нормом - употребљава глаголске облике у складу са нормом - разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима)	Промењљиве речи: именице, заменице, придеви, бројеви (с напоменом да су неки бројеви непромењљиви), глаголи; непромењљиве речи: прилози (с напоменом да неки прилози могу имати компарацију) и предлози. Именице – значење и врсте (властите, заједничке, збирне, градивне; мисаоне, глаголске). Промена именица (деклинација): граматичка основа, наставак за облик, појам падежа. Основне функције и значења падежа (с предлозима и без предлога): номинатив (субјекат); генитив (припадање и део нечега); датив (намена и усмереност); акузатив (објекат); вокатив (дозивање, обраћање); инструментал (средство и друштво); локатив (место). Придеви – значење и врсте придева (описни, присвојни, градивни; месни и временски); род, број, падеж и компарација придева. Слагање придева са именицом у роду, броју и падежу. Заменице – личне заменице: промена, наглашени и ненаглашени облици, употреба личне заменице сваког лица *себе, се*.

			Бројеви – врсте и употреба: главни (основни, збирни бројеви, бројне именице на *-ица*) и редни бројеви. Глаголи – глаголски вид (несвршени и свршени); глаголски род (прелазни, непрелазни и повратни глаголи); глаголски облици (грађење и основно значење): инфинитив (и инфинитивна основа), презент (презентска основа, наглашени и ненаглашени облици презента помоћних глагола), перфекат, футур I. Предикатска реченица – предикат (глаголски; именски); слагање предиката са субјектом у лицу, броју и роду; прави и неправи објекат; прилошке одредбе (за место, за време, за начин; за узрок и за меру и количину);апозиција.
ЈЕЗИК	**Правопис**	**По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:** - доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова - користи правопис (школско издање)	Велико слово у вишечланим географским називима; у називима институција, предузећа, установа, организација (типични примери); велико и мало слово у писању присвојних придева. Заменица *Ви* из поштовања. Одрична речца *не* уз именице, придеве и глаголе; речца *нај* у суперлативу; вишечлани основни и редни бројеви. Интерпункцијски знаци: запета (у набрајању, уз вокатив и апозицију); наводници (наслови дела и називи школа); црта (уместо наводника у управном говору).
	Ортоепија	**По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:** - правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице - говори јасно поштујући књижевнојезичку норму - течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове	Место акцента у вишесложним речима (типични случајеви). Интонација и паузе везане за интерпункцијске знакове; интонација упитних реченица. Артикулација: гласно читање брзалица, најпре споро, а потом брже (индивидуално или у групи)
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА		- користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог - издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)	Препричавање, причање, описивање – уочавање разлике између говорног и писаног језика; писање писма (приватно, имејл) Богаћење речника: синоними и антоними; некњижевне речи и туђице – њихова замена језичким стандардом; уочавање и отклањање

	- саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште - проналази експлицитно и имлицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту - напамет говори одабране књижевне текстове или одломке	безначајних појединости и сувишних речи у тексту и говору. Техника израде писменог састава (тежиште теме, избор и распоред грађе, основни елементи композиције и груписање грађе према композиционим етапама); пасус као уже тематске целине и његове композицијско-стилске функције. Осам домаћих писмених задатака. Четири школска писмена задатка.

ГОДИШЊИ ПЛАН РАДА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК – ПЕТИ РАЗРЕД

	обрада	**утврђивање**	**систематизација**	**провера**	**Бр.часова**
књижевност	**51**	**15**	**3**	**1**	**70**
граматика	**31**	**8**	**8**	**5**	**52**
правопис	**10**	**1**	**2**	**2**	**15**
ортоепија	**3**				**3**
Језичка култура	**8**	**18**		**14**	**40**
Бр.часова	**103**	**42**	**13**	**22**	**180**

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: Страни језик, Историја, Музичка култура,

Ликовна култура, Верска настава, Грађанско васпитање.

У настави се користе бројне методе (монолошка, дијалошка, рад на тексту...) као и различити облици рада (индивидуални, фронтални, рад у пару, групни) .

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК – 5. РАЗРЕД

Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Преглед тема/комуникативних функција, исхода, наставних садржаја и оперативних задатака, броја часова по теми и укупно

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој и писменој комуникацији:	Ученици у усменој и писменој комуникацији уче и увежбавају:			
1. Introduction **Увод** **Поздрављање; представљање себе и других и тражење/ давање информа-ција о себи и другима у ширем друштвеном контексту; описивање способности у садашњости; описивање живих бића, предмета и места и положаја у простору; изражавање припадања и поседовања; изражавање молби и захтева.**	**- разумеју краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе;** **- поздраве и отпоздраве, представе себе и другог користећи једноставна језичка средства;** **- поставе и одговоре на једноставнија питања личне природе;** **- у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима;** **-разумеју једноставније текстове у којима се описују способности у садашњости;** **- размене информације које се односе на способности;** **- опишу сталне способности у садашњости користећи неколико везаних исказа;** **- разумеју једноставнији опис живих бића, предмета и места и положаја у простору;** **- опишу жива бића, предмете и места и положаја у простору, користећи једноставнија језичка средства;** **- разумеју и формулишу једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност;**	**Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре *Hi! Welcome to my house. I'm Emma. This is my best friend. Her name is Polly. These are my parents. Their names are Peter and Susan. Susan is Emma and Jake's mother. This is my parents' car. What's your address /postcode /phone number? What sports are you interested in? Is this bike yours? No, it isn't mine. Jake's the boy with short dark hair. Where's the man with the violin? He's next to the clock. Where's the racket? It's in the bag.What colour is the hat? It's blue. (The Present Simple Tense* глагола *to be,* присвојни придеви и присвојне заменице, Саксонски генитив, описни придеви, предлози за место); *Can you play the guitar? Yes, I can. No, I can't. What can you do? I can't play the guitar, but I can play the piano.* (модални глагол *can* за изражавање способности); *May/Could/Can I speak to Mr Hill, please?* (модални глаголи *can/could/may* за изражавање молби и захтева-WB); *I've got three photographs, but I haven't got a ball. He's got a ruler. She hasn't got an apple. Have you got an umbrella? Yes, I have./No, I haven't. What have you got?* (*Have got* за изражавање поседовања); кратке текстове и дијалоге који се односе на тему (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.**	**3**	**0**	**3**

	- питају и кажу шта неко има / нема и чије је нешто; **- разумеју и реагују на једноставне молбе;** **- упуте једноставне молбе;** **- уочавају сличности и разлике у култури становања (разлика у појму „башта“) и породичним односима у ВБ и код нас, начину разоноде и популарним спортовима/активностима међу децом и младима.**				

2. My life **Мој живот Описивање догађаја у садашњости; давање информација о себи и тражење/давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту; изражавање хронолошког времена (сати и минути, дани у недељи, датуми); изражавање допадања/недопада-ња; описивање и честитање празника и рођендана.**	**- препознају и именују појмове који се односе на тему;** **- разумеју једноставније текстове у којима се описују сталне и уобичајене радње/активности;** **- размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;** **- опишу сталне, уобичајене радње/активности користећи неколико везаних исказа;** **- разумеју, траже и дају једноставнија обавештења о хронолошком времену у ширем комуникативном контексту;** **- поставе и одговоре на једноставнија питања личне природе;** **- у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима;** **- опишу дневни / недељни распоред активности;** **- разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања;** **- изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење;** **- разумеју честитку и одговоре на њу;** **- упуте пригодну честитку;** **- разумеју и, примењујући једноставнија језичка средства, опишу начин прославе рођендана, као и време и начин прославе празника у земљама енглеског говорног подручја;** **- уоче сличности и разлике у временској организацији школске**	**Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре *We live in London. Our flat is on the third floor. School starts at twenty to nine. On Thursdays, I don't go home at half past three. I have a piano lesson. My sister doesn't go to high school. He never puts the knives and forks in the right place. Do you always take the bus to school? What time do you get up/go to bed? When does summer start in Australia?What's the date today? It's 26th of September. How do children in Britain celebrate birthdays? When does the school year start in Britain?What's your favourite month? My favourite month is September because my birthday is in September. I don't like September because the school year starts in September. What do people in America celebrate on the 4th July? Where do meerkats live? How do people in Britain celebrate Christmas/Easter? What is Shrove Tuesday? When do people in the USA celebrate Halloween/Thanksgiving?What is the biggest festival in Scotland? And in Serbia?*** **(*The Present Simple Tense* за сталне и уобичајене радње, прилози учесталости, основни и редни бројеви-WB); кратке текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).**	**10**	**4**	**6**

	године у ВБ и код нас (мали и велики распусти)				
3. Revision and test 1 **Понављање и тест 1** **Описивање догађаја у садашњости; давање информација о себи и тражење/давање основних инфор-мација о себи и другима у ширем друштвеном контексту; изражавање хронолошког времена (сати и минути, дани у недељи, датуми);**	**- разумеју једноставније текстове у којима се описују сталне и уобичајене радње/активности;** **- размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;** **- опишу сталне, уобичајене радње/активности користећи неколико везаних исказа;** **- разумеју, траже и дају једноставнија обавештења о хронолошком времену у ширем комуникативном контексту;** **- поставе и одговоре на једноставнија питања личне природе;** **- у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима;** **разумеју и, примењујући једноставнија језичка средства, опишу начин прославе рођендана, као и време и начин прославе празника у земљама енглеског говорног подручја.**	**Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходне две теме; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.**	**2**	**0**	**2**
4. Animals **Животиње Описивање догађаја у садашњости – тренутних и сталних/уобичајених догађаја/активности; описивање догађаја у причама; изрицање обавеза; изражавање интересовања,**	**- препознају и именују појмове који се односе на тему;** **- разумеју једноставније текстове у којима се описују тренутне радње;** **- размене информације које се односе на тренутне радње/активности;** **- разумеју и размене информације које се односе на тренутне и сталне /уобичајене радње/активности** **- опишу сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности користећи неколико везаних исказа;** **- разуме и реагује на своје и туђе обавезе;**	**Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре – *We're learning about the animals here on the farm. They aren't looking at us. I'm not watching TV. I'm doing my homework. What are you doing? Where are they going? (The Present Continuous Tense* за изражавање тренутних радњи); *At the moment I'm feeding the penguins. I feed them every day. They eat fish. Liam always cleans the animals' houses in the afternoon. Today he's cleaning the elephants' house. (The Present Simple / The Present Continuous* – разлике у значењу); *I must put out the rubbish. She must tidy up her room.* (модални глагол *must* за изражавање обавеза); *While he is sitting under the tree, a nut falls on him. When he sees the animals, he stops them.***	**10**	**4**	**6**

допадања/недопа-дања	**- размени једноставније информације које се односе на своје и туђе обавезе и правила понашања;** **- представе листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства;** **- разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на жеље, интересовања и изражавање допадања и недопадања;** **- опишу своје и туђе жеље и интересовања и изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење.**	**(*The Present Simple Tense* и *The Present Continuous Tense* у причама/наративно + личне заменице у функцији објекта); *Lucy is crazy about football. Do you like playing tennis? What do you like doing? Pavle hates getting up early. (be interested in/ good/bad at, crazy about, like/love/hate*-WB); кратке текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).**			

5. The first written test **Први писмени задатак** **Описивање догађаја у садашњости – тренутних и сталних/уобичајених догађаја/активности;** **изражавање интересовања, допадања/недопа-дања.**	**- опишу сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности користећи неколико везаних исказа;** **- разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на жеље, интересовања и изражавање допадања и недопадања;** **- опишу своје и туђе жеље и интересовања и изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење.**	**Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у теми 4; задатке слушања, читања и вођеног писања.**	**3**	**0**	**3**
6. Holidays **Распусти** **Описивање догађаја и способности у прошлости.**	**- разумеју краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости;** **- размене информације у вези са догађајима и способностима у прошлости;** **- опишу у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости;** **- опишу неки историјски догађај, историјску личност и сл.**	**Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре *I was ill yesterday. She wasn't on holiday last week. Were they at a theme park?No, they weren't./Yes, they were. (The Past Simple Tense* глагола *to be*). *We travelled to Spain by plane. We grabbed our luggage and…He forgot his passport. I fell over and hurt my knee. Did you enjoy it there? Yes, I did./No, I didn't. He didn't want to come home. We didn't enjoy our holidays because the weather was bad. Where did you spend your summer holiday? How did you travel? (The Past Simple Tense***	**10**	**4**	**6**

		правилних и неправилних глагола) ***Could you read when you were six? Boris could drive when he was six.*** **(Модални глагол *could* за изражавање способности у прошлости-WB); кратке текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).**			
7. Food **Храна** **Исказивање потреба, осета и осећања; изражавање присуства/одсуства нечега;**	**- препознају и именују појмове који се односе на тему;** **- разумеју и реагују на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима;** **- изразе, основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;** **- разумеју једноставне исказе који се односе на присуство/одсуство нечега и реагују на њих;** **- изразе присуство/одсуство нечега;**	**Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре** ***I'm really hungry. Do you want my cheese sandwich?Yes, please. Thank you. I haven't got any food for you. Well, have you got any water? I've got some vegetables. Do you eat any chocolate? Yes, I eat a lot of chocolate. Do you drink any milk? Yes, I usually have some milk for breakfast. There isn't any dog food. How many bananas/much cheese do we need? You need a few apples and a little water.*** **(бројиве и небројиве именице, детерминатори *some, any, no, much, many, a lot of, a few, a little*)**	**10**	**4**	**6**

изражавање допадања/недопада-ња; изражавање молби, захтева, захвалности; исказивање количина и цена; изражавање упутства (рецепт за припремање хране)	**-разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на описивање допадања и недопадања;** **- изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење;** **- разумеју и једноставне молбе и захтеве и реагују на њих;** **- упуте једноставне молбе и захтеве;** **- затраже и пруже кратко обавештење;** **- се захвале на једноставан начин;** **- разумеју једноставније изразе који се односе на количину нечега;** **- питају и кажу колико нечега има/ нема, користећи једноставнија језичка средства;** **- на једноставан начин затраже артикле у продавници једноставним изразима за количину, наручи јело**	***Do you like coffee? No, I don't. I never drink it. He wants 'pljeskavica' for lunch because he likes it. Mmmm! I love cheese. Can I have an orange, please? A loaf of bread, a bunch of bananas, two bags of sweets, a tin of tuna… Anything else? That's £ 80. Here you are. Thank you. You will need 300 g flour, 200 g butter…; Pour the cooked apples into a dish. Put the dish into the oven.*** **(императив, неодређени и одређени члан *a/an, the* – прво поменути, другопоменути); кратке и дуже текстове и дијалоге који се односе на тему (рецепте за припремање хране, разговор у продавници…) и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).**			

	и/или пиће у ресторану и пита/каже/ израчуна колико нешто кошта; **- састави списак за куповину – намирнице и количина намирница (две векне хлеба, пакет тестенине, три конзерве туњевине и сл.)** **- изрази количину у мерама – 100 гр шећера, 300 гр брашна и сл.** **- уоче сличности и разлике у начину исхране у ВБ и код нас.**				
8. Revision and test 2 **Понављање и тест 2** **Описивање догађаја и способности у прошлости; изражавање присуства/одсуства нечега;**	**- разумеју краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости;** **- размене информације у вези са догађајима и способностима у прошлости;** **- опишу у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости;** **- разумеју једноставне исказе који се односе на присуство/одсуство нечега и реагују на њих;** **- изразе присуство/одсуство нечега;**	**Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходне две теме; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.**	**2**	**0**	**2**

9. The world **Свет** **Описивање карактеристика места; изражавање положаја у простору; описивање живих бића; исказивање метеоролошког времена;**	**- разумеју једноставне описе живих бића, појава и места и опишу их користећи једноставна језичка средства;** **-упореде и опишу карактеристике живих бића, појава и места, користећи једноставнија језичка средства;** **- разумеју, траже и дају једноставнија обавештења метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту;** **- опишу метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним језичким средствима – ВБ и САД;** **- часовне зоне – Београд – Лондон**	**Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре *How high is that mountain? It's 2000 metres high. How wide is the river? It's 500 metres wide. How deep is the lake? It's 50 metres deep. How long is the tunnel? It's 2 kilometres long. He's taller than me. He's the tallest. I am better at English, but he's better at Maths. Who's the best student in your class? It's windy today, It was rainy yesterday. It's usually hot in summer. It's usually wet here. The weather in the north-west od England is cold. The weather in the south is nicer than in the nort, wetter than in the south. It's warmer and drier in the south, but it's more crowded. Where is the coldest place in the world? What is the fastest animal in the world?...as light as a feather, as white as the snow…This is as bad as Hillside.*** **(компарација придева – сви облици + облик *as…as, The Present Simple Tense, The Present Continuous Tense, The Past Simple Tense*)**	**10**	**4**	**6**

		У договору са наставником географије, одрадиће се часовне зоне.			
10. The second written test **Други писмени задатак** **Описивање живих бића, појава и места.**	**- разумеју једноставне описе живих бића, појава и места и опишу их користећи једноставна језичка средства;** **-упореде и опишу карактеристике живих бића, појава и места, користећи једноставнија језичка средства;** **- разумеју, траже и дају једноставнија обавештења метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту;** **- опишу метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним језичким средствима ВБ и САД;** **- часовне зоне**	**Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведену комуникативну функцију, а које су се радиле у претходној теми; задатке слушања, читања и писања.**	**3**	**0**	**3**

11. Entertainment **Забава** **Исказивање жеља, планова и намера; изрицање обавеза; позив на заједничку активност; исказивање предлога;**	**- разумеју жеље планове и намере и реагују на њих;** **- размене једноставне исказе у вези са својим и туђим жељама, плановима и намерама;** **- саопште шта они или неко други желе, планирају, намеравају;** **- разумеју једноставније предлоге и одговоре на њих;** **- упуте једноставан предлог;** **- пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање;** **- разумеју једноставно формулисане предлоге и реагују на њих;** **- затраже и упуте једноставно формулисане предлоге;** **- опишу најпознатија уметничка дела примерених узрасту из области филма.**	Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре *What does Laura want to do this evening? I am going to watch TV because parents are not going to be at home this evening. Are you going to watch 'Hollyoaks'? Yes, I am. No, I am not. What's Marko going to do? He's going to play football.* ***(Going to*** **за изражавање будућих планова,** ***The Present Simple (want))*** *She has to get up early. I don't have to get up early on Saturdays. Do you have to get up early on Saturdays? Yes, I do. No, I don't.* ***(Have to*** **за изражавање обавеза)** *Let's go swimming this evening! That's a good idea. Why don't we meet outside the cinema? OK. What time? How about twenty past two. Fine. I'll see you there at twenty past two. What shall we do today? Why don't we play football?* ***(The Present Simple Tense (be, want)*** **Императив,** ***Why don't we /you…?How about…? Will*** **за одлуке у тренутку говора)**	**9**	**4**	**5**
Укупан број часова:			**72**	**24**	**48**

Преглед облика и метода рада, стандарда постигнућа и начина провере постигнућа, корелација, активности ученика и наставника

Број и назив теме	Облици рада	Методе рада	Стандарди постигнућа	Процена и провера постигнућа	Корелација	Активности ученика	Активности наставника
1. Introduction **Увод**	**Фронтални, индивидуални, у пару, групни.**	**КМ – читај/слушај и покажи/понови/допуни/штиклирај/исправи грешку; ТПР, пантомима; играње улога, симулација; игра меморије; усмено и писмено описивање слике.**	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3.** **1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.**	Грађанско васпитање, српски језик, музичка култура, физичко васпитање.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално закључују значења израза и речи, као и форму и значења граматичких садржаја; раде вежбе слушања, читања, говора и писања; глуме, симулирају, певају песмицу; раде пројекте.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самостал-ност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.
2. My life **Мој живот**	**Фронтални, индивидуални, у пару, групни.**	**КМ – читај/слушај и понови/одговори на питања/попуни табелу/допуни текст/повежи; играње улога, симулација; вођени дијалог; вођено писање састава и усемно излагање.**	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3.** **1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.**	Грађанско васпитање, српски језик, математика.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално закључују значења израза и речи, као и форму и значења граматичких садржаја; раде вежбе слушања, читања, говора и писања; глуме, симулирају, певају песму; раде пројекте.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.

			2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.				

3. . Revision and test 1 **Понављање и тест 1**	**Фронтални, индивидуални, у пару, групни – током вежбања.** **Тест – индивиду-ално**	**КМ – читај/слушај и исправи информа-ције/допуни дијалоге/одговори на питања; гледај слику и опиши/одговори на питања; вођени дијалог и вођено писање састава и усмено излагање.**	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3.** **1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама – током вежбања.** **Тест слушања, читања и писања**	Грађанско васпитање, српски језик, математика.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално раде вежбе слушања, читања, говора и писања; глуме, симулирају, певају песму; раде тест.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.
4. Animals **Животиње**	**Фронтални, индивидуални, у пару, групни.**	**КМ – читај/слушај и понови/одговори на питања/попуни табелу/допуни текст/повежи; играње улога, симулација; вођени дијалог; вођено писање састава и усмено излагање.**	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3.** **1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.**	Грађанско васпитање, српски језик, биологија.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално закључују значења израза и речи, као и форму и значења граматичких садржаја; раде вежбе слушања, читања, говора и писања; глуме, симулирају, певају песму; раде пројекте.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.

5. The first written test **Први писмени задатак**	**Фронтални, индивидуални, у пару – припрема и исправак; индивидуални – из-** **рада писменог задатка**	**КМ – прочитај/слушај и заокружи/допуни/одговори на питања/** **преуреди текст; напиши кратак састав/имејл/ СМС поруку.**	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3.** **1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3.**	**Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.**	Грађанско васпитање, српски језик.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално закључују, уочавају и исправљају грешке; раде писмени задатак.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.

6. Holidays **Распусти**	**Фронтални, индивидуални, у пару, групни.**	**КМ – читај/слушај и понови/одговори на питања/попуни табелу/допуни текст/повежи; играње улога, симулација; вођени дијалог; вођено писање састава и усмено изалагање.**	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3.** **1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.7. 2.3.8.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.**	Грађанско васпитање, српски језик, историја.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално закључују значења израза и речи, као и форму и значења граматичких садржаја; раде вежбе слушања, читања, говора и писања; глуме, симулирају, певају песму; раде пројекте.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.

7. Food **Храна**	**Фронтални, индивидуални, у пару, групни.**	**КМ – читај/слушај и понови/одговори на питања/попуни табелу/допуни текст/повежи; играње улога, симулација; вођени дијалог; вођено писање састава и усмено изалагање.**	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3.** **1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања.**	Грађанско васпитање, српски језик, биологија, географија, математика.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално закључују значења израза и речи, као и форму и значења граматичких садржаја; раде вежбе слушања, читања, говора и писања; глуме, симулирају, певају песму; раде пројекте.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.

8. Revision and test 3 **Понављање и тест 3**	**Фронтални, индивидуални, у пару, групни – током вежбања.** **Тест – индивидуално.**	**КМ – читај/слушај и исправи информације/допуни дијалоге/одговори на питања /штикли-рај одговарајућу информацију/ одго-вори на питања; вођени дијалог и вођено писање састава.**	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3.** **1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама – током вежбања.** **Тест слушања, читања и писања**	Грађанско васпитање, српски језик.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално раде вежбе слушања, читања, говора и писања; глуме, симулирају, певају песму; раде тест.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.

			2.2.1. 2.2.2. 2.2.3.				
9. The world **Свет**	**Фронтални, индивидуални, у пару, групни.**	**КМ – читај/слушај и понови/одговори на питања/попуни табелу/допуни текст/повежи; играње улога, симулација; вођени дијалог; вођено писање састава и усмено изалагање.**	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3.** **1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5. 2.3.6.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања.**	Грађанско васпитање, српски језик, географија.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално закључују значења израза и речи, као и форму и значења граматичких садржаја; раде вежбе слушања, читања, говора и писања; глуме, симулирају, певају песму; раде пројекте.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.

10. The second written test **Други писмени задатак**	**Фронтални, индивидуални, у пару – припрема и исправак; индив иду-ални – из-** **рада писме-ног**	**КМ – слушај/ прочитај и заокружи/допуни/одговори на питања/** **преуреди текст; напиши кратак састав/ поруку.**	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3.** **1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7.**	**Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.**	Грађанско васпитање, српски језик.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално раде вежбе слушања, читања, говора и писања; глуме, симулирају, певају песму; раде тест.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.

	задатка		**2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5. 2.3.6.**				
11. Entertainment **Забава**	**Фронтални, индивидуални, у пару, групни.**	**КМ – читај/слушај и понови/одговори на питања/попуни табелу/допуни текст/повежи; играње улога, симулација; вођени дијалог; вођено писање састава и усмено излагање.**	**1.1.1. 1.1.2. 1.1.3.** **1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5. 2.3.6.**	**Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања.**	Грађанско васпитање, српски језик, филмска уметност.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално закључују значења израза и речи, као и форму и значења граматичких садржаја; раде вежбе слушања, читања, говора и писања; глуме, симулирају, певају песму; раде пројекте.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Планирање наставе и учења

Наставни програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује програм према потребама конкретног одељења имајући у виду састав одељења и карактеристике ученика, уџбенике и друге наставне материјале, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, као и ресурсе и могућности локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода, садржаја и препоручених језичких активности у комуникативним ситуацијама наставник креира свој годишњи (глобални) план рада на

основу кога ће касније развити оперативне планове. Исходи дефинисани по областима, тј. комуникативним функцијама, усмеравају наставника да операционализује исходе на нивоу једне или више наставних јединица. Наставник за сваку област има дефинисане исходе и од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и припреме часа, дефинише исходе имајући у виду ниво постигнућа ученика. То значи да исходе треба класификовати од оних које би сви ученици требало да достигну, преко оних које остварује већина па до оних које достиже мањи број ученика са високим степеном постигнућа.

При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки могу лакше и брже остварити, док је за већину исхода потребно више времена, различитих активности и начина рада. У фази планирања наставе и учења веома је важно имати у виду да је уџбеник наставно средство које не одређује садржаје предмета и зато се садржајима у уџбенику приступа селективно и у складу са предвиђеним исходима. С обзиром на то да уџбеник није једини извор знања, наставник треба да упути ученике на друге изворе информисања и стицања знања и вештина.

Остваривање наставе и учења

Комуникативна настава језик сматра средством комуникације. Стога је и програм усмерен ка исходима који указују на то шта је ученик у комуникацији у стању да разуме и продукује. Табеларни приказ наставника постепено води од комуникативне функције као области, преко активности које у настави оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно спроводе и примењују следећи ставови:

– циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;

– говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;

– наставник мора бити сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;

– битно је значење језичке поруке;

– знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;

– са циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала, настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;

– наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;

– сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.

Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће категорије:

– усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;

– поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;

– наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;

– ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;

– уџбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;

– учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;

– рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;

– за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

Технике/активности

Током часа се препоручује динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута.

Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.).

Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.).

Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.).

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).

Игре примерене узрасту.

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).

Решавање „текућих проблема” у разреду, тј. договори и мини-пројекти.

„Превођење” исказа у гест и геста у исказ.

Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова.

Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).

Разумевање писаног језика:

– уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...);

– препознавање везе између група слова и гласова;

– одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор;

– извршавање прочитаних упутстава и наредби.

Писмено изражавање:

– повезивање гласова и групе слова;

– замењивање речи цртежом или сликом;

– проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза”, осмосмерке, укрштене речи, и слично);

– повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама;

– попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг);

– писање честитки и разгледница;

– писање краћих текстова.

Увођење дечије књижевности и транспоновање у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз.

Предвиђена је израда два писмена задатка у току школске године.

Стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина

С обзиром на то да се исходи операционализују преко језичких вештина, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају. Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем.

Стога је важно развијати стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина.

Слушање

Разумевање говора је језичка активност декодирања дословног и имплицитног значења усменог текста; поред способности да разазнаје фонолошке и лексичке јединице и смисаоне целине на језику који учи, да би успешно остварио разумевање ученик треба да поседује и следеће компетенције:

– дискурзивну (о врстама и карактеристикама текстова и канала преношења порука),

– референцијалну (о темама о којима је реч) и

– социокултурну (у вези са комуникативним ситуацијама, различитим начинима формулисања одређених говорних функција и др.).

Тежина задатака у вези са разумевањем говора зависи од више чинилаца:

– од личних особина и способности онога ко слуша, укључујући и његов капацитет когнитивне обраде,

– од његове мотивације и разлога због којих слуша дати усмени текст,

– од особина онога ко говори,

– од намера с којима говори,

– од контекста и околности – повољних и неповољних – у којима се слушање и разумевање остварују,

– од карактеристика и врсте текста који се слуша, итд.

Прогресија (од лакшег ка тежем, од простијег ка сложенијем) за ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је, стога, на више равни. Посебно су релевантне следеће:

– присуство/одсуство визуелних елемената (на пример, лакшим за разумевање сматрају се они усмени текстови који су праћени визуелним елементима због обиља контекстуалних информација које се аутоматски уписују у дуготрајну меморију, остављајући пажњи могућност да се усредсреди на друге појединости);

– дужина усменог текста;

– брзина говора;

– јасност изговора и евентуална одступања од стандардног говора;

– познавање теме;

– могућност/немогућност поновног слушања и друго.

Читање

Читање или разумевање писаног текста спада у тзв. визуелне рецептивне језичке вештине. Том приликом читалац прима и обрађује тј. декодира писани текст једног или више аутора и проналази његово значење. Током читања неопходно је узети у обзир одређене факторе који утичу на процес читања, а то су карактеристике читалаца, њихови интереси и мотивација као и намере, карактеристике текста који се чита, стратегије које читаоци користе, као и захтеви ситуације у којој се чита.

На основу намере читаоца разликујемо следеће врсте читања:

– читање ради усмеравања;

– читање ради информисаности;

– читање ради праћења упутстава;

– читање ради задовољства.

Током читања разликујемо и ниво степена разумевања, тако да читамо да бисмо разумели:

– глобалну информацију;

– посебну информацију,

– потпуну информацију;

– скривено значење одређене поруке.

Писање

Писана продукција подразумева способност ученика да у писаном облику опише догађаје, осећања и реакције, пренесе поруке и изрази ставове, као и да резимира садржај различитих порука (из медија, књижевних и уметничких текстова итд.), води белешке, сачини презентације и слично.

Тежина задатака у вези са писаном продукцијом зависи од следећих чинилаца: познавања лексике и нивоа комуникативне компетенције, капацитета когнитивне обраде, мотивације, способности преношења поруке у кохерентне и повезане целине текста.

Прогресија означава процес који подразумева усвајање стратегија и језичких структура од лакшег ка тежем и од простијег ка сложенијем. Сваки виши језички ниво подразумева циклично понављање претходно усвојених елемената, уз надоградњу која садржи сложеније језичке структуре, лексику и комуникативне способности. За ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је прогресија на више равни. Посебно су релевантне следеће:

– теме (ученикова свакодневница и окружење, лично интересовање, актуелни догађаји и разни аспекти из друштвено-културног контекста, као и теме у вези са различитим наставним предметима);

– текстуалне врсте и дужина текста (формални и неформални текстови, резимирање, личне белешке);

– лексика и комуникативне функције (способност ученика да оствари различите функционалне аспекте као што су описивање људи и догађаја у различитим временским контекстима, да изрази претпоставке, сумњу, захвалност и слично у приватном, јавном и образовном домен);

– степен самосталности ученика (од вођеног/усмераваног писања, у коме се ученицима олакшава писање конкретним задацима и упутствима, до самосталног писања).

Говор

Говор као продуктивна вештина посматра се са два аспекта, и то у зависности од тога да ли је у функцији монолошког излагања, при чему говорник саопштава, обавештава, презентује или држи предавање једној или више особа, или је у функцији интеракције, када се размењују информације између два или више саговорника са одређеним циљем, поштујући принцип сарадње током дијалога.

Активности монолошке говорне продукције су:

– јавно обраћање (саопштења, давање упутстава и информација);

– излагање пред публиком (предавања, презентације, репортаже, извештавање и коментари о неким догађајима и сл.)

– Ове активности се могу реализовати на различите начине и то:

– читањем писаног текста пред публиком;

– спонтаним излагањем или излагањем уз помоћ визуелне подршке у виду табела, дијаграма, цртежа и др.

– реализацијом увежбане улоге или певањем.

Интеракција подразумева сталну примену и смењивање рецептивних и продуктивних стратегија, као и когнитивних и дискурзивних стратегија (узимање и давање речи, договарање, усаглашавање, предлагање решења, резимирање, ублажавање или заобилажење неспоразума или посредовање у неспоразуму) које су у функцији што успешнијег остваривања интеракције. Интеракција се може реализовати кроз низ активности, на пример:

– размену информација,

– спонтану конверзацију,

– неформалну или формалну дискусију, дебату,

– интервју или преговарање, заједничко планирање и сарадњу.

Социокултурна компетенција и медијација

Социокултурна компетенција и медијација представљају скуп теоријских знања (компетенција) која се примењују у низу језичких активности у два основна језичка медијума (писаном и усменом) и уз примену свих других језичких активности (разумевање говора, говор и интеракција, писање и разумевање писаног текста). Дакле, представљају веома сложене категорије које су присутне у свим аспектима наставног процеса и процеса учења.

Социокултурна компетенција представља скуп знања о свету уопште, као и о сличностима и разликама између културних и комуникативних модела сопствене говорне заједнице и заједнице/заједница чији језик учи. Та знања се, у зависности од нивоа општих језичких компетенција, крећу од познавања основних комуникативних принципа у свакодневној комуникацији (основни функционални стилови и регистри), до познавања карактеристика различитих домена језичке употребе (приватни, јавни и образовни), паралингвистичких елемената, и елемената културе/култура заједница чији језик учи. Наведена знања потребна су за компетентну, успешну комуникацију у конкретним комуникативним активностима на циљном језику.

Посебан аспект социокултурне компетенције представља интеркултурна компетенција, која подразумева развој свести о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова, односно говорних заједница, у којима се ученик креће. Интеркултурна компетенција такође подразумева и развијање толеранције и позитивног става према индивидуалним и колективним карактеристикама говорника других језика, припадника других култура које се у мањој или већој мери разликују од његове сопствене, то јест, развој интеркултурне личности, кроз јачање свести о вредности различитих култура и развијање способности за интегрисање интеркултурних искустава у сопствени културни модел понашања и веровања.

Медијација представља активност у оквиру које ученик не изражава сопствено мишљење, већ функционише као посредник између особа које нису у стању да се директно споразумевају. Медијација може бити усмена и писана, и укључује сажимање и резимирање текста и превођење. Превођење се у овом програму третира као посебна језичка активност која никако не треба да се користи као техника за усвајање било ког аспекта циљног језика предвиђеног комуникативном наставом. Превођење подразумева развој знања и вештина коришћења помоћних средстава (речника, приручника, информационих технологија, итд.) и способност изналажења структуралних и језичких еквивалената између језика са кога се преводи и језика на који се преводи.

Упутство за тумачење граматичких садржаја

Настава граматике, с наставом и усвајањем лексике и других аспеката страног језика, представља један од предуслова овладавања страним језиком. Усвајање граматике подразумева формирање граматичких појмова и граматичке структуре говора код ученика, изучавање граматичких појава, формирање навика и умења у области граматичке анализе и примене граматичких знања, као прилог изграђивању и унапређивању културе говора.

Граматичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (функционални приступ). У процесу наставе страног језика у што већој мери треба укључивати оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Треба тежити томе да се граматика усваја и рецептивно и

продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење), на свим нивоима учења страног језика, према јасно утврђеним циљевима, стандардима и исходима наставе страних језика.

Граматичке категорије су разврстане у складу са Европским референтним оквиром за живе језике за сваки језички ниво који подразумева прогресију језичких структура према комуникативним циљевима: од простијег ка сложенијем и од рецептивног ка продуктивном. Сваки виши језички ниво подразумева граматичке садржаје претходних језичких нивоа. Цикличним понављањем претходно усвојених елемената надограђују се сложеније граматичке структуре. Наставник има слободу да издвоји граматичке структуре које ће циклично понављати у складу са постигнућима ученика, као и потребама наставног контекста.

Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења. С тим у вези, уз одређене граматичке категорије стоји напомена да се усвајају рецептивно, док се друге усвајају продуктивно.

Праћење и вредновање наставе и учења

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.

Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује остварености исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Формативно вредновање није само праћење ученичких постигнућа, већ и праћење начина рада и средство које омогућава наставнику да у току наставног процеса мења и унапређује процес рада. Током оцењивања и вредновања ученичких постигнућа треба водити рачуна да се начини на које се оно спроводи не разликује од уобичајених активности на часу јер се и оцењивање и вредновање сматрају саставним делом процеса наставе и учења, а не изолованим активностима које стварају стрес код ученика и не дају праву слику њихових постигнућа. Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа. Таква правила и организација процеса вредновања и оцењивања омогућавају позитивну и здраву атмосферу у наставном процесу, као и квалитетне међусобне односе и комуникацију на релацији ученик – наставник, као и ученик – ученик

Наставни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Разред: ПЕТИ

Наставни предмет: Ликовна култура
Годишњи фонд часова: 72

Циљеви предмета: Циљ наставе и учења ликовне културе је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практичан рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

Наставна тема/област	Садржаји	Исходи	Активности наставника	Активности ученика	Наставне методе	Начин праћења евалуација
РИТАМ РИТАМ	Поступци за безбедно и одговорно коришћење и одржавање прибора и радне површине; Материјал из природе, вештачки материјал, материјал за рециклажу, рециклирани материјал,импровизовани прибор, школски прибор и материјал, професионални прибор; Ритам у природи(смена дана и обданице, смена годишњих доба,	-опише ритам који уочава у природи,окружењу и уметничким делима; -пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма; -гради правилан,неправилан и слободан визуелни ритам спонтано или са одређеном намером; -користи, у сарадњи са другима,одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма; -разматра у групи како је уочио/ла визуелни ритам и	-даје потребна знања -организује процес учења и рада -даје упутства -проверава научено -прати да ли ученици разумеју оно што се излаже -подстиче ученике на рад -мотивише ученике	-пажљиво прати излагање наставника или осталих ученика -проналази информације -уочава -именује -упоређује -класификује и уређује -дискутује - износи сопствено мишљење и став -креира	монолошка, дијалошка, илустрациона метода, демонстрациона метода, практичан рад, проблемска настава	Праћење активности ученика, односа према раду(ношење прибора и материјала), праћење напредка у раду (ученички портфолио) уз савете наставника у току практичног рада, креативност, самоиницијативност

ЛИНИЈА	таласи, падавине,...); Ритам у простору (распоред тродимензионалних облика у природи, урбаним срединама и у ближем окружењу ученика); Ритам у структури (грађи) облика. Ритам у текстури природних и вештачких материјала; Врсте ритма. Правилан и неправилан ритам. Слободан ритам. Спонтани ритам (ритам линије,облика, мрља). Функције ритма-понављање боја,линија и /или облика да би се постигла динамичност (живост)) или ред. Утисак који различите врсте ритма остављају на посматрача. Субјективни утисак кретања и оптичка илузија кретања; Ритам као принцип	где та знања може применити; -направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала; -искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност;	на активност	рад цртањем, сликањем, колажирањем...	моноло шка, дијалошка, илустрациона	

	компоновања у делима ликовних уметности. Ритам у другим врстама уметности. Примена визуелног ритма у свакодневном животу; Различити ритмови као подстицај за стваралачки рад-звуци из природе и окружења, музика,кретање у природи и окружењу,плес...; Уметничко наслеђе-значај праисторијског наслеђа на простору Србије и у свету. Врсте линија и изражајна својства линија. Линије у природи и окружењу. Линија као	-опише линије које уочава у природи, окружењу и уметничким делима; -пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија; - -гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала; -користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа; -црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли,машту,утиске и памћење опаженог; -разматра, у групи, шта и како је		-пажљиво прати излагање наставника или осталих ученика -проналази информације -уочава -именује -упоређује -класификује и уређује -дискутује - износи сопствено мишљење и став -креира рад цртањем, сликањем, колажирањем... -учествује у креативној игри	метода, демонстрационаметода, практичан рад, проблемска настава	

ОБЛИК **ОБЛИК**	ивица тродимензионалних облика; Изражајна својства линија у односу на прибор, материјал, притисак и угао под којим се држи прибор/материјал. - Савремена средства за цртање-дигитална табла и оловка за цртање, 3Д оловка, апликативн програми за цртање...Својства линије у апликативном програму за цртање. Цртање светлом; Уметнички цртеж,аматерски цртеж,дечји цртеж,схематски цртеж,технички цртеж, научне илустрације,... Врста уметничког цртежа-скица, студија, илустрација, стрип, карикатура, графити,...Занимања у којима је неопходна	уочио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују; -искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности			- пажљиво прати излагањ	моноло шка, дијалошка, илустрациона метода, демонстрациона метода, практичан рад, проблемска настава	

	вештина слободо-ручног цртања; Поступци грађења цртежа додавањем и одузимањем линија. Лавирани цртеж. Линеарни цртеж. Цртеж у боји; Текстура (ликовни елемент). Поступци грађења текстуре линијама. Ритам линија; Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, звуци из природе и окружења, музика,кретање у природи и окружењу, текст,писмо...); Читање (декодирање) цртежа,стрипа,карикатуре,графита,рекламних порука,... Уметничко наслеђе-значај наслеђа првих цивилизација	-пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима; -гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад; -наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон; -обликује препо-знатљиве тродиме-нзионалне облике одабраним материјалом и поступком; -преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност; -комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену;		е наставника или осталих ученика -пронала зи информ ације -уочава -именује -упоређуј е -класивикује и уређује -дискутује - износи сопствен о мишљењ е и став -креира рад цртањем , сликање м, колажир ањем... -учествује у креативн ој игри		

ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕ-ВАЊЕ	Дводимензионални и тродимензионални облици.Правилни геометријски облици (геометријске фигуре и тела). Правилни облици у природи и у ликовној уметности. Неправилни облици; Својства облика. Величина облика.Боја облика. Реална и имагинарна функција облика. Карактеристични детаљи и својства по којима је облик препознатљив. Светлост као услов за опажање облика. Изглед облика опажаног из различи-тих углова. Стилизо-вање облика; Статични облици. Кретање облика (кретање статичних облика помоћу ветра	-објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе; -разматра,у групи, како је уочио/ла о облицима и где та знања примењује; - -искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно;			моноло шка, дијалошка, илустрациона метода, демонстрациона метода, практичан рад, проблемска настава	

	и воде, карактеристично кретање бића и машина); Распоред облика у простору и њихово дејство на посматрача. Положај облика у равни-линија хоризонта, планови и величина облика у односу на растојање од посматрача. Преклапање, прожимање, додиривање облика; Поступци грађења апстрактних и фантасти-чних облика (превођење реалних облика у апстрактне одузимањем карактеристичних детаља, превођење реалних облика у фантастичне додавањем неочекиваних детаља, грађење имагинарних и апстракних облика на основу једне, две или три информа-ције...);	-пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас; -обликује убедљиву поруку примењујући знања о ритму, линији, облику и материјалу; -изрази исту порику писаном,вербалном, невербалном и		-пажљиво прати излагање наставника или осталих ученика -проналази информације -уочава -именује -упоређује -класификује и уређује -дискутује - износи сопствено мишљење и став -креира рад цртање	`	

	Луминообјекти. ЛЕД технологија у савре-меној уметности. Обликовање простора светлом; Обликовање(дизајн) употребних предмета. Пребликовање материјала и предмета за рециклажу; Различити садржаји као подстицај за стварчки рад (облици из природе и окружења, кретање у природи и окружењу, уметничка дела, етно наслеђе, садржаји других наста-вних предмета...); Орнамент и орнаментика. Функције орнамента. Симетрија. Ритам линија, боја и облика у орнаменту; Техника израде писменог састава (тежиште теме,	визуелном комуникацијом; -тумачи једноставне визуелне информације; -објасни зашто је наслеђе културе важно.		м, сликањем, колажирањем... - учествује у креативној игри неверба лне комуника-ције		

	избор и распоред грађе, основни елементи композиције и груписање грађе према композиционим етапама); пасус као уже тематске целине и његове композицијско-стилске функције. Уметничко наслеђе-наслеђе етно културе Србије.Значајни римски споменици на тлу Србије. Различите врсте комуни-кације од праисторије до данас; Невербална комуникација -читање информација(израз лица и карактеристи чан положај тела); Читање визуелних информација (декоди-рање).Визуел но изражавање; Уметничко наслеђе-значај наслеђа за туризам и за					

	познавање сопственог порекла.					

Начин и поступак остваривања програма:

Имајући у виду специфичност наставног предмета *ликовна култура*, програм је оријентисан на процес (учења) и на исходе. Под учењем се подразумевају сва дешавања на часу која воде ка стицању функционалних знања и умења и развијању способности, навика и вредносних ставова, а који омогућавају целовит развој ученика и припремају их за живот у савременом свету. Осим у наставном програму, очекивана знања, умења, навике и ставови одређени су и: стандардима постигнућа за крај основног образовања и васпитања; међупредметним компетенцијама; циљевима образовања и васпитања и општим исходима и стандардима образовања и васпитања (*Закон о основама система образовања и васпитања*).

Часови се одржавају у специјализованој учионици (кабинету намењеном настави предмета *ликовна култура, информатика и рачунарство* или другог наставног предмета, а у зависности од опреме која је потребна за реализацију часа), учионици опште намене, простору школе, установама културе, локалном окружењу... Место реализације часова одређује се у складу са могућностима и потребама школе и локалне заједнице, као и са планираним начином реализације часа или наставне јединице.

Наставник, самостално или у тиму, планира наставне јединице и одређује број часова за њихову реализацију, место и начин реализације, односно бира наставне методе, технике и поступке. Приликом планирања наставних јединица, наставник прави избор и редослед садржаја водећи рачуна да се одабрани садржаји постепено и логично надовезују. Фокус је на процесу, односно наставним методама, техникама и поступцима који на најефикаснији начин воде ученике ка развоју индивидуалних способности и достизању исхода.

Теоријски садржаји се могу обрадити кроз пар реченица (информативно), кроз дијалог (питања која наводе ученика на размишљање), кроз мотивациони разговор, кроз необавезан разговор током рада на задатку, кроз игру...; Наставник планира време за објашњења тако да се не губи драгоцено време за стваралачки рад и зна да процени важност садржаја.

Употреба савремене технологије, посебно апликативних програма.

Свака тематска целина садржи и посебан део, *Уметничко наслеђе*. Садржаје овог дела одређује наставник.

Настава *ликовне културе* је индивидуализована и усмерена на целокупан развој ученика, а пре свега на развијање опажања и памћења, креативности, стваралачког мишљења, еманципације, емпатије, свести о општем и личном добру, толеранције, способности сарадње и разумевања различитости, естетичких критеријума, моторике и индивидуалних способности. Повезаност циља и садржаја наставе *ликовне културе* огледа се у повезаности опажања креативног изражавања и вредновања. Све почиње опажањем: креативно изражавање, посматрање уметничког дела и вредновање. Посматрање, истраживање и стварање изрази су надахнућа, али и примене знања о ликовним елементима, њиховим односима, како би се могле задовољити одговарајуће потребе ученика и развијати ликовни говор. Нужно је развијати и побуде као што су: знатижеља; мотивисаност; отвореност за стицање нових искустава; осетљивост за проблеме; преузимање ризика; толеранција према нејасноћама и самопоуздање, а од спознајних функција: флексибилност; оригиналност; спознају и памћење.

Креативност се не везује само за уметност и даровите ученике. Сваки ученик има потенцијал који може да развије уколико му се пружи прилика. Због тога је важно да ученици постепено стичу свест о томе на који начин су долазили до идеја за рад, шта их је мотивисало, као и да та искуства могу применити и у другим ситуацијама.Основни услов за развој креативности су мотивациони садржаји који подстичу интересовање, одушевљење, имагинацију и позитивну емотивну реакцију, као и настава која ученику (али и наставнику) обезбеђује задовољство у раду. Уобичајени поступак је мотивациони разговор који омогућава да сваки ученик осмисли своју идеју (тему) за рад. Наставник може да испроба у пракси и

следеће технике и поступке: постављање ликовног проблема (на пример, кретање облика) и нуђење више тема за рад од којих ученик треба да одабере ону која по његовом мишљењу одговара постављеном проблему (неке од тема треба да буду везане за појмове који нису у вези са кретањем, а може се десити да ученик пронађе неочекивану везу, односно оригинално решење); извлачење цедуља (2–3) на којима су исписани наизглед неспојиви појмови које треба повезати у смислену ликовну целину/ликовну причу; симулација ситуације у којој су ученици „дизајнери“, а наставник је „купац“ који наручује продукт и поставља услове (на пример, тражи комбинацију три боје или једну боју која доминира...); асоцијације (од ученика се тражи оригиналан рад мотивисан једним појмом или сликом, звуком, појавом, поруком, текстом...).

Опажање се темељи на знању и осећајима ученика. Наглашава се ликовно-естетска перцепција, дакле ликовни и тактилни опажаји, спознаја и осећаји у којима ученици проналазе смисао у комуникацији с околином и уметничким ликовним делима. Задаци сваке наставне јединице развијају способност посматрања и уочавања карактеристика ликовних елемената. Треба увек осигурати пуно ликовних примера и подстицати ученике да изразе оно што су истраживали, подједнако речима као и ликовно-техничким средствима.

Ликовне технике и материјал обрађују се кроз кратко упутство и савете током рада, у оној мери која је неопходна, јер се учење заснива на самосталном (и у сарадњи са другима) истраживању изражајних могућности техника, прибора и материјала. Наставник указује ученицима и на основне карактеристике неког материјала или прибора. На пример, уколико ученик црта и боји фломастерима његов рад ће с временом бледети и нестати, а уколико користи перманентне маркере треба да их користи према инструкцијама, јер су поједини маркери токсични. Ученици могу да буду демотивисани уколико покушају да добију секундарне боје или жељени тон мешајући водене боје које садрже мању количину (неквалитетног) пигмента то решавамо куповином заједничког квалитетног материјала-

. Појмови из теорије обликовања објашњавају се на примерима уметничких дела и на примерима из природе и урбаног окружења.

Потребно је успоставити и корелацију са садржајима предмета *информатика и рачунарство*, *техника и технологија, грађанско васпитање* или *веронаука,* као и са осталим предметима који предвиђају медијско описмењавање.

Садржаји уметничког наслеђа обухватају ликовна дела и споменике културе из прошлости и уметничка дела настала у 20. и 21. веку, епохе, стилове, правце, појаве, трендове, уметнике и уметничке групе, значајне споменике културе, манифестације, установе културе, установе за заштиту културне баштине... Приликом обраде ових садржаја фокус није на меморисању података, већ на развијању сензибилитета за доживљавање и разумевање дела, као и на сагледавању развоја уметности кроз историју и међусобног утицаја уметности и друштва. Неизоставни садржаји су најзначајнија дела из светске културне баштине, а посебна пажња се посвећује баштини на тлу Србије.

ПОСЕБНИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА:

Основни ниво: разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање, сликање и вајање) визуелних уметности; изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове; описује свој рад и радове других(нпр. исказује утисак); описује разлике које уочава на уметничким радовима из различит земаља, култура и периода; зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечени учењем у визуелни уметностима(нпр. костимограф, диза-јнер, архитекта..); познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерија, атеље, ум. радионица...); зна неколико примера примене виз. Уметности у свакодневно животу

Средњи ниво: по знаје и користи(у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности; образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...);одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт;

Напредни ниво: познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности; одабира адекватна средства (медиј, мате-ријал, технику, поступак), помоћу које ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју; изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат; користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик,...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других; уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и на радовима других; користи друга места и изворе (нпр. библиотека, интернет...) да би приширио своја знања из визуелних уметности; разуме међусобну повезаност и утицајуметности и дтугих области живота

Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Разред: ПЕТИ

Циљ

Општи циљ наставе музичке културе је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа.

Наставни предмет: Музичка култура
Годишњи фонд часова: 72

Назив предмета: МУЗИЧКА КУЛТУРА		Разред: ПЕТИ
Циљ:	-да код ученика развије интересовање за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме. -да формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа	
Задаци:	- певају песме по слуху;обраде просте и сложене тактове;усвајају нове елементе музичке писмености;свирају на дечјим музичким инструментима;изводе дечје, народне и уметничке игре;импровизују мелодије на задани текст;упознају звуке нових инструмената;слушају вредна дела уметничке и народне музике.	

Број теме	Назив теме	Садржај теме	Број часова			Исходи – по завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Начини и поступци остваривања програма за наставни предмет (облици, методе, процена и провера постигнућа, активности ученика и наставника...)
			Укупно часова	Часови обраде	Остали часови		
1.	**МУЗИЧКО-СТИЛСКА РАЗДОБЉА**	1.Преисторија 2.Античка Епоха 3.Музика у Србији, -Антички споменици на тлу Србије, -Народна музика и обичаји	10	8	2	-наведе начине и средства музичког изражавања у праисторији и античком добу; - објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања; - искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека; - реконструише у сарадњи са другима начин комуникације кроз музику у смислу ритуал-ног понашања; - идентификује утицај ритуалног понашања у	У настави музичке културе, све области се прожимају. Даје се предност искуственом учењу (активно слушање музике, лично музичко изражавање и музичко стваралаштво). У том смислу,основни методски по-ступак је од звука ка теорији. Наставник остварује наставу користећи глас и покрет, музичке инструменте, елементе ИТ и развијених модела мултимедијалне наставе. Код ученика треба развијати вештине приступања и кори-шћења информација (интернет, књиге...),сарадднички рад у групама, комуникацијске ве-штине у циљу преношења и размене искустава и знања. Знање о музици кроз различите епохе има за циљ разумевање музике у друштву, упознавање музичких

						музици савременог доба (музички елементи, наступ и сл.);	изражајних средстава, инструмената, жанрова и облика. Начин провере треба да под-стакне ученика да напредује и активно учествује у свим видо-вима музичких активности. Подстигнућа ученика се могу оценити усменом или кратком писаном провером (до 15 мин.), као и проценом практичног рада (допринос ученика за време групног рада,израда креа-тивних задатака на одређену тему, рад на пројекту и др.). Такође, у настави музичке кул-туре се могу добити различите оцене за исте васпитно-образо-вне задатке, као и за различите задатке исте оцене,због тога што се конкретни резултати упоређују са индивидуалним способностима ученика.
2.	**МУЗИЧКИ ИНСТРУ-МЕНТИ**	- најстарији инструмен ти; удараљке; -удараљке - настанак, -- ритмичке удараљке мелодијск е удараљке;	13	11	2	- класификује инструменте по начину настанка звука; - опише основне карактеристике удараљки; препозна везу између избора врсте инструмента и догађаја, односно прилике кадасе музика изводи; - користи могућности ИКТ-а у примени знања о музичким инструментима (коришћење доступних апликација);	Информације о првим музичким инструментима треба да проистекну из историјског контекста и свакодневног живота, са посебним осврtом на који начин се музика изводила некада и сада. Инструменти Орфовог инструментарија могу бити полазна тачка за класификацију инструмената по групама, а посебан фокус треба усмерити на инструменте из групе удараљки. У настави треба максимално тежити да се до знања о инструментима дође из непосредног искуства свирања, слушања и анализе, у чему могу помоћи и доступне ИКТ апликације. Постигнућа ученика се могу оценити усменом или кратком писаном провером (до 15 мин.), као и проценом практичног рада (допринос ученика за вре-ме групног рада,израда креа-тивних задатака на одређену тему, рад на пројекту и др.)

3.	**СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ -** **ПОВЕЗАНО СА ЧАСОВИМА ТЕМЕ-МУЗИЧКО -** **СТИЛСКА** **РАЗДОБЉА И МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ**	- химне - народне песме и игре - музика Античке епохе; -Музика у Србији - домаћи композитори - страни композитори	20	20	0	-изражавасе покретима за време слушања музике; - вербализује свој доживљај музике; - идентификује ефекте који имају различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања; - анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте; - илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...); - критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; - понаша се у складу са правилима музичког бонтона; - користи могућности ИКТ-а за слушање музике;	Слушање музике је активан психички процес који подразумева емоционални доживљај и мисаону активност.Ученик треба да има јасно формулисана упутства на шта да усмери пажњу приликом слушања (извођачки састав, темпо, динамика, специјалне ритмичке карактеристике, везу између текста и музике и др.). Ученичка знања из различитих области треба повезати и ставити у функцију разумевања дела које су ученици слушали, подстичући креативност и критичко мишљење. Сумативно вредновање ученика треба да буде осмишљено кроз задатке и активности које захтевају креативну примену знања.
4.	**ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ** **(певање и свирање) -** **У темама:** **-стара знања** **-чудесни свет музике** **-фолклорно наслеђе у народној и уметничкој музици** **-музичке разгледнице**	-химне -народне песме и игре -дечије песме -свирање на орфовим инструментима	29	25	4	-пева и свира самостално и у групи; - примењује правилну технику певања (правилно дисање, држање тела, артикулација); - кроз свирање и покрет развијасопствену координацију и моторику; - користи различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; - искаже своја осећања у току извођења музике;	Квалитетно музичко изражавање има значајан утицај на психу ученика, као и на могућност свих видова изражавања. Важно је да се кроз извођење музике подстиче и развијање личног стила изражавања. С обзиром на то да ће певање и свирање произилазити из историјског контекста, посебну пажњу треба усмерити на спонтане покрете као одговор на музику (плес) и покрете који имају одговарајуће значење у музи-чком чину (обред). Приликом инструменталног музицирања, користити ритмичке и мелодијске инструменте.. Примењујући принцип активног учешћа ученика на часу, свирањем се развијају моторичке вештине, координација и опажајне способности.

						- примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; - учествује у школским приредбама и манифестацијама; - користи могућности ИКТ-а у извођењумузике (коришћење матрица, караоке програма, аудио снимака...	Вредновање постигнућа ученика се одвија се у живом контакту ученика са музиком, кроз извођење музике (певање по тексту, нотном тексту и сирање).Теоретско знање треба да има своју примену и функцију у ученичком изражавању кроз музику.
5.	**МУЗИЧКО СТВАРА-ЛАШТВО**	-извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација на инстру-ментима или покретом; -креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи при том различите изворе звука; -креирање покрета уз музику коју ученици изводе; -осмишљавањем музичких питања и одговора, ритмичка	10	8	2	- користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; - изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина; - комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; - учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; - користи могућности ИКТ-а за музичко стваралаштво.	Ова област представља виши степен активирања музичких способности које се стичу у свим музичким активностима.Оно подстиче музичку фантазију, обликује стваралачко мишљење, продубљује интересовања и доприноси трајнијем усвајању музичких активности и знања. Стваралаштво може бити заступљено кроз: музичка питања и одговоре, компоновање мелодије на задати текст, импровизација покрета уз одређену музику, илустрацију доживљаја музике, израду музичких инструмената, музичко-истраживачки рад,креативну употребу мултимедија и др. Постигнућа ученика треба вредновати у смислу стваралачког ангажовања а не према квалитету насталог дела, јер су и најскромније музичке импровизације, креативно размишљане и стваране, педагошки оправдане.

		допуњалка, мелодијска допуњалкаса потписаним текстом, састављањем мелодије од понуђених мотива; Импровизација мелодије на задати текст; -израда једноставних музичких инструмената					

Наставни предмет: ИСТОРИЈА

Разред: ПЕТИ

ЦИЉ ПРЕДМЕТА:

Циљ наставе и учења наставног предмета *историја* је да ученик,изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности,стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света,развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи ,сопственом и националном идентитетунаслеђу, друштву и држави у којој живи.

Годишњи план рада за Историју – 5. Разред

Ред.бр. наст. теме	НАСТАВНА ТЕМА	Бројчасова			ИСХОДИ По завршеној теми ученик ће бити у стању да:
		За обраду	За ост. тип.часа	Укупно	
1	**ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ**	**3**	**3**	6	**-разликује основне временске одреднице(годину,деценију,век,миленијум,еру);** -лоцира одређену временску одредницу на временској ленти; **-разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости ;** - именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје **- разврста историјске изворе према њиховој основној подели;** -повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају(архив,музеј,библиотека)
2	**ПРАИСТОРИЈА**	**1**	**1**	2	**-наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији** -разликује основне одлике каменог и металног доба.

3	**СТАРИ ИСТОК**	**2**	**2**	4,	**-лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока** -користећи историјску карту , доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог истока и -одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице -пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева на Старом истоку -наведе најважније одлике државног уређења цивилизација Старог истока **-идентификује основна обележја и значај религије у цивилизацијама Старог истока** -разликује врсте писама цивилизација Старог истока -илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог истока на савремени свет -користећи дату информацију или ленту времена ,смести историјску појаву ,догађај и личност у одговарајући миленијум или век -изложи, у усменом или писаном облику ,историјске догађаје исправним хронолошким редоследом **-прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему** **-визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом**
4	**АНТИЧКА ГРЧКА**	**6**	**6**	12	**-опише особености природних услова и географског положаја античке Грчке** -лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке -приказује друштвену структуру и државно уређење грчких полиса на примеру Спарте и Атине -пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античкој Грчкој -идентификује узроке и последице грчко-персијских ратова и Пелопонеског рата **-истражи основна обележја и значај религије старих Грка** -разликује легенде и митове од историјских чињеница -наведе значај и последице освајања **Александра Великог** -илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени свет -користећи дату информацију или ленту времена , смести историјску појаву ,догађај и личност из историје античке Грчке и хеленизма у одговарајући миленијум,век или деценију **-израчуна временску удаљеност између појединих догађаја** **-користи основне историјске појмове**
5	**АНТИЧКИ РИМ**	**6**	**6**	12	**-лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе** -наведе основне разлике између античке римске републике и царства -разликује узроке од С:1.2.3.последица најзначајнијих догађаја у историји античког Рима

					-истражи основна обележја и значај античког Рима **-илуструје примерима важност утицаја привредних,научних и културних достигнућа античког Рима на савремени свет** -пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античком Риму -наведе најзначајније последице настанка и ширења хришћанства -лоцира на карти најважније римске локалитете на територији Србије -користећи дату информацију или ленту времена,смести историјску појаву,догађај и личност из историје античког Рима у одговарајући миленијум,век или деценију

Корелација: наставне теме Стари Рим и Стара Грчка су у корелацији са Верском наставом, а Праисторија са ликовном културом.

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Програм је конципиран тако да су за сваку од пет тематских целина (*Основи проучавања прошлости, Праисторија, Стари исток, Античка Грчка* и *Антички Рим*), дати исходи, основни и проширени садржаји.

Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи историју. Они омогућавају да се циљ наставе историје достигне у складу са предметним и међупредметним компетенцијама и стандардима постигнућа.

Тако дефинисани исходи помажу наставнику у планирању и реализовању непосредног рада са ученицима, олакшавајући му одређивање обима и дубине обраде појединих наставних садржаја. Основне и проширене садржаје чине најважнији догађаји, појаве и процеси, као и знамените личности које су обележиле најстарији период историје. Обим проширених садржаја прилагођава се могућностима и интересовањима ученика. Програм се може допунити и садржајима из прошлости завичаја, чиме се код ученика постиже јаснија представа о историјској и културној баштини у њиховом крају (археолошка налазишта, музејске збирке). Сви садржајису у функцији остваривања исхода предвиђених програмом.

Главна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода је та да је фокусирана на учење у школи, што значи да ученик треба да учи:

- *смислено*: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из историје и других предмета;
- *проблемски*: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;
- *дивергентно*: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине;
- *критички*: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената;
- *кооперативно*: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника.

I. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Наставни програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује дати програм потребама конкретног одељења имајући у виду: састав одељења и карактеристике ученика; уџбенике и друге наставне материјале које ће користити; техничке услове, наставна средства и медије којима школа

располаже; ресурсе, могућности, као и потребе локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода и садржаја наставник најпре креира свој годишњи план рада из кога ће касније развијати своје оперативне планове. Исходи дефинисани по темама олакшавају наставнику даљу операционализацију исхода на ниво конкретне наставне јединице. Од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и писања припреме за час, дефинише пирамиду исхода на три нивоа: оне које би сви ученици требало да достигну, оне које би већина ученика требало да достигне и оне које би требало само неки ученици да достигну. На овај начин постиже се индиректна веза са стандардима на три нивоа постигнућа ученика. При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки лакше и брже могу остварити, али је за већину исхода потребно више времена и више различитих активности. Наставник за сваки час планира и припрема средства и начине провере остварености пројектованих исхода. Препорука је да планира и припрема наставу самостално и у сарадњи са колегама због успостављања корелација међу предметима. У планирању и припремању наставе, наставник планира не само своје, већ и активности ученика на часу. Поред уџбеника, као једног од извора знања, на наставнику је да ученицима омогући увид и искуство коришћења и других извора сазнавања.

II. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Ученици у пети разред улазе са знањем о основним историјским појмовима, са одређеним животним искуствима и уобличеним ставовима и на томе треба пажљиво градити нова знања, вештине, ставове и вредности.

Да би сви ученици достигли предвиђене исходе, потребно је да наставник упозна специфичности начина учења својих ученика и да према њима планира и прилагођава наставне активности.

Наставник има слободу да сам одреди распоред и динамику активности за сваку тему, уважавајући циљ предмета и дефинисане исходе. Редослед исхода не исказује њихову важност јер су сви од значаја за постизање циља предмета. Између исхода, како у оквиру једне, тако и више тема, постоји повезаност. Остваривање једног исхода доприноси остваривању других исхода.

Важно је нагласити да су поједини исходи, да би се избегло понављање, наведени само у оквиру једне теме, иако се остварују кроз више тема (*ученик ће бити у стању да*: *лоцира одређену временску одредницу на временској ленти*; *одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице*; *изложи, у усменом или писаном облику, историјске догађаје исправним хронолошким редоследом*; *прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему*; *визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом*; *израчуна временску удаљеност између појединих догађаја*; *користи основне историјске појмове*).

Многи од исхода су процесни и представљају резултат кумулативног дејства образовно-васпитног рада, током дужег временског периода и обраде различитих садржаја. Примера ради, исход који гласи: *ученик ће бити у стању да прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему*, наведен је у оквиру теме *Стари исток*, али је, наравно, важан и у реализацији сваке друге теме, како у петом, тако и у наредним разредима.

Битно је искористити велике могућности које историја као наративни предмет пружа у подстицању ученичке радозналости, која је у основи сваког сазнања. Наставни садржаји треба да буду представљени као „прича" богата информацијама и детаљима, не зато да би оптеретили памћење ученика, већ да би им историјски догађаји, појаве и процеси били предочени јасно, детаљно, живо и динамично. Посебно место у настави *историје* имају питања, како она која поставља наставник ученицима, тако и она која долазе од ученика, подстакнута оним што су чули у учионици или што су сазнали ван ње користећи различите изворе информација. Добро осмишљена питања наставника имају подстицајну функцију за развој историјског мишљења и критичке свести, не само у фази утврђивања и систематизације градива, већ и у самој обради наставних садржаја. У зависности од циља који наставник жели да оствари, питања могу имати различите функције, као што су: фокусирање пажње на неки садржај или аспект, подстицање поређења, трагање за појашњењем. Настава би требало да помогне ученицима у стварању што јасније представе не само о томе „како је уистину било", већ и зашто се нешто десило и какве су последице из тога проистекле.

Да би схватио догађаје из прошлости, ученик треба да их „оживи у свом уму”, у чему велику помоћ може пружити употреба различитих историјских текстова, карата и других извора историјских података (документарни и играни видео и дигитални материјали, музејски експонати, илустрације), обилажење културно-историјских споменика и посете установама културе. Коришћење историјских карата изузетно је важно јер омогућава ученицима да на очигледан и сликовит начин доживе простор на коме се неки од догађаја одвијао, помажући им да кроз време прате промене на одређеном простору.

Треба искористити и утицај наставе историје на развијање језичке и говорне културе (вештине беседништва), јер историјски садржаји богате и оплемењују језички фонд ученика. Неопходно је имати у виду и интегративну функцију историје, која у образовном систему, где су знања подељена по наставним предметима, помаже ученицима да постигну целовито схватање о повезаности и условљености географских, економских и културних услова живота човека. Пожељно је избегавати фрагментарно и изоловано учење историјских чињеница јер оно има најкраће трајање у памћењу и најслабији трансфер у стицању других знања и вештина. У настави треба, кад год је то могуће, примењивати дидактички концепт мултиперспективности. Одређене теме, по могућности, треба реализовати са одговарајућим садржајима из сродних предмета, а посебну пажњу треба посветити оспособљавању ученика за ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија (употреба интернета, прављење Powerpoint презентација, коришћење дигиталних аудио-визуелних материјала и израда реферата).

III. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Праћење напредовања започиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази и у односу на шта ће се процењивати његов даљи рад. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Сваки наставни час и свака активност ученика су, у том смислу, прилика за регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности. Наставник треба да подржи саморефлексију (промишљање ученика о томе шта зна, уме, може) и подстакне саморегулацију процеса учења кроз постављање личних циљева напредовања.

У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се процес и продукти учења. Да би вредновање било објективно и у функцији учења, потребно је ускладити нивое циљева учења и начине оцењивања.Потребно је, такође, ускладити оцењивање са његовом сврхом.У вредновању наученог, поред усменог испитивања, користе се и тестови знања. У формативном оцењивању се користе различити инструменти, а избор зависи од врсте активности која се вреднује. Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).

Како ниједан од познатих начина вредновања није савршен, потребно је комбиновати различите начине оцењивања. Једино тако наставник може да сагледа слабе и јаке стране сваког свог ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

Потребно је да наставник резултате вредновања постигнућа својих ученика континуирано анализира и користи тако да унапреди део своје наставне праксе.Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад.

Наставни предмет: ГЕОГРАФИЈА

Разред: ПЕТИ

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе и учења географије је да ученик изучавањем географских објеката, појава и процеса у природном и друштвеном окружењу и међусобној повезаности са њима развије одговоран однос према себи, природи и будућности планете Земље.

Ред. број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА/ОБЛАСТ	Број часова по теми	Број часова за	
			обраду	остале типове часова
1.	**УВОД У ГЕОГРАФИЈУ**	1	0	1
2.	**ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА**	1	1	0
3.	**ВАСИОНА**	5	3	2
4.	**Планета земља**	29	19	10
4.1	**Облик Земље и структура њене површине**	2	1	1
4.2	**Земљина кретања**	3	2	1
4.3	**Унутрашња грађа Земље и рељеф**	9	6	3
4.4	**Ваздушни омотач Земље**	6	4	2
4.5	**Хидросфера**	6	4	2
4.6	**Биосфера**	3	2	1
	Укупно	**36**	**23**	**13**

Табела са исходима и садржајем за географију – пети разред

Ред. број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА/ОБЛАСТ	ИСХОДИ Након обраде наставних тема петог разреда ученик ће:
1.	**УВОД У ГЕОГРАФИЈУ**	- разумети зашто је географија једна од најстаријих наука; - разликовати појмове литосфера, атмосфера, хидросфера, биосфера;
2.	**ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА**	- моћи да уочи повезаност географије и географских дисциплина са другим наукама - разумети међузависност природе и људског друштва;
3.	**ВАСИОНА**	- разликовати појмове везане за васиону и васионска тела; - умети да прати појаве које се периодично јављају на Земљи и на небу и то повезивати са Земљиним кретањима; - разумети и моћи да објасни значај Сунца за живот на Земљи; - препознати и именовати Месечеве мене;
4.	ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	- моћи да опише облик Земље; - умети да на карти света и на глобусу покаже и именује континенте и океане (остали исходи за тему су дати у подтемама)
4.1.	Облик земље и структура њене површине	- моћи да опише облик Земље; - умети да на карти света и на глобусу покаже и именује континенте и океане (остали исходи за тему су дати у подтемама)
4. 2.	Земљина кретања	- умети да објасни ротацију и револуцију Земље и последице ових кретања; - именовати топлотне појасеве и објаснити разлике међу њима
4. 3.	Унутрашња грађа Земље	- знати унутрашњу грађу Земље и стене које у њој учествују; - знати утицај литосферних плоча на изглед Земљине површине; - именовати унутрашње силе Земље и последице њиховог деловања – вулканизам и сеизмизам; - разликовати врсте планина по надморској висини, правцу пружања, начину настанка; - именовати спољашње силе Земље и њихово деловање; - разликовати ерозију и акумулацију и њихове облике
4. 4.	Ваздушни омотач Земље	- именовати слојеве атмосфере и описати њихове основне одлике; - разумети значај атмосфере за опстанак живог света на Земљи;

		- именовати и разумети климатске елементе; - именовати основне типове климе на Земљи и описати њихове одлике; - разликовати позитивне и негативне утицаје, као и глобалне и локалне последице човековог деловања на атмосферу и именовате њене загађиваче; - разумети важност и могућност личног учешћа у заштити, обнови и унапређивању атмосфере и животне средине
4. 5.	Хидросфера	-разликовати хидросферу и светско море, хидрологију копна и мора, морске мене, морске струје и таласе
4. 6.	Биосфера	-знати просторни распоред биљног и животињског света на Земљи и највеће представнике живог света у одређеним деловима света

Корелација Географије је са Историјом и Биологијом.

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Наставни програм географије који је пред вама представља програм оријентисан на исходе. Суштинска промена овог програма, у односу на претходни, је у томе да је он оријентисан на процес учења и ученичка постигнућа, а не на наставне садржаје. Исходи дефинисани програмом представљају ученичка постигнућа и као такви су основна водиља наставнику који креира наставу и учење. Наставни програм је тематски конципиран. За сваку област/тему дати су садржаји. Како је сада у први план стављен исход, а не садржај предмета, наставни садржаји дати у програму представљају само препоручене садржаје наставнику. Наставник је креатор наставе и учења и он има пуну слободу у планирању, осмишљавању и коришћењу садржаја којима ће остварити дефинисане исходе.

Исходи су искази о томе шта ће ученици знати, разумети и умети да ураде након обрађене наставне области/теме, односно на основу знања која граде учећи географију. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности које ученик гради,проширује и продубљује кроз три програмске области овог предмета.

Главна карактеристика наставе усмерене на достизање исхода је учење у школи током којег наставник треба да обезбеди услове у којима ће ученик учити:

смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем онога што учи са оним што је већ учио из географије и других предмета;

проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;

дивергентно:предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине;

критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената; предвиђањем последица;

кооперативно: кроз рад и сарадњу са ученицима и наставником, кроз дискусију и размену мишљења користећи све расположиве изворе знања.

ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Наставни програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује дати програм потребама конкретног одељења имајући у виду: састав одељења и карактеристике ученика; уџбенике и друге наставне материјале које ће користити; техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже; ресурсе, могућности, као и потребе локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода и садржаја наставник најпре креира свој годишњи (глобални) план рада из кога ће касније развијати своје оперативне планове. Исходи дефинисани по областима олакшавају наставнику даљу операционализацију исхода на ниво конкретне наставне јединице. Од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и писања припреме за час, дефинише пирамиду исхода на три

нивоа: оне које би сви ученици требало да достигну, оне које би већина ученика требало да достигне и оне које би требало само најбољи ученици да достигну. На овај начин постиже се индиректна веза са образовним стандардима на три нивоа постигнућа ученика. При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки лакше и брже могу остварити, али је за већину исхода потребно више времена и више различитих активности. Јако је важно да при планирању за конкретан час наставник, поред својих, испланира и активности ученика.
У фази планирања наставе и учења треба имати у виду да је уџбеник наставно средство и да он не одређује садржаје предмета. Зато је потребно садржајима датим у уџбенику приступити селективно и у односу на предвиђене исходе које треба достићи. Поред уџбеника, као једног од извора знања, на наставнику је да ученицима омогући увид и искуство коришћења и других извора сазнавања.

ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА
Акценат наставе географије у петом разреду је да ученик увиди значај изучавања географије за њега лично и да изучавањем предвиђених наставних области развије знања, вештине, ставове и вредности за одговоран однос према себи, природи и будућности планете Земље. Програм се ослања на савремена достигнућа и перспективе развоја географске науке, корелативан је и примерен интересовањима и развојним способностима ученика. Он уважава дефинисане стандарде постигнућа за овај предмет за крај основног образовања и васпитања, као и међупредметне компетенције.
Програмску структуру чине три области:
1. Човек и географија
2. Васиона
3. Планета Земља
На првом наставном часу наставник уводи ученике у наставни предмет, односно, упознаје ученике са значајем географије, не улазећи у терминологију географских дисциплина. На овом часу је потребно помоћи ученицима да повежу постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком. Заједно са ученицима навести примере и разлоге зашто се изучава географија. Такође је потребно упознати ученике са садржајем наставног програма и дати им јасна упутства за рад.

Програмску област *Васиона* чине најосновнија математичко-географска и астрономска знања о васиони, Сунчевом систему, облику и величини Земље, њеном положају у васиони и о небеским телима Сунчевог система. Кроз ову наставну област потребно је информисати ученике о основним карактеристикама осталих небеских тела, без фактографских података о планетама:величина, удаљеност до Земље и слично.Препоручује се наставнику, ако има могућности, да са ученицима посети Планетаријум и Народну опсерваторију у Београду и да за време ведрих ноћи у локалној средини покаже ученицима видљива сазвежђа и оријентацију помоћу звезде Северњаче.
Трећу програмска област *Планета Земља* чине садржаји физичке географије и разврстани су у шест тема.
Посебан значај имају исходи који се односе на облик и величину Земље и распоред континената и океана. За достизање исхода предвиђених овом темом најбоље је користити демонстративно-илустративне методе и методе експеримента уз употребу модела Земљеглобуса и географске карте. Имајући у виду оријентацију програма предмета и његов фокус на развијање функционалних знања ученика, географска карта и њено коришћење током просеца учења и подучавања је обавезна. Упознавање ученика са картом и са основним појмовима картографске писмености према наставном програму започиње у првом циклусу основног образовања и васпитања и представља основу развијања функционалних знања. Зато треба радити на даљем унапређивању сналажења ученика на карти током петог разреда, што представља основу за касније изучавање картографског градива у шестом разреду. За ученике овог узраста посебно може бити тешко разумевање Земљине ротације, револуције и последица ових кретања. Због тога је потребно посебну пажњу посветити обради и утврђивању ових садржаја. Наставнику се препоручује примена очигледних наставних средстава (глобус, батеријска лампа, телуријум, видео записи, анимације...) и демонстративно-илустративне методе и методе експеримента како би се могао постићи висок степен разумевања и достизања предвиђених исхода. То ће бити предуслов за касније усвајање низа других појмова који су у вези са сменом обданице и ноћи, сменом годишњих доба, формирањем климатских појасева, односно свих појмова који су у вези са временом и климом и уопште, појавама и процесима у атмосфери, као и у хидросфери и биосфери.

При обради наставних садржаја Револуција Земље и Топлотни појасеви треба објаснити термине, као што су екватор, Гринич, северни и јужни повратник и северни и јужни поларник. Не треба улазити у терминологију географске ширине, дужине и часовних зона, јер ће то бити предмет изучавања у шестом разреду.
Наставна област *Планета Земља* има посебан значај јер у оквиру ње ученици упознају објекте, појаве и процесе, гранске и међугранске везе, као и посебне физичко-географске законитости. Акценат треба ставити на достизање исхода који се односе на функционално знање ученика (како се понашати у случају земљотреса, екстремних температура, астмосферских непогода, бујица и поплава...) и треба навести примере позитивног и негативног деловања човека на природу.
Природна средина је у суштини сплет тесно повезаних и међусобно условљених компонената које представљају јединствену целину. Имајући у виду нарушавање равнотеже у природној средини, потребно је указивати на превенцију и на заштиту природе.
Потребно је код ученика развијати одговорност о очувању биљних и животињских врста и рационалном коришћењу природних ресурса као услову опстанка на Земљи. Један од значајних исхода петог разреда је да се од ученика очекује да опише одговорност коју човек има према планети Земљи, планети коју настањујемо. Препорука је да се прилом планирог излета ученици упознају са објектима геонаслеђа и развију правилне ставове о његовом значају и очувању.
Поједини препоручени садржаји могу бити тешки и апстракни ученицима, па се зато препоручује задржавање на основним појмовима, појавама и процесима уз обилато коришћење дидактичког материјала и разноврсних метода рада. Једна од основних вештина која се препоручује је правилно географско посматрање и уочавање природних објеката, појава и процеса у локалној средини чиме се подстиче природна радозналост деце, самостално истраживање и њихова правилна интерпретација. Садржаји физичке географије дају могућност стицања знања, вештина и навика коришћењем статистичког материјала који је систематизован у табелама, као и руковањем различитим мерним инструментима, регистровањем и обрадом података које они показују. Предлаже се, уколико за то има могућности да за обраду података ученици користе ИКТ. На овај начин повезују се и интерпретирају квантитативни показатељи и утврђују узрочно-последичне везе и односи. У оквиру ове теме сви физичко-географски објекти, појаве и процеси не могу се потпуно обрадити, што и није циљ овог наставног програма.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Праћење напредовања ученика је у функцији развоја ученика у достизању исхода. Праћење и вредновање ученика започиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази и у односу на то ће се процењивати његов даљи ток напредовања. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. У ту сврху, сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности. Наставник треба да подржи саморефлексију (промишљање ученика о томе шта зна, уме, може) и подстицање саморегулације процеса учења кроз постављање личних циљева напредовања и планирања како да их остваре. Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања прописаних циљева, исхода и стандарда постигнућа ученика у току савладавања школског програма. Ученик се оцењује на основу усмене провере постигнућа, писмене провере и практичног рада. Ученик се оцењује и на основу активности и његових резултата рада: писању и излагању презентација, различитим облицима групног рада, рад на пројектима и сл. Критеријуми бројчаног оцењивања (сумативно оцењивање) су дефинисани Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.

Од ученика не захтевати меморисање фактографског и статистичког материјала како би знања била применљива, а ученици оспособљени да сами истражују и анализирају одређене географске објекте, појаве и процесе.
Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад.

Наставни предмет: МАТЕМАТИКА

Разред: ПЕТИ

Математика - 5. разред

Циљеви

Циљ наставе и учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичног мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основу за даљи развој математичких појмова.

Ред. бр.	Назив наставне теме/целине	Обрада	Понављање вежбање утврђивање	Систематизација	Укупно
1.	**ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ**	16	17	3	36
2.	**ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ**	7	10	3	20
3.	**УГАО**	7	10	2	19
4.	**РАЗЛОМЦИ**	23	29	3	55
5.	**ОСНА СИМЕТРИЈА**	5	8	1	14
	Свега	**58**	**74**	**12**	**144**

Табела са исходима и садржајем за математику – пети разред

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ
ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	**По завршетку области/теме ученик ће бити у стању да:** **-израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину;** **-реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину;** **-примени правила дељивости са 2,3,4,5,9,25 и декадним јединицама;**	**Први део** **Својства операција сабирања, множења, одузимања и дељења у скупу природних бројева.** **Дељење са остатком у скупу природних бројева.** **Својства дељивости; чиниоци и садржаоци природног броја.** **Дељивости са 2,5 и декадним јединицама.** **Дељивост са 4 и 25.**

	-разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце; **-одреди и примени правила НЗС и НЗД;** **-изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке;** **-правилно користи речи *и, или, не, сваки* у математичко-логичком смислу;**	**Дељивост са 3 и 9.** **Скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика.** **Други део** **Прости и сложени бројеви.** **Ератостеново сито.** **Растављање природних бројева на просте чиниоце.** **Заједнички делилац и највећи заједнички делилац. Еуклидов алгоритам за налажење НЗД.** **Заједнички садржалац и најмањи заједнички садржалац. Веза између НЗД и НЗС.**
ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ	**-анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом;** **-опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг;** **-нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор;** **-упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски;** **-преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом;** **-правилно користи геометријски прибор;**	**Тачке и праве; односи припадања и распореда.** **Однос правих у равни; паралелност.** **Мерење дужине и једнакост дужи.** **Кружница и круг. Кружница и права.** **Преношење и надовезивање дужи.** **Централна симетрија.** **Вектор и транслација.**
УГАО	**-идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе;** **-нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор;** **-измери дати угао и нацрта задате мере;** **-упореди, саберe и одузме углове рачунски и конструктивно;** **-реши једноставан задатак применом основних својства паралелограма (једнакост наспрамних страница и наспрамних углова);**	**Угао, централни угао; једнакост углова.** **Надовезивање углова (суседни углови, конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова).** **Упоредни углови; врсте углова.** **Мерење углова, сабирање и одузимање мере углова.** **Угао између две праве; нормалне праве; унакрсни углови.** **Углови на трансверзали.** **Транслација и углови.**

РАЗЛОМЦИ	**-прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке и децималне бројеве и преводи их из једног записа у други;** **-одреди месну вредност цифре у запису децимланог броја;** **-заокругли број и процени грешку заокругљивања;** **-израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину;** **-реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину;** **-одреди проценат дате величине;** **-примени размеру у једноставним реалним ситуацијама;** **-примени аритметичку средину датих бројева;** **-сакупи податке и прикаже их табелом и кружним дијаграмом и по потреби користи калкулатор или расположиви софтвер;**	**Први део** **Појам разломка облика *a/b*.** **Придруживање тачака бројевне полуправе разломцима.** **Проширивање и скраћивање и упоређивање разломака.** **Децимални запис разломка. Превођење децималног записа разломка у запис облика a/b (b≠0). Заокругљивање бројева.** **Упоређивање бројева у децималном запису.** **Други део** **Основне рачунске операције с разломцима (у оба записа - обичном и децималном) и њихова својства. Изрази.** **Једначине и неједначине у скупу разломака.** **Трећи део** **Примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера).** **Основна неједнакост: за $p < q$, $p < (p + q)/2 < q$.**

Облици рада:

-фронтални, индивидуални,рад у паровима,рад у гупама

Методе рада:

- метода разговора(дијалошка), демонстративна метода...

Наставна средства:

- табла,креда,прибор за геометрију (лењир,шестар,троугао и угломер) , графоскоп,модели геометријских фигура и тела,уџбеник,збирка и др.

Корелација наставног предмета Математика са другим предметима:

- Област Скупови и скупови тачака је у корелацији са Техничким образовањем и Ликовном културом
- Област дељивост бројева је у корелацији са Техничким образовањем
- Област Угао је у корелацији са Ликовном културом и Техничким образовањем
- Област Разломци /Децимални бројеви је у корелацији са Техничким образовањем и Географијом. Област Осна симетрија је у корелацији са Ликовном културом и Техничким образовањем

Наставни предмет: БИОЛОГИЈА

Разред: ПЕТИ

Наставни предмет: Биологија
Разред: пети
Годишњи фонд часова: 72

Биологија

1. **Циљ** предмета:

циљ: је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошких процеса развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

задаци: да кроз једноставне огледе-табеларно, графички, и кроз једноставне цртеже доноси закључке и групише жива бића и уочи њихове основне прилагођености на услове животне средине. Предлаже акције бриге о биљкама и животињама, разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине на моделима из свакодневног живота и уочи елементе здравог живота, уме да процени сопствене навике и избегава ризична понашања.

Годишњи фонд часова	**Број часова за**					
	Обраду новог градива	Утврђивање градива	Проверу и оцењивање	Понављање и вежбу	Системати – зацију	Други тип
72	**35**	**22**	**2**	**10**	**3**	

Табела са исходима и бројем часова за Биологију – пети разред

Ред. број наставне теме	Н А С Т А В Н Е Т Е М Е	Исход По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Број часова по теми	Број часова за	
				обраду	остале типове часова
I	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	-истражује особине живих бића по познатој процедури и води рачуна о безбедности током рада	40	19	21
II	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	-идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење - једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље	13	6	7
III	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	-прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке -разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота -поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате -користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата	4	2	2
IV	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	-доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи -направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу			

V	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	-предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасилан начин -илуструје примерима деловање људи на животну средину и схвата последице таквих дејстава -идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања	7 8	3 5	4 3
		Укупно	**72**	**35**	**37**

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Програм биологије за пети разред је део спиралног програма биологије за основну школу и оријентисан је на остваривање исхода.

Спирални програм подразумева да у сваком разреду из сваке области ученик усваја мању количину информација, до којих долази самостално уз подршку наставника. У сваком наредном разреду количина информација – знања се по мало повећава, при чему се ново знање повезује са знањем и искуством стеченим у претходном разреду, уз постепено појачавање захтева, у смислу логичких и методолошких операција. На тај начин се знање постепено проширује и продубљује, односно гради.

Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи биологију. Представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности ученика у пет области предмета: *порекло и разноврсност живота*, *јединство грађе и функције као основа живота*, *наслеђивање и еволуција*, *живот у екосистему* и *човек и здравље*. (Исходи за шесту област *посматрање, мерење и експеримент у биологији* су распоређени у претходних пет, сходно планираним активностима.) Исходи омогућавају да се циљ наставе биологије достигне у складу са предметним и међупредметним компетенцијама и ревидираним стандардима. Они не прописују структуру, садржаје и организацију наставе, као ни критеријуме и начин вредновања ученичких постигнућа. За израду исхода коришћена је ревидирана Блумова таксономија. Исходи су формулисани на нивоу примене.

Главна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода биологије је настава усмерена на учење у школи, што значи да ученик треба да учи:

- *смислено*: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из биологије и других предмета;

- *проблемски*: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;

- *дивергентно*: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине;

- *критички*: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената;

- *кооперативно*: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника.

Учећи на овај начин, ученик стиче нове вредности јер наставник поставља другачије захтеве.

Нове вредности	*Захтеви које наставник поставља ученику у настави*
● *Употреба знања* ● *Анализа знања* ● *Синтеза знања (стваралачко мишљење)* ● *Вредновање знања (критичко мишљење)*	● *Искористи у новој ситуацији* ● *Уреди по задатом критеријуму* ● *Планирај решење* ● *Реши проблем* ● *Смисли нову примену* ● *Какав је твој став* ● *Наведи аргументе за свој став*

I. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује дати програм према потребама конкретног одељења имајући у виду: састав одељења и карактеристике ученика; уџбенике и друге наставне материјале које ће користити; техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже; ресурсе, могућности, као и потребе локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода и садржаја наставник најпре креира свој годишњи-глобални план рада из кога ће касније развијати своје оперативне планове. Потребно је да наставник за сваку наставну јединицу, у фази планирања и писања припреме за час, у односу на одабрани исход, дефинише исходе специфичне за дату наставну јединицу. При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки лакше и брже могу остварити, али је за већину исхода потребно више времена и више различитих активности. У фази планирања наставе и учења веома је важно имати у виду да је уџбеник наставно средство и да он не одређује садржаје предмета. Зато је потребно садржајима датим у уџбенику приступити селективно и у односу на предвиђене исходе које треба достићи. Поред уџбеника, као једног од извора знања, на наставнику је да ученицима омогући увид и искуство коришћења и других извора сазнавања. Препорука је да наставник планира и припрема наставу самостално и у сарадњи са колегама због успостављања корелација међу предметима (нпр. представљање група организама Веновим дијаграмима, писање есеја на матерњем и страном језику који уче, цртање итд.).

II. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Ученици у пети разред улазе са знањем основних биолошких појмова, са одређеним животним искуствима и уобличеним ставовима, по томе се разликују и на томе треба пажљиво градити нова знања, вештине, ставове и вредности. Док се не појаве уџбеници који одговарају овом програму, препоручује се да наставници израђују материјале за учење.

Акценат наставе биологије у петом разреду је на разумевању концепта разноврсности живог света и његовог значаја за природу и човека, значаја процеса који карактеришу живот и односа који се успостављају у природи. То би требало да буде добра основа за даље учење биологије и осталих предмета из природне групе и развој научног и критичког приступа биолошким феноменима.

Област: Порекло и разноврсност живог света

За достизање исхода: *истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада, групише жива бића према њиховим заједничким особинама* и *одабира макроморфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића*, у изучавању ћелије, акценат је на томе да је ћелија основна јединица грађе свих живих бића, да има своје основне делове (ћелијску мембрану, цитоплазму са органелама и једро са наследним материјалом, као и да постоје ћелије чији се наследни материјал налази слободан у цитоплазми, као у случају бактерија) и да према броју ћелија разликујемо једноћелијска и вишећелијска жива бића. Није потребно детаљно изучавати грађу ћелије, нити помињати поједине органеле. Процедуре за истраживање и елементе безбедног рада одређује наставник и упознаје ученике. Препорука је да се микроскоп не користи, већ да ђаци током вежбе самостално користе лупу посматрајући крупне ћелије које су им доступне сходно окружењу у коме се школа налази, као нпр. ћелије паренхима поморанџе, јаје птице, икра рибе, јаја водоземаца...

Изучавање заједничких особина живих бића треба обрадити кроз огледе (потребе за водом, одговарајућом температуром за раст, дисање, развој и размножавање и исхрана се могу пратити на квасцу; дисање, у смислу размене гасова, се може пратити огледом са свећом; кретање се може пратити огледом са кишном глистом на папиру итд). Потребно је заједничке особине обрађивати упоредо, на представницима свих великих група, али би увек требало кренути од човека као бића које је овом узрасту најближе. Особине које се не могу обрадити огледом, могу се обрадити кроз истраживачки рад ученика. Препорука је да ученици овог узраста све задатке обављају у пару, чиме развијају способности сарадње и ненасилне комуникације, а наставник може да оствари много бољи увид у активности ученика. Све што ученици посматрају или истражују би требало да прикажу цртежом и на њему обележе кључне детаље.

После истраживања заједничких особина, ученици би требало самостално да изводе груписање организама, према задатом критеријуму. Наставник може самостално одабрати једну или више група (на примеру биљака и животиња) погодних за савладавање научног принципа класификације организама. Треба више пажње посветити карактеристичним особинама (морфологији), а не ономе што жива бића раде (нпр. расту целог живота, могу да пливају...), како изгледају (нпр. имају одређену боју), или зато што *a priori* знамо припадност групи (нпр. цветнице, бескичмењаци, сисари...). Овакав начин на који се жива бића класификују путем успостављања хијерархије главних „атрибута“ (карактера) које имају и уклапања у поједине скупове (групе), омогућује увођење научног приступа и разумевање биолошке еволуције. Не препоручује се увођење нижих систематских категорија, осим врсте због наслеђивања особина. Слично као и код обраде заједничких особина живих бића, све што ученици посматрају или истражују би требало да прикажу цртежом и на њему обележе кључне детаље, као и да направе речник основних појмова, при чему на овом узрасту не инсистирати на употреби појмова као што су морфологија, анатомија, хијерархија...

Препоручени број часова за реализацију ове области је: 16 за обраду, 8 за утврђивање, 9 за вежбе и 1час за систематизацију.

Област: Јединство грађе и функције као основа живота

За достизање исхода: *идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење* и *једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље,* акценат је на ученичком истраживању спољашњих особина живих бића из непосредног окружења и њиховом односу са условима средине у којој живе (нпр. за *живот у воденој и копненој средини*жаба, комарац, вилин коњиц итд; за *живот у води* речна шкољка, речни рак, шаран, штука, локвањ, дрезга, нека алга итд; за *живот на копну* човек, срна, пас, мачка, јазавац, слепи миш, сова ушара, кокошка, шумски мрав, стрижибуба, храст, смрча, дивља ружа, љубичица, хајдучка трава, камилица, ливадарка итд; за *живот под земљом* кртица, ровац, кишна глиста итд;) због чега у препорученим садржајима нема морских организама. Ако су ученици заинтересовани за њих, јер их срећу у нпр. географији или научно-популарним емисијама, наставник треба да одговори њиховим образовним потребама. Треба имати у виду да су примери дати у табели само препоручени садржаји, тј. наставник може користити све или само неке од примера, а може увести и нове адекватне примере, сходно окружењу у коме се школа налази, структури одељења и интересовању ученика. Резултате истраживања би требало искористити за генерализацију и увођење новог појма – прилагођеност (адаптација). Часови утврђивања и часови вежбања могу се искористити за радионичарски рад описивања и цртања животних форми на карактеристичним примерима.

Препоручени број часова за реализацију ове области је: 5 часова за обраду, 4 за утврђивање, 1 за вежбу и 1 час за систематизацију.

Област: Наслеђивање и еволуција

Исходи ове области: *прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке*, *разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота*, *поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате* и *користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата*, доприносе промени концептуалне основе учења биологије јер уводе филогенетско-еволутивни приступ који повезује све области знања у биологији. Такође, савремена сазнања из области наслеђивања и еволуције (генетика, молекуларна биологија, биотехнологија, медицина) су већ део опште (медијске) културе, што ове садржаје чини неопходним у свакодневном животу.

У овој области акценат је на преносу особина са родитеља на потомке размножавањем, разликама бесполног и полног размножавања у погледу наслеђивања особина и разликовању наследних и ненаследних утицаја у развићу особина јединки. Потребно је разјаснити да се особине једне јединке развијају под утицајем наследних фактора које је она добила од родитеља и, истовремено, под утицајем животних услова у којима се њено развиће одвија. Требало би нагласити да варијабилност (различитост јединки) унутар једне врсте настаје кроз садејство ових фактора. Наведене феномене би требало обрадити кроз ученичко истраживање варијабилности унутар једне врсте (нпр. разлике између деце у одељењу, у димензијама и боји плодова на пијаци, између говеда у истом домаћинству; уочавање разлика у висини стабла, броју листова и цветова биљака које расту у хладу и оних који расту на сунцу, или биљака које расту у близини саобраћајница и даље од њих) и кроз оглед са пелцерима или листовима афричке љубичице (биљке са истим наследним материјалом различито изгледају када расту под различитим условима). Огледу треба да претходи постављање хипотезе која ће бити огледом испитана (шта очекујем да ће се десити ако резнице исте биљке гајим у различитим условима осветљености и слично). Закључци о наслеђивању, утицају фактора животне средине и индивидуалној варијабилности могу бити генерализовани и повезани са питањима из свакодневног живота. На овај начин се постиже разумевање различитости између људи са акцентом на то да је свака особа јединствена и непоновљива (чиме се доприноси фундаменталној изградњи осећања прихватања и толеранције јер сви смо међусобно различити). Такође, на овај начин намеће се суштинско разумевање разлога због којих животни стил сваког од нас (исхрана, физичка активност, пушење, наркоманија и сл.) утиче на наше особине (нпр. раст и формирање тела током одрастања и касније) и на потенцијална обољевања.

Табеларно и графичко приказивање резултата, са обавезним извођењем закључака, би требало практиковати увек када се прикупљају подаци. Препорука је да се ИКТ опрема користи за прикупљање, обраду података и представљање резултата истраживања или огледа, када се ученици оспособе за њено коришћење на часовима предмета *информатика и рачунарство* и *техника и технологија.*

У петом разреду, неопходно је увести само појам наследног материјала као узрока уочене различитости и појам врсте због варијабилности. Не препоручује се увођење појмова ген, хроматин, хромозом, Менделових правила наслеђивања и слично.

Препоручени број часова за реализацију ове области је: 3 часа за обраду, 1 за утврђивање, 2 за вежбе и 1 за систематизацију.

Област: Живот у екосистему

Исходи у овој области: *доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи, направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу, предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасилан начин* и *илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава*, омогућавају да се жива бића проучавају у амбијенту у којем реално живе и да се код ученика развија осећање одговорности за заштиту природе и биолошке разноврсности, као и свест о властитом положају у природи и потреби одрживог развоја.

Препорука је да се часови намењени реализацији исхода из ове области изводе што чешће ван учионице у природном окружењу (школском дворишту или на неком другом терену), где би ђаци самостално или у групама проучавали жива бића, прикупљали податке, осмишљавали и реализовали еколошке пројекте. Пројекте могу да осмисле на почетку школске године, да их реализују током читаве године, а на часовима предвиђеним за ову област да представе резултате.

Препоручени број часова за реализацију ове области је: 4 часа за обраду, 3 за утврђивања, 4 за вежбе и 1 за систематизацију.

Област: Човек и здравље

За достизање исхода у овој области *идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања*, акценат је на основним чињеницама о здравој исхрани (ужина спремљена код куће), води као најздравијем пићу, штетности енергетских пића и дуванског дима. Промене у и на телу, као последице пубертета, требало би повезати са потребом одржавања личне хигијене и хигијене животног простора и опасностима од ступања у прerане сексуалне односе. Препорука је да се за обраду ових појмова повремено доведу стручњаци или одведу ученици у одговарајуће установе. Свакако би требало обраду прераног ступања у сексуалне односе обрадити заједно са школским психологом. Препоручени број часова за реализацију ове области је: 4 часа за обраду, 2 за утврђивање (један је за дебату), 1 за вежбу и 1 за систематизацију.

У настави оријентисаној на постизање исхода предност имају групни начин рада и индивидуализована настава. Ови начини организације наставе помажу ученицима да науче како се учи, да напредују у учењу сопственим темпом, да развијају унутрашњу мотивацију (потребу за сазнавањем) и иницијативу, да развијају вештину комуникације, аргументовани дијалог, толерантно понашање и солидарност. Користе се активни начини учења, као што је комбинација програмиране наставе (програмиран материјал многи наставници остављају на друштвеним мрежама или сајтовима школа, па се њихови ученици служе њима и уче темпом који им одговара) и проблемске наставе (на часу ученици, користећи стечена знања, решавају проблем који наставник формулише) или учење путем открића (наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и извлаче закључке; тако сами упознају стратегије учења и методе решевања проблема, што омогућава

развој унутрашње мотивације, дивергентног мишљења, које отвара нове идеје и могућа решења проблема). На интернету, коришћењем речи *WebQuest, project-based learning, thematic units*, могу се наћи примери који се, уз прилагођавање условима рада, могу користити.

Да би сви ученици достигли предвиђене исходе, потребно је да наставник упозна специфичности начина учења својих ученика и да према њима планира и прилагођава наставне активности. Проблеми су решиви уз сарадњу са стручним сарадницима и колегама из одељенских већа и стручног већа.

III. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се процес и продукти учења. Да би вредновање било објективно и у функцији учења, потребно је ускладити нивое циљева учења и начине оцењивања.

Ниво циља учења	**Одговарајући начин оцењивања**
Памтити (навести, препознати, идентификовати...)	Објективни тестови са допуњавањем кратких одговора, задаци са означавањем, задаци вишеструког избора, спаривање појмова.
Разумети (навести пример, упоредити, објаснити, препричати...)	Дискусија на часу, мапе појмова, проблемски задаци, есеји.
Применити (употребити, спровести, демонстрирати...)	Лабораторијске вежбе, проблемски задаци, симулације.
Анализирати (систематизовати, приписати, разликовати...	Дебате, истраживачки радови, есеји, студије случаја, решавање проблема
Евалуирати (проценити, критиковати, проверити...)	Дневници рада, студије случаја, критички прикази, проблемски задаци.
Креирати (поставити хипотезу, конструисати, планирати...)	Експерименти, истраживачки пројекти.

Такође, потребно је ускладити оцењивање са његовом сврхом.

Сврха оцењивања	**Могућа средства оцењивања**
Оцењивање наученог (сумативно)	Тестови, писмене вежбе, извештаји, усмено испитивање, есеји.
Оцењивање за учење (формативно)	Посматрање, контролне вежбе, дијагностички тестови, дневници рада, самоевалуација, вршњачко оцењивање, практичне вежбе.

У вредновању наученог, поред усменог испитивања, најчешће се користе тестови знања. На интернету, коришћењем кључних речи *outcome assessment (testing, forms, descriptiv/numerical)*, могу се наћи различити инструменти за оцењивање и праћење.

У формативном оцењивању се користе различити инструменти, а избор зависи од врсте активности која се вреднује. Када је у питању нпр. практичан рад (тимски рад, пројектна настава, теренска настава и слично) може се применити табела у којој су приказани нивои постигнућа ученика са показатељима испуњености. Наставник треба да означи показатељ који одговара понашању ученика.

Групни рад	**Елементи процене задатка са показатељима**		
Ниво постигнућа	**1. рад у групи**	**2. познавање тематике**	**3. размена, повезивање и примена идеја**
комплетно	Ученик сарађује са члановима групе, уважава њихове потребе како би се задатак што успешније обавио	Ученик поседује знања, активно подстиче размену идеја и знања са члановима групе и уважава њихове идеје.	Ученик размењује идеје са другима и примењује идеје за решавање задатка
делимично	Ученику је потребна помоћ како би сарађивао са члановима групе	Ученик поседује извесна знања и мало суделује у размени идеја	Ученику је потребна помоћ у примени идеја у решавању задатка
ништа	Ученик је неуспешан кад ради у групи	Ученик омаловажава мишљење осталих чланова у тиму	Ученик не доприноси заједничком раду

Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, се може обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана по наособ (тзв. вршњачко оцењивање).

У процесу оцењивања добро је користити портфолио (збирка докумената и евиденција о процесу и продуктима рада ученика, уз коментаре и препоруке) као извор података и показатеља о напредовању ученика. Предности коришћења потрфолија су вишеструке: омогућава континуирано и систематично праћење напредовања, подстиче развој ученика, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја, представља, подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији увид у различите области постигнућа (јаке и слабе стране) ученика. Употребу портфолија отежавају недостатак критеријума за одабир продуката учења, материјално-физички проблеми, време, финансијска средства и велики број ученика. Већи број ометајућих фактора је решив успостављањем сарадње наставника са стручним сарадником у прикупљању прилога и успостављању критеријума оцењивања, уз коришћење Блумове таксономије.

Како ни један од познатих начина вредновања није савршен, потребно је комбиновати различите начине оцењивања. Једино тако наставник може да сагледа слабе и јаке стране сваког свог ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање тако постаје инструмент за

напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасним и ефективним требало би унапредити.

Наставни предмет: ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Циљ наставе и учења *технике и технологије* је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и произ- водњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Разред: **пети**

Годишњи фонд часова **72 часа**

Р.б. теме	***Наставна тема***	***Број часова по теми***	***Број часова***	
			Обраде	***Остали типови***
1	**Животно и радно окружење**	***6***	***4***	***2***
2	**Саобраћај**	***14***	***8***	***6***
3	**Техничка и дигитална писменост**	***16***	***6***	***10***
4	**Ресурси и производња**	***20***	***10***	***10***
5	**Конструкторско моделовање**	***16***	***0***	***16***
	Укупно часова	***72***	***28***	***44***

ОБЛАСТ/ТЕМА	ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ
ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	Септембар	- описује улогу технике, технологије и иновација у развоју заје- нице и њихово повезивање - разликује основна подручја човековог рада, производње и посло- вања у техничко-технолошком подручју - наводи занимања у области технике и технологије - процењује сопствена интересовања у области технике и техно- логије - организује радно окружење у кабинету - правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу	Појам, улога и значај технике и технологије на развој друштва и животног окружења. Подручја човековог рада и производње, занимања и послови у области технике и технологије. Правила понашања и рада у кабинету. Организација радног места у кабинету и примена мера заштите на раду. Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу.
САОБРАТЂАЈ	Септембар Октобар Новембар	- процени како би изгледао живот људи без саобраћаја - класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени - наводи професије у подручју рада саобраћај - направи везу између савременог саобраћаја и коришћења инфор- мационих технологија - разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила - правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају - користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима - аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник - повеже место седења у аутомобилу са узрастом ученика - одговорно се понаша као путник у возилу. - показује поштовање према другим учесницима у саобраћају - анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла	Улога, значај и историјски развој саобраћаја. Врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени. Професије у подручју рада саобраћај. Употреба информационих технологија у савременом саобраћају Саобраћајна сигнализација – изглед и правила поступања. Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају – рачунарска симула- ција и саобраћајни полигон. Обавезе и одговорност деце као учесника у саобраћају. Заштитна опрема потребна за безбедно управљање бициклом и дечијим возилима.

ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	Новембар Децембар Јануар	– самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет – правилно чита технички цртеж – преноси податке између ИКТ уређаја – примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару – користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима – користи Интернет сервисе за претрагу и приступање online ресурсима – преузима одговорност за рад – представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер	Прибор за техничко цртање (оловка, гумица, лењир, троугаоници, шестар). Формати цртежа (А3, А4). Размера. Типови и дебљине линија (пуна дебела линија; пуна танка линија; пуна танка линија извучена слободном руком; испрекидана танка линија; црта-тачка-црта танка линија). Геометријско цртање (цртање паралелних правих, цртање нормале на дату праву, цртање углова помоћу лењира и троугаоника). Елементи котирања (помоћна котна линија, котна линија, показна линија, котни завршетак, котни број – вредност). Цртање техничког цртежа са елементима (типови линија, размера и котирање). Пренос података између ИКТ уређаја (рачунар, таблет, smartphone, дигитални фотоапарат). Апликација за дигиталну обраду слике. Операције подешавања осветљености и контраста слике. Промена величине/резолуције слике, издвајање дела слике. Креирање документа у програму за обраду текста. Форматирање текста, уметање слике и графике. Интернет претрага и приступ online ресурсима.

РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА	Фебруар Март Април мај	- повезује својства природних материјала са применом - објасни технологије прераде и обраде дрвета, производњу папира, текстила и коже - сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета - правилно и безбедно користи	Природни ресурси на Земљи: енергија и материјали. Управљање отпадом (рециклажа; заштита животне средине). Врсте, својства и
КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ	Мај јуни	- самостално проналази информације потребне за израду предме- та/модела користећи ИКТ и Интернет сервисе - одабира материјале и алате за израду предмета/модела - мери и обележава предмет/модел - ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/ или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате	Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/ или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата. Приказивање идеје,

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА- Информатика и рачунарство,Математика,Биологија, Географија,Ликовна култура

УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Наставни предмет техника и технологија намењен је развоју основних техничких компетенција ученика ради његовог оспособљавања за живот и рад у свету који се технички и технолошки брзо мења. Један од најважнијих задатака је да код ученика развија свест о томе да примена стечених знања и вештина у реалном окружењу подразумева стално стручно усавршавање и целоживотно учење, као и да је развијање предузимљивости један од важних предуслова личног и професионалног развоја.

Наставни програм за пети разред оријентисан је на остваривање исхода.

Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи предмет техника и технологија. Представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности ученика у пет наставних тема: животно и радно окружење, саобраћај, техничка и дигитална писменост, ресурси и производња и конструкторско моделовање.

I. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Полазећи од датих исхода и садржаја наставник најпре креира свој годишњи - глобални план рада из кога ће касније разви- јати своје оперативне планове. Исходи дефинисани по областима олакшавају наставнику даљу операционализацију исхода на ниво конкретне наставне јединице. Сада наставник за сваку област има дефинисане исходе. При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки лакше и брже могу остварити, али је за већину исхода потребно више времена и више различитих активности. Поред уџбеника, као једног од извора знања, на наставнику је да ученицима омогући увид и искуство коришћења и других извора сазнавања.

С обзиром да је настава теоријско-практичног карактера, ча- сове треба реализовати поделом одељења на две групе.

Наставник је у планирању, припреми и остваривању наставе и учење аутономан. За сваки час треба планирати и припремити средства и начине провере остварености пројектованих исхода.

Посете музејима технике, сајмовима и обиласке производних и техничких објеката треба остваривати увек када за то постоје услови, ради показивања савремених техничких достигнућа, савремених уређаја, технолошких процеса, радних операција и др. Када за то не постоје одговарајући услови, ученицима треба обезбедити мултимедијалне програме у којима је заступљена ова тематика.

II. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Ученици у пети разред долазе са извесним знањем из области технике и технологије која су стекли у оквиру предмета свет око нас и природа и друштво, као и са одређеним животним искуствима у

коришћењу различитих уређаја и учествовања у саобраћају. На томе треба градити даље стицање знања, овладавање вешти- нама водећи рачуна да су изузетно важни исходи овог предмета формирање правилних ставова према техници и технологији где је човек лично одговоран за њихову употребу и злоупотребу, као и за заштиту животне средине. Код ученика узраста 11, 12 година постоји природна радозналост за технику и технологију, као и по- треба да нешто сами стварају својим рукама. То треба искористити на прави начин и учинити реализацију овог предмета што више повезаним са свакодневним животом ученика. Реализацијом вежби ученици откривају и решавају једноставне техничке и технолошке проблеме, упознају примену природних законитости у пракси, формирају свест о томе како се применом технике и технологије мења свет у коме живе. Они уочавају како на околину техника утиче позитивно, а како понекад нарушава природни склад и како се могу смањити штетни утицаји на природно окружење чиме развијају свест о потреби, значају и начинима заштите животне средине.

Животно и радно окружење

Упознавање подручја човековог рада и производње, занимања и послова у области технике и технологије треба реализовати уз активну улогу ученика и примену одговарајућих медија. Омогућити ученицима да идентификују одређена занимања којима се људи баве и послове који се обављају у оквиру тих занимања као и техничка средства која се при томе користе. Тако ће упозна- ти основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју и развити критички однос који укључује разматрање ширег контекста технике и њеног утицаја на човека и планету Земљу с еколошког, економског, културолошког и социолошког аспекта.

Упознати ученике са техником, техничким достигнућима и значајем технике и технологије. Указати на значај наставе технике и технологије у циљу стицања техничке културе, тј. техничке писмености и неопходност усвајања одређених знања о техничким уређајима који нас окружују, добробитима која доносе, начину рада, могућим опасностима, развијањем вештина које омогућују креативност и иновативност у дизајнирању и изради техничких сред- става као и сигурно и правилно њихово коришћење. Тако ученици стичу и одређена сазнања о разним професијама што ће им касније помоћи при професионалном усмеравњу и опредељивању.

С обзиром да се кабинет за технику и технологију и рад у њему разликује од других кабинета у школи, ученици треба да упознају специфичност рада, распоред и организацију радних места као и правила понашања и рада у кабинету. Посебну пажњу треба посветити безбедности на раду приликом коришћења алата и при- бора. Указати на ситуације које могу због непоштовања правила понашања или неправилне употребе алата и прибора бити потенцијалне опасности, као и на примену мера заштите на раду.

Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу, ученици углавном упознају скоро свакодневно у својим домовима. Уз активну улогу ученика и примену мултимедија указивати на правилну употребу и евентуалне последице у случају непридржавања упутстава за коришћење и неисправности техничких апарата у домаћинству (усисивач, миксер, разне грејалице и др.).

Препоручени број часова за реализацију ове наставне теме је 6.

Саобраћај

Ова област је изузетно важна јер се ученици петог разреда осамостаљују и шире радијус свог кретања, а статистика говори да у нашој земљи још увек велики број деце страда у саобраћају. По природи њиховог узраста још увек нису довољно пажљиви у саобраћају где могу бити пешаци, путници, возачи бицикла и дечијих возила. Зато је тежиште исхода на безбедном понашању и преузимању личне одговорности ученика за понашање у саобраћају. Употреба заштитне опреме при вожњи бицикла и других дечијих вози- ла, као и коришћење сигурносних појасева у возилу је најважнији исход који треба постићи. Ученици треба да се на интересантан и очигледан начин упознају са правилима и прописима кретања пешака и бициклиста у саобраћају, начинима регулисања саобраћаја и безбедном кретању од школе до куће, да упознају хоризонталну, вертикалну и светлосну сигнализацију. За реализацију ових наставних садржаја треба користити одговарајуће мултимедије, а за практично увежбавање могу се користити полигони у оквиру школе или саобраћајне макете које могу израдити и ученици на редовним часовима или у раду слободних активности, као и коришћењем рачунарске симулације.

Ученици имају прилику да упознају разне професије у области регулисања друмског саобраћаја и могућности и процене сопствених потенцијала и интересовања у вези са тим професијама.
Препоручени број часова за реализацију ове области је 14.

Техничка и дигитална писменост

Циљ наставне теме је да ученици овладају вештинама употребе информационо-комуникационих технологија у техници и схвате њихову природну повезаност. У оквиру препорученог броја часова планирано је да се ученици упознају са техничким цртежом и обрадом дигиталне слике на рачунару. Техничко цртање представља универзални језик и основу техничке писмености у графичким комуникацијама у свим подручјима технике и свакодневном животу. Технички цртеж је средство размене информација у техници, од његовог настанка до производ- ње тј. од идеје до реализације. Ученици развијају вештине читања и израде једноставнијих техничких цртежа и израду техничке документације. Ученике треба научити како се скицом може изразити идеја и како се применом правила (стандарда) израђује технички цртеж. Ученици треба да упознају формате папира и основни прибор за техничко цртање. Инсистирати на правилном коришћењу прибора за техничко цртање увежбавањем приликом геометријског цртања (паралелне линије, нормалне линије, кружнице). Потребно је да сваки ученик самостално нацрта једноставан технички цртеж у одређеној размери користећи одговарајуће врсте линија као и елементе котирања.
Планирани исходи у области употребе и примене информационо-комуникационих технологија у техници у петом разреду се првенствено односе на правилно и безбедно коришћење дигиталних уређаја (рачунар, лаптоп, таблет, мобилни телефон, тв, дигитални фотоапарат, веб камера) а потом и на овладавање вештинама обраде дигиталне слике на рачунару у циљу стицања одговарајућих компетенција које се односе на документовање и дизајн. Ово је једна од основних вештина које су неопходне у стицању општих предузетничких компетенција. Препоручује се наставницима да са ученицима у пару вежбају пренос података између рачунара и екстерних уређаја (мобилни телефон, фотоапарат) а да сваки ученик самостално реализује процедуре током рада на рачунару. Такође је препорука да сваки ученик (користећи знања и вештине које је сте- као на часовима информатике и рачунарства) реализује једноставну вежбу уметања фотографије у одговарајући програм за обраду текста и уређивање документа. Где год је то могуће, треба користи- ти Интернет претрагу и приступ online ресурсима.
Препоручени број часова за реализацију ове области је 16.

Ресурси и производња

Ученике треба упознати са појмом природних ресурса на Земљи и са значајем њиховог очувања. Тежиште ове теме је на енергији и материјалима. Назначити основне изворе енергије као важан ресурс за живот људи, технолошке процесе и производњу без улажења у детаље. Упознати ученике са начином коришћења и претварања у неке корисне облике њима већ познатих извора енергије воде, ветра и Сунца.
Други важан ресурс су материјали. Упознати ученике са пој- мом и поделом материјала (природни, вештачки). Врсте и својства материјала (физичка, хемијска и механичка): дрво, папир, текстил, кожа објаснити на елементарном нивоу. Начин обраде материјала (принципи деловања алата за механичку обраду материјала, испитивање материјала). Припрема за обраду. Приказати правилно коришћење алата за ручну обраду материјала, извођење операција и заштита на раду: обележавање, сечење, завршна обрада (бушење, равнање, брушење). Избор материјала, операција и алата и редоследа њихове примене. Рециклажа материјала и заштита животне средине. Поступно увођење ученика у рад са алатом при извођењу разних операција мења суштински карактер наставе технике и технологије - обрада материјала тако постаје средство креативног изражавања, а не циљ у настави технике и технологије.
Програм се реализује у форми предавања (теоретска настава) и вежби.
Приликом вежбања са алатима и при обради материјала потребно је да ученици своје идеје исказују самостално. Препорука је да ученици, на крају ове области, направе план израде и само- стално израде најмање три једноставна модела.
Препоручени број часова за реализацију ове области је 20.

Конструкторско моделовање

У овом делу програма ученици реализују заједничке пројекте примењујући претходно стечена знања и вештине из области об- ликовања и обраде материјала, употребе ИКТ-а у техници и техничког цртања.

Циљ наставне теме је постављање циљева и приоритета, планирање, доношење одлука, тимски рад, комуникацијске вештине, као и развијање упорности, позитивног односа према раду, способностима решавања проблема, самопроцењивања и критичког мишљења.
Препорука је да се пројекти реализују у паровима или малим групама.
Наставник упознаје ученике са правилима рада у групи, поделом посла и одговорностима, са динамиком и роковима за реализацију пројектних активности. Ученици се сами опредељују за одређену активност у оквиру групе. Пружа им се могућност да реализују своју идеју која је у складу са њиховим интересовањима и способностима при чему се постиже потпуна диференцијација и индивидуализација наставе. Ученици самостално истражују ин- формације за пројектни задатак користећи информационо-комуникационе технологије, налазе решење, формирају идеју, израђују техничку документацију, планирају и реализују сопствени производ. Идентификација и избор материјала и алата за реализацију пројекта врше се уз подршку наставника. У том процесу, ученици усвајају и примењују знања, развијају вештине, ставове, одговорност и самосталност. Препорука је да се користе материјали и технологије које су ученици упознали у претходној области. Ученици самостално врше мерење и обележавање. Обрада материјала може се вршити индивидуално али је препорука да ученици раде у пару, чиме развијају способност сарадње и социјалних вештина. По завршетку, ученици самостално представљају производ/модел, усмено образлажући ток реализације, процењујући оствареност резултата и предлог унапређења. Тежиште оваквог рада није на квалитету коначног продукта већ на процесу који има своје кораке и на сарадничким односима у раду у групи. Наставник је ту пажљиви посматрач, помагач када је то потребно, давалац повратне информације и неко ко охрабрује. Ученицима јасно треба указати да се и на неуспелим продуктима може много научити ако се схвати где су грешке направљене. Дискутовати са ученицима и о цени понуђених решења. Нагласити важност доброг планирања буџета потребног за његову реализацију као и негативних последица лоших прорачуна. На тај начин ученике полако оспособљавати да размишљају предузетнички и развијати им основне компетенције везане за финансијску писменост.
Препоручени број часова за реализацију ове области је 16.

III. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се процес и продукти учења.
У процесу оцењивања потребно је узети у обзир све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност и др.).
Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у пита- њу, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).
Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у уче- њу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

Наставни предмет: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Разред: **пети**
Годишњи фонд часова 36 часа

ЦИЉ:

- **Циљ** наставе и учења информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

ГОДИШЊИ ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА

ИНФОРМАТИКЕ И РАЧУНАРСТВА

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА	**36**
За обраду новог градива	**19***
За друге типове часа	**17**

Број наставних тема	**4**
Број наставних јединица	**25**

* Часови су подељени на часове обраде и вежбања, али је, због специфичности предмета, већина часова комбинована.

ЦИЉ:

- **Циљ** наставе и учења информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

УЏБЕНИК ЗА УЧЕНИКЕ:

Информатика и рачунарство 5, уџбеник за пети разред основне школе- Марина Петровић, Зорица Прокопић, БИГЗ

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ:

Информатика и рачунарство 5, уџбеник за пети разред основне школе- Марина Петровић, Зорица Прокопић, БИГЗ

Уџбеник, Microsoft Office Корак по корак- СЕТ; А. Аббас, В. Маринковић, Б. Стругар- „Од забаве до знања“, Београд, 2007.;_____

Драган Маринчић- „Рачунарство и информатика-збирка задатака“, PS Београд, 2001. ; Драган Цветковић- „ Задаци из математике и информатике“ Рачунарски факултет, СЕТ, Београд, 2006.; PS часописи и друга литература из области хардвера и софтвера._____

КОРЕЛАЦИЈА: Сви предмети

НАСТАВНА СРЕДСТВА: штампани материјал, електронски материјал, софтвер_____

СИСТЕМАТИЗАЦИЈА ГРАДИВА: Планирана су 2 часа систематизације и то на крају обрађених тема као што су: Рачунарство и ИКТ.

Редни број теме	Број часова по темама	Назив теме	Број часова за обраду новог градива	Број часова за друге типове часа
1.	9	**ИКТ**	6	3
2.	5	**ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ**	3	2
3.	16	**РАЧУНАРСТВО**	10	6
4.	6	**ПРОЈЕКТНА НАСТАВА**	0	6

ИСХОДИ

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

ИКТ:

– – наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу
– правилно користи ИКТ уређаје

– именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја
– прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса
– прилагоди радно окружење кроз основна подешавања
– креира дигитални слику и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички)
– креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички)
– примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа
– креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички)
– сачува и организује податке
– разликује основне типове датотека

ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ

– реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја;
– доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и заштиту животне средине
– разликује безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног понашања на интернету
– реагује исправно када дођу у контакт са непримереним садржајем или са непознатим особама путем интернета
– приступа интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај
– информацијама на интернету приступи критички
– спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на интернету
– разуме значај ауторских права
– препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем
– рационално управља временом које проводи у раду са технологијом и на интернету

РАЧУНАРСТВО

– изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке
– схвати математичко-логички смисао речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”, израза „ако...онда”
– зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, дељења с остатком, Еуклидов алгоритам) и интерпретира их алгоритамски
– наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема
– креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу
– сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби
– користи математичке операторе за израчунавања
– објасни сценарио и алгоритам пројекта
– анализира и дискутује програм
– проналази и отклања грешке у програму

ПРОЈЕКТНА НАСТАВА

– сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању резултата и закључака
– одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта
– наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка

– вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен
– поставља резултат свог рада на интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника

Наставни предмет: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.111

Разред Пети

Годишњи фонд часова 72 часа + 54 часа (обавезне физичке активности ученика)

ОБЛАСТ/ТЕМА		ИСХОДИ ПО ЗАВРШЕТКУ ТЕМЕ УЧЕНИК ЋЕ БИТИ У СТАЊУ ДА:	САДРЖАЈИ
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ		примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) икористи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и са- гледа сопствени моторички напредак	Обавезни садржаји Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	**Атлетика**	комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама	Обавезни садржаји Техника истрајног трчања Истрајно трчање - припрема за крос Техника спринтерског трчања Техника високог и ниског старта
	Спортска гимнастика	одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим крета- њима, изводи ротације тела користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуа-цијама и игри процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици	Обавезни садржаји Вежбе на тлу Прескоци и скокови Вежбе у упору
	Основе тимских и спортских игара	користи елементе технике у игри примењује основна правила рукомета у игри учествује на унутародељенским такмичењима	Обавезни садржаји Рукомет/минирукомет: Основни елементи технике и правила; вођење лопте, хватања и додавања лопте, шутирања на гол, финтирање, принципи индивидуалне одбране основна правила рукомета/минирукомета Спортски полигон
	Плес и ритмика	изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу игра народно коло изведе кретања у различитом ритму изведе основне кораке плеса из народне традиције других кул- тура	Обавезни-садржаји Покрети уз ритам и уз музичку пратњу Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац” Народно коло из краја у којем се школа налази
ФИЗИЧКА И ЗДРАВ СТВЕНА КУЛТУРА (Реализује се кроз све наставне области и	**Физичко вежбање и спорт**	објасни својим речима сврху и значај вежбања користи основну терминологију вежбања поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама	Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању Основна правила Рукомета/минирукомета и Малог фудбала Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчи- ма супротне и сопствене екипе) Чување и одржавање материјалних добара која се користе у фи- зичком и здравственом васпитању

теме уз практичан рад)		примени мере безбедности током вежбања одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин користи различите изворе информација за упознавање са разно-врсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом” примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ван-редним ситуацијама препозна лепоту покрета и кретања у физичком вежбању и спорту направи план дневних активности	Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту „Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација) Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта Значај развоја физичких способности за сналажење у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...) Физичко вежбање и естетика (правилно обликовање тела) Планирање дневних активности
	Здравствено васпитање	наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље разликује здраве и нездраве начине исхране направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ на-ставника. примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања препозна врсту повреде правилно реагује у случају повреде чува животну средину током вежбања	Физичка активност, вежбање и здравље Основни принципи вежбања и врсте физичке активности Одржавање личне опреме за вежбање и поштовање здравствено- хигијенских мера пре и после вежбања Лична и колективна хигијена пре и после вежбања Утицај правилне исхране на здравље и развој људи Исхрана пре и после вежбања Прва помоћ: значај прве помоћи, врсте повреда. Вежбање и играње на чистом ваздуху - чување околине приликом вежбања

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

– Биологија,Географија,Музичка култура,Ликовна култура, Информатика,Математика ,Српски језик

УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Концепција физичког и здравственог васпитања заснива се на јединству часовних, ванчасовних и ваншколских организационих облика рада, као основне претпоставке за остваривање циља кроз достизање исхода и стандарда овог васпитно-образовног подручја.

Главна промена у савременој концепцији и пракси образовања и васпитања, па тако и у програму премета физичко и здравствено васпитање, је померање тежишта са наставних садржаја на јасно дефинисане исходе, односно са наставних садржаја на процес учења и његове резултате.

Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли у предмету физичко и здравствено васпитање, и учешћем у обавезним физичким активностима. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности ученика у три предметне области:

- физичке способности,
- моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине и
- физичка и здравствена култура.

Они омогућавају да се циљ овог предмета достигне у складу са предметним и међупредметним компетенцијама и стандардима постигнућа. Исходи не прописују структуру, садржаје и организацију на- ставе, као ни критеријуме и начин вредновања ученичких постигнућа.

Циљ и исходи предмета се остварују кроз наставу физичког и здравственог васпитања (у трајању од 2 школска часа недељно) и обавезне физичке активности сваког ученика (у трајању од 1,5 школски час недељно). Програм петог разреда базиран је на континуитету усвојених знања, вештина, ставова и вредности из првог циклуса основног образовања и васпитања.

Настава физичког и здравственог васпитања усмерена је према индивидуалним разликама ученика, које се узимају као критеријум у диференцираном приступу, па самим тим неопходно је упутити ученика или групу ученика, на олакшане или проширене садржаје у часовној, ванчасовној и ваншколској организацији рада.

Где је неопходно, програмске садржаје потребно је реализовати према полу.

Обавезни организациони облици рада:

А. часови физичког и здравственог васпитања;

А1. обавезне физичке активности ученика;

Остали облици рада (ванчасовне и ваншколске активности):

Б. слободне активности - секције,

В. недеља школског спорта,

Г. активности у природи (кросеви, зимовање, летовање - кам- повање...),

Д. школска и ваншколска такмичења

Ђ. корективно-педагошки рад.

ОБАВЕЗНИ ОРГАНИЗАЦИОНИ ОБЛИЦИ РАДА

А. Часови физичког и здравственог васпитања

Наставне области:

I Физичке способности

На свим часовима као и на другим организационим облицима рада, посебан акценат се ставља на:

- развијање физичких способности које се континуира- но реализује у уводном и припремном делу часа путем вежби обликовања. Део главне фазе часа може се користи за развој основних физичких способности узимајући у обзир утицај који наставна тема има на њихов развој. Методе и облике рада наставник бира у складу са потребама и могућностима ученика и материјално-техничким условима за рад;
- подстицање ученика на самостално вежбање;
- учвршћивање правилног држања тела.

Програм развоја физичких способности је саставни део годишњег плана рада наставника.

Праћење, вредновање и евидентирање физичких способности ученика спроводи се на основу Приручника за праћење физичког развоја и развоја моторичких способности ученика у настави физичког васпитања, (Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, 2016).

II Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине

Усвајање моторичких знања, умења и навика, остварује се кроз примену обавезних и препоручених програмских садржаја атлетике, гимнастике, спортских игара, плеса, ритмичке гимнастике, пливања, примењујући основне дидактичко-методичке принципе и методе рада неопходне за достизање постављених исхода.

Усвојена знања, умења и навике треба да омогуће ученицима њихову примену у спорту, рекреацији и специфичним животним ситуацијама.

Стицање знања, умења и навика је континуирани процес индивидуалног напредовања ученика у складу са његовим психо-физичким способностима.

Ученицима који нису у стању да усвоје неке од садржаја, за- дају се вежбања слична али лакша од предвиђених или предвежбе.

Уколико ученик не достигне предвиђени исход, оставља се могућност да исти достигне у наредном периоду.

Усавршавање неких моторичких задатака је континуирани процес без обзира на садржаје програма (техника ходања, трчања, примена научене игре итд.).

У раду са напреднијим ученицима реализују се препоручени садржаји или садржаји из наредних разреда. Кроз процес реализације програма неопходно је пратити способности ученика за поје- дине спортове.

III. Физичка и здравствена култура

Достизањем исхода ове наставне области, ученици стичу знања, вештине, ставове и вредности о вежбању (основним појмовима о вежби, како се неко вежбање изводи и чему конкретна вежба и вежбање служи), физичком васпитању, спорту, рекреацији и здрављу.

Посебно планиране и осмишљене информације о вежбању и здрављу преносе се непосредно пре, током и након вежбања на часу.

Ова наставна област остварује се кроз све организационе облике рада у физичком и здравственом васпитању и обухвата: формирање правилног односа према физичком вежбању, здрављу и раду; развијање и неговање фер-плеја; препознавање негативних облика понашања у спорту и навијању; вредновање естетских вредности у физичком вежбању, рекреацији и спорту; развијање креативности у вежбању; очување животне средине, као и развија- ње и неговање здравствене културе ученика.

Поред наведеног у овој области потребно је радити на: неговању патриотских вредности (народне традиције и мултикултуралности); формирању правилног односа према различитостима, чувању материјалних добара, неговању друштвених вредности итд.

А Обавезне физичке активности ученика

Физичке активности ученика доприносе остваривању постављеног циља и исхода физичког и здравственог васпитања. Ове активности организују се у оквиру редовног распореда или према посебном распореду у складу са просторним могућностима школе и потребама ученика у трајању од 1,5 час недељно.

План рада ових активности је саставни је део планирања у физичком и здравственом васпитању.

Школа се може определити за један од понуђених начина организације ових активности на предлог Стручног већа. Начин организације ових активности је саставни део Школског програма и Годишњег плана рада школе.

Начини организације рада обавезних физичких активности ученика:

- реализују се у трајању од 45 минута, једном у току недеље. У школама које имају одговарајуће материјално-техничке и просторне услове, фонд од 1А школског часа односно 22,5 минута, на недељном нивоу, може се реализовати тако што ће ученици сваке друге недеље имати још један час ових активности, или на други начин који предложи Стручно веће физичког и здравственог васпитања. Ради ефикаснијег рада и обухваћености свих ученика дозвољено је спајање два одељења истог разреда. Два наставника раде истовремено са два одељења<

- реализују се у трајању од 45 минута, једном у току недеље. Фонд од школског часа односно 22,5 минута, на недељном нивоу, реализује се кумулативно, једном у тромесечју, у укупном трајању од 6 школских часова, односно 4,5 сати.

Стручно веће може предложити неки други начин организације ових активности, посебно уколико се школа определи да ове активности реализује изван школе (пливање, скијање, клизање, оријентиринг итд.).

Програмски садржаји обавезних физичких активности

Обавезни програмски садржаји ових активности су:

- Кондиционо вежбање ученика у трајању од најмање 20 минута;

- Мали фудбал:

1. Вођење и контрола лопте,
2. Примање лопте и додавање лопте различитим деловима стопала,
3. Шутирање на гол и основе игре у нападу (откривање),
4. Одузимање лопте и основе игре у одбрани (покривање),
5. Вежбе са два и три играча,
6. Игра са применом основних правила за мали фудбал.

Препоручени програмски садржаји ових активности:

- Обучавање и усавршавање елемената предвиђених препорученим наставним садржајима:

1. Атлетике;
2. Гимнастике;
3. Плеса и ритмике;
4. Других активности предвиђених програмом школских такмичења.

- Мали фудбал:

1. колективна игра у одбрани и нападу,
2. техника игре голмана,
3. игра уз примену правила

ВАНЧАСОВНЕ И ВАНШКОЛСКЕ АКТИВНОСТИ

План и програм ових активности предлаже Стручно веће и саставни је део годишњег плана рада школе и школског програма.

Б. Слободне активности - секције

Формирају се према интересовању ученика. Наставник сачињава посебан програм узимајући у обзир материјалне и просторне услове рада, узрасне карактеристике и способности ученика. Уколико је неопходно, секције се могу формирати према полу учени- ка. Ученик се у сваком тренутку може се укључити у рад секције.

В. Недеља школског спорта

Ради развоја и практиковања здравог начина живота, развоја свести о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности, као и превенције насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције, школа у оквиру Школског програма реализује недељу школског спорта.

Недеља школског спорта обухвата:

- такмичења у спортским дисциплинама прилагођеним узрасту и могућностима ученика;
- културне манифестације са циљем промоције физичког вежбања, спорта и здравља (ликовне и друге изложбе, фолклор, плес, музичко-спортске радионице, слет...);
- ђачке трибине и радионице (о здрављу, историји физичке културе, спорту, рекреацији, „ферплеју”, последицама насиља у спорту, технолошка достигнућа у вежбању и спорту и др.).

План и програм Недеље школског спорта сачињава Стручно веће физичког и здравственог васпитања у сарадњи са другим стручним већима (ликовне културе, музичке културе, историје, информатике...) и стручним сарадницима у школи, водећи рачуна да и ученици који су ослобођени од практичног дела наставе физичког и здравственог васпитања, буду укључени у организацију ових активности.

Г. Активности у природи (кросеви, зимовање, летовање)

Из фонда радних дана, предвиђених заједничким планом, школа организује активности у природи:

- пролећни крос (дужину стазе одређује стручно веће);
- зимовање - организује се за време зимског распуста (обука скијања, клизања, краћи излети са пешачењем или на санкама, и др.);
- летовање - организује се за време летњег распуста у трајању од најмање седам дана (логоровање, камповање итд.).

Д. Школска и ваншколска такмичења

Школа организује и спроводи обавезна унутаршколска спортска такмичења, као интегрални део процеса физичког васпитања према плану Стручног већа и то у:

- спортској гимнастици (у зимском периоду);
- атлетици (у пролећном периоду),
- најмање једној спортској игри (у току године).

Школа може планирати такмичења из других спортских гра- на или игара уколико за то постоје услови и интересовање ученика (плес, оријентиринг, бадминтон, између две или четири ватре, полигони итд.).

Ученици могу да учествују и на такмичењима у систему школских спортских такмичења Републике Србије, која су у складу са наставним планом и програмом.

Ђ. Корективно-педагошки рад и допунска настава

Ове активности организују се са ученицима који имају:

- потешкоће у савладавању градива;
- смањене физичке способности;
- лоше држање тела;
- здравствене потешкоће које онемогућавају редовно похађа- ње наставе.

За ученике који имају потешкоће у савладавању градива и ученике са смањеним физичким способностима организује се допунска настава која подразумева савладавање оних обавезних програмских садржаја, које ученици нису успели да савладају на редовној настави, као и развијање њихових физичких способности;

Рад са ученицима који имају лоше држање тела подразумева:

- уочавање постуралних поремећаја код ученика;
- саветовање ученика и родитеља;
- организовање додатног превентивног вежбања у трајању од једног школског часа недељно;
- организовање корективног вежбања у сарадњи са одговарајућом здравственом установом.

Рад са ученицима са здравственим потешкоћама организује се искључиво у сарадњи са лекаром специјалистом, који одређује врсту вежби и степен оптерећења.

Ослобађање ученика од наставе физичког и здравственог

васпитања

Ученик може бити ослобођен само од практичног дела програма наставе за одређени период, полугодиште или целу школску годину на основу препоруке изабраног лекара.

Ученик ослобођен практичног дела у обавези је да присуствује часовима. За рад са ослобођеним ученицима наставник сачињава посебан програм рада базиран на усвајању теоријских и васпитних садржаја у складу са програмом и у корелацији са садржајима других предмета.

Ослобођеним ученицима треба пружити могућност да:

- суде, воде статистику, региструју резултат или прате ниво активности ученика на часу или школском такмичењу,

- направе едукативни постер или електронску презентацију, припреме репортажу са спортског догађаја,

- прате и евидентирају активност ученика на часу уз помоћ наставника и на други начин помажу у организацији, часовних, ванчасовних и ваншколских активности.

Исходи за ученике ослобођене од практичног дела наставе

По завршетку теме ученик ће бити у стању да:

- Наведе основна правила, гимнастике, атлетике, спортске игре, пливања;

- Дефинише основна здравствено-хигијенска правила вежбања;

- Презентује и анализира информације о физичком вежбању, спорту, здрављу, историји спорта, актуелним спортским подацима итд.);

- Учествује у организацији Недеље школског спорта и школских такмичења.

Планирање васпитно-образовног рада

Дефинисани исходи су важан део и незаобилазан елемент процеса планирања наставе и учења. Дефинисани као резултати учења на крају сваког разреда, током планирања рада потребно је одредити временску динамику у односу на бављење појединим исходима током школске године. Неопходно је посебну пажњу обратити на исходе које није могуће достићи током једног или више часова, већ је у ту сврху потребно реализовати различите активности током године.

Облици наставе

Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:

- теоријска настава (до 4 часа);

- практична настава (68-72 часа).

Теоријска настава

Посебни теоријски часови могу се организовати само у оним ситуацијама када не постоје услови за реализацију наставе у просторима за вежбање или алтернативним објектима, и као први час у полугодишту. На тим часовима детаљније се обрађују садржаји предвиђени темама Физичко вежбање и спорт и Здравствено вас- питање уз могући практичан рад у складу са условима.

Максималан број часова без практичног рада не би требало да буде већи од четири (4) у току школске године.

При планирању теоријских садржаја неопходно је узети у обзир: садржај програма, претходна искуства ученика, садржаје других предмета (корелацију - међупредметне компетенције).

Практична настава

Број часова по темама планира се на основу, процене наставника, материјално-техничких и просторних услова. Наставне теме или поједини садржаји за које не постоје услови за реализацију могу бити замењени одговарајућим темама или садржајима програма за које постоје одговарајући услови. Оквирни број часова по темама:

1. Атлетика (16);

2. Гимнастика (16);

3. Основе тимских и спортских игара: Рукомет - минирукомет; (16)

4. Ритмика и плес (4);

5. Тестирање и мерење (6-8).

Програм физичког и здравственог васпитања остварује се реализацијом обавезних и препоручених садржаја.

Обавезни садржаји су они које је неопходно спровести у раду са ученицима узимајући у обзир способности ученика, матери- јално-техничке и просторне услове.

Препоручени садржаји су они које наставник бира и реализује у раду са ученицима (групама или појединцима), који су са- владали обавезне садржаје, узимајући у обзир ниво достигнутости исхода, потребе ученика и услове за рад.

Физичке способности

При планирању кондиционог вежбања у главној фази часа, треба узети у обзир утицај наставне теме на физичке способности ученика и применити вежбе чији делови биомеханичке структуре одговарају основном задатку главне фазе часа и служе за обучавање и увежбавање (обраду и утврђивање) конкретног задатка. Методе вежбања које се примењују у настави су тренажне методе (континуирани, понављајући и интервални метод, кружни тренинг, и др.), пилагођене узрасним карактеристикама ученика. У раду са ученицима примењивати диференциране облике рада, дозирати вежбања у складу са њиховим могућностима и примењивати одговарајућу терминологију вежби. Време извођења вежби и број понављања, задају се групама ученика или појединцима у складу са њиховим способностима, водећи рачуна о постизању што веће радне ефикасности и отималзацији интензитета рада. Акценат се ставља на оне моторичке активности којима се најуспешније супротставља последицама хипокинезије.

Препоручени начини рада за развој физичких способности ученика.

1. Развој снаге

- без и са реквизитима,
- на справама и уз помоћ справа.

2. Развој покретљивости

- без и са реквизитима,
- уз коришћење справа,
- у помоћ сувежбача.

3. Развој аеробне издржљивости

- истрајно и интервално трчање,
- вежбање уз музику - аеробик,
- тимске и спортске игре,
- други модели вежбања.

4. Развој координације

- извођење координационих вежби у различитом ритму и променљивим условима (кретање екстремитетима у две равни).

5. Развој брзине и експлозивне снаге

- једноставне и сложене структуре кретања изводити максималним интензитетом из различитих почетних положаја, изазване различитим чулним надражајима (старт из различитих положаја итд.),
- штафетне игре,
- извођење вежби различитом максималном брзином (бацања, скокови, акробатика, шутирања, ударци кроз атлетику, гимнастику, тимске и спортске игре).

За ученике који из здравствених разлога изводе посебно одабране вежбе, потребно је обезбедити посебно место за вежбање.

Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине

1. Атлетика

Садржаји атлетике се реализују у јесењем и пролећном периоду.

Обавезни садржаји

Истрајно трчање: вежбе технике; континуирано и интервално трчање;

Спринтерско трчање: вежбе технике трчања, (ниски скип, високи скип, забацивање потколенице, гребајући корак, итд), ниски старт и фазе трчања;

Скок увис прекорачном техником; техника скока увис кроз фазе (залет, отскок, прелазак летвице и доскок). Обучавање технике врши се у целини а по потреби рашчлањивањем на фазе.

Бацање лоптице у даљ: обучавање кроз фазе (залет и избачај) и усвајање вежбе у целини. Корелација са вежбама из рукомета (доножни корак, замах и техника избачаја дугим замахом).

Препоручени садржаји:

Ови садржаји се примењују у раду са ученицима који су са- владали обавезне садржаје применом одговарајуће методике рада.

- Скок удаљ основни елементи згрчне технике - реализовати кроз фазе;

2. Спортска гимнастика

Садржаји се реализују у зимском периоду.

Обавезни садржаји

Ученике је неопходно поделити по полу и према способностима. Поставити више радних места. На сваком часу увести нови задатак уз понављање претходних. Док једна група обрађује нови садржај, остале групе понављају обрађене садржаје. Промена радних места врши се након одређеног броја понављања. Нпр. група које није прошла неки задатак на часу исти ће реализовати на следећем часу. Ученику који не може да изведе задату вежбу даје се олакшани задатак. Након неколико обрађених наставних јединица ове наставне теме, планом предвидети садржаје других наставних тема (спортска или тимска игра и др.) у циљу интензификације наставе. Гимнастички полигон осмислити према степену усвојености обрађених садржаја и претходих знања.

- Вежбе на тлу: колут напред, колут назад, став о плећима - „свећа”, мост из лежања на леђима; вага претклоном и заножењем; став на шакама уз помоћ; премет упором странце „звезда”.

- Прескок: разношка (до 110 ст);

- Ниска греда: боком поред греде;

суножним одскоком наскок на греду суножно (једна нога мало испред друге);

различити начини ходања: у успону, са згрченим предножењем, са заножењем, са одножењем, са високим предножењем;

скок суножним одскоком, суножни доскок на место одскока; вага претклоном и заножењем; саскок згрчено.

Препоручени садржаји

- Вежбе на тлу: колут напред и назад - варијанте (нпр: из става раскорачног колут напред до става раскорачног, из става раскорачног колут назад до става раскорачног); Колут летећи; Мост за- клоном;

3. Основе тимских и спортских игара

Садржаји рукомета реализују се на часовима физичког и здравственог васпитања, а малог фудбала на обавезним физичким активностима-ученика.

3.1. Рукомет - минирукомет Обавезни садржаји

- Обучавање елемената технике и тактике са лоптом: држање лопте: једном и обема рукама, плитки и дубоки хват;

вођење лопте: у месту са променом висине вођења, променом руке, променом положаја; вођење лопте бочним и дубинским кретањем; праволинијски, са променом брзине и руке којом се води; променом правца кретања; вођење у кретању са заустављањем у два корака; дриблинг над пасивним и активним противником (игра „1 на 1”); додавање лопте: једном руком „кратким замахом” (смер на- пред, укосо, у страну); „дугим замахом” уз примену неког од залета (бочни-доножни, бочни-заножни); хватање лопте: у висини груди и главе; хватање непрецизно бачених лопти (бочних, изнад висине главе, у висини колена); хватање котрљајућих лопти; хватање и додавање лопте у кретању;

шутирање: чеони шут и скок шут у даљ и вис; финтирање: (једнострука финта у јачу страну).

- Обучавање индивидуалних елемената технике и тактике без лопте:

у фази напада - позиционирање играча, утрчавање у празне просторе, промена смера кретања, откривање за пријем лопте;

у фази одбране - одбрамбени став и кретање у ставу; заустављање нападача, одузимање лопте од противничког нападача, пресецање путање лопте код додавања, блок; елементи технике голмана - (основни став, кретање на голу, одбрана високих и ниских лопти, одбрана шутева са позиције крила, одбрана седмерца)

позиционирање играча у нападу и одбрани 6:0; игра на два гола (3 на 3, 4 на 4); игра уз примену основних правила уважавајући усвојени ниво претходно обучаваних елемената.

Препоручени садржаји

- Обучавање елемената технике и тактике играча са лоптом: вођење лопте: вежбе вођења са радом ногу (кроз ноге, по- ред и испред тела);

вођење две лопте;

додавање лопте: додавање „дугим замахом” - чеони залет; додавање лопте изведеним начинима; додавања са изменом места

хватање лопте: хватање једном руком

шутирање: бочни шут са отклоном, шутирање пивотмена,

шут са крилне позиције

финтирање: једнострука финта у „слабију страну”.

- Обучавање групних и колективних елемената тактике игре: извођење слободног ударца;

укрштања играча у фази напада, игра 5:1 и 5+1

4. Плес и ритмика;

Обавезни садржаји

Планирати вежбе које је неопходно поновити из програма млађих разреда (докорак, галоп, дечији поскоци, полкин корак...). Дати могућност ученику или групи ученика да изабере музику и осмисли ритмичку вежбу на основу усвојених елемената. Са вијачом приме- нити „скокове кроз вијачу”, прескакање вијаче галопом и суножним поскоцима. Обрадити прве две варијанте народног кола „Моравац”

Препоручени садржаји

Вежбе са вијачом усложити наизменичним прескоцима на левој и десној нози и у кретању. Вежбе са ло Основне варијанте народног кола из краја у коме се школа налази;

5. Тестирање и мерење

Праћење физичког развоја и моторичких способности спроводи се на почетку и крају школске године, из простора кардио- респираторне издржљивости (процена аеробног капацитета), телесног састава (посебно телесне масноће), мишићне снаге, издржљивости у мишићној снази, гипкости и агилности. Модел континуираног праћења физичког развоја и моторичких способности у настави физичког и здравственог васпитања, батерија тестова, критеријумске референтне вредности и начин њиховог тумачења, организација и протокол тестирања као педагошке импликације детаљно су објашњени у наведеном приручнику.

Тестирање ученика могуће је спровести на часовима обавезних физичких активности.

Оквирни број часова по темама обавезних физичких активности

1. Основе тимских и спортских игара:

Мали фудбал (18);

2. Друге активности предвиђене програмом стручног већа (36).

Дидактичко-методички елементи

Основне карактеристике часова:

- јасноћа наставног садржаја;
- оптимално коришћење расположивог простора, справа и реквизита;
- избор рационалних облика и метода рада;
- избор вежби оптималне образовне вредности;
- функционална повезаност свих делова часа - унутар једног и више узастопних часова једне наставне теме.

Уколико на часу истовремено вежбају два одељења, настава се спроводи одвојено за ученике и ученице.

Приликом избора облика рада неопходно је узети у обзир просторне услове рада, број ученика на часу, број справа и реквизита и динамику обучавања и увежбавања наставног задатка.

Избор дидактичих облика рада треба да буде функцији рационалне организације и интензификације часа, као и достизања по- стављених исхода.

Праћење и оцењивање

Исходи представљају добру основу за праћење и процену по- стигнућа ученика, односно креирање захтева којима се може утврдити да ли су ученици достигли оно што је описано одређеним исходом. Исходи помажу наставницима у праћењу, прикупљању и бележењу постигнућа ученика. Како ће у процесу вредновања ис- користити исходе наставник, сам осмишљава у односу на то који се начин праћења и процене њему чини најрационалнијим и најкориснијим. Поред тога, постојање исхода олакшава и извештавање родитеља о раду и напредовању ученика.

У процесу оцењивања пожељно је користити лични картон ученика (евиденција о процесу и продуктима рада ученика, уз коментаре и препоруке) као извор података и показатеља о напре- довању ученика. Предности коришћења личног картона ученика су вишеструке: омогућава континуирано и систематично праћење напредовања, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја, представља, подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији увид у различите области по- стигнућа (јаке и слабе стране) ученика.

У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе физичког и здравственог васпитања, препоручује се да наставник подједнако, континуирано прати и вреднује:

- Активност и однос ученика према физичком и здравственом васпитању који обухвата:
- вежбање у адекватној спортској опреми;
- редовно присуствовање на часовима физичког и здравственог васпитања и обавезним физичким активностима;
- учествовање у ванчасовним и ваншколским активностима и др.
- Приказ једног од усвојених комплекса општеприпремних вежби (вежби обликовања),
- Достигнут ниво постигнућа моторичких знања, умења и на- вика (напредак у усавршавању технике):

Атлетика:

Приказ технике спринтерског и истрајног трчања; приказ технике, скока увис прекорачна техника (маказе);

Спринтерско трчање 30-50 т на време, бацање лоптице до 200 §г у даљ. Истрајно трчање у трајању од 6 минута.

Трчање школског кроса.

Спортска гимнастика:

Вежбе на тлу: колут у напред, колут у назад, став о шакама уз помоћ, мост из лежања, став на плећима „свећа”;

Прескок: разношка уз помоћ;

Вежбе у упору:

- паралелни разбој: наскок у упор са повишења (шведска клу- па, сандук, столица...), предњихом сед разножно, приножити једном и саскок,
- ниско вратило: упор одскоком, издржај, саскок у почетни положај;

Вежбе у вису (вратило/кругови): њих и саскок предњихом.

Пењања: приказ технике пењања уз шипку и конопац.

Рукомет:

Контрола лопте у месту и кретању (вођење);

Вођење лопте праволинијски са променом правца кретања (левом и десном руком);

Хвата и додаје лопту у висини главе и рамена;

Шутира једном техником;

Мали фудбал:

Додавање унутрашњом страном стопала и примање лопте ђоном и унутрашњом страном стопала;

Вођење и шут на гол једном техником;

Додавање, примање лопте у и шут на гол у кретању.

Плес и ритмика:

Замаси, кружења, трчања, поскоци и скокови без реквизита. Поскоци и скокови кроз вијачу.

Народно „Моравац” коло уз музику (прва и друга варијанта).

Индивидуални напредак моторичких способности сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање. Приликом оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, степен спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом оцењивања узима се у обзир индивидуални напредак његов индивидуални напредак у односу на претходна достигнућа и могућности као и ангажовање ученика у наставном процесу.

Код ученика ослобођених од практичног дела наставе, наставник прати и вреднује:

- ниво остварености исхода из области Физичка и здравствена култура;
- учешће у организацији ваннаставних активности.

Педагошка документација

- Дневник рада за физичко и здравствено васпитање;
- Планови рада физичког и здравственог васпитања и обавезних физичких активности ученика: план рада стручног већа, годишњи план (по темама са бројем часова), месечни оперативни план, план ванчасовних и ваншколских активности и праћење њихове реализације.

- Писане припреме: форму и изглед припреме сачињава сам наставник уважавајући: временску артикулацију остваривања, циљ часа, исходе који се реализују, конзистентну дидактичку структуру часова, запажања након часа;

- Радни картон: наставник води за сваког ученика. Радни картон садржи: податке о стању физичких способности са тестирања, оспособљености у вештинама напомене о специфичностима ученика и остале податке неопходне наставнику.

Педагошку документацију наставник сачињава у писаној, а по могућности и електронској форми.

3.13. Програми обавезних изборних предмета у петом разреду

Наставни предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Разред: ПЕТИ

Циљ наставе:

Општи циљ програма је оспособљавање ученика за активно учешће у животу школе проширивањем практичних знања о демократији, њеним принципима и вредностима на нивоу функционисања школе.

Задаци наставе:

- да се ученици упознају са школским правилима и процедурама
- да се ученици уведу у разумевање функционисања органа управљања школе и стручних тела
- да се ученици упознају са правилима и одговорностима свих актера на нивоу школе
- да се код ученика развију комуникацијске вештине неопходне за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења
- да се ученици обуче техникама групног рада
- да се код ученика развије способност критичког просуђивања и одговорност одлучивања и делања
- да се ученици подстакну и оспособе за активно учешће у животу школе развијањем вештина за унапређење услова школског живота кроз праксу

Активности:

- наставника је да мотивише ученика за рад, тако што ће развијати и одржавати њихова интересовања за живот и рад у школи и давати лични пример позитивне заинтересованости за сва питања од важности за унапређење живота у заједници;
- организује наставу, тако што ће поставити циљеве рада, планирати садржаје, средства и опрему, наставне облике и методе рада, као и време потребно за реализацију;
- развија и одржава партнерску комуникацију са ученицима, тако што ће постављати питања, захтеве, давати своје мишљење, подстицати ученике да они износе своја гледишта, подстицати интеракцију, пружати повратну информацију итд.
- уважава и реагује на потребе групе и појединаца, дели одговорност, демократски управља разредом

Наставни предмет: Грађанско васпитање
Разред: пети
Годишњи фонд часова: 36

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	Број часова	
				за обраду	за остале типове часа
- да се ученици упознају са школским правилима и процедурама - да се ученици уведу у разумевање функционисања органа управљања школе и стручних тела	I ТЕМА Упознавање са основним	септембар, октобар 1, 2, 3, 4, 5, 6	Дијалошка, текстуална,	2	4

- да се ученици упознају са правилима и одговорностима свих актера на нивоу школе - да се код ученика развију комуникацијске вештине неопходне за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења - да се ученици обуче техникама групног рада - да се код ученика развије способност критичког просуђивања и одговорност одлучивања и делања - да се ученици подстакну и оспособе за активно учешће у животу школе развијањем вештина за унапређење услова школског живота кроз праксу	елементима програма		дискусија, радионица Фронт., Инд., групно		
- да се ученици упознају са школским правилима и процедурама - да се ученици уведу у разумевање функционисања органа управљања школе и стручних тела - да се ученици упознају са правилима и одговорностима свих актера на нивоу школе - да се код ученика развију комуникацијске вештине неопходне за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења - да се ученици обуче техникама групног рада - да се код ученика развије способност критичког просуђивања и одговорност одлучивања и делања - да се ученици подстакну и оспособе за активно учешће у животу школе развијањем вештина за унапређење услова школског живота кроз праксу	II ТЕМА Сагледавање услова школског живота	октобар, новембар 7, 8, 9, 10	Дијалошка, текстуална, дискусија, радионица Фронт., Инд., групно	2	2
- да се ученици упознају са школским правилима и процедурама - да се ученици уведу у разумевање функционисања органа управљања школе и стручних тела - да се ученици упознају са правилима и одговорностима свих актера на нивоу школе - да се код ученика развију комуникацијске вештине неопходне за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења - да се ученици обуче техникама групног рада - да се код ученика развије способност критичког просуђивања и одговорност одлучивања и делања - да се ученици подстакну и оспособе за активно учешће у животу школе развијањем вештина за унапређење услова школског живота кроз праксу	III ТЕМА Избор проблема на коме ће се радити	новембар 11	Дијалошка, текстуална, дискусија, радионица Фронт., Инд., групно	0	1
- да се ученици упознају са школским правилима и процедурама - да се ученици уведу у разумевање функционисања органа управљања школе и стручних тела - да се ученици упознају са правилима и одговорностима свих актера на нивоу школе - да се код ученика развију комуникацијске вештине неопходне за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења - да се ученици обуче техникама групног рада - да се код ученика развије способност критичког просуђивања и одговорност одлучивања и делања - да се ученици подстакну и оспособе за активно учешће у животу школе развијањем вештина за унапређење услова школског живота кроз праксу	IV ТЕМА Сакупљање података о изабраном проблему	новембар, децембар 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19	Дијалошка, текстуална, дискусија, радионица Фронт., Инд., групно	3	5

- да се ученици упознају са школским правилима и процедурама - да се ученици уведу у разумевање функционисања органа управљања школе и стручних тела - да се ученици упознају са правилима и одговорностима свих актера на нивоу школе - да се код ученика развију комуникацијске вештине неопходне за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења - да се ученици обуче техникама групног рада - да се код ученика развије способност критичког просуђивања и одговорност одлучивања и делања - да се ученици подстакну и оспособе за активно учешће у животу школе развијањем вештина за унапређење услова школског живота кроз праксу	V ТЕМА Активизам и партиципација – план акције	дцембар, јануар, фебруар, март, април 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31	Дијалошка, текстуална, дискусија, радионица Фронт., Инд., групно	4	8
- да се ученици упознају са школским правилима и процедурама - да се ученици уведу у разумевање функционисања органа управљања школе и стручних тела - да се ученици упознају са правилима и одговорностима свих актера на нивоу школе - да се код ученика развију комуникацијске вештине неопходне за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења - да се ученици обуче техникама групног рада - да се код ученика развије способност критичког просуђивања и одговорност одлучивања и делања - да се ученици подстакну и оспособе за активно учешће у животу школе развијањем вештина за унапређење услова школског живота кроз праксу	VI ТЕМА Јавна презентација плана акције	мај 32	Дијалошка, текстуална, дискусија, радионица Фронт., Инд., групно	0	1
- да се ученици упознају са школским правилима и процедурама - да се ученици уведу у разумевање функционисања органа управљања школе и стручних тела - да се ученици упознају са правилима и одговорностима свих актера на нивоу школе - да се код ученика развију комуникацијске вештине неопходне за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења - да се ученици обуче техникама групног рада - да се код ученика развије способност критичког просуђивања и одговорност одлучивања и делања - да се ученици подстакну и оспособе за активно учешће у животу школе развијањем вештина за унапређење услова школског живота кроз праксу	VII ТЕМА Осврт на научено - евалуација	мај, јун 33, 34, 35, 36	Дијалошка, текстуална, дискусија, радионица Фронт., Инд., групно	2	2

Наставни предмет: ВЕРСКА НАСТАВА

Разред: ПЕТИ

Циљ и задаци:

ЦИЉ
Примарни циљ предмета је да ученици на основу старозаветне историје уоче да Бог није одустао од остварења свог првобитног плана о свету, и поред чињенице да је први човек Адам одбио да оствари план Божији
ЗАДАЦИ
Ученици треба да:
а) уоче да Бог није напустио свет после греха првог човека;
б) стекну свест о томе да Бог никада не напушта човека ма какав грех он учинио;
в) уоче да Бог није одустао од првобитног циља због кога је створио свет;
г) уоче сличност у структури старозаветне и новозаветне цркве.

Наставни предмет: Верска настава
Разред: пети
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наставне теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	за остале типове часа				
1.		2	Увод	септембар		
2.	2		Припрема света за долазак Сина Божијег у свет (Бог није одустао од свог плана да створени свет живи вечно и поред одбијања првог Адама да тај план спроведе у дело).	септембар	Ученици треба да: уоче да Бог није напустио свет после греха првог човека;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
3.	3	2	Избор Аврама и његових потомака као почетак Цркве (Стари Завет између Бога и људи).	октобар	стекну свест о томе да Бог никада не напушта човека ма какав грех он учинио;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције

4.	4	2	Аврам и јеврејски народ као праслика Христа и Цркве.	новембар/децембар	уоче да Бог није одустао од првобитног циља због кога је створио свет;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
5.	10	5	Десет Божијих заповести (однос човека према Богу и другом човеку у старозаветној Цркви).	децембар-април	уоче сличност у структури старозаветне и новозаветне цркве	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
6.	2	4	Старозаветни мотиви у православној иконографији	април-јун	да ученици на основу старозаветне историје уоче да Бог није одустао од остварења свог првобитног плана о свету, и поред чињенице да је први човек Адам одбио да оствари план Божији	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције

Наставни предмет: РУСКИ ЈЕЗИК

Циљ и задаци предмета руски језик за пети разред:

Циљ

Циљ наставе страног језика у основном образовању заснива се на потебама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика.

Циљ наставе страног језика у основном образовању јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који се учи, као и да настави да на вишем нивоу образовања и самостално учење истог или других страних језика.

Учење другог страног језика, ослањајући се на искуства и знања стечена учењем првог страног језика, поспешује стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције и развијање свести о језичком богатству ужег и ширег окружења.

Општи стандарди

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика. Поред тога, ученик уочава значај личног залагања у процесу учења страног језика.

Посебни стандарди

Разумевање говора

Ученик разуме једноставну усмену поруку исказану савременим језиком, не дужу од две до три минуте, и то на нивоу глобалног разумевања (основно обавештење из поруке), на нивоу селективног разумевања (проналажење тражене информације). Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука (монолог, краћи разговор, кратка информација).

Разумевање писаног текста

У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик треба да је у стању да искаже једноставну усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста, самостално или уз помоћ наставника.

Писмено изражавање

У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик пише кратке поруке (до 30 речи).

Интеракција

Ученик остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама.

Знања о језику

Препознаје основне принципе граматичке и социолингвистичке компетенције.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Разумевање говора

На крају 5. разреда ученик треба да:
1) препознаје страни језик који учи међу другим страним језицима;
2) препознаје гласове у говорном ланцу, нарочито оне којих у матерњем језику нема;
3) разуме оне изразе које наставник употребљава током часа да би дао упутства за рад и друго;
4) разуме кратке дијалоге и монолошка излагања до пет реченица, које исказује природним темпом наставник, други ученици или их чује преко звучног материјала, а који садрже искључиво језичку грађу обрађену током петог разреда;
5) разуме једноставне дечје песме и бројалице у вези са обрађеном тематиком.

Усмено изражавање и интеракција

На крају 5. разреда ученик треба да:

1) разговетно изговара гласове, посебно оне које наш језик не познаје, акцентује речи, поштује ритам и интонацију при спонтаном говору и читању;
2) ступи у дијалог и у оквиру четири-пет реплика, постављањем и одговарањем на питања, води разговор у оквирима комуникативних функција и лексике обрађених током петог разреда;
3) монолошки, без претходне припреме али уз наставников подстицај, у три до пет реченица представи себе или другога, уз помоћ питања саопшти садржај дијалога или наративног текста, или опише ситуацију, слику и лице, предмет, односно животињу;
4) интерпретира кратке, тематски прилагођене песме и бројалице/рецитације.

Интеракција

Ученик треба да:
 реагује вербално или невербално на упутства и постављена питања,
 поставља једноставна питања,
 изражава допадање или недопадање,
 учествује у заједничким активностима на часу (у пару, у групи, итд.),
 тражи разјашњења када нешто не разуме.

Разумевање писаног текста

У 5. разреду ученик треба да:

1) упозна и, када је у питању позната језичка грађа, савлада технике читања у себи и гласног читања;
2) упозна основна правила графије и ортографије;
3) разуме упутства за израду вежбања у уџбенику и радним листовима;
4) разуме смисао кратких писаних порука и илустрованих текстова о познатим темама (око 50 речи)

Писмено изражавање

У 5. разреду ученик треба да:

1) упозна основна правила графије, ортографије и интерпункције у оквиру усмено стечених језичких знања;
2) допуњава и пише речи и кратке реченице на основу датог модела, слике или другог визуелног подстицаја;
3) допуњава честитку;
4) пише личне податке (име, презиме и адресу);
5) кратко одговори на једноставна питања (ко, шта, где) која се односе на обрађене теме, ситуације у разреду или њега лично.

Знања о језику

У 5. разреду ученик треба да:

1) препознаје шта је ново научио;
2) схвата значај познавања језика;
3) увиђа могућности позитивног трансфера знања и стратегија стечених учењем првог стреаног језика;
4) користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
5) разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичком активностима.

Наставни предмет: Руски језик
Разред: пети
Годишњи фонд часова: 72

Редни број наставе теме	**Број часова**		**НАСТАВНА ТЕМА**	**Временска динамика (месец)**	**ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)**	**Начин остваривања програма**
	за обраду	**за остале типове часа**				

1	5	5	„Семь шагов”	IX 1,2,3,4,5,6,7,8 X 9,10	- умети да се представе приликом упознавања, коришћењем најједноставнијихих поздрава на састанку и растанку: Привет! Здравствуйте! Меня зовут… Как тебя зовут? Как твоя фамилия? До свидания. Пока; - усвојити обрасце за комуникативну функцију упознавања, представљања себе и других, давање и тражење основних информација о другима. Биће у стању да поздраве, отпоздраве, примењујући најједноставнија језичка средства у комуникативној ситуацији упознавања; - знати да поставе кратка питања и да дају кратке одговоре по обрасцу: Кто это? – Это девочка. Что это? – Это книга, као и кратке потврдне и одричне одговоре: Это книга? – Да, это книга. Это скрипка? – Нет, это гитара; - овладати словима руске азбуке (штампаним и писаним), усвојити појам акцента и правило о читању слова О; - умети да разликују увек тврде од увек меких сугласника, као и позиције у којима се (не) пише слово „јери” Ы; - усвојити систем самогласника (а – я; э – е; ы – и; о – ё; у – ю) у руском језику, писање и читање, примењујући основна правила изговора; - умети да кажу и напишу бројеве до 10; усвојиће појам патронима у руском језику (Николай Сергеевич Костров); умеће да попуне први формулар на руском језику (давањем писане информације о себи); - знати да постављају питања и дају одговоре којима се изражавају године, по обрасцу: Сколько тебе лет? Мне… лет. - Усвајањем језичког материјала прве лекције ученици ће овладати компетенцијама на основном нивоу, који су предвиђени општим стандардима постигнућа за други страни језик (1.1.2, 1.1.6, 1.1.14, 1.1.17, 1.1.24, 1.2.2, 1.3.2.).	Наставник даје упутства, поставља питања, даје објашњења, подстиче активност ученика, организује време на часу Ученици слушају, одговарају на питања, постављају једни другима питања, изводе дијалоге
2	4	8	„В путь, друзья!”	X 11,12,13,14,15,16,17 XI 18,19,20,21,22	- усвојити комуникативну функцију (питања и одговоре) исказивања својине у првом и другом лицу једнине и множине, умеће да примене кратка питања користећи упитну интонацију или заменицу *Чей? Чья? Чьё? Чьи?*, на пример: *Чей это брат? – Это мой (твой, наш, ваш) брат. Чьё это письмо? – Это моё (твоё, ваше, наше) письмо. Это твой брат? – Да, это мой брат.*	Наставник објашњава и даје упутства, поставља питања, пише слова, проверава да ли ученици правилно пишу, подстиче активност ученика, организује време на часу Ученици читају састав, слушају и памте нову лексику,

					Чья это сестра? – Это наша (моя, твоя, ваша) сестра. Чьи это книги? – Это мои (твои, наши, ваши) книги. Это ваши книги? – Да, это наши книги. - научити да примене изразе за исказивање припадности у првом и другом лицу једнине и множине (питања и одговори) коришћењем конструкције: *У тебя есть карандаш? – Да, у меня есть карандаш.* - усвојити основну лексику за исказивање времена: годишња доба, називе за дане у недељи, прилоге за време: *Что? (лето, зима, утро, вторник…)* *Когда? (зимой, летом, утром, во вторник…);* - проширити знања новим поздравима: *доброе утро; спокойной ночи, добрый день…* - овладати основним граматичким облицима номинатива једнине и множине именица (*ученик, ручка, окно*), као и вештином разликовања рода именица; - допунити знања основних бројева учењем бројева од 10 – 20, и коришћењем облика год – года – лет приликом изражавања година: *(Сколько тебе лет? – Мне / тебе десять лет / четыре года / один год…);* - упознаће се с појмом звучних и безвучних сугласника и моћи ће да их разликују по аналогији са матерњих језиком; - усвојити прошло време и умети правилно да користе облике у мушком, женском, средњем роду и у множини у питањима и одговорима: *Где ты был/была? Куда он ходил? Что она делала? Когда вы прочитали…?* - упознаће се са обрасцем: кому? + надо, можно, нельзя + инфинитив глагола *(Кому что надо делать): Мне надо учить; Тебе нельзя шуметь.* - Усвајањем језичког материјала друге лекције ученици ће овладати компетенцијама на основном нивоу, који су предвиђени општим стандардима постигнућа за други страни језик (1.1.1, 1.1.5, 1.1.6, 1.1.10, 1.1.15, 1.1.17, 1.2.1).	одговарају на питања, пишу слова
3	4	6	„Мой папа хороший”	XI 23,24,25	- ученици ће усвојити основну лексику за означавање чланова породице (*дядя, тётя, семья, фамилия)*, као и неке специфичности лексике у руском језику у односу на матерњи;	Наставник објашњава и даје упутства, поставља питања, подстиче активност

				XII 26,27,28,29,30,31,32	- усвојиће и проширити комуникативну функцију представљања себе и других примењујући једноставну лексику по обрасцу (*Очень приятно. Рад/-а знакомству.);* - усвојиће комуникативну функцију исказивања припадања / неприпадања (*у кого кто или что есть?),* као и: *у кого НЕТ кого / чего? (У меня нет брата. У Маши нет сестры.);* - проширије знања у комуникативној функцији изражавања својине (поседовања) помоћу генитива именица и личних заменица (ко кога има и ко на кога личи): *у меня,* *у тебя, у брата, у мамы…;* - усвојиће нова фонетска знања, нпр. *скучно, сердце;* - биће у стању да укратко, једноставном лексиком, опишу чланове своје породице (ко су, шта раде); - ученици ће усвојити бројна културолошка знања: упознаће се са бројањем спратова на руском језику, са руском традицијом и особеностима испијања чаја, али и са значењем палачинки у руској традицији, упознаће Санкт Петербург. - Усвајањем језичког материјала треће лекције ученици ће проширити већ усвојена знања. Осим тога, овладаће и новим компетенцијама на основном нивоу, који су предвиђени општим стандардима постигнућа за други страни језик (1.1.4, 1.1.8, 1.1.11, 1.1.12, 1.1.19, 1.1.23, 1.2.4, 1.3.1).	ученика, организује време на часу Ученици слушају, одговарају на питања, изводе дијалоге, пишу, контролишу једни друге и исправљају грешке
	1	2	„Теремок” и Контролни	XII 33 I 34,35		
4	5	8	„Лучшее время года”	I 36,37,38,39 II 40 41,42,43,44,45 III 46,47	- научиће комуникативну функцију за исказивање времена (у метеоролошком смислу), на пример: *Сейчас зима, зимой идёт снег; зимой холодно – летом тепло,* као и лексику везану за годишња доба у граматичкој форми именица и прилога (*лето* *– летом*); - биће у стању да примене комуникативне функције честитања, ситуације давања и примања поклона: *С днём рождения! Пусть исполнятся мечты…!* Умеће да честитају Нову годину и друге празнике: *С Новым*	Наставник објашњава и даје упутства, поставља питања, подстиче активност ученика, организује време на часу Ученици слушају, одговарају на питања, изводе дијалоге, пишу, такмиче се

					годом! С Рождеством! Христос воскресе! - упознаће се са начинима исказивања сопственог мишљења: *по-моему, я думаю…;* - знаће да примене датив у функцији правца кретања *(К кому/чему?): Мы ходим к нему,* *Он идёт к школе…;* - упознаће се с мозгалицом/игром танграм; - научиће инструментал с предлозима *под* и *над* (исказивање места: *под столом, над деревом);* с предлогом *с* у изразу *поздравить кого с чем?* - усвојиће нова културолошка знања: о руској салати, празничним обичајима и храни која се традиционално спрема за неке празнике; - усвојиће нова језичка/граматичка знања: садашње време у комуникативној функцији описивања активности. - У четвртој лекцији ученици надограђују стечена знања, унапређују компетенције којима су већ овладали, допуњавајући их следећим (такође на основном нивоу): 1.1.3, 1.1.4,1.1.9, 1.1.11, 1.1.21, 1.1.22, 1.2.4, 1.3.1.	
5	4	6	„Трус не играет в хоккей”	III 48,50,51,52,53 IV 54,55,56,57,58	- усвојити нову лексику – називе за разне спортове: *хоккей, шахматы, танцы…;* - умеће да једноставним језичким средствима причају о свом хобију: *заниматься чем?* *– я занимаюсь спортом, мы занимаемся чтением…;* - усвојиће употребу глагола *ИГРАТЬ* са предлозима *В* и *НА: я играю в хоккей; Иван играет на гитаре* уз примену акузатива и локатива именица; - умеће да примене глаголе кретања *ИДТИ – ХОДИТЬ; ЕХАТЬ – ЕЗДИТЬ куда? – в* *школу, на море, в кино, в Москву;* - усвојиће комуникативну функцију исказивања времена, тј. умеће да постављају питања и дају одговоре у вези са гледањем на сат: *Который час? – Сейчас пять часов / Сейчас три часа* (време као цео сат и половина), *два часа тридцать минут*…са акцентом на именици *час / часа / часов;* - усвојиће глагол *ЛЮБИТЬ*, односно акузатив именица уз овај глагол: *любить что? –* *футбол; любить что делать – играть в футбол;* - усвојиће нове културне садржаје: занимљивости о Пушкину, о руским спортистима, научиће песму *Трус не играет в хоккей…,* упознаће *Королевство кривых зеркал,*	Наставник објашњава и даје упутства, поставља питања, пише, проверава да ли ученици правилно пишу, подстиче активност ученика, организује време на часу Ученици слушају, одговарају на питања, пишу, такмиче се

					сазнаће занимљивости о Мили Јововић. - У петој лекцији наставља се унапређивање компетенција ученика на основном нивоу. Приоритетни стандарди у овој лекцији то су: 1.1.1, 1.1.9, 1.1.11, 1.1.16, 1.1.18, 1.1.24, 1.2.3, 1.3.4	
		3	Писмени задатак	IV 59,60 V 61		
6	5	6	„Коля и Маша”	V 62,63,64,65,66,67,68 VI 69,70,71,72	- ученици ће усвојити комуникативне функције за исказивање допадања / недопадања: *Кому что / кто (не) нравится? Что ты (не) любишь? Что тебе (не) нравится?* - усвојиће нову лексику – називе за одевне предмете, као и комуникативну функцију описивања предмета (како се зову предмети, које су боје: *жёлтая юбка, чёрные кроссовки, синие джинсы);* - ученици ће моћи да примењују номинатив и акузатив именица и придева (у једнини и множини): *Какой это цвет? Что мне одеть? – Надень белую рубашку.* *Вот красный свитер. Надень красный свитер.* - усвојиће комуникативну функцију исказивања просторних односа и умеће да пруже основна обавештења о оријентацији у простору, тј. о правцу кретања: *Я иду до … чего (театра)? Памятник стоит у… чего (театра)?* *Как дойти до… (театра) чего? Иди прямо / налево / направо…;* - сазнаће нове занимљивости о Чехову и друге културолошке информације: упознаће нека руска национална јела (*пельмени, борщ*), колаче (*пирожное Картошка*), ресторане *(Теремок)* - проширије језичка знања усвајањем нових глагола кретања: *ЛЕТЕТЬ – ЛЕТАТЬ* - У шестој лекцији наставља се унапређивање компетенција ученика на основном нивоу општих стандарда за други страни језик у основној школи. У последњој лекцији приоритетни су: 1.1.2, 1.1.3, 1.1.6,	Наставник објашњава и даје упутства, поставља питања, подстиче активност ученика, организује време на часу Ученици слушају, одговарају на питања, пишу

					1.1.9, 1.1.12, 1.1.15, 1.1.16, 1.1.21, 1.1.24, 1.2.3, 1.2.4, 1.3.4. - На крају петог разреда ученици достижу готово све компетенције са основног нивоа постигнућа у: разумевању говора, разумевању писаног текста, усменом и писаном изражавању, као и на пољу медијације. Ученици владају и предвиђеном лингвистичком компетенцијом, а поседују и извесна интеркултурна знања.	

3.14. Слободне наставне активности

Наставни предмет: ЧУВАРИ ПРИРОДЕ

(1 ЧАС НЕДЕЉНО, 36 ЧАСОВА ГОДИШЊЕ)

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Основни циљеви овог изборног предмета јесу да се код ученика:

- развије функционална писменост из области животне средине
- и усвоје и примене концепти одрживог развоја.

Задаци наставе предмета *Чувари природе* за пети разред су:

- развијање значаја образовања за животну средину
- развијање вредности, ставова, вештина и понашања у складу са одрживим развојем
- развијање здравог односа према себи и другима
- умеће да се на основу стечених знања изаберу квалитетни и здрави стилови живота
- примењивање рационалног коришћења природних ресурса
- препознавање извора загађивања и уочавања последица
- стицање способности за уочавање, формулисање, анализирање и решавање проблема везаних за животну средину
- развијање радозналости, активног учешћа и одговорности
- и подизање нивоа свести о личном ангажовању у заштити и очувању животне средине, природе и биодиверзитета.

Садржај програма *Чувари природе* је везан за животну средину и одрживи развој, који је подељен у пет поглавља:

- **компоненте животне средине** (ваздух, вода, земљиште, биодиверзитет)
- **претње животној средини** (урбанизација, бука, отпад, хемикалије)
- **људске активности и њихов утицај на животну средину** (енергија, транспорт, индустрија, пољопривреда, шумарство и туризам)
- **глобални изазови** (климатске промене, смањивање озонског омотача, киселе кише, пренасељеност и питања везана за мора и океане)
- **вредности** (етика и вредности везане за потрошачке навике, људско здравље и животну средину, људска права и одговорност за будућност Земље, као и остали социјални аспекти).

Наставни програм Чувари природе за пети разред основне школе

.

Редни број	Наставни предмет	Наставна тема	Обрада нове наставне јединице	Утврђивање, понављање градива	Систематизација градива	Остали типови часа	Годишњи фонд часова
	Чувари природе	4	16	15	2	3	36

5. разред

Ред. бр. теме	НАЗИВ ТЕМЕ	Број часова			
		Обрада нове наставне јединице	Лабораторијске вежбе, практични рад, теренски рад	Понављање, утврђивање, провера знања, систематизација	Укупно
I	ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЧОВЕКА У ПРИРОДИ	4	3	8	15
II	ПРИРОДНА БОГАТСТВА (РЕСУРСИ) И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ	4	0	4	8
III	ИЗВОРИ И ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	5	0	3	8
IV	БИОДИВЕРЗИТЕТ – БИОЛОШКА РАЗНОВРСНОСТ	3	0	2	5
	Прво полугодиште	**4**	**3**	**8**	**15**
	Друго полугодиште	**12**	**0**	**9**	**21**
	УКУПНО	**16**	**3**	**17**	**36**
	Заступљеност у %	**44,5**	**8,5**	**47**	**100**

ОПЕРАТИВНИ ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА

Наставна тема	Редни број	Наставна јединица	Тип часа
ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЧОВЕКА У ПРИРОДИ	1.	Основни појмови из области животне средине	Обрада
	2.	Основни појмови из области животне средине	Утврђивање
	3.	Утицај човека на животну средину	Обрада
	4.	Основни појмови из области животне средине	Утврђивање
	5.	Концепт одрживог развоја	Обрада
	6.	Концепт одрживог развоја	Утврђивање
	7.	Природна равнотежа	Обрада
	8.	Природна равнотежа	Утврђивање
	9.	Спровођење акција у заштити и очувању животне средине	Мали пројекти
	10.	Презентација пројеката или акција	Утврђивање
	11.	Вођење сопствене економије и економије природе	Мали пројекти
	12.	Презентација пројеката или акција	Утврђивање

	13.	Квалитетан и здрав стил живота	Мали пројекти
	14.	Презентација пројеката или акција	Утврђивање
	15.	Систематизација градива	Систематизација
ОДГОВАРАН ОДНОС ПРЕМА ОДРЖИВОСТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	16.	Природни ресурси (богатства) – дефиниција, подела и значај	Обрада
	17.	Природни ресурси (богатства) – дефиниција, подела и значај	Утврђивање
	18.	Обновљиви и необновљиви природни ресурси	Обрада
	19.	Обновљиви и необновљиви природни ресурси	Утврђивање
	20.	Жива бића као природни ресурс	Обрада
	21.	Жива бића као природни ресурс	Утврђивање
	22.	Одрживо коришћење ресурса	Обрада
	23.	Одрживо коришћење ресурса	Утврђивање
ИЗВОРИ И ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	24.	Појам, извори и врсте загађивања животне средине	Обрада
	25.	Глобалне промене и глобалне последице	Обрада
	26.	Глобално загревање и последице	Обрада
	27.	Глобално загревање и последице	Утврђивање
	28.	Озонске рупе и последице	Обрада
	29.	Озонске рупе и последице	Утврђивање
	30.	Смањење загађења и отпада. Рециклажа	Обрада
	31.	Глобалне промене	Утврђивање
БИОДИВЕРЗИТЕТ – БИОЛОШКА РАЗНОВРСНОСТ	32.	Дефиниција и појам биодиверзитета	Обрада
	33.	Угрожавање биодиверзитета	Обрада
	34.	Нестајање врста и заштита	Обрада
	35.	Биодиверзитет, угрожавање биодиверзитета и нестајање врста	Утврђивање
	36.	Систематизација градива	Систематизација

Наставни предмет: ЦРТАЊЕ,СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ

		Годишњи програм изпредмета Цртање ,сликање и вајање 5. разред		
Редни бр. наставне теме	**НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ**	**Број часова по теми**	**Број часова за обраду новог градива**	**Број часова за вежбе**
I	**ЦРТАЊЕ**	**12**	**10**	**2**
II	**СЛИКАЊЕ**	**12**	**11**	**1**
III	**ВАЈАЊЕ**	**12**	**11**	**1**
укупно часова		**36**	**32**	**4**
укупно часова у првом полугођу		**17**		
укупно часова у другом полугођу		**19**		

ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ

Циљ васпитно-образовног рада овог изборног предмета јесте да додатно подстиче развој и практичних и теоријских знања ученика која су важна за њихово слободно, спонтано и креативно комбиновање ликовних елемената у области: цртања, сликања, вајања, графике, примењених уметности и визуелних комуникација, а у циљу развоја њиховог креативног мишљења.

Ова изборна настава такође:

- омогућава и подстиче развој учениковог спонтаног и креативног мишљења у областима ликовне културе;
- омогућава и подстиче ученике на савладавање технолошких поступака ликовног рада у оквиру одређених средстава и медијума;
- мотивише ученике на упознавање основних елемената и закономерности ликовног језика;
- развија способности и веће осетљивости ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја;
- ствара услове да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да креативним изражавањем боље упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развија способности ученика за визуелно памћење, за повезивање опажених информација као основе увођења у креативно визуелно мишљење;

- развија већу осетљивост за ликовне и визуелне вредности које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;

- развија моторичке способности ученика и навике за лепо писање;

- континуирано подстиче и прати интересовања за посећивањем музеја, изложби и јача потребе код ученика за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;

- ствара услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;

- омогућава разумевање позитивног емоционалног става према вредностима израженим у делима различитих подручја уметности;

- развија способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

ЦРТАЊЕ (12)

Врсте и својства линије (2)

Стварање различитих вредности линија.

Цртање, цртачки материјали, меке оловке, креде, перо, трска, разни цртачки материјали.

Линија као средство за стварање различитих квалитета површина (2)

Перцепција, стварање различитих вредности квалитета површина.

Цртање, цртачки материјали, меке оловке, креде, перо, трска, разни цртачки материјали.

Естетско процењивање (1)

Односи величина (2)

Перцепција, опажање ритма линија, боја, облика.

Цртање, цртачки материјали, меке оловке, креде, перо, трска, разни цртачки материјали.

Лепо писање са калиграфијом (2)

Перцепција, опажање ритма линија, боја, облика.

Цртање, цртачки материјали, обичне оловке са ознаком "Б" пљоснато заоштрене оловке, метално перо, туш и перо и пенкало, разни цртачки материјали.

Компоновање више ритмичких целина у простору (2) Перцепција, опажање ритма линија, боја, облика. Цртање, сликање и вајање.

Естетско процењивање (1)

СЛИКАЊЕ (12)

Својства сликарских материјала и подлога (2)

Перцепција.

Сликање и цртање разним сликарским и цртачким материјалима.

Ритмичко компоновање боја и облика (2)

Перцепција, опажање ритма линија, боја, облика

Сликање, цртање и вајање, одговарајућа средства и материјали. Коришћење разних материјала за компоновање (2) Перцепција.

Сликање, цртање и колаж; одговарајућа средства и материјали.

Визуелно споразумевање (2)

Перцепција линија, боја и облика.

Сликање, цртање и вајање; одговарајућа средства и материјали.

Временски и просторни низови (цртани филм, стрип) (2+1)

Аперцепција, перцепција - асоцијације у низу покретне слике; боје, мрље, цртежи,облици.

Сликање, цртање и вајање; одговарајућа средства и материјали.

Сликање, естетско процењивање (1)

ВАЈАЊЕ (12)

Вајање, врсте вајарског материјала (4)

Перцепција и аперцепција, стварање различитих вредности форме (конвексно, конкавно; отворено, затворено) и чврсти материјали.

Вајање, глина, гипс и остала одговарајућа средства и чврсти материјали.

Везивање тродимензионалних облика у простору (2)

Перцепција и аперцепција.

Вајање, глина, керамичка глина и остала одговарајућа средства и материјали.

Слободно компоновање (2)

Перцепција и аперцепција.

Вајање, глина, керамичка глина, гипс и остала одговарајућа средства и материјали.

Обликовање употребних премета (ситна пластика, накит) (2+1)

Аперцепција, перцепција.

Вајање, глина, керамичка глина, пластелин, гипс и остала одговарајућа средства и материјали.

Вајање, естетска анализа (1).

Наставни предмет: ХОР И ОРКЕСТАР

Разред: ПЕТИ

Циљ и задаци:

Општи циљ наставе изборног предмета хор и оркестар је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа.
Остали циљеви и задаци су:
да код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем/певањем и суделовањем у школским ансамблима;
да подстиче креативне способности ученика и смисао за колективно музицирање;
да развија навике слушања музике, подстиче доживљај и оспособљеност за разумевање музичких порука;
да подстиче стваралачко ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
да развија критичко мишљење.

Наставни предмет: Хор и оркестар
Разред: пети
Годишњи фонд часова: 36

Р. бр. теме	бр. часова обраде	Бр. осталих типова часа	Наставна тема	садржај	Активности ученика	Активности наставника
1.	5	4	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	-певање песама по слободном избору-групе певача, солисти, хор; -свирање на доступним инструменти-ма-групе, солисти; -основе музичке писмености; -припреме за такмичења и концерте.	-рад у мањим групама: *групе певача; *групе солиста; *групе љубитеља музике различитих жанрова; *хорско певање; *групе младих композитора; *групе за модерни плес; *групе за рад на рачунару; *групе за музичке радионице; *групе водитења *припреме за такмичења и годишњи концерт.;	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
2.	5	0	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	-слушање вокално-инструменталних и кратких инструменталних композиција -дела домаћих и страних композитора;	-групе ученика који воле да слушају разне жанрове, формиране у клуб љубитеља музике, врше одабир музике за слушање, затим је јавно	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја;

				-препознавање различитих тонских боја (гласови, инструменти), темпо, динамика.	представљају присутнима, након тога следи дискусија.	-омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
3.	2	2	СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ	-креирање пратње за композиције одабране за извођење; -креирање покрета уз музику - модерни плес; -импровизаци-ја мелодије на понуђени текст; -импровизаци-ја музике на музичким инструментима- слободан избор.	-групе на креативан начин испољавају своја интересовања и таленте за музичко стваралаштво. Начини деловања: модерни плес, компоновање, креирање пратње, импровизација.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
4.	3	0	ЕТНОМУЗИКО-ЛОГИЈА	-сакупљање старих народних песама, њихоа обрада и и извођење;	- групе које имају интересовање за ову област имају следеће активности: сакупљање старих народних песама, њихова обрада и на крају извођење а Capella, уз пратњу једног или неколико музичких инструмената.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
5.	4	0	РАД НА РАЧУНАРУ	-презентације; -припремање матрица за хорско, групно и солистичко музицирање; -креирање и припремање пкаката за концерте; -остале активности по избору ученика.	-групе имају следеће активности: припремање матрица за извођење, припремање плаката за концерте, припремање презентација и остале активности по избору ученика.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
6.	4	0	МУЗИЧКА РАДИОНИЦА	-активности по избору ученика -група које их реализују.	-ученици бирају своје активности у музичкој радионици по слободном избору.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања;

						-мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
7.	1	2	ВОДИТЕЉИ ПРОГРАМА	-припреме водитеља концерта ученика изборног предмета хор и оркестар за сценски наступ.	- уз помоћ наставнице, припремају текст обраћања публици на концерту; -припремање за сценски наступ.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
8.	3	1	СЛОБОДНЕ МУЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ	-ученици осмишљавају и креирају музичке активности по својој жељи и таленту за одређене области.	-ученици бирају своје активности у музичкој радионици по слободном избору.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.

3.15. Програми обавезних наставних предмета у шестом разреду

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК

Разред: ШЕСТИ

Циљ и задаци

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци наставе српског језика:

− развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
− описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
− поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
− упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
− оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
− уочавање разлике између месног говора и књижевног језика;
− развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
− развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
− увежбавање и усавршавање гласног читања и читања у себи (доживљајног, изражајног, интерпретативног, истраживачког; читање с разумевањем, логичко читање) у складу са врстом текста (књижевним и осталим текстовима);
− оспособљавање за читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
− упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
− поступно и систематично оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
− развијање потребе за књигом, способности да се њоме ученици самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
− поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
− усвајање основних функционалних појмова и теоријских појмова из књижевности, позоришне и филмске уметности;
− упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
− развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;

− навикавање на редовно праћење и критичко процењивање часописа за децу и емисија за децу на радију и телевизији;
− подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
− подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
− васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
− развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци:
− увођење ученика у грађење речи;
− упознавање са гласовним системом;
− упознавање гласовних алтернација, њихово уочавање у грађењу и промени речи;
− утврђивање знања о значењу и функцији придевских заменица;
− стицање основних знања о грађењу и значењима глаголских облика (футур II; имперфекат; плусквамперфекат; императив; потенцијал; трпни глаголски придев; глаголски прилози);
− проширивање знања о сложеној реченици;
− оспособљавање ученика за уочавање разлике између дугих акцената;
− оспособљавање за уочавање и тумачење узрочно-последичних веза у уметничком тексту, за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста и у разним говорним ситуацијама;
− развијање способности за уочавање и тумачење емоција, мотива и песничких слика у лирском тексту;
− постепено упознавање структуре основних облика усменог и писменог изражавања – према захтевима програма.

Наставни предмет: Српски језик
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 144

Наставна тема	Област	Ниво	Шифра	Искази који описују шта ученик/ученица зна и уме на одређеном нивоу
1. Кад се сретну сан и јава	1. Вештина читања и разумевање прочитаног	Основни	CJ.1.1.5	проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима
		Средњи	CJ.2.1.5.	проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)
		Напредни	CJ.3.1.4	чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе
	2. Писано изражавање	Основни	CJ.1.2.1	зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)
		Основни	CJ.1.2.2	саставља разумљиву, граматички исправну реченицу
		Основни	CJ.1.2.3.	саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)
		Основни	CJ.1.2.4.	уме да преприча текст
		Основни	CJ.1.2.7.	зна да се служи Правописом (школским издањем)*
		Основни	CJ.1.2.8	примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима
		Средњи	CJ.2.2.1.	саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан
		Средњи	CJ.2.2.5.	зна правописну норму и примењује је у већини случајева

		Напредни	СЈ.3.2.1.	организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста
		Напредни	СЈ.3.2.5.	зна и доследно примењује правописну норму
	3. Граматика, лексика, народни и књижевни језик	Основни	СЈ.1.3.1.	зна особине и врсте гласова; дели реч на слогове у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама
		Основни	СЈ.1.3.4.	препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи
		Основни	СЈ.1.3.5.	разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела
		Основни	СЈ.1.3.8.	одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима
		Основни	СЈ.1.3.9.	правилно употребљава падеже у реченици и синтагми
		Основни	СЈ.1.3.21.	разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој*
		Средњи	СЈ.2.3.3.	познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи
		Средњи	СЈ.2.3.4.	познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање)
		Средњи	СЈ.2.3.6.	одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима
		Средњи	СЈ.2.3.7.	препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици
		Напредни	СЈ.3.3.1.	дели реч на слогове у сложенијим случајевима
	4. Књижевност	Основни	СЈ.1.4.2.	разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
		Основни	СЈ.1.4.3.	разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
		Основни	СЈ.1.4.5.	препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог
		Основни	СЈ.1.4.6.	препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја)
		Основни	СЈ.1.4.7.	уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
		Основни	СЈ.1.4.9.	способан је за естетски доживљај уметничких дела*
		Средњи	СЈ.2.4.2.	повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација
		Средњи	СЈ.2.4.5.	препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)
		Средњи	СЈ.2.4.8.	уочава разлику између препричавања и анализе дела
		Напредни	СЈ.3.4.2.	издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту
		Напредни	СЈ.3.4.4.	проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту
		Напредни	СЈ.3.4.6.	тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
		Напредни	СЈ.3.4.7.	изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже

2. И ствари имају душу	1.Вештина читања и разумевање прочитаног	Основни	СЈ.1.1.1.	разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи
		Основни	СЈ.1.1.2.	разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање), аргументација, пропаганда *
		Основни	СЈ.1.1.5.	проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима
		Основни	СЈ.1.1.6.	разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног
		Основни	СЈ.1.1.7.	повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту
		Средњи	СЈ.2.1.5.	проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)
		Средњи	СЈ.2.1.7.	препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у таквом тексту
		Напредни	СЈ.3.1.1.	проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)
		Напредни	СЈ.3.1.2.	издваја кључне речи и резимира текст
	2. Писано изражавање	Основни	СЈ.1.2.1.	зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)
		Основни	СЈ.1.2.2.	саставља разумљиву, граматички исправну реченицу
		Основни	СЈ.1.2.3.	саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)
		Основни	СЈ.1.2.4.	уме да преприча текст
		Основни	СЈ.1.2.5.	свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)
		Основни	СЈ.1.2.8.	примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима
		Средњи	СЈ.2.2.1.	саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан
		Средњи	СЈ.2.2.5.	зна правописну норму и примењује је у већини случајева
		Напредни	СЈ.3.2.1.	организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста
		Напредни	СЈ.3.2.2.	саставља аргументативни текст
		Напредни	СЈ.3.2.5.	зна и доследно примењује правописну норму
	3. Граматика, лексика, народни и књижевни језик	Основни	СЈ.1.3.1.	зна особине и врсте гласова; дели реч на слогове у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама
		Основни	СЈ.1.3.5.	разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела
		Средњи	СЈ.2.3.2.	препознаје гласовне промене
		Средњи	СЈ.2.3.4.	познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање)
		Напредни	СЈ.3.3.2.	познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује)

	4. Књижевност	Основни	СЈ.1.4.1.	повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела
		Основни	СЈ.1.4.2.	разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
		Основни	СЈ.1.4.3.	разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
		Основни	СЈ.1.4.5.	препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог
		Основни	СЈ.1.4.7.	уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
		Средњи	СЈ.2.4.1.	повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања
		Средњи	СЈ.2.4.2.	повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација
			СЈ.2.4.6.	одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
		Средњи	СЈ.2.4.8.	уочава разлику између препричавања и анализе дела
		Напредни	СЈ.3.4.6.	тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
		Напредни	СЈ.3.4.7.	изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже
3. У завичају – међу својима	1.Вештина читања и разумевање прочитаног	Основни	СЈ.1.1.5.	проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима
		Основни	СЈ.1.1.6.	разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног
		Средњи	СЈ.2.1.5.	проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)
		Средњи	СЈ.2.1.6.	разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима
		Напредни	СЈ.3.1.3.	издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту
	2.Писано изражавање	Основни	СЈ.1.2.2.	саставља разумљиву, граматички исправну реченицу
		Основни	СЈ.1.2.3.	саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)
		Основни	СЈ.1.2.5.	свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)
		Основни	СЈ.1.2.8.	примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима
		Средњи	СЈ.2.2.1.	саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан
		Средњи	СЈ.2.2.5.	зна правописну норму и примењује је у већини случајева
		Напредни	СЈ.3.2.1.	организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста
		Напредни	СЈ.3.2.5.	зна и доследно примењује правописну норму
		Основни	СЈ.1.3.1.	зна особине и врсте гласова; дели реч на слогове у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама

	3.Граматика, лексика, народни и књижевни језик	Основни	СЈ.1.3.2.	уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације*
		Основни	СЈ.1.3.3.	одређује место реченичног акцента у једноставним примерима
		Основни	СЈ.1.3.4.	препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи
		Основни	СЈ.1.3.6.	препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)
		Основни	СЈ.1.3.7.	разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)
		Основни	СЈ.1.3.8.	одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима
		Основни	СЈ.1.3.12.	познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију; метафору* као лексички механизам
		Средњи	СЈ.2.3.1.	одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме
		Средњи	СЈ.2.3.2.	препознаје гласовне промене
		Средњи	СЈ.2.3.3.	познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи
		Средњи	СЈ.2.3.6.	одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима
		Средњи	СЈ.2.3.10.	зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.), као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава
		Напредни	СЈ.3.3.1.	дели реч на слогове у сложенијим случајевима
		Напредни	СЈ.3.3.2.	познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује)
		Напредни	СЈ.3.3.4.	познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама
	4.Књижевност	Основни	СЈ.1.4.3.	разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
		Основни	СЈ.1.4.6.	препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја)
		Основни	СЈ.1.4.7.	уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
		Средњи	СЈ.2.4.2.	повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација
		Средњи	СЈ.2.4.5.	препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)
		Средњи	СЈ.2.4.6.	одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
4. Говорити о љубави, то је већ помало волети		Напредни	СЈ.3.4.2.	издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту
		Напредни	СЈ.3.4.6.	тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
		Напредни	СЈ.3.4.7.	изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже
		Напредни	СЈ.3.4.8.	повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави*
		Основни	СЈ.1.1.2.	разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање), аргументација, пропаганда *

	1.Вештина читања и разумевање прочитаног	Основни	СЈ.1.1.4.	разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста
		Основни	СЈ.1.1.5.	проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима
		Основни	СЈ.1.1.6.	разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног
		Основни	СЈ.1.1.7.	повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту
		Средњи	СЈ.2.1.5.	проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)
		Средњи	СЈ.2.1.6.	разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима
		Напредни	СЈ.3.1.1.	проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)
		Напредни	СЈ.3.1.2.	издваја кључне речи и резимира текст
	2.Писано изражавање	Основни	СЈ.1.2.1.	зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)
		Основни	СЈ.1.2.2.	саставља разумљиву, граматички исправну реченицу
		Основни	СЈ.1.2.3.	саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)
		Основни	СЈ.1.2.5.	свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)
		Основни	СЈ.1.2.8.	примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима
		Средњи	СЈ.2.2.1.	саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан
		Средњи	СЈ.2.2.2.	саставља вест, реферат и извештај
		Средњи	СЈ.2.2.5.	зна правописну норму и примењује је у већини случајева
		Напредни	СЈ.3.2.1.	организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста
		Напредни	СЈ.3.2.2.	саставља аргументативни текст
		Напредни	СЈ.3.2.5.	зна и доследно примењује правописну норму
	3.Граматика, лексика, народни и књижевни језик	Основни	СЈ.1.3.2.	уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације*
		Основни	СЈ.1.3.4.	препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи
		Средњи	СЈ.2.3.3.	познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи
		Напредни	СЈ.3.3.3.	зна и у свом говору примењује* акценатску норму
		Напредни	СЈ.3.3.4.	познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама
	4.Књижевност	Основни	СЈ.1.4.1.	повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела

		Основни	СЈ.1.4.2.	разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
		Основни	СЈ.1.4.3.	разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
		Основни	СЈ.1.4.4.	препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)
		Основни	СЈ.1.4.7.	уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
		Основни	СЈ.1.4.8.	има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе*
		Средњи	СЈ.2.4.1.	повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања
		Средњи	СЈ.2.4.2.	повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација
		Средњи	СЈ.2.4.6.	одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
		Средњи	СЈ.2.4.7.	разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог
		Средњи	СЈ.2.4.8.	уочава разлику између препричавања и анализе дела
		Напредни	СЈ.3.4.1.	наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива
		Напредни	СЈ.3.4.2.	издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту
		Напредни	СЈ.3.4.6.	тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
		Напредни	СЈ.3.4.7.	изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже
5. Зимска разгледница	1.Вештина читања и разумевање прочитаног	Основни	СЈ.1.1.5.	проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима
		Основни	СЈ.1.1.6.	разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног
		Основни	СЈ.1.1.7.	повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту
		Основни	СЈ.1.3.4.	препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи
		Основни	СЈ.1.3.6.	препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)
		Основни	СЈ.1.3.7.	разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)
		Основни	СЈ.1.3.8.	одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима
	3. Граматика, лексика, народни и књижевни језик	Основни	СЈ.1.3.10.	правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)
		Средњи	СЈ.2.3.3.	познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи
		Средњи	СЈ.2.3.5.	препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
		Средњи	СЈ.2.3.8.	препознаје главна значења и функције глаголских облика
		Напредни	СЈ.3.3.4.	познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама
		Напредни	СЈ.3.3.5.	познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
		Напредни	СЈ.3.3.6.	познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)

	4.Књижевност	Основни	СЈ.1.4.2.	разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
		Основни	СЈ.1.4.3.	разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
		Основни	СЈ.1.4.4.	препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)
		Основни	СЈ.1.4.5.	препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог
		Основни	СЈ.1.4.7.	уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
		Основни	СЈ.1.4.8.	има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе*
		Средњи	СЈ.2.4.1.	повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања
		Средњи	СЈ.2.4.5.	препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)
		Средњи	СЈ.2.4.6.	одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
		Средњи	СЈ.2.4.7.	разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог
		Средњи	СЈ.2.4.8.	уочава разлику између препричавања и анализе дела
		Напредни	СЈ.3.4.2.	издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту
		Напредни	СЈ.3.4.4.	проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту
		Напредни	СЈ.3.4.5.	одређује и именује врсту стиха и строфе
		Напредни	СЈ.3.4.6.	тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
		Напредни	СЈ.3.4.7.	изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже
	1.Вештина читања и разумевање прочитаног	Основни	СЈ.1.1.5.	проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима
		Основни	СЈ.1.1.6.	разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног
		Средњи	СЈ.2.1.1.	чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања*
	2.Писано изражавање	Основни	СЈ.1.2.1.	зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)
		Основни	СЈ.1.2.2.	саставља разумљиву, граматички исправну реченицу
		Основни	СЈ.1.2.3.	саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)
		Основни	СЈ.1.2.7.	зна да се служи Правописом (школским издањем)*
		Основни	СЈ.1.2.8.	примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима
		Средњи	СЈ.2.2.1.	саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан

		Средњи	СЈ.2.2.4.	зна основне особине говорног и писаног језика*
		Средњи	СЈ.2.2.5.	зна правописну норму и примењује је у већини случајева
		Напредни	СЈ.3.2.1.	организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста
		Напредни	СЈ.3.2.5.	зна и доследно примењује правописну норму
	3.Граматика, лексика, народни и књижевни језик	Основни	СЈ.1.3.6.	препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)
		Основни	СЈ.1.3.7.	разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)
6. Породично благо		Основни	СЈ.1.3.8.	одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима
		Средњи	СЈ.2.3.3.	познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи
		Напредни	СЈ.3.3.5.	познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
		Напредни	СЈ.3.3.6.	познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)
	4.Књижевност	Основни	СЈ.1.4.1.	повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела
		Основни	СЈ.1.4.2.	разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
		Основни	СЈ.1.4.3.	разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
		Основни	СЈ.1.4.7.	уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
		Основни	СЈ.1.4.9.	способан је за естетски доживљај уметничких дела*
		Средњи	СЈ.2.4.6.	одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
		Средњи	СЈ.2.4.7.	разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог
		Напредни	СЈ.3.4.6.	тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
		Напредни	СЈ.3.4.7.	изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже
	1.Вештина читања и разумевање прочитаног	Основни	СЈ.1.1.5.	проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима
		Основни	СЈ.1.1.6.	разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног
		Основни	СЈ.1.1.7.	повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту
		Средњи	СЈ.2.1.1.	чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања*
		Средњи	СЈ.2.1.2.	познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање, расправа, реклама)
		Напредни	СЈ.3.1.2.	издваја кључне речи и резимира текст
		Напредни	СЈ.3.1.3.	издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту
		Основни	СЈ.1.2.1.	зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)

	2.Писано изражавање	Основни	СЈ.1.2.2.	саставља разумљиву, граматички исправну реченицу
		Основни	СЈ.1.2.3.	саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)
		Основни	СЈ.1.2.4.	уме да преприча текст
		Основни	СЈ.1.2.8.	примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима
		Средњи	СЈ.2.2.1.	саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан
		Средњи	СЈ.2.2.3.	пише резиме краћег и/или једноставнијег текста
		Средњи	СЈ.2.2.5.	зна правописну норму и примењује је у већини случајева
		Напредни	СЈ.3.2.1.	организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста
7. Љубав је сусрет најлепши на свету		Напредни	СЈ.3.2.2.	саставља аргументативни текст
	3.Граматика, лексика, народни и књижевни језик	Основни	СЈ.1.3.4.	препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи
		Основни	СЈ.1.3.10.	правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)
		Средњи	СЈ.2.3.3.	познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи
		Средњи	СЈ.2.3.8.	препознаје главна значења и функције глаголских облика
		Напредни	СЈ.3.3.6.	познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)
	4.Књижевност	Основни	СЈ.1.4.3.	разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
		Основни	СЈ.1.4.1.	повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела
		Средњи	СЈ.2.4.7.	разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог
		Средњи	СЈ.2.4.8.	уочава разлику између препричавања и анализе дела
		Средњи	СЈ.2.4.9.	уме да води дневник о прочитаним књигама*
		Напредни	СЈ.3.4.6.	тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
		Напредни	СЈ.3.4.7.	изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже
8. Била једном једна бајка	1.Вештина читања и разумевање прочитаног	Основни	СЈ.1.1.5.	проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима
		Основни	СЈ.1.1.6.	разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног
		Основни	СЈ.1.1.7.	повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту
		Напредни	СЈ.3.1.3.	издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту
	2.Писано изражавање	Основни	СЈ.1.2.1.	зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)
		Основни	СЈ.1.2.2.	саставља разумљиву, граматички исправну реченицу
		Основни	СЈ.1.2.3.	саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)

		Основни	СЈ.1.2.6.	влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу
		Средњи	СЈ.2.2.4.	зна основне особине говорног и писаног језика*
		Средњи	СЈ.2.2.1.	саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан
		Напредни	СЈ.3.2.1.	организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста
		Напредни	СЈ.3.2.2.	саставља аргументативни текст
	3.Граматика, лексика, народни и књижевни језик	Основни	СЈ.1.3.10.	правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)
		Основни	СЈ.1.3.15.	одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)
		Средњи	СЈ.2.3.8.	препознаје главна значења и функције глаголских облика
		Напредни	СЈ.3.3.6.	познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)
	4. Књижевност	Основни	СЈ.1.4.2.	разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
		Основни	СЈ.1.4.3.	разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
		Основни	СЈ.1.4.6.	препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја)
		Основни	СЈ.1.4.7.	уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
		Средњи	СЈ.2.4.2.	повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација
		Средњи	СЈ.2.4.5.	препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)
		Средњи	СЈ.2.4.6.	одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
		Напредни	СЈ.3.4.2.	издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту
		Напредни	СЈ.3.4.4.	проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту
		Напредни	СЈ.3.4.6.	тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
		Напредни	СЈ.3.4.7.	изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже
9. Живот је леп	1.Вештина читања и разумевање прочитаног	Основни	СЈ.1.1.1.	разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи
		Основни	СЈ.1.1.5.	проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима
		Основни	СЈ.1.1.6.	разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног
		Основни	СЈ.1.1.7.	повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту
		Средњи	СЈ.2.1.5.	проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)
		Средњи	СЈ.2.1.6.	разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима

		Напредни	СЈ.3.1.1.	проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)
	2.Писано изражавање	Основни	СЈ.1.2.1.	зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)
		Основни	СЈ.1.2.2.	саставља разумљиву, граматички исправну реченицу
		Основни	СЈ.1.2.3.	саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)
		Основни	СЈ.1.2.5.	свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)
		Основни	СЈ.1.2.8.	примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима
		Средњи	СЈ.2.2.1.	саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан
		Средњи	СЈ.2.2.5.	зна правописну норму и примењује је у већини случајева
		Напредни	СЈ.3.2.5.	зна и доследно примењује правописну норму
		Напредни	СЈ.3.2.1.	организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста
	3.Граматика, лексика, народни и књижевни језик	Основни	СЈ.1.3.2.	уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације*
		Основни	СЈ.1.3.3.	одређује место реченичног акцента у једноставним примерима
		Основни	СЈ.1.3.4.	препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи
		Основни	СЈ.1.3.5.	разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела
		Основни	СЈ.1.3.16.	служи се речницима, приручницима и енциклопедијама
		Основни	СЈ.1.3.10.	правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)
		Средњи	СЈ.2.3.2.	препознаје гласовне промене
		Средњи	СЈ.2.3.3.	познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи
		Средњи	СЈ.2.3.8.	препознаје главна значења и функције глаголских облика
		Средњи	СЈ.2.3.11.	одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)
		Напредни	СЈ.3.3.2.	познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује)
		Напредни	СЈ.3.3.3.	зна и у свом говору примењује* акценатску норму
		Напредни	СЈ.3.3.4.	познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама
		Напредни	СЈ.3.3.6.	познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)
		Напредни	СЈ.3.3.7.	уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла
	4.Књижевност	Основни	СЈ.1.4.1.	повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела
		Основни	СЈ.1.4.2.	разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
		Основни	СЈ.1.4.3.	разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
		Основни	СЈ.1.4.4.	препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)
		Основни	СЈ.1.4.5.	препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог

		Основни	СЈ.1.4.6.	препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја)
		Основни	СЈ.1.4.7.	уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
		Основни	СЈ.1.4.8.	има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе*
		Основни	СЈ.1.4.9.	способан је за естетски доживљај уметничких дела*
		Средњи	СЈ.2.4.1.	повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања
		Средњи	СЈ.2.4.2.	повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација
		Средњи	СЈ.2.4.5.	препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)
		Средњи	СЈ.2.4.6.	одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
		Средњи	СЈ.2.4.7.	разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог
		Напредни	СЈ.3.4.4.	проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту
		Напредни	СЈ.3.4.5.	одређује и именује врсту стиха и строфе
		Напредни	СЈ.3.4.6.	тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
		Напредни	СЈ.3.4.7.	изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред: ШЕСТИ

Циљ и задаци

Оперативни задаци по језичким вештинама
Оперативни задаци по језичким вештинама се постепено проширују и усложњавају. Истовремено се континуирано примењују и оперативни задаци из претходних разреда.
Разумевање говора
Ученик треба да: разуме дијалоге (до10 реплика / питања и одговора), приче, друге врсте текстова и песме о темама, садржајима и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа; разуме општи садржај и издвоји кључне информације из прилагођених текстова после 2-3 слушања; разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на групну активност, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости, планови за блиску будућност, свакодневне активности, жеље и избори, итд.).
Разумевање писаног текста
Ученик треба да: разуме текстове (до150 речи), који садрже претежно познате језичке елементе, а чији садржај је у складу са развојним и сазнајним карактеристикама, искуством и интересовањима ученика; разуме и адекватно интерпретира садржај илустрованих текстова (стрипови, ТВ програм, распоред часова, биоскопски програм, ред вожње, специјализовани часописи, информације на јавним местима итд.) користећи језичке елементе предвиђене наставним програмом, проналази и издваја предвидљиве информације у текстовима из свакодневног окружења (писма, краћи новински чланци, упутства о употреби) и из краћих књижевних форми (приповетке, поезија, драмски текстови) примерених узрасту и интересовању ученика; може да изведе закључак о могућем значењу непознатих речи ослањајући се на општи смисао текста са темом из свакодневног живота.
Усмено изражавање
Ученик треба да: усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације; поред информација о себи и свом окружењу описује или извештава у неколико реченица о лицима, догађајима и активностима у садашњости, прошлости и будућности, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре); препричава, упоређује и интерпретира у неколико реченица садржај писаних, илустрованих и усмених текстова на теме, садржаје и комуникативне функције предвиђене наставним програмом, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре); у неколико реченица даје своје мишљење и изражава ставове у складу са предвиђеним комуникативним функцијама, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре).
Интеракција
Ученик треба да:
у стварним и симулираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе у вези с контекстом учионице, као и о свим осталим темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом (укључујући и размену мишљења и ставова према стварима, појавама, користећи познате морфосинтаксичке структуре и лексику);
учествује у комуникацији и поштује социокултурне норме комуникације (тражи реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге, итд).
да одговори на директна питања која се надовезују уз могућност да му се понове и пружи помоћ при формулисању одговора.
Писмено изражавање

Ученик треба да: пише реченице и краће текстове (до 70 речи) чију кохерентност и кохезију постиже користећи познате језичке елементе у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем; издваја кључне информације и препричава оно што је видео, доживео, чуо или прочитао; користи писани код за изражавање сопствених потреба и интересовања (шаље личне поруке, честитке, користи електронску пошту, и сл.).

Медијација

У ситуацији када посредује између особа (вршњака и одраслих) које не могу да се споразумеју, ученик треба да: усмено преноси суштину поруке са матерњег на циљни језик и са циљног на матерњи; писмено преноси једноставне поруке и објашњења.

Доживљај и разумевање књижевног текста

Може да изрази утиске и осећања о кратком прилагођеном књижевном тексту (песма, скраћена верзија приче, музичка песма), користећи вербална и невербална средства изражавања (илустрације и израда наменских реквизита, глума).

Знања о језику и стратегије учења

Ученик треба да: препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом; поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине; користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости); разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичкимактивностима; уочава сличности и разлике између матерњег и страног језика и страног језика који учи; разуме значај употребе интернационализама.

Ученик треба да примењује компензационе стратегије и то тако што:

усмерава пажњу, пре свега, на оно што разуме;

покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна (друга, наставника, итд);

обраћа пажњу на речи / изразе који се више пута понављају, као и на наслове и поднаслове у писаним текстовима;

обраћа пажњу на разне невербалне елементе (гестови, мимика, итд. у усменим текстовима; илустрације и други визуелни елементи у писменим текстовима);

размишља да ли одређена реч коју не разуме личи на неку која постоји у матерњем језику;

тражи значење у речнику;

покушава да употреби познату реч приближног значења уместо непознате (нпр. аутомобил уместо возило);

покушава да замени или допуни исказ или део исказа адекватним гестом / мимиком;

уз помоћ наставника континуирано ради на усвајању и примени општих стратегија учења (генерализација, индукција, дедукција и позитивни трансфер).

КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ

Представљање себе и других

Поздрављање

Идентификација и именовање особа, објеката, делова тела, животиња, боја, бројева, итд. (у вези са темама)

Разумевање и давање једноставних упутстава и команди

Постављање и одговарање на питања

Молбе и изрази захвалности

Примање и давање позива за учешће у игри / групној активности

Изражавање допадања / недопадања

Изражавање физичких сензација и потреба

Именовање активности (у вези са темама)

Исказивање просторних односа и величина (Идем, долазим из..., Лево, десно, горе, доле...)

Давање и тражење информација о себи и другима

Тражење и давање обавештења

Описивање лица и предмета

Изрицање забране и реаговање на забрану

Изражавање припадања и поседовања

Тражење и давање обавештења о времену на часовнику

Скретање пажње
Тражење мишљења и изражавање слагања / неслагања
Исказивање извињења и оправдања
Негодовање и исказивање протеста
Преношење трећој особи основног значења исказаног у оквиру набројаних комуникативних фунцкија

ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ СА ПРИМЕРИМА

Ученици треба да разумеју и користе:
1. Именице – рецептивно и продуктивно
Бројиве и небројиве именице: rain, water, money, time, food,
Сложенице: make-up, tracksuit, sewatshirt
Именице изведене од глагола, најчешћи суфикси: -ation, -ment, -y
Бројиве и небројиве именице уз детерминаторе some, any, no, a lot of
Именице уз постмодификаторе: the man in / the woman with
Именице као директни и индиректни објекат: He gave John the book. He gave the book to John.
2. Члан
Разлика у употреби одређеног и неодређеног члана
у ширем контексту: My brother is a football player and he is the captain of the school football team.
првопоменути, други пут поменут He lives in a big house. The house is new.
познат из контекста This is a nice house – the garden is big.
у именичкој фрази са именицом коју прати постмодификатор The man in a blue sweatshirt.

Нулти члан:
у изразима: in hospital, in bed, at home, at school, by plane, by taxi, have breakfast, after lunch
3. Придеви – рецептивно и продуктивно
Придеви са наставцима -ed и -ing (interesting – interested).

Наставни предмет: Енглески језик
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 72

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	(Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	За обраду	за остале типове				
1	2	10	Заједничке активности и интересо-вања у школи и ван ње	Септембар, октобар	Придеви. Бројиве и небројиве именице.	Препознавање, описивање, понављање, предвиђање, демонстрирање, превођење
2	4	7	Живот људи у прошлости	Октобар, новембар	Просто прошло време. Потврдни, упитни и одрични облик. Питања и кратки одговори.	Препознавање, описивање, понављање, предвиђање, демонстрирање, превођење
3	4	9	Изласци и забава	Новембар, децембар	Садашње трајно и садашње просто време.	Препознавање, описивање, понављање, предвиђање, демонстрирање, превођење
4	3	8	Животна средина	Децембар, јануар	Просто прошло време. Потврдни, упитни и одрични облик.	Препознавање, описивање, понављање, предвиђање, демонстрирање, превођење

5	2	2	Припрема, планирање и организа-ција	Фебруар	Проширивање вокабулара и способности изражавања на тему Невероватни свет око нас.	Препознавање, описивање, понављање, предвиђање, демонстрирање, превођење
6	2	5	Спорт и исхрана	Март, април	Изражавање намера у будућности. Будуће време. Изрази у вези спорта.	Препознавање, описивање, понављање, предвиђање, демонстрирање, превођење
7	4	10	Развијање позитивног односа према животној средини и другим живим бићима	Мај, јун	Усвајање израза на теме преживљавања у дивљини. Развијање логике у вези превода текста. Први кондиционал. Условне реченице. Усвајање израза у вези природе.	Препознавање, описивање, понављање, предвиђање, демонстрирање, превођење

Наставни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Разред: ШЕСТИ

ЦИЉ

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

ЗАДАЦИ
Настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за:
- опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја;
-ликовни стваралачки рад;
-различите материјале и медије;
-естетске критеријуме;
-ликовна уметничка дела у оквиру ликовне баштине и за савремена кретања у уметности свог и других народа;
-визуелну перцепцију и аперцепцију;
-креативно мишљење;
-оплемењивање животног и радног простора;
-активно стваралачко суделовање у културном и уметничком животу средине и активно естетско унапређивање своје околине и очување природе и баштине завичаја и домовине;
-будућа занимања;
-неговање укупних људских достигнућа;
-еманципацију личности ученика
-културу рада.

Наставни предмет: ликовна култура
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	остале типове часа				
			Слободно ритмичко изражавање бојеним мрљама,		Основни: разликује користи основне медије и технике визуелне уметности, описује свој рад и радове других, изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове, наводи различита занимања стечена учењем у визуелне уметности, познаје места где може да прошири знање.	

1.	2	2	линијама, светлинама, облицима и волуменима	септембар	Средњи: познаје и користи могућности савремених медија, техника и материјала, образлаже свој рад и радове других Напредни: познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија , техника и материјала, изводи радове са одређеном намером одабира адекватна средства да би реализиовао своју идеју, користи друга места и изворе (интернет) да би проширио своја знања.	Дијалошка, монолошка, индивидуални и групни рад; блок 5, темпере и колаз папир.
2.	2	1	Визуелно споразумевање	октобар	Основни: разликује користи основне медије и технике визуелне уметности, описује свој рад и радове других, изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове, наводи различита занимања стечена учењем у визуелне уметности, познаје места где може да прошири знање. Средњи: познаје и користи могућности савремених медија, техника и материјала, образлаже свој рад и радове других Напредни: познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија , техника и материјала, изводи радове са одређеном намером одабира адекватна средства да би реализиовао своју идеју, користи друга места и изворе (интернет) да би проширио своја знања.	Дијалошка, монолошка, индивидуални рад и комбинована техника.
3.	4	2	Текстура	октобар и новембар	Основни: разликује користи основне медије и технике визуелне уметности, описује свој рад и радове других, изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове, наводи различита занимања стечена учењем у визуелне уметности, познаје места где може да прошири знање. Средњи: познаје и користи могућности савремених медија, техника и материјала, образлаже свој рад и радове других Напредни: познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија , техника и материјала, изводи радове са одређеном намером одабира адекватна средства да би реализиовао своју идеју, користи друга места и изворе (интернет) да би проширио своја знања.	Дијалошка, монолошка, индивидуални и групни рад; блок 5 и разни цртацки материјали.
4.	5	3	Светлина	децембар, јануар и фебруар	Основни: разликује користи основне медије и технике визуелне уметности, описује свој рад и радове других, изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове, наводи различита занимања стечена учењем у визуелне уметности, познаје места где може да прошири знање. Средњи: познаје и користи могућности савремених медија, техника и материјала, образлаже свој рад и радове других Напредни: познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија , техника и материјала, изводи радове са одређеном намером одабира адекватна средства да би реализиовао своју идеју, користи друга места и изворе (интернет) да би проширио своја знања.	Дијалошка, монолошка, индивидуални, демонста-тивно фронтална;кола ж. Темпере
5.	8	4	Боја	фебруар, март, април и мај	Основни: разликује користи основне медије и технике визуелне уметности, описује свој рад и радове других, изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове, наводи различита занимања стечена учењем у визуелне уметности, познаје места где може да прошири знање. Средњи: познаје и користи могућности савремених медија, техника и материјала, образлаже свој рад и радове других Напредни: познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија , техника и материјала, изводи радове са одређеном намером одабира адекватна средства да би реализиовао своју идеју, користи друга места и изворе (интернет) да би проширио своја знања.	Дијалошка, монолошка, индивидуални, демонста-тивно фронтална;кола ж. Темпере

6.	2	1	Свет уобразиље у делима ликовне уметности	мај и јун	Основни: разликује користи основне медије и технике визуелне уметности, описује свој рад и радове других, изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове, наводи различита занимања стечена учењем у визуелне уметности, познаје места где може да прошири знање. Средњи: познаје и користи могућности савремених медија, техника и материјала, образлаже свој рад и радове других Напредни: познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија , техника и материјала, изводи радове са одређеном намером одабира адекватна средства да би реализиовао своју идеју, користи друга места и изворе (интернет) да би проширио своја знања.	Дијалошка, монолошка, индивидуални рад; блок 5, темпере ; монографије и бајке.

Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Разред: ШЕСТИ

Циљ:

развијање интересовања за музичку културу;
развијање музикалности и креативности;
неговање смисла за заједничко музицирање у свим облицима васпитно образовног рада са ученицима;
упознавање музичке традиције и културе свога и других народа.

Задаци:

неговање способности извођења музике (певање/свирање);
стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике;
подстицање креативности у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности;
припремање програма за културну и јавну делатност школе;
упознавање занимања музичке струке.

Оперативни задаци

Ученици би требало да:
певају по слуху и из нотног текста песме наших и других народа (народне, уметничке, дечје, старограде);
упознају основне појмове из музичке писмености;
упознају музичке дела уз основне информације о делу и композитору;
развијају стваралачке способности.

Наставни предмет: Музичка култура
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наставне теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	за остале типове часа			

I	4	5	ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ - обнављање целе ноте, половине, четвртине, осмине, шеснаестине у групи и одговарајућих пауза; обрада осминске триоле и синкопе, упознати F-dur, D-dur и d-moll лествицу.	Основни ниво: - ученик познаје основне ритмичке вредности, основна темпа, тонске висине од малог до e2, основни динамички распон и партитурне ознаке, као и контекст музичког догађаја. - познаје основне карактеристике певачких гласова и разликује вокалне, инструменталне и вокално-инструменталне саставе. - познаје основне појмове одређених музичких жанрова и народног стваралаштва, као и контекст настанка српске народне музике. Средњи ниво: - ученик познаје елементе музичке писмености у складу са Наставним програмом, - основне карактеристике инструменталних група и певачких гласова и разликује вокалне, инструменталне и вокално-инструменталне саставе. - разуме специфичне карактеристике појединих музичких жанрова и народног стваралаштва. - Повезује изражајне елементе народне музике са контекстом њиховог настанка. Напредни ниво: - ученик зна и разуме сложеније елементе музичке писмености предвиђене Наставним програмом, - препознаје специфичне карактеристике одређених народних и уметничких музичких инструмената. - познаје специфичности одређених музичких жанрова и повезује изражајне елементе народне музике са контекстом њиховог настанка.	- Дијалошка метода (разговор, излагања, жива реч) - Метода интерактивног учења (тимска настава, кооперативно учење наставник – ученик) - Метода практичних радова -Метода демонстрације - Хеуристичка метода - Рад на тексту
II	4	5	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ - Слушање вокалних, вокално-инструменталних и инструменталних композиције наших и страних композитора. - Посебну пажњу обратити на соло и хорску песму уз основне информације о делу и композитору. - Ученике оспособити да препознају и упознају звук инструмента у примерима које слушају, представљати им изглед и могућности инструмента.	Основни ниво: - ученик познаје основна темпа, динамику, врсту такта у слушаном делу и може да одреди и опише карактер композиције. - препознаје инструменталне и вокалне саставе. - може да одреди припадност слушаног примера одређеном жанру и препознаје народно и уметничко музичко стваралаштво. Средњи ниво: - ученик може да одреди карактеристике ритмичке и мелодијске компоненте на основу слушања. - може да опише карактер композиције као резултат садејства опажених музичких компонената. - препознаје инструменталне групе, поједине инструменте и основне врсте гласова. - препознаје везу музичког садржаја примера са ванмузичким програмом. - може да одреди припадност слушаног примера одређеном жанру и препознаје народно и уметничко музичко стваралаштво. - препознаје одређена дела народног и уметничког музичког стваралаштва, као и фолклорну музику других народа. Напредни ниво: - ученик повезује темпо, динамику и друге музичке компоненте са карактером слушаног дела. - познаје инструменталне групе, поједине инструменте и основне врсте гласова.	- Дијалошка метода (разговор, излагања, жива реч) - Метода интерактивног учења (тимска настава, кооперативно учење наставник – ученик) - Метода практичних радова - Слушање аудио примера (уочавање стечених знања из области теорије музике)

				- може да схвати везу музичког садржаја примера са ванмузичким програмом. - препознаје одређена дела народног и уметничког музичког стваралаштва, као и фолклорну музику других народа. - познаје основне карактеристике српске народне музике (обичаје, извођачке саставе, народне инструменте, народне игре)	
III	4	5	МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ - Певање и свирање народних, дечјих, уметничке песме, каноне и песме наших и страних композитора. - На дечјим ритмичким и мелодијским инструментима изводити песме одговарајуће тежине.	Основни ниво: - ученик може да пева уз тактирање или свира (на неком од Орфових инструмената) једноставније музичке примере у С-дуру до 16 тактова. - Зна да пева или свира неко дело из српске фолклорне баштине. Напредни ниво: - ученик може да пева уз тактирање и/ли свира (на неком од Орфових инструмената) одговарајуће једногласне и двогласне музичке примере који садрже разноврсне елементе музичке писмености у складу са Наставним програмом. - може да пева у хору и/ли свира у оркестру или мањем саставу једноставније песме различитих жанрова. - уме да изведе игру по избору (народну или класичну). - учествује у школским приредбама.	- Дијалошка метода (разговор, излагања, жива реч) - Метода интерактивног учења (тимска настава, кооперативно учење наставник – ученик) - Метода практичних радова - Метода проблемске наставе (учење путем открића, ученици проналазе противречности између онога што је познато и онога што није, у откривању решења проблема) - Хеуристичка метода - Метода демонстрације - Комбиновани рад (групно музицирање, музичке радионице, логично размишљање, коришћење активног знања у савладавању нових спознаја, истраживачки рад ученика, све врсте демонстрационих метода као и других које захтевају самосталност и активан однос ученика у наставном процесу)
IV	4	5	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО - музичка питања и одговори, - компоновање мелодије на задати текст, - састављање мелодије од понуђених двотактних мотива, - импровизација покрета на одређену музику.	Основни ниво: - ученик може да осмисли ритмичку пратњу песме коју зна за неки од Орфових инструмената. - може да ствара мелодију од понуђених мотива, комбиновањем. - уме да нацрта или направи једноставне музичке инструменте од предмета из свог окружења. Напредни ниво: - ученик може да осмисли ритмичку пратњу песме коју зна и може да је запише и одсвира. - може активно да учествује у импровизовању и компоновању мање музичке целине са наставником. - ученик може да направи модел инструмента по избору од понуђених предмета из окружења. - може да осмисли музичку игру (драматизација песме која укључује осмишљавање драмских улога, кореографију, покрет) на основу песме различитих жанрова.	- Дијалошка метода (разговор, излагања, жива реч) - Метода интерактивног учења (тимска настава, кооперативно учење наставник – ученик) - Метода практичних радова - Истраживачка метода (самостални рад и решавање проблема, компоновање мелодија на задати текст) - Метода стваралачког рада (логичко и стваралачко учење)

				- може да одабере одговарајући музички пример (од понуђених) за задати драмски оквир.	

Наставни предмет: ИСТОРИЈА

Разред: ШЕСТИ

Циљ изучавања наставног предмета историја је културни развој и хуманистичко образовање ученика. Циљ наставе историје је и да допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских процеса и токова, као и развијању националног и европског идентитета и духа толеранције код ученика.
Задаци наставе историје су да ученици, уочавајући узрочно-последичне везе, разумеју историјске процесе и токове, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да упознају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...), као и историју суседних народа и држава.
Оперативни задаци:
– разумевање појма „средњи век” и основних одлика тог историјског периода;
– разумевање основних одлика феудалног друштва;
– стицање знања о најзначајнијим државама средњовековне Европе;
– стицање знања о српским средњовековним државама;
– стицање знања о личностима које су обележиле средњи век у општој и националној историји;
– разумевање улоге религије у друштву средњег века;
– упознавање културних и техничких достигнућа средњовековне Европе;
– упознавање културног наслеђа Срба у средњем веку;
– коришћење историјских карата за период средњег века;
– подстицање ученика на коришћење историјских извора;
– развијање критичког односа према историјским изворима.

Наставни предмет: Историја
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 72

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА И САДРЖАЈИ	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/ области)	Начин остваривања програма
	За обраду	Остале типове часа				
I	2	1	УВОД И ОСНОВНЕ ОДЛИКЕ СРЕДЊЕГ ВЕКА	септембар		разговор
II	6	6	ЕВРОПА И СРЕДОЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ -велика сеоба народа и франачка држава	октобар	I ниво –ученик именује најважније појаве из опште историје -уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости	разговор, демонстрација

			-хришћанска црква -Византија до XII века -исламски свет у раном средњем веку		-препознаје на основу карактеристичних историјских извора(текстуалних,сликовних,материјалних)о којој историјској појави ,догађају и личности је реч I I ниво – ученик препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости -зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје -уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора I I I ниво – разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости -уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -уме да изврши селекцију историјских извора	
III	7	8	СРБИ И ЊИХОВО ОКРУЖЕЊЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ -Словени и њихово насељавање Балканског полуострва -Јужни Словени према староседеоцима и суседима -Срби од VII до XII века -покрштавање Срба и других Јужних Словена и њихова рана култура	новембар, децембар јануар	I ниво – именује најважније појаве из националне историје -препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике I I ниво – ученик уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом -препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости -зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји -уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора I I I ниво – уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости -зна специфичне детаље из националне и опште историје	разговор, демонстрација
IV	6	6	ЕВРОПА У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ -развој и структура феудалних држава -крсташки ратови -постанак и развој средњовековних градова -свакодневни живот у средњем веку -опште одлике средњовековне културе	март, април	I ниво – препознаје значење основних појмова из историје цивилизације -уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости I I ниво – уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом - препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости - уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора I I I ниво – разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости -уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања	разговор, демонстрација
V	8	9	СРПСКИ НАРОД И ЊЕГОВИ СУСЕДИ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ -Србија у XII и почетком XIII века -успон српске државе у XIII и почетком XIV века	март, април	I ниво – именује најважније појаве из националне историје -уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости -уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда	разговор, демонстрација

			-Српско царство -друштво о држави Немањића -крај српског царства -средњовековна култ ура Срба		II ниво- уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом -зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји -уме да закључи о којем догађају,феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора III ниво-зна специфичне детаље из националне и опште историје -разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости -уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања	
VI	6	7	СРПСКЕ ЗЕМЉЕ И ЊИХОВО ОКРУЖЕЊЕ У ДОБА ОСМАНЛИЈСКИХ ОСВАЈАЊА Турци Османлије и њихова освајања на Балкану -Моравска Србија и њена улога у борби против Османлија -држава српских деспота и околне земље	мај, јун	I ниво-именује најважније појаве из националне историје -уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости II ниво-препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости -зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји -уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора III ниво-разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости -уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исту историјску појаву	разговор, демонстрација

Наставни предмет: ГЕОГРАФИЈА

Разред: ШЕСТИ

Циљ и задаци:

Циљ наставе географије је усвајање знања о природно-географским и друштвено-географским објектима, појавама и процесима и њиховим међусобним везама на простору Европе.
Настава географије треба да допринесе стварању реалне слике о европском континенту и улози наше државе у Европи.
Усвајање појмова и разумевање појава, процеса и феномена у хидросфери.
Уочавање великог значаја вода за живи свет на Земљи.
Сагледавање односа копна и мора и облика хоризонталне разуђености обала.
Уочавање хоризонталног и вертикалног распореда биљака и животиња на Земљи, њиховог значаја и међусобне условљености.
Усвајање и разумевање основних појмова географије становништва и насеља.
Схватање појмова: природна средина, географска средина и географска регија.
Усвајање основних појмова о привреди, факторима њеног развоја међусобне повезаности и условљености привредних грана.
Стиицање нових знања о природним, друштвеним и економским одликама Европе, њених регија и појдиних држава.
Самосталност ученика у коришћењу географске карте као извора информација, у проце – су стицања нових знања и истраживања у свскодневном животу.
Способност коришћења географске литературе, ради лакшег савлађивања наставног градива и оспоспбљавања за самосталан рад.
Развијање осећања поштовања свог и идентитета других народа, заједница и социјалних група.

Наставни предмет: Географија
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 72

Редни број наставне теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА И САДРЖАЈИ	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/ области)	Начин остваривања програма
	За обраду	Остали типови часа				
I	1		УВОД У ПРОГРАМСКЕ САДРЖАЈЕ	септембар		

II	7	3	ПЛАНЕТА ЗЕМЉА-ХИДРОСФЕРА И БИОСФЕРА -хидросфера, океани и мора, воде на копну -биосфера,зонални распоред биљака и животиња	септембар-октобар	I ниво –ученик именује и показује океане, мора по постанку и основне облике разуђене обале -наводи и делимично објашњава особине морске воде и воде на копну -набраја правилним распоредом природне зоне и живи свет у њима I I ниво – ученик објашњава изглед и постанак основних облика разуђене обале -разуме и објашњава особине морске воде и узрочно-последичне везе океана и вода на копну -објашњава природну зоналност као географску законитост I I I ниво – препознаје сложеније облике разуђене обале и на карти зна да их уцрта -разуме и објашњава хидролошке појмове везане за океанографију и воде на копну -уочава проблем и предлаже заштиту хидросфере и биосфере, препознаје угрожене делове планете	Дијалошки,текст метод,истражива чки метод,интеракти вна настава по групама Ученик-слуша дискутује,пише радове,излаже, посматра,проуча ва,користи интернет Наставник-објашњава,води дискусију,планир а активности, Прати рад ученика
III	3	2	СТАНОВНИШТВО И НАСЕЉА НА ЗЕМЉИ -екумена и анекумена -природни прираштај,структуре миграције становништва -насеља	октобар	I ниво – разликује насељене и ненасељене пределе, набраја структуре становништва и појаву различитог природног прираштаја у појединим деловима екумене -разликује типове насеља I I ниво – ученик разуме и објашњава демографску терминологију, -објашњава структуре становништва користећи шеме тумачи структуре становништва, полно-старосне пирамиде и графиконе -рачуна задатке везане за природни прираштај, наталитет и морталитет -описује типове насеља и прелазак градова у конурбације и мегалополисе I I I ниво – показује на карти екумену и анекумену, конурбације и мегалополисе -разуме и представља структуре становништва кроз шеме, графике,пирамиде -разуме и објашњава глобалне проблеме светског становништва и великих мегалополиса	Дијалошки,истра живачки,метод проблемске наставе Ученик-дискутује,објаш њава,излаже,пос матра и проучава чињенице и појаве,примењу је стечена знања у решавању задатака Наставник-објашњава,води дискусију,даје задатке,планира активности, прати рад ученика
IV	2	1	ГЕОГРАФСКА СРЕДИНА И ЉУДСКЕ ДЕЛАТНОСТИ -природна средина -друштвена средина -географска регија -привреда, појам и подела	октобар-новембар	I ниво – ученик може да одвоји природну од географске средине и наброји и покаже европске регије -зна да наброји привредне гране, разуме појам привреде I I ниво – разуме и објашњава прелазак природне у географску средину - објашњава повезаност и значај појединих привредних грана - објашњава повезаност природних услова за живот и појединих привреднихграна I I I ниво – показује на карти природну и географску средину -показује индустријске, туристичке, пољопривредне регије и објашњава њихов значај	Дијалошки метод Ученик-слуша, разговара, дискутује, излаже, објашњава Наставник-објашњава,води дискусију,подсти че рад, препоручује литературу,даје задатке
V	34	18	РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ -опште географске одлике Европе -Јужна Европа, природне и друштвене одлике -Средња Европа, природне и друштвене одлике	новембар-јун	I ниво – ученик показује границе Европе, набраја ипоказује најосновније рељефне,хидролошке,климатске појаве Европе -набраја основне групе народа у Европи и етносе у оквиру њих, као и основна природна богатства европског континента -зна да препозна и покаже географске регије Европе и њихове основне физичко-геогафске и друштвено-економске одлике -зна да покаже државу у о квиру граница, основне рељефне	Дијалошка,текст метода,метод интерактивног учења,метод практичних радова Ученик-разговара,дискут ује,излаже,корис ти литературу, пише

			-Западна Европа, природне и друштвене одлике -Северна Европа, природне и друштвене одлике -Источна Европа, природне и друштвене одлике		и хидролошке појаве, набраја природна богатства и гране привреде и индустријске центре у држави I I ниво – уочава и показује на карти Европе и европских регија облике разуђености обале, планине, котлине и низије, разуме њихов постанак -прави разлику и објашњава климатске типове, хидролошке појаве, природна богатства и њихов утицај на привреду појединих европских регија -уочава и објашњава демогрфске сличности и разлике појединих европских регија -разуме објашњава и показује физичко-географске и друштвено-економске одлике појединих европских земаља -на основу стеченог знања израђује тематске и попуњава неме карте I I I ниво – разуме и повезује историју европског континента са савременим процесима и појавама -разуме и објашњава геолошку прошлост европског копна као и везу са осталим континентима -уочава и објашњава разлику између привредне развијености појединих европских регија и држава - проширује знања о европским државама користећи интернет и друге изворе информација	радове,прави тематске карте, зидне новине Наставник-објашњава,подстче,предлаже литературу,даје задатке,прати рад ученика и група

Наставни предмет: ФИЗИКА

Разред: ШЕСТИ

Циљ и задаци:

Општи циљ физике образовања је да ученици уче о природним појавама и основних закона природе, да стекну основну научну писменост, да им омогући да идентификују и разликују физичке појаве у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, формирају основу научног метода и да бити усмерена ка примени закона физике у свакодневном животу и раду.
Остали циљеви и задаци физике су:
- Развој функционалног описмењавања;
- Увод у основном начину размишљања и резоновања у физици;
- Разумевање појава, процеса и односа у природи на основу природног права;
- Развити способност да активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање;
- Развијање радозналости, способност рационалног пресуде, независност мишљења и вештина јасног и прецизног изражавања;
- Развијање логичког и апстрактног мишљења;
- Разумевање значења и начину остваривања значај експеримента и мерења;
- Решавање једноставних проблема и задатака у градиву;
- Развити способност да се примени знање из физике;
- Разумевање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби за заштиту, обнову и унапређење животне средине;
- Развити радне навике и преференције да истражују науку о природи;
- Развити свест о сопственом знању, вештинама и даље професионалне оријентације

Наставни предмет: Физика
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 72

Редни број наст. теме	Број часова		Наставна тема	Временска динамика	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују ута ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма	
	За обраду	Остали типови часа				Активности ученика	Активност наставника
1	2		Увод у физику Физика као природна наука и методе којима се она користи (посматрање, мерење, експеримент ...). Експерименти који илуструју различите	септембар			

			физичке појаве.				
2	7	7	Кретање Покрет у свакодневном животу. Релативност кретања. Услови и величина која описује кретање (путања, пут, време, брзину, правац и смер кретања). Подела кретања да се формира пут и брзину тела. Зависност од предјеног пута пут у праволинијском кретању уједначеност. Наизменична праволинијски кретање. Средња брзина.	септембар-октобар	ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину	Посматра запажа уочава описује илуструје прати записује осмишља	Подстиче подржава осмишља упућује реализује прилагођава вреднује оцењује координира припрема
3	6	8	Сила Интеракција између два тела у непосредном контакту и последице таквих радњи: старт, стоп и мењају брзину тела, деформација тела (напетост, компресије, савијања), трење у кретању тела на хоризонталну површину и покрет отпора тела кроз воду и ваздух. Интеракција између два тела која нису у директном контакту (гравитационог, електричне, магнетне).Сила као мера интеракције два тела, правац и смер деловања.	новембар	ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно ФИ.1.1.2. уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе, и силе потиска ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина		
4	4	11	Мерење Основни и изведени физичке количине и њихове јединице. Међународни систем мера. Мерења дужине, обима и времена. Термин средње вредности мерене	децембар-јануар	ФИ.1.2.2. уме да препозна равномерно кретање ФИ.1.2.3. уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за	Посматра запажа уочава описује илуструје прати записује осмишља	Подстиче подржава осмишља упућује реализује прилагођава вреднује оцењује координира

			вредности и грешке у мерењу. Мерни инструменти. Демонстрациони експерименти. Мерења дужине (метар траке,), запремине (балон, мерење чашу) и времену (сат, ТТ вожња, секундметар). Приказивање неке мерне инструменте (ваге, термометри, електрични инструменти).		дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције ФИ.2.2.2. зна шта је механичко кретање и које га физичке величине описују ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом		припрема
5	5	10	Маса и густина	Фебруар-април	ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу	Посматра запажа уочава описује илуструје прати записује осмишља	Подстиче подржава осмишља упућује реализује прилагођава вреднује оцењује координира припрема

					потиска и особине инерције ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе, и силе потиска ФИ.2.1.5. разуме и примењује концепт густине ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величинаФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом		
6	5	7	Притисак	мај-јун	ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно ФИ.1.1.3. разуме принцип спојених судова ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији ФИ.2.1.5. разуме и примењује концепт густине ФИ.2.1.6. зна да хидростатички притисак зависи од висине стуба флуида ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке	Посматра запажа уочава описује илуструје прати записује осмишља	Подстиче подржава осмишља упућује реализује прилагођава вреднује оцењује координира припрема

					ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству ФИ.3.1.3. зна шта је притисак чврстих тела и од чега зависи ФИ.3.1.4. разуме и примењује концепт притиска у флуидима ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом		

Наставни предмет: МАТЕМАТИКА

Разред: ШЕСТИ

Циљ и задаци:

Ученике треба оспособити да:
- схвате потребу увођења негативних бројева, упознају структуре скупова целих и рационалних бројева, појмове супротног броја, реципрочног броја и апсолутне вредности броја;
- упознају и савладају основне рачунске операције у скуповима Z и Q и потпуно увежбају извођење тих операција, уз коришћење њихових својстава;
- могу да читају и састављају разне једноставније изразе са рационалним бројевима и израчунавају њихову бројевну вредност;
- упознају и умеју да решавају једноставније једначине и неједначине у скупу рационалних бројева;
- разумеју процентни начин израчунавања и умеју да тај рачун примењују у пракси;
- упознају класификацију троуглова и четвороуглова и знају њихова основна својства;
- схвате релацију подударности и њена својства и умеју да примењују у извођењу основних конструкција троуглова и четвороуглова;
- схвате једнакостповршина геометријских фигура и науче правила о израчунавању површина троугла, паралелограма и других четвороуглова;
- примењују правила за израчунавање површине троугла и четвороугла у разним практичним задацима;
- усвајају елементе дедуктивног закључивања (правилно формулисање тврђења, правилно коришћење свих везника: и, или, а нарочито ако..., онда..., ако и само ако; осете потребу за извођењем доказа и умеју то да раде у једноставнијим случајевима).

Наставни предмет: Математика
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 144

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове				активности ученика	активности наставника
1.	9	15	Цели Бројеви Скуп природних бројева Појам негативног целог броја. Супротни бројеви. Бројевна права.	септембар, октобар	Основни ниво МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева МА.1.1.3. упореди по величини бројеве, помажући се сликом кад је то потребно МА.1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно	ради на задацима, иницира рад, сарађује, користи изворе знања, поставља и одговара на питања	обезбеђује наставна средства, омогућава примену наученог, прати ефекте свог и рада ученика,

			Скуп целих бројева. Апсолутна вредност броја. Сабирање и одузимање целих бројева Једначине у вези са сабирањем и одузимањем целих бројева Неједначине у вези са сабирањем и одузимањем целих бројева Множење целих бројева Дељење целих бројева Својства множења целих бројева Једначине и неједначине у вези са множењем и дељењем целих бројева Скуп целих бројева		МА.1.1.6. користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама Средњи ниво МА.2.1.1. упореди по величини бројеве МА.2.1.2. одреди супротан број, и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда МА.2.1.3. примени основна правила дељивости са 2, 3, 5, 9 и декадним јединицама МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама Напредни ниво МА.3.1.1. одреди вредност сложенијег бројевног израза МА.3.1.2. оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама	процењује,, објашњава, следи инструкције, примењује знања, упоређује, именује, чита, пише, анализира, испробава, коментарише свој рад и рад другова	демонстрира, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише, слуша ученике, даје повратне информације
2.	13	17	Троугао Појам троугла. Врсте троугла Збир унутрашњих углова троугла. Спољашњи углови троугла Однос страница и углова троугла Основне неједнакости за странице троугла Основне конструкције шестаром и лењиром. Конструкције неких углова. Подударност троуглова Ставови подударности троуглова (СУС и УСУ) Ставови подударности троуглова (ССС и ССУ) Конструкције троуглова Описана и уписана кружница Висине троугла и ортоцентар Тежишне дужи и тежиште Значајне тачке троугла	октобар, новембар, децембар	Основни ниво МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова) МА.1.3.2. влада појмом троугао; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла, уме да израчуна непознату страницу троугла МА.1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања) Средњи ниво МА.2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу Напредни ниво МА.3.3.1. рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали МА.3.3.2. користи основна својства троугла, уме да их конструише МА.3.3.6. примени подударност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката	активно слуша, примењује, ради на задацима, користи изворе знања, следи инструкције, примењује знања, упоређује, црта, именује, репродукује, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, ослања се на претходно искуство	демонстрира, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, мотивише, слуша ученике, даје повратне информације, планира, организује, презентује, води циљани разговор, обезбеђује наставна средства, омогућава примену наученог, прати ефекте свог и рада ученика, демонстрира,
3.	17	28	Рационални бројеви Скуп рационалних бројева. Бројевна права. Супротни број. Апсолутна вредност рационалног броја. Поређење рационалних бројева.	децемар, јануар, фебруар, март,	Основни ниво МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне) МА.1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно МА.1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно	иницира рад, сарађује, користи изворе знања, поставља и одговара на питања процењује,,	планира, омогућава примену наученог, прати ефекте свог и рада ученика, демонстрира,

			Децимални запис рационалног броја Сабирање рационалних бројева Одузимање рационалних бројева Својства сабирања рационалних бројева Решавање једначина у вези са сабирањем и одузимањем у скупу *Q* Решавање неједначина у вези са сабирањем и одузимањем у скупу Q Множење рационалних бројева облика *p/q* Множење рационалних бројева у децималном запису Дељење рационалних бројева. Реципрочна вредност. Изрази са рационалним бројевима Решавање једначина и неједначинау вези са множењем и дељењем у скупу *Q* Примена једначина и неједначина Проценти и примене		МА.1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример 1/5 од n, где је n дати природан број Средњи ниво МА.2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима МА.2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама Напредни ниво МА.3.1.1. одреди вредност сложенијег бројевног израза МА.3.1.2. оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама	објашњава, следи инструкције, примењује знања, упоређује, именује, чита, пише, анализира, испробава, коментарише свој рад и рад другова	подстиче ученике, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише, слуша ученике, даје повратне информације
4.	8	12	Четвороугао Појам четвороугла Углови четвороугла Паралелограм. Својства паралелограма. Правоугли паралелограми Косоугли паралелограми Паралелограм и симетрије Конструкција паралелограма Трапез Конструкција трапеза Делтоид - својства и конструкција Делтоид	март, април, мај	Основни ниво МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор) МА.1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања) Средњи ниво МА.2.3.2. одреди однос углова и збир углова у четвороуглу МА.2.3.6. уочи осносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма) Напредни ниво МА.3.3.1. рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, уме да их конструише МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката	активно слуша, примењује, ради на задацима, користи изворе знања, следи инструкције, примењује знања, упоређује, црта, именује, репродукује, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, ослања се на претходно искуство	демонстрира, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, мотивише, слуша ученике, даје повратне информације, планира, организује, презентује, води циљани разговор, обезбеђује наставна средства, омогућава примену наученог, прати ефекте свог и рада ученика, демонстрира
5.	7	9	Површина троугла и четвороугла Појам површине Једнаке површи Површина правоугаоника	мај, јун	Основни ниво МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе	запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем,	прати рад и залагање ученика на часу, води рачуна о индивидуали

			Површина паралелограма Површина троугла Површина трапеза Површина четвороугла са нормалним дијагоналама Површина произвољног четвороугла		троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку МА.1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања) Средњи ниво МА.2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима МА.2.3.3. користи формуле за обим и површину троугла и четвороугла МА.2.3.6. уочи осносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма) Напредни ниво МА.3.3.1. рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише	организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство	зацији и приступу ученику, подстиче код ученика развој мишљења и разумевања

Наставни предмет: БИОЛОГИЈА

Разред: ШЕСТИ

Циљ и задаци:

Циљ наставе биологије 6. разреда јесте да ученици усвајањем образовно-васпитних садржаја, стекну основна знања о животном простору, начину живота , основној грађи , разноврсности и значају животињског света .

Задаци наставе биологије су:
упознавање живог света
васпитање за самообразовање
васпитање за рационално и систематично учење
развијање основне научне писмености, логичког расуђивања , објективности и критичког мишљења
уочавање целина и појединачних елемената у оквиру целина
уочавање значаја живих бића за природу и човека као и потребе њихове заштите
развијање љубави према природи и осећања дужности да је очувају за себе и будуће генерације
упознавање спољашње и основне унутрашње грађе праживотиња и животиња
поступно и систематично упознавање разноврсности животињског света
развијање одговорног односа према животињама
схватање еволутивног развоја живог света
развијање хигијенских навика и здравствене културе

Наставни предмет: Биологија
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 72

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	остале типове часа				
I	2	1	УВОД Разноврсност живог света разлике између биљака, гљива и животиња	септембар	БИ.1.1.4. . уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих БИ.1.3.8.зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи БИ.1.3.9.зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа БИ.2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола / класе БИ.3.1.4. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе / реда најважнијих група животиња	Дијалошка метода (разговор, излагања, жива реч...) Метода интерактивног учења (тимска настава, кооперативно учење наставник-ученик) Метода практичних радова (демонстративна, перцептивна)

II	6	3	ПРАЖИВОТИЊЕ Праживотиње Амебе Бичари Трепљари Паразитске праживотиње	септембар октобар	БИ.1.1.3.препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња БИ.1.1.5.зна да постоје просторне и временске промене код биљака и познаје основне чињенице о томе БИ.1.2.1.зна да су најмањи организми изграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије БИ.1.2.4.познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси БИ.1.2.5.разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном БИ.1.2.6.разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање , надражљивост , покретљивост , растење , развиће , размножавање) БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином БИ.1.3.1.разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте БИ.1.3.2.зна основне појмове о процесима размножавања БИ.1.4.3.уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему , чланове ланаца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (вода , угљеник , азот) БИ.1.5.1.зна основне мере за одржавање личне и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава БИ.1.5.2.разуме значај примене хигијенских навика у исхрани и посебно значај термичке обраде хране БИ.1.5.3.разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца , домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима БИ.1.5.4.разуме зашто је важно да се придржава званичних упустава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије) БИ.1.5.5.препознаје основне знаке поремећаја функција појединих органа и основне симптоме инфекције и разликује стање у коме може сам да интервенише од стања када мора да се обрати лекару БИ.2.1.2.познаје и користи критеријуме за разликовање биљака и животиња и примењује их у типичним случајевима БИ.2.1.4.уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чињеница на типичне заједнице живих бића или организме БИ.2.2.1.разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије , између коштане и мишићне ћелије и сл) БИ.2.2.2.зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке : зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива , ткива са истом функцијом органе , а органи са истом функцијом системе органа БИ.2.2.3.зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака	Дијалошка метода (разговор, излагања, жива реч...) Метода интерактивног учења (тимска настава, кооперативно учење наставник-ученик, кооперативно у групама ученика) Истраживачка метода (самосталан рад и решавање проблема, истраживање, проблемско излагање)

					БИ.2.2.4.разуме да је за живот неопходна енергија која се производи , складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам БИ.2.2.5.разуме да биљне ћелије , захваљујући специфичној грађи , могу да везују и стварају (синтетишу) сложене (хранљиве) материје БИ.2.2.6.разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују , при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање БИ.2.2.7. познаје термин хомеостаза и зна да објасни шта он значи БИ.2.2.8.зна да је неопходна координација функција у вишећелијском организмима и зна који органски системи омогућавају ову интеграцију БИ.2.2.9.зна да нервни и ендокрини системи имају улогу у одржавању хомеостазе БИ.2.3.1.разуме основне разлике између полног и бесполног размножавања БИ.2.3.2.разуме механизам настанка зигота У оласти ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ ученик /ученица : БИ.2.4.3. уме да на разноврсним примеримаодреди основне материјалне и енергетске токове у екосистему , основне односе исхране и најважнија својства биоценоза и популација БИ.2.4.4. зна да у природи постоји кружење појединих супстанци (воде , угљеника и азота) БИ.3.1.3. разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима БИ.3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама БИ.3.2.1.зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака , животиња и човека БИ.3.2.2.разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функцијоналну условљеност БИ.3.2.3.разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције БИ.3.2.6. . зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система)	
III	24	24	ЦАРСТВО ЖИВОТИЊА Разноврсност животиња Сунђери Дупљари Пљоснати црви : метиљи, планарија и пантљичаре Ваљкасти црви Чланковити црви Мекушци Зглавкари : ракови, пауци, скорпије,	октобар новембар децембар јануар фебруар март април	БИ.1.1.3.препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња БИ.1.1.5.зна да постоје просторне и временске промене код биљака и познаје основне чињенице о томе У оласти ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА ученик /ученица : БИ.1.2.1.зна да су најмањи организми изграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије БИ.1.2.4.познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси БИ.1.2.5.разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном	Дијалошка метода (разговор, излагања, жива реч...) Метода интерактивног учења (тимска настава, кооперативно учење наставник-ученик, кооперативно у групама ученика, учење по моделу) Метода проблемске наставе (учење путем открића, ученици

			крпељи, стоноге, инсекти Бодљикошци Хордати Рибе Водоземци Гмизавци Птице Сисари		БИ.1.2.6.разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање , надражљивост , покретљивост , растење , развиће , размножавање) БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином БИ.1.3.1.разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте БИ.1.3.2.зна основне појмове о процесима размножавања БИ.1.4.3.уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему , чланове ланаца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (вода , угљеник , азот) У области ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ ученик /ученица : БИ.1.5.1.зна основне мере за одржавање личне и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава БИ.1.5.2.разуме значај примене хигијенских навика у исхрани и посебно значај термичке обраде хране БИ.1.5.3.разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца , домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима БИ.1.5.4.разуме зашто је важно да се придржава званичних упустава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије) БИ.1.5.5.препознаје основне знаке поремећаја функција појединих органа и основне симптоме инфекције и разликује стање у коме може сам да интервенише од стања када мора да се обрати лекару БИ.2.1.2.познаје и користи критеријуме за разликовање биљака и животиња и примењује их у типичним случајевима БИ.2.1.4.уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чињеница на типичне заједнице живих бића или организме БИ.2.2.1.разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије , између коштане и мишићне ћелије и сл) БИ.2.2.2.зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке : зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива , ткива са истом функцијом органе , а органи са истом функцијом системе органа БИ.2.2.3.зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака БИ.2.2.4.разуме да је за живот неопходна енергија која се производи , складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам БИ.2.2.5.разуме да биљне ћелије , захваљујући специфичној грађи , могу да везују и стварају (синтетишу) сложене (хранљиве) материје БИ.2.2.6.разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују , при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање	проналазе противречности између онога што је познато и онога што није познато и откривају решење проблема)

					БИ.2.2.7. познаје термин хомеостаза и зна да објасни шта он значи БИ.2.2.8.зна да је неопходна координација функција у вишећелијском организмима и зна који органски системи омогућавају ову интеграцију БИ.2.2.9.зна да нервни и ендокрини системи имају улогу у одржавању хомеостазе БИ.2.3.1.разуме основне разлике између полног и бесполног размножавања БИ.2.3.2.разуме механизам настанка зигота БИ.2.4.3. уме да на разноврсним примеримаодреди основне материјалне и енергетске токове у екосистему , основне односе исхране и најважнија својства биоценоза и популација БИ.2.4.4. зна да у природи постоји кружење појединих супстанци (воде , угљеника и азота) БИ.3.1.3. разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима БИ.3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама БИ.3.2.1.зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака , животиња и човека БИ.3.2.2.разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функцијоналну условљеност БИ.3.2.3.разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције БИ.3.2.6. . зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система)	
IV	4	2	УВОД У ЕВОЛУЦИЈУ ЖИВОГ СВЕТА Живот на земљи Докази еволуције Геолошка доба Борба за опстанак-Чарлс Дарвин	април мај	БИ.1.4.6.разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста , сеча шума , интензивна пољопривреда , отпад) БИ.1.4.7.препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажу , компост) и у заштити биодиверзитета (национални паркови , природних резервата) БИ.1.4.8.зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења БИ.2.4.8.разуме последице загађења воде , ваздуха и земљишта , као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије БИ.2.4.9.разуме значај природних добара у заштити природе (национални паркова , природних резервата , ботаничких башта , зоо – вртова)	Дијалошка метода (разговор, излагања, жива реч...) Метода стваралачког рада (логичко и стваралачко учење)
V	4	2	УГРОЖЕНОСТ И ЗАШТИТА ЖИВОТИЊА Разноврсност царства животиња Фактори угрожавања и значај заштите животиња Суживот људи и животиња	мај јун	БИ.1.3.8.зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи БИ.1.3.9.зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа БИ.1.3.10.зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организама БИ.2.3.5.уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизама БИ.2.3.6.уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање	Дијалошка метода (разговор, излагања, жива реч...) Метода интерактивног учења (тимска настава, кооперативно учење наставник-ученик, кооперативно у групама ученика, учење по моделу)

			Угроженост и заштита животиња Обнављање садржаја наставног програма VI разреда		доводи до прилагођавања организама на услове животне средине БИ.3.3.5.разуме како различити еволуциони механизми ,мењајући учесталост особина у популацијама , доводе до еволуције	Метода проблемске наставе (учење путем открића, ученици проналазе противречности између онога што је познато и онога што није познато и откривају решење проблема)

Наставни предмета: ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Разред шести
Годишњи фонд часова 72 часа

Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво.

Р.б. теме	Наставна тема	Број часова по теми	Број часова	
			Обраде	Остали типови
1	Животно и радно окружење	6	4	2
2	Саобраћај	8	4	4
3	Техничка и дигитална писменост	18	8	10
4	Ресурси и производња	20	10	10
5	Конструкторско моделовање	20	4	16
6	Укупно часова	72	30	42

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА	САДРЖАЈИ
информационих технологија у саобраћајним објектима са управљањем и безбедношћу путника и робе; демонстрира повеже развој грађевинарства и значај урбанизма у побољшању услова живљења;	**ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ**	Септембар	Значај и развој грађевинарства. Просторно и урбанистичко планирање. Култура становања у: урбаним и руралним срединама, објектима за инивидуално и колективно становање, распоред просторија, уређење стамбеног простора. Кућне инсталације.

анализира карактеристике савремене културе становања; класификује кућне инсталације на основу њихове намене; класификује врсте саобраћајних објеката према намени; повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре са безбедношћу учесника у саобраћају; повезује коришћење правилно и безбедно понашање и кретање пешака и возача бицикла на саобраћајном полигону и/или уз помоћ рачунарске симулације;	**САОБРАЋАЈ**	Септембар Октобар	Саобраћајни системи. Саобраћајни објекти. Управљање саобраћајном сигнализацијом. Правила безбедног кретања пешака и возача бицикла у јавном саобраћају.
	ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	Новембар Децембар Јануар фебруар	Приказ грађевинских објеката и техничко цртање у грађевинарству. Техничко цртање помоћу рачунара. Представљање идеја и решења уз коришћење дигиталних презентација.

скицира просторни изглед грађевинског објекта; чита и црта грађевински технички цртеж уважавајући фазе изградње грађевинског објекта уз примену одговарајућих правила и симбола; користи рачунарске апликације за техничко цртање, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашње уређење стана уважавајући потребе савремене културе становања; самостално креира дигиталну презентацију и представља је; класификује грађевинске материјале према врсти и својствима и процењује могућности њихове примене; повезује коришћење грађевинских материјала са утицајем на животну средину; повезује алате и машине са врстама грађевинских и пољопривредних радова; реализује активност која указује на важност рециклаже; образложи на примеру коришћење обновљивих извора енергије и начине њиховог претварања у корисне облике енергије; правилно и безбедно користи уређаје за загревање и климатизацију простора; повезује значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије;	**РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА**	Март Април мај	Подела, врсте и карактеристике грађевинских материјала. Техничка средства у грађевинарству и пољопривреди. Организација рада у грађевинарству и пољопривреди. Обновљиви извора енергије и мере за рационално и безбедно коришћење топлотне енергије. Рециклажа материјала у грађевинарству и пољопривреди и заштита животне средине Моделовање машина и уређаја у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије
	КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ	Мај Јуни	Израда техничке документације. Израда макете/модела у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије. Представљање идеје, поступка израде и решења производа. Одређивање тржишне вредности производа укључујући и оквирну процену трошкова. Представљање производа и креирање дигиталне презентације.

повезује гране пољопривреде са одређеном врстом производње хране; описује занимања у области грађевинарства, пољопривреде, производње и прераде хране; изради модел грађевинске машине или пољопривредне машине уз примену мера заштите на раду; самостално/тимски врши избор макете/модела грађевинског објекта и образлажи избор; самостално проналази информације о условима, потребама и начину реализације макете/модела користећи ИКТ; креира планску документацију (листу материјала, редослед операција, процену трошкова) користећи програм за обраду текста; припрема и организује радно окружење одређујући одговарајуће алате, машине и опрему у складу са захтевима посла и материјалом који се обрађује; израђује макету/модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду; учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад	**КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ**	Мај јуни	

других и предлаже унапређења постојеће макете/модела; одреди реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова.			

Кључни појмови садржаја: грађевинарство, пољопривреда,саобраћај, техничка документација, енергетика, предузимљивост и иницијатива

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Програм наставе и учења *технике и технологије* захтева разноврстан методички приступ с обзиром на различитост функција и карактера појединих делова програмских садржаја, као и психофизичке могућности ученика. За успешно остваривање програма, односно циља учења, потребно је организовати наставу у складу са следећим захтевима:
уводити ученике у свет технике и савремене технологије на занимљив и атрактиван начин, чиме се подстиче њихово интересовање за техничко стваралаштво;
омогућити ученицима да исказују властите креативне способности, да траже и налазе сопствена техничка решења и да се доказују у раду;
систематизовано излагати ученике проблемским ситуацијама - расподела комплексних задатака на низ једноставнијих захтева, идентификовање елемента који ученик мора узети у разматрање приликом решавања проблемских ситуација, као и подстицање ученика на коришћење различитих когнитивних процеса као што су индуктивно и дедуктивно закључивање, поређење, класификација, предвиђање резултата, трнсфер знања од познатог на непознато;
обезбедити услове да ученици на најефикаснији начин стичу трајна и применљива научно-технолошка знања и да се навикавају на правилну примену техничких средстава и технолошких поступака;
не инсистирати на запамћивању података, поготову мање значајних чињеница и теоријских садржаја који немају директну примену у свакодневном животу;
ради што успешније корелације одговарајућих садржаја, усклађивања терминологије, научног осмишљавања садржаја и рационалног стицања знања, умења и навика, неопходна је стална сарадња са наставницима *информатике и рачунарства*, *физике*, *математике*, *хемије*, *биологије* и *ликовне културе*. у циљу развоја међупредметних компетенција;
приликом конкретизације појединих садржаја, нарочито упознавања нових и савремених технологија, у обзир узимати специфичности средине и усклађивати их са њеним потребама.
С обзиром да је настава *технике и технологије* теоријско-практичног карактера, часове треба остваривати са одељењем подељеним на групе, односно са највише 20 ученика. Програм наставне и учења треба остваривати на спојеним часовима.

Животно и радно окружење

У области *животно и радно окружење* обрађују се садржаји који се односе на грађевинарство као грану технике. Уз помоћ медија потребно је, у најкраћим цртама, приказати историјски развој грађевинарства и повезати га са побољшањем услова живљења (по могућству интерактивно). Потребно је нагласити значај урбанизма и просторног планирања (на основу посматрања планова, макета, слика насеља, треба објаснити значај околине стана са хигијенског и естетског становишта). Препорука је да се користите рачунарске мапе за одређивање положаја грађевинских објеката у односу на околину. Путем посматрања и анализе примера, навести ученике да анализирају и закључују како се култура становања разликује у зависности од врста насеља (рурално и урбано насеље) и стамбених објеката, које су карактеристике и посебности, као и како се одређује распоред просторија у стану са аспекта функционалности, удобности и економичности. Потребно је упознати ученике са врстама и наменом кућних инсталација и правилном употребом. Препорука је да се обезбеде услови за ситуационо учење нпр. кроз компјутерску симулацију.
Препоручени број часова је 6.

Саобраћај

У односу на програм петог разреда, у области *саобраћај* садржај је проширен и односи се на саобраћајне објекте, њихову намену, функционисање и организацију саобраћаја. Посебно обратити пажњу да безбедност учесника у саобраћају зависи и од прописне инфрастуктуре (опреме пута, обележавање и сигнализација, квалитет израде саобраћајних објеката) као и прилагођавања постојећим условима (брзина). Препорука је да се кроз примере симулације, а који су доступни на Интернету, ученици уведу у ситуацију да препознају сигурносне ризике и предвиде опасне ситуације у саобраћају. Уз помоћ мултимедијалних примера објаснити како се управља саобраћајем коришћењем ИКТ и колико такво управљање утиче на безбедност путника и робе. Са аспекта безбедности учесника у саобраћају обратити пажњу на учешће пешака и возача бицикла у јавном саобраћају. За реализацију ових садржаја користити мултимедије као и саобраћајне полигоне практичног понашања у саобраћају у оквиру школе. Препоручује се да се, уколико школа нема просторне могућности за израду саобраћајног полигона, користе дворишта, шири ходници или фискултурне сале ради остваривања овог исхода.
Препоручени број часова је 8.

Техничка и дигитална писменост

У овом делу програма ученици развијају нове интегрисане модалитете техничке и дигиталне писмености. На почетку реализације области укратко поновити која су знања и вештине из техничког цртања ученици усвојили у претходном разреду. Ученике треба оспособити за рад у рачунарској апликацији за техничко цртање примереној њиховом узрасту и потребама. Објаснити правила и симболе који се користе у техничком цртању у области грађевинарства. Приликом израде техничких цртежа на папиру и помоћу рачунара препоручује се индивидуални облик рада. Ученици треба да развијају вештине визуелног опажања и разумевања релацијских односа између објеката и предмета, стога је примерено задати им да скицирају просторни изглед одређеног грађевинског објекта који им је познат. Представити могућности и рад са једноставним рачунарским апликацијама за 3D приказ грађевинских објеката. Ученицима објаснити појам пресека коришћењем наставних помагала и рачунарске симулације. Упознати ученике са радом у рачунарској апликацији за унутрашње уређење стана наглашавајући функционалност и естетску вредност решења. Како би ученици функционализовали стечена знања предвидите мини-пројекат на тему израде скице хоризонталног и вертикалног пресека стана у коме ученици живе и уређење стана према истим. Скица може бити израђена на папиру или помоћу рачунара. Ученици своја решења скице грађевинског објекта и унутрашњег уређења стана самостално представљају током редовне наставе. У оквиру ових активности предвидети коришћење дигиталних презентација које су ученици израдили. Акценат треба да буде на дизајну мултимедијалних елемената презентације, начину представљања решења (ток презентације) и развоју вештине комуникације (контакт са публиком), а не на техници израде презентације. У оквиру ове активности потребно је обезбедити простор за дискусију и давање вршњачке повратне информације на основу успостављених критеријума.
Препоручени број часова је 18.

Ресурси и производња

Ово је сложена наставна област јер се у оквиру ње изучавају грађевинарство, пољопривреда, енергетика и екологија.надовезује се на знања које су ученици стекли о ресурсима у петом разреду.
На почетку рада на овој области упознати ученике, на нивоу обавештености, са основном поделом грађевинских материјала (према пореклу и намени). Врсте, начин производње, основне карактеристике грађевинских материјала и њихову примену објаснити на елементарном нивоу, без улажења у детаље. Препоручљиво је ученицима показати угледне примере појединих грађевинских материјала или своје предавање поткрепити сликама, проспектима или мултимедијом.
Упознати ученике са конструктивним елементима грађевинског објекта (темељ, зидови, међуспратна конструкција, степенице и кров) уз међусобно функционално повезивање и начине изградње. Направити везу између конструктивних делова грађевинског објекта и материјала за њихову изградњу.
Уз помоћ мултимедије или слика упознати ученике са врстама грађевинских објеката у оквиру нискоградње, високоградње и хидроградње. Тежиште овог дела теме ставити на изградњи стамбених грађевинских објеката у оквиру класичног (традиционалног) и савременог начина изградње. У оквиру овог дела области ученици треба да повежу делове конструкције и начине градње грађевинског објекта са њиховом наменом.
Савремени начин изградње све више потискује традиционални начин изградње помоћу ручних алата и предност даје савременим грађевинским машинама уз помоћ којих се убрзава и побољшава квалитет изградње. У том

смислу оспособити ученике да препознају и повезују алате и машине са врстама грађевинских радова (основна подела грађевинских машина и алата и њихове најважније карактеристике).
Тежиште дела теме, у вези енергетике, је на рационалној потрошњи енергије за загревање стана/куће. Указати на значај планирања избора материјала за изградњу грађевинског објекта и његове изолације још током пројектовања, са аспекта рационалне потрошње енергије и уштеде топлотне енергије. Повезати значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије. Упознати ученике са врстама грејања у кући/стану. Кроз разговор са ученицима и уз изношење различитих примера из живота, ученике упутити на правилно и безбедно коришћење уређаја за загревање и климатизацију простора у кући/стану, а све са циљем рационалне потрошње енергије. Посебно нагласити значај великих могућности коришћења обновљивих и алтернативних извора енергије за загревање стана/куће. За реализацију овог дела наставне теме користити мултимедију и разне узорке изолационих материјала.
У другом делу ове области, ученике упознати са организацијом рада у пољопривредној производњи и најважнијим машинама и уређајима које су неопходне за нормално одвијање производње. Кроз разне илустрације модела или мултимедију, оспособити ученике да препознају основне процесе пољопривредне производње са посебним освртом на производњу хране. Савремена пољопривредна производња не би могла да се замисли без савремених машина и уређаја. Уз помоћ слика, мултимедије или макета ученицима треба представити најважније машине у пољопривреди са њиховим најбитнијим карактеристикама.
Истакнути значај рециклаже материјала и заштите животне средине у грађевинарству и пољопривреди.
Организовати активне методе рада и учења (рад у малим групама) при чему ће ученицима бити омогућено да разумеју успостављање везе између квалитета животне средине и квалитета свог живота. Могуће је организовати нпр. интерни конкурс за предлог пројекта/активности којим би ученици приказали да разумеју које активности подстичу одрживост (нпр. штедња воде и енергије, разврставање отпада, рециклажа) као и да ли повезују значај тих активности са својим будући живото, животом заједнице као и животом будућих генерација.
На крају ове области ученике поступно увести у свет практичног стваралаштва. Кроз практичан рад ученици стечена теоријска знања претварају у функционална, развијајући алгоритамски начин размишљања од идеје до реализације. Њихов стваралачки рад треба да се заснива на изради модела грађевинске или пољоприведне машине, уређаја или модела који користи обновљиве изворе енергије, уз обавезну примену мера заштите на раду.
Препоручени број часова је 20.

Конструкторско моделовање

У овом делу програма ученици реализују заједничке пројекте примењујући претходно стечена знања и вештине што даје простора за креативну слободу, индивидуализацију наставе и диференцијацију према способностима, полу и интересовањима ученика, могућностима школе и потребама животне средине. За остваривање исхода у овој области потребно је поступно уводити ученике у алгоритме конструкторског моделовања при изради сопственог пројекта, креирању планске документације (листа материјала, неопходан прибор и алат, редослед операција, процена трошкова) до извршавања радних операција, графичког представљања замисли и процене и вредновања.
Ученике треба упознати са могућношћу да се сами опредељују за одређену активност у оквиру дате теме која се односи на израду модела разних машина и уређаја у грађевинарству, израду макете грађевинског објекта или стана на основу плана и предлог за његово уређење као и моделовање машина и уређаја у пољопривредној производњи. Потребно је да ученици користе податке из различитих извора, самостално проналазе информације о условима, потребама и начину реализације макете/модела користећи ИКТ, израђују макету/модел, поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду. Реализацијом својих пројеката откривају и решавају једноставне техничке и технолошке проблеме, сазнавајући примену природних законитости у пракси. На тај начин ученици формирају свест о томе како се применом технике и технологије мења свет у коме живе. Уочавају како техника утиче позитивно на околину, а како се, понекад нарушава природни склад и како се могу смањити штетни утицаји на природно окружење и развијање еколошке свести. У пројекат се може укључити и више ученика уколико је рад сложенији, односно ако се ученици за такав вид сарадње одлуче. Ученици учествују у успостављању критеријума за вредновање, процењују свој рад и рад других и предлажу унапређење постојеће макете/модела.
На избор активности, може утицати и опремљеност кабинета алатом и материјалом.
У свим сегментима наставе у овој области, код ученика треба развијати предузетнички дух.
Препоручени број часова је 20.

Наставни предмет: ФИЗИЧКО И ЗДРВАСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Разред: ШЕСТИ

Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.111

Разред Пети

Годишњи фонд часова 72 часа + 54 часа (обавезне физичке активности ученика)

ОБЛАСТ/ТЕМА		ИСХОДИ ПО ЗАВРШЕТКУ ТЕМЕ УЧЕНИК ЋЕ БИТИ У СТАЊУ ДА:	САДРЖАЈИ
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ		примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) икористи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и са- гледа сопствени моторички напредак	Обавезни садржаји Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	**Атлетика**	комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама	Обавезни садржаји Техника истрајног трчања Истрајно трчање - припрема за крос Техника спринтерског трчања Техника високог и ниског старта
	Спортска гимнастика	одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим крета- њима, изводи ротације тела користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуа-цијама и игри процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици	Обавезни садржаји Вежбе на тлу Прескоци и скокови Вежбе у упору
	Основе тимских и спортских игара	користи елементе технике у игри примењује основна правила рукомета у игри учествује на унутародељенским такмичењима	Обавезни садржаји Рукомет/минирукомет: Основни елементи технике и правила; вођење лопте, хватања и додавања лопте, шутирања на гол, финтирање, принципи индивидуалне одбране основна правила рукомета/минирукомета Спортски полигон
	Плес и ритмика	изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу игра народно коло изведе кретања у различитом ритму изведе основне кораке плеса из народне традиције других кул- тура	Обавезни-садржаји Покрети уз ритам и уз музичку пратњу Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац” Народно коло из краја у којем се школа налази
ФИЗИЧКА И ЗДРАВ СТВЕНА	**Физичко вежбање и спорт**	објасни својим речима сврху и значај вежбања	Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању Основна правила Рукомета/минирукомета и Малог фудбала Понашање према осталим

КУЛТУРА (Реализује се кроз све наставне области и теме уз практичан рад)		користи основну терминологију вежбања поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама примени мере безбедности током вежбања одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин користи различите изворе информација за упознавање са разно-врсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом” примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ван-редним ситуацијама препозна лепоту покрета и кретања у физичком вежбању и спорту направи план дневних активности	субјектима у игри (према судији, играчи- ма супротне и сопствене екипе) Чување и одржавање материјалних добара која се користе у фи- зичком и здравственом васпитању Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту „Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација) Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта Значај развоја физичких способности за сналажење у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...) Физичко вежбање и естетика (правилно обликовање тела) Планирање дневних активности
	Здравствено васпитање	наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље разликује здраве и нездраве начине исхране направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ на-ставника. примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања препозна врсту повреде правилно реагује у случају повреде чува животну средину током вежбања	Физичка активност, вежбање и здравље Основни принципи вежбања и врсте физичке активности Одржавање личне опреме за вежбање и поштовање здравствено- хигијенских мера пре и после вежбања Лична и колективна хигијена пре и после вежбања Утицај правилне исхране на здравље и развој људи Исхрана пре и после вежбања Прва помоћ: значај прве помоћи, врсте повреда. Вежбање и играње на чистом ваздуху - чување околине приликом вежбања

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

– Биологија,Географија,Музичка култура,Ликовна култура, Информатика,Математика ,Српски језик

УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Концепција физичког и здравственог васпитања заснива се на јединству часовних, ванчасовних и ваншколских организационих облика рада, као основне претпоставке за остваривање циља кроз достизање исхода и стандарда овог васпитно-образовног подручја.

Главна промена у савременој концепцији и пракси образовања и васпитања, па тако и у програму премета физичко и здравствено васпитање, је померање тежишта са наставних садржаја на јасно дефинисане исходе, односно са наставних садржаја на процес учења и његове резултате.

Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли у предмету физичко и здравствено васпитање, и учешћем у обавезним физичким активностима. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности ученика у три предметне области:

- физичке способности,
- моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине и

- физичка и здравствена култура.

Они омогућавају да се циљ овог предмета достигне у складу са предметним и међупредметним компетенцијама и стандардима постигнућа. Исходи не прописују структуру, садржаје и организацију на- ставе, као ни критеријуме и начин вредновања ученичких постигнућа.

Циљ и исходи предмета се остварују кроз наставу физичког и здравственог васпитања (у трајању од 2 школска часа недељно) и обавезне физичке активности сваког ученика (у трајању од 1,5 школски час недељно). Програм петог разреда базиран је на континуитету усвојених знања, вештина, ставова и вредности из првог циклуса основног образовања и васпитања.

Настава физичког и здравственог васпитања усмерена је према индивидуалним разликама ученика, које се узимају као критеријум у диференцираном приступу, па самим тим неопходно је упутити ученика или групу ученика, на олакшане или проширене садржаје у часовној, ванчасовној и ваншколској организацији рада.

Где је неопходно, програмске садржаје потребно је реализовати према полу.

Обавезни организациони облици рада:

А. часови физичког и здравственог васпитања;

А1. обавезне физичке активности ученика;

Остали облици рада (ванчасовне и ваншколске активности):

Б. слободне активности - секције,

В. недеља школског спорта,

Г. активности у природи (кросеви, зимовање, летовање - кам- повање...),

Д. школска и ваншколска такмичења

Ђ. корективно-педагошки рад.

ОБАВЕЗНИ ОРГАНИЗАЦИОНИ ОБЛИЦИ РАДА

А. Часови физичког и здравственог васпитања

Наставне области:

I Физичке способности

На свим часовима као и на другим организационим облицима рада, посебан акценат се ставља на:

- развијање физичких способности које се континуира- но реализује у уводном и припремном делу часа путем вежби обликовања. Део главне фазе часа може се користи за развој основних физичких способности узимајући у обзир утицај који наставна тема има на њихов развој. Методе и облике рада наставник бира у складу са потребама и могућностима ученика и материјално-техничким условима за рад;

- подстицање ученика на самостално вежбање;

- учвршћивање правилног држања тела.

Програм развоја физичких способности је саставни део годишњег плана рада наставника.

Праћење, вредновање и евидентирање физичких способности ученика спроводи се на основу Приручника за праћење физичког развоја и развоја моторичких способности ученика у настави физичког васпитања, (Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, 2016).

II Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине

Усвајање моторичких знања, умења и навика, остварује се кроз примену обавезних и препоручених програмских садржаја атлетике, гимнастике, спортских игара, плеса, ритмичке гимнастике, пливања, примењујући основне дидактичко-методичке принципе и методе рада неопходне за достизање постављених исхода.

Усвојена знања, умења и навике треба да омогуће ученицима њихову примену у спорту, рекреацији и специфичним животним ситуацијама.

Стицање знања, умења и навика је континуирани процес индивидуалног напредовања ученика у складу са његовим психо-физичким способностима.

Ученицима који нису у стању да усвоје неке од садржаја, за- дају се вежбања слична али лакша од предвиђених или предвежбе.

Уколико ученик не достигне предвиђени исход, оставља се могућност да исти достигне у наредном периоду.

Усавршавање неких моторичких задатака је континуирани процес без обзира на садржаје програма (техника ходања, трчања, примена научене игре итд.).

У раду са напреднијим ученицима реализују се препоручени садржаји или садржаји из наредних разреда. Кроз процес реализације програма неопходно је пратити способности ученика за поје- дине спортове.

III. Физичка и здравствена култура

Достизањем исхода ове наставне области, ученици стичу знања, вештине, ставове и вредности о вежбању (основним појмовима о вежби, како се неко вежбање изводи и чему конкретна вежба и вежбање служи), физичком васпитању, спорту, рекреацији и здрављу.

Посебно планиране и осмишљене информације о вежбању и здрављу преносе се непосредно пре, током и након вежбања на часу.

Ова наставна област остварује се кроз све организационе облике рада у физичком и здравственом васпитању и обухвата: формирање правилног односа према физичком вежбању, здрављу и раду; развијање и неговање фер-плеја; препознавање негативних облика понашања у спорту и навијању; вредновање естетских вредности у физичком вежбању, рекреацији и спорту; развијање креативности у вежбању; очување животне средине, као и развија- ње и неговање здравствене културе ученика.

Поред наведеног у овој области потребно је радити на: неговању патриотских вредности (народне традиције и мултикултуралности); формирању правилног односа према различитостима, чувању материјалних добара, неговању друштвених вредности итд.

А Обавезне физичке активности ученика

Физичке активности ученика доприносе остваривању постављеног циља и исхода физичког и здравственог васпитања. Ове активности организују се у оквиру редовног распореда или према посебном распореду у складу са просторним могућностима школе и потребама ученика у трајању од 1,5 час недељно.

План рада ових активности је саставни је део планирања у физичком и здравственом васпитању.

Школа се може определити за један од понуђених начина организације ових активности на предлог Стручног већа. Начин организације ових активности је саставни део Школског програма и Годишњег плана рада школе.

Начини организације рада обавезних физичких активности ученика:

- реализују се у трајању од 45 минута, једном у току недеље. У школама које имају одговарајуће материјално-техничке и просторне услове, фонд од 1А школског часа односно 22,5 минута, на недељном нивоу, може се реализовати тако што ће ученици сваке друге недеље имати још један час ових активности, или на други начин који предложи Стручно веће физичког и здравственог васпитања. Ради ефикаснијег рада и обухваћености свих ученика дозвољено је спајање два одељења истог разреда. Два наставника раде истовремено са два одељења<

- реализују се у трајању од 45 минута, једном у току недеље. Фонд од школског часа односно 22,5 минута, на недељном нивоу, реализује се кумулативно, једном у тромесечју, у укупном трајању од 6 школских часова, односно 4,5 сати.

Стручно веће може предложити неки други начин организације ових активности, посебно уколико се школа определи да ове активности реализује изван школе (пливање, скијање, клизање, оријентиринг итд.).

Програмски садржаји обавезних физичких активности

Обавезни програмски садржаји ових активности су:

- Кондиционо вежбање ученика у трајању од најмање 20 минута;

- Мали фудбал:

1. Вођење и контрола лопте,
2. Примање лопте и додавање лопте различитим деловима стопала,
3. Шутирање на гол и основе игре у нападу (откривање),
4. Одузимање лопте и основе игре у одбрани (покривање),
5. Вежбе са два и три играча,
6. Игра са применом основних правила за мали фудбал.

Препоручени програмски садржаји ових активности:

- Обучавање и усавршавање елемената предвиђених препорученим наставним садржајима:

1. Атлетике;
2. Гимнастике;
3. Плеса и ритмике;
4. Других активности предвиђених програмом школских такмичења.

- Мали фудбал:

1. колективна игра у одбрани и нападу,
2. техника игре голмана,
3. игра уз примену правила

ВАНЧАСОВНЕ И ВАНШКОЛСКЕ АКТИВНОСТИ

План и програм ових активности предлаже Стручно веће и саставни је део годишњег плана рада школе и школског програма.

Б. Слободне активности - секције

Формирају се према интересовању ученика. Наставник сачињава посебан програм узимајући у обзир материјалне и просторне услове рада, узрасне карактеристике и способности ученика. Уколико је неопходно, секције се могу формирати према полу учени- ка. Ученик се у сваком тренутку може се укључити у рад секције.

В. Недеља школског спорта

Ради развоја и практиковања здравог начина живота, развоја свести о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности, као и превенције насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције, школа у оквиру Школског програма реализује недељу школског спорта.

Недеља школског спорта обухвата:

- такмичења у спортским дисциплинама прилагођеним узрасту и могућностима ученика;
- културне манифестације са циљем промоције физичког вежбања, спорта и здравља (ликовне и друге изложбе, фолклор, плес, музичко-спортске радионице, слет...);
- ђачке трибине и радионице (о здрављу, историји физичке културе, спорту, рекреацији, „ферплеју”, последицама насиља у спорту, технолошка достигнућа у вежбању и спорту и др.).

План и програм Недеље школског спорта сачињава Стручно веће физичког и здравственог васпитања у сарадњи са другим стручним већима (ликовне културе, музичке културе, историје, информатике...) и стручним сарадницима у школи, водећи рачуна да и ученици који су ослобођени од практичног дела наставе физичког и здравственог васпитања, буду укључени у организацију ових активности.

Г. Активности у природи (кросеви, зимовање, летовање)

Из фонда радних дана, предвиђених заједничким планом, школа организује активности у природи:

- пролећни крос (дужину стазе одређује стручно веће);
- зимовање - организује се за време зимског распуста (обука скијања, клизања, краћи излети са пешачењем или на санкама, и др.);
- летовање - организује се за време летњег распуста у трајању од најмање седам дана (логоровање, камповање итд.).

Д. Школска и ваншколска такмичења

Школа организује и спроводи обавезна унутаршколска спортска такмичења, као интегрални део процеса физичког васпитања према плану Стручног већа и то у:

- спортској гимнастици (у зимском периоду);
- атлетици (у пролећном периоду),
- најмање једној спортској игри (у току године).

Школа може планирати такмичења из других спортских гра- на или игара уколико за то постоје услови и интересовање ученика (плес, оријентиринг, бадминтон, између две или четири ватре, полигони итд.).

Ученици могу да учествују и на такмичењима у систему школских спортских такмичења Републике Србије, која су у складу са наставним планом и програмом.

Ђ. Корективно-педагошки рад и допунска настава

Ове активности организују се са ученицима који имају:

- потешкоће у савладавању градива;
- смањене физичке способности;
- лоше држање тела;
- здравствене потешкоће које онемогућавају редовно похађа- ње наставе.

За ученике који имају потешкоће у савладавању градива и ученике са смањеним физичким способностима организује се допунска настава која подразумева савладавање оних обавезних програмских садржаја, које ученици нису успели да савладају на редовној настави, као и развијање њихових физичких способности;

Рад са ученицима који имају лоше држање тела подразумева:

- уочавање постуралних поремећаја код ученика;
- саветовање ученика и родитеља;
- организовање додатног превентивног вежбања у трајању од једног школског часа недељно;
- организовање корективног вежбања у сарадњи са одговарајућом здравственом установом.

Рад са ученицима са здравственим потешкоћама организује се искључиво у сарадњи са лекаром специјалистом, који одређује врсту вежби и степен оптерећења.

Ослобађање ученика од наставе физичког и здравственог

васпитања

Ученик може бити ослобођен само од практичног дела програма наставе за одређени период, полугодиште или целу школску годину на основу препоруке изабраног лекара.

Ученик ослобођен практичног дела у обавези је да присуствује часовима. За рад са ослобођеним ученицима наставник сачињава посебан програм рада базиран на усвајању теоријских и васпитних садржаја у складу са програмом и у корелацији са садржајима других предмета.

Ослобођеним ученицима треба пружити могућност да:

- суде, воде статистику, региструју резултат или прате ниво активности ученика на часу или школском такмичењу,

- направе едукативни постер или електронску презентацију, припреме репортажу са спортског догађаја,

- прате и евидентирају активност ученика на часу уз помоћ наставника и на други начин помажу у организацији, часовних, ванчасовних и ваншколских активности.

Исходи за ученике ослобођене од практичног дела наставе

По завршетку теме ученик ће бити у стању да:

- Наведе основна правила, гимнастике, атлетике, спортске игре, пливања;

- Дефинише основна здравствено-хигијенска правила вежбања;

- Презентује и анализира информације о физичком вежбању, спорту, здрављу, историји спорта, актуелним спортским подацима итд.);

- Учествује у организацији Недеље школског спорта и школских такмичења.

Планирање васпитно-образовног рада

Дефинисани исходи су важан део и незаобилазан елемент процеса планирања наставе и учења. Дефинисани као резултати учења на крају сваког разреда, током планирања рада потребно је одредити временску динамику у односу на бављење појединим исходима током школске године. Неопходно је посебну пажњу обратити на исходе које није могуће достићи током једног или више часова, већ је у ту сврху потребно реализовати различите активности током године.

Облици наставе

Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:

- теоријска настава (до 4 часа);

- практична настава (68-72 часа).

Теоријска настава

Посебни теоријски часови могу се организовати само у оним ситуацијама када не постоје услови за реализацију наставе у просторима за вежбање или алтернативним објектима, и као први час у полугодишту. На тим часовима детаљније се обрађују садржаји предвиђени темама Физичко вежбање и спорт и Здравствено вас- питање уз могући практичан рад у складу са условима.

Максималан број часова без практичног рада не би требало да буде већи од четири (4) у току школске године.

При планирању теоријских садржаја неопходно је узети у обзир: садржај програма, претходна искуства ученика, садржаје других предмета (корелацију - међупредметне компетенције).

Практична настава

Број часова по темама планира се на основу, процене наставника, материјално-техничких и просторних услова. Наставне теме или поједини садржаји за које не постоје услови за реализацију могу бити замењени одговарајућим темама или садржајима програма за које постоје одговарајући услови. Оквирни број часова по темама:

1. Атлетика (16);

2. Гимнастика (16);

3. Основе тимских и спортских игара: Рукомет - минирукомет; (16)

4. Ритмика и плес (4);

5. Тестирање и мерење (6-8).

Програм физичког и здравственог васпитања остварује се реализацијом обавезних и препоручених садржаја.

Обавезни садржаји су они које је неопходно спровести у раду са ученицима узимајући у обзир способности ученика, матери- јално-техничке и просторне услове.

Препоручени садржаји су они које наставник бира и реализује у раду са ученицима (групама или појединцима), који су са- владали обавезне садржаје, узимајући у обзир ниво достигнутости исхода, потребе ученика и услове за рад.

Физичке способности

При планирању кондиционог вежбања у главној фази часа, треба узети у обзир утицај наставне теме на физичке способности ученика и применити вежбе чији делови биомеханичке структуре одговарају основном задатку главне фазе часа и служе за обучавање и увежбавање (обраду и утврђивање) конкретног задатка. Методе вежбања које се примењују у настави су тренажне методе (континуирани, понављајући и интервални метод, кружни тренинг, и др.), пилагођене узрасним карактеристикама ученика. У раду са ученицима примењивати диференциране облике рада, дозирати вежбања у складу са њиховим могућностима и примењивати одговарајућу терминологију вежби. Време извођења вежби и број понављања, задају се групама ученика или појединцима у складу са њиховим способностима, водећи рачуна о постизању што веће радне ефикасности и отимализацији интензитета рада. Акценат се ставља на оне моторичке активности којима се најуспешније супротставља последицама хипокинезије.

Препоручени начини рада за развој физичких способности ученика.

1. Развој снаге

- без и са реквизитима,
- на справама и уз помоћ справа.

2. Развој покретљивости

- без и са реквизитима,
- уз коришћење справа,
- у помоћ сувежбача.

3. Развој аеробне издржљивости

- истрајно и интервално трчање,
- вежбање уз музику - аеробик,
- тимске и спортске игре,
- други модели вежбања.

4. Развој координације

- извођење координационих вежби у различитом ритму и променљивим условима (кретање екстремитетима у две равни).

5. Развој брзине и експлозивне снаге

- једноставне и сложене структуре кретања изводити максималним интензитетом из различитих почетних положаја, изазване различитим чулним надражајима (старт из различитих положаја итд.),
- штафетне игре,
- извођење вежби различитом максималном брзином (бацања, скокови, акробатика, шутирања, ударци кроз атлетику, гимнастику, тимске и спортске игре).

За ученике који из здравствених разлога изводе посебно одабране вежбе, потребно је обезбедити посебно место за вежбање.

Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине

1. Атлетика

Садржаји атлетике се реализују у јесењем и пролећном периоду.

Обавезни садржаји

Истрајно трчање: вежбе технике; континуирано и интервално трчање;

Спринтерско трчање: вежбе технике трчања, (ниски скип, високи скип, забацивање потколенице, гребајући корак, итд), ниски старт и фазе трчања;

Скок увис прекорачном техником; техника скока увис кроз фазе (залет, отскок, прелазак летвице и доскок). Обучавање технике врши се у целини а по потреби рашчлањивањем на фазе.

Бацање лоптице у даљ: обучавање кроз фазе (залет и избачај) и усвајање вежбе у целини. Корелација са вежбама из рукомета (доножни корак, замах и техника избачаја дугим замахом).

Препоручени садржаји:

Ови садржаји се примењују у раду са ученицима који су са- владали обавезне садржаје применом одговарајуће методике рада.

- Скок удаљ основни елементи згрчне технике - реализовати кроз фазе;

2. Спортска гимнастика

Садржаји се реализују у зимском периоду.

Обавезни садржаји

Ученике је неопходно поделити по полу и према способностима. Поставити више радних места. На сваком часу увести нови задатак уз понављање претходних. Док једна група обрађује нови садржај, остале групе понављају обрађене садржаје. Промена радних места врши се након одређеног броја понављања. Нпр. група које није прошла неки задатак на часу исти ће реализовати на следећем часу. Ученику који не може да изведе задату вежбу даје се олакшани задатак. Након неколико обрађених наставних јединица ове наставне теме, планом предвидети садржаје других наставних тема (спортска или тимска игра и др.) у циљу интензификације наставе. Гимнастички полигон осмислити према степену усвојености обрађених садржаја и претходих знања.

- Вежбе на тлу: колут напред, колут назад, став о плећима - „свећа”, мост из лежања на леђима; вага претклоном и заножењем; став на шакама уз помоћ; премет упором странце „звезда”.

- Прескок: разношка (до 110 ст);

- Ниска греда: боком поред греде;

суножним одскоком наскок на греду суножно (једна нога мало испред друге);

различити начини ходања: у успону, са згрченим предножењем, са заножењем, са одножењем, са високим предножењем;

скок суножним одскоком, суножни доскок на место одскока; вага претклоном и заножењем; саскок згрчено.

Препоручени садржаји

- Вежбе на тлу: колут напред и назад - варијанте (нпр: из става раскорачног колут напред до става раскорачног, из става раскорачног колут назад до става раскорачног); Колут летећи; Мост за- клоном;

3. Основе тимских и спортских игара

Садржаји рукомета реализују се на часовима физичког и здравственог васпитања, а малог фудбала на обавезним физичким активностима-ученика.

3.1. Рукомет - минирукомет Обавезни садржаји

- Обучавање елемената технике и тактике са лоптом: држање лопте: једном и обема рукама, плитки и дубоки хват;

вођење лопте: у месту са променом висине вођења, променом руке, променом положаја; вођење лопте бочним и дубинским кретањем; праволинијски, са променом брзине и руке којом се води; променом правца кретања; вођење у кретању са заустављањем у два корака; дриблинг над пасивним и активним противником (игра „1 на 1”); додавање лопте: једном руком „кратким замахом” (смер на- пред, укосо, у страну); „дугим замахом” уз примену неког од залета (бочни-доножни, бочни-заножни); хватање лопте: у висини груди и главе; хватање непрецизно бачених лопти (бочних, изнад висине главе, у висини колена); хватање котрљајућих лопти; хватање и додавање лопте у кретању;

шутирање: чеони шут и скок шут у даљ и вис; финтирање: (једнострука финта у јачу страну).

- Обучавање индивидуалних елемената технике и тактике без лопте:

у фази напада - позиционирање играча, утрчавање у празне просторе, промена смера кретања, откривање за пријем лопте;

у фази одбране - одбрамбени став и кретање у ставу; заустављање нападача, одузимање лопте од противничког нападача, пресецање путање лопте код додавања, блок; елементи технике голмана - (основни став, кретање на го-лу, одбрана високих и ниских лопти, одбрана шутева са позиције крила, одбрана седмерца)

позиционирање играча у нападу и одбрани 6:0; игра на два гола (3 на 3, 4 на 4); игра уз примену основних правила уважавајући усвојени ниво претходно обучаваних елемената.

Препоручени садржаји

- Обучавање елемената технике и тактике играча са лоптом: вођење лопте: вежбе вођења са радом ногу (кроз ноге, по- ред и испред тела);

вођење две лопте;

додавање лопте: додавање „дугим замахом” - чеони залет; додавање лопте изведеним начинима; додавања са изменом места

хватање лопте: хватање једном руком

шутирање: бочни шут са отклоном, шутирање пивотмена,

шут са крилне позиције

финтирање: једнострука финта у „слабију страну”.

- Обучавање групних и колективних елемената тактике игре: извођење слободног ударца;

укрштања играча у фази напада, игра 5:1 и 5+1

4. Плес и ритмика;

Обавезни садржаји

Планирати вежбе које је неопходно поновити из програма млађих разреда (докорак, галоп, дечији поскоци, полкин корак...). Дати могућност ученику или групи ученика да изабере музику и осмисли ритмичку вежбу на основу усвојених елемената. Са вијачом приме- нити „скокове кроз вијачу”, прескакање вијаче галопом и суножним поскоцима. Обрадити прве две варијанте народног кола „Моравац”

Препоручени садржаји

Вежбе са вијачом усложити наизменичним прескоцима на левој и десној нози и у кретању. Вежбе са ло Основне варијанте народног кола из краја у коме се школа налази;

5. Тестирање и мерење

Праћење физичког развоја и моторичких способности спроводи се на почетку и крају школске године, из простора кардио- респираторне издржљивости (процена аеробног капацитета), телесног састава (посебно телесне масноће), мишићне снаге, издржљивости у мишићној снази, гипкости и агилности. Модел континуираног праћења физичког развоја и моторичких способности у настави физичког и здравственог васпитања, батерија тестова, критеријумске референтне вредности и начин њиховог тумачења, организација и протокол тестирања као педагошке импликације детаљно су објашњени у наведеном приручнику.

Тестирање ученика могуће је спровести на часовима обавезних физичких активности.

Оквирни број часова по темама обавезних физичких активности

1. Основе тимских и спортских игара:

Мали фудбал (18);

2. Друге активности предвиђене програмом стручног већа (36).

Дидактичко-методички елементи

Основне карактеристике часова:

- јасноћа наставног садржаја;
- оптимално коришћење расположивог простора, справа и реквизита;
- избор рационалних облика и метода рада;
- избор вежби оптималне образовне вредности;
- функционална повезаност свих делова часа - унутар једног и више узастопних часова једне наставне теме.

Уколико на часу истовремено вежбају два одељења, настава се спроводи одвојено за ученике и ученице.

Приликом избора облика рада неопходно је узети у обзир просторне услове рада, број ученика на часу, број справа и реквизита и динамику обучавања и увежбавања наставног задатка.

Избор дидактичих облика рада треба да буде функцији рационалне организације и интензификације часа, као и достизања по- стављених исхода.

Праћење и оцењивање

Исходи представљају добру основу за праћење и процену по- стигнућа ученика, односно креирање захтева којима се може утврдити да ли су ученици достигли оно што је описано одређеним исходом. Исходи помажу наставницима у праћењу, прикупљању и бележењу постигнућа ученика. Како ће у процесу вредновања ис- користити исходе наставник, сам осмишљава у односу на то који се начин праћења и процене њему чини најрационалнијим и најкориснијим. Поред тога, постојање исхода олакшава и извештавање родитеља о раду и напредовању ученика.

У процесу оцењивања пожељно је користити лични картон ученика (евиденција о процесу и продуктима рада ученика, уз коментаре и препоруке) као извор података и показатеља о напре- довању ученика. Предности коришћења личног картона ученика су вишеструке: омогућава континуирано и систематично праћење напредовања, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја, представља, подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији увид у различите области по- стигнућа (јаке и слабе стране) ученика.

У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе физичког и здравственог васпитања, препоручује се да наставник подједнако, континуирано прати и вреднује:

- Активност и однос ученика према физичком и здравственом васпитању који обухвата:
- вежбање у адекватној спортској опреми;
- редовно присуствовање на часовима физичког и здравственог васпитања и обавезним физичким активностима;
- учествовање у ванчасовним и ваншколским активностима и др.
- Приказ једног од усвојених комплекса општеприпремних вежби (вежби обликовања),
- Достигнут ниво постигнућа моторичких знања, умења и на- вика (напредак у усавршавању технике):

Атлетика:

Приказ технике спринтерског и истрајног трчања; приказ технике, скока увис прекорачна техника (маказе);

Спринтерско трчање 30-50 т на време, бацање лоптице до 200 §г у даљ. Истрајно трчање у трајању од 6 минута.

Трчање школског кроса.

Спортска гимнастика:

Вежбе на тлу: колут у напред, колут у назад, став о шакама уз помоћ, мост из лежања, став на плећима „свећа”;

Прескок: разношка уз помоћ;

Вежбе у упору:

- паралелни разбој: наскок у упор са повишења (шведска клу- па, сандук, столица...), предњихом сед разножно, приножити једном и саскок,
- ниско вратило: упор одскоком, издржај, саскок у почетни положај;

Вежбе у вису (вратило/кругови): њих и саскок предњихом.

Пењања: приказ технике пењања уз шипку и конопац.

Рукомет:

Контрола лопте у месту и кретању (вођење);

Вођење лопте праволинијски са променом правца кретања (левом и десном руком);

Хвата и додаје лопту у висини главе и рамена;

Шутира једном техником;

Мали фудбал:

Додавање унутрашњом страном стопала и примање лопте ђоном и унутрашњом страном стопала;

Вођење и шут на гол једном техником;

Додавање, примање лопте у и шут на гол у кретању.

Плес и ритмика:

Замаси, кружења, трчања, поскоци и скокови без реквизита. Поскоци и скокови кроз вијачу.

Народно „Моравац” коло уз музику (прва и друга варијанта).

Индивидуални напредак моторичких способности сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање. Приликом оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, степен спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом оцењивања узима се у обзир индивидуални напредак његов индивидуални напредак у односу на претходна достигнућа и могућности као и ангажовање ученика у наставном процесу.

Код ученика ослобођених од практичног дела наставе, наставник прати и вреднује:

- ниво остварености исхода из области Физичка и здравствена култура;
- учешће у организацији ваннаставних активности.

Педагошка документација

- Дневник рада за физичко и здравствено васпитање;
- Планови рада физичког и здравственог васпитања и обавезних физичких активности ученика: план рада стручног већа, годишњи план (по темама са бројем часова), месечни оперативни план, план ванчасовних и ваншколских активности и праћење њихове реализације.

- Писане припреме: форму и изглед припреме сачињава сам наставник уважавајући: временску артикулацију остваривања, циљ часа, исходе који се реализују, конзистентну дидактичку структуру часова, запажања након часа;

- Радни картон: наставник води за сваког ученика. Радни картон садржи: податке о стању физичких способности са тестирања, оспособљености у вештинама напомене о специфичностима ученика и остале податке неопходне наставнику.

Педагошку документацију наставник сачињава у писаној, а по могућности и електронској форми.

Наставни предмет: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Разред: ШЕСТИ
ЦИЉ:

- Циљ учења *информатике и рачунарства* је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

ГОДИШЊИ ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА

ИНФОРМАТИКЕ И РАЧУНАРСТВА

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА	**36**
За обраду новог градива	**20***
За друге типове часа	**16**

Број наставних тема	**4**
Број наставних јединица	**25**

* Часови су подељени на часове обраде и вежбања, али је, због специфичности предмета, већина часова комбинована.

УЏБЕНИК ЗА УЧЕНИКЕ:

Информатика и рачунарство 6, уџбеник за шести разред основне школе- Никола Клем, Небојша Лазовић, БИГЗ

Информатика и рачунарство за шести разред, Стојановић Миодраг, Драган Маринчић, Васић Драгољуб , Завод за уџбенике

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ:

Информатика и рачунарство 5, уџбеник за пети разред основне школе- Марина Петровић, Зорица Прокопић, БИГЗ

Уџбеник, Microsoft Office Корак по корак- СЕТ; А. Аббас, В. Маринковић, Б. Стругар- „Од забаве до знања“, Београд, 2007.;_____

Драган Маринчић- „Рачунарство и информатика-збирка задатака“, PS Београд, 2001. ; Драган Цветковић- „ Задаци из математике и информатике“ Рачунарски факултет, СЕТ, Београд, 2006.; PS часописи и друга литература из области хардвера и софтвера._____

КОРЕЛАЦИЈА: Сви предмети

НАСТАВНА СРЕДСТВА: штампани материјал, електронски материјал, софтвер_____

Редни број теме	Број часова по темама	Назив теме	Број часова за обраду новог градива	Број часова за друге типове часа
1.	10	**ИКТ**	6	4
2.	4	**ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ**	3	1
3.	15	**РАЧУНАРСТВО**	10	5
4.	7	**ПРОЈЕКТНА НАСТАВА**	1	6

СИСТЕМАТИЗАЦИЈА ГРАДИВА: Планирана су 2 часа систематизације и то на крају обрађених тема као што су: Рачунарство и ИКТ.

ИСХОДИ

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

ИКТ:

- правилно користи ИКТ уређаје;
- креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који садрже табеле у програму за рад са текстом и програму за рад са мултимедијалним презентацијама;
- креира и обрађује дигиталну слику;
- самостално снима и врши основну обраду аудио и видео записа;
- уређује мултимедијалну презентацију која садржи видео и аудио садржаје;
- чува и организује податке локално и у облаку;
- одговорно и правилно користи ИКТ уређаје у мрежном окружењу;

ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ

- разликује основне интернет сервисе;
- примењује поступке и правила за безбедно понашање и представљање на мрежи;
- приступа Интернету, самостално претражује, проналази и процењује информације и преузима их на свој уређај поштујући ауторска права;

објасни поступак заштите дигиталног производа/садржаја одговарајућом CC лиценцом;

РАЧУНАРСТВО

- објасни поступак прикупљања података путем онлајн упитника;
- креира једноставан програм у текстуалном програмском језику;
- користи математичке изразе за израчунавања у једноставним програмима;
- објасни и примени одговарајућу програмску структуру (наредбе доделе, гранања, петље);
- користи у оквиру програма нумеричке, текстуалне и једнодимензионе низовске вредности;
- разложи сложени проблем на једноставније функционалне целине (потпрограме);
- проналази и отклања грешке у програму;

ПРОЈЕКТНА НАСТАВА

- сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала, представљању пројектних резултата и закључака;
- користи могућности које пружају рачунарске мреже у сфери комуникације и сарадње;
- креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате;
- вреднује процес и резултате пројектних активности.

3.16. Програми обавезних изборних предмета у шестом разреду

Наставни предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Разред: ШЕСТИ

Циљ наставе:
Оспособљавање ученика за активно учешће у животу локалне заједнице, проширивањем знања о демократији,њеним принципима и вредностима кроз практично деловање.

Задаци наставе:
подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу локалне заједнице
разумевање функционисања нивоа и органа власти
упознавање мера власти
упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице
развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења
обучавање за тимски рад
развијање способности критичког расуђивања и одговорног одлучивања иделања

Активности:
- повезивање са претходним знањем из датог предмета;
- повезивање са знањем из других предмета;
- подстицање ученика да постављају питања чим им није јасно;
- подстицање ученика да дискутује
- мотивисање ученика за рад, тако што ће наставник развијати и одржавати њихова интересовања за живот и рад у локалној заједници и давати лични пример позитивне заинтересованости за сва итања која су важна за унапређење квалитета живота.
- организује наставу тако што ће постављати циљеве рада, планирати садржаје, средства и и опрему, наставне облике и методе рада, као и време потребно за реализацију
- развија и одржава партнерску комуникацију са ученицима, тако што ће поствљати питања, захтеве, давати своје мишљење, подстицати ученике да они износе своја гледишта, подстицати интеракцију, пружати повратну информацију итд.
- уважава и реагује на потребе групе и појединаца, дели одговорност, демократски управља разредом

Наставни предмет: Грађанско васпитање
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 36

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА	НАСТАВНА ТЕМА		Начин остваривања програма	Број часова

(Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)		Временска динамика (месец)		за обрад у	остали типови часа
подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу локалне заједнице разумевање функционисања нивоа и органа власти упознавање мера власти упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења обучавање за тимски рад развијање способности критичког расуђивања и одговорног одлучивања иделања	I ТЕМА Упознавање основних елемената програма	септембар, октобар 1, 2, 3, 4, 5, 6	Дијалошка, текстуална, дискусија, радионица фронт., инд., групно	2	4
подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу локалне заједнице разумевање функционисања нивоа и органа власти упознавање мера власти упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења обучавање за тимски рад развијање способности критичког расуђивања и одговорног одлучивања иделања	II ТЕМА Први корак-уочавање проблема у заједници	октобар, новембар 7, 8, 9, 10	Дијалошка, текстуална, дискусија, радионица фронт., инд., групно	2	2
подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу локалне заједнице разумевање функционисања нивоа и органа власти упознавање мера власти упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења обучавање за тимски рад развијање способности критичког расуђивања и одговорног одлучивања иделања	III ТЕМА Други корак – избор проблема	новембар 11	Дијалошка, текстуална, дискусија, радионица фронт., инд., групно	0	1
подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу локалне заједнице разумевање функционисања нивоа и органа власти упознавање мера власти	IV ТЕМА Трећи корак – сакупљање података о изабраном проблему	новембар, децембар 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19	Дијалошка, текстуална, дискусија, радионица фронт., инд., групно	3	5

упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења обучавање за тимски рад развијање способности критичког расуђивања и одговорног одлучивања иделања					
подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу локалне заједнице разумевање функционисања нивоа и органа власти упознавање мера власти упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења обучавање за тимски рад развијање способности критичког расуђивања и одговорног одлучивања иделања	V ТЕМА Четврти корак – израда студије	дцембар, јануар, фебруар, март, април 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31	Дијалошка, текстуална, дискусија, радионица фронт., инд., групно	4	8
подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу локалне заједнице разумевање функционисања нивоа и органа власти упознавање мера власти упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења обучавање за тимски рад развијање способности критичког расуђивања и одговорног одлучивања иделања	VI ТЕМА Пети корак – јавна презентација студије	мај 32	Дијалошка, текстуална, дискусија, радионица фронт., инд., групно	0	1
подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу локалне заједнице разумевање функционисања нивоа и органа власти упознавање мера власти упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења обучавање за тимски рад развијање способности критичког расуђивања и одговорног одлучивања иделања	VII ТЕМА Шести корак – осврт на научено	мај, јун 33, 34, 35, 36	Дијалошка, текстуална, дискусија, радионица фронт., инд., групно	2	2

Наставни предмет: ВЕРСКА НАСТАВА

Разред: ШЕСТИ

ЦИЉ
Примарни циљ предмета је да се ученицима покаже да је Син Божији постао нови Адам, преко кога се остварује јединство створене природе и Бога.
ЗАДАЦИ
Ученици треба да:
а) уоче да је слобода кључни елемнт у раумевању Тајне Христове;
б) науче да се слобода поистовећује с личношћу, односно да се личност поистовећује с љубављу према другој личности;
в) запазе разлику између приказивања живота Христовог у православној иконографији и западној ренесансној уметности.

Наставни предмет: Верска настава
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	остале типове часа				
1.		1	Увод	септембар		
2.	3	3	Тајна Христова - јединство Бога и човека (Литургија као Тајна Христова).	септембар октобар	уоче да је слобода кључни елемнт у раумевању Тајне Христове;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
3.	2	1	Рођење Христово “од Духа Светог и Марије Дјеве” (улога слободе Марије Дјеве у рођењу Спаситеља: девичанство Богородице).	октобар новембар	науче да се слобода поистовећује с личношћу, односно да се личност поистовећује с љубављу према другој личности;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
4.	5	5	Христос је Син Божији који је постао човек, нови Адам, да би сјединио створену природу с Богом (одлуке 1. и 4. Вас. сабора; Символ вере).	новембар фебруар	да се ученицима покаже да је Син Божији постао нови Адам, преко кога се остварује јединство створене природе и Бога.	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције

5.	2	2	Улога Бога у спасењу света (свет не може да постоји без заједнице с Богом, али Бог не врши насиље над човеком).	фебруар март	да уоче да Бог спасава човека, али само у слободној човековој вољи	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
6.	2	1	Улога човека у спасењу света (слобода човека је пресудна за спасење света; осврт на првог Адама и његову улогу у спасењу света; однос човека према природи).	март	да схвате да је људска слобода пресудна у спасењу људског рода	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
7.	3	2	Христово страдање и васкрсење.	април мај	да без Христовог страдања и васкрсења нема ни спасења човека	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
8.	2	2	Христов живот у православној иконографији.	мај јун	запазе разлику између приказивања живота Христовог у православној иконографији и западној ренесансној уметности	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције

Наставни предмет: РУСКИ ЈЕЗИК

Разред: ШЕСТИ

Циљ
Циљ наставе страног језика у основном образовању заснива се на потебама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика.
Циљ наставе страног језика у основном образовању јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који се учи, као и да настави да на вишем нивоу образовања и самостално учење истог или других страних језика.
Учење другог страног језика, ослањајући се на искуства и знања стечена учењем првог страног језика, поспешује стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције и развијање свести о језичком богатству ужег и ширег окружења.
Општи стандарди
Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика. Поред тога, ученик уочава значај личног залагања у процесу учења страног језика.
Посебни стандарди
Разумевање говора
Ученик разуме једноставну усмену поруку исказану савременим језиком, не дужу од две до три минуте, и то на нивоу глобалног разумевања (основно обавештење из поруке), на нивоу селективног разумевања (проналажење тражене информације). Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука (монолог, краћи разговор, кратка информација).
Разумевање писаног текста
Ученик чита са разумевањем краће писане и илустроване текстове у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама.
Усмено изражавање
У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик треба да је у стању да искаже једноставну усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста, самостално или уз помоћ наставника.
Писмено изражавање
У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик пише поруке и кратке текстове.
Интеракција
Ученик остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама.
Знања о језику
Препознаје основне принципе граматичке и социолингвистичке компетенције.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ
Разумевање говора

На крају 6. разреда ученик треба да:

1) разуме оне изразе које наставник употребљава током часа да би дао упутства за рад и друго;

2) разуме кратке дијалоге и монолошка излагања до осам реченица, које исказује природним темпом наставник, други ученици или их чује преко звучног материјала, а који садрже искључиво језичку грађу обрађену током петог и шестог разреда;
3) разуме једноставне песме и у вези са обрађеном тематиком;
4) разуме и реагује на одговарајући начин на кратке усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу.

Усмено изражавање и интеракција

На крају 6. разреда ученик треба да:

1) разговетно изговара гласове, посебно оне које наш језик не познаје, акцентује речи, поштује ритам и интонацију при спонтаном говору и читању;
2) ступи у дијалог и у оквиру шест-седам реплика, постављањем и одговарањем на питања, води разговор у оквирима комуникативних функција и лексике обрађених током петог и шестог разреда;
3) монолошки, без претходне припреме, али уз наставников подстицај, у десетак реченица представи себе или другога, уз помоћ питања саопшти садржај дијалога или наративног текста, или опише ситуацију, слику и лице, предмет, односно животињу;
4) интерпретира кратке, тематски прилагођене песме и рецитације.

Интеракција

Ученик треба да:
− реагује вербално или невербално на упутства и постављена питања у вези са конкретном ситуацијом,
− поставља једноставна питања и одговара на њих,
− изражава допадање или недопадање,
− учествује у заједничким активностима на часу (у пару, у групи, итд.),
− тражи разјашњења када нешто не разуме.

Разумевање писаног текста

У 6. разреду ученик треба да:

1) упозна и, када је у питању позната језичка грађа, савлада технике читања у себи и гласног читања;
2) даље упознаје основна правила графије и ортографије;
3) разуме упутства за израду вежбања у уџбенику и радним листовима;
4) разуме смисао краћих писаних порука и илустрованих текстова о познатим темама (око 70 речи);
5) издваја основне информације из краћег прилагођеног текста у вези са неком особом или догађајем (ко, шта, где, када...).

Писмено изражавање

У 6. разреду ученик треба да:

1) даље упознаје основна правила графије, ортографије и интерпункције у оквиру усмено стечених језичких знања;
2) допуњава и пише речи и кратке реченице на основу датог модела, слике или другог визуелног подстицаја;
3) пише пригодне честитке, поруке и електронска писма користећи модел;
4) пише своје личне податке и податке других особа (име, презиме и адресу);
5) одговори на једноставна питања (ко, шта, где) која се односе на обрађене теме, ситуације у разреду или њега лично;
6) прави спискове с различитим наменама (куповина, прослава рођендана, обавезе у току дана...).

Знања о језику

У 6. разреду ученик треба да:

1) препознаје шта је ново научио;
2) схвата значај познавања језика;
3) увиђа могућности позитивног трансфера знања и стратегија стечених учењем првог стреаног језика;
4) користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
5) разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичком активностима.

Наставни предмет: Руски језик
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 72

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА	Начин остваривања програма
	за обраду	за остале типове часа				
1	3	5	ЗДРАВСТВУЙ, ШКОЛА! ЗДРАВСТВУЙ, ОСЕНЬ!	септембар 1,2,3,4,5,6,7,8	Лексика: - усвајање нове лексике на тему : школа, секција и јесен Комуникативне функције: изрази који се користе када се људи састају или растају: (Здравствуйте, привет, до свидания, пока, спокойной ночи) изражавање извињења или захвалности: (Извините. Ничего;Большое спасибо. Не за что.) Фонетика и правопис: Обележја сугласничког и самогласничког система руског језика: изговор гласова који се бележе словима ж, ш,ч,щ; писање самогласничких слова после сугласника к,г,х,ж,ш,ч,щ ; изговор и бележење парних тврдих и меких, звучних и безвучних сугласника; изговор гласова у групама чт, чн; сч, зч; тся, ться; стн, здн, вств. Начини бележења гласа й. Граматика: - обнављање и проширивање знања о:именицама, придевима, заменицама и глаголима Активности: читање; аудирање и разумевање текстова и дијалога; постављање питања и давање одговора; конверзација; препричавање; рецитовање... Контролни задатак 8 час.	Наставник даје упутства, поставља питања, даје објашњења, семантизује нове речи и изразе и пише их на табли, пева песму, подстиче активност ученика, организује време на часу. Ученици слушају, одговарају на питања, записују нове речи и изразе, раде вежбања, певају песму.
2	3	6		септембар 9	Лексика:	Наставник објашњава и даје

			ЧЕМУ УЧАТ В ШКОЛЕ	октобар 10,11,12,13,14,15,16,17	- усвајање нове лексике на тему: летњи распуст, спорт и секције Обнављање номинатива. Комуникативне функције: изражавање слагања и неслагања (Я согласен. Я не согласен. Ты прав. Ты не прав. Я тоже так думаю. Я так не думаю.) Фонетика: - понављање и проширивање фонетског градива: тврди и меки сугласници и њихово писање Граматика: промена именица мушког,средњег и женског рода у једнини и множини(тврда и мека промена). Активности: као и у теми првој Конатролни задатак 13 час и 17 час.	упутства, поставља питања, чита дијалог, записује на табли нове речи и изразе и семантизује их, пише граматичке таблице, показује фотографије, подстиче активност ученика, организује време на часу Ученици слушају, одговарају на питања, читају дијалог по улогама, записују нове речи и изразе у свеске, пишу граматичке таблице
3	4	2	ПОЗДРАВЉЯЕМ И ЖЕЛАЕМ	новембар 18,19,20,21,22,23	Лексика: усвајање нове лесике на тему: рођендан, поклони... Комуникативне функције: - честитања; добре жеље; позивање на прославу празника; прихватање или не прихватање позива (Я приглашаю тебя на день рождения. Спасибо за приглашение, я обязательно приду) Фонетика и правопис: функција слова ъи ь и изговор речи које се пишу тим словима Грамаатика: промена придева по падежима у једнини и множини (тврда и мека промена); глаголски вид; прошло време Активности као и у првој теми	Наставник објашњава и даје упутства, поставља питања, подстиче активност ученика, пише граматичке таблице, организује време на часу. Ученици изводе дијалоге, слушају, одговарају на питања, решавају граматичка вежбања, пишу граматичке таблице.
4	7	5	ПРИШЛА ПОРА ЗИМЫ	новембар 24 децембар 25,26,27,28,29,30,31,32,33 јануар 34,35	Лексика: усвајање нове лексике на тему: куповина уочи зимских празника;одећа;оријентација у простору Комуникативне функције: обраћање продавцу приликом куповине различитих ствари(Будьте добры, покажите мне … Какой это размер? Можно примерить?...) Граматика: обнављање акузатива и локатива; прилози за место и правац; обарада садашњег времена; промена глагола ПИТЬ, ПЕТЬ И МЫТЬ у сад. времену личне заменице Активности као и у првој теми	Наставник објашњава и даје упутства, семантизује нове речи и изразе, чита дијалог, поставља питања, подстиче активност ученика, организује време на часу. Ученици слушају, одговарају на питања, записују нове речи и изразе, читају дијалог, читају и певају песму.

					Писмени задатак 28 час.	
5	6	6	ЗАВЗЯТЫЕ ТЕАТРАЛЫ	јануар 36 фебруар 37,38,39,40,41,42,43 март 44,45,46,47	Лексика: - усвајање нове лексике на тему: позориште и зима Комуникативне функције: изражавање шта се коме свиђа или не свиђа(Мне очень нравится/ мне совсем не нравится смотреть балет) изражавање времена на сату(Который сейчас час? Половина шестого) Граматика: обнављање генитива обнављање основних бројева усвајање редних бројева и њихова промена Активности као у првој теми. Контролни задатак 47 час.	Наставник објашњава и даје упутства, поставља питања, уводи и семантизује нове речи и изразе и записује их на табли, подстиче активност ученика, организује време на часу. Ученици слушају, одговарају на питања, записују нове речи и изразе, читају дијалог, читају и певају песму.
6	5	6	КОНЕЦ ЗИМЫ! ПРИХОДИТЕ НА БЛИНЫ!	Март 48,49,50,51,52 април 53,54,55,56,57,58	Лексика: усвајање лексике на тему: болест; обичаји празновања верских празника Комуникативне функције: - изражавање честитања празника, рођендана, успеха итд; изрази који се користе за столом (С днем рождения; Угощайтесь; Ешьте на здоровье) Граматика: обнављање инструментала; обрада и усвајање будућег времена Активности исте као у првој теми. Писмени задатак 58 час.	Наставник објашњава и даје упутства, чита текст, уводи, семантизује и пише на табли нове речи и изразе, подстиче активност ученика, организује време на часу Ученици слушају, одговарају на питања, записују нове речи и изразе, читају текст
7	6	1	ПОБЫВАЙ В САНКТ-ПЕТЕРБУРГЕ, НАСМОТРИСЬ НА КРАСОТУ!	април 60 мај 61,62,63,64,65	Лексика: обрада лексике на тему знаменитости града Комуникативне функције: изражавање позива да се нешто заједнички уради(Давайте пойдем в муюей); изражавање упозорења и забране(Осторожно! Не шуметь!) Фонетика и правопис: - када се пише слово Э и како се изговара одговарајући глас Граматика: обнављање датива; глаголи кретања; императив Активности исте као у првој теми	Наставник објашњава и даје упутства, семантизује нове речи и изразе, записује их на табли, поставља питања, подстиче активност ученика, организује време на часу. Ученици слушају, одговарају на питања, записују нове речи и изразе, читају текст.
8	3	4	ДАЙ ЛАПУ, ДРУГ!	мај 66,67,68 јун 69,70,71,72	Лексика: усвајање нове лексике на тему кућни љубимац Комуникативне функције: - изражавање молбе за помоћ(На помощь! Вы не помижете?) Граматика: обрада присвојних заменица употреба бројева уз именице	Наставник објашњава и даје упутства, семантизује нове речи и изразе, записује их на табли, поставља питања, подстиче активност ученика,

					Активности исте као у првој теми	организује време на часу. Ученици слушају, одговарају на питања, записују нове речи и изразе, читају текст.

3.17. Програми слободних активности у шестом разреду

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЧУВАРИ ПРИРОДЕ

Годишњи фонд: 36 ЧАСОВА ГОДИШЊЕ)

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Основни циљеви овог изборног предмета јесу да се код ученика:
развије пожељно понашање у складу са принципима одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину, природу и биодиверзитет.
Задаци наставе предмета *Чувари природе* за шести разред су:
примењивање образовања за заштиту и одрживост животне средине
развијање вредности, ставова, вештина и понашања у складу са одрживим развојем
развијање способности да на основу стечених знања препознају и изаберу квалитетан и здрав стил живота
развијање здравог односа према себи и другима
умеће да се на основу стечених знања примењују и рационално користе природни ресурси
препознавање извора загађивања и уочавања последица
развијање способности за уочавање, формулисање, анализирање и решавање проблема везаних за животну средину
развијање радозналости, и личне иницијативе за активно учешће и одговорности према животној средини
подизање нивоа свести о личном ангажовању у заштити и очувању животне средине, природе и биодиверзитета.

Садржај програма *Чувари природе* је везан за животну средину и одрживи развој, који је подељен у пет поглавља:

компоненте животне средине (ваздух, вода, земљиште, биодиверзитет)
претње животној средини (урбанизација, бука, отпад, хемикалије)
људске активности и њихов утицај на животну средину (енергија, транспорт, индустрија, пољопривреда, шумарство и туризам)
глобални изазови (климатске промене, смањивање озонског омотача, киселе кише, пренасељеност и питања везана за мора и океане)
вредности (етика и вредности везане за потрошачке навике, људско здравље и животну средину, људска права и одговорност за будућност Земље, као и остали социјални аспекти).

Наставни програм Чувари природе за шести разред основне школе

Наставни предмет	Наставна тема	Обрада нове наставне јединице	Утврђивање, понављање градива	Систематизација градива	Остали типови часа	Годишњи фонд часова
Чувари природе	5	12	12	2	10	36

Чувари природе

6. разред

ПРЕГЛЕД БРОЈА ЧАСОВА ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА					
Ред. бр. теме	**Н А З И В Т Е М Е**	**Број часова**			
		Обрада нове наставне јединице	**Лабораторијске вежбе, практични рад, теренски рад**	**Понављање, утврђивање, провера знања, систематизација**	**Укупно**
I	ОДРЖИВОСТ, ЖИВОТНА СРЕДИНА И УТИЦАЈ ЧОВЕКА	2	1	1	4
II	ОДГОВАРАН ОДНОС ПРЕМА ОДРЖИВОСТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	3	4	4	11
III	ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ	2	2	2	6
IV	ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЖИВОТИЊАМА	3	1	3	7
V	ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА РАЗНОВРСНОСТИ ЖИВОГ СВЕТА	2	2	4	8
	Прво полугодиште	**5**	**5**	**5**	**15**
	Друго полугодиште	**7**	**5**	**9**	**21**
	УКУПНО	**12**	**10**	**14**	**36**
	Заступљеност у %	**33**	**28**	**39**	**100**

ОПЕРАТИВНИ ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА

Наставна тема	Редни број	Наставна јединица	Тип часа
ОДРЖИВОСТ, ЖИВОТНА СРЕДИНА И УТИЦА ЧОВЕКА	1.	Узајамна повезаност живог света	Обрада
	2.	Утицај човека на одрживост животне средине	Обрада
	3.	Заштита и одрживост животне средине	Акција
	4.	Повезаност живог света и одрживост животне средине	Утврђивање
ОДГОВАРАН ОДНОС ПРЕМА ОДРЖИВОСТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	5.	Понашања која не нарушавају одрживост животне средине	Обрада
	6.	Глобалне промене у животној средини и њихове последице	Обрада
	7.	Одрживо понашање и глобалне промене	Утврђивање
	8.	Смањивање емисије штетних гасова	Мали пројекат
	9.	Заштита од буке	Обрада
	10.	Бука и мере заштите	Утврђивање
	11.	Комунална хигијена	Акција
	12.	Рециклажа	Акција
	13.	Одговоран однос према одрживости животне средине	Акција
	14.	Презентација пројекта или акција	Утврђивање
	15.	Систематизација градива	Систематизација
ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ	16.	Правила понашања која доприносе очувању здравља	Обрада

	17.	Потрошачка култура	Мали пројекат
	18.	Органска храна. Брза храна	Обрада
	19.	Однос органске хране према брзој храни	Утврђивање
	20.	Здравствена култура	Акција
	21.	Презентација пројеката или акција	Утврђивање
ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЖИВОТИЊАМА	22.	Права животиња – опстанак који зависи од човека	Обрада
	23.	Животиње за друштво – кућни љубимци	Обрада
	24.	Права животиња, кућни љубимци и одговоран однос	Утврђивање
	25.	Угроженост домаћих животиња, огледних животиња и крзнашица	Обрада
	26.	Угроженост животиња и одговоран однос према, домаћим, огледним животињама и крзнашицама	Утврђивање
	27.	Брига о животињама	Акција
	28.	Презентација акције	Утврђивање
ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА РАЗНОВРСНОСТИ ЖИВОГ СВЕТА	29.	Заштићене биљке Србије	Обрада
	30.	Заштићене биљке Србије	Утврђивање
	31.	Заштићене животиње Србије	Обрада
	32.	Заштићене животиње Србије	Утврђивање
	33.	Посета резервату природе	Теренска вежба
	34.	Обележавање Дана планете и Светског дана животне средине	Акција
	35.	Презентација резултата теренске вежбе, пројеката, акција	Утврђивање
	36.	Систематизација градива	Систематизација

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ, ВАЈАЊЕ

Разред: ШЕСТИ

Циљ и задаци

- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја;

- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;

- развој способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;

- развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, примењују у раду и животу;

- развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање;

- подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;

- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;

- омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја уметности;

- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Оперативни задаци

- развијају ликовно- естетски сензибилитет (осетљивост) за спонтани ритам бојених мрља, линија, текстуру, светлину, боју и чулну осетљивост и осећајност за визуелно споразумевање и свет уобразиље у ликовним делима;

- покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло- тамно, облик- боја, простор, композиција;

- посматрају и естетски доживљавају дела ликовне уметности;

Р. бр. теме	Наставна тема	Методе	Активности ученика	Активности наставника	Корелација	Међупредметне компетенције	Наставна средства	Начин праћења и оцењивања
1.	**ЦРТАЊЕ** **12=** **4+8**	Вербална, демонстративна, практични рад, истраживачки рад ученика, комбинована метода	Ученици треба да буду мислиоци, решаваоци проблема, активни посматрачи и слушаоци, учесници у комуникацији, организатори, планери, самопроцењивачи	Организује и реализује наставни процес, мотивише ученике, подржава и развија њихова интересовања, партнер је у педаг. комуникацији и у афективној комуникацији са децом, учествује у регулисању социјалних односа у разреду, прати напредовање сваког ученика и оцењује њихово постигнуће.	Музичка култура, биологија, географија, историја, техничко и информатичко обтазовање	Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Комуникација Компетенција за целоживотно учење	Текстуална, Мануелна, Аудио-визуелна, помоћно-техничка	Увидом у непосредни рад ученика, анализа завршених уметничних радова, самооцењива-ње уз помоћ исхода
2.	**СЛИКАЊЕ** **12=** **4+8**	Вербална, демонстративна, практични рад, истраживачки рад ученика, комбинована метода	Ученици треба да буду мислиоци, решаваоци проблема, активни посматрачи и слушаоци, учесници у комуникацији	Организује и реализује наставни процес, мотивише ученике, подржава и развија њихова интересовања	Биологија, географија, историја, музичка култура, ТИО	Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Комуникација	Текстуална, Мануелна, Аудио-визуелна, помоћно-техничка	Увидом у непосредни рад ученика, анализа завршених уметничних радова, самооцењива-ње уз

			и, организатори, планери, самопроцењивачи	ња, партнер је у педаг. комуникацији и у афективној комуникацији са децом, учествује у регулисању социјалних односа у разреду, прати напредовање сваког ученика и оцењује њихово постигнуће.		Компетенција за целоживотно учење		помоћ исхода
3.	**ВАЈАЊЕ** **12=** **4+8**	Вербална, демонстративна, практични рад, истраживачки рад ученика, комбинована метода	Ученици треба да буду мислиоци, решаваоци проблема, активни посматрачи и слушаоци, учесници у комуникацији, организатори, планери, самопроцењивачи	Организује и реализује наставни процес, мотивише ученике, подржава и развија њихова интересовања, партнер је у педаг. комуникацији и у афективној комуникацији са децом, учествује у регулисању социјалних односа у разреду, прати напредовање сваког ученика и оцењује њихово постигнуће.	Музичка култура, биологија, географија, историја, техничко и информатичко обтазовање	Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Комуникација Компетенција за целоживотно учење	Текстуална, Мануелна, Аудио-визуелна, помоћно-техничка	Увидом у непосредни рад ученика, анализа завршених уметничних радова, самооцењивања-ње уз помоћ исхода

	Укупно 36= 24+12							

Начин и поступак остваривања програма:

ЦРТАЊЕ

- објашњавање, дискусија, дијалог, демонстрација

- показивање основних цртачких техника

- објашњавање и упознавање са основним ликовним елементима

- индивидуални рад и рад у групама - коректуре и естетске анализе (заједно са ученицима)

- рад по природи (моделу)

- посете културним институцијама (музеји, галерије)

СЛИКАЊЕ

- објашњавање, разговор

- демонстрирање осн.сликарских техника

- показивање репродукција познатих сликара (чисте и замућене боје)

- креирање вежби и њихова примена

- коректуре и ест. анализе

- рад по природи и рад из маште

- посета позоришту

ВАЈАЊЕ

- кроз разговор и објашњавање упознавање ученика са основним вајарским материјалима и техникама

- репродукције 2д и 3д уметничких дела и уочавање разлика

- демонстрација рада у појединим материјалимаглина, глинамол…

- индивидуални, рад у пару и групи са ученицима

- рад по природи

- коректура и естетска анализа

Наставни предмет: ХОР И ОРКЕСТАР

Разред: ШЕСТИ

Циљ и задаци:

Ученици треба да:

- певају по слуху и из нотног текста песме наших и других народа (народне, уметничке, дечје, старограде);
- упознају основне појмове из музичке писмености;
- упознају музичке дела уз основне информације о делу и композитору;
- развијају стваралачке способности.

Наставни предмет: Хор и оркестар
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 36

Редни број теме	Број часова обрада	Број осталих типова часа	Наставна тема	садржај	Активности ученика	Активности наставника
1.	5	4	ИЗВОЂЕ-ЊЕ МУЗИКЕ	-певање песама по слободном избору-групе певача, солисти, хор; -свирање на доступним инструменти-ма-групе, солисти; -основе музичке писмености;	-рад у мањим групама: *групе певача; *групе солиста; *групе љубитеља музике различитих жанрова; *хорско певање; *групе младих композитора; *групе за модерни плес; *групе за рад на рачунару;	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања;

				-припреме за такмичења и концерте.	*групе за музичке радионице; *групе водитења *припреме за такмичења и годишњи концерт.;	-мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
2.	5	0	СЛУША-ЊЕ МУЗИКЕ	-слушање вокално-инструменталних и кратких инструменталних композиција -дела домаћих и страних композитора; -препознавање различитих тонских боја (гласови, инструменти), темпо, динамика.	-групе ученика који воле да слушају разне жанрове, формиране у клуб љубитеља музике, врше одабир музике за слушање, затим је јавно представљају присутнима, након тога следи дискусија.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
3.	2	2	СТВАРА-ЊЕ МУЗИКЕ	-креирање пратње за композиције одабране за извођење; -креирање покрета уз музику - модерни плес; -импровизаци-ја мелодије на понуђени текст; -импровизаци-ја музике на музичким инструментима-слободан избор.	-групе на креативан начин испољавају своја интересовања и таленте за музичко стваралаштво. Начини деловања: модерни плес, компоновање, креирање пратње, импровизација.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
4.	3	0	ЕТНОМУ-ЗИКОЛО-ГИЈА	-сакупљање старих народних песама, њихоа обрада и и извођење;	- групе које имају интересовање за ову област имају следеће активности: сакупљање старих народних песама, њихова обрада и на крају извођење а Capella, уз пратњу једног или неколико музичких инструмената.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
5.	4	0	РАД НА РАЧУНА-РУ	-презентације; -припремање матрица за хорско, групно и солистичко музицирање; -креирање и припремање пкаката за концерте; -остале активности по избору ученика.	-групе имају следеће активности: припремање матрица за извођење, припремање плаката за концерте, припремање презентација и остале активности по избору ученика.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
6.	4	0	МУЗИЧКА РАДИО-НИЦА	-активности по избору ученика - група које их реализују.	-ученици бирају своје активности у музичкој радионици по слободном избору.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина;

						-давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
7.	1	2	ВОДИ- ТЕЉИ ПРОГРА- МА	-припреме водитеља концерта ученика изборног предмета хор и оркестар за сценски наступ.	- уз помоћ наставнице, припремају текст обраћања публици на концерту; -припремање за сценски наступ.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
8.	3	1	СЛОБОД- НЕ МУЗИЧКЕ АКТИВ- НОСТИ	-ученици осмишљавају и креирају музичке активности по својој жељи и таленту за одређене области.	-ученици бирају своје активности у музичкој радионици по слободном избору.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.

3.18. Програми обавезних наставних предмета у седмом разреду

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК

Разред: СЕДМИ

Циљ и задаци

Циљ наставе српског језика јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа,да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.
Задаци наставе српског језика:
– стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе српског језика сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе српског језика буду у пуној мери реализовани.
– развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује
– описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика,
– поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика
– упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика ,
– оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца),
– развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности,
– развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза
– увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког),
– оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова,
– упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу,
– поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста,
– развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне), поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама,
– поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм),
– усвајање основних теоријских и функционалних појмова из књижевности, позоришне и филмске уметности,
– упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на

делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења,
– развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује,
– навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији,
– подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво
– подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.)
– васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности,
– развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци:

– систематизација и проширивање знања о врстама речи и граматичким, категоријама променљивих речи о значењу и употреби падежа, о врстама глагола
– систематизација и проширивање знања реченичним члановима,
– напоредни односи међу реченичним члановима,
– појам синтагме и састав именичке синтагме,
– појам актива и пасива,
– систем независних предикатских реченица,
– напоредни односи међу независним предикатским реченицама у оквиру
– комуникативне реченице
– конгруенција,
– разликовање кратких акцената и реченични акценат,
– основни појмови о старословенском језику,
– осамостаљивање за анализу лирских, епских и драмских дела,
– усвајање књижевних и функционалних појмова према захтевима програма,
– излагање (експозиција), опис и приповедање,
– технички и сугестивни опис, техничко и сугестивно приповедање,
– рад на некњижевном тексту,
– информативно читање и упућивање ученика у читање „с оловком у руци” (подвлачење, обележавање, записивање).

Наставни предмет: Српски језик
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 144

Наставна тема	Област	Ниво	Шифра	Искази који описују шта ученик/ученица зна и уме на одређеном нивоу
1. Утва златокрила	1. Вештина читања и разумевање прочитаног	Основни	СЈ.1.1.5	проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима
		Основни	СЈ.1.1.6.	разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног
		Основни	СЈ.1.1.7.	повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту
		Средњи	СЈ.2.1.6.	разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима
		Напредни	СЈ.3.1.2.	издваја кључне речи и резимира текст
		Основни	СЈ.1.2.1	зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)
		Основни	СЈ.1.2.2	саставља разумљиву, граматички исправну реченицу

	2. Писано изражавање	Основни	СЈ.1.2.3.	саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)
		Основни	СЈ.1.2.4.	уме да преприча текст
		Основни	СЈ.1.2.8	примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима
		Средњи	СЈ.2.2.1.	саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан
		Средњи	СЈ.2.2.5.	зна правописну норму и примењује је у већини случајева
		Напредни	СЈ.3.2.1.	организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста
		Напредни	СЈ.3.2.5.	зна и доследно примењује правописну норму
	3. Граматика, лексика, народни и књижевни језик	Основни	СЈ.1.3.1.	зна особине и врсте гласова; дели реч на слогове у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама
		Основни	СЈ.1.3.4.	препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи
		Основни	СЈ.1.3.5.	разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела
		Основни	СЈ.1.3.10.	правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)
		Основни	СЈ.1.3.15.	одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)
		Основни	СЈ.1.3.17.	разликује појмове књижевног и народног језика; зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас)
		Основни	СЈ.1.3.21.	разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој*
		Средњи	СЈ.2.3.2.	препознаје гласовне промене
		Средњи	СЈ.2.3.3.	познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи
		Напредни	СЈ.3.3.2.	познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује)
		Напредни	СЈ.3.3.4.	познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама
		Напредни	СЈ.3.3.6.	познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)
	4. Књижевност	Основни	СЈ.1.4.2.	разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
		Основни	СЈ.1.4.3.	разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
		Основни	СЈ.1.4.4.	препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)
		Основни	СЈ.1.4.6.	препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја)
		Основни	СЈ.1.4.7.	уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
		Средњи	СЈ.2.4.1.	повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања
		Средњи	СЈ.2.4.2.	повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација

		Средњи	СЈ.2.4.5.	препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)
		Средњи	СЈ.2.4.6.	одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
		Напредни	СЈ.3.4.2.	издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту
		Напредни	СЈ.3.4.4.	проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту
		Напредни	СЈ.3.4.6.	тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
		Напредни	СЈ.3.4.7.	изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже
2. Сви осташе, госпо, у Косову...	1.Вештина читања и разумевање прочитаног	Основни	СЈ.1.1.5.	проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима
		Основни	СЈ.1.1.6.	разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног
		Основни	СЈ.1.1.7.	повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту
		Напредни	СЈ.3.1.1.	проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)
	2. Писано изражавање	Основни	СЈ.1.2.1.	зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)
		Основни	СЈ.1.2.2.	саставља разумљиву, граматички исправну реченицу
		Основни	СЈ.1.2.3.	саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)
		Основни	СЈ.1.2.5.	свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)
		Основни	СЈ.1.2.8.	примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима
		Основни	СЈ.1.2.9.	има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње*
		Средњи	СЈ.2.2.1.	саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан
		Средњи	СЈ.2.2.5.	зна правописну норму и примењује је у већини случајева
		Напредни	СЈ.3.2.1.	организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста
		Напредни	СЈ.3.2.2.	саставља аргументативни текст
		Напредни	СЈ.3.2.5.	зна и доследно примењује правописну норму
	3. Граматика, лексика, народни и књижевни језик	Основни	СЈ.1.3.4.	препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи
		Основни	СЈ.1.3.8.	одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима
		Основни	СЈ.1.3.6.	препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)

		Основни	СЈ.1.3.15.	одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)
		Основни	СЈ.1.3.16.	служи се речницима, приручницима и енциклопедијама
		Средњи	СЈ.2.3.3.	познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи
		Средњи	СЈ.2.3.5.	препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
		Средњи	СЈ.2.3.6.	одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима
		Напредни	СЈ.3.3.4.	познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама
		Напредни	СЈ.3.3.5.	познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
	4. Књижевност	Основни	СЈ.1.4.2.	разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
		Основни	СЈ.1.4.3.	разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
		Основни	СЈ.1.4.5.	препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог
		Основни	СЈ.1.4.6.	препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја)
		Основни	СЈ.1.4.7.	уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
		Основни	СЈ.1.4.9.	способан је за естетски доживљај уметничких дела*
		Средњи	СЈ.2.4.1.	повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања
		Средњи	СЈ.2.4.4.	разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научно-популарне текстове
		Средњи	СЈ.2.4.6.	одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
		Средњи	СЈ.2.4.5.	препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)
		Средњи	СЈ.2.4.6.	одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
		Средњи	СЈ.2.4.7.	разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог
		Средњи	СЈ.2.4.8.	уочава разлику између препричавања и анализе дела
		Средњи	СЈ.2.4.9.	уме да води дневник о прочитаним књигама*
		Напредни	СЈ.3.4.2.	издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту
		Напредни	СЈ.3.4.4.	проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту
		Напредни	СЈ.3.4.5.	одређује и именује врсту стиха и строфе
		Напредни	СЈ.3.4.6.	тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
		Напредни	СЈ.3.4.7.	изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже
3. Ви		Основни	СЈ.1.1.1.	разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи

	1.Вештина читања и разумевање прочитаног	Основни	СЈ.1.1.2.	разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање), аргументација, пропаганда *
		Основни	СЈ.1.1.5.	проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима
		Основни	СЈ.1.1.6.	разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног
		Основни	СЈ.1.1.7.	повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту
		Основни	СЈ.1.1.8.	чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе
		Средњи	СЈ.2.1.2.	познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање, расправа, реклама)
		Средњи	СЈ.2.1.3.	препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове
		Напредни	СЈ.3.1.1.	проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)
		Напредни	СЈ.3.1.2.	издваја кључне речи и резимира текст
		Напредни	СЈ.3.1.3.	издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту
	2.Писано изражавање	Основни	СЈ.1.2.2.	саставља разумљиву, граматички исправну реченицу
		Основни	СЈ.1.2.3.	саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)
		Основни	СЈ.1.2.4.	уме да преприча текст
		Средњи	СЈ.2.2.3.	пише резиме краћег и/или једноставнијег текста
	3.Граматика, лексика, народни и књижевни језик	Основни	СЈ.1.3.2.	уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације*
		Основни	СЈ.1.3.3.	одређује место реченичног акцента у једноставним примерима
		Основни	СЈ.1.3.9.	правилно употребљава падеже у реченици и синтагми
		Основни	СЈ.1.3.16.	служи се речницима, приручницима и енциклопедијама
		Средњи	СЈ.2.3.7.	препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици
		Напредни	СЈ.3.3.6.	познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)
	4.Књижевност	Основни	СЈ.1.4.1.	повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела
		Основни	СЈ.1.4.2.	разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
		Основни	СЈ.1.4.3.	разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
		Основни	СЈ.1.4.7.	уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
		Основни	СЈ.1.4.8.	има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе*
		Основни	СЈ.1.4.9.	способан је за естетски доживљај уметничких дела*
		Средњи	СЈ.2.4.1.	повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања
		Средњи	СЈ.2.4.2.	повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација
		Средњи	СЈ.2.4.6.	одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност

		Средњи	СЈ.2.4.8.	уочава разлику између препричавања и анализе дела
		Средњи	СЈ.2.4.9.	уме да води дневник о прочитаним књигама*
		Напредни	СЈ.3.4.1.	наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива
		Напредни	СЈ.3.4.2.	издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту
		Напредни	СЈ.3.4.6.	тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
		Напредни	СЈ.3.4.7.	изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже
		Напредни	СЈ.3.4.8.	повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави*
4. Јабука на друму	1.Вештина читања и разумевање прочитаног	Основни	СЈ.1.1.2.	разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање), аргументација, пропаганда *
		Основни	СЈ.1.1.2.	разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање), аргументација, пропаганда *
		Основни	СЈ.1.1.5.	проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима
		Основни	СЈ.1.1.6.	разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног
		Основни	СЈ.1.1.7.	повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту
		Средњи	СЈ.2.1.2.	познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање, расправа, реклама)
		Средњи	СЈ.2.1.5.	проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)
		Напредни	СЈ.3.1.1.	проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)
		Напредни	СЈ.3.1.2.	издваја кључне речи и резимира текст
	2.Писано изражавање	Основни	СЈ.1.2.1.	зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)
		Основни	СЈ.1.2.2.	саставља разумљиву, граматички исправну реченицу
		Основни	СЈ.1.2.3.	саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)
		Основни	СЈ.1.2.5.	свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)
		Основни	СЈ.1.2.8.	примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима
		Средњи	СЈ.2.2.1.	саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан
		Средњи	СЈ.2.2.5.	зна правописну норму и примењује је у већини случајева
		Напредни	СЈ.3.2.1.	организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста
		Напредни	СЈ.3.2.5.	зна и доследно примењује правописну норму
		Основни	СЈ.1.3.1.	зна особине и врсте гласова; дели реч на слогове у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама

	3.Граматика, лексика, народни и књижевни језик	Основни	СЈ.1.3.4.	препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи
		Основни	СЈ.1.3.15.	одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)
		Основни	СЈ.1.3.16.	служи се речницима, приручницима и енциклопедијама
		Средњи	СЈ.2.3.2.	препознаје гласовне промене
		Средњи	СЈ.2.3.3.	познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи
		Напредни	СЈ.3.3.2.	познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује)
		Напредни	СЈ.3.3.4.	познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама
		Напредни	СЈ.3.3.6.	познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)
		Напредни	СЈ.3.3.7.	уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла
	4. Књижевност	Основни	СЈ.1.4.5.	препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог
		Основни	СЈ.1.4.6.	препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја)
		Средњи	СЈ.2.4.4.	разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научно-популарне текстове
		Средњи	СЈ.2.4.5.	препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)
		Средњи	СЈ.2.4.6.	одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
		Средњи	СЈ.2.4.7.	разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог
		Средњи	СЈ.2.4.8.	уочава разлику између препричавања и анализе дела
		Средњи	СЈ.2.4.9.	уме да води дневник о прочитаним књигама*
		Напредни	СЈ.3.4.6.	тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
		Напредни	СЈ.3.4.7.	изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже
5. Свети Сава	1.Вештина читања и разумевање прочитаног	Основни	СЈ.1.1.5.	проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима
		Основни	СЈ.1.1.6.	разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног
		Основни	СЈ.1.1.7.	повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту
		Основни	СЈ.1.3.4.	препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи
		Основни	СЈ.1.3.8.	одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима
		Основни	СЈ.1.3.15.	одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)

		Основни	СЈ.1.3.17.	разликује појмове књижевног и народног језика; зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас)
	3. Граматика, лексика, народни и књижевни језик	Основни	СЈ.1.3.20.	има позитиван став према дијалектима (свом и туђем)*
		Основни	СЈ.1.3.21.	разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој*
		Средњи	СЈ.2.3.3.	познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи
		Средњи	СЈ.2.3.6.	одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима
		Средњи	СЈ.2.3.7.	препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици
		Средњи	СЈ.2.3.11.	одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)
		Напредни	СЈ.3.3.4.	познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама
		Напредни	СЈ.3.3.6.	познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)
	4.Књижевност	Основни	СЈ.1.4.2.	разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
		Основни	СЈ.1.4.3.	разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
		Основни	СЈ.1.4.5.	препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог
		Основни	СЈ.1.4.7.	уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
		Основни	СЈ.1.4.8.	има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе*
		Средњи	СЈ.2.4.1.	повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања
		Средњи	СЈ.2.4.6.	одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
		Средњи	СЈ.2.4.7.	разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог
		Средњи	СЈ.2.4.9.	уме да води дневник о прочитаним књигама*
		Напредни	СЈ.3.4.1.	наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива
		Напредни	СЈ.3.4.2.	издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту
		Напредни	СЈ.3.4.3.	разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу
		Напредни	СЈ.3.4.6.	тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
		Напредни	СЈ.3.4.7.	изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже
		Напредни	СЈ.3.4.8.	повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави*
6. То код нас не		Основни	СЈ.1.1.1.	разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи
		Основни	СЈ.1.1.2.	разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање), аргументација, пропаганда *

	1.Вештина читања и разумевање прочитаног	Основни	СЈ.1.1.5.	проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима
		Основни	СЈ.1.1.6.	разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног
		Основни	СЈ.1.1.7.	повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту
		Средњи	СЈ.2.1.2.	познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање, расправа, реклама)
		Средњи	СЈ.2.1.6.	разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима
		Напредни	СЈ.3.1.2.	издваја кључне речи и резимира текст
		Напредни	СЈ.3.1.3.	издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту
	2.Писано изражавање	Основни	СЈ.1.2.1.	зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)
		Основни	СЈ.1.2.2.	саставља разумљиву, граматички исправну реченицу
		Основни	СЈ.1.2.3.	саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)
		Основни	СЈ.1.2.4.	уме да преприча текст
		Основни	СЈ.1.2.5.	свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)
		Средњи	СЈ.2.2.1.	саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан
		Напредни	СЈ.3.2.1.	организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста
		Напредни	СЈ.3.2.2.	саставља аргументативни текст
	3.Граматика, лексика, народни и књижевни језик	Основни	СЈ.1.3.6.	препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)
		Основни	СЈ.1.3.7.	разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)
		Основни	СЈ.1.3.8.	одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима
		Основни	СЈ.1.3.15.	одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)
		Средњи	СЈ.2.3.5.	препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
		Средњи	СЈ.2.3.6.	одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима
		Средњи	СЈ.2.3.7.	препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици
		Напредни	СЈ.3.3.5.	познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
		Напредни	СЈ.3.3.6.	познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)
	4.Књижевност	Основни	СЈ.1.4.2.	разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
		Основни	СЈ.1.4.3.	разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
		Основни	СЈ.1.4.7.	уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...

		Основни	СЈ.1.4.8.	има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе*
		Основни	СЈ.1.4.9.	способан је за естетски доживљај уметничких дела*
		Средњи	СЈ.2.4.1.	повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања
		Средњи	СЈ.2.4.2.	повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација
		Средњи	СЈ.2.4.8.	уочава разлику између препричавања и анализе дела
		Напредни	СЈ.3.4.2.	издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту
		Напредни	СЈ.3.4.4.	проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту
		Напредни	СЈ.3.4.6.	тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
		Напредни	СЈ.3.4.7.	изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже
7. Плави чуперак	1.Вештина читања и разумевање прочитаног	Основни	СЈ.1.1.5.	проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима
		Основни	СЈ.1.1.6.	разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног
		Основни	СЈ.1.1.7.	повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту
		Средњи	СЈ.2.1.5.	проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)
		Напредни	СЈ.3.1.1.	проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)
	2.Писано изражавање	Основни	СЈ.1.2.1.	зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)
		Основни	СЈ.1.2.2.	саставља разумљиву, граматички исправну реченицу
		Основни	СЈ.1.2.3.	саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)
		Основни	СЈ.1.2.5.	свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)
		Основни	СЈ.1.2.6.	влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу
		Основни	СЈ.1.2.8.	примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима
		Основни	СЈ.1.2.9.	има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње*
		Средњи	СЈ.2.2.1.	саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан
		Средњи	СЈ.2.2.4.	зна основне особине говорног и писаног језика*
		Средњи	СЈ.2.2.5.	зна правописну норму и примењује је у већини случајева
		Напредни	СЈ.3.2.1.	организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста
7. Плави чуперак		Напредни	СЈ.3.2.5.	зна и доследно примењује правописну норму
	3.Граматика, лексика, народни и књижевни језик	Основни	СЈ.1.3.6.	препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)
		Основни	СЈ.1.3.7.	разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)
		Основни	СЈ.1.3.8.	одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима

		Средњи	СЈ.2.3.5.	препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
		Средњи	СЈ.2.3.6.	одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима
		Напредни	СЈ.3.3.5.	познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
	4.Књижевност	Основни	СЈ.1.4.2.	разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
		Основни	СЈ.1.4.3.	разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
		Основни	СЈ.1.4.4.	препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)
		Основни	СЈ.1.4.6.	препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја)
		Основни	СЈ.1.4.7.	уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
		Основни	СЈ.1.4.9.	способан је за естетски доживљај уметничких дела*
		Средњи	СЈ.2.4.1.	повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања
		Средњи	СЈ.2.4.5.	препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)
		Средњи	СЈ.2.4.6.	одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
		Напредни	СЈ.3.4.3.	разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу
		Напредни	СЈ.3.4.6.	тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
		Напредни	СЈ.3.4.7.	изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже
		Напредни	СЈ.3.4.8.	повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави*
	1.Вештина читања и разумевање прочитаног	Основни	СЈ.1.1.5.	проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима
		Основни	СЈ.1.1.6.	разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног
		Основни	СЈ.1.1.7.	повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту
	2.Писано изражавање	Основни	СЈ.1.2.8.	примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима
		Средњи	СЈ.2.2.5.	зна правописну норму и примењује је у већини случајева
		Напредни	СЈ.3.2.5.	зна и доследно примењује правописну норму
		Основни	СЈ.1.3.4.	препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије промењљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи
		Основни	СЈ.1.3.5.	разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела

	3.Граматика, лексика, народни и књижевни језик	Основни	СЈ.1.3.6.	препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)
		Основни	СЈ.1.3.7.	разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)
		Основни	СЈ.1.3.8.	одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима
		Основни	СЈ.1.3.9.	правилно употребљава падеже у реченици и синтагми
		Основни	СЈ.1.3.10.	правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)
		Основни	СЈ.1.3.14.	зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.), као и оних који се често јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.)
		Основни	СЈ.1.3.17.	разликује појмове књижевног и народног језика; зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас)
		Основни	СЈ.1.3.18.	зна основне податке о пореклу и дијалекатској разуђености српског језика
		Основни	СЈ.1.3.19.	зна основне податке о језицима националних мањина
		Основни	СЈ.1.3.20.	има позитиван став према дијалектима (свом и туђем)*
		Основни	СЈ.1.3.21.	разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој*
		Средњи	СЈ.2.3.5.	препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
		Средњи	СЈ.2.3.6.	одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима
		Средњи	СЈ.2.3.7.	препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици
		Средњи	СЈ.2.3.8.	препознаје главна значења и функције глаголских облика
		Средњи	СЈ.2.3.10.	зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.), као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава
		Напредни	СЈ.3.3.5.	познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
		Напредни	СЈ.3.3.7.	уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла
	4. Књижевност	Основни	СЈ.1.4.2.	разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
		Основни	СЈ.1.4.3.	разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
		Основни	СЈ.1.4.5.	препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог
		Основни	СЈ.1.4.6.	препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја)
		Основни	СЈ.1.4.7.	уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
		Основни	СЈ.1.4.8.	има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе*
		Основни	СЈ.1.4.9.	способан је за естетски доживљај уметничких дела*
		Средњи	СЈ.2.4.5.	препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)

		Средњи	СЈ.2.4.6.	одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
		Средњи	СЈ.2.4.7.	разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог
		Средњи	СЈ.2.4.8.	уочава разлику између препричавања и анализе дела
		Напредни	СЈ.3.4.2.	издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту
		Напредни	СЈ.3.4.4.	проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту
		Напредни	СЈ.3.4.6.	тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
		Напредни	СЈ.3.4.7.	изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже
		Напредни	СЈ.3.4.8.	повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави*
9. Немири	1.Вештина читања и разумевање прочитаног	Основни	СЈ.1.1.5.	проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима
		Основни	СЈ.1.1.6.	разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног
		Основни	СЈ.1.1.7.	повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту
		Основни	СЈ.1.1.8.	чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе
		Средњи	СЈ.2.1.2.	познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање, расправа, реклама)
		Средњи	СЈ.2.1.6.	разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима
		Средњи	СЈ.2.1.7.	препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у таквом тексту
		Напредни	СЈ.3.1.1.	проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)
		Напредни	СЈ.3.1.4.	чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе
	2.Писано изражавање	Основни	СЈ.1.2.1.	зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)
		Основни	СЈ.1.2.2.	саставља разумљиву, граматички исправну реченицу
		Основни	СЈ.1.2.3.	саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)
		Основни	СЈ.1.2.4.	уме да преприча текст
		Основни	СЈ.1.2.5.	свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)
		Основни	СЈ.1.2.8.	примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима
		Средњи	СЈ.2.2.1.	саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан
		Средњи	СЈ.2.2.3.	пише резиме краћег и/или једноставнијег текста
		Средњи	СЈ.2.2.5.	зна правописну норму и примењује је у већини случајева
		Напредни	СЈ.3.2.1.	организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста
		Напредни	СЈ.3.2.4.	пише резиме дужег и/или сложенијег текста
		Напредни	СЈ.3.2.5.	зна и доследно примењује правописну норму

	3.Граматика, лексика, народни и књижевни језик	Основни	СЈ.1.3.2.	уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације*
		Основни	СЈ.1.3.3.	одређује место реченичног акцента у једноставним примерима
		Основни	СЈ.1.3.4.	препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи
		Основни	СЈ.1.3.5.	разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела
		Основни	СЈ.1.3.6.	препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)
		Основни	СЈ.1.3.7.	разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)
		Основни	СЈ.1.3.8.	одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима
		Основни	СЈ.1.3.9.	правилно употребљава падеже у реченици и синтагми
		Основни	СЈ.1.3.10.	правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)
		Средњи	СЈ.2.3.1.	одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме
		Средњи	СЈ.2.3.5.	препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
		Средњи	СЈ.2.3.6.	одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима
		Средњи	СЈ.2.3.7.	препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици
		Средњи	СЈ.2.3.8.	препознаје главна значења и функције глаголских облика
		Напредни	СЈ.3.3.3.	зна и у свом говору примењује* акценатску норму
		Напредни	СЈ.3.3.6.	познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)
		Напредни	СЈ.3.3.7.	уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла
	4.Књижевност	Основни	СЈ.1.4.1.	повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела
		Основни	СЈ.1.4.2.	разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
		Основни	СЈ.1.4.4.	препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)
		Основни	СЈ.1.4.6.	препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја)
		Основни	СЈ.1.4.7.	уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
		Основни	СЈ.1.4.8.	има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе*
		Средњи	СЈ.2.4.1.	повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања
		Средњи	СЈ.2.4.2.	повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација
		Средњи	СЈ.2.4.5.	препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)
		Средњи	СЈ.2.4.6.	одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност

		Напредни	СЈ.3.4.4.	проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту
		Напредни	СЈ.3.4.5.	одређује и именује врсту стиха и строфе
		Напредни	СЈ.3.4.6.	тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
		Напредни	СЈ.3.4.7.	изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред: СЕДМИ

Циљ и задаци:

Оперативни задаци по језичким вештинама
Оперативни задаци по језичким вештинама се постепено проширују и усложњавају. Истовремено се континуирано примењују и оперативни задаци из претходних разреда.
Усмено изражавање
Ученик треба да: усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације поред информација о себи и свом окружењу описује или извештава у неколико реченица о догађајима и активностима (познату радњу или ситуацију)
Интеракција
Ученик треба да: у стварним и симулираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе у вези с контекстом учионице, као и о свим осталим темама предвиђеним наставним програмом (укључујући и размену мишљења и ставова према стварима, појавама из домена њиховог интересовања, свакодневног живота и живота младих, користећи познате морфосинтаксичке структуре и лексику); учествује у комуникацији и поштује социокултурне норме комуникације (тражи реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге, итд); да одговори на ограничен број непосредних питања која се надовезују уз могућност да му се понове и пружи помоћ при формулисању одговора.
Писмено изражавање
Ученик треба да: пише реченице и краће текстове (до 100 речи) чију кохерентност и кохезију постиже користећи познате језичке елементе у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем; записује кључне информације и препричава оно што је видео, доживео, чуо или прочитао; користи писани код за изражавање сопствених потреба и интересовања (шаље личне поруке, честитке, користи електронску пошту, пише лична писма и сл.); у кратким формалним писмима (обавештење професорима, суседима, тренеру) примењује облике обраћања, молбе, поздрава и захваљивања; записује планове, задатке и друге захтеве који му се усмено саопштавају.
Медијација
У ситуацији када посредује између особа (вршњака и одраслих) које не могу да се споразумеју, ученик треба да: усмено преноси суштину поруке са матерњег на циљни језик и са циљног на матерњи; писмено преноси једноставне поруке и објашњења; препричава садржај краћег текста, аудио или визуелног записа и краће интеракције; започиње краћи разговор о познатим темама., одржава континуитет и завршава га.
Доживљај и разумевање књижевног текста
Ученик:
може да изрази утиске и осећања о кратком прилагођеном књижевном тексту (песма, скраћена верзија приче, музичка песма), користећи вербална и невербална средства изражавања (цртежи, моделирање, глума)
препознаје у тексту елементе културе земаља чији језик учи.

Знања о језику и стратегије учења
Ученик треба да: препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом (на пример: препознаје и користи глаголске облике који изражавају садашњост, прошлост и будућност, употребљава прилоге и придеве); поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине (на пример: познаје и употребљава везнике за координацију); користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости); разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима; уочава сличности и разлике између матерњег и страног језика и страног језика који учи; разуме значај употребе интернационализама.
Ученик треба да примењује компезационе стратегије и то тако што:

усмерава пажњу, пре свега, на оно што разуме;
покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна (друга, наставника, итд)
обраћа пажњу на речи / изразе који се више пута понављају, као и на наслове и поднаслове у писаним текстовима
обраћа пажњу на разне невербалне елементе (гестови, мимика, итд. у усменим текстовима; илустрације и други визуелни елементи у писменим текстовима)
размишља да ли одређена реч коју не разуме личи на неку која постоји у матерњем језику
тражи значење у речнику.
покушава да употреби познату реч приближног значења уместо непознате (нпр. аутомобил уместо возило)
покушава да замени или допуни исказ или део исказа адекватним гестом / мимиком
уз помоћ наставника континуирано ради на усвајању и примени општих стратегија учења (генерализација, индукција, дедукција, инференција и позитивни трансфер).

КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ

Представљање себе и других
Поздрављање
Идентификација и именовање особа, објеката, делова тела, животиња, боја, бројева, итд. (у вези са темама)
Разумевање и давање једноставних упутстава и команди
Постављање и одговарање на питања
Молбе и изрази захвалности
Примање и давање позива за учешће у игри/групној активности
Изражавање допадања/недопадања
Изражавање физичких сензација и потреба
Именовање активности (у вези са темама)
Исказивање просторних односа и величина (Идем, долазим из..., Лево, десно, горе, доле...)
Давање и тражење информација о себи и другима
Тражење и давање обавештења
Описивање лица и предмета
Изрицање забране и реаговање на забрану
Изражавање припадања и поседовања
Тражење и давање обавештења о времену на часовнику
Скретање пажње
Тражење мишљења и изражавање слагања/неслагања
Исказивање извињења и оправдања

ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Сви граматички садржаји уводе се са што мање граматичких објашњења осим уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се евалуира и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту, без инсистирања на експлицитном познавању граматичких правила.

Ученици треба да разумеју и користе:

1. Именице – рецептивно и продуктивно

Бројиве и небројиве именице: rain, water, money, time, food,
Сложенице: make-up, tracksuit, sewatshirt
Именице изведене од глагола, најчешћи суфикси: -ation, -ment, -y
Бројиве и небројиве именице уз детерминаторе some, any, no, a lot of
Именице уз постмодификаторе: the man in / the woman with
Именице као директни и индиректни објекат: He gave John the book. He gave the book to John.

2. Члан

Разлика у употреби одређеног и неодређеног члана
у ширем контексту: My brother is a football player and he is the captain of the school football team.
првопоменути, други пут поменут He lives in a big house. The house is new.
познат из контекста This is a nice house – the garden is big.
у именичкој фрази са именицом коју прати постмодификатор The man in a blue sweatshirt.
Нулти члан:
у изразима: in hospital, in bed, at home, at school, by plane, by taxi, have breakfast, after lunch
3. Придеви – рецептивно и продуктивно

Придеви са наставцима -ed и -ing (interesting – interested).
Описни придеви, придеви за исказивање става, мишљења и емоција
Суфикси за грађење придева од именица и глагола (danger – dangerous, beauty – beautiful, west – western, comfort – comfortable, health – healthy, expense - expensive)
Најчешћи негативни префикси (known – unknown, happy - unhappy)
Придеви као делови предиката, најфреквентије колокације: good at, bad at, interested in
Неправилно поређење little, far – I get less money now. Is it much farther/further to go?
4. Заменице – рецептивно и продуктивно
Неодређене заменице: somebody, something, somewhere, everybody, everything, everywhere, nobody, nothing, nowhere, anybody, anything, anywhere
one, ones, another, another one,
Односне заменице: за лица - who, whom, whose, that, what за ствари – which, whose, that, what (The man who is here is our teacher. Take the cup which is on the table.)
5. Детерминатори: some, any, no, much, many, a lot of, a little /little, a few /few, a bit
6. Предлози – рецептивно и продуктивно:
Различита значења најфреквентијих предлога у контрасту: from, in, of, to at, on, in
правац кретања: into, off, on, through, along, past, over, left, right, around, down,
позиција у простору: between, inside, in the middle of, next to, outside, around
7. Глаголи:
разлика између The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense.
разлика између The Simple Past Tense и The Past Continuous Tense, употреба времена у прошлом наративу
Употреба used to - за прошлу навику, поступак I used to play tennis when I was younger.
разлика између The Present Perfect и The Simple Past Tense
Начини изражавања будућности (The Future Simple, BE GOING TO, The Present Continuous Tense)
Модални глаголи
can, can't, could
have to, don't have to, had to
should, shouldn't
will – понуда – I'll do that for you.
would – значење жеље - Would you like to go to the cinema tonignt?
need’t - значење необавезности – You needn’ do it right now.
must – значење обавезе – Must you go home now?
Предвиђање и спекулације (It can happen ... it will happen ... it could happen)
Први и други кондиционал
Изражавање допадања и недопадања (like, hate, love, mind, prefer, I'd rather,I'd like, I can’t stand)
Пасив само the Present Simple и the Past Simple Tense English is spoken here. He was elected president.
Индиректни говор: наредбе, молбе и савети
Препозиционални глаголи get together, get on, get into, get down; фразалниглаголи put on, put off, dress up, take off
Изрази и конструкције: good to do, looks interesting, sounds OK, let /make somebody do something
8. Прилози и прилошке одредбе (и рецептивно и продуктивно)
за време: yesterday, last week/year, ago; tomorrow.
за место и правац кретања: beside, by, upstairs/ downstairs; to.

за начин (well).
за учесталост, са посебним нагласком на позицију ове врсте прилога у реченици: every day, often, once, twice, three times, sometimes, often, usually.
Поређење прилога (рецептивно): I play basketball more often than football.
Неправилно поређење прилога: well/badly; little/much; far He can speak French better than German. I can work best in the morning. You must eat more. I'm dead tired. I can't walk any farther/further.
Место прилога у реченици. She goes to school by bus. Last night he played the piano at the school concert.
9. Бројеви
Прости бројеви 10000, редни бројеви до 100.
10. Упитне реченице (и рецептивно и продуктивно):
How + придев; How much –how many
Грађење питања са препозиционим глаголима (Who is she looking at? Who are you waiting for?)
Question tags: …isn't he? …haven't we?

11. Везници
because, so, so that, too, for example, like, while, although, either ... or, neither ....nor, both …end, not only … but also
Везници и везнички изрази у прошлом наративу: one day, suddenly, in the end, then, after, before, during, later, when
Конективи actually, luckily, however, also, as well

Наставни предмет: Енглески језик
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 72

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	(Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	за остале типове				
1	2	10	Односи међу људима, догађаји у прошлости	Септембар, октобар	Поздрави и представљање. Земље и националности. Давање и прихватање извињења. Погађање значења речи из контекста. Садашње просто и Садашње трајно време	Препознавање, описивање, понављање, предвиђање, демонстрирање, превођење
2	4	7	Људи и места	Октобар, новембар	Описивање личности. Изрази у вези савремене технологије: интернет.. Изрази у вези школе. Описивање типичног дана.	Препознавање, описивање, понављање, предвиђање, демонстрирање, превођење
3	3	10	Будућност, наши циљеви и избори	Новембар, децембар	Изражавање будућности. Изрази везани за спорт. Изражавање будућих планова.	Препознавање, описивање, понављање, предвиђање, демонстрирање
4	3	7	Свет око нас, достигнућа и искуства	Јануар, фебруар	Садашњи перфекат/Просто прошло време. Усвајање израза из технологије, машине.. Изрази везани за музику. Писање биографије.	Препознавање, описивање, понављање, предвиђање, демонстрирање, превођење

5	3	8	Спољне активности, биографија	Март, април	Изрази везани за болести, повреде. Обичаји. Садашњи пасив, Прошли пасив. Разговори на тему филм.	Препознавање, описивање, понављање, предвиђање, демонстрирање, превођење
6	2	13	Живот око нас, уметност у сфери филма и односи међу људима	Мај, јун	Управни говор. Односи међу људима, тинејџери. Други кондиционал.. Коришћење used to. Разговор о измишљеним ситуацијама.	Препознавање, описивање, понављање, предвиђање, демонстрирање, превођење

Наставни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Разред: СЕДМИ

ЦИЉ
Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

ЗАДАЦИ

Настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за:
- опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја;
-ликовни стваралачки рад;
-различите материјале и медије;
-естетске критеријуме;
-ликовна уметничка дела у оквиру ликовне баштине и за савремена кретања у уметности свог и других народа;
-визуелну перцепцију и аперцепцију;
-креативно мишљење;
-оплемењивање животног и радног простора;
-активно стваралачко суделовање у културном и уметничком животу средине и активно естетско унапређивање своје околине и очување природе и баштине завичаја и домовине;
-будућа занимања;
-неговање укупних људских достигнућа;
-еманципацију личности ученика
-културу рада.

Наставни предмет: ликовна култура
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	за остале типове часа				
1.	1	3	Арабеска	септембар	Основни: разликује користи основне медије и технике визуелне уметности, описује свој рад и радове других, изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове, наводи различита занимања стечена учењем у визуелне уметности, познаје места где може да прошири знање.	Дијалошка, монолошка, индивидуални и групни рад; блок

					Средњи: познаје и користи могућности савремених медија, техника и материјала, образлаже свој рад и радове других, одабира адекватан садржај да би представио своју идеју. Напредни: познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија , техника и материјала, изводи радове са одређеном намером одабира адекватна средства да би реализиовао своју идеју, користи друга места и изворе (интернет) да би проширио своја знања, описује потребна знања која су неопходна у занимањима везаним за визуелне уметности.	5 и разни цртацки материјали.
2.	1	3	Пропорција	октобар	Основни: разликује користи основне медије и технике визуелне уметности, описује свој рад и радове других, изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове, наводи различита занимања стечена учењем у визуелне уметности, познаје места где може да прошири знање. Средњи: познаје и користи могућности савремених медија, техника и материјала, образлаже свој рад и радове других, одабира адекватан садржај да би представио своју идеју. Напредни: познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија , техника и материјала, изводи радове са одређеном намером одабира адекватна средства да би реализиовао своју идеју, користи друга места и изворе (интернет) да би проширио своја знања, описује потребна знања која су неопходна у занимањима везаним за визуелне уметности.	Дијалошка, монолошка, индивидуални рад; блок 5,графитнаоловка; анатомија за уметнике
3.	17	3	Композиција и простор	новембар, децембар, јануар,фебруар, март,април	Основни: разликује користи основне медије и технике визуелне уметности, описује свој рад и радове других, изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове, наводи различита занимања стечена учењем у визуелне уметности, познаје места где може да прошири знање. Средњи: познаје и користи могућности савремених медија, техника и материјала, образлаже свој рад и радове других, одабира адекватан садржај да би представио своју идеју. Напредни: познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија , техника и материјала, изводи радове са одређеном намером одабира адекватна средства да би реализиовао своју идеју, користи друга места и изворе (интернет) да би проширио своја знања, описује потребна знања која су неопходна у занимањима везаним за визуелне уметности.	Дијалошка, монолошка, индивидуални рад и комбинована техника.
4.	2	4	Обједињавање покрета, игре и звука	април,мај	Основни: разликује користи основне медије и технике визуелне уметности, описује свој рад и радове других, изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове, наводи различита занимања стечена учењем у визуелне уметности, познаје места где може да прошири знање. Средњи: познаје и користи могућности савремених медија, техника и материјала, образлаже свој рад и радове других, одабира адекватан садржај да би представио своју идеју. Напредни: познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија , техника и материјала, изводи радове са одређеном намером одабира адекватна средства да би реализиовао своју идеју, користи друга места и изворе (интернет) да би проширио своја знања, описује потребна знања која су неопходна у занимањима везаним за визуелне уметности.	Дијалошка, монолошка, индивидуални рад. Посета позоришту.
5.	2	0	Фотографија	јун	Основни: разликује користи основне медије и технике визуелне уметности, описује свој рад и радове других, изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове, наводи различита занимања стечена учењем у визуелне уметности, познаје места где може да прошири знање. Средњи: познаје и користи могућности савремених медија, техника и материјала, образлаже свој рад и радове других, одабира адекватан садржај да би представио своју идеју.	Дијалошка, монолошка, индивидуални, демонста-тивнофронтална; монографије

					Напредни: познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија , техника и материјала, изводи радове са одређеном намером одабира адекватна средства да би реализиовао своју идеју, користи друга места и изворе (интернет) да би проширио своја знања, описује потребна знања која су неопходна у занимањима везаним за визуелне уметности.	

Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Разред: СЕДМИ

Циљ и задаци

Циљ наставе музичке културе јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и уметничку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа,да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да
упознавају музичке културе кроз обраду тема повезаних са музиком различитих епоха
развију музикалност и креативност
негују смисао за заједничко и индивидуално музицирање у свим облицима васпитно-образовног рада са ученицима.

Задаци наставе музичке културе јесу:
стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе музичке културе сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе музичке културе буду у пуној мери реализовани
стицање знања о музици различитих епоха
развијање способности извођења музике (певање/свирање)
развијање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике
подстицање креативности у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике)
даље упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава
музичке уметности;
стварање одељенских ансамбала.

Оперативни задаци
Оперативни задаци су:
певање и свирање, по слуху и из нотног текста; песме и теме из познатих композиција
упознавање музике праисторије, античке епохе, средњег века, ренесансе, барока и класицизма кроз сагледавање друштвене функције музике, видова
музицирања, карактеристичних жанрова, облика и инструмената епохе, као и најистакнутијих стваралачких личности
утврђивање појмова из основа музичке писмености
обрада мелодијског мола, обрада акорада на главним ступњевима, појам каденце
обрада мешовитих тактова (7/8, 5/8 - на примерима народних песама)
утврђивање и обрада појмова мелодија, ритам, метар, темпо, динамика, хармонија, полифонија, хомофонија, фактура.

Наставни предмет: Музичка култура
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	остале типове часа			
I	4	5	- Обнављање и обрада нових појмова из музичке писмености: мелодијски мол, акорди на главним ступњевима (на примеру C-dur лествице), каденца, мешовити тактови.	Основни ниво: - ученик уме да препозна основне елементе музичке писмености, - опише основне карактеристике музичких инструмената и састава, историјско- стилских периода, музичких жанрова, народног стваралаштва. Средњи ниво: - Зна да пева или свира неко дело из српске фолклорне баштине. - ученик разуме повезаност музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу. - уме да анализира повезаност облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота; Напредни ниво: - ученик зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела. - разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора. - критички и аргументовано образлаже свој суд.	- Дијалошка метода (разговор, излагања, жива реч) - Метода интерактивног учења (тимска настава, кооперативно учење наставник – ученик) - Метода практичних радова -Метода демонстрације - Хеуристичка метода - Рад на тексту - Комбиновани рад (групно музицирање, музичке радионице, логично размишљање, коришћење активног знања у савладавању нових спознаја, истраживачки рад ученика, све врсте демонстрационих метода као и других које захтевају самосталност и активан однос ученика у наставном процесу) - Самостални писмени и графички радови ученика
II	4	5	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ - Обрада следећих тема: порекло и улога музике у првобитном друштву; изражајна средства музике - примери мелодија и ритмова; настанак првих инструмената (удараљки, дувачких, жичаних). - Музика првих цивилизација - Месопотамија, Египат, Индија и Кина (појмови класног раслојавања и професионалне музике, функција музике у друштву). Упознавање пентатонике кроз извођење примера и упознавање специфичног инструментарија.	Основни ниво: - ученик уме на основу слушања музичких примера да именује музичке изражајне елементе, извођачки састав, музичке жанрове, српски музички фолклор. Средњи ниво: - ученик уме да анализира повезаност музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком	- Дијалошка метода (разговор, излагања, жива реч) - Метода интерактивног учења (тимска настава, кооперативно учење наставник – ученик) - Метода практичних радова - Слушање аудио примера (уочавање стечених знања из области теорије музике)

			- Античка Грчка - музика и мит, инструменти и видови музицирања (дитирамб и грчка трагедија, хорско певање, концертна надметања). - Музика и хришћанство. Музичка основа хришћанске музике. Појава осмогласника и грегоријанског корала. Њихова даља музичка надоградња и развој црквених музичких облика у уметничке. Видови извођења вокалне музике: солистичко, хорско, антифоно и респонзоријално певање, канон. Појава оргуља у Европи. Инструменти у световном музицирању: дувачки, жичани, удараљке. Улога плеса. - Облици црквеног певања код православних народа: литургија и њени делови, врсте црквених песама: химна, тропар, стихира, ирмос. Развој средњовековне музике на Западу: рађање вишегласја. Миса. - Световна и духовна музика. Појмови хомофоније и полифоније. Облици: мадригал, шансон, миса, мотет. - Развој инструмената (породица виолина, породице дрвених и лимених дувачких инструмената, инструменти с диркама). Рођење опере. Клаудио Монтеверди. Облици вокално-инструменталне музике (ораторијум, кантата, пасија). Инструментална музика: солистичко, камерно и оркестарско музицирање. Облици: свита, концерт, фуга. Антонио Вивалди, Јохан Себастијан Бах и Георг Фридрих Хендл. - Слушање и извођење једноставних музичких примера. Примери двогласног извођења. - Појам сонате и симфоније. Жанрови класичне музике: опера, црквени жанрови, симфонијска, концертантна, камерна (посебно гудачки квартет), солистичка музика. Клавир. Јозеф Хајдн, Волфганг Амадеус Моцарт и Лудвиг ван Бетовен. - Слушање и извођење једноставних музичких примера. - Праисторијска налазишта и антички споменици на тлу Србије. Народна музика и обичаји. Развој црквене музике од XII до XVIII века (утицаји византијске музике и стварање српске црквене музике, духовни центри у турском периоду, развој музике после Велике сеобе).	изражајношћу (нпр. брз темпо са живахним карактером), - уме да опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (нпр. узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре). - може да препозна структуру и драматургију одређеног жанра у слушном примеру. Напредни ниво: - ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са структуралном и драматуршком димензијом звучног примера, жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера и контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора.	- Комбиновани рад (музичке радионице, логично размишљање, коришћење активног знања у савладавању нових спознаја, истраживачки рад ученика, све врсте демонстрационих метода као и других које захтевају самосталност и активан однос ученика у наставном процесу) - Самостални писмени и графички радови ученика
III	4	5	МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ - Певање и свирање примера у комбинацији са покретом. Обрада појма импровизација. - Облици црквеног певања код православних народа: литургија и њени делови, врсте црквених песама: химна, тропар, стихира, ирмос. Развој средњовековне музике на Западу: рађање вишегласја. Миса. - Извођење примера.	Основни ниво: - ученик уме да пева и свира једноставне дечије, народне или популарне композиције предвиђене Наставним планом и програмом. Напредни ниво: - ученик уме да изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.	- Дијалошка метода (разговор, излагања, жива реч) - Метода интерактивног учења (тимска настава, кооперативно учење наставник – ученик) - Метода практичних радова - Метода проблемске наставе (учење путем открића, ученици проналазе противречности између онога што је познато и онога што није, у

					откривању решења проблема) - Хеуристичка метода - Метода демонстрације - Комбиновани рад (групно музицирање, музичке радионице, логично размишљање, коришћење активног знања у савладавању нових спознаја, истраживачки рад ученика, све врсте демонстрационих метода као и других које захтевају самосталност и активан однос ученика у наставном процесу) - Перцепција музичких примера
IV	4	5	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО - Подстицање музичке креативности кроз импровизацију на доступним инструментима. - Стварање дечјих композиција.	Основни ниво: - ученик уме да направи музички инструмент користећи предмете из окружења, осмисли мање музичке целине користећи понуђене мотиве. Напредни ниво: - ученик уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетском контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом). - ученик уме да осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте и импровизује и/ли компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих музичких жанрова и стилова.	- Дијалошка метода (разговор, излагања, жива реч) - Метода интерактивног учења (тимска настава, кооперативно учење наставник – ученик) - Метода практичних радова - Истраживачка метода (самостални рад и решавање проблема, компоновање мелодија на задати текст) - Метода стваралачког рада (логичко и стваралачко учење) - Комбиновани рад (групно музицирање, музичке радионице, логично размишљање, коришћење активног знања у савладавању нових спознаја, истраживачки рад ученика, све врсте демонстрационих метода као и других које захтевају самосталност и активан однос ученика у наставном процесу) - Самостални писмени и графички радови ученика

Наставни предмет: ИСТОРИЈА

Разред: СЕДМИ

Циљ и задаци

Циљ наставе историје јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују с другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да развију историјску свест и хуманистичко образовање. Настава историје треба да допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских догађаја, појава и процеса, као и развијању националног и европског идентитета и духа толеранције код ученика.

Задаци наставе историје су:
– стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе историје сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе историје, буду у пуној мери реализовани;
– да ученици разумеју историјске догађаје, појаве и процесе, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...).

Оперативни задаци
Ученици треба да:
– усвоје појам нови век и стекну знања о основним одликама тог историјског периода;
– стекну знања о историји најзначајнијих европских држава у новом веку;
– стекну знања о положају српског народа под турском, хабзбуршком и млетачком влашћу;
– стекну знања о настанку и развоју модерних српских држава;
– упознају културна и научнотехнолошка достигнућа Европе и света у новом веку;
– упознају културна и научнотехнолошка достигнућа Срба у новом веку;
– стекну знања о знаменитим личностима новог века;
– развијају истраживачку радозналост и критички однос према историјским изворима;
– стекну знања о развоју грађанских слобода и права током новог века.

Наставни предмет: Историја
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 72

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА И САДРЖАЈИ	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/ области)	Начин остваривања програма
	За обраду	Остале типове часа				

I	8	5	УСПОН ЕВРОПЕ ЕВРОПА ОД КРАЈА 15. ДО КРАЈА 18. ВЕКА -основне одлике новог века -велика географска открића -градови у новом веку -хуманизам и ренесанса -реформација и противреформација -апсолутистичке монархије	септембар, октобар	I ниво-ученик именује најважније појаве из опште историје -уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости II ниво-уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом -зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретниоца -уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора III ниво-разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости -уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исту историјску појаву	разговор, демонстрација
II	7	7	СРПСКИ НАРОД ПОД СТРАНОМ ВЛАШЋУ ОД 16. ДО 18. ВЕКА -турска освајања,држава и друштво од 16. до 18.века -положај Срба у Турском царству -Српска православна црква -Срби у ратовима Аустрије и Млетачке републике против Турског царства -сеобе Срба -Срби под хабсбуршком и млетачком влашћу -почеци грађанске класе код Срба	новембар, децембар	I ниво – именује најважније појаве из националне историје -уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости -препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике II ниво-уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом -препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости -зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји -уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора III ниво-разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања	разговор, демонстрација
III	11 12		ДОБА РЕВОЛУЦИЈА -индустријска револуција -политичке револуције -француска револуција -Наполеоново доба -револуције 1848/49. -уједињење Италије и Немачке -грађански рат у САД -велике силе,Источно питање и балкански народи	јануар, фебруар, март	I ниво-именује најважније појаве из опште историје -уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости II ниво-уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом -препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости -зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје - уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора I I I ниво –ученик разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости -уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исту историјску појаву	разговор, демонстрација
IV	10	7	СРБИЈА И ЦРНА ГОРА : МОДЕРНЕ СРПСКЕ ДРЖАВЕ -први српски устанак	април, мај	I ниво – именује најважније појаве из националне историје	разговор, демонстрација

			-други српски устанак -прва владавина Милоша и Михаила Обреновића -уставобранитељски режим 1842-1858. -друга владавина Милоша и Михаила Обреновића -Србија на путу ка независности 1868-1878.		-препознаје на основу карактеристичних историјских извора(текстуалних,сликовних,материјалних) о којој историјској појави,догађају и личности је реч II ниво-уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом -зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји -уме да закључи о којем догађају ,феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора - уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора III ниво-уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости	
V	2	3	СРПСКИ НАРОД ПОД СТРАНОМ ВЛАШЋУ ОД КРАЈА 18. ДО СЕДАМДЕСЕТИХ ГОДИНА 19. ВЕКА	јун	I ниво-именује најважније појаве из националне историје -уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости II ниво-зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји III ниво-разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости -уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања	разговор, демонстрација

Наставни предмет: ГЕОГРАФИЈА

Разред: СЕДМИ

Циљ и задаци

Стицање основних знања о природно-географским и друштвено-економским одликама ваневропских континената, њихових регија и појединих држава.

Упознавање регионалних сличности и разлика савременог света.

Разумевање друштвено-економских активности и проблема савременог света: привредна неразвијеност појединих регија, пренасељеност, недостатак хране, воде, енергије, минералних сировина...

Уочавање проблема велике загађености животне средине свих континената као глобалног питања, тежња ка заштити и очувању планете Земље од стране сваког појединца и сваке државе.

Ученици треба да уоче проблеме изазване ратовима, болестима, природним катастрофама и епидемијама као и начине њиховог спречавања и превазилажења.

Развијање осећаја хуманости и пружања помоћи угроженим народима.

Развијање естетских опажања проучавањем природних лепота планина, језера, река... ваневропских континената

Ширење опште културе упознавањем споменика културе и обичаја далеких цивилизација.

Наставни предмет: Географија
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 72

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА И САДРЖАЈИ	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/ области)	Начин остваривања програма
	За обраду	Остале типове часа				
I	1		УВОД У ПРОГРАМСКЕ САДРЖАЈЕ	септембар		
II	16	8	АЗИЈА -природно-географске одлике	септембар новембар	I ниво – ученик показује границе Азије, именује океане који запљускују Азију и препознаје крупне облике	Дијалошки,текст метода,интерактивни метод, рад у

			-економско-географске одлике -Турска -Индија -Индонезија -Кина -Јапан		разуђености -именује народе и расе -зна да именује и покаже регије -уочава најкрупније облике рељефа у оквиру регија, уочава веће водене површине, наводи основна природна богатства и пољопривредне културе одређене регије -зна основне податке о најразвијенијој држави у регији I I ниво – ученик разуме да величина континента у правцу север-југ и исток-запад утичу на климу, часовне зоне ,људске делатности -разуме и објашњава физичко-географске и друштвено-економске -разлике азијских регија,одређује њихов геограафски положај -објашњава велике контрасти азијског континента -повезује природна богатства регија са њиховом привредном развијеношћу -објашњава етничко и верско шаренило Азије -излаже редоследом знања о регијама и државама I I I ниво –ученик схвата да је положај регија утицао на мешања раса -објашњава значај природних богатстава Азије -повезује положај појединих регија и држава са природним одликама а самим тим и са начином живота -зна специфичности држава азијских регија -зна да објасни порекло природних катастрофа Азије и демографске проблеме, -повезује знања из географије и других предмета	групи,метод практичних радова Ученик-слуша,излаже,дискутује,посматра карте,закључује, црта карте,пише радове,правиЦД, паное,зидне новине,графике Наставник-објашњава,води дискусију,подстиче,даје задатке, предлаже литературу, саветује,планира и прати ток активности појединаца и група
III	10	5	АФРИКА -природно-географске одлике -друштвено-економске одлике -Египат -JAP	децембар-јануар	I ниво –ученик показује границе Африке, -именује океане који запљускују Африку, -показује крупне облике рељефа - уочава хидролошке и климатске разлике -наводи људске расе -наводи природна богатства Африке -наводи и показује афричке регије и њихове основне природне и друштвене одлике -показује најпознатије државе и њихове главне градове I I ниво – разуме и објашњава специфичности рељефа Африке -објашњава хидролошке и климатске контрасти -повезује природна богатства и пољопривредне културе са животом афричког народа -објашњава демографске и социјалне проблеме афричких држава -анализира графиконе, тематске карте и клима-дијаграме I I I ниво – разуме значај положаја Африке, Суецког канала и Гибралтара -објашњава природно и механичко кретање становништва и различитост раса и култура -објашњава колонијализам и расизам афричког народа у прошлости -истиче специфичности појединих регија -логичким редом излаже градиво,израђује графиконе и тематске карте на основу стечених знања	Дијалошки,текст метода,интерактивни метод, рад у групи,метод практичних радова Ученик-слуша,излаже,дискутује,посматра карте,закључује, црта карте,пише радове,правиЦД, паное,зидне новине,графике Наставник-објашњава,води дискусију,подстиче,даје задатке, предлаже литературу, саветује,планира и прати ток активности појединаца и група
IV	5	3	СЕВЕРНА АМЕРИКА -природно-географске одлике -друштвено-економске одлике -САД -Канада	фебруар	I ниво – ученик показује простор северне Америке, именује океане који је запљускују, показује архипелаге и заливе и крупне облике рељефа -уочава и показује највеће водене токове,језера и друга богатства -уочава две простране државе, зна њихове основне природне и друштвене одлике -истиче привредну развијеност регије,показује највеће индустријске центре	Дијалошки,текст метода,интерактивни метод, рад у групи,метод практичних радова Ученик-слуша,излаже,дискутује,посматра карте,закључује, црта карте,пише

					I I ниво – зна поделу Америке према положају и народима који су је населили – Северна, Средња, Јужна, Англоамерика, Латинска Америка - уме да на географској карти света одреди географски положај и простирање Северне Америке - препознаје на географској карти велике реке у Северној Америци, пловне системе и језера и може да објасни њихов значај - зна да су Индијанци и Инуити аутохтоно становништво Северне Америке, а да је европско, азијско и афричко становништво досељено након открића и у време колонијалних освајања америчког континента - именује основне типове климе Северне Америке и описује њихове одлике - показује на географској карти зонални распоред биљака и животиња у С.Америци - уме да на географској карти Северне Америке препозна и издвоји регионалне целине (западна регија високих планина, централна низија, регија старих громадних планина на истоку и Канадски штит око Хадсоновог залива) - објашњава привредну развијеност регије, наводи привредне гране I I I ниво - - објашњава поделу језера према начину постанка њихових басена као и саобраћајни и други значај језера Северне Америке - разуме појам миграције и наводи узроке и последице миграција - објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности С.Америке - може да упореди величину територије, број становника и просечну густину насељености Северне Америке и других континената - наводи утицај појединих типова климе на живот и рад људи у Северној Америци - разуме висок степен урбанизације и настанак конурбација и мегалополиса у Северној Америци - повезује природна богатства С. Америке са развојем привреде - разуме зашто су САД највећа економска и војнополитичка сила на свету	радове,правиЦД, паное,зидне новине,графике Наставник-објашњава,води дискусију,подстиче,даје задатке, предлаже литературу, саветује,планира и прати ток активности појединаца и група
V	4	2	СРЕДЊА АМЕРИКА -природно-географске одлике -друштвено-економске одлике -Мексико	март	I ниво - именује и на географској карти препознаје најкрупније облике разуђености обала Средње Америке (већа полуострва, острва, мора, заливи,мореузи) - именује и на географској карти уочава најкрупније облике рељефа Средње Америке (веначне и вулканске планине, висоравни, низије) - зна основна природна богатства Средње Америке - зна пољопривредне производе по којима су познате државе Средње Америке I I ниво - уме да на географској карти света одреди географски положај, водене и копнене границе Средње Америке и њено простирање - уочава на географској карти света копнену и острвску Средњу Америку и територијалну повезаност Северне, Средње и Јужне Америке - објашњава значај Панамског канала - зна које расе живе у Средњој Америци и њихов просторни размештај - може да наведе основне географске одлике копнене и острвске регије	Дијалошки, текстметода, интерактивни метод, рад у групи, метод практичних радова Ученик-слуша, излаже, дискутује, посматра карте, закључује, црта карте, пише радове, правиЦД, паное, зидне новине, графике Наставник-објашњава,води дискусију,подстиче,даје задатке,

					- зна основне географске податке, природне и друштвено-економске одлике и специфичности Мексика, највеће државе Средње Америке I I I ниво - разуме зашто је географски положај Средње Америке постао веома повољан након пуштања у саобраћај Панамског канала - повезује вертикалну зоналност типова климе и вегетације са облицима рељефа и порастом надморске висине - наводи утицај типова климе на живот и активности становништва Средње Америке - користи стечено знање из историје за препознавање старих цивилизација и култура (Толтеци, Астеци, Маје) које су настале и развијале се на простору Средње Америке - може да објасни природно и механичко кретање и проблеме становништва Средње Америке и да наведе узроке и последице - објашњава значај природних богатстава за привредни развој држава Средње Америке	предлаже литературу, саветује,планира и прати ток активности појединаца и група
VI	5	3	ЈУЖНА АМЕРИКА -природно-географске одлике -друштвено-економске одлике -Бразил -Аргентина	март-април	I ниво - - на карти света показује водене и копнене границе Ј.Америке и именује океане који запљускују обале Ј. Америке - именује и на карти Ј. Америке препознаје најкрупније облике разуђености јужноамеричких обала (већа полуострва, острва, мора, заливи,мореузи) - именује и на карти Ј. Америке уочава најкрупније облике рељефа (веначне, громадне и вулканске планине, висоравни, простране низије,пустиње...) - показује веће државе Јужне Америке - зна основна природна богатства Јужне Америке - зна да је Бразил највећи светски извозник кафе а Аргентина вина и меса I I ниво - уме да на географској карти света одреди географски положај и простирање Јужне Америке - вреднује значај шума и вода Амазоније - препознаје на географској карти велике јужноамеричке реке, сливове, пловне системе и језера и водопаде - препознаје животиње које живе само у Јужној Америци и може да наведе угрожене и скоро истребљене врсте - зна основне физичке,демографске и привредне одлике Бразила и Аргентине - наводи климатске типове према њиховим основним одликама I I I ниво - повезује природна богатства Ј. Америке са развојем привреде - наводи утицај појединих типова климе на живот и рад људи Ј. Америке - зна хоризонталну и вертикалну распрострањеност биљних и животињских врста Ј. Америке и њихов значај (пустиња, тундра, степа, савана, четинарска и листопадна шума, тропске кишне шуме - салваси) - разликује аутохтоно и досељено становништво и уочава расну измешаност становништва у Ј. Америци - разуме зашто су Бразил и Аргентина две најразвијеније државе Ј.А. - анализира скице и графиконе - стиче знања путем медија и других извора информација	Дијалошки,текст метода,интерактивни метод, рад у групи,метод практичних радова Ученик-слуша,излаже,дискутује,посматра карте,закључује, црта карте,пише радове,правиЦД, паное,зидне новине,графике Наставник-објашњава,води дискусију,подстиче,даје задатке, предлаже литературу, саветује,планира и прати ток активности појединаца и група
VII	4	2	АУСТРАЛИЈА И ОКЕАНИЈА -природно-географске одлике -друштвено-економске одлике -Нови Зеланд	мај	I ниво - - именује океане који запљускују обале Аустралије - именује и на географској карти препознаје најкрупније облике разуђености обала (већа полуострва, острва, мора, заливи, мореузи)	Дијалошки,текст метода,интерактивни метод, рад у групи,метод практичних радова

					-именује и на географској карти Аустралије уочава најкрупније облике рељефа (громадне планине, висоравни, низије, пустиње) - на географској карти препознаје веће аустралијске реке и језера - показује на карти Нови Зеланд и Океанију - наводи основна природна богатства Аустралије - истиче овчарство и извоз вуне у аустралијској привреди I I ниво - разликује веначне и громадне планине и може да наведе њихове одлике - зна који фактори условљавају распрострањеност биљног и животињског света у Аустралији - уме да на географској карти света одреди географски положај Аустралије и њено простирање - препознаје биљке и животиње које живе само у Аустралији (ендемске врсте) и може да наведе угрожене и скоро истребљене врсте - зна да Аустралија има интензивну пољопривредну производњу, да је друга у свету по броју оваца, прва по извозу вуне и у самом светском врху по производњи пшенице, шећерне трске и памука - именује и препознаје острвске групе Океаније и зна њихове основне одлике - зна природне и друштвеноекономске одлике и специфичности Новог Зеланда I I I ниво - - разуме зашто је географски положај Аустралије мање повољан - разликује климатске типове, њихове основне одлике и објашњава њихов утицај на живот и привредне активности људи у Аустралији, Новом зеланду и Океанији - зна хоризонталну и вертикалну распрострањеност биљних и животињских врста Аустралије и њихов значај (пустиња, степа, савана, скраб, буш, тропска кишна шума) - на географској карти препознаје веће аустралијске реке, сува речна корита с повременим отицањем и језера, и може да објасни њихов значај - уме да на карти покаже просторни распоред становништва Аустралије, објасни природно и механичко кретање становништва становништва и наведе узроке и последице миграција - разуме значај природних богатстава Аустралије, Н овог Зеланда и Океаније за развој њихове привреде	Ученик-слуша,излаже,дискутује,посматра карте,закључује, црта карте,пише радове,правиЦД, паное,зидне новине,графике Наставник-објашњава,води дискусију,подстиче,даје задатке, предлаже литературу, саветује,планира и прати ток активности појединаца и група
VIII	2	1	ПОЛАРНЕ ОБЛАСТИ -Арктик -Антарктик	мај	I ниво - - зна порекло имена Арктик и Антарктик - зна да је на Северни пол прва стигла експедиција коју је предводио амерички истраживач Роберт Пири, а на Јужни пол норвешка експедиција коју је предводио истраживач Роалд Амундсен. - зна да Арктик није континент,а да средишњи део Антарктика заузима континент који се назива Антарктида - зна да бели медведи насељавају Арктик а пингвини Антарктик - зна да је на Антарктику забележена најнижа температура на Земљи - зна да у области Арктика, у условима сталног снега и леда, живе Ескими,а да на Антарктику нема сталних насеља и да он не припада ни једној држави - зна да се на Северном полу не налази стална истраживачка станица,а да на Јужном полу постоји сталне истраживачке станице I I ниво -	Дијалошки,текст метода,интерактивни метод, рад у групи,метод практичних радова Ученик-слуша,излаже,дискутује,посматра карте,закључује, црта карте,пише радове,правиЦД, паное,зидне новине,графике Наставник-објашњава,води дискусију,подстиче,даје задатке, предлаже литературу,

					- разуме зашто су Северни и Јужни пол откривени тек почетком 20. века - уме да на географској карти света одреди географски положај Арктика и Антарктика, њихово простирање и границе - препознаје на фотографијама и филму карактеристичан биљни и животињски свет Арктика и Антарктика - може да наведе угрожене и скоро истребљене животињске врсте на Арктику и Антарктику - објашњава положај звезде Северњаче им Јужног крста у односу на Северни и Јужни пол I I I ниво - - на географској карти света уочава да Арктик захвата највећи део Северног леденог океана и десет суседних мора, а да преостали део чини копно Гренланда, северни делови Евроазије, Северне Америке и сва руска острва у Северном леденом океану - схвата да на Антарктиди има рудних богатстава (камени угаљ, руде црних метала, руде обојених метала) и да њихова експлоатација није могућа, а да се у леду Антарктиде налазе велике резерве питке воде - објашњава да се са Северног пола може кретати само ка југу а са Јужног пола само ка северу - разуме проблеме арктичког становништва - објашњава глобални значај заштите поларних области	саветује,планира и прати ток активности појединаца и група
IX	1		СВЕТ КАО ЦЕЛИНА -глобализација -међународне организације и заједнице -проблеми савременог света	јун	I ниво - зна да објасни појам екумена - уме да на географској карти света покаже развијене и неразвијене континенте и државе I I ниво - схвата улогу техничких достигнућа 20. века у повезивању света у јединствен глобални систем (радио-апарати, телевизори, телефони, рачунари) - наводи проблеме савременог света I I I ниво - разуме међузависност националних привреда - објашњава појам глобализације и зна шта је одликује - зна ко су носиоци глобализације и какву корист имају од стварања заједничког светског тржишта - разуме улогу појединих економских, полити-чких и војних организација у савременом свету - уме да анализира фотографије, скице, табеле и дијаграме	Дијалошки, метод проблемске наставе Ученик-дискутује,разговара, Наставник-води дискусију,објашњава,подстиче препоручује литературу

Наставни предмет: ФИЗИКА

Разред: СЕДМИ

Циљ и задаци

Циљ наставе физике јесте да се осигура да сви ученици стекну основно језичко и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа, да им омогући да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и објасне своје ставове и разговарати са другима , развија мотивацију за учење и заинтересованост за садржај предмета, као и да се упознају са природним феноменима и основних закона природе, да би могли да препознају и разликују физичке појаве у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, да чине основу научног метода и буде усмерена на примену закона физике у свакодневном животу и раду.
Задаци наставе физике су:
- Направите разне могућности кроз разне теме и врсте рада током наставе физике сврхе, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе физике да се реализује у пуној мери
- Развој функционалног описмењавања
- Увод у основном начину размишљања и резоновања у жице-фи
- Разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона
- Развити способност да активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање
- Развијање радозналости, способности рационалног пресуде, независност мишљења и вештина јасног и прецизног изражавања
- Развијање логично и апстрактно размишљање
- Разумевање значења и начину остваривања значај експеримента и мерења
- Решавање једноставних проблема и задатака у градиву
- Развити способност примене знања у физици
- Разумевање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби заштите, обнове и унапређења животне средине
- Развити радне навике и преференције да истражују науку о природи
- Развити свест о сопственом знању, вештинама и даље професионалне оријентације.

Наставни предмет: Физика
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 72

Редни број наст. теме	Број часова		Наставна тема	Временска динамика	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА А (Искази описују ута ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма	
	За обраду	Остале типове часа				Активност ученика	Активност наставника
1	9	16	Сила и кретање	септембар-октобар	ФИ.1.2.1. уме да препозна врсту кретања према облику путање ФИ.1.2.2. уме да препозна равномерно кретање	Посматра запажа уочава, описује	Подржава, подстиче, осмишља упућује

			Сила као узрок промене брзине тела.Концепт убрзања. Успостављање везе између силе, масе и убрзања тела. Други Њутнов закон. Динамичка мерења силе. Равномерно наизменично кретање праволинијски. Интензитет, правац и смер брзине и убрзања.		ФИ.1.2.3. уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величинеФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције ФИ.2.1.4. разуме како односи сила утичу на врсту кретања ФИ.2.2.1. уме да препозна убрзано кретање ФИ.2.2.2. зна шта је механичко кретање и које га физичке величине описујуФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству ФИ.3.2.1. уме да примени односе између физичких величина које описују равномерно променљиво праволинијско кретање ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом	прати записује осмишља	реализује прилагођава, вреднује оцењује припрема координира

2	4	8	Кретање тела под дејством силе теже, сила трења	јануар-фебруар	ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно ФИ.1.2.1. уме да препозна врсту кретања према облику путањеФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе, и силе потиска ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству ФИ.3.2.1. уме да примени односе између физичких величина које описују равномерно променљиво праволинијско кретање ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем	Посматра запажа уочава, описује прати записује осмишља	Подржава, подстиче, осмишља упућује реализује прилагођава, вреднује оцењује припрема координира
3	5	6	Равнотежа тела	март-април	ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и	Посматра запажа уочава, описује прати записује осмишља	Подржава, подстиче, осмишља упућује реализује прилагођава, вреднује оцењује припрема

					ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе, и силе потиска ФИ.2.1.3. уме да препозна када је полуга у стању равнотеже ФИ.2.1.4. разуме како односи сила утичу на врсту кретања ФИ.2.1.5. разуме и примењује концепт густине ФИ.2.1.6. зна да хидростатички притисак зависи од висине стуба флуида ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству ФИ.3.1.1. разуме и примењује услове равнотеже полуге ФИ.3.1.2. зна какав је однос сила које делују на тело које мирује или се равномерно креће ФИ.3.1.4. разуме и примењује концепт притиска у флуидима ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом		координира уочава,
4	6	9	Механички рад и енергија, снагаМеханички рад.Радна снага.Рад гравитационе и силе трења. Квалитативно увођење концепта механичке енергије	мај	ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге,	Посматра запажа уочава, описује прати записује осмишља	Посматра запажа уочава, описује прати записује осмишља

			тела.Кинетичка енергија тела. Потенцијална енергија. Гравитационо потенцијална енергија региона тела. Однос између промена у механичку енергију тела и завршио посао.Закон одржања механичке енергије. Снага. Коефицијент корисног дејства.		хоризонтални положај, затегнута мерна трака ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе, и силе потиска ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута ФИ.2.5.1. зна да кинетичка и потенцијална енергија зависе од брзине, односно висине на којој се тело налази ФИ.2.5.3. уме да препозна појмове рада и снаге ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења ФИ.3.5.1. разуме да се укупна механичка енергија тела при слободном паду одржава ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом		
5	3	6	Топлотне појаве Термичких ефеката Термичког ширења тела.Концепт и мерење температуре. Количина топлоте. Специфична топлота.Топлотна равнотежа. (Партицулате састав супстанце: молекул и његова хаотично кретање. Унутрашња енергија и	јун	ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.5.1. зна да агрегатно стање тела зависи од његове температуре ФИ.1.5.2. уме да препозна да се механичким радом може мењати температура тела ФФФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке	Посматра запажа уочава, описује прати записује осмишља	

			температура.		ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута ФИ.2.5.4. зна да унутрашња енергија зависи од температуре ФИ.2.5.5. зна да запремина тела зависи од температуре ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата		

Наставни предмет: ХЕМИЈА

Разред: СЕДМИ

Циљ наставе хемије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа,да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и
- развијање функционалне хемијске писмености
- разумевање промена и појава у природи на основу знања хемијских појмова, теорија, модела и закона
- развијање способности комуницирања коришћењем хемијских термина, хемијских симбола, формула и једначина
- развијање способности за извођење једноставних хемијских истраживања
- развијање способности за решавање теоријских и експерименталних проблема
- развијање логичког и апстрактног мишљења и критичког става у мишљењу
- развијање способности за тражење и коришћење релевантних информација у различитим изворима (уџбеник, научно-популарни чланци, Интернет)
- развијање свести о важности одговорног односа према животној средини, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања различитих супстанци у свакодневном животу
- развијање радозналости, потребе за сазнавањем о својствима супстанци у окружењу и позитивног става према учењу хемије
- развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији.

Задаци наставе хемије јесу:
- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе хемије сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе хемије буду у пуној мери реализовани
- омогућавање ученицима да разумеју предмет изучавања хемије и научни метод којим се у хемији долази до сазнања
- омогућавање ученицима да сагледају значај хемије у свакодневном животу, за развој различитих технологија и развој друштва уопште
- оспособљавање ученика да се користе хемијским језиком: да знају хемијску терминологију и да разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола, формула и једначина
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици до сазнања о својствима супстанци и њиховим променама долазити на основу демонстрационих огледа или огледа које самостално изводе, развијати при том аналитичко мишљење и критички став у мишљењу
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици развијати експерименталне вештине, правилно и безбедно, по себе и друге, руковати лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама
- оспособљавање ученика за извођење једноставних истраживања
- стварање ситуација у којима ће ученици примењивати теоријско знање и експериментално искуство за решавање теоријских и експерименталних проблема
- стварање ситауција у којима ће ученици примењивати знање хемије за тумачење појава и промена у реалном окружењу
- омогућавање ученицима да кроз једноставна израчунавања разумеју квантитативни аспект хемијских промена и његову практичну примену.

Наставни предмет: Хемија
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 72

Редни број наст. теме	Број часова		Наставна тема (наставне јединице)	Временска динамика	ОБРАТЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма	
	За обраду	Остале типове часа				активности ученика	активности наставника
1.	1	2	Хемија и њен значај Хемија у склопу природних наука и њена примена	септембар	ХЕ 1.1.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота на основу њихове сложености	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује, осмишља	подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, вреднује, оцењује, координира, припрема
2.	6	8	Основни хемијски појмови Материја и супстанца Основна физичка и хемијска својства супстанци Физичке и хемијске промене супстанци Чисте супстанце елементи и једињења Смеше Раздвајање састојака смеше	септембар, октобар	ХЕ 1.1.1 да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота на основу њихове сложености ХЕ 1.1.2 о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења на основу њихових својстава ХЕ 1.1.3 на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу као и да се при променама укупна маса супстанце не мења ХЕ 1.1.8 значење следећих термина: супстанца, смеша, ХЕ 1.1.9 загрева супстанцу на безбедан начин ХЕ 1.1.11 састави апаратуру и изведе поступак цеђења ХЕ 1.1.12 у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), као и да та својства опише ХЕ 1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама ХЕ 1.6.2. изведе експеримент према датом упутству ХЕ 2.1.2 значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, ХЕ 2.1.7 у огледима испитује својства супстанци и податке о супстанцама приказује табеларно или шематски ХЕ 3.1.2 како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима ХЕ 3.1.3 да су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица	посматра, запажа, уочава, описује, илустује прати, записује, осмишља	подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, вреднује, оцењује, координира, припрема

					ХЕ 3.1.7 на основу својстава састојака смеше да изабере и изведе одговарајући поступак за њихово раздвајање		
3.	14	15	А) Структура супстанци Атом, хемијски симболи Грађа атома, језгро атома Атомски и масени број Изотопи Релативна атомска маса Електронски омотач Периодни систем елемената Б) Основне честице које изграђују супстанцу: атоми, молекули, јони Молекул, хемијске формуле Ковалентна веза, грађа молекула елемената и једињења Јонска веза Валенца елемената у ковалентним једињењима Валенца елемената у јонским једињењима Релативна молекулска маса Атомске, молекулске и јонске кристалне решетке	новембар, децембар, јануар и фебруар	ХЕ 1.1.4. да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе ХЕ 1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ 1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења ХЕ 2.1.1. како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци) ХЕ 2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења ХЕ 3.1.1. разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеша, на основу врста честица које их изграђују ХЕ 3.1.4. структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома, молекула и јона	посматра, запажа, уочава, описује, илустује прати, записује, осмишља	подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, вреднује, оцењује, координира, припрема
4.	4	5	Хомогене смеше-раствори Раствори Растворљивост Процентни садржај раствора Вода. Значај воде за живи свет	март, април	ХЕ 1.1.2 о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења на основу њихових својстава ХЕ 1.1.7. шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу ХЕ 1.1.8 значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, ХЕ 1.1.9 загрева супстанцу на безбедан начин ХЕ 1.1.11 састави апаратуру и изведе поступак цеђења ХЕ 1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама ХЕ 1.6.2. изведе експеримент према датом упутству ХЕ 2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша ХЕ 2.1.3 шта је засићен, незасићен и презасићен раствор ХЕ 2.1.5. изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре растварача, уситњавањем супстанце, мешањем ХЕ 2.1.6. промени концентрацију раствора додавањем растворене супстанце или растварача (разблаживање и концентровање) ХЕ 2.1.9. израчуна масу растворене супстанце и растварача на основу процентне концентрације раствора и обрнуто	посматра, запажа, уочава, описује, илустује прати, записује, осмишља	подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, вреднује, оцењује, координира, припрема

					ХЕ 2.1.10 направи раствор одређене процентне концентрације ХЕ 3.1.5. зависност растворљивости супстанце од природе супстанце и растварача		
5	7	10	Хемијске реакције и израчунавања Хемијске реакције. Анализа и синтеза Састављање једначина хемијских реакција Закон одржања масе Закон сталних односа маса Количина супстанце. Мол. Моларна маса Израчунавања у хемији	април. мај, јун	ХЕ 1.1.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу као и да се при променама укупна маса супстанце не мења ХЕ 1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације ХЕ 2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења и једначине хемијских реакција ХЕ 3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеши, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце	посматра, запажа, уочава, описује, илустује прати, записује, осмишља	подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, вреднује, оцењује, координира, припрема

Наставни предмет: МАТЕМАТИКА

Разред: СЕДМИ

Циљ и задаци:

Ученике треба оспособити да:
- схвате појам квадрата рационалног броја и квадратног корена.

- умеју да одреде приближну вредност броја $\sqrt{a}$.
- упознају скуп реалних бројева као унију скупа рационалних и скупа ирационалних бројева.
- схватају реалне бројеве као дужинске мере, односно као тачке на бројевној правој одређене дужима које представљају такву меру.

- знају Питагорину теорему
- умеју да примене Питагорину теорему код свих геометријских фигура, које су до сада изучавали, у којима се може уочити правоугли троугао.

- упознају појам степена
- савладају операције са степенима

- упознају најважнија својства многоугла
- умеју да врше приближну конструкцију ма ког правилног многоугла и геометријску конструкцију појединих правилних многоуглова (са 3, 4, 6, 8 и 12 страница)
- знају најважније обрасце у вези са многоуглом и да могу да их примене у задацима

- умеју да изводе основне рачунске операције са мономима и полиномима.
- умеју да трансформишу збир, разлику и производ полинома у сређени облик полинома као и друге идентичне трансформације ових израза

- упознају правоугли координатни систем и његову примену
- добро упознају директну и обрнуту пропорционалност и практичне примене

- упознају најважнија својства круга.
- знају најважније обрасце у вези са кругом и да могу да их примене у задацима

- схвате појам размере дужи и својства пропорције
- схвате појам сличности троуглова и умеју да је примене у једноставнијим случајевима
- користе елементе дедуктивног закључивања

Наставни предмет: Математика
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 144

Ред. бр. наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове				активности ученика	активности наставника

1.	7	7	Реални бројеви Квадрат рационалног броја Решавање једначине $s^2 = a$ ($a \geq 0$), појам квадратног корена Ирационални бројеви Скуп реалних бројева. Бројевна права Децимални запис реалног броја Приближна вредност реалног броја Основна својства операција сабирања и множења реалних бројева Основна својства операције кореновања у $R+$ Једнакост $\sqrt{a^2} = \lvert a \rvert$ Бројевни изрази	септембар	Основни ниво МА.1.1.1. уме да прочита и запише различите врсте бројева МА.1.1.3. уме да упореди по величини бројеве истог записа МА.1.1.4. изврши једну рачунску операцију са бројевима истог записа и представи број на бројевној правој МА.1.1.6. користи реалне бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама Средњи ниво МА.2.1.1. уме да упореди бројеве у различитим облицима МА.2.1.2. уме да израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета Напредни ниво МА.3.1.1. уме да одреди вредност сложенијег бројевног израза МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама	иницира рад, сарађује, користи изворе знања, поставља и одговара на питања, ради на задацима, процењује, објашњава, следи инструкције, примењује знања, упоређује, именује, чита, пише, анализира, испробава, коментарише свој рад и рад другова	обезбеђује наставна средства, омогућава примену наученог, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише, слуша ученике, даје повратне информације, подучава стратегијама учења, посматра, презентује
2.	6	10	Питагорина теорема Питагорина теорема - израчунавање странице Примена П.Т. на правоугаоник, квадрат, једнакокраки троугао и једнакостраничан троугао Примена П.Т на ромб и на трапез Правоугли троугао чији су оштри углови 30° и 60° Примене П.Т. у конструкцијама Конструктивни задаци у вези са П.Т. Обрт Питагорине теореме	септембар, октобар	Основни ниво МА.1.3.1. влада појмовима правоугли троугао (катета и хипотенуза) МА.1.3.2. влада појмовима правоугли троугао, квадрат, правоугаоник, трапез, ромб; уме да израчуна непозанату страницу правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему Средњи ниво МА.2.3.2. уме да решава задатке користећи Питагорину теорему Напредни ниво МА.3.3.2. уме да користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елелмената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише	следи инструкције, примењује, ради на задацима, ради самостално, поставља и одговара на питања, упоређује, црта, именује, класификује, репродукује, анализира, испробава, коментарише	подстиче ученике, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, демонстрира, обавештава, објашњава, мотивише
3.	5	8	Степеновање Појам степена. Степен чији је изложилац природан број Множење и дељење степена једнаких основа Степен производа Степен количника Степен степена Операције са степенима Примена степена Операције са степенима	октобар, новембар	Основни ниво МА.1.2.2. уме да израчуна степен датог броја, зна основне операције са степенима Средњи ниво МА.2.2.2. уме да оперише са степенима и зна шта је квадратни корен Напредни ниво МА.3.2.2. користи особине степена у решавању компликованијих задатака	запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, ослања се на претходно искуство	планира, организује, презентује, води циљани разговор, обезбеђује наставна средства, омогућава примену наученог, прати ефекте свог и рада ученика, демонстрира
4.	6	7	Многоугао	новембар, децембар	Основни ниво	посматра, запажа,	демонстрира, подстиче

			Појам и врсте многоуглова Број дијагонаа многоугла Збир углова могоугла Обим и површина многоугла Правилни многоуглови Конструкција правилних многоуглова		МА.1.3.2. влада појмовима троугао, четвороугао, n-тоугао, уме да израчуна њихов обим и површину Средњи ниво МА.2.3.2. уме да одреди збир углова и број дијагонала у датом n- тоуглу Напредни ниво МА.3.3.2. користи основна својства многоугла и рачуна његов обим, површину и непознате елементе који нису обавезно непосредно дати	уочава, описује, илустује прати, црта, осмишља упоређује, именује	ученике, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише, слуша ученике, даје повратне информације
5.	13	18	Полиноми Појам рационалног алгебарског израза Појам полинома (бином, трином) Сређивање полинома Сабирање и одузимање полинома Множење полинома мономом Множење полинома полиномом Множење полинома Квадрат бинома Разлика квадрата Полиноми Растављање полинома $ax + bx$ на чиниоце Растављање разлике квадрата Растављање на чиниоце тринома $a^2 + 2ab + b^2$ Растављање полинома на чиниоце чиниоце Решавање једначина - примена растављања	децембар, јануар, фебруар	Алгебра и функција Основни ниво МА.1.2.3. уме да сбира, одузима и множи мономе Средњни ниво МА.2.2.3. сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином Напредни ниво МА.3.2.3. зна и примењује формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; увежбано трансформише алгебарске изразе и своди их на најједноставнији облик	ради на задацима, иницира рад, сарађује, користи изворе знања, поставља и одговара на питања процењује,, објашњава, следи инструкције, примењује знања, упоређује, именује, чита, пише, анализира, испробава, коментарише свој рад	обезбеђује наставна средства, омогућава примену наученог, прати ефекте свог и рада ученика, демонстрира, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише, слуша ученике, даје повратне информације, подучава стратегијама учења, посматра, презентује
6.	7	12	Зависне величине и њихово графичко представљање Правоугли координатни систем Растојање између две тачке у координатном систему График зависности међу величинама Директна пропорционалност График зависности $y = k \cdot x,\ x \in R$ Обрнута пропорционалност График зависности $y = k/x,\ x \in R$ Пропорција и њене особине Продужена пропорција Примена пропорције	март	Основни ниво Алгебра и функције МА.1.2.4. уме да одреди вредност функције дате таблицом или формулом Обрада података МА.1.5.4. уме да одреди задати проценат неке величине Средњи ниво Алгебра и функције МА.2.2.4. уме да уочи зависност међу променљивим, зна функцију $y=ax$ и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције Обрада података МА.2.5.4. примени процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама Напредни ниво Алгебра и функције МА.3.2.4. уме да разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом; зна	упоређује, примењује, запажа, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство	подстиче ученике да опажају, примењују, препознају, упоређују, изводе закључке, повезују знања са другим областима и другим предметима, решавају проблеме, практично примењују

			Пропорција и размера		одговарајуће функције и графички интерпретира њихова својства Обрада података МА.3.5.4. примени процентни рачун у сложенијим ситуацијама		
	6	9	Круг Централни и периферијски угао круга Углови над пречником и примене у конструктивним задацима Тангенте круга Примена Питагорине теореме на круг Обим круга,број π Дужина кружног лука Површина круга Површина кружног прстена Површина кружног исечка Обим и површина круга и његових делова	април, мај	Основни ниво МА.1.3.3. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елелменте, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника) Средњи ниво МА.2.3.3. користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена Напредни ниво МА.3.3.3. уме да одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка као и дужину лука	примењује, ради на задацима, ради самостално, поставља и одговара на питања процењује, следи инструкције, упоређује, црта, именује, класификује, репродукује, анализира, испробава, коментарише свој рад и рад другова	демонстрира, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише
	5	6	Сличност Размера дужи. Самерљиве и несамерљиве дужи Конструктивна подела дужи у датој размери m : n (m, n € N) Пропорционалност дужи Сличност троуглова Примене сличности троуглова	мај, јун	Основни ниво МА.1.3.6. Интуитивно схвата појам сличних фигура Средњи ниво МА.2.3.6. уме да уочи сличне троуглове, користи сличност и везује је са карактеристичним својствима фигуре Напредни ниво МА.3.3.6. уме да примени сличност троуглова повезујући тако разна својства геометријских објеката	запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство	подстиче ученике да опажају, примењују, препознају, упоређују, изводе закључке, повезују знања са другим областима и другим предметима, решавају проблеме

Наставни предмет: БИОЛОГИЈА

Разред: СЕДМИ

Циљ наставе биологије јесте:

развијати одговарајуће квалитете живота, навике, запажања

пробудити способности критичког мишљења, објективног и
логичког расуђивања и развити мотивисаност за учење
предочити ученицима важност хуманог односа међу половима
заинтересовати ученике за предметне садржаје
стицање знања о грађи и функционисању човековог организма
развијати хигијенске навике и да ученици схвате значај
репродуктивног здравља
осигурати да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији
одговарајућих стандарда образовних постигнућа
оспособити ученике да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама
покренути ученике да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима,

Задаци наставе биологије су:

повезивање теорије и праксе
стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе биологије.
сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе биологије буду у пуној мери реализовани
разумевање улоге и значаја биологије за развој и напредак човечанства
развијање свести о властитом пореклу и положају у природи
схватање еволутивног положаја човека
упознавање грађе и функционисања организма
усвајање одређених хигијенских навика
стицање одговорности за лично здравље и здравље других људи
схватање да је полност саставни део живота и да човекова полност подразумева поштовање норми
понашања које обезбеђују хумане односе међу људима
стицање радних навика и способности за самостално посматрање и истраживање
схватање механизма плућног дисања, зглобних покрета, кретања мишића,...

Наставни предмет: Биологија
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 72

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	за остале типове часа				

I	3	1	ПОРЕКЛО И РАЗВОЈ ЉУДСКЕ ВРСТЕ Наука о човеку-антропологија Порекло и историјски развој човека Преци данашњег човека	септембар	БИ.1.3.8.зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи БИ.1.3.9.зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа БИ.1.3.10.зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организама БИ.2.3.5.уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизама БИ.2.3.6.уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине БИ.3.3.5.разуме како различити еволуциони механизми , мењајући учесталост особина у популацијама , доводе до еволуције БИ.3.3.6.разуме да човек може да утиче на смер и брзину еволуционих промена својих популација и популација других врста	Дијалошка метода (разговор, излагања, жива реч...) Метода интерактивног учења (тимска настава, кооперативно учење наставник-ученик) Истраживачка метода (самосталан рад и решавање проблема, истраживање, проблемско излагање)
II	33	26	ГРАЂА ЧОВЕКОВОГ ТЕЛА Ћелија Кожни систем човека Скелетни систем човека Мишићни систем човека Нервни систем човека Систем жлезда са унутрашњим лучењем Систем чулних органа човека: вида, слуха, равнотеже Систем органа за варење човека Систем органа за дисање човека Систем органа за циркулацију: срце, крвоток, лимфоток Систем органа за излучивање- грађа бубрега Систем органа за размножавање човека	септембар октобар новембар децембар јануар фебруар март април мај	БИ.1.1.4.уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих БИ.1.2.1.зна да су најмањи организми изграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије БИ.1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси , и зна основне карактеристике грађе тих ћелија БИ.1.2.3.зна основне карактеристике грађе биљака , животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма БИ.1.2.4.познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси БИ.1.2.5.разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном БИ.1.2.6.разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање , надражљивост , покретљивост , растење , развиће , размножавање) БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином БИ.1.3.1. разуме да јединке једне врсте дају потомке исте врсте БИ.1.3.2 зна основне појмове о процесу размножавања БИ.1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал БИ.1.3.4. зна за појам и основну улогу хромозома БИ.1.3.5. зна основне принципе наслеђивање БИ.1.3.6. зна како делују гени и да се стечене особине не наслеђују	Дијалошка метода (разговор, излагања, жива реч...) Метода интерактивног учења (тимска настава, кооперативно учење наставник-ученик) Метода проблемске наставе (учење путем открића, ученици проналазе противречности између онога што је познато и онога што није познато и откривају решење проблема) Метода интерактивног учења (тимска настава, кооперативно учење наставник-ученик, кооперативно у групама ученика)

					БИ.1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће БИ.1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на земљи и етапе земљине историје БИ.1.3.9. зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организама БИ.1.5.1.зна основне мере за одржавање личне и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава БИ.1.5.4.разуме зашто је важно да се придржава званичних упустава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије) БИ.1.5.5.препознаје основне знаке поремећаја функција појединих органа и основне симптоме инфекције и разликује стање у коме може сам да интервенише од стања када мора да се обрати лекару БИ.1.5.7.разуме да загађење животне средине (воде , ваздуха , земљиште , бука итд) и неке природне појаве (УВ зрачење) неповољно утичу на здравље човека БИ.1.5.8.зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна , одмора) БИ.1.5.9.разуме да постоје полне болести , познаје мере превенције и могуће путеве инфекције , као и њихове негативне последице по здравље БИ.2.1.3.познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола / класе БИ.2.2.1.разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије , између коштане и мишићне ћелије и сл) БИ.2.2.2.зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке : зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива , ткива са истом функцијом органе , а органи са истом функцијом системе органа БИ.2.2.3.зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака БИ.2.2.4.разуме да је за живот неопходна енергија која се производи , складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам БИ.2.2.5.разуме да биљне ћелије , захваљујући специфичној грађи , могу да везују и стварају (синтетишу) сложене (хранљиве) материје БИ.2.2.6.разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују , при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање БИ.2.2.7. познаје термин хомеостаза и зна да објасни шта он значи	

					БИ.2.2.8.зна да је неопходна координација функција у вишећелијском организмима и зна који органски системи омогућавају ову интеграцију БИ.2.2.9.зна да нервни и ендокрини системи имају улогу у одржавању хомеостазе БИ.2.3.1.разуме основне разлике између полног и бесполног размножавања БИ.2.3.2.разуме механизам настанка зигота БИ.2.3.3.разуме зашто потомци личе на родитеље и њихове претке , али нису идентични са њима БИ.2.3.4.зна да на развиће организама поред генетичког материјала утиче и средина БИ.2.3.5.уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизама БИ.2.3.6.уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине БИ.2.5.1познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља БИ.2.5.2разуме значај и зна основне принципе правилног комбиновања животних намирница БИ.2.5.3.зна како се чува хранљива вредност намирница БИ.2.5.4.зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека БИ.3.1.4.познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе / реда најважнијих група БИ.3.2.1.зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака , животиња и човека БИ.3.2.2.разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функцијоналну условљеност БИ.3.2.3.разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције БИ.3.2.4.разуме да је у остваривању карактеристичног понашања неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за праживотиње БИ.3.2.5. разуме сличности и разлике у интеграцији грађе и функције јединке током животног циклуса БИ.3.2.6. . зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система) БИ.3.2.7. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који реагују на промене и карактеристике органа које враћају организам у равнотежу онда када је	

					из ње избачен (стресно стање – улога ендокриног система) БИ.3.2.8.зна и разуме које су последице стресног стања за организам БИ.3.3.1.разуме разлику између телесних и полних ћелија у погледу хромозома и деоба БИ.3.3.2.разуме да полне ћелије настају од посебних ћелија у организму БИ.3.3.3.зна функцију генетичког материјала и његову основну улогу у ћелији БИ.3.3.4.зна да је број хромозома у ћелији карактеристика врсте БИ.3.5.1.познаје узроке и физиолошке последице заразих болести БИ.3.5.2.познаје основне принципе лечења заразних и других болести БИ.3.5.3.разуме основне биолошке принципе који леже у основи физиолошки правилне исхране БИ.3.5.4.познаје главне компоненте намирница и њихову хранљиву вредност БИ.3.5.5.познаје симптоме и главне карактеристике болести метаболизма и узроке због којих настају (гојазност , анорексија , булимија , шећерна болест) БИ.3.5.6.разуме механизме поремећаја функција појединих органа	
III	6	3	РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЉЕ Дефиниција здравља Пубертет и адолесценција Почетак полног живота-однос међу половима Контрацепција Планирање породице-наталитет Репродуктивно здравље Обнављање садржаја наставног програма VII разреда	мај јун	БИ.1.5.10.зна да постоје природне промене у понашању које настају као последица физиолошких промена (пубертет , менопауза) , зна да у адолесцентном добу могу да се појаве психолошки развојни проблеми (поремећаји у исхрани , поремећаји понашања , поремећаји сна и сл) БИ.1.5.11.разуме одговорност и опасност превременог ступања у сексуалне односе и разуме зашто абортус у доба развоја има негативне последице на физичко и ментално здравље БИ.1.5.12.зна да болести зависности (претерана употреба дувана , алкохола , дроге) неповољно утичу на укупан квалитет живота и зна коме може да се обрати за помоћ (институције и стручњаци) БИ.1.5.13.зна како се треба понашати према особи која болује од болести зависности или је ХИВ позитивна БИ.2.5.5.зна механизме деловања хемијских материја на физиолошке процесе у организму и понашање (утицај алкохола , различитих врста дрога , енергетских напитака и сл) БИ.3.5.7.познаје основне биолошке механизме који доводе до развијања болести зависности БИ.3.5.8.разуме механизме стресног стања и утицај јаких негативних емоција на физиолошке процесе у организму и понашање појединца	Дијалошка метода (разговор, излагања, жива реч...) Метода интерактивног учења (тимска настава, кооперативно учење наставник-ученик) Метода проблемске наставе (учење путем открића, ученици проналазе противречности између онога што је познато и онога што није познато и откривају решење проблема)

Наставни предмет: ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Разред: СЕДМИ

Циљ и задаци:

иљ наставе техничког и информатичког образовања у основној школи јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку, техничку и информатичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа,да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да се упознају са техничко-технолошки развијеним окружењем, развију техничко мишљење, техничку културу, радне вештине и културу рада.
Задаци наставе техничког и информатичког образовања су
- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе техничког и информатичког образовања сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе техничког и информатичког образовања буду у пуној мери реализовани
- стицање основног техничког и информатичког образовања и васпитања
- стицање основних техничко-технолошких знања, умења, вештина и оспособљавање ученика за њихову примену у учењу, раду и свакодневном животу
- схватање законитости природних и техничких наука
- сазнавање основног концепта информационо-комуникационих технологија (ИЦТ), улоге ИЦТ у различитим струкама и сферама живота,
- као и оспособљавање ученика да
- раде на једном од оперативних система и неколико најчешће коришћених корисничких програма и стицање навике да их ученик користи у свакодневним активностима
- науче употребу рачунара са готовим програмима за обраду текста, за графичке приказе, интерфејс и интернет
- развијају стваралачко и критичко мишљење
- развијају способност практичног стварања, односно да реализују сопствене идеје према сопстевеном плану рада и афирмишу креативност и оригиналност
- развијају психомоторне способности
- усвоје претпоставке за свесну примену науке у техници, технологији и другим облицима друштвено корисног рада
- савладавају основне принципе руковања различитим средствима рада, објектима технике и управљања технолошким процесима
- развијају прецизност у раду, упорност и истрајност приликом решавања задатака
- стичу радне навике и оспособљавају се за сарадњу и тимски рад
- комуницирају на језику технике (техничка терминологија, цртеж)
- стекну знања за коришћење мерних инструмената
- на основу физичких, хемијских, механичких и технолошких својстава одаберу одговарајући материјал за модел, макету или средство
- препознају елементе (компоненте) из области грађевинарства, машинства, електротехнике, електронике и да их компонују у једноставније функционалне целине (графички и кроз моделе, макете или предмете)
- разумеју технолошке процесе и производе различитих технологија
- препознају природне ресурсе и њихову ограниченост у коришћењу
- прилагоде динамичке конструкције (моделе) енергетском извору
- одаберу оптимални систем управљања за динамичке конструкције (моделе)

- израде или примене једноставнији програм за управљављање преко рачунара
- упознају економске, техничко-технолошке, еколошке и етичке аспекте рада и производње и њихов значај на развој друштва
- примењују мере и средства за личну заштиту при раду
- знају мере заштите и потребу за обнову и унапређење животног окружења
- на основу знања о врстама делатности и сагледавања својих интересовања правилно одаберу своју будућу професију и др.
- на основу знања о врстама делатности и сагледавања својих интересовања и знања, правилно одаберу своју будућу професију.

Наставни предмет: Техничко и информатичко образовање
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 72

Редни број наставе теме	Број часова		Наставна тема и садржај	Временска динамика	Начин остваривања програма и активности ученика и наставника
	За обраду	Заостали по већа са			
I (2)	2	0	1.Увод у машинство 1.1.Појам, улога и значај машинства	Септембар	Активност ученика и наставника је у ретроактивној вези (ученик, наставник) фронтални облик рада
II (8)	4	4	2.Техничко цртање у машинству 2.1.Технички цртежи у машинству (ортогоналне и аксонометриске пројекције) 2.2. Специфичности техничких цртежа у машинству (специфичности машинског тех. цртања) 2.3. Ортогонална пројекција тела 2.4. Котирање и пресеци 2.5. Цртање склопног и радионичког цртжа	Септембар, Октобар	
III (14)	4	10	3.Информатичке технологије 3.1. Софтвер за цртање – CorelDesigner 3.2. Израда MicrosoftPowerPoint презентација (вежбање) 3.3.Управљање помоћу PC рачунара (Отворени и затворени системи управљања, декадни и бинарни бројни системи, сериски и паралелни улази и излази PC рачунара, комуникација PC рачунара са спољажњим окружењем и начин управљања помоћу PC рачунара) 3.4. Електронско информатички наставни систем интерфејс (Интерфејс рачунар – окружење, веза рачунара преко интерфејса, Програмско управљање коришћењем ИНТ1 – пример, Управљање преко PC рачунара на даљину	Октобар, новембар,	
IV(2)	2	0	4. Технологија материјала 4.1. Машински материјала 4.2. Својства метала и легуре	Новембар децембар	
V(2)	2	0	5. Мерење и контрола 5.1. Мерење дужине и угла 5.2. Мерење масе, силе и момената 5.3. Мерење времена, брзине и убрзање 5.4.Размеравање и обележавање на металу	Децембар, јануар	

VI(4)	3	1	6. Технологија обраде метала 6.1. Обрада метала скидањем струготине 6.2. Обрада метала бези скидања струготине 6.3. Спајање металних делова 6.4 Мере заштите нараду	Јануар, фебруар	
VII (16)	12	4	7.Машине и механизми 7.1. Основни појмови и принципи 7.2.Елементи машина и механизама 7.3. Транспортне машине	Март	
VIII (2)	2	0	8. Роботика 8.1. Основни појмови 8.2. Механика робота 8.3. Погон робота 8.4.Управљање роботима	Март, април	
IX (6)	4	2	9.Енергетика 9.1. Облици енергије 9.2. Извори енергије 9.3. Коришћење енергије 9.4. Погонске машине мотори	Мај	
X(6)	4	2	10. Конструкторско моделовање 10.1. Фазе конструисања и моделовања 10.2. Моделовање примери 10.3. Рачунарска симулација машина и механизама 10. Конструкторско моделовање 10.1. Фазе конструисања и моделовања 10.2. Моделовање примери 10.3. Рачунарска симулација машина и механизама	Мај, јун	

Наставни предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Разред: СЕДМИ

Циљ и задаци:

Циљ физичког васпитања јесте да разноврсним и систематским моторичким активностима, повезаним са осталим васпитно - образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Општи задаци
- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе физичког васпитања сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе физичког васпитања буду у пуној мери реализовани
- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела
- развој и усавршавање моторичких способности
- стицање моторичких умења, која су као садржаји утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање
- усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја
- формирање морално-вољних квалитета личности
- оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада
- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.

Посебни задаци:
- усмерени развој основних моторичких способности: брзине, снаге, издржљивости, гипкости и координације
- стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања
- примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.)
- задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл

Наставни предмет: Физичко васпитање
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 72

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	за остале типове часа				

I		72	Стројеве вежбе	XI-VI	испољава заинтересованост за физичко вежбање доказује се кроз физичко вежбање	за почетак и организацију сваког часа у виду команди за постројавање, кретање, заустављање...
II		72	Вежбе обликовања	XI-VI	правилно изводи најмање један комплекс вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела, зна утицај и значај вежби обликовања за организам, познаје поделу и њихову терминологију, и функцију појединих вежби у комплексу	у припремном делу часа
III	2	10	Атлетика -Техника спринтерског трчања - полувисоки старт и трчање у кривини. -Трчање деоница до 60 m. -Штафетно трчање (4 x 60m). -Трчање на средњим дистанцама (800 m). Припрема за крос. -Скок у даљ - варијанта технике "увинуће". -Бацање кугле: леђна техника; "кружна" варијанта технике (за напредније)	IX,X,IV, V	правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат. правилно изводи задате вежбе	активност наставника: подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, оцењује, координира, припрема активност ученика: посматра, запажа, уочава, описује, прати,
IV	8	18	Спортске игре-одбојка -Одигравање лопте прстима -Одигравање лопте "чекићем". -Школски сервис -Смечирање -Блокирање -Игра	X,IV, V, VI	игра спортску игру примењујући основну технику, неопходна правила и сарађујеса члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других игра спортску игру примењујући виши ниво технике,већи број правила,једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других	активност наставника: подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, оцењује, координира, припрема активност ученика: посматра, запажа, уочава, описује, прати,
V	5	13	Вежбе на справама и тлу -ученице - комбинације вежби: на тлу, греди и разбоју, прескок -ученици - комбинације вежби на тлу, прескок и једне справе у упору и вису	XI,XII, I, II,III	ученик/ученица правилно изводи вежбе на тлу ученик/ученица правилно изводи прескоке ученик/ученица изводи вежбе и комбинације вежби на греди	активност наставника: подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, оцењује, координира, припрема

						активност ученика: посматра, запажа, уочава, описује, прати
VI	2	4	Ритмичка гимнастика, плес и народне игре - за ученице: обавезни састав са обручем, - за ученике: комплекс вежби обликовања, - за ученице и за ученике: једно коло уз музичку пратњу.	IV	приказ основне технику рада вијачом и лоптом. одиграти једну народну игру уз музику	активност наставника : подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, оцењује, координира, припрема активност ученика: посматра, запажа, уочава, описује, прати

3.19. Програми обавезних изборних предмета у седмом разреду

Наставни предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Разред: СЕДМИ

ЦИЉ
Циљ предмета је да ученици стекну знања, формирају ставове, развијају вештине и усвоје вредности које су претпоставка за компетентан, одговоран и ангажован живот у демократском друштву.

ЗАДАЦИ
Задаци предмету су:
разумевање значаја кључних појмова који се односе на грађанина, државу и власт;
схватање историјског развоја грађанских права и слобода;
упознавање са карактеристикама одговорног и активног грађанина;
разумевање места и улоге детета као грађанина у друштву;
разумевање односа између грађанских права, појединца и општег добра;
упознавање са начинима развијања грађанске одговорности;
разумевање волонтерског покрета и значаја волонтерских акција;
подстицање ученика да се ангажују у различитим иницијативама и акцијама;
разумевање значаја иницијативе за постизање промена у друштвеној заједници;
разумевање неопходности постојања власти;
упознавање са концептом ограничене власти;
упознавање са институцијом Ђачког парламента

Наставни предмет: Грађанско васпитање
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 36

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	Број часова	
				за обраду	за остале типове часа
Задаци предмету су: разумевање значаја кључних појмова који се односе на грађанина, државу и власт; схватање историјског развоја грађанских права и слобода; упознавање са карактеристикама одговорног и активног грађанина; разумевање места и улоге детета као грађанина у друштву; разумевање односа између грађанских права, појединца и општег добра; упознавање са начинима развијања грађанске одговорности;	I ТЕМА Увод	септембар 1, 2,	Дијалошка, текстуална, дискусија, радионица Фронт., Инд., групно	1	1
	II ТЕМА Грађанин	септ., октобар, новембар, дец., јануар, фебруар 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21		7	12
	III ТЕМА Држава и власт	фебруар, март		3	4

разумевање волонтерског покрета и значаја волонтерских акција; подстицање ученика да се ангажују у различитим иницијативама и акцијама; разумевање значаја иницијативе за постизање промена у друштвеној заједници; разумевање неопходности постојања власти; упознавање са концептом ограничене власти; упознавање са институцијом Ђачког парламента		22, 23, 24, 25, 26, 27, 28			
	IV ТЕМА Ђачки парламент и иницијатива	април, мај 29, 30, 31, 32, 33		2	3
	V ТЕМА Завршни део	мај, јун 34, 35, 36		1	2

Наставни предмет: ВЕРСКА НАСТАВА

Разред: СЕДМИ

ЦИЉ
Примарни циљ предмета је да ученицима предочи да је носилац постојања природе личност, затим да је личност израз слободне заједнице, и да је Црква икона постојања Св. Тројице.

ЗАДАЦИ
Ученици треба да:
а) запазе да природа не постоји без личности;
б) науче да личност у Богу претходи природи у онтолошком смислу;
в) уоче да у створеном свету људска природа претходи човеку као личности у онтолошком смислу;
г) запазе да се код створених бића, тј. код људи, слобода може изразити и као негација, што није случај у Богу јер све што постоји израз је Божије слободе, љубави;
д) запазе да је слобода Божија онтолошка, и да се изражава само као љубав према другој личности;
ђ) запазе разлику између иконографског приказивања Св. Тројице у православној и римокатоличкој традицији.

Наставни предмет: Верска настава
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	остале типове часа				
1.	1		Увод	септембар	Ученици треба да: запазе да природа не постоји без личности;	
2.	5	5	Света тројица – Отац, Син и Свети Дух	септембар новембар	науче да личност у Богу претходи природи у онтолошком смислу;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
3.	5	4	Постојање личности у заједници слободе и љубави	новембар фебруар	уоче да у створеном свету људска природа претходи човеку као личности у онтолошком смислу;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
4.	3	3	Антрополошке последице вере у Свету Тројицу	фебруар март	запазе да се код створених бића, тј. код људи, слобода може изразити и као негација, што није	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик:

					случај у Богу јер све што постоји израз је Божије слободе, љубави;	Активно слуша,следи инструкције
5.	3	3	Заједница са Светом Тројицом кроз Литургију	март мај	запазе да је слобода Божија онтолошка, и да се изражава само као љубав према другој личности;	Наставник: планира,организује,омогућава примену Ученик: Активно слуша,следи инструкције
6.	2	2	Света Тројица у православној иконографији	мај јун	запазе разлику између иконографског приказивања Св. Тројице у православној и римокатоличкој традицији	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције

Наставни предмет: РУСКИ ЈЕЗИК

Разред: СЕДМИ

ЦИЉ
Циљ наставе руског језика јесте да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутију са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају комуникативним вештинама и развију способности и методе учења страног језика

2.ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ :
Разумевање говора
На крају седмог разреда, ученик треба да :
препознаје оне интонације које исказују: равнодушност, дивљење, саучествовање, страх,зебњу сумњу, замерку и сл.
Без већих тешкоћа дискриминише гласове у сличним речима, под условом да су му познате или да припадају познатој породици речи;
Разуме, поред оних израза које наставник употребљава током часа да би дао упутства за рад ,и сасвим једноставна објашњења непознатих речи помоћу познатог и већ активно усвојеног вокабулара;
Разуме дијалоге и монолошка излагања од десетак реченица, исказана природним темпом од стране наставникла, других ученика и преко звучног материјала, а који садрже искључиво језичку грађу обрађену у ранијим разредима;
Разуме песме везане за обрађену тематику и рефрене актуелних песама примерених ученику узрасту.
Усмено изражавање и интеракција:
Ученик треба да:
-даље усавршава изговор гласова;
- правилно репродукује основне интонацијске схеме, као и оне које исказују: равнодушност, дивљење, зебњу, страх, сумњу и сл.;
- користи спонтано најчешће устаљене изразе учтивости и оне који се тичу најчешћих ситуација на часу;
- поставља питања предвиђена програмом за раније разреде, а и за седми, а која се односе на садржај обрађеног дијалога или наративног текста, на једноставну свакодневну ситуацију или на предмет његовог интересовања;
- даје императивне исказе у комуникацији на часу и у игри;
- ступи у дијалог и у оквиру 8 до 10 реплика, постављањем питања и одговарањем на питања, води разговор у оквирима комуникативних функција и лексике обрађених током ранијих разреда и седмог разреда;
- монолошки, без претходне припреме, у неколико реченица представи себе или другога, дајући, поред основних података, и обавештења која се тичу склоности и интересовања;
- у неколико кратких реченица саопшти садржај дијалога или наративног текста, или опише ситуацију, место, слику и лице, предмет, односно животињу;
- спонтано честита, поред рођендана, Нове године и Божића, и одређени успех;
-интерпретира тематски прилагођене песме и рецитације.

Разумевање писаног текста:
Ученик треба да:
даље савладава технике читања у себи и гласног читања на претходно усмено усвојеној језичкој грађи, уз обраћање пажње на тип текста и на графичке елементе текста од значаја за његово разумевање;

даље савладава основна правила графије и ортографије уз уочавање правилности и неправилности;
разуме обавештења и упозорења на јавним местима;
разуме, глобално и селективно, разноврсне садржаје неформалног писма;
разуме, глобално и селективно, садржај непознатог текста који се састоји од искључиво познате језичке грађе;
разуме глобално садржај непознатог текста који садржи непознату реч, под условом да нису у питању кључне речи.

Писмено изражавање:

Ученик треба да:
даље упознаје основна правила и карактеристичне изузетке када је реч о графији и ортографији у оквиру усмено стечених језичких знања и , при том , уочава правилности и неправилности;
пише кратке текстове на основу датог модела у складу са наставним програмом;
одговори на питања (ко, шта, где, како, зашто) која се тичу обрађене теме, ситуацију у разреду или њега лично;
пише краће целине на основу датих елемената, визуелног или звучног подстицаја;
пише кратка, неформална писма разноврсног садржаја.

Теме и ситуације

Живот младих у школи и ван ње:
слободне активности у школи (секције, приредбе, квизови);
промене у изгледу и понашању тинејџера (одлазак на изложбу, концерт и сл., мода, куповина одеће);
колективна путовања (екскурзија, зимовање, летовање, кампови...);

Породица и свакодневно окружење:
породичне навике и односи међу генерацијама;
сналажење у месту где ученик живи (саобраћају, аутобуска, железничка станица, аеродром);
однос према окружењу (очување чисте воде, ваздуха и биљних и животињских врста)

Медији и култура:
музика, ТВ емисије за младе, часописи

Остало:
знаменитости земаља чији се језик учи

КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ:
Представљање себе и других,
Поздрављање,
Идентификација и именовање особа, објеката, делова тела, животиња, боја,
Разумевање и давање упутстава и команди,
Постављање и одговарање на питања,
Молбе и изрази о захвалности,
Примање и давање позива за учешће у игри,
Изражавање допадања/недопадања,
Изражавање физичких сензација и потреба,
Именовање активности,
Исказивање просторних односа и величина,
Давање и тражење информација о себи и другима,
Тражење и давање обавештења,
Описивање лица и предмета,
Изрицање забране и реаговање на забрану,
Изражавање припадања и поседовања,
Тражење и давање обавештења о времену на часовнику,
Скретање пажње,
Тражење мишљења и изражавање слагања/неслагања и
Исказивање извињења и оправдања.

Наставни предмет: Руски језик
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 72

Редни број наст. теме	Број часова: за обраду	Број часова: за остале типове часа	НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
1	3	5	РОССИЙСКИЕ ПРОСТОРЫ	септембар	Лексика: Обрада лексике и усвајање основних комуникативних јединица на тему:»Летњи распуст». Усвајање реченичких модела за исказивање места и правца Комуникационе функције: Изражавање слагања или неслагања, одобравања и похвале, изрази за почетак или завршетак писма, електронска пошта. Гласови и слова: Изговор и бележење акцентовних и редукованих самогласника о и а (рецептивно). Изговор и бележење сугласничких група – асимилација сугласника по звучности (рецептивно).Појам фонетске речи (рецептивно). Основни типови интонационих конструкција у оквиру сложене реченице(рецептивно). Граматика: Изражавање места и правца (сидеть дома, идти домой; быть у врача, прийти от врача) ΄Промена именица типа кость. Текстови: Летние впечатления, Реальный мир путешествий, Сокровища Сибири, Традиции и обычаи.	Наставник: организује час, уводи нове изразе, подстиче ученике на дијалог, поставља питања, одговара на питања, прати рад ученика, усмерава их и контролише Ученик: слуша, – поставља питања и одговара на питања, – саставља и драматизује дијалоге, – ради задатке, – увежбава читање и интонацију
2	5	4	В ЗДОРОВОМ ТЕЛЕ – ЗДОРОВЫЙ ДУХ	септембар октобар	Комуникационе функције: Укратко обнављање већ обрађене функције, а као ново обрадити неодобравање, упозорење и забрану. Фонетика: Тврди сугласници испред Е у речима страног порекла. Изговор сугласничких група ЧН, ТЧ;,ТС, СЧ;Обнављање и увежбавање пређеног фонетског градива. Правопис: Писање речи са словним групама ЧН, ТЧ, ТС, СЧ; Обнављање пређеног градива, посебно најновијег. Граматика: Именице типа кино. Основни појмови о значењу и употреби глаголског вида и система времена: Анна читает… вчера читала Вера…завтра будет читать Вова… я прочитала… я прочитаю… (рецептивно и продуктивно) Употреба садашњег и прошлог времена глагола хотеть, бежать, бегать, плыть, плавать, лететь, летать (рецептивно и продуктивно)	Наставник: организује час и даје упутства за рад, подстиче ученике на дијалог, поставља питања, уводи непознате речи, пушта снимак текста Ученик: – слуша, – одговара на питања, – чита, – осмишљава дијалоге и глуми, – вежба изговор и писање

					Лексика: Лексичко- семантичке групе и поједине лексеме које се односе на здравље и спорт. Утврђивање познавања односа полисемије, синонимије, антонимије, хомонимије, паронимије, међујезичке хомонимије и паронимије. Увежбавање пређеног лексичког градива. Текстови: На уроке физкультуры, Футбольный матч. Контролни задатак 17 час.	
3	3	8	АХ, ЭТА МОДА!	октобар новембар децембар	Комуникационе функције: Исказивање похвале или критике на одевање. Право.пис: Слово Э Фонетика и прправопис: Слово О или Е у наставцима именица после Ж,Ш,Ц Граматика: Промена придева (понављање) Лексика: Називи за врсте одеће и обуће, материјале за одевање, боје и сл. Утврђивање односа полисемије, синонимије, антонимије, хомонимије,паронимије, међујезичке хомонимије и паронимије. Обнављање и увежбавање пређеног лексичког градива. Текстови: Диалоги, Модная хроника, Модная хроника, Мода и самовыражение. Контролни задатак 28 час.	Наставник: организује час и даје упутства за рад, подстиче ученике на дијалог, поставља питања, уводи непознате речи и изразе. Ученик: – слуша, – поставља питања и одговара на питања, – ради задатке, – препричава, – чита
4	5	3	МОЛОДОСТЬ ВСЕГДА В ПУТИ	децембар јануар	Комуникационе функције: Обнављање раније обрађених функција, а као ново обрада исказивања препоруке и забране, уобичајени дијалози на аеродрому и на аутобуској станици. Како питати за пут? Фонетика: Обнављање и увежбавање пређеног фонетског градива, посебно најновијег. Обезвучавање звучних сугласника испред безвучних и на крају речи. Правопис: Обнављање и увежбавање пређеног правописног градива. Правописни аспект обезвучавања звучних сугласника. Граматика: Обнављање и увежбавање пређеног морфолошког и синтаксичког градива, посебно најновијег. Исказивање временских односа: сейчас, теперь, всегда, никогда, в среду, в марте, в 2001 году. (рецептивно и продуктивно). Исказивање начина вршења радње: хорошо учиться, писать по-русски, рассказывать своими словами, написать без ошибок.(рецептивно и продуктивно). Промена именица типа Россия и именице друг у множини. Глаголи кретања (понављање и проширивање). Лексика:	Наставник: организује час и даје упутства за рад, поставља питања, подстиче ученике на конверзацију, објашњава непознате речи и изразе, чита Ученик: слуша, – одговара на питања, – ради задатке, – вежба примену граматичких правила, – увежбава изговор и интонацију, – показује своју креативност у игри

					Обрађивање лексичко-семантичких група и појединих лексема које се односе на путовања. Утврђивање односа полисемије, синонимије, антонимије, хомонимије, паронимије, међујезичке хомонимије и паронимије. Обнављање и увежбавање пређеног лексичког градива. <u>Текстови:</u> Встреча гостей из России, Экскурсия в Санкт-Петрбурге. <u>Језик и култура:</u> Гестови приликом растајања, опасности, заустављања таксија	
5	5	4	ДЕЛУ ВРЕМЯ – ПОТЕХЕ ЧАС	јануар фебруар март	<u>Комуникационе функције:</u> Обнављање већ обрађене функције, а као ново обрада сагласности, несагласности, колебања и чуђење. <u>Фонетика:</u> Изговор речи које се пишу с тврдим или меким знаком. <u>Правопис:</u> Писање речи са тврдим или меким знаком. <u>Граматика:</u> Императивни облици (читай! Давайте повторим! По газонам не ходить) (рецептивно и продуктивно) Инсрументална рекција неких глагола. Личне и присвојне заменице. <u>Лексика:</u> Усвајање нових лексичко-семантичких група и појединих лексема које се односе на слободно време. Обнављање пређеног лексичког градива. <u>Текстови:</u> Кто чем увлекается?Где Вы чаще всего проводите свое время? Великие люди России. Контролни задатак 46 час.	Наставник: организује час и даје упутства за рад, поставља питања, објашњава непознате речи и изразе, пушта снимак текста, контролише изговор и интонацију ученика Ученик: – слуша, – одговара на питања, – ради задатке, – вежба примену наученог градива помоћу задатака и у игри
6	5	3	СЕМЬЯ ВСЕМУ НАЧАЛО	март	<u>Комуникационе функције:</u> Обнављање раније обрађене функције, а као ново проширивање исказивања упозорења. Фонетика: Обнављање и увежбавање пређеног фонетског градива, посебно најновијег. Обрада изговора речи типа бульон, батальон, павильон, почтальон. <u>Граматика:</u> Обнављање и увежбавање пређеног морфолошког и синтаксичког градива, посебно најновијег. Исказивање количинских значења. Грађење и употреба императива за прво лице множине и за треће лице оба броја. <u>Лексика:</u> Обрада лексичко-семантичке групе и поједине лексеме које се односе на доручак, ручак и вечеру, врсте хране, кућне послове, чланове породице и односе међу њима.	Наставник: организује час и даје упутства за рад, поставља питања, подстиче ученике на дискусију, објашњава непознате изразе, пушта снимак текста, контролише изговор и интонацију ученика Ученик: – слуша,

					Обнављање и увежбавање пређеног лексичког градива. Текстови: Куриный бульон, Дети помогите, Распределим обязанности, Шиворот –навыворот, Традиции и обычаи Језик и култура: Гестови који одговарају руским изразима хлопать глазами, не поднимая глаз. Писмени задатак 57 час.	– одговара на питања, – чита, – препричава, – активно учествује у игри
7	4	7	ЭКРАН И СЦЕНА – ОКНО В МИР	април мај	Комуникационе функције: Укратко поновити раније обрађене функције, а као ново обрада изражавања оцене (позоришне представе) Фонетика: Обнављање и увежбавањае фонетског градива. Правопис: Обнављање и увежбавање пређеног правописног градива. Граматика: Исказивање начина вршења радње. Исказивање негације: Ученик пишет не карандашом, а ручкой. Нет, она не придет. Никого не вижу. Ни о ком не думаю. (рецептивно) Употреба глагола идти-ходить у пренесеном значењу(часы идут; костюм тебе идет) (рецептивно) Лексика Усвајање лексичко-семантичке групе и поједине лексеме које се односе на позориште и биоскоп. Употреба синонима и антонима. Увежбавање пређеног лексичког градива, посебно најновијег. Текстови: Разговор двух юных театралов, Я и театр Језик и култура: Гестови.	Наставник: организује час и даје упутства за рад, објашњава непознате речи и изразе, чита, поставља питања, објашњава и проширује граматичко градиво Ученик: – слуша, – чита, – препричава, – одговара на питања, – утврђује научено помоћу игре
8	3	5	ЗЕМЛЯ ЖДЕТ ТВОЕЙ ПОМОЩИ	мај јун	Комуникационе функције : Понављање и систематизација градива по функцијама обрађеним током године. Фонетика: Интонација обавештајне и упитне реченице. Понављање и систематизација фонетског градива обрађеног током године. Правопис: Понављање и систематизација правописног градива обрађеног током године. Граматика: Понављање и систематизација граматичког градива обрађеног током године. Лексика: Понављање и систематизација лексичког градива обрађеног током године. Текстови: Идем в парк, Кто такие скауты., Традиции и обычаи Језик и култура: Руски скаути и млади еколози.	Наставник: организује час и даје упутства за рад, подстиче ученике на дијалог, поставља питања, одговара на питања, уводи непознате речи, објашњава, пушта снимак дијалога Ученик: – слуша, – поставља питања и одговара на питања, – чита,

						– вежба изговор и интонацију, – учи током игре

Наставни предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ- ИЗАБРАНИ СПОРТ

Разред: СЕДМИ

Циљ и задаци:

- Развијање позитивног става према физичкој активности и креативном провођењу времена и здравом начину живота

- Спортско техничко образовање

- Упознавање ученика са специфичностима спортске игре и развијање љубави према истој

-Развијање антропомоторичких способности у складу са индивидуалним могућностима и узрасним добом

- спортско техничко образовање

-усвајање аутоматизованих моторичких способности специфичних за ту спортску игру

-унапређење и очување здравља

-оспособљава-ње ученика за самостално бављење спортом, побољшање кондиције, јачањем здравља и негом тела.

-развијање осећаја праведности и осећаја за фер плеј

-развој и усавршавање моторичких способности

-развој физичких способности

Наставни предмет: Изабрани спорт
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма
	за обраду	остали типови часа			
I	1	1	**Избор спорта** **-Фудбал**	септембар -јун	договор са ученицима око избора спорта

			-Одбојка			
II		72	**Стројеве вежбе**	септембар -јун	за почетак и организацију сваког часа у виду команди за постројавање, кретање, заустављање...	
III		72	**Вежбе обликовања**	септембар -јун	упripремном делу часа	
IV	1	1	ФУДБАЛ Игра на два гола ОДБОЈКА Игра	септембар-октобар	активност настаника: подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, оцењује, координира, припрема	активност ученика: посматра, запажа, уочава, описује, прати
V	2	2	ФУДБАЛ Вежбе спретности - полигон ОДБОЈКА Вежбе спретности - полигон	новембар - децембар	активност настаника: подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, оцењује, координира, припрема	активност ученика: посматра, запажа, уочава, описује, прати
VI	3	3	ФУДБАЛ Дупли пас ОДБОЈКА Додавање лопте прсти - чекић	јануар - фебруар	активност настаника: подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, оцењује, координира, припрема	активност ученика: посматра, запажа, уочава, описује, прати
5	4	4	ФУДБАЛ Техника шутирања на гол ОДБОЈКА Игра 3:3	март- април	активност настаника: подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, оцењује, координира, припрема	активност ученика: посматра, запажа, уочава, описује, прати
6	5	5	ФУДБАЛ Игра ОДБОЈКА Игра	мај- јун	активност настаника: подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, оцењује, координира, припрема	активност ученика: посматра, запажа, уочава, описује, прати

3.20. Програми изборних наставних предмета у седмом разреду

Наставни предмет: ХОР И ОРКЕСТАР

Разред: СЕДМИ

Циљ и задаци:

Ученици треба да:

- певају по слуху и из нотног текста песме наших и других народа (народне, уметничке, дечје, старограде)
- упознају основне појмове из музичке писмености
- упознају музичке дела уз основне информације о делу и композитору
- развијају стваралачке способности.

Наставни предмет: Хор и оркестар
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 36

Редни број теме	бр. часова обрада	Бр. осталих типпова часа	Наставна тема	садржај	Активности ученика	Активности наставника
1.	5	4	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	-певање песама по слободном избору-групе певача, солисти, хор; -свирање на доступним инструменти-ма-групе, солисти; -основе музичке писмености; -припреме за такмичења и концерте.	-рад у мањим групама: *групе певача; *групе солиста; *групе љубитеља музике различитих жанрова; *хорско певање; *групе младих композитора; *групе за модерни плес; *групе за рад на рачунару; *групе за музичке радионице; *групе водитења *припреме за такмичења и годишњи концерт.;	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.

2.	5	0	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	-слушање вокално-инструменталних и кратких инструменталних композиција -дела домаћих и страних композитора; -препознавање различитих тонских боја (гласови, инструменти), темпо, динамика.	-групе ученика који воле да слушају разне жанрове, формиране у клуб љубитеља музике, врше одабир музике за слушање, затим је јавно представљају присутнима, након тога следи дискусија.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
3.	2	2	СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ	-креирање пратње за композиције одабране за извођење; -креирање покрета уз музику - модерни плес; -импровизаци-ја мелодије на понуђени текст; -импровизаци-ја музике на музичким инструментима-слободан избор.	-групе на креативан начин испољавају своја интересовања и таленте за музичко стваралаштво. Начини деловања: модерни плес, компоновање, креирање пратње, импровизација.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
4.	3	0	ЕТНОМУЗИКОЛОГИЈА	-сакупљање старих народних песама, њихоа обрада и и извођење;	- групе које имају интересовање за ову област имају следеће активности: сакупљање старих народних песама, њихова обрада и на крају извођење а Capella, уз пратњу једног или неколико музичких инструмената.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
5.	4	0	РАД НА РАЧУНАРУ	-презентације; -припремање матрица за хорско, групно и солистичко музицирање; -креирање и припремање пкаката за концерте; -остале активности по избору ученика.	-групе имају следеће активности: припремање матрица за извођење, припремање плаката за концерте, припремање презентација и остале активности по избору ученика.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
6.	4	0	МУЗИЧКА РАДИО-НИЦА	-активности по избору ученика - група које их реализују.	-ученици бирају своје активности у музичкој радионици по слободном избору.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања;

						-мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
7.	1	2	ВОДИТЕЉИ ПРОГРАМА	-припреме водитеља концерта ученика изборног предмета хор и оркестар за сценски наступ.	- уз помоћ наставнице, припремају текст обраћања публици на концерту; -припремање за сценски наступ.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
8.	3	1	СЛОБОДНЕ МУЗИЧКЕ АКТИВНО-СТИ	-ученици осмишљавају и креирају музичке активности по својој жељи и таленту за одређене области.	-ученици бирају своје активности у музичкој радионици по слободном избору.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.

Наставни предмет: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Разред: СЕДМИ

Циљ и задаци:

Циљ наставе информатике и рачунарства јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и информатичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да се ученици оспособе за коришћење рачунара и стекну вештине у примени рачунара у свакодневном животу.

Задаци наставе информатике и рачунарства су:

- оспособе за примену рачунара у области информација и комуникација;
- упознају са опасностима на Интернету и начинима заштите од њих;
- упознају са основама програма за снимање и обраду звука;
- упознају са основама програма за снимање и обраду видео записа;
- оспособе за израду мултимедијалних презентација;
- оспособе за писање једноставних програма;
- упознају са основама програма за цртање и графички дизајн;
- упознају са образовним софтвером.

Наставни предмет: Информатика и рачунарство
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 36

Ред. бр. наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика	Начин остваривања програма
	за обраду	зас т. тип. часа			
1.	4	2	ИНТЕРНЕТ (Појам електронске комуникације и препоруке за безбедно понашање на Интернету. Електронска пошта)	Септембар октобар	Вербалне (монолошка, диалошка) илустративно - демонстративна Стваралачка Проблемска Фронтални Индивидуални Рад у пару
2.	2	2	ОБРАДА ЗВУКА (Формати звучних записа. Конверзија између различитих формата)	Октобар новембар	
3.	4	2	ОБРАДА ВИДЕО ЗАПИСА (Снимање видео записа. Обрада видео секвенци. Примена визуелних ефеката. Формати и конверзија)	Новембар децембар	
4.	6	4	ИЗРАДА ПРЕЗЕНТАЦИЈА (Појам и структура презентације. Рад са слајдовима. Дизајн и готови шаблони. Рад са текстом,	Јануар Фебруар	

			сликама и објектима. Постављање ефеката. Препоруке за успешну презентацију)		март	Рад у групи
5.	6	4	ИЗБОРНИ МОДУЛИ		Апил Мај Јун	
			ПРОГРАМИРАЊЕ (Низови. Петље и друге контролне структуре. Потпрограми, процедуре и функције)	ЦРТАЊЕ И ГРАФИЧКИ ДИЗАЈН (Рад са алатима за цртање. Рад са бојама и текстурама. Специјални ефекти)		

Наставни предмет: ДОМАЋИНСТВО

Разред: СЕДМИ

Циљ

наставе изборног предмета домаћинство јесте да ученици стекну нова знања о
улози породице у формирању културе понашања, становања, исхр
ане, одевања и рада, као и
да интегришу и унапреде претходно стечена знања и вештине, усвоје вредности и формирају
навике у вези с важним активностима у свакодневном животу.

Задаци наставе домаћинства јесу:

-стварање разноврсних могућности да кроз различ
ите садржаје и облике рада током
наставе домаћинства сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе домаћинства
буду у пуној мери реализовани

-развијање свести о томе да култура становања, одевања, исхране и понашања која се
стиче у породици доживотно утиче на културне потребе, навике и понашања ученика

Наставни предмет: Домаћинство
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 36

Ред. бр. наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика	Начин остваривања програма
	За обраду	За ост. типове часа			
			САВРЕМЕНО ДОМАЋИНСТВО И ПОРОДИЦА - Значај појма породица (породица у ужем и ширем смислу) - Фазе породичног живота - Односи у породици - Потребе савремене породице		
			КУЛТУРА СТАНОВАЊА - Врсте стамбеног простора - Коришћење стамбеног простора - Прилагођавање стамбеног простора - Важност и улога стамбеног простора - Начин уређења и одржавања стана према потребама - Уређење стана са различитих аспеката (функционални, модерно, практично) - Значај савремених апарата у домаћинству - Селективно прикупљање отпада у домаћинству		
			КУЛТУРА ОДЕВАЊА - Улога одеће и обуће - Израда одеће и обуће (избор тканине) - Чишћење и чување одеће и обуће - Ознака на декларацији одевних предмета		

			- Одржавање одеће		
			КУЛТУРА ОДЕВАЊА - Куповина (правилан избор потребних артикала) - Комуникација (примрна информационих и комуникационих технологија) - Путовање (одабир дестинација, резервације и куповина карата)		

3.21. Програми обавезних наставних предмета у осмом разреду

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК

Разред: ОСМИ

Циљ и задаци

Циљ наставе српског језика јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине и савремене уметности.

Задаци наставе српског језика:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе српског језика сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе српског језика буду у пуној мери реализовани ;
- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се ученици њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;

- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;

развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци:

- даље овладавање знањима из граматике, стилистике, лексикологије, историје књижевног језика, дијалектологије;
- развијање позитивног односа према дијалектима (свом и другима), као и потребе да се усваја, негује и развија књижевни језик;
- даље усвајање ортоепске, ортографске, граматичке, лексичке и стилске норме српског језика;
- развијање критичког односа према језику и садржини текстова из свакодневног живота; развијање осетљивости на манипулацију језиком (нарочито у виду бирократског језика и језика реклама);
- формирање критеријума за самосталан избор, анализу и процену уметничких дела приступачних овом узрасту;
- ситематизација знања о књижевнотеоријским појмовима;
- овладавање расправом као обликом усменог и писаног изражавања;
- обнављање и систематизовање знања из свих подручја.

Наставни предмет: Српски језик
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 136

Бр. часова		Наставна тема	Наставне области и нивои постигнућа					Начин остваривања програма
обрађе	остало г		НИВО	вештина читања и разумевање прочитаног	писано изражавање	граматика, лексика, народни и књижевни језик	књижевност	
20	31	1. Језик је хранитељ народа	ОС	СЈ.1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација	СЈ.1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће	а) СЈ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу) СЈ.1.3.7. разликује основне врсте независних	СЈ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмом VIII разреда) са именима аутора тих дела СЈ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)	- Активност ученика: Слушање, писање, читање, препричавање, рецитовање, описивање, усмена драматизација,

				(приповедање), аргументација, пропаганда СЈ.1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста СЈ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту СЈ.1.1.8. чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе	језичке варијетете (формални или неформални) СЈ.1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу СЈ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем) СЈ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима СЈ.1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње	реченица (обавештајне, упитне, заповедне) СЈ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима СЈ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми б) СЈ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви) СЈ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама в) СЈ.1.3.17. разликује појмове књижевног и народног језика; зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас) СЈ.1.3.18. зна основне податке о пореклу и дијалекатској разуђености српског језика СЈ.1.3.19. зна основне податке о језицима националних мањина СЈ.1.3.20. има позитиван став према дијалектима (свом и туђем) СЈ.1.3.21. разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој	СЈ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму СЈ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог СЈ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја) СЈ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик... СЈ.1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе СЈ.1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела	анализирање композиције и ликова, игра асоцијација, квиз... -Активност наставника: мотивише, подржава и развија интересовања ученика, организатор и реализатор наставног процеса и мултимедијалне наставе, партнер у педагошкој и афективној комуник., подстиче на размишљање, закључивање и развијање критичког става

			СР	СЈ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања СЈ.2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове СЈ.2.1.4. разликује све делове текста и књиге, укључујући индекс, појмовник и библиографију и уме њима да се користи СЈ.2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима СЈ.2.1.7. препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у таквом тексту	СЈ.2.2.2. саставља реферат СЈ.2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика СЈ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева	а) СЈ.2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) СЈ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима б) СЈ.2.3.9. познаје метонимију као лексички механизам СЈ.2.3.10. зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.), као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава СЈ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)	СЈ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања СЈ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација СЈ.2.4.3. разликује лирско-епске врсте (баладу) СЈ.2.4.4. разликује књижевнонаучне врсте: научно-популарне текстове СЈ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст) СЈ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност СЈ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог СЈ.2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела	

			НА	СЈ.3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст СЈ.3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту СЈ.3.1.4. чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе	СЈ.3.2.2. саставља аргументативни текст СЈ.3.2.3. пише приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.), репортажу и расправу СЈ.3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста СЈ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму	а) СЈ.3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) б) СЈ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла СЈ.3.3.8. зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима, намењеним младима, и правилно их употребљава	СЈ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива СЈ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу СЈ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту СЈ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе СЈ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело СЈ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже СЈ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави	
7	8	2. То бејаху идеали	ОС	СЈ.1.1.3. препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима СЈ.1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, садржај); служи се садржајем да би пронашао одређени део текста	СЈ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем) СЈ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима	а) СЈ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу) СЈ.1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне) СЈ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима б) СЈ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу	СЈ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму СЈ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац) СЈ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја) СЈ.1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела	

						њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви) СЈ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама в) СЈ.1.3.17. разликује појмове књижевног и народног језика; зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас) СЈ.1.3.18. зна основне податке о пореклу и дијалекатској разуђености српског језика СЈ.1.3.19. зна основне податке о језицима националних мањина СЈ.1.3.20. има позитиван став према дијалектима (свом и туђем) СЈ.1.3.21. разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој		
			СР	СЈ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања	СЈ.2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика СЈ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева	а) СЈ.2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) СЈ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима б) СЈ.2.3.11. одређује значења	СЈ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)	

				проблема); читање ради уживања СЈ.2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове		непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)		
			НА	СЈ.3.1.4. чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе	СЈ.3.2.2. саставља аргументативни текст СЈ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму	а) СЈ.3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) б) СЈ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла	СЈ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту СЈ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта СЈ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе	
3	3	3. Прича о Светом Сави	ОС	СЈ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима СЈ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног СЈ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту СЈ.1.1.8. чита једноставне	СЈ.1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални) СЈ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем) СЈ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем) СЈ.1.2.8. примењује правописну	а) СЈ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу) СЈ.1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне) СЈ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима б) СЈ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су	СЈ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност) СЈ.1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе	

				нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе	норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима	употребљени (једноставни случајеви) СЈ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама		
			СР	СЈ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања СЈ.2.1.4. разликује све делове текста и књиге, укључујући индекс, појмовник и библиографију и уме њима да се користи	СЈ.2.2.2. саставља реферат СЈ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева	а) СЈ.2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) СЈ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима	СЈ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања СЈ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог,	
			НА	СЈ.3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст СЈ.3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту	СЈ.3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста СЈ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму	а) СЈ.3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) б) СЈ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла СЈ.3.3.8. зна значења речи и	СЈ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело СЈ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже СЈ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави	

						фразеологизама у научнопопуларним текстовима, намењеним младима, и правилно их употребљава		
8	10	4. Све ће то народ позлатити	ОС	CЈ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима CЈ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту	CЈ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем) CЈ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима CЈ.1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње CЈ.1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње	а) CЈ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу) CЈ.1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне) CЈ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима б)CЈ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви) CЈ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама	CЈ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмом VIII разреда) са именима аутора тих дела CЈ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму CЈ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог CЈ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја) CЈ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик... CЈ.1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе CЈ.1.1.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела	
			СР	CЈ.2.1.1. чита текст користећи различите	CЈ.2.2.5. зна правописну норму и	а) CЈ.2.3.5. препознаје подврсте	CЈ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је	

				стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања	примењује је у већини случајева	синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) СЈ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима б) СЈ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)	настало и са временом које се узима за оквир приповедања СЈ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација СЈ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст) СЈ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност СЈ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог	
			НА	СЈ.3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст	СЈ.3.2.3. пише приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.), репортажу и расправу СЈ.3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста СЈ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму	а) СЈ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама СЈ.3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) б) СЈ.3.3.7. уме да одреди значења	СЈ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива СЈ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту СЈ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу СЈ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту	

						непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог	СЈ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело СЈ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже СЈ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави	
6	13	5. Чежња за даљинама	ОС	СЈ.1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста СЈ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима СЈ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту	СЈ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем) СЈ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима	а) СЈ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи СЈ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми СЈ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта) б) СЈ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви) СЈ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама	СЈ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмом VIII разреда) са именима аутора тих дела СЈ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму СЈ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог СЈ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја) СЈ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик... СЈ.1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе СЈ.1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела	
			СР	СЈ.2.1.1. чита текст користећи	СЈ.2.2.1. саставља	а) СЈ.2.3.3. познаје врсте речи;	СЈ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са	

				различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања СЈ.2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове	експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан СЈ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева	препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи СЈ.2.3.8. препознаје главна значења и функције глаголских облика СЈ.2.3.7. препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици б) СЈ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)	временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања СЈ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација СЈ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст) СЈ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност СЈ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог СЈ.2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела	
			НА	СЈ.3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст СЈ.3.1.3. изводи закључке засноване на	СЈ.3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста СЈ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму	а) СЈ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама	СЈ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива СЈ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и	

				сложенијем тексту		СЈ.3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима) б) СЈ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла	врста у конкретном тексту СЈ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу СЈ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту СЈ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе СЈ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело СЈ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже СЈ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави	
9	9	6. Гласам за љубав (18)	ОС	СЈ.1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, садржај); служи се садржајем да би пронашао одређени део текста СЈ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима СЈ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у	СЈ.1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални) СЈ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем) СЈ.1.2.8. примењује правописну	а) СЈ.1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације СЈ.1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима СЈ.1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела СЈ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним	СЈ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмом VIII разреда) са именима аутора тих дела СЈ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму СЈ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац) СЈ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет,	

				тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту	норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима СЈ.1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње	(школским) примерима б) СЈ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви) СЈ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама	поређење, ономатопеја) СЈ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик... СЈ.1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе СЈ.1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела	
			СР	СЈ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања СЈ.2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове СЈ.2.1.4. разликује све делове текста и књиге, укључујући индекс, појмовник и	СЈ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева	а) СЈ.2.3.1. одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме СЈ.2.3.4. познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање) СЈ.2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) СЈ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима	СЈ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања СЈ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација СЈ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст) СЈ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и	

				библиографију и уме њима да се користи			њихову међусобну повезаност СЈ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог	
			НА	СЈ.3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст СЈ.3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту	СЈ.3.2.3. пише приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.), репортажу и расправу СЈ.3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста СЈ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму	а) СЈ.3.3.3. зна и у свом говору примењује акценатску норму СЈ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама СЈ.3.3.6. познаје главна значења падежа б) СЈ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла	СЈ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива СЈ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту СЈ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу СЈ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту СЈ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе СЈ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело СЈ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже СЈ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави	
4	5	7. У ћутању је сигурност	ОС	СЈ.1.1.5. проналази и издваја основне	СЈ.1.2.7. зна да се служи Правописом	б) СЈ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и	СЈ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела	

				информације из текста према датим критеријумима СЈ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту	(школским издањем) СЈ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима СЈ.1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње	израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви) СЈ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама	(предвиђених програмом VIII разреда) са именима аутора тих дела СЈ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог СЈ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја) СЈ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик... СЈ.1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе СЈ.1.1.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела	
			СР	СЈ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања	СЈ.2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика СЈ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева	б) СЈ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)	СЈ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања СЈ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација	

				проблема); читање ради уживања			СЈ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност СЈ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог	
			НА	СЈ.3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст СЈ.3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту	СЈ.3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста СЈ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму	б) СЈ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла	СЈ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива СЈ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу СЈ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту СЈ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело СЈ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже СЈ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави	

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред: СЕДМИ

Циљ и задаци:

Оперативни задаци по језичким вештинама
Оперативни задаци по језичким вештинама постепено се проширују и усложњавају. Истовремено се континуирано примењују и оперативни задаци из претходних разреда.
Разумевање говора
Ученик треба да: глобално, детаљно и селективно (у зависности од захтева комуникативне ситуације) разуме различите усмене текстове (дијалоге, монологе, песме и друго) о темама предвиђеним наставним програмом у трајању од 3 до 5 минута (у зависности од степена познавања теме и контекста), које чује уживо или са аудио визуелних записа; разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са активностима на часу (говор наставника и другова, аудио и визуелни материјали у настави); разуме рекламе, радио и ТВ емисије блиске интересовањима ученика или значајне за младе, као и о темама образовног карактера из популарне науке; разуме усмене текстове које исказују говорници различитих стандардних варијетета о темама из свакодневног живота ближег и даљег учениковог окружења, а које се односе на узрасно специфична интересовања.
Разумевање писаног текста
Ученик треба да: разуме глобално, детаљно и селективно (у зависности од захтева комуникативне ситуације и личних потреба) различите писане текстове (писма, новинске чланке, јасна илустрована упутства, огласе, прилагођене књижевне текстове, текстове у вези са градивом других наставних предмета и слично) о темама из свакодневног живота и популарне науке, ближег и даљег учениковог окружења, а које се односе на узрасно специфична интересовања и чија дужина зависи од чињенице у којој мери ученик познаје дату тему и контекст.
Увиђајући намеру аутора текста и контекста у којем је текст настао (емоционални и друго), ученик чита:
а) да би се информисао;
б) да би пратио упутства;
в) ради задовољства.
Усмено изражавање
Ученик треба да: прилагођавајући свој говор комуникативној ситуацији, у временском трајању од два до три минута, на структурисани начин:
а) говори о себи и свом окружењу, о догађајима и активностима у школи и изван ње;
б) изрази своје утиске, осећања и аргументовано мишљење и ставове у вези са темама које су програмом предвиђене.
Интеракција
Ученик треба да: поштујући социокултурне норме комуникације, са саговорницима размењује информације, мишљења и ставове о темама из свакодневног живота, блиске његовом интересовању или из популарне науке и културе; започиње и води разговор о познатим темама, одржава његов континуитет и завршава га.
Писмено изражавање
Ученик треба да пише : сруктурисане и кохерентне текстове дужине од 140 до 160 речи у којима, користећи познату лексику и морфосинтаксичке стуктуре, описује догађаје и лична искуства; поруке и писма (у електронској и традиционалној форми) различитог садржаја (захваљивање, позивање, извињење, тражење и давање информација) .
Медијација
У ситуацији када посредује између особа (вршњака и одраслих) које не могу да се споразумеју, ученик треба да:

- усмено преноси суштину поруке са матерњег на циљни језик и са циљног на матерњи,
- писмено преноси поруке и објашњења,
- препричава садржај писаног или усменог текста.

Доживљај и разумевање књижевног текста

Ученик може да: изрази утиске и осећања о кратком прилагођеном књижевном тексту и тексту из области књижевности за младе (песма, скраћена верзија приче, музичка песма), користећи вербална и невербална средства изражавања (цртежи, моделирање, глума); препознаје у тексту елементе културе земаља чији језик учи; увиђа сличности и разлике са матичном и осталим културама.

Знања о језику и стратегије учења

Ученик треба да: препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом; поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине; користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости); разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима; уочава сличности и разлике између матерњег и страног језика и страних језика које учи; разуме значај употребе интернационализама,

Ученик треба да примењује компензационе стратегије и то тако што:

усмерава пажњу, пре свега, на оно што разуме;

покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна (друга, наставника итд),

обраћа пажњу на речи / изразе који се више пута понављају, као и на наслове и поднаслове у писаним текстовима,

обраћа пажњу на невербалне елементе (гестови, мимика итд. у усменим текстовима; илустрације и други визуелни елементи у писаним текстовима),

размишљајући утврђује сличности и доводи у везу стране речи које не разуме са речима у српском језику,

тражи значење у речнику.

покушава да употреби познату реч приближног значења уместо непознате (нпр. аутомобил уместо возило)

покушава да замени или допуни исказ или део исказа адекватним гестом / мимиком

уз помоћ наставника континуирано ради на усвајању и примени општих стратегија учења (генерализација, индукција, дедукција, инференција и позитивни трансфер).

КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ

1. Представљање себе и других
2. Поздрављање
3. Идентификација и именовање особа, објеката, делова тела, животиња, боја, бројева, итд. (у вези са темама)
4. Разумевање и давање једноставних упутстава и команди
5. Постављање и одговарање на питања
6. Молбе и изрази захвалности
7. Примање и давање позива за учешће у игри/групној активности
8. Изражавање допадања/недопадања
9. Изражавање физичких сензација и потреба
10. Именовање активности (у вези са темама)

ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Ученици треба да разумеју и користе:

1. Именице - рецептивно и продуктивно

Сложенице: downtown, waterfall, network, masterpiece, footprint, firework

Колокације: city centre, global worming, heart attack, climate change, brand name

Суфиксе за грађење именица од глагола и придева (-ion, -ity, -ation, -ment, -ence, -y, -ness, -er, -or)

2. Придеви - рецептивно и продуктивно

Сложени придеви (breathtaking, hard-working, top-quality, well-off, part-time, freshwater)

Суфикси за грађење придева од именица и глагола (-ive, -ful,-less, -ing, -ed, -ent, --ous, ious, -al,-ive)

Негативни префикси (un-, in-, il-)

3. Предлози - рецептивно и продуктивно:
После придева:afraid of, keen on, allergic to
После глагола:apologize for, pay for, agree with, argue with, complain about, use as, arrive at, belong to, agree on, believe in, consist of, suffer from
У изразима:by chance, for ages, for a moment, in trouble, off the coast, on the radio, face to face, on the move
4. Глаголи:
The Past Perfect Tense
Индиректни говор: искази и питања
Пасив - The Present Simple, the Past Simple Tense, the Present Perfect Tense, the Future Tense – продуктивно и рецептивно
Пасив уз модалне глаголе, пасив уз глагол get (get interviewed) само рецептивно
The Future Continuous Tense - рецептивно
Модални глаголи
Модалност у прошлости (had to, was able to, should have done)
Спекулисање о садашњим догађајима (рецептивно и продуктивно) He may be… He might be… He can't be…
Спекулисање о прошлим догађајима (рецептивно) He may have been...
Први и други кондиционал (обнављање), трећи кондиционал (рецептивно)
Препозиционални и фразални глаголи:get down to, get on with, fall in love with, keep in touch with, hang around
5. Прилози и прилошке одредбе (и рецептивно и продуктивно)
интензификатори: extremely, quite, rather
6. Бројеви
Велики бројеви (million, billion), читање децимала (one point seven) и разломака (a half, a third), давање бројчаних процена (nearly 80%, over a half) и поређења (twice, three times as many /as much)
7. Везници
since, for, after, before, so… that, such a … that, because, because of, as, although, despite, in case, in order that
as well as, apart from, instead of
8. Реченичне конструкције:
I'd rather, I'd rather not
To have /get something done
Look like, be like
After /before + -ing
Having done …
Didn't you … Haven't you …
9. Идиоматски изрази
safe and sound, spitting image
be a light sleeper, heavy music,

Наставни предмет: Енглески језик
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 68

Редни бр. наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	(Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	за остале типове				
1	2	10	Развијање позитивног односа према животној средини и другим живим бићима	септембар, октобар	Усвајање израза у вези животне средине. Односне реченице.	Препознавање, описивање, понављање,

2	2	2	Људи око нас	октобар	Спеловање. Просто прошло и просто трајно време. Used to.	предвиђање, демонстрирање, превођење
3	2	5	Исхрана и култура	новембар	Усвајање израза у вези исхране. Придеви. Припремање за говор.	
4	2	5	Медији	децембар	Садашњи перфекат и просто прошло време. Усвајање израза у вези медија.	
5	2	4	Уређење простора у којем се живи	јануар, фебруар	Усвајање израза у вези уређења шростора. Присвојне заменице.	
6	4	7	Традиција, култура и обичаји	фебруар, март	Први кондиционал. Будуће трајно време.	
7	4	7	Путовања	март, април	Пасив. Усвајање израза у вези путовања. Предлози.	
8	4	10	Преузимање одговорности	април, мај	Прошли перфекат. Прошли кондиционал. Предлози. Управни говор. Свакодневни изрази. Фразални глаголи.	

Наставни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Разред: ОСМИ

ЦИЉ

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

ЗАДАЦИ

Настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за:
- опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја;
-ликовни стваралачки рад;
-различите материјале и медије;
-естетске критеријуме;
-ликовна уметничка дела у оквиру ликовне баштине и за савремена кретања у уметности свог и других народа;
-визуелну перцепцију и аперцепцију;
-креативно мишљење;
-оплемењивање животног и радног простора;
-активно стваралачко суделовање у културном и уметничком животу средине и активно естетско унапређивање своје околине и очување природе и баштине завичаја и домовине;
-будућа занимања;
-неговање укупних људских достигнућа;
-еманципацију личности ученика
-културу рада.

Наставни предмет: ликовна култура
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 34

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	за остале типове часа				
1.	3	2	Слободно компоновање	септембар, октобар	Основни: разликује користи основне медије и технике визуелне уметности, описује свој рад и радове других, изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове, наводи различита занимања стечена учењем у визуелне уметности, познаје места где може да прошири знање. Средњи: познаје и користи могућности савремених медија, техника и материјала, образлаже свој рад и радове других, одабира адекватан садржај да би представио своју идеју.	Дијалошка, монолошка, индивидуални и групни рад; блок 5, темпере и колаз папир

					Напредни: познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија , техника и материјала, изводи радове са одређеном намером одабира адекватна средства да би реализиовао своју идеју, користи друга места и изворе (интернет) да би проширио своја знања, описује потребна знања која су неопходна у занимањима везаним за визуелне уметности.	
2.	5	2	Визуелна метафорика и споразумевање	октобар, новембар	Основни: разликује користи основне медије и технике визуелне уметности, описује свој рад и радове других, изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове, наводи различита занимања стечена учењем у визуелне уметности, познаје места где може да прошири знање. Средњи: познаје и користи могућности савремених медија, техника и материјала, образлаже свој рад и радове других, одабира адекватан садржај да би представио своју идеју. Напредни: познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија , техника и материјала, изводи радове са одређеном намером одабира адекватна средства да би реализиовао своју идеју, користи друга места и изворе (интернет) да би проширио своја знања, описује потребна знања која су неопходна у занимањима везаним за визуелне уметности.	Дијалошка, монолошка, индивидуални рад и комбинована техника; штампа
3.	10	6	Контраст, јединство и доминанта у простору	децембар-април	Основни: разликује користи основне медије и технике визуелне уметности, описује свој рад и радове других, изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове, наводи различита занимања стечена учењем у визуелне уметности, познаје места где може да прошири знање. Средњи: познаје и користи могућности савремених медија, техника и материјала, образлаже свој рад и радове других, одабира адекватан садржај да би представио своју идеју. Напредни: познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија , техника и материјала, изводи радове са одређеном намером одабира адекватна средства да би реализиовао своју идеју, користи друга места и изворе (интернет) да би проширио своја знања, описује потребна знања која су неопходна у занимањима везаним за визуелне уметности.	Дијалошка, монолошка, индивидуални рад и комбинована техника;монографије.
4.	4	2	Слободно компоновање и фантастика	април, мај	Основни: разликује користи основне медије и технике визуелне уметности, описује свој рад и радове других, изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове, наводи различита занимања стечена учењем у визуелне уметности, познаје места где може да прошири знање. Средњи: познаје и користи могућности савремених медија, техника и материјала, образлаже свој рад и радове других, одабира адекватан садржај да би представио своју идеју. Напредни: познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија , техника и материјала, изводи радове са одређеном намером одабира адекватна средства да би реализиовао своју идеју, користи друга места и изворе (интернет) да би проширио своја знања, описује потребна знања која су неопходна у занимањима везаним за визуелне уметности.	Дијалошка, монолошка, индивидуалнирад; темпера; монографије и бајке.

Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Разред: ОСМИ

Циљ и задаци

Циљ наставе музичке културе јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну уметничку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да:
упознају музичке културе путем обраде тема повезаних са музиком различитих епоха;
развију музикалност и креативност;
негују смисао за заједничко и индивидуално музицирање у свим облицима васпитно-образовног рада са ученицима.

Задаци наставе музичке културе су следећи:
стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе музичке културе сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе музичке културе буду у пуној мери реализовани
стицање знања о музици различитих епоха
стицање знања о музици различитих епоха;
развијање способности извођења музике (певање/свирање);
развијање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике;
подстицање креативности у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
даље упознавање изражајних средстава музичке уметности;
оформити и неговати рад школског ансамбла.

Оперативни задаци
Ученик уме да:
препозна основне елементе музичке писмености - опише основне карактеристике:
музичких инструмената;
историјско-стилских периода;
музичких жанрова;
народног стваралаштва.

Ученик уме да анализира повезаност:
музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком;
изражајности (нпр. брз темпо са живахним карактером);
структуре и драматургије одређеног музичког жанра (нпр. оперски финале са догађајима у драми);
облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота.

Ученик:
зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела;
разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора;
критички и аргументовано образлаже свој суд;
уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом).

Ученици умеју да:
препознају теме из познатих композиција домаћих и страних аутора;
упознају музику различитих жанрова ;
буду ангажовани у свим музичким активностима и сами стварају музику;
активно учествују у припремању програма за такмичења и јавне наступе;
стечена стваралачка искуства и искуства у слушању музике користе за процену својих и других музичких дела.

Наставни предмет: Музичка култура
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 34

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	за остале типове часа			
I	4	5	ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ - Обнављање стечених знања из музичке писмености на конкретним музичким примерима (предзнаци, ознаке за динамику и темпо, нотне вредности, обрађене лествице). - Анализа музичких елементатаи карактеристика (темпо, карактер). - Упознавање функције елеманата музичке писмености и извођачких састава.	Основни ниво: - ученик уме да препозна основне елементе музичке писмености, - опише основне карактеристике музичких инструмената и састава, историјско-стилских периода, музичких жанрова, народног стваралаштва. Средњи ниво: - ученик разуме повезаност музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу. - уме да анализира повезаност облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота; Напредни ниво: - ученик зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела. - разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора. - критички и аргументовано образлаже свој суд.	Знање и разумевање - Дијалошка метода (разговор, излагања, жива реч) - Метода интерактивног учења (тимска настава, кооперативно учење наставник – ученик) - Метода практичних радова -Метода демонстрације - Хеуристичка метода - Рад на тексту - Комбиновани рад (групно музицирање, музичке радионице, логично размишљање, коришћење активног знања у савладавању нових спознаја, истраживачки рад ученика, све врсте демонстрационих метода као и других које захтевају самосталност и активан однос ученика у наставном процесу) - Самостални писмени и графички радови ученика
II	4	5	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ - Опера и њен развој - Упознавање музичке епохе романтизма	Основни ниво: - ученик уме на основу слушања музичких примера да именује музичке изражајне елементе, извођачки састав, музичке жанрове, српски музички фолклор. Средњи ниво: - ученик уме да анализира повезаност музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (нпр. брз темпо са живахним карактером), - уме да опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (нпр. узбуркана мелодија	Слушање музике - Дијалошка метода (разговор, излагања, жива реч) - Метода интерактивног учења (тимска настава, кооперативно учење наставник – ученик) - Метода практичних радова - Слушање аудио примера (уочавање стечених знања из области теорије музике) - Комбиновани рад (групно музицирање, музичке радионице, логично размишљање,

				као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре). - може да препозна структуру и драматургију одређеног жанра у слушном примеру. Напредни ниво: - ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са структуралном и драматуршком димензијом звучног примера, жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера и контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора.	коришћење активног знања у савладавању нових спознаја, истраживачки рад ученика, све врсте демонстрационих метода као и других које захтевају самосталност и активан однос ученика у наставном процесу) - Самостални писмени и графички радови ученика
III	4	5	МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ - певање и свирање музичких примера	Основни ниво: - ученик уме да пева и свира једноставне дечије, народне или популарне композиције предвиђене Наставним планом и програмом. Напредни ниво: - ученик уме да изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.	- Дијалошка метода (разговор, излагања, жива реч) - Метода практичних радова - Метода проблемске наставе (учење путем открића, ученици проналазе противречности између онога што је познато и онога што није, у откривању решења проблема) - Комбиновани рад (групно музицирање, музичке радионице, логично размишљање, коришћење активног знања у савладавању нових спознаја, истраживачки рад ученика, све врсте демонстрационих метода као и других које захтевају самосталност и активан однос ученика у наставном процесу) - Перцепција музичких примера
IV	3	4	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО - Подстицање музичке креативности кроз импровизацију на доступним инструментима. - Стварање дечјих композиција.	Основни ниво: - ученик уме да направи музички инструмент користећи предмете из окружења, - осмисли мање музичке целине користећи понуђене мотиве. Напредни ниво: - ученик уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетском контексту(одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом). - ученик уме да осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте и импровизује и/ли компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих музичких жанрова и стилова. - може да одабере пратећу музику за школску представу, приредбу и др. - учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст; - осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте; - импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова; - осмисли музику за школску представу, приредбу, перформанс; - импровизује мелодије на задати текст.	- Дијалошка метода (разговор, излагања, жива реч) - Метода интерактивног учења (тимска настава, кооперативно учење наставник – ученик) - Метода практичних радова - Истраживачка метода (самостални рад и решавање проблема, компоновање мелодија на задати текст) - Метода стваралачког рада (логичко и стваралачко учење) - Комбиновани рад (групно музицирање, музичке радионице, логично размишљање, коришћење активног знања у савладавању нових спознаја, истраживачки рад ученика, све врсте демонстрационих метода као и других које захтевају самосталност и активан однос ученика у наставном процесу) - Самостални писмени и графички радови ученика

Наставни предмет: ИСТОРИЈА

Разред: ОСМИ

Циљ и задаци

Циљ наставе историје јесте да осигура да сви ученици стекну основну језичку и научну писменост, напредују у реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа, оспособе се за решавање проблема и задатака у новим и непознатим ситуацијама, изразе и образложе своје мишљење и дискутују с другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и развијање историјске свести и хуманистичко образовање ученика. Настава историје треба да допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских догађаја, појава и процеса, те развијању националног и европског идентитета и духа толеранције код ученика.

Задаци наставе историје су:
– стварање разноврсних могућности како би се кроз различите садржаје и облике рада током наставе историје сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе историје, у пуној мери реализовали;
– да ученици разумеју историјске догађаје, појаве и процесе, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...).
Циљ и задаци наставе историје остварују се кроз различите садржаје, методе и облике рада, уз поштовање образовних стандарда за крај обавезног образовања.

Оперативни задаци
Ученици треба да:
– стекну основна знања о најважнијим одликама историјског периода од друге половине XIX до краја XX века;
– стекну основна знања о најважнијим одликама историјског периода од друге половине XIX до краја XX века на српском и југословенском простору;
– стекну основна знања о историји европских и ваневропских држава у периоду од друге половине XIX до краја XX века;
– разумеју најзначајније политичке идеје историјског периода од друге половине XIX до краја XX века;
– стекну основна знања о знаменитим личностима периода од друге половине XIX до краја XX века у општој и националној историји;
– упознају се с културним и научнотехнолошким достигнућима на српском, југословенском, европском и ваневропском простору у периоду од друге половине XIX до краја XX века;
– разумеју да национална историја представља саставни део опште историје;
– развијају истраживачки дух и критички однос према прошлости и оспособе се да препознају различита тумачења истих историјских догађаја; 7
– разумеју узроке и последице најважнијих историјских појава у периоду од друге половине XIX до краја XX века;
– овладају вештином коришћења историјских карата за период од друге половине XIX до краја XX века;
– науче да повезују различите историјске садржаје (личности, догађаје, појаве и процесе) с одговарајућом временском одредницом и историјским периодом;
– поседују свест о повезаности појава из прошлости с појавама из садашњости.

Према препоруци Комитета министара Савета Европе, настава историје у XXI веку треба да:
– има витално место у припреми одговорних и активних грађана, као и у развоју уважавања свих врста различитости заснованог на схватању националног идентитета и принципа толеранције;
– буде одлучујући фактор у помирењу, прихватању, разумевању и поверењу међу народима;
– игра главну улогу у унапређењу основних вредности као што су толеранција, узајамно разумевање, људска права и демократија;
– буде кључни чинилац слободне изградње Европе на основама заједничког историјског и културног наслеђа, обогаћеног различитостима, чак и у оним аспектима који су конфликтни и понекад драматични;
– буде део такве образовне политике која непосредно доприноси развоју и напредовању младих људи у погледу њиховог активног учешћа у изградњи Европе, као и мирном развоју људског друштва у глобалној перспективи и у духу међусобног разумевања и поверења;
– омогући развој интелектуалних способности ученика потребних за критичку и одговорну анализу и тумачење информација кроз дијалог, трагање за историјским сведочанствима и отворену расправу која се заснива на мултиперспективности, посебно кад је реч о контраверзним и осетљивим питањима;
– омогући грађанима Европе јачање њиховог индивидуалног и колективног идентитета кроз познавање заједничког историјског наслеђа у свим његовим димензијама, локалној, регионалној, националној, европској и глобалној;
– буде инструмент за спречавање злочина против човечности.

Наставни предмет: Историја
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 68

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА И САДРЖАЈИ	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/ области)	Начин остваривања програма
	За обраду	Остали типови часа				
I	3	2	ЕВРОПА И СВЕТ У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ 19. И ПОЧЕТКОМ 20. ВЕКА -промене у привреди,друштву и култури -међународни односи -велике силе и балканске земље	септембар	I ниво – ученик именује најважније појаве из опште историје уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости II ниво-уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом -зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје -уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора III ниво-разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости -уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања	разговор, -демонстрација
II	8	7	НЕЗАВИСНЕ СРБИЈА И ЦРНА ГОРА -Србија од 1878. до 1903.	септембар, октобар	I ниво – именује најважније појаве из националне историје	разговор, демонстрација

			-Србија од 1903. до 1914. -Црна Гора од 1878. до 1914. -Срби и Хабсбуршкој монархији -Срби у Османском царству -Балкански ратови		- препознаје на основу карактеристичних историјских извора(текстуалних,сликовних,материјалних) о којој историјској појави ,догађају и личности је реч - препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике II ниво-уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом -зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји -уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора III ниво-разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости -уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања	
III	6	6	ПРВИ СВЕТСКИ РАТ -свет у Великом рату -човек у рату -револуције у Русији -Србија и Црна Гора у Великом рату -искорак ка Југославији	новембар	I ниво-именује најважније појаве из националне историје -именује најважније појаве из опште историје -уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости I I ниво **–препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости** - зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји **- зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје** - уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора III ниво-зна специфичне детаље из националне и опште историје - разуме на који начин су повезане појаве из националне,регионалне и опште историје - уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања	разговор, демонстрација
IV	4	2	СВЕТ И ЕВРОПА ИЗМЕЂУ ПРВОГ И ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА -прилике у свету после Великог рата -економске,културне и друштвене прилике -свет између демократије и тоталитаризма -свет на путу ка новом рату	децембар	I ниво - именује најважније појаве из опште историје - уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости II ниво-препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости -зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје III ниво-разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости -уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања	разговор, демонстрација
V	3	3	ЈУГОСЛОВЕНСКА КРАЉЕВИНА -Краљевина Срба,Хрвата и Словенаца 1918-1929. -Југославија 1929-1941. -југословенски културни простор	јануар	I ниво - - именује најважније појаве из националне историје - уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости - препознаје на основу карактеристиччних историјских извора(текстуалних,сликовних,материјалних) о којој историјској појави,догађају и личности је реч I I ниво – препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости -уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом - зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји	разговор, демонстрација

					- уме да закључи о којем догађају,феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора - уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора I I I ниво - разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости - уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања - уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исту историјску појаву	
VI	7	7	ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ -доминација сила осовине и -друштвено-економске одлике	фебруар, март		

Наставни предмет: ГЕОГРАФИЈА

Разред: ОСМИ

Циљ и задаци

Ученици треба да прошире знања о географским објектима, појавама и процесима и њиховом просторном размештају на територији Србије.

Ученици одређују, повезују и схватају положај Србије на Балкану у Европи и свету.

Упознавање сложених друштвено-економских и политичких промена у Србији, на Балкану, у Европи и свету.

Проширивање знања о завичају

Уочавање и разумевање значаја природних лепота и културно-историјског наслеђа Србије.

Схватање значаја личног учешћа у заштити и обнови животне средине и очувању природе и природних богатстава.

Развијање осећања привржености сопственој нацији и култури и очување и неговање националног икултурног идентитета.

Развијање солидарности између припадника различитих социјалних и етничких група и допринос друштвеној хармонији.

Ученике оспособити да самостално излажу, дискутују и образлажу своја мишљења.

Ученици треба да се изражавају речима, сликом, табеларно, графички и шематски.

Повезивање знања стечених у школи и у свакодневном животу и континуирано образовање.

Наставни предмет: Географија
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 72

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА И САДРЖАЈИ	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/ области)	Начин остваривања програма
	За обраду	Остале типове часа				

I	1		УВОД У ПРОГРАМСКЕ САДРЖАЈЕ	септембар		
II	1	1	ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ВЕЛИЧИНА И ГРАНИЦЕ СРБИЈЕ -положај, величина и границе Србије	септембар	I ниво - - зна да се Србија налази у северном умереном топлотном појасу - уме да на географској карти Европе и Балканског полуострва одреди физичко- географски положај Србије - зна да је Србија јужноевропска,балканска , панонска,подунавска, средњоевропска земља - наводи и показује државе с којима се Србија граничи I I ниво - уме да на географској карти света, Европе и Балканског полуострва одреди саобраћајно--географски положај Србије - уме да географској карти света, Балкана и Европе одреди математичко-географски положај Србије њене географске координате и положај - уочава на географској карти света, Европе и Балканског полуострва територијалну повезаност Србије и других регија и држава - наводи најпрометније граничне прелазе Србије - зна да се Србија налази на додиру јужне, средње и источне Европе, а у близини југозападне Азије и североисточне Африке I I I ниво - разуме зашто је Србија вековима била на удару различитих освајача - уме да на географској карти Србије одреди природне и вештачке границе - упоређује величину територије, број становника и просечну густину насељености Србије и других држава на Балканском полуострву и у Европи - разуме сложеност и повољност географског положаја Србије у Европи и његов утицај на историјски, културни, друштвено-економски и политички развој Србије - повезује положај Србије са пловним системом Дунав-Мајна-Рајна	Дијалошки,истраживачки метод, интерактивно учење Ученик-слуша,посматра карту,објашњава дискутује, излаже Наставник-објашњава,води дискусију,подстиче,консултује, прати рад ученика
III	18	9	ПРИРОДНО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ -рељеф Србије -клима Србије -воде Србије -типови земљишта у Србији -биљни и животињски свет Србије -заштита природе -национални паркови Србије	септембар-децембар	I ниво - именује најкрупније рељефне целине у Србији (панонска и планинска рељефна целина) и препознаје их на географској карти Србије - именује планине, низије, котлине, веће реке бање, језера) и препознаје их на географској карти Србије - наводи типове климе и земљишта заступљене на територији Србије - наводи и показује националне паркове Србије I I ниво - одређује географски положај панонске рељефне целине на географској карти Србије и описује одлике њеног рељефа (острвске планине, алувијалне равни, пешчаре и лесне заравни) - одређује географски положај планинске рељефне целине на географској карти Србије и описује Родопску масу, западну и источну зону веначних планина и зна имена планина и котлина - наводи и описује географске регије у Србији - именује спољашње и унутрашње факторе климе и описује основне одлике типова климе у Србији - именује морске сливове у нашој држави , веће реке и описује њихове одлике, значај и загађеност - описује постанак језера у Србији и зна њихову поделу,размештај и значај - описује одлике типова земљишта у Србији и зна њихов размештај и значај - објашњава појам и значај националних паркова Србије I I I ниво - објашњава повезаност и међуусловљеност свих природних и друштвених елемената на територији	Дијалошки,текст метод,истраживачки метод,интерактивни метод,метод практичних радова Ученик-слуша,дискутује, излаже,посматра карту,закључује, користи литературу,пише радове,прави графике,карте,паное,ЦД Наставник-објашњава,води дискусију,планира активности прати рад ђака и група,оцењује

					наше државе (рељеф, клима, воде, тло, биљни и животињски свет, становништво, насеља, људске делатности) - уме да издвоји географске регије на територији Србије и објасни њихове основне одлике	
IV	5	3	СТАНОВНИШТВО И НАСЕЉА СРБИЈЕ -становништво Србије -насеља Србије -Београд	децембар-јануар	I ниво - препознаје народе и етничке заједнице у Републици Србији - именује главни град и веће градове на територији Србије и зна да их покаже на географској карти - разликује врсте и типове насеља у Србији I I ниво - схвата да се подаци о становништву, његовим одликама и структури добијају на основу пописа становништва - уме да израчуна просечну густину насељености на основу података о површини територије Србије и броја њених становника - зна шта се подразумева под структуром становништва и може да објасни све структуре становништва Србије - објашњава наталитет, морталитет и природни прираштај Србије I I I ниво - - анализира податке природног кретања становништва дате у табелама и изводи закључке - разуме узроке и последице миграционих кретања становништва Србије - идентификује историјске периоде масовних миграција становништва Србије, наводи њихове правце и узроке и објашњава последице тих миграција - објашњава када и зашто су биле масовне миграције из села у градове и какве су њихове последице - уме да анализира табеле и полно-старосне пирамиде и изводи закључке - уме да повезује географска знања са знањима из других предмета - познаје и уважава различитости народа и култура	Дијалошки,истраживачка,метод проблемске наставе Ученик-разговара,излаже Предлаже решење проблема Наставник-води дискусију,саветује,предлаже литературу
V	2	1	СРБИ ВАН ГРАНИЦА СРБИЈЕ -Срби у непосредном окружењу -Срби у Европи и прекоокеанским земљама	јануар-фебруар	I ниво - именује суседне државе у којима живе Срби - именује европске и ваневропске државе у којима живе Срби - проналази на карти Европе и света државе у којима живе Срби I I ниво - зна узроке миграција српског становништва кроз одређене историјске периоде - наводи последице исељавања српског становништва из земље матице I I I ниво - разуме потребу одржавања и унапређивања економских и културних веза између наших исељеника и Србије - анализира табеле дате у уџбенику и изводи закључке - објашњава појам и значај дијаспоре	Дијалошки,истраживачка,метод проблемске наставе Ученик-разговара,излаже Предлаже решење проблема Наставник-води дискусију,саветује,предлаже литературу
VI	12	6	ПРИВРЕДА СРБИЈЕ -пољопривреда Србије -шумарство Србије -индустрија Србије -саобраћај Србије -трговина Србије -туризам Србије	фебруар-април	I ниво - дефинише појам привреда и дели привреду на привредне делатности, привредне гране и секторе привреде - именује гране пољопривреде (земљорадња, сточарство, лов и риболов), описује њихов развој и наводи основне одлике - наводи значај шума (огрев, дрвна индустрија, индустрија целулозе и папира, екологија, туризам, здравље, заштита насеља, култура...) - именује енергетске изворе минералног порекла, црне метале, руде обојених метала, племените метале, ретке и радиоактивне метале - именује гране тешке индустрије (рударство, енергетика, црна и обојена металургија, машинска	Дијалошки,текст метод,интерактивна настава,истраживачка метода Ученик-слуша,излаже,дискутује,посматра карту,закључује, црта карте,пише радове,прави презентације, наставник-објашњава,води

					индустрија, електроиндустрија, хемијска индустрија, индустрија грађевинског материјала и неметала и лака индустрија) - именује гране лаке индустрије (прехрамбена, текстилна, индустрија коже, гуме и обуће, дрвна, индустрија дувана, лака хемијска индустрија), наводи њихове сировине - зна поделу туризма и наводи услове развоја (природне лепоте и реткости, културно-историјски споменици, саобраћај, смештајни капацитети, угоститељски објекти... I I ниво - наводи одлике и перспективе развоја пољопривреде Србије - препознаје и наводи природне и друштвене факторе који утичу на развој привреде у целини - описује основне одлике, одређује локацију појединих индустријских објеката на карти Србије - именује туристичке регије Србије (планинска, панонска), туристичка подручја и места, класификује их и описује - тумачи тематске карте I I I ниво - објашњава разлоге и потребу бржег развоја и унапређивања пољопривредне производње у Србији - разуме важност одрживог коришћења природних ресурса - описује друмски, железнички, речно-каналски и ваздушни саобраћај у Србији и наводи предности и недостатке за сваку грану саобраћаја - објашњава утицај и значај спољне трговине на прилив девизних средстава у нашу земљу - објашњава привредни значај туризма и утврђује перспективе развоја - зна начине заштите и рационалног коришћења природних ресурса - самостално израђује тематске карте	дискусију,планира активности, прати рад група и појединаца, саветује,оцењује
VII	2	1	СРБИЈА И САВРЕМЕНИ ИНТЕГРАЦИЈСКИ ПРОЦЕСИ -интеграцијски процеси у Европи и свету -међународна сарадња Србије	април	I ниво - зна да Србија остварује политичку, економску, културно-просветну и научно технолошку сарадњу с другим државама и организацијама у свету - прихвата и уважава друге без обзира на расне, националне, верске, полне и остале разлике I I ниво - зна да се кроз деловање међународних организација унапређују поштовања људских права и основних слобода - користи географску карту за проналажење држава чланица међународних организација и чланица Европске уније I I I ниво - објашњава и разуме појмове интеграција и глобализација - разуме значај међународних организација у одржавању мира, безбедности и развијању пријатељских односа међу народима - разуме значај политичког и економског повезивања држава Европе - разуме значај Европске уније у унапређењу економије и социјалног статуса земаља чланица	Дијалошки,истраживачка,метод проблемске наставе Ученик-разговара,излаже Предлаже решење проблема Наставник-води дискусију,саветује,предлаже литературу
VIII	2	2	ЗАВИЧАЈНА ГЕОГРАФИЈА -природно-географске одлике В.Моштанице -друштвено-економске одлике В.Моштанице	мај	I ниво - одређује географски положај Велике Моштанице на географској карти Србије - наводи основне природне и друштвене одлике завичаја I I ниво - описује основне природне и друштвена одлике Велике Моштанице и наводи перспективе њеног развоја I I I ниво - објашњава удео природних процеса и друштвено-економских утицаја у преображају локалне средине	Дијалошки,текст метод,истраживачки метод Ученик-дискутује,пише радове,прави презентације,излаже Наставник-води дискусију,даје

						задатке,саветује, прати рад ученика и група, оцењује
IX		2	СИСТЕМАТИЗАЦИЈА ГРАДИВА -природне одлике Србије -друштвене одлике Србије	мај	- наводи основне природне и друштвене одлике Србије - описује и показује на карти основне природне и друштвене објекте Србије - објашњава и анализира поједине природне и друштвене појаве у Србији - анализира скице, графиконе и дијаграме,тематске карте - изводи закључке	

Наставни предмет: ФИЗИКА

Разред: ОСМИ

Циљ и задаци

Општи циљ физике образовања је да ученици уче о природним појавама и основних закона природе, да стекну основну научну писменост, да им омогући да идентификују и разликују физичке појаве у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, формирају основу научног метода и да бити усмерена ка примени закона физике у свакодневном животу и раду.
Остали циљеви и задаци физике су:
- Развој функционалног описмењавања;
- Увод у основном начину размишљања и резоновања у физици;
- Разумевање појава, процеса и односа у природи на основу природног права;
- Развити способност да активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање;
- Развијање радозналости, способност рационалног пресуде, независност мишљења и вештина јасног и прецизног изражавања;
- Развијање логичког и апстрактног мишљења;
- Разумевање значења и начину остваривања значај експеримента и мерења;
- Решавање једноставних проблема и задатака у градиву;
- Развити способност да се примени знање из физике;
- Разумевање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби за заштиту, обнову и унапређење животне средине;
- Развити радне навике и преференције да истражују науку о природи;
- Развити свест о сопственом знању, вештинама и даље професионалне оријентације.

Наставни предмет: Физика
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 68

Редни број наст. теме	Број часова		Наставна тема	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују ута ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма	
	За обраду	Остали типови часа				Активност ученика	Активност наставника
1	4	4	**Осцилаторно и таласно кретање** Осцилаторно кретање (осциловање тела обешеног пролећа, осцилације клатна лопти). Услови и	септембар	ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно ФИ.1.2.1. уме да препозна врсту кретања према облику путање ФИ.1.2.3. уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине	Посматра запажа уочава описује илуструје прати записује	Подстиче подржава осмишља упућује реализује прилагођава вреднује оцењује

			величина која описује осциловање тела (амплитуда, трајање, учесталост).Закон одржања механичке енергије током осцилација тела. Талас покрета (механички талас). Основни параметри који описују таласно кретање (таласна дужина, фреквенција, брзина). Соунд. Карактеристике звука и акустичне резонанце.		ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе, и силе потиска ФИ.2.2.2. зна шта је механичко кретање и које га физичке величине описују ФИ.2.2.3. уме да препозна основне појмове који описују осцилаторно кретање ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута ФИ.2.5.1. зна да кинетичка и потенцијална енергија зависе од брзине, односно висине на којој се тело налази ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству ФИ.3.2.2. уме да примени односе између физичких величина које описују осцилаторно кретање ФИ.3.2.3. зна како се мењају положај и брзина при осцилаторном кретању ФИ.3.2.4. зна основне физичке величине које описују таласно кретање ФИ.3.2.5. уме да препозна основне особине звука и светлости ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на		координира припрема

					основу резултата мерења ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом		
2	7	8	**Светлосне појаве**	октобар-новембар	ФИ.1.2.1. уме да препозна врсту кретања према облику путање ФИ.1.2.3. уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству ФИ.3.2.5. уме да препозна основне особине звука и светлости ФИ.3.2.6. зна како се прелама и одбија светлост ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом	Посматра запажа уочава описује илуструје прати записује	Подстиче подржава осмишља упућује реализује прилагођава вреднује оцењује координира припрема
3	5	5	**Електрично поље** Узајамно дејство наелектрисаних тела. Кулонов закон. Електрични поље (линија сила, хомогена и нехомогена	новембар-децембар	ФИ.1.1.2. уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.2.3.1. зна да разликује електричне проводнике и изолаторе ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке	Посматра запажа уочава описује илуструје прати записује	Подстиче подржава осмишља упућује реализује прилагођава вреднује оцењује

			поље).Рад сила електричног поља. Напон. Напон Повезивање и интензитет хомогену електричног поља. Електричне појаве у атмосфери		ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.5.3. уме да препозна појмове рада и снаге ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина		координира припрема
4	7	11	**Електрична струја** Електрична струја (једносмерна, наизменично). Услови за појаву електричне енергије и енергетских извора (ЕМС). Мерење електричне струје и напона. Електрична отпорност жице. Проводника и изолатора. Омов закон за део кола. Рад и снага електричне енергије. Џул-Ленцов закон. Омов закон за цело коло. Отпорници. Електрична струја у течностима и гасовима.		ФИ.1.3.1. уме да препозна да струја тече само кроз проводне материјале ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији ФИ.2.3.1. зна да разликује електричне проводнике и изолаторе ФИ.2.3.2. зна називе основних елемената електричног кола ФИ.2.3.3. уме да препозна да ли су извори напона везани редно или паралелно ФИ.2.3.4. уме да израчуна отпор, јачину струје или напон ако су му познате друге две величине ФИ.2.3.5. уме да препозна топлотне ефекте електричне струје ФИ.2.3.6. разуме појмове енергије и снаге електричне струје ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута ФИ.2.5.2. уме да препозна појаве код којих се електрична енергија троши на механички рад ФИ.2.5.3. уме да препозна појмове рада и снаге ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству ФИ.3.3.1. зна како се везују отпорници и инструменти у електричном колу	Посматра запажа уочава описује илуструје прати записује	Подстиче подржава осмишља упућује реализује прилагођава вреднује оцењује координира припрема

					ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI системаФИ.3.4.2. уме да мери јачину струје и напон у електричном колу ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом		
5	4	2	**Магнетно поље**	март	ФИ.1.1.2. уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе ФИ.1.3.2. уме да препозна магнетне ефекте електричне струје ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност	Посматра запажа уочава описује илуструје прати записује	Подстиче подржава осмишља упућује реализује прилагођава вреднује оцењује координира припрема
6	3	4	**Елементи атомске и нуклеарне физике**	април			
7	2	2	**Физика и савремен свет**	мај			

Наставни предмет: ХЕМИЈА

Разред: ОСМИ

Циљ и задаци:

Циљ наставе хемије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и
- развијање функционалне хемијске писмености;
- разумевање промена и појава у природи на основу стечених знања о хемијским појмовима, теоријама, моделима и законима;
- оспособљавање ученика за комуницирање коришћењем хемијских термина, хемијских симбола, формула и једначина;
- развијање способности за извођење једноставних хемијских истраживања;
- развијање способности за решавање теоријских и експерименталних проблема;
- развијање логичког, апстрактног и критичког мишљења;
- осамостаљивање ученика за тражење и коришћење релевантних информација у различитим изворима (уџбеник, научнопопуларни чланци, Интернет);
- развијање свести о важности одговорног односа према животној средини, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања различитих супстанци у свакодневном животу;
- подстицање ученичке радозналости, потребе за сазнавањем о својствима супстанци у окружењу и позитивног односа према учењу хемије;
- развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији.
Задаци наставе хемије јесу:
- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе хемије сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе хемије буду у пуној мери реализовани;
- омогућавање ученицима да разумеју предмет изучавања хемије;
- омогућавање ученицима да сагледају значај хемије у свакодневном животу, за развој различитих технологија и развој друштва уопште;
- омогућавање ученицима да разумеју научни метод којим се у хемији долази до сазнања;
- оспособљавање ученика да користе језик хемије као науке: да знају хемијску терминологију и да разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола, формула и једначина;
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици до сазнања о својствима супстанци и њиховим променама долазити на основу демонстрационих огледа или огледа које самостално изводе, и развијати при том аналитичко и критичко мишљење;
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици развијати експерименталне вештине, правилно и безбедно, по себе и друге, руковати лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама;
- оспособљавање ученика за извођење једноставних истраживања;
- стварање ситуација у којима ће ученици примењивати теоријско знање и експериментално искуство за решавање теоријских и експерименталних проблема;
- стварање ситауција у којима ће ученици примењивати знање хемије за тумачење појава и промена у реалном окружењу;
- омогућавање ученицима да кроз једноставна израчунавања разумеју квантитативни аспект хемијских промена и његову практичну примену.

Наставни предмет: Хемија
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 68

Редни број наставне теме	Број часова		Наставна тема (наставне јединице)	Временска динамика	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове				активности ученика	активности наставника
1.	6	7	Неметали, оксиди неметала и киселине Заступљеност неметала у природи и њихова основна физичка својства Водоник, његова својства и примена Кисеоник, његова својства и примена Сумпор, његова својства, примена и најважнија једињења Азот, његова својства, примена и најважнија једињења Угљеник, његова својства, примена и најважнија једињења	септембар, октобар	ХЕ 1.1.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота на основу њихове сложености ХЕ 1.1.2. о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења на основу њихових својстава ХЕ 1.1.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу као и да се при променама укупна маса супстанце не мења ХЕ 1.1.4. да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе ХЕ 1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ 1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама ХЕ 1.6.2. изведе експеримент према датом упутству ХЕ 2.1.1. како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци ХЕ 2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп ХЕ 2.1.3. шта је засићен, незасићен и презасићен раствор ХЕ 2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције ХЕ 3.1.1. разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеша, на основу врста честица које их изграђују ХЕ 3.1.2. како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује, осмишљава	подстиче, подржава, осмишљава, упућује, реализује, прилагођава, вреднује, оцењује, координира, припрема
2	4	4	Метали, оксиди метала и хидроксиди Заступљеност метала у природи и њихова основна физичка својства Калцијум, калцијум-оксид и калцијум-хидроксид, својства и примена Гвожђе, алуминијум, бакар-својства на којима заснива примена ових метала	октобар, новембар	ХЕ 1.2.1. основна физичка и хемијска својства неметала и метала (агрегатно стање, проводљивост топлоте и електрицитета и реакцију са кисеоником) ХЕ 1.2.2. везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене ХЕ 1.2.3. да препозна метале (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава ХЕ 1.2.4. да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења ХЕ 1.2.5. примере оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења ХЕ 2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци ХЕ 2.2.2. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује, осмишљава	подстиче, подржава, осмишљава, упућује, реализује, прилагођава, вреднује, оцењује, координира, припрема

			Корозија метала. Гвожђе(III)-оксид, алуминијум-оксид. Легуре које се најчешће примењују (бронза, месинг, челик, дуралуминијум, силумини).		ХЕ 2.2.3. У области НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица уме да: ХЕ 2.2.4. експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом ХЕ 2.2.5. испита најважнија хемијска својства киселина (реакцију са карбонатима и металима) ХЕ 3.2.1. да су физичка и хемијска својства метала и неметала одређена структуром њихових атома/молекула		
3.	3	2	Соли Соли. Формуле и називи соли. Добијање соли. Физичка својства соли (агрегатно стање, растворљивост). Хемијске реакције соли (реакције са киселинама, базама и солима). Примена соли.	новембар, децембар	ХЕ 1.1.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу као и да се при променама укупна маса супстанце не мења ХЕ 1.2.4 да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења ХЕ 1.2.9 испита растворљивост соли ХЕ 1.2.10 безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором ХЕ 2.2.1 на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци ХЕ 2.2.2 пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења ХЕ 3.2.5 да физичка и хемијска својства соли зависе од њихове структуре ХЕ 3.2.6 изведе реакцију неутрализације	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује, осмишљава	подстиче, подржава, осмишљава, упућује, реализује, прилагођава, вреднује, оцењује, координира, припрема
4.	2	1	Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида и соли Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида и соли Мере киселости раствора – pH соли	децембар	ХЕ 1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ 1.1.7. шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу ХЕ 1.2.6 основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли ХЕ 2.1.1 како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци) ХЕ 2.1.7 у огледима испитује својства супстанци и податке о супстанцама приказује табеларно или шематски ХЕ 2.2.1 на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци ХЕ 3.1.4 структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома, молекула и јона ХЕ 3.2.3 да општа својства киселина зависе од њихове структуре (реакције са хидроксидима, металима, карбонатима, бикарбонатима и базним оксидима) ХЕ 3.2.4 да општа својства база зависе од њихове структуре (реакције са киселинама и са киселим оксидима) ХЕ 3.2.5 да физичка и хемијска својства соли зависе од њихове структуре	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује, осмишљава	подстиче, подржава, осмишљава, упућује, реализује, прилагођава, вреднује, оцењује, координира, припрема
5.	1	1	Увод у органску хемију Својства атома угљеника. Многобројност органских једињења. Општа својства органских једињења, разлике у односу на	децембар	ХЕ 1.1.1 да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота на основу њихове сложености ХЕ 1.1.2 о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења на основу њихових својстава ХЕ 1.1.3 на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу као и да се при променама укупна маса супстанце не мења	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује, осмишљава	подстиче, подржава, осмишљава, упућује, реализује, прилагођава, вреднује, оцењује, координира, припрема

			неорганска једињења.		ХЕ 1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ 2.1.1 како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци) ХЕ 3.1.2 како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима ХЕ 3.1.3 да су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица		
6.	7	5	Угљоводоници Елементарни састав, подела и физичка својства угљоводоника. Засићени угљоводоници (алкани) незасићени угљоводоници (алкени и алкини). Хемијска својства угљоводоника (сагоревање, супституција, адиција). Ароматични угљоводоници. Бензен. Нафта и земни гас - извори угљеникових једињења и енергије. Полимери.	јануар, фебруар	ХЕ 1.1.1 да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота на основу њихове сложености ХЕ 1.1.2 о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења на основу њихових својстава ХЕ 1.1.3 на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу као и да се при променама укупна маса супстанце не мења ХЕ 1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ 1.3.1 формуле, називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ 1.3.2 основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ 2.3.1 пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника и алкохола ХЕ 3.3.1 хемијске реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ 3.3.2 видове практичне примене угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења,карбоксилних киселина и естара на основу својстава која имају	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује, осмишљава	подстиче, подржава, осмишљава, упућује, реализује, прилагођава, вреднује, оцењује, координира, припрема
7.	5	4	Органска једињења са кисеоником Алкохоли. Карбоксилне киселине. Масне киселине. Естри.	март, април	ХЕ 1.1.1 да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота на основу њихове сложености ХЕ 1.1.2 о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења на основу њихових својстава ХЕ 1.1.3 на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу као и да се при променама укупна маса супстанце не мења ХЕ 1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ 1.3.1 формуле, називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ 1.3.2 основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ 2.3.1 пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника и алкохола ХЕ 3.3.1 хемијске реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ 3.3.2 видове практичне примене угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења,карбоксилних киселина и естара на основу својстава која имају	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује, осмишљава	подстиче, подржава, осмишљава, упућује, реализује, прилагођава, вреднује, оцењује, координира, припрема

					ХЕ 3.3.3 пише једначине хемијских реакција угљоводоника, алкохола, карбонилнихједињења, карбоксилних киселина и естара		
8.	7	5	Биолошки важна једињења Масти и уља. Угљени хидрати у прегледу: моносахариди (глукоза и фруктоза), дисахариди (сахароза), полисахариди (скроб и целулоза). Аминокиселине. Протеини. Витамини.	април, мај	ХЕ 1.4.1 да наведе физичка својства (агрегатно стање и растворљивост) масти и уља, угљених хидрата, протеина ХЕ 1.4.2 примере и заступљеност масти и уља, угљених хидрата и протеина у намирницама ХЕ 2.4.1 најважније улоге масти и уља, угљених хидрата и протеина у живим организмима ХЕ 3.4.1 основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине ХЕ 3.4.2 основна хемијска својства масти и уља (сапонификацију и хидролизу), угљениххидрата и протеина	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује, осмишљава	подстиче, подржава, осмишљава, упућује, реализује, прилагођава, вреднује, оцењује, координира, припрема
9.	2	2	Хемија животне средине Загађивачи ваздуха, воде и земљишта. Мере заштите	мај	Сви већ наведени стандарди и ХЕ 1.5.1 значај безбедног поступања са супстанцама, начине њиховог правилног складиштења, а са циљем очувања здравља и животне средине	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује, осмишљава	подстиче, подржава, осмишљава, упућује, реализује, прилагођава, вреднује, оцењује, координира, припрема

Наставни предмет: МАТЕМАТИКА

Разред: ОСМИ

Циљ и задаци:

Ученике треба оспособити да:

- умеју да решавају линеарне једначине (неједначине) и системе линеарних једначина с једном и две непознате на основу еквивалентних трансформација, као и да решења тумаче графички,
- одговарајуће текстуалне задатке изразе математичким језиком и реше их користећи једначине,
- уоче функционалне зависности и да их приказују на различите начине, тј. да схвате појам функције и њеног графика,
- умеју да тумаче податке представљене различитим дијаграмима и табелама,
- схвате међусобне односе тачака, правих и равни у простору,
- науче најбитније чињенице о пројекцијама на раван,
- науче елементе и својства геометријских тела (призма, пирамида, ваљак, купа и лопта),
- умеју да цртају мреже и израчунавају површину и запремину тела,
- примењују знања о геометријским телима у пракси, повезујући садржаје математике и других области,
- примењују елементе дедуктивног закључивања

Наставни предмет: Математика
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 136

Ред. бр. ијн ас т. те ме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове				активности ученика	активности наставника
1.	5	3	**Сличност троуглова** Сличност троуглова Талесова теорема Неке једноставне последице Талесове теореме Примена сличности на правоугли троугао Примена Талесове теореме у конструкцијама	септембар	**Основни ниво** МА.1.3.6. Интуитивно схвата појам сличних фигура **Средњи ниво** МА.2.3.6. уме да уочи сличне троуглове, користи сличност и везује је са карактеристичним својствима фигуре **Напредни ниво** МА.3.3.6. уме да примени сличност троуглова повезујући тако разна својства геометријских објеката	запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, повезује знања са другим областима	подстиче ученике да опажају, препознају, упоређују, решавају проблеме, практично примењују
2.	6	7	**Тачка, права и раван** Тачка, права, раван	септембар, октобар	**Основни ниво** МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у	активно слуша, примењује, ради на	демонстрира, подстиче ученике, израђује и

			Праве и равни у простору Однос тачке, праве и равни Нормала на раван Растојање тачке од праве (равни) Однос међу равнима. Диедар Ортогонална пројекција Триедар Рогаљ и полиедар		реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор) **Средњи ниво** МА.2.3.2. уме да одреди однос тачке, праве и равни и уочава њихове односе код геометријских тела **Напредни ниво** МА.3.3.2. користи основна својства геометријских појмова и рачуна растојање између њих	задацима, користи изворе знања, следи инструкције, примењује знања, упоређује, црта, именује, репродукује	поставља задатке, мотивише, слуша ученике, даје повратне информације
3.	8	14	**Линеарне једначине и неједначине са једном непознатом** Алгебарски изрази Еквивалентност израза. Линеарна једначина. Еквивалентност једначина Решавање линеарних једначина с једном непознатом Примена линеарних једначина с једном непознатом Једначине које се своде на линеарне Линеарна неједначина Еквивалентност неједначина Решавање линеарних неједначина	октобар, новембар	**Основни ниво** МА.1.2.1. уме да реши линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану **Средњи ниво** МА.2.2.1. уме да реши линеарне једначине где се непозната појављује на више места **Напредни ниво** МА.3.2.1. саставља и решава компликованије линеарне једначине	ради на задацима, иницира рад, сарађује, користи изворе знања, поставља и одговара на питања процењује,, објашњава, следи инструкције, примењује знања	подстиче ученике, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише, слуша ученике, даје повратне информације, подучава стратегијама учења, посматра, презентује
4.	6	8	**Призма** Призма, појам, врсте, елементи Елементи призме Површина четворостране призме Површина тростране призме Површина правилне шестостране призме Запремина квадра Запремина тростране призме Запремина правилне шестостране призме Запремина призме. Маса тела Површина и запремина призме	новембар, децембар	**Основни ниво** МА.1.3.4. влада појмовима коцка, квадар, призма (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елелменте и рачуна њихову површину и запремину) **Средњи ниво** МА.2.3.4. влада појмом призма, рачуна њену површину и запремину када су неопходни елелменти непосредно дати у задатку **Напредни ниво** МА.3.3.4. израчунава површину и запремину призме укључујући случајеве када неопходни елелменти нису непосредно дати	примењује, ради на задацима, ради самостално, поставља и одговара на питања процењује, следи инструкције, упоређује, црта, именује	демонстрира, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивиш
5.	4	9	**Пирамида** Пирамида, Појам, врсте, елементи Површина пирамиде Површина четворостране пирамиде	децембар, јануар	**Основни ниво** МА.1.3.4. влада појмом пирамида (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елелменте и рачуна њихову површину и запремину) **Средњи ниво**	примењује, ради на задацима, ради самостално, поставља и одговара на	демонстрира, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, проверава

			Површина тростране пирамиде Површина правилне шестостране пирамиде Запремина пирамиде Запремина четворостране пирамиде Запремина тростране пирамиде Запремина правилне шестостране пирамиде		МА.2.3.4. влада појмом пирамида, рачуна њену површину и запремину када су неопходни елелменти непосредно дати у задатку **Напредни ниво** МА.3.3.4. израчунава површину и запремину пирамиде укључујући случајеве када неопходни елелменти нису непосредно дати	питања процењује, следи инструкције, упоређује, црта, именује	рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише
6.	5	6	**Линеарна функција** Функција облика $y = k \cdot x$ Функција облика $y = k x + n$ Имплицитни облик функције $A x + B x + C = 0$ Превођење на експлицитни облик График линеарне функције Цртање графика линеарне функције Нуле функције. Рашћење и опадање. Неке особине графика линеарне функције. График функције $x = a$ Пресек две праве	јануар, фебруар	**Основни ниво** МА.1.2.4. уме да одреди вредност функције дате таблицом или формулом **Средњи ниво** МА.2.4.4. уме да уочи зависност међу променљивим, зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства **Напредни ниво** МА.3.2.4. уме да црта и чита график линеарне функције и одређује њене особине на основу графика	примењује, ради на задацима, ради самостално, поставља и одговара на питања процењује, следи инструкције, упоређује, црта, именује, класификује, репродукује, анализира, испробава, коментарише свој рад и рад другова	демонстрира, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише
7.	4	4	**Графичко представљање статистичких података** Графичко приказивање статистичких података (стања, појава, процеса) Графичко представљање статистичких података у облику дијаграма Цртање дијаграма Средња вредност и медијана Поређење података са средњом вредношћу	фебруар	**Основни ниво** МА.1.5.2. уме да прочита и разуме податак са графикона, дијаграма или из табеле и одреди минимум и максимум зависне величине МА.1.5.3. уме да податке из табеле прикаже графиконом и обрнуто **Средњи ниво** МА.2.5.2. чита једноставне дијаграме и табеле и на основу њих уме да обради податке по једном критеријуму МА.2.5.3. уме да обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички; предсатвља средњу вредност медијаном **Напредни ниво** МА.3.5.2. тумачи дијаграме и табеле МА.3.5.3. уме да прикупи и обради податке и сам састави дијаграм или табелу; црта график којим представља међузависност величина	посматра, запажа, уочава, описује, илустује прати, црта, осмишља упоређује, именује	демонстрира, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише, слуша ученике, даје повратне информације
8.	6	12	**Системи линеарних једначина са две непознате**	март	**Основни ниво** МА.1.2.1. уме да реши систем једначина у којем се непознате појављују само у једном члану **Средњи ниво**	ради на задацима, иницира рад, сарађује, користи	подстиче ученике, израђује и поставља задатке,

			Систем од две линеарне једначине с две непознате Еквивалентност система линеарних једначина. Решење система Графички приказ система од две линеарне једначине с две непознате Решавање система линеарних једначина (метода замене) Решавање система једначина (метод супротних коефицијената) Примена система линеарних једначина у решавању проблема		МА.2.2.1. уме да реши систем линеарних једначина са две непознате **Напредни ниво** МА.3.2.1. уме да састави и решава системе линеарних једначина са две непознате	изворе знања, поставља и одговара на питања процењује, објашњава, следи инструкције, примењује знања	проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише, слуша ученике, даје повратне информације, подучава стратегијама учења, посматра, презентује
9.	4	4	**Ваљак** Површина ваљка Запремина ваљка	април	**Основни ниво** МА.1.3.5. влада појмом ваљак (уочава његове моделе у реалним ситуацијама, зна његове особине, елелменте) **Средњи ниво** МА.2.3.5. уме да израчуна површину и запремину ваљка када су неопходни елементи непосредно дати у задатку **Напредни ниво** МА.3.3.5. уме да израчуна површину и запремину ваљка укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати	примењује, ради на задацима, ради самостално, поставља и одговара на питања процењује, следи инструкције, упоређује, црта, именује,	демонстрира, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише,
10.	4	6	**Купа** Површина купе Запремина купе Површине и запремине сложенијих тела	април, мај	**Основни ниво** МА.1.3.5. влада појмом купа (уочава њене моделе у реалним ситуацијама, зна њене особине, елелменте) **Средњи ниво** МА.2.3.5. уме да израчуна површину и запремину купе када су неопходни елементи непосредно дати у задатку **Напредни ниво** МА.3.3.5. уме да израчуна површину и запремину купе укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати	примењује, ради на задацима, ради самостално, поставља и одговара на питања процењује, следи инструкције, упоређује, црта	демонстрира, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише
11.	2	3	**Лопта** Површина лопте Запремина лопте	мај	**Основни ниво** МА.1.3.5. влада појмом лопта (уочава њене моделе у реалним ситуацијама, зна њене особине, елелменте) **Средњи ниво** МА.2.3.5. уме да израчуна површину и запремину лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку **Напредни ниво** МА.3.3.5. уме да израчуна површину и запремину лопте укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати	примењује, ради на задацима, ради самостално, поставља и одговара на питања процењује, следи инструкције, упоређује, црта, именује	демонстрира, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише

Наставни предмет: БИОЛОГИЈА

Разред: ОСМИ

Циљ и задаци:

Циљ наставе биологије 8. разреда јесте да ученици усвајањем образовно-васпитних садржаја, упознају природне појаве и законитости које владају,упознају основне појмове о живом свету, његовом историјском развоју

Задаци наставе биологије су да ученици:
развијање критичког мишљења
развијање интересовања за нова сазнања
васпитање за самообразовање , васпитање за рационално и систематично учење
развијање одговорности у раду
развијање љубави према природи
упознавање еколошких појмова и образовање за животну средину
развијање потреба и могућности личног ангажовања у заштити животне средине
усвајање и примена принципа одрживости ,етичности и права будућих генерација на очувану животну средину
схвате улогу и значај биологије за напредак човечанства
развију способност повезивања појмова и процеса у живим бићима и природи;
стекну знања о распрострањености и разноврсности живих бића
схвате узајамне односе живих бића и животне седине, као и динамику кружења материје и прозицања енергије
схвате степен угрожености биосфере и улогу сваког појединца у њеној заштити и унапређивању

Наставни предмет: Биологија
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 68

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	остале типове часа				
I	**4**	**0**	УВОД Еволуција човека: биолошка и културна	септембар	БИ.1.1.5.зна да постоје просторне и временске промене код биљака и познаје основне чињенице о томе БИ.1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на земљи и етапе земљине историје	**Дијалошка метода** (разговор, излагања, жива реч...)

			Услови живота на Земљи Разноврсност живог света Нивои организације живог света		БИ.1.3.9. зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организама БИ.1.3.10. зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организама БИ.1.4.1.препознаје основне еколошке појмове (животна средина , станиште – биотоп , животна заједница – биоценоза , популација , еколошка ниша , екосистем , биом , биосфера) и зна најопштрије чињенице о њима БИ.1.4.2.препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације БИ.2.1.4.уме да објасни везу између промена у временском и просторном окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме БИ.2.3.5.уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизама БИ.2.3.6.уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине БИ.2.4.1.употребљава еколошке појмове у опису типичних ситуација у природи БИ.2.4.2.зна и правилно именује делове екосистема , заједница и популација и зна да опише везе између делова БИ.3.1.5.уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама БИ.3.4.1.уме да објасни како различити делови екосистема утичу један на други , као и међусобне односе популација у биоценози	**Метода практичних радова** (демонстративна, перцептивна) **Метода стваралачког рада** (логичко и стваралачко учење)
II	**10**	**5**	ЕКОЛОГИЈА И ЖИВОТНА СРЕДИНА Значај, предмет истраживања и историјски развој екологије Животна средина Животно станиште Еколошки фактори Адаптација, животна форма Популација Еколошка ниша Екосистем Пренос енергије и кружење материје Развој екосистема-сукцесије Основни биоми Биосфера	септембар октобар новембар	БИ.1.2.5.разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином БИ.1.4.3.уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему , чланове ланаца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (вода , угљеник , азот) БИ.1.4.4.препознаје животне услове који владају у карактеристичним екосистемима Србије и најважније представнике врста које их насељавају БИ.2.2.8.зна да је неопходна кординација функција у вишећелијским организмима и зна који органски системи омогућују ову интеграцију БИ.2.4.3. уме да на разноврсним примеримаодреди основне материјалне и енергетске токове у екосистему , основне односе исхране и најважнија својства биоценоза и популација БИ.2.4.4. зна да у природи постоји кружење појединих супстанци (воде , угљеника и азота) БИ.2.4.5.препознаје различите биоме и зна њихов основни распоред на Земљи БИ.2.4.6.препознаје животне услове који владеају у појединим екосистемима Европе и света и карактеристичне преставнике врста које их насељавају	**Дијалошка метода** (разговор, излагања, жива реч...) **Истраживачка метода** (самосталан рад и решавање проблема, истраживање, проблемско излагање) **Метода стваралачког рада** (логичко и стваралачко учење)

					БИ.2.4.7.зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној , воденој и земљишној средини БИ.3.2.1.зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака , животиња и човека БИ.3.2.2.разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност БИ.3.2.3.разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције БИ.3.2.4.разуме да је у остваривању карактеристичног понашања неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за праживотиње БИ.3.4.2.разуме да се уз материјалне токове увек преноси и енергија (и обратно) и интерпрњтира односе исхране у екосистему (аутотрофни , хетеротрофни , сапрофитни животни комплекси , ланци исхране и трофичке пирамиде) БИ.3.4.3.разуме значај кружења појединих супстанци у природи (вода , угљеник и азот) БИ.3.4.4.разуме просторну и временску организацију животних заједница и популација БИ.3.4.5.предвиђа на основу задатих услова средине тип екосистема који у тим условима настаје	
III	**11**	**9**	УГРОЖАВАЊЕ , ЗАШТИТА И УНАПРЕЂОИВАЊЕ ЕКОСИСТЕМА – ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ Структура екосистема: екосистем копнених вода, е. мора, шумски екосистем, травни екосистем, природни екосистем, антропогени екосистем Угрожавање и заштита биодиверзитета Заштићена природна добра Структура екосистема у непосредном окружењу Угроженост животне средине у непосредном окружењу Позитиван и негативан утицај на животну средину	новембар децембар јануар фебруар	БИ.1.4.5.препознаје основне последице развоја човечанства на природу (утицај киселих киша , озонских рупа , појачање ефекта стаклене баште , глобалне климатске промене) и најважније врсте загађивања воде , ваздуха и земљишта БИ.1.4.6.разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста , сеча шума , интензивна пољопривреда , отпад) БИ.1.4.7.препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажу , компост) и у заштити биодиверзитета (национални паркови , природних резервата) БИ.1.4.8.зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења БИ.1.5.1.зна основне мере за одржавање личне и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава БИ.1.5.3.разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца , домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима БИ.1.5.4.разуме зашто је важно да се придржава званичних упустава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије) БИ.1.5.7.разуме да загађење животне средине (воде , ваздуха , земљиште , бука итд) и неке природне појаве (УВ зрачење) неповољно утичу на здравље човека БИ.2.4.8.разуме последице загађења воде , ваздуха и земљишта , као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије БИ.2.4.9.разуме значај природних добара у заштити природе (национални паркова , природних резервата , ботаничких башта , зоо – вртова) БИ.2.5.1познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља	**Дијалошка метода** (разговор, излагања, жива реч...) **Метода интерактивног учења** (тимска настава, кооперативно учење наставник-ученик, кооперативно у групама ученика)

			Посета једном заштићеном природном добру Црвене књиге флоре и фауне Угрожавање и заштита културних добара		БИ.2.5.4.зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека БИ.3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система) БИ.3.2.7. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који реагују на промене и карактеристике органа које враћају организам у равнотежу онда када је из ње избачен (стресно стање – улога ендокриног система) БИ.3.2.8.зна и разуме које су последице стресног стања за организам БИ.3.4.6.познаје механизам којима развој човечанства изазива промене у природи (утицај киселих киша , озонска рупа , појачање ефекта стаклене баште , глобалне климатске промене) БИ.3.4.7.познаје механизме деловања мера заштите животне средине , природе и биодиверзитета БИ.3.4.8.разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете БИ.3.5.1.познаје узроке и физиолошке последице заразних болести	
IV	**5**	**6**	ГЛОБАЛНЕ ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ Климатске промене- ефекат стаклене баште Озонски омотач Киселе кише Ерозија земљишта Нестајање биљних и животињских врста	фебруар март	БИ.1.4.5.препознаје основне последице развоја човечанства на природу (утицај киселих киша , озонских рупа , појачање ефекта стаклене баште , глобалне климатске промене) и најважније врсте загађивања воде , ваздуха и земљишта БИ.1.4.6.разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста , сеча шума , интензивна пољопривреда , отпад) БИ.1.4.7.препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажу , компост) и у заштити биодиверзитета (национални паркови , природних резервата) БИ.1.4.8.зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења БИ.1.5.1.зна основне мере за одржавање личне и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава БИ.1.5.3.разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца , домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима БИ.1.5.4.разуме зашто је важно да се придржава званичних упустава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије) БИ.1.5.7.разуме да загађење животне средине (воде , ваздуха , земљиште , бука итд) и неке природне појаве (УВ зрачење) неповољно утичу на здравље човека БИ.2.4.8.разуме последице загађења воде , ваздуха и земљишта , као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије БИ.2.4.9.разуме значај природних добара у заштити природе (национални паркова , природних резервата , ботаничких башта , зоо – вртова) БИ.2.5.1познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља БИ.2.5.4.зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека	**Дијалошка метода** (разговор, излагања, жива реч...) **Метода проблемске наставе** (учење путем открића, ученици проналазе противречности између онога што је познато и онога што није познато и откривају решење проблема)

					БИ.3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система) БИ.3.2.7. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који реагују на промене и карактеристике органа које враћају организам у равнотежу онда када је из ње избачен (стресно стање – улога ендокриног система) БИ.3.2.8.зна и разуме које су последице стресног стања за организам БИ.3.4.6.познаје механизам којима развој човечанства изазива промене у природи (утицај киселих киша , озонска рупа , појачање ефекта стаклене баште , глобалне климатске промене) БИ.3.4.7.познаје механизме деловања мера заштите животне средине , природе и биодиверзитета БИ.3.4.8.разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете БИ.3.5.1.познаје узроке и физиолошке последице заразних болести	
V	**5**	**4**	ЖИВОТНА СРЕДИНА И ОДРЖИВИ РАЗВОЈ Концепт одрживог развоја Природни ресурси Енергетска ефикасност Отпад и рециклажа	март април	БИ.1.4.5.препознаје основне последице развоја човечанства на природу (утицај киселих киша , озонских рупа , појачање ефекта стаклене баште , глобалне климатске промене) и најважније врсте загађивања воде , ваздуха и земљишта БИ.1.4.6.разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста , сеча шума , интензивна пољопривреда , отпад) БИ.1.4.7.препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажу , компост) и у заштити биодиверзитета (национални паркови , природних резервата) БИ.1.4.8.зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења БИ.1.5.1.зна основне мере за одржавање личне и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава БИ.1.5.3.разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца , домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима БИ.1.5.4.разуме зашто је важно да се придржава званичних упустава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије) БИ.1.5.7.разуме да загађење животне средине (воде , ваздуха , земљиште , бука итд) и неке природне појаве (УВ зрачење) неповољно утичу на здравље човека БИ.2.4.8.разуме последице загађења воде , ваздуха и земљишта , као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије БИ.2.4.9.разуме значај природних добара у заштити природе (национални паркова , природних резервата , ботаничких башта , зоо – вртова) БИ.2.5.1познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља БИ.2.5.4.зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека БИ.3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који	**Дијалошка метода** (разговор, излагања, жива реч...) **Метода интерактивног учења** (тимска настава, кооперативно учење наставник-ученик, кооперативно у групама ученика) **Метода проблемске наставе** (учење путем открића, ученици проналазе противречности између онога што је познато и онога што није познато и откривају решење проблема)

					информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система) БИ.3.2.7. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који реагују на промене и карактеристике органа које враћају организам у равнотежу онда када је из ње избачен (стресно стање – улога ендокриног система) БИ.3.2.8.зна и разуме које су последице стресног стања за организам БИ.3.4.6.познаје механизам којима развој човечанства изазива промене у природи (утицај киселих киша , озонска рупа , појачање ефекта стаклене баште , глобалне климатске промене) БИ.3.4.7.познаје механизме деловања мера заштите животне средине , природе и биодиверзитета БИ.3.4.8.разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете БИ.3.5.1.познаје узроке и физиолошке последице заразних болести	
VI	**3**	**6**	ЖИВОТНА СРЕДИНА , ЗДРАВЉЕ И КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА Еколошка права Савремени начин живота и здравља Еколошка култура Обнављање садржаја наставног програма V, VI, VII, VIII разреда	април мај	БИ.1.4.5.препознаје основне последице развоја човечанства на природу (утицај киселих киша , озонских рупа , појачање ефекта стаклене баште , глобалне климатске промене) и најважније врсте загађивања воде , ваздуха и земљишта БИ.1.4.6.разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста , сеча шума , интензивна пољопривреда , отпад) БИ.1.4.7.препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажу , компост) и у заштити биодиверзитета (национални паркови , природних резервата) БИ.1.4.8.зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења БИ.1.5.1.зна основне мере за одржавање личне и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава БИ.1.5.3.разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца , домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима БИ.1.5.4.разуме зашто је важно да се придржава званичних упустава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије) БИ.1.5.7.разуме да загађење животне средине (воде , ваздуха , земљиште , бука итд) и неке природне појаве (УВ зрачење) неповољно утичу на здравље човека БИ.2.4.8.разуме последице загађења воде , ваздуха и земљишта , као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије БИ.2.4.9.разуме значај природних добара у заштити природе (национални паркова , природних резервата , ботаничких башта , зоо – вртова) БИ.2.5.1познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља БИ.2.5.4.зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека БИ.3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система)	**Дијалошка метода** (разговор, излагања, жива реч...) **Метода интерактивног учења** (тимска настава, кооперативно учење наставник-ученик, кооперативно у групама ученика)

					БИ.3.2.7. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који реагују на промене и карактеристике органа које враћају организам у равнотежу онда када је из ње избачен (стресно стање – улога ендокриног система) БИ.3.2.8.зна и разуме које су последице стресног стања за организам БИ.3.4.6.познаје механизам којима развој човечанства изазива промене у природи (утицај киселих киша , озонска рупа , појачање ефекта стаклене баште , глобалне климатске промене) БИ.3.4.7.познаје механизме деловања мера заштите животне средине , природе и биодиверзитета БИ.3.4.8.разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете БИ.3.5.1.познаје узроке и физиолошке последице заразних болести	

Наставни предмет: ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Разред: ОСМИ
Циљ и задаци:

Циљ наставе техничког и информатичког образовања у основној школи јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку, техничку и информатичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да се ученици упознају са техничко-технолошки развијеним окружењем, стекну основну техничку и информатичку писменост, развију техничко мишљење, техничку културу рада.
Задаци предмета су стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада наставе техничког и информатичког образовања сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе техничког и информатичког образовања буду у пуној мери реализовани, као и да ученици:
- стекну основно техничко и информатичко образовање и васпитање,
- стекну основна техничко-технолошка знања, умења, вештине и оспособљавају се за њихову примену у учењу, раду и свакодневном животу,
- сазнају основни концепт информационо-комуникационих технологија (ИКТ),
- сазнају улоге ИКТ у различитим струкама и сферама живота,
- упознају рад на рачунару;
- науче употребу рачунара са готовим програмима за обраду текста, за графичке приказе, интерфејс и интернет,
- развијају стваралачко и критичко мишљење,
- развијају способност практичног стварања, односно да реализују сопствене идеје према сопстевеном плану рада и афирмишу креативност и оригиналност,
- развијају психомоторне способности,
- усвоје претпоставке за свесну примену науке у техници, технологији и другим облицима друштвено корисног рада,
- савладавају основне принципе руковања различитим средствима рада, објектима технике и управљања технолошким процесима,
- развијају прецизност у раду, упорност и истрајност приликом решавања задатака,
- стичу радне навике и оспособљавају се за сарадњу и тимски рад,
- комуницирају на језику технике (техничка терминологија, цртежи),
- стекну знања за коришћење мерних инструмената,
- разумеју технолошке процесе и производе различитих технологија,
- препознају ограниченост природних ресурса,
- прилагоде динамичке конструкције (моделе) енергетском извору,
- одаберу оптимални систем управљања за динамичке конструкције (моделе),
- израде или примене једноставнији програм за управљање преко рачунара,
- упознају економске, техничко-технолошке, еколошке и етичке аспекте рада и производње и њихов знаачај на развој друштва,
- примењују мере и средства за личну заштиту при раду,
- знају мере заштите и потребу за обнову и унапређење животног окружења,
- на основу знања о врстама делатности и сагледавања својих интересовања правилно одаберу своју будућу професију.

Наставни предмет: Техничко и информатичко образовање
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 68

Редни број наставе теме	Број часова		Наставна тема и садржај	Временска динамика	Начин остваривања програма и активности ученика и наставника
	За обраду	Остале типове часа			
I (16)	8	8	1 Информатичке технологије -Практична примена рачунара (рачунарске мреже) - Коришћење интернета -Коришћење електронске поште -Основе програмирања -Рад са програмима за обраду презентација, табела и графикона	Септембарокт обар	Активност ученика и наставника је у ретроактивној вези(ученик наставник)
II (10)	6	4	2 Електротехнички материјали и инсталације -Стандардни електроинсталациони елементи(проводници, инсталационе цеви и кутије, сијалице и сијалична грла, прекидачи, прикључнице, утикачи и натикачи) -Електроинсталациони прибор) инсталациони осигурачи, електрично броило) -Састављање струјних кола (електрична кола, електрична кола у кућним инсталацијама) -План и постављање кућне електричне инсталације (трофазна електрична струја) -Мере заштите од удара електричне струје (опасност и заштита од електричне струје, уземљење и указивање прве помоћи настрадалом од електричне струје)	Новембар Децембар Јануар, фебруар	
III (14)	10	4	3 Електричне машине иуређаји - Производња, транформација и коришћење електричне енергије - Алтернативни извори енергије - Електротехнички апарати и уређаји у домаћинству електромагнета (лемилице,грејач заводу,електрични решои, штедњак, грејалице, пећи, пегла и бојлер) - Својства и примена електромагнета (електромагнет, електромагнетна дизалица, електромагнетни релеј и електрично звонце) - Електричне машине (Генератори и електромотори једносмерне струје, генератори и електромотори неизменичне струје, колекторски и асинхрони електромотори)	март, април	
IV (12)	6	6	4 Дигитална електроника 4.1.Увод у електронику - Електронске компоненте - Основни појмови и јединице у у електротехници 4.4. Пасивне електронске компоненте (батерије, отпорници, кондензатори, прекидачи, калемови и релеји) - Активне електронске компоненте ((полупроводничке диоде, диоде које емитују светлост, тиристори, транзистори, интегрисана и логичка кола) 4.6. Основна структура рачунарра (микрорачунар, микропроцесор, микрорачунарски системи. меморије, софтвер) - Дигитална телекомуникација	мај	
V (16)	15	1	5 Од идеје до реализације - Практична израда електричних и електронских кола - Рад са интерфејсом и практично управљање роботом - Рад на истраживачком пројекту - Избор ученика за појединачну секцијуЕвидентирање доласка ученика и избор термина зарад секције - Избор материјала, операција и алатаНабавка потребног материјала - Набавка потребног алата	јун	

			- Избор операције за секцијуИсторијат пјединих секција (избор литературе и коришћење интернета) Реализација одабраног пројекта Цртање и конструисање скице и техн. цртежа - Димензионисање (модела (макете)) - Склапање модела - Површинска заштита и декорација макете Такмичење Школско и општинско		

Наставни предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Разред: ОСМИ

Циљ и задаци:

Циљ физичког васпитања јесте да разноврсним и систематским моторичким активностима, повезаним са осталим васпитно - образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Општи задаци

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе физичког васпитања сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе физичког васпитања буду у пуној мери реализовани
- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела
- развој и усавршавање моторичких способности
- стицање моторичких умења, која су као садржаји утврђени програмом физичког
- васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање
- усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања
- дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја
- формирање морално-вољних квалитета личности
- оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у
- свакодневним условима живота и рада
- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити
- природе и човекове средине.

Посебни задаци:

- усмерени развој основних моторичких способности: брзине, снаге, издржљивости, гипкости и координације
- стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања
- примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.)
- задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл.
- естетско изражавање покретом и кретањима и доживљавање еастетских вредности
- усвајање естетских вредности и подстицање вољних особина ученика

Наставни предмет: Физичко васпитање
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 68

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	за остале типове часа				

I		72	**Стројеве вежбе**	XI-VI	испољава заинтересованост за физичко вежбање, доказује се кроз физичко вежбање	за почетак и организацију сваког часа у виду команди за постројавање, кретање, заустављање...
II		72	**Вежбе обликовања**	XI-VI	правилно изводи најмање један комплекс вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела зна утицај и значај вежби обликовања за организам, познаје поделу вежбио бликовања и њихову терминологију, и функцију појединих вежби у комплексу	у припремном делу часа
III	2	8	**Атлетика** -Спринтерско трчање – 60 м. -Штафетно трчање -4 х 60 м. -Трчање на средњим дистанцама и кроса (ученице 800 м, ученици 1500 м). -Скок у даљ (корачна техника). -Бацање кугле – „Кружна“ варијанта технике (коришћење кугли тежине 3 кг и 4 кг).	IX,X,IV, V	правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе имери резултат. Правилно изводи задате елементе	подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, оцењује, координира, припрема активност ученика: посматра, запажа, уочава, описује, прати
IV	2	19	**Спортске игре** Усавршити једну спортску игру која је обрађивана у неком од претходних разреда, коју ученици и наставници заједно одаберу према склоностима и потребама ученика.	X,XI,V,VI	игра спортску игру примењујући основну технику, неопходна правила и сарађујеса члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других игра спортску игру примењујући виши ниво технике,већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других	активност наставника : подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, оцењује, координира, припрема активност ученика: посматра, запажа, уочава, описује, прати
V	3	18	**Вежбе на справама и тлу** -ученице - комбинације вежби: на тлу, греди и разбоју, прескок -ученици - комбинације вежби на тлу, прескок и једне справе у упору и вису	XI,XII,I,II,III	ученик/ученица правилно изводи вежбе на тлу ученик/ученица правилно изводи прескоке ученик/ученица изводи вежбе и комбинације вежби на греди	активност наставника : подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, оцењује, координира, припрема активност ученика: посматра, запажа, уочава, описује, прати

VI	2	4	**Ритмичка гимнастика, плес и народне игре** - за ученице: обавезни састав са обручем, - за ученике: комплекс вежби обликовања, - за ученице и за ученике:једно коло уз музичку пратњу.	III	приказ основне технику рада вијачом и лоптом. одиграти једну народну игру уз музику	активност наставника : подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, оцењује, координира, припрема активност ученика: посматра, запажа, уочава, описује, прати

3.22. Програми обавезних изборних предмета у осмом разреду

Наставни предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Разред: ОСМИ

Циљ и задаци:

Циљ предмета је да ученици стекну знања, формирају ставове, развијају вештине и усвоје вредности које су претпоставка за компетентан, одговоран и ангажован живот у демократском друштву.

Задаци предмету су:
- разумевање концепта универзалности права детета;
- стицање знања о узроцима различитог степена остварености права детета у савременом свету;
- подстицање развоја критичког односа према појавама злоупотребе права детета;
- упознавање са неопходним условима за остваривање најбољег интереса детета;
- упознавање са местом, улогом и значајем међународних организација које се у свом раду баве унапређивањем положаја деце;
- упознавање са местом , улогом и значајем институција и организација које се у свом раду баве положајем деце у Републици Србији;
- упознавање са националним законодавним оквиром чији је циљ заштита интереса деце;
- разумевање места, улоге и одговорности државе, друштва, породице и детета у унапређивању положаја деце у једном друштву;
- идентификовање особина, знања и вештина код деце које су значајне за њихову активну улогу у унапређивању положаја деце у друштву;
- разумевање улоге и значаја медија у савременом друштву;
- унапређивање вештина критичког разматрања информација добијених преко различитих медија;
- упознавање са улогом медија у креирању слике детета у друштву.

Наставни предмет: Грађанско васпитање
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 34

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	Број часова	
				за обраду	за остале типове часа
Задаци предмету су: - разумевање концепта универзалности права детета; - стицање знања о узроцима различитог степена остварености права детета у савременом свету; - подстицање развоја критичког односа према појавама злоупотребе права детета; - упознавање са неопходним условима за остваривање најбољег интереса детета;	I ТЕМА Увод	септембар 1, 2,	Дијалошка, текстуална, дискусија, радионица фронт., инд., групно	1	1

- упознавање са местом, улогом и значајем међународних организација које се у свом раду баве унапређивањем положаја деце; - упознавање са местом , улогом и значајем институција и организација које се у свом раду баве положајем деце у Републици Србији; - упознавање са националним законодавним оквиром чији је циљ заштита интереса деце; - разумевање места, улоге и одговорности државе, друштва, породице и детета у унапређивању положаја деце у једном друштву; - идентификовање особина, знања и вештина код деце које су значајне за њихову активну улогу у унапређивању положаја деце у друштву; - разумевање улоге и значаја медија у савременом друштву; - унапређивање вештина критичког разматрања информација добијених преко различитих медија; - упознавање са улогом медија у креирању слике детета у друштву.					
Задаци предмету су: - разумевање концепта универзалности права детета; - стицање знања о узроцима различитог степена остварености права детета у савременом свету; - подстицање развоја критичког односа према појавама злоупотребе права детета; - упознавање са неопходним условима за остваривање најбољег интереса детета; - упознавање са местом, улогом и значајем међународних организација које се у свом раду баве унапређивањем положаја деце; - упознавање са местом , улогом и значајем институција и организација које се у свом раду баве положајем деце у Републици Србији; - упознавање са националним законодавним оквиром чији је циљ заштита интереса деце; - разумевање места, улоге и одговорности државе, друштва, породице и детета у унапређивању положаја деце у једном друштву; - идентификовање особина, знања и вештина код деце које су значајне за њихову активну улогу у унапређивању положаја деце у друштву; - разумевање улоге и значаја медија у савременом друштву; - унапређивање вештина критичког разматрања информација добијених преко различитих медија; - упознавање са улогом медија у креирању слике детета у друштву.	II ТЕМА Деца у савременом свету	септ., октобар, новембар, дец., јануар, фебруар 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20,	Дијалошка, текстуална, дискусија, радионица фронт., инд., групно	8	10
Задаци предмету су: - разумевање концепта универзалности права детета; - стицање знања о узроцима различитог степена остварености права детета у савременом свету; - подстицање развоја критичког односа према појавама злоупотребе права детета; - упознавање са неопходним условима за остваривање најбољег интереса детета; - упознавање са местом, улогом и значајем међународних организација које се у свом раду баве унапређивањем положаја деце; - упознавање са местом , улогом и значајем институција и организација које се у свом раду баве положајем деце у Републици Србији; - упознавање са националним законодавним оквиром чији је циљ заштита интереса деце;	III ТЕМА Медији у савременом друштву	фебруар, март,април 21,22, 23, 24, 25, 26, 27, 28,29,30,31	Дијалошка, текстуална, дискусија, радионица фронт., инд., групно	5	6

- разумевање места, улоге и одговорности државе, друштва, породице и детета у унапређивању положаја деце у једном друштву; - идентификовање особина, знања и вештина код деце које су значајне за њихову активну улогу у унапређивању положаја деце у друштву; - разумевање улоге и значаја медија у савременом друштву; - унапређивање вештина критичког разматрања информација добијених преко различитих медија; - упознавање са улогом медија у креирању слике детета у друштву.					
Задаци предмету су: - разумевање концепта универзалности права детета; - стицање знања о узроцима различитог степена остварености права детета у савременом свету; - подстицање развоја критичког односа према појавама злоупотребе права детета; - упознавање са неопходним условима за остваривање најбољег интереса детета; - упознавање са местом, улогом и значајем међународних организација које се у свом раду баве унапређивањем положаја деце; - упознавање са местом , улогом и значајем институција и организација које се у свом раду баве положајем деце у Републици Србији; - упознавање са националним законодавним оквиром чији је циљ заштита интереса деце; - разумевање места, улоге и одговорности државе, друштва, породице и детета у унапређивању положаја деце у једном друштву; - идентификовање особина, знања и вештина код деце које су значајне за њихову активну улогу у унапређивању положаја деце у друштву; - разумевање улоге и значаја медија у савременом друштву; - унапређивање вештина критичког разматрања информација добијених преко различитих медија; - упознавање са улогом медија у креирању слике детета у друштву.	IV ТЕМА Завршни део	мај 32, 33 и 34.	Дијалошка, текстуална, дискусија, радионица фронт., инд., групно	1	2

Наставни предмет: ВЕРСКА НАСТАВА

Разред: ОСМИ

Циљ и задаци:

ЦИЉ

Примарни циљ предмета је рекапитулација целокупног градива за основну школу и да ученици утврде да је метафизичко начело постојања Бог, односно да истинско биће треба тражити у Богу који је Света тројица.

ЗАДАЦИ

Ученици треба да:

а) стекну свест о томе да је личност заједница слободе са другом личношћу;

б) буду свесни разлике између природе и личности;

в) запазе да је личност носилац постојања природе;

г) уоче да у хришћанској онтологији нема сукоба и искључивости између једног и многих.

Наставни предмет: Верска настава
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 34

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	остале типове часа				
1.		2	**Увод**	септембар		
2.	6	5	**Хришћанско учење о личности**	септембар-новембар	стекну свест о томе да је личност заједница слободе са другом личношћу;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
3.	4	5	**Христологија – сједињење тварне и нетварне природе**	децембар-фебруар	буду свесни разлике између природе и личности;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције

4.	3	3	**Црква – Тело Христово**	фебруар-април	запазе да је личност носилац постојања природе;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
5.	1	1	**Есхатологија**	април	уоче да у хришћанској онтологији нема сукоба и искључивости између једног и многих	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције
6.	2	2	**Православна иконографија**	мај	стекну свест о томе да је личност заједница слободе са другом личношћу;	Наставник: планира,организује,омогућава примену наученог... Ученик: Активно слуша,следи инструкције

Наставни предмет: РУСКИ ЈЕЗИК

Разред: ОСМИ

ЦИЉ

Усвајање нове лексике и реченичних модела, стицање нових знања и говорних вештина.Оспособљавање ученика за пружање и давање информација у оквиру датих тема.

Развијање одређених говорних, граматичких и правописних навика ученика, којима се реализују следећа умења: слушање са разумевањем (аудирање), говор (усмено изражавање), читање и писање.

Циљ наставе руског језика је да оспособи ученика да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају комуникативним вештинама и развију способности и методе учења руског језика.

Упознавање традиције и обичаја ове земље; упознавање природних лепота и знаменитости ове земље.

ЗАДАЦИ

Задаци наставе страног језика у основном образовању и васпитању су: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика.Током основног образовања и васпитања ученик стиче, усваја и унапређује основна знања из руског језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из Русије, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима руског језика, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално учење истог језика или других страних језика на различите начине и у свим околностима које живот пружа.

Разумевање говора

На крају осмог разреда, ученик треба да:

- препознаје интонације које исказују различита емотивна стања и имплицитне намере саговорника;
- разуме, поред оних израза које наставник употребљава током часа да би дао упутства за рад, и једноставна објашњења непознатих речи помоћу познатог и већ активно усвојеног вокабулара;
- разуме дијалоге и монолошка излагања до једног минута,исказане природним темпом од стране наставника, других ученика и преко звучног материјала, а који углавном садрже претходно обрађену језичку грађу;
- разуме саговорника у телефонском разговору, у оквиру раније обрађених говорних чинова;
- разуме песме везане за обрађену тематику и рефрене актуелних песама примерених ученичковом узрасту и укусу.

Усмено изражавање и интеракција

Ученик треба да:

- савлада изговор гласова;
- правилно репродукује основне интонацијске схеме;
- спонтано користи устаљене изразе учтивости и оне који се тичу најчешћих ситуација на часу;
- спонтано ступа у разговор у оквиру обрађене тематике и говорних чинова:

- поставња питања предвиђена Програмом, а која се односе на садржај обрађеног дијалога или наративног текста, на свакодневне ситуације, на догађаје у прошлости, на намере саговорника или на предмет његовог интересовања;
- ступи у једноставан разговор телефоном;
- монолошки, без претходне припреме, у неколико реченица, искаже мишљење о низу питања;
- у неколико реченица исприча лични доживљај у прошлости, уз давање појединости о ситуацији, месту и главним актерима;
- у неколико реченица исприча садржај дијалога или наративног текста;
- даје императивне исказе у комуникацији;
- интерпретира тематски прилагођене песме, рецитације и скечеве.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- савлада технике читања;
- савлада правила читања, као и најзначајније неправилности;
- разуме обавештења и упозорења на јавним местима;
- разуме елементе нечије биографије;
- разуме,и глобално и селективно, разноврсне садржаје неформалног писма;
- разуме, глобално и селективно, садржај непознаатог текста који се састоји од углавном познате језичке грађе;
- разуме логичке односе између реченица и дужих целина;
- разуме глобално садржај непознатог текста који садржи и известан број непознатих речи.

Писмено изражавање

Ученик треба да:

- савлада основна правила ортографије и карактеристичне изузетке;
- пише своју биографију;
- пише кратке саставе, посебно оне у којима се приповедају догађаји у прошлости, уз давање појединости о ситуацији, месту и главним актерима;
- пише краће целине на основу датих елемената, визуелног или звучног подстицаја и искаже своје мишљење о теми;
- пише телефонске поруке и краћа неформална писма разноврсног садржаја;
- преприча и преформулише садржај обрађеног дијалога или текста уз издвајање битних елемената и поштовање логичких односа између делова текста.

Теме и ситуације

Живот младих у школи и ван ње:

- осамостаљивање младих; опасности и искушења са којима се сусрећу млади; омиљена састајалишта младих;
- дневне обавезе
- обавезе у кући
- куповина животних намирница
- здравствена заштита
- развијање позитивног односа према животној средини и другим живим бићима
- знаменитости у култури Русије
- предмети, распоред часова,недељна оптерећеност
- слободне активности (посете, хуманитарне акције)
- оброци
- становање
- временске прилике
- афинитети и припрема за даље школовање, избор занимања;

- рекреативне и спортске активности
- припремање прослава или забаве.

Породица и свакодневно окружење:

- породичне успомене; односи међу половима;
- телефонски разговори, дописивање;
- орјентација у простору (план града, географска карта итд.)

Медији и култура:

- научно популарне емисије и часописи по избору ученика и у складу са њиховим интересовањима.

Остало:

- одабрани одломци из омладинске литературе (примерене нивоу знања);
- приче из живота познатих људи.

КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ:

1. Представљање себе и других
2. Поздрављање
3. Идентификација и именовање особа, објеката, делова тела, животиња, боја, бројева, итд. (у вези са темама)
4. Разумевање и давање једноставних упутстава и команди
5. Постављање одговора на питања
6. Молбе и изрази захвалности
7. Примање и давање позива за учешће у игри
8. Изражавање допадања/недопадања
9. Изражавање физичких сензација и потреба
10. Именовање активности(у вези са темом).
11. Исказивање просторних односа и величина
12. Давање и тражење информација о себи и другима
13. Тражење и давање обавештења
14. Описивање лица и предмета
15. Изрицање забране и реаговање на забрану
16. Изражавање припадања и поседовања
17. Тражење и давање обавештења о времену на часовнику
18. Скретање пажње
19. Тражење мишљења и истраживање слагања/неслагања
20. Исказивање извињења и оправдања.

Наставни предмет: Руски језик
Разред: осми
Годишњи фонд часова:68

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/области)	Начин остваривања програма
	за обраду	за остале типове часа				
1	3	6	СНОВА ЗА ПАРТОЙ	септембар 1,2,3,4,5,6,7,8,9	Лексика: Обнављање старе лексике, као и усвајање нове на тему: путовање.	– Наставник: – организује час и даје упутства за рад, – уводи нове речи и изразе,

					Комуникативне функције: Обнављање израза који се користе при упознавању, при сусрету, када се одлази на пут и на растанку. Фонетика: Указивање на значај правилног акцентовања речи. Грешка у акценту може да изазове грешку у облику речи или значењу. Граматика: Обнављање прошлог времена и обрада глагола типа: нести, везти, расти, печь, погибнуть и умереть. Основни појмови о значењу и употреби глаголског вида и система времена глагола(брать-взять, говорить-сказать, класть-положить) Обнављање облика номинатива и обрада функција тог падежа.	– подстиче ученике на дијалог, поставља питања, прати рад ученика, усмерава их и контролише Ученик: – слуша, – чита, – одговара на питања, – ради задатке, – активно учествује у игри
2	3	6	**ГОДОВОЙ КРУГОВОРОТ**	октобар 10,11,12,13,14,15,16,17,18	Лексика: Обнављање и проширивање лексике која се односи на тему: школа и годишња доба. Употреба синонима и антонима, полисемија. Фонетика: Обнављање тврдоће и мекоће сугласника. Систематизација руског гласовног система и правила читања. Граматика: Обнављање прилога за време,као и исказивање временских односа (в среду, в декабре, в 2000 году, Она родилась десятого августа девяноста шестого года). Обнављање садашњег времена и обрада промене глагола есть и дать. Обнављање императива. Правопис: Изговор група ши, жи , ци., и писање. Функција меког знака..	Наставник: – организује час и даје упутства за рад, – подстиче ученике на дијалог, поставља питања, одговара на питања, – уводи непознате речи, објашњава Ученик: – слуша, – одговара на питања и поставља питања, – чита, – ради задатке, – активно учествује у игри

					Контролна вежба 18 час	
3	3	8	**РОДИТЕЛЬСКИЙ ДОМ –НАЧАЛО НАЧАЛ**	новембар 19,20,21,22,23,24,25 децембар 26,27,28,29	<u>Лексика:</u> Обнављање и проширивање лексике на тему: породица и наше обавезе. <u>Комуникативне функције:</u> Укратко обнављање већ обрађених функција и обрада исказивања слагања и неслагања са неким. <u>Граматика:</u> Обнављање присвојних заменица. Обнављање бројева и увежбавање исказивања година. Обнављање наставака за генитив и проширивање знања функције овог падежа. <u>Фонетика и правопис:</u> Обнављање изговора тврдих сугласника ж и ш и писање слова и после тих сугласника. Писмени задатак 28 час	Наставник: – организује час и даје упутства за рад, – диктира, – проширује граматичко градиво, – објашњава, усмерава рад ученика -уводи непознате речи Ученик: – слуша, – чита, – одговара на питања, – ради задатке - пише
4	3	5	**ЗИМНИЕ РАДОСТИ**	децембар 30,31,32,33,34 јануар 35,36,37	<u>Лексика:</u> Обнављање и проширивање лексике на тему: Нова година и Божић Обрада лексике на тему: особине личности. Употреба синонима и антонима. <u>Граматика:</u> Обрада компарације придева; исказивање особине (Сестра красивее брата. Сестра более красива,чем брат). Обрада неодређених заменица и прилога (Кто-то пришел. Саша что-то сказал). Обнављање наставака датива, као и обрада функција датива.	– Наставник: – организује час и даје упутства за рад, – поставља питања, – обнавља и проширује граматичко градиво, – усмерава рад ученика Ученик: – слуша, – одговара на питања, – ради задатке, – вежба примену обновљених

					Типови предиката безличних реченица (Мне хочется спать, Ей нужно хорошо отдохнуть)	граматичких садржаја
5	4	5	**КТО В МОСКВЕ НЕ БЫВАЛ, КРАСОТЫ НЕ ВИДАЛ**	фебруар 38,39,40,41,42,43,44 март 45,46	<u>Комуникативна функција:</u> Увежбавање израза које Руси користе када желе да дођу до неког места. <u>Лексика:</u> Утврђивање и обрада нове лексике на тему: Москва, као и на тему: превозна средства. <u>Граматика:</u> Обнављање, па затим обрада глагола кретања, као и увежбавање стечених знања. Обрада глагола нести-носить, везти-возить (Вон идет бабушка и несет нам подарки. К нам едет бабушка и везет нам подарки). Обрада суперлатива (Аня самая красивая девушка в классе). Обнављање значења акузатива и обрада нових функција акузатива. Контролни задатак 46 час	– Наставник: организује час и даје упутства за рад, – поставља питања и одговара на питања, – објашњава непознате речи, – подстиче активност ученика Ученик: – слуша, – чита, – одговара на питања, – самостално и у оквиру групе ради задатке, – обнавља граматичко градиво
6	3	9	**У КОГО БОЛИТ, ТОТ О ТОМ ГОВОРИТ**	март 47,48,49,50,51,52,53,54 април 55,56,57,58	<u>Лексика:</u> Увежбавање већ познате лексике на тему: код лекара. <u>Комуниокативне функције:</u> Изрази које користе Руси да искажу своје мишљење. <u>Граматика:</u> Обнављање наставака и функције инструментала и обрада нових функција тог падежа. Будуће време Прилози за начин Писмени sадатак 57 час	– Натавник: – организује час и даје упутства за рад, – поставља питања, – објашњава, – проширује граматичко градиво, – усмерава рад ученика Ученик: – слуша, – одговара на питања, – чита, – ради задатке
7	4	6		април	<u>Лексика:</u>	Наставник:

			ЕДЕМ НА ЭКСКУРСИЮ УРА!	59,60,61 мај 62,63,64,65,66,67,68	Усвајање нове лексике на тему: историја. Упознавање са називима земаља, области и градова, као и назива њихових становника. <u>Комуникативне функције:</u> Обнављање већ познатих функција и усвајање нових израза којима се показује радост и задовољство. <u>Граматика:</u> Обнављање наставака за локатив и обрада нових функција локатива. Исказивање узрока (Ученик ответил хорошо, потому что подготовился к уроку). Исказивање намере (Я приехала сюда для того, чтобы отдыхать). Систематизација стеченог знања о именицама, придевима , заменицама,бројевима, као и глаголима(садашње, прошло и будуће време).	– организује час и даје упутства за рад, – подстиче ученике на дијалог, поставља питања, – објашњава непознате речи, пушта снимак текста Ученик: – слуша, – поставља питања и одговара на питања, – чита, – препричава, – усваја нове речи и изразе помоћу игре

Наставни предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ- ИЗАБРАНИ СПОРТ

Разред: ОСМИ

Циљ и задаци:

- Развијање позитивног става према физичкој активности и креативном провођењу времена и здравом начину живота

- Спортско техничко образовање

- Упознавање ученика са специфичностима спортске игре и развијање љубави према истој

-Развијање антропомоторичких способности у складу са индивидуалним могућностима и узрасним добом

- спортско техничко образовање

-усвајање аутоматизованих моторичких способности специфичних за ту спортску игру

-унапређење и очување здравља

-оспособљава-ње ученика за самостално бављење спортом, побољшање кондиције, јачањем здравља и негом тела.

-развијање осећаја праведности и осећаја за фер плеј

-развој и усавршавање моторичких способности

-развој физичких способности

Наставни предмет: Изабрани спорт
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 34

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма
	за обраду	остали типови часа			
I	1	1	**Избор спорта** **-Фудбал**	септембар -јун	договор са ученицима око избора спорта

			-Одбојка			
II		72	**Стројеве вежбе**	септембар -јун	за почетак и организацију сваког часа у виду команди за постројавање, кретање, заустављање...	
III		72	**Вежбе обликовања**	септембар -јун	уприпремном делу часа	
IV	1	1	ФУДБАЛ Игра на два гола ОДБОЈКА Игра	септембар-октобар	активност настаника: подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, оцењује, координира, припрема	активност ученика: посматра, запажа, уочава, описује, прати
V	2	2	ФУДБАЛ Вежбе спретности - полигон ОДБОЈКА Вежбе спретности - полигон	новембар - децембар	активност настаника: подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, оцењује, координира, припрема	активност ученика: посматра, запажа, уочава, описује, прати
VI	3	3	ФУДБАЛ Дупли пас ОДБОЈКА Додавање лопте прсти - чекић	јануар - фебруар	активност настаника: подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, оцењује, координира, припрема	активност ученика: посматра, запажа, уочава, описује, прати
5	4	4	ФУДБАЛ Техника шутирања на гол ОДБОЈКА Игра 3:3	март- април	активност настаника: подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, оцењује, координира, припрема	активност ученика: посматра, запажа, уочава, описује, прати
6	5	5	ФУДБАЛ Игра ОДБОЈКА Игра	мај- јун	активност настаника: подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, оцењује, координира, припрема	активност ученика: посматра, запажа, уочава, описује, прати

3.23. Програми изборних наставних предмета у осмом разреду

Наставни предмет: ХОР И ОРКЕСТАР

Разред: ОСМИ

Циљ и задаци:

Ученици треба да:

- певају/свирају песме наших и других народа (народне, уметничке, дечје, старограданске);
- упознају музичке дела уз основне информације о делу и композитору;
- развијају стваралачке способности и импровизују их на доступним инструментима

Наставни предмет: Хор и оркестар
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 34

Ред. број теме	Број часова обрада	Број осталих типова часа	Наставна тема	Садржај	Активности ученика	Активности наставника
1.	5	4	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	-певање песама по слободном избору-групе певача, солисти, хор;	-рад у мањим групама: *групе певача; *групе солиста;	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја;

				-свирање на доступним инструменти-ма-групе, солисти; -основе музичке писмености; -припреме за такмичења и концерте.	*групе љубитеља музике различитих жанрова; *хорско певање; *групе младих композитора; *групе за модерни плес; *групе за рад на рачунару; *групе за музичке радионице; *групе водитења *припреме за такмичења и годишњи концерт.;	-омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
2.	5	0	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	-слушање вокално-инструменталних и кратких инструменталних композиција -дела домаћих и страних композитора; -препознавање различитих тонских боја (гласови, инструменти), темпо, динамика.	-групе ученика који воле да слушају разне жанрове, формиране у клуб љубитеља музике, врше одабир музике за слушање, затим је јавно представљају присутнима, након тога следи дискусија.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
3.	2	2	СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ	-креирање пратње за композиције одабране за извођење; -креирање покрета уз музику - модерни плес; -импровизаци-ја мелодије на понуђени текст; -импровизаци-ја музике на музичким инструментима-слободан избор.	-групе на креативан начин испољавају своја интересовања и таленте за музичко стваралаштво. Начини деловања: модерни плес, компоновање, креирање пратње, импровизација.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
4.	3	0	ЕТНОМУЗИ-КОЛОГИЈА	-сакупљање старих народних песама, њихоа обрада и и извођење;	- групе које имају интересовање за ову област имају следеће активности: сакупљање старих народних песама, њихова обрада и на крају извођење а Capella, уз пратњу једног или неколико музичких инструмената.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
5.	4	0	РАД НА РАЧУНАРУ	-презентације; -припремање матрица за хорско, групно и солистичко музицирање; -креирање и припремање пкаката за концерте; -остале активности по избору ученика.	-групе имају следеће активности: припремање матрица за извођење, припремање плаката за концерте, припремање презентација и остале	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације;

					активности по избору ученика.	-одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
6.	4	0	МУЗИЧКА РАДИОНИЦА	-активности по избору ученика -група које их реализују.	-ученици бирају своје активности у музичкој радионици по слободном избору.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
7.	1	2	ВОДИТЕЉИ ПРОГРАМА	-припреме водитеља концерта ученика изборног предмета хор и оркестар за сценски наступ.	- уз помоћ наставнице, припремају текст обраћања публици на концерту; -припремање за сценски наступ.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.
8.	3	1	СЛОБОДНЕ МУЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ	-ученици осмишљавају и креирају музичке активности по својој жељи и таленту за одређене области.	-ученици бирају своје активности у музичкој радионици по слободном избору.	-планирање садржаја, средстава и метода рада; -стварање прилике за учење; -представљање садржаја; -омогућавање примене стечених вештина; -давање повратне информације; -одговарање на питања ученика; -постављање питања; -мотивисање ученика, подржавање и развијање њихових интересовања.

Наставни предмет: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Разред: ОСМИ

Циљ и задаци:

Општи циљ наставе информатике и рачунарства јесте да се ученици оспособе за коришћење рачунара и стекну вештине у примени рачунара у свакодневном животу.

Остали циљеви и задаци наставе информатике и рачунарства су:

- упознавање основних појмова из информатике и рачунарства;
- развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду;
- оспособљавање за рад на рачунару;
- подстицање креативног рада на рачунару

Наставни предмет: Информатика и рачунарство
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 34

<table>
<tr><th rowspan="2">Ред. бр. наст. теме</th><th colspan="2">Број часова</th><th rowspan="2">НАСТАВНА ТЕМА</th><th rowspan="2">Временска динамика</th><th rowspan="2">Начин остваривања програма</th></tr>
<tr><th>За обраду</th><th>Зас т. тип. часа</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>8</td><td>2</td><td colspan="2">ТАБЕЛАРНИ ПРОРАЧУНИ (Унос података. Форматирање ћелија. Рад са формулама. Коришћење уграђених функција)</td><td>Септембар
Октобар</td><td rowspan="3">Вербалне (монолошка, диалошка)
илустративно - демонстративна
Стваралачка
Проблемска
Фронтални
Индивидуални
Рад у пару
Рад у групи</td></tr>
<tr><td rowspan="2">2.</td><td rowspan="2">7</td><td rowspan="2">3</td><td colspan="2">ИЗБОРНИ МОДУЛИ</td><td rowspan="2">Новембар
Децембар
Јануар</td></tr>
<tr><td>ПРОГРАМИРАЊЕ (Поступци за решавање проблемских задатака. Решавање проблемских задатака.)</td><td>ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ НА МРЕЖИ (Основни елементи језика HTML. Рад са сликом. Хиперлинк)</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>5</td><td>9</td><td colspan="2">ИЗРАДА САМОСТАЛНОГ ПРОЈЕКТА (Избор теме. Израда плана рада на пројекту. Избор средстава за реализацију пројекта. Израда пројекта. Вредновање пројекта)</td><td>Фебруар
Март
Април
Мај</td></tr>
</table>

Наставни предмет: ДОМАЋИНСТВО

Разред: ОСМИ

Циљ и задаци:

Циљ
наставе домаћинства јесте да ученици стекнунова знања, интегришу, функционализују и унапреде претходна знања и вештине, усвоје вредности и формирају навике у вези са важним активностима у свакодневном животу у области становања, одевања, исхране и употребе различитих материјала.

Задаци наставе домаћинства:
- стицање знања и вештина у вези с важним активностима у свакодневном животу и развијање способности примене стечених знања и умења у областима организације и функционисања савремене породице и домаћинства, исхране,
културе становања и одевања;

- развијање вештина, ставова и навика одржавања одевних предмета и обуће,
домаћинства и околине;

- развијање способности правилног
и безбедног коришћењаразличитих средстава, оруђа и материјала у домаћинству;
-развијање способности за поуздано и стручно коришћење различитих уређаја у домаћинству,
нових информационих и комуникационихтехнологија;

- развијање еколошке свести и спремности да се сопственим деловањем доприноси очувању здраве околине, стандарда и квалитета живљења;

- развијање позитивних и конструктивних ставова о коришћењу научних сазнања за унапређивање квалитета живота;

- развијање сарадничких односа са околином, неговање способности слушања и
уважавања мишљења других, подстицање способности толеранције, изношења
става и формулисања аргумената за изнети став;

- развијање свести о сопственим знањима и спсобностима.

Наставни предмет: Домаћинство
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 34

Ред. бр. наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика	Начин остваривања програма
	За обраду	За ост. типове часа			
			– **СРЕДСТВА ЗА ОДРЖАВАЊЕ ЛИЧНЕ ХИГИЈЕНЕ** - Вода и њен значај за одржавање хигијене - Средства за личну хигијену		

			- Козметичка средства - Кућна апотека - Материјали за опремање стана - Одржавање стана - Заштита дрвета, метала и зидова - Отпадни материјали у домаћинству		
			– **ИСХРАНА ЧОВЕКА** - Биолошки важне супстанце - Намирнице биљног порекла - Намирнице животињског порекла - Вода- значај у исхрани и припремању хране - Потребе за храном - Последице неправилне исхране - Еколошка храна и генетски модификована храна - Загађивање хране и заштита од загађивања - Одлагање, чување и конзервисање намирница - Припремање хране - Култура понашања за трпезом и култура исхране - Светске кухиње		

3.24. ГОДИШЊИ ПРОГРАМ И ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКИХ СТАРЕШИНА

Глобални програм рада ОС састоји се из неколико поглавља, и то:

- Планирање и програмирање рада
- Рад са ученицима
- Рад са одељенским већем и наставницима
- Рад са родитељима
- Сарадња са стручном службом и другим стручним службама
- Вођење документације

3. 1. Планирање и програмирање рада

- Израда годишњег програма рада одељења
- Израда плана рада одељенског старешине
- Израда других планова

3. 2. Рад са ученицима

- Индивидуални рад са ученицима (превентивни и корективни)
- Групни рад са ученицима у циљу решавања васпитних и других проблема
- Рад на часу одељенске заједнице упознавање породичних, саоцијалних, материјалних и других услова и индивидуалних способности, интересовања и склоности ученика
- Предузимање мера за јачање колектива
- ДКР (према плану школе)

3. 3. Рад са одељенским већем и наставницима

- Организација васпитно - образовног рада у одељењу (допунске и додатне наставе, рад слободних активности, екскурзија, такмичења, корективног рада, ДКР, сарадња са друштвеном средином)
- Праћење реализације наставног плана и програма у одељењу (свих видова рада)
- Припрема анализе реализације програма ВОР - а и његових резултата
- Координација рада наставника у одељењу и брига за корелацију образовно - васпитних садржаја
- Рад са одељенским већем и индивидуални рад са наставницима: организација и вођење седница, припрема дневног реда, обезбеђивање материјала за седнице, посете часовима и активностима других наставника у одељењу, припремање наставника за анализу образовно - васпитног рада
- Брига о доношењу и остваривању закључака и мера са седница Одељенских већа
- Праћење напредовања образовно - васпитног рада у одељењу

3. 4. Рад са родитељима

- Рад на педагошком образовању родитеља (обавезне теме из Годишњег програма рада школе, информисање о професионалној оријентацији ученика)
- Родитељски састанци, групни и индивидуални разговори са циљем да се упозна развој ученика у породичним условима, да се оствари усклађено деловање родитеља и школе, информишу родитељи о образовно - васпитним резултатима ученика
- Рад са Саветом родитеља

3. 5. Сарадња са стручном службом и другим стручним службама

- Сарадња са социјалним радником, лекарима и другим стручњацима према потреби

3. 6. Вођење документације

- Вођење дневника образовно - васпитног рада
- Вођење матичне књиге, ђачких књижица и сведочанстава
- Извештаји и анализа образовно - васпитног рада
- Досије и остало.

ПЛАН ЧАСОВА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ - ПРВИ РАЗРЕ

месец	Наставна тема	АКТИВНОСТИ ВЕЗАНЕ ЗА ТЕМЕ	Број часова по теми	ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ УЧЕНИЧКА ПОСТИГНУЋА
СЕПТЕМБАР	**1. Ја и други**	1. Ово сам ја		Представља себе и упознаје друге ученике. Развија позитивна осећања и позитиван став о себи и другима.
		2. Моје име		Подстиче развој сазнања о себи, о својим потребама и њиховој међусобној повезаности.
		3. Мој знак		Представља себе и упознаје друге ученике. Развија позитивна Осећања и позитиван став о себи и другима.
		4. Наши дланови (уређујемо пано)		Представља себе и упознаје друге ученике.
ОКТОБАР		5. Ово смо ми		Развија позитивна осећања, позитиван став о себи и другима. Развија позитиван однос другарства и сарадње са вршњацима и одраслима.
		6. Заједничка кућа		Навикава се на сарадњу и тимски рад. Развија позитиван однос другарства и сарадње у разреду.
		7. Домаћи задаци		Примењује стечена знања у породици и школи и осећа се корисним. Подстиче се да самостално ради домаће задатке.
		8. Моја омиљена играчка		Представља себе и упознаје друге ученике. Развија позитивна осећања, позитиван став о себи и другима. Негује машту и креативност.
НОВЕМБАР		9. Моја омиљена игра		Представља себе и упознаје друге ученике. Развија позитивна осећања, позитиван став о себи и другима. Негује машту и креативност.
	2. Упознавање са школом,	10. Бонтон није бадминтон		Формира лепо понашање. Примењује правила лепог понашања у школи, код куће и на другим местима.

	учионицом, кућним редом школе	11. Моја торба		Негује манире лепог понашања. Негује уредност и тачност, позитиван став о себи и другима. Развија навику чувања своје и туђе имовине.
	3. Хигијена и здравље	12. Реци ми реци огледалце...		Негује уредност и тачност. Самостално води рачуна о личној хигијени. Развија навику одржавања личне хигијене. Упознаје своје тело.
ДЕЦЕМБАР		13. Моја соба		Навикава се на уредност, тачност и одговорност.
	2. Упознавање са школом, учионицом, кућним редом школе	14. Моја радна соба		Формира навике за учење. Навикава се на уредност, тачност и одговорност. Формира позитиван став о себи и другима
		15. Мој радни сто		Формира навике за учење. Навикава се на уредност, тачност и одговорност. Навикава се да учи на одређеном месту.
		16. Наша учионица		Негује навику за чување просторије у којој живи и ради.
ЈАНУР		17. У школи		Боље се упознаје са обавезама у школи.
	5. Бонтон	18. На улици		Усваја основна правила у саобраћају. Лепо се понаша на улици и поштује саобраћајна правила.
		19. У биоскопу, позоришту		Развија позитиван став према позоришту и према култури уопште. Усваја правила лепог понашања у позоришту и биоскопу.
ФЕБРУАР		20. У аутобусу		Усваја правила како треба да се понаша у средствима јавног превоза и на станици. Развија свест о сопственој безбедности у саобраћају, како се понашати у улози пешака, а како у улози возача.
МАРТ		21. За столом		Усваја манире лепог понашања за столом. Уме да постави сто и прибор за јело. Зна шта је „пирамида исхране“.
	4. Празници	22. Обрадуј маму, баку		Негује позитиван став и пажњу према старијима. Развија осећање захвалности.

	2. Упознавање са школом, учионицом, кућним редом школе	23. Више рада, више знања		Организује свој радни дан и време за учење. Тражи помоћ одраслих у организацији. Увиђа како може да дође до бољег успеха.
		24. Динар по динар - Добио сам новац како да га потрошим		Развија и негује скромност и рационално коришћење средстава.
	6. Моја осећања и ја	25. Тужакање		Представља себе и упознаје друге ученике. Развија позитиван став о себи и другима. Отворен је за дружење и сарадњу.
АПРИЛ		26. Лепа реч гвоздена врата отвара		Негује позитиван став о себи и другима. Лепо се понаша и обраћа другарима.
		27. Љубомора		Свестан је себе, својих особености као и постојања међусобних сличности и разлика. Препознаје осећања која су основа љубоморе.
		28. Кривица		Формира осећај одговорности за своје поступке.
МАЈ		29. Нећу–хоћу		Уме да искаже оно што жели.
		30. Шта нас вређа		Решава сукобе. Истиче осећања. Долази до решења сукоба.
		31. Другарство је		Свестан је себе, својих особености као и постојања међусобних сличности и разлика.
		32. Наш свет другарства		Гради ставове о међусобном уважавању. Пружа помоћ другу или другарици.
ЈУН		33. Шта ценим код друга		Боље се упознаје са осталим ученицима у одељењу и учи да цени добре стране код друга.
		34. Шта ценим код себе		Формира позитивне ставове понашања и карактера код себе.
		35. Научили смо – одељенска приредба		На најбољи начин представља оно што је научио током ове школске године.

		36. Желим да се представим		Представља себе глумом.

ПЛАН ЧАСОВА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ - ДРУГИ РАЗРЕД

СЕПТЕМБАР

- Поново у школи- повратак у школу
- Наш знак одељења-стварамо знак одељења
- Наши дланови - представљање себе
- Мој страх – причамо о страху и како да превазиђемо страх.

ОКТОБАР

- Моји снови –о чему често сањамо
- Моје жеље- које су нам жеље?
- Лица и осећања – наша осећања
- Кад сам срећан
- Д као другарство..... како да будемо добри другари

НОВЕМБАР

- Семафор лепих речи
- Како да будемо добри-покажимо како да будемо добри једни према другима
- Помозимо старијима – у којим све ситуацијама можемо д апомогнемо старијима
- Помоћ или нешто друго – шапутање на часу – да ли је то помоћ или нешто друго
- Мој портфолио – упознавање са портфолиом ученика

ДЕЦЕМБАР

- Дужности редара-које су дужности редара?
- Уредимо учионицу – уређивање пано
- Дочекајмо Нову годину -припрема одељенске приредба за родитеље
- Приредба за родитеље

ЈАНУАР

- Како смо прославили празнике – представа о Божићу
- Празници некад и сад - представа
- Кад порастем бићу....?

ФЕБРУАР

- Поштујемо старије кад говоре
- Које су нам ружне навике?

МАРТ

- Правимо честитке за маму или баку поводом 8. марта
- Бирамо хигијеничара,благајника ..... у одељењу
- Чувајмо своје здравље – како да сачувамо своје здравље?
- Бавимо се спортом-зашто је добро да се бавимо спортом?
- У сусрет пролећу – чувајмо природу.
-

АПРИЛ

- Форе и фазони- 1. април –дан шале
- Како и када користимо мобилни телефон?
- Хало ко је тамо? – како користмо телефон

МАЈ

- Пратим црвени кружић – које емисије треба да гледамо на ТВ
- Шта треба да читам – развијамо љубав према читању
- Шта смо научили, шта морамо да променимо и како да се припремимо за трећи разред

ЈУН

- Шта нам се највишедопало на часовима одељенске заједнице?
- Желим да се представим припремамо приредбу за крај школске године

ПЛАН ЧАСОВА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ - ТРЕЋИ РАЗРЕД

СЕПТЕМБАР

- Поново у школи- повратак у школу
- Мој портфолио- презентовање портфолија
- Ово сам ја- престављање себе,колико се познајемо
- Како да откријем своје способности
- Кад порастем бићу...

ОКТОБАР

- Дечја недеља
- Како да учимо?
- Мој радни дан – организујемо радни дан и слободно време
- Рођенданско стабло – знаком представљамо свој датум рођења

НОВЕМБАР

- Десет топлих речи – бирамо најлепше речи да се обратимо
- Хајде да се договоримо
- Хајде да се дружимо
- Кад настане збрка

ДЕЦЕМБАР

- Толеранција према разликама
- Да ли смо испунили досадашњи циљ према портфолију –резултати
- Наша радна соба – како уредити радну собу
- Новогодишњи маскембал – организујемо маскембал
- Организујемо маскенбал на нивоу разреда

ЈАНУАР

- Божић
- Свети Сава-правимо пано поводом Светог Саве
- Правила у учионици – усвајање правила у учионици,поштовање правила

ФЕБРУАР

- Уредимо учионицу – како да уредимо и чувамо учионицу – уређивање паноа
- Покажи шта знаш

МАРТ

- Еколошке заповести – стичемо основна знања из екологије
- Рециклирај не фолирај
- Правимо честитку за маму или баку поводом 8. марта
- Мој први хербаријум
- Сакупљамо и правимо хербаријум биљака из нашег краја

АПРИЛ

- Здравље на уста улази
- Добродошлица ластавицама
- Весели одељенски састанак – 1. април дан шале

МАЈ

- Ускршњи штанд – припремамо штанд за Ускрс
- Да ли смо безбедни у сапбраћају – уочавамо правила у саобраћају
- Шта треба да читам – развијамао љубав према читању

ЈУН

- Правимо наш часопис – електронска форма
- Научили смо ... – представљамо свој портфолио
- Желим да представим – припремамо приредбу за крај школске године

ПЛАН ЧАСОВА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ - ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

СЕПТЕМБАР

- Поново у школи - конституисање одељенске заједнице
- Безбедност деце у саобраћају *
- Упознавање са кућним редом школе - Поштујемо правила у школи
- Сарадња и узајамно подржавање. Ми смо тим

ОКТОБАР

- Полиција у служби грађана*
- Дечја права и обавезе - одморнији кренимо озбиљније на рад
- Који ми се позив највише свиђа и зашто?Кад порастем бићу…
- Кад би био наставник

НОВЕМБАР

- Насиље као негативна појава*
- Колико смо мотивисани за учење- како учимо - стицање навика у учењу
- Како постићи бољи успех - мој рад је мој успех - како стићи до свог циља
- Сарадња - пут до лепше игре и успешнијег рада. Бонтон у учионици

ДЕЦЕМБАР

- Превенција и заштита деце од опојних дрога и алкохола
- Да ли смо испунили досадашњи циљ
- Правилно вредновање понашања
- Божић - како прослављамо Божић

ЈАНУАР

- Безбедно коришћење интернета и друштвених мрежа*
- Радујемо се распусту - зимске радости
- Свети Сава - правимо пано поводом Светог Саве

ФЕБРУАР

- Превенција и заштита деце од трговине људима*

МАРТ

- Заштита од пожара*
- Израдићу поклон - обрадоваћу маму.Правимо честитку за маму или баку поводом 8.марта
- Прослава Дана школе
- Правилна исхрана
- Болести прљавих руку

АПРИЛ

- Заштита од техничко-технолошких опасности и природних непогода
- Хигијена простора и околине
- Болести зависности - пушење или здравље

МАЈ

- Изражавање и комуникација осећања - моја осећања
- Сукоби и решавање сукоба. И ја умем да решим проблем
- Како би требало поделити послове у кући
- Мој омиљени јунак
- Сазревање личности у односу на физички раст (улога родитеља у стварању атмосфере одрастања и сазревања)

ЈУН

- Пубертет
- Ментална хигијена и односи са особама из непосредне околине
- Моје четворогодишње путовање - најважнији догађај у досадашњем школовању

❖ Програм Основи безбедности деце реализоваће предавачи који поседују знања и вештине из области које се изучавају и који су запослени у Министарству унутрашњих послова, кроз један час одељењског старешине, на месечном нивоу, а по одлуци Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ - ПЕТИ РАЗРЕД

СЕПТЕМБАР

- Упознавање са ученицима. Упознавање ученика са правилима понашања у школи, са предметима и предметним наст. и са најважнијим датумима из календара рада.
- Укључивање ученика у рад слободних активности, допунске и додатне наставе.
- Безбедност у саобраћају.
- Болести неправилне исхране.

ОКТОБАР

- Договор и активности на улепшавању изгледа учионице и школске околине.
- Како да ми буде лакше у петом разреду (специфичности у учењу појединих предмета). - Педагог
- Култура исхране, становања и одевања.
- Превенција алкохолизма.

НОВЕМБАР

- Упознавање ученика са литературом за њихов узраст, тема – Шта читамо и шта препоручујемо за читање – час у библиотеци.
- Улога и важност рада за појединца и разговор о необичним занимањима.
- Насиље у породици.
- Култура рада (радне навике, одговорност према раду, стваралаштво – смисао стварања).

ДЕЦЕМБАР

- Однос појединца и друштва према човековој животној средини.
- Улога школе у екосистему.
- Разговор о успеху оствареном на крају првог полугодишта и планирање успеха за крај школске године (евидентирање за сваког ученика).
- Конструктивно решавање сукоба.

ЈАНУАР

- Час посвећен дану Светог Саве.
- „Компјутерска”зависност.

ФЕБРУАР

- Разговор о раду допунске, додатне наставе и слободних активности.
- Равноправност међу половима.
- Психоемотивни развој.
- Правила лепог понашања – поклони, честитке, писма.

МАРТ

- Значај љубави и поверења између деце и родитеља – час посвећен Дану жена.
- Лична одговорност за бригу о телу.
- Хигијена спорта (значај физичке активности и утицај на нормалан раст и развој) превенција деформитета и трауматизма код деце школског узраста.
- Ментална хигијена (фактори који утичу на формирање личности).

АПРИЛ

- Зашто су се моји родитељи определили за позив којим се баве.
- Пружање здравствене помоћи појединцу и организацијама од стране одговарајућих служби.
- Пушење и здравље.
- Хигијена становања.

МАЈ

- Превенција наркоманије.
- Пубертет.
- Култура понашања на јавним местима.
- Средства масовне комуникације и њихов утицај на ученике.

ЈУН

- Припрема за екскурзију.
- Разговор о изведеној екскурзији.

ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ - ШЕСТИ РАЗРЕД

СЕПТЕМБАР

- План рада одељенске заједнице.
- Опредељење ученика за рад у секцијама.
- Безбедност деце у саобраћају. *
- Културно се понашам.

ОКТОБАР

- Значај дана детета 7. октобра.
- Прослава дана места 10. октобра.
- Полиција у служби грађана. *
- Шта се на Сајму књига може видети и купити.
- Поштујмо друге ако желимо да нас поштују.

НОВЕМБАР

- Која занимања знам и како се до њих долази.
- Насиље као негативна појава. *
- Дан толеранције 16. новембар.
- Заштита човекове околине.

ДЕЦЕМБАР

- Како ТВ утиче на ментално здравље породице.
- Превенција и заштита деце од опојних дрога и алкохола.*
- Дан људских права 10. децембар.
- Анализа успеха и дисциплине на крају првог полугодишта.

ЈАНУАР

- Беубедно коришћење интернета и друштвених мрежа.*
- Обележавање имена и дела Светог Саве.

ФЕБРУАР

- Сусрет са родитељем и његовим занимањем.
- Дан љубави 14. фебруар.
- Превенција и заштита деце од трговине људима.*
- Упознавање уч. са појмовима стручна књига, приручник, издање и година издања.

МАРТ

- Обележавање 8. марта.
- Одбрамбени систем организма.
- Заштита од пожара .*
- Правилно се храним.

АПРИЛ

- Помоћ слабијим ученицима, анализа успеха и дисциплине на крају 3. кл. периода.
- Екскурзија.
- Озелењавање и рециклажа.
- Заштита од техничко-технолошких опасности и природних непогода. *

МАЈ

- Шта бих волео да радим кад порастем.
- Здрави зуби леп осмех.
- Шта смо све постигли на такмичењима.
- Прва помоћ.

ЈУН

- Светски дан животне средине – уређење ђколског дворишта.
- Дружење. Крај школске године.

❖ Програм Основи безбедности деце реализоваће предавачи који поседују знања и вештине из области које се изучавају и који су запослени у Министарству унутрашњих послова, кроз један час одељењског старешине, на месечном нивоу, а по одлуци Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ - СЕДМИ РАЗРЕД

СЕПТЕМБАР

- Избор одељенског руководства, доношење плана рада одељенске заједнице.
- Школски календар, права и обавезе ученика.
- Безбедност у саобраћају.
- Основни проблеми у понашању ученика – међуљудски односи.

ОКТОБАР

- Чување личне и друштвене имовине.
- Обележавање годишњице ослобођења Велике Моштанице.
- Учешће ученика у допунској, додатној настави и секцијама.
- Здравље је највеће богатство.
- Успех ученика на крају првог класификационог периода, припрема за седницуи ОВ.

НОВЕМБАР

- Мере за побољшање успеха и дисциплине.
- Прва помоћ.
- Проналажење начина и превазилажење психолошких проблема.
- Представљање разлних подручја рада, ко може да помогне уч. приликом избора позива.

ДЕЦЕМБАР

- Знање и свест о могућности заразе вирусом ХИВ - а.
- Учењем до бољег успеха.
- Анализа успеха и дисциплине на крају првог полугодишта.
- Значај правилног избора позива.

ЈАНУАР

- Припреме за прославу Светог Саве.
- Методе успешног учења – активно учење и преслишавање – Педагог.

ФЕБРУАР

- Оспособити ученике за разумевање потреба и осећања других водећи рачуна о њима, прихватајући и поштујући различите традиције.
- Шта је професионална оријентација – Педагог.
- Понашање ученика на јавним местима.
- Припреме за такмичења.

МАРТ

- Књига је најбољи друг – упознавање уч. са појмовима садржај, предговор, поговор.
- Секте и опасности од њих.
- За шта сам заинтересован, установи своје таленте и способност.
- Кључне компетенције за занимање и информационе понуде.

АПРИЛ

- Очување животне средине.
- Опасности од дроге и негативни утицај на организам и људско понашање.
- Анализа успеха и дисциплине на крају трећег кл. периода, припрема за седницу ОВ.
- Озелењавање и рециклажа.

МАЈ

- Припреме за извођење екскурзије.
- Пушење и алкохолизам код младих, како схватити негативан утицај на организам и не узимати цигарете и алкохол.
- Светски дан животне средине – уређење школског дворишта.
- Оспособити ученике да правилно препознају своја осећања, познају физичке разлике међу половима, позитивно вреднују супротни пол.

ЈУН

- Анализа успеха, дисциплине и изостанака на крају школске године, припрема за седницу ОВ.

ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ-ОСМИ РАЗРЕД

СЕПТЕМБАР

- Помоћ ученицима у формирању одељенске заједнице.
- Упознавање ученика са правилима понашања у школи и упознавање са најважнијим датумима из календара рада.
- Разговор о екскурзији.
- Како решавамо проблеме дисциплине.
-

ОКТОБАР

- У свету интересовања и графикон интересовања - Педагог
- Продуктивно учење.
- У свету врлина и вредности. - Педагог
- Анкетирање ученика у вези са избором позива – Педагог.

НОВЕМБАР

- Болести зависности – превенција.
- Шта бих желео да будем – радионица – Педагог.
- Образовни профили у средњим школама и мрежа средњих школа.
- Оспособљавање ученика за коришћење извода и библиографије – час у библиотеци.

ДЕЦЕМБАР

- Информације за 1. децембар Дан борбе против сиде.
- Фактори у избору позива
- На крају основне и почетку средње школе.
- Разговор о успеху, изостајању и владању.

ЈАНУАР

- Учешће у обележавању Дана Светог Саве.
- Кораци у избору занимања – Педагог.

ФЕБРУАР

- Путеви образовања и каријере.
- Критеријуми за избор средње школе, услови и могућности уписа.
- Рачунарска зависност и утицај мобилне телефоније.
- Посетимо фабрику.

МАРТ

- Припреме за реалне сусрете.
- Прва помоћ.
- Школе у Србији.
- Спорт у улози психофизичког развоја.

АПРИЛ

- Шта ми се најлепше догодило у току осмогодишњег школовања.
- Разговор о резултатима рада на крају трећег класификационог периода.
- Превенција наркоманије.
- Рециклажа и озелењавање.

МАЈ

- Однос појединца и друштва према животној средини.
- Договор о организацији свечаности поводом завршетка основне школе.
- Моја одлука о школи и занимању. - Педагог
- Разговор о постигнутим резултатима.

4.ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

4.1. Допунска настава у првом циклусу

Циљ:

Прилагођавање (индивидуализација) наставних садржаја ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у свладавању програма како би им се омогућило усвајање програма и развитак њихових

Кораци:

уочавање ученика који имају тешкоћа у савладавању одређених

садржаја

- организација допунског рада према индивидуалним потребама,
- извођење допунске наставе,
- праћење и укључивање ученика у даљи рад редовне наставе.

Начин реализације (облици и методе рада):

- Диференцијација задатака према индивидуалним способностима ученика у виду радних/наставних листића, или делова одређених целина из наставних садржаја.
- Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи

Допунска настава за први разред

Допунска настава: Српски језик
Разред: први
Годишњи фонд часова: 18

Број часова по теми	НАСТАВНА ТЕМА (садржаји у оквиру теме)	Временска динамика (месец)	ИСХОДИ По завршеној теми/ области ученик ће бити у стању да:	Начин остваривања програма	
				Активности ученика	Активности наставника
10	**ОСНОВЕ ЧИТАЊА И ПИСАЊА** Моторичке вежбе: Вежбање покрета руке, шаке и прстију писање различитих црта и линија као основних елемената слова. Упознавање са писаним и штампаним словима. Правилан изговор свих гласова. ивање графички правилног и естетски ваљаног писања. усвајања основне писмености наставља се увежбавање и усавршавање читања и писања уз обраду текстова и осталих предметних подручја: граматика, правопис, лектира, језичка култура.	септембар октобар новембар децембар јануар фебруар март	- стиче основно описмењавање на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског језика - препознаје гласове српског језика. - правилно обликује слова и повезује их у речи. - увежбава читање и писање	ради на задацима сарађује поставља и одговара на питања следи инструкције црта именује репродукује чита пише	Демонстрира подстиче ученике израђује и поставља задатке проверава рад ученика објашњава посматра прати ангажовање ученика усмено проверава бележи разговара
3	**ЈЕЗИК** Реченица, реч, глас и слово – препознавање. Изговарање и правилно писање гласова. Употреба великог слова, тачке, упитника и узвичника.	јануар фебруар март април мај јун	- препознаје речи, реченице, гласове, слова. - правилно употребљава велико слово, тачку, упитник и узвичник.		
5	**КЊИЖЕВНОСТ** Стихови обрађених народних песама и стихови песника за децу. Народна прича: „Коза и седам јарића“ и остале приче из буквара и читанке.	јануар фебруар март април мај јун	- доживљава и разуме књижевне текстове. - разликује основне врсте књижевног изражавања, стих и прозу.		

Допунска настава: Математика
Разред: први
Годишњи фонд часова: 18

Број часова по теми	НАСТАВНА ТЕМА (садржаји у оквиру теме)	Временска динамика (месец)	ИСХОДИ По завршеној теми/ области ученик ће бити у стању да:	Начин остваривања програма	
				Активности ученика	Активности наставника
	ГЕОМЕТРИЈА ПРЕДМЕТИ У ПРОСТОРУ И О НОСИ МЕЂУ ЊИМА Релације међу предметима: већи, мањи, лево, десно, испред-иза, горе-доле Предмети облика круга, правоугаоника и квадрата ЛИНИЈА И ОБЛАСТ Линија, врста линије. Тачка. Дуж. КЛАСИФИКАЦИЈА ПРЕДМЕТА ПРЕМА СВОЈСТВИМА Предмети истих и различитих облика и боја. Поређење по висини, дужини и ширини.	септембар октобар	- оријентише се у простору користећи одреднице: горе-доле, испод-иза, лево-десно - разликује и именује различите линије и области: крива и права линија, затворена и отворена линија, унутрашњост и спољашност, дуж. - рупише и упоређује предмете према својствима	ради на задацима, сарађује, поставља и одговара на питања , следи инструкције црта именује репродукује чита пише боји класификује	демонстрира подстиче ученике израђује и поставља задатке проверава рад ученика објашњава посматра прати ангажовање ученика усмено проверава бележи разговара
	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДО 100 Скупови Цифре – писање и читање бројева Приказивање бројева помоћу тачака на бројевној правој. Знаци +, - = Сабирање и одузимање природних бројева до 100.	октобар новембар децембар јануар фебруар март април мај јун	- усваја основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима. - учи да броји, чита, записује и упоређује бројеве до 100 и исправно употребљава знаке једнакости и нејдеднакости. - савладава сабирање и одузимање		
	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ Јединице за дужину. Новац	мај јун	- пореди и процењује мерама дужине. - зна вредности новчаница и поступак плаћања.		

Допунска настава за други разред

Допунска настава: Српски језик
Разред: други
Годишњи фонд часова: 18

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА (садржаји у оквиру теме)	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма
	за обраду	за остале типове часа			
1.		4		IX,XI,I,III,IV,VI	- монолошка - дијалошка - демонстративна
2.		4	КЊИЖЕВНОСТ	X,II,III,V	
3.		10	А КУЛТУРА	XII,II,IV,V,VI	

Допунска настава: Математика
Разред: други
Годишњи фонд часова: 18

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА (садржаји у оквиру теме)	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма
	за обраду	за остале типове часа			
1.		10	БЛОК БРОЈЕВА ДО 100	IX,X,XI,XII,I,II,III,IV,VI	- монолошка - дијалошка - демонстративна
2.		6	ГЕОМЕТРИЈСКА ТЕЛА И ФИГУРЕ	III,IV,V	
3.		2	ГЕОМЕТРИЈСКА ТЕЛА И ФИГУРЕ	VI	

Допунска настава за трећи разред

Допунска настава: Српски језик
Разред: трећи
Годишњи фонд часова: 18

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА (садржаји у оквиру теме)	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма
	за обраду	остале типове часа			
1.		**7**	ГРАМАТИКА - Именице - Глаголи - Придеви - Врсте реченица - Управни говор	септембар октобар јун	Слуша Пита Закључује Даје примере
2.		**5**	ПРАВОПИС - Преписивање текста са ћирилице на латиницу - Увежбавање читког и уредног рукописа, уз примену правописних правила - Преписивање текста са датим задатком	децембар новембар фебруар	Пише Преписује
3.		**3**	ОРТОЕПИЈА - Увежбавање правилног изговора речи, исказа, реченица, пословица, краћих текстова - Интонационо подешавање гласа у изговору појединих реченица. - Увежбавање подешавања реда речи према комуникативним потребама у контексту	јануар - јун	Увежбава Слуша Изговара
4.		**3**	КЊИЖЕВНИ ПОЈМОВИ - Лирика - Епика - Драма	јануар фебруар април	Прича Препричава Закључује

Допунска настава: Математика
Разред: трећи
Годишњи фонд часова: 18

Редни број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА (садржаји у оквиру теме)	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма
	за обраду	остале типове часа			

1.		**10**	БЛОК БРОЈЕВА ДО 1000 - Писање бројева римским цифрама. - Сабирање и одузимање бројева у блоку до 1000. - Дељење са остатком. - Множење и дељење троцифреног броја једноцифреним. - Изрази.	септембар октобар новембар децембар	Вежба Размишља Закључује Запажа Анализира
2.		**4**	ГРИЈСКИ ОБЛИЦИ И ЊИХОВИ МЕЂУСОБНИ ОДНОСИ - Паралелне и нормалне праве и њихово цртање помоћу обичног и троугаоног лењира. - Правоугаоник и квадрат. - Троугао. - Обим правоугаоника, квадрата и троугла	март фебруар октобар јануар	Уочава Црта Рачуна Размишља
3.		**4**	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ - Јединице за мерење	мај јун	Вежба Развија логичко мишљење

Допунска настава за четврти разред

Допунска настава: Српски језик
Разред: четврти
Годишњи фонд часова: 18

Редни број	Наставне теме/области	Врем. динамика	Број часова по теми	Начин остваривања програма
1.	**Граматика** Именице Придеви Врсте реченица-значење и облик Управни говор	Октобар Децембар Март Мај	6	Усвајање Препознавање Обнављање
2.	**Правопис** Увежбавање читког и уредног рукописа, уз примену правописних правила Диктат	Новембар Фебруар Април	5	Препознавање Сазнавање битних својстава
3.	**Ортоепија** Увежбавање правилног изговора речи, исказа, реченица, пословица, краћих текстова Интонационо подешавање гласа у изговору појединих реченица (обавештајне, упитне, узвичне и заповедне) или неких њихових делова (реченични акценат)	Септембар Децембар мај	3	Разликовање Закључавање Обнављање
4.	**Књижевни појмови** Лирика Епика Драма	Октобар Јануар Март	3	Усвајање Разликовање Закључивање

Допунска настава: Математика
Разред: четврти
Годишњи фонд часова: 18

Редни број	Наставне теме/области	Врем. динамика	Број часова по теми	Начин остваривања програма
1.	**Скуп природних бројева** - Декадно записивање и читање бројева већих од 1000. - Сабирање и одузимање бројева у скупу природних бројева. - Множење и дељење вишецифреног броја једноцифреним. - Својства рачунских операција и њихова примена на трансформисање израза и за рачунске олакшице.	Септембар Октобар Новембар Децембар Фебруар Март	8	Издвајање Записивање помоћу слова Писмено рачунање
2.	**Површина** - Квдрат и правоугаоник, коцка и квадар - Текстуални задаци –површина квадрата и правоугаоника - Површина квадра - Површина коцке - Текстуални задаци –површина квадра и коцке	Март Април	8	Користи геометријске фигуре Записивање Обнављање Закључивање
3.	**Мерење и мере** - Мере за површину - Површина правоугаоника и квадрата. Површина коцке и квадра.	Фебруар Март	2	Поступност Припадност

4.2. Додатна настава у првом циклусу

Циљ:

Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради бржег и темељнијег увођења даровитих ученика у свет науке

Кораци:

Уочавање даровитих ученика који брже напредују,

- организација додатног рада према склоностима, способностима и интересима (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика),
- извођење додатне наставе,
- праћење и подстицање даровитих ученика на даљи рад.

Начин реализације (облици и методе рада):

- Диференцијација задатака (садржаја) према индивидуалним способностима, склоностима и интересовањима ученика.
- Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи

Додатна настава за четврти разред

Додатна настава: Математика
Разред: четврти
Годишњи фонд часова: 18

Редни број	Наставне теме/области	Врем. динамика	Број часова по теми	Начин остваривања програма
1.	Скуп природних бројева	Септембар Октобар Децембар		Формулисање својстава
2.	Површина	Март Април		Графичко представљање
3.	Мерење и мере	Мај Јуни		Припремна вежбања

4.3. Допунска настава у другом циклусу

Циљ:

Прилагођавање (индивидуализација) наставних садржаја ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у свладавању програма како би им се омогућило усвајање програма и развитак њихових

Кораци:

уочавање ученика који имају тешкоћа у савладавању одређених

садржаја

- организација допунског рада према индивидуалним потребама,
- извођење допунске наставе,
- праћење и укључивање ученика у даљи рад редовне наставе.

Начин реализације (облици и методе рада):

- Диференцијација задатака према индивидуалним способностима ученика у виду радних/наставних листића, или делова одређених целина из наставних садржаја.
- Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи

Допунска настава за пети разред

Допунска настава: Српски језик
Разред: пети
Годишњи фонд часова: 12

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		3	1. Променљиве и непроменљиве речи 2. Именице-промена по падежима 3. Падежи	септембар – октобар	запажа, активно слуша, примењује, ради на тексту	води циљани разговор, објашњава, мотивише, даје повратне информације
2.		3	4. Именичке заменице 5. Категорије придева и бројева 6. Непроменљиве речи 7. Именске речи – промена по падежима	новембар – децембар - јануар	слуша, ради на тексту, следи инструкције, упоређује	подстиче ученике, објашњава

3.		3	8. Субјекат и предикат 9. Објекат и прилошке одредбе 10. Атрибут и апозиција	фебруар – март	примењује, повезује, ослања се на претходно искуство	води циљани разговор, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
4.		3	11. Глаголски вид и глаголски род 12. Инфинитив, презент и радни глаголски придев 13. Перфекат и футур I	април − мај	посматра, запажа, уочава, пише именује,	демонстрира, подстиче ученике, помаже и поставља питања

Допунска настава: Енглески језик

Разред: пети
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	r exercises	септембар	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	r exercises	октобар		
3.		1	ent Simple Tense	новембар		
4.		1	and ranslation	децембар		
5.		1	ent Simple Tense (questions)	јануар		
6.		1	r exercises	фебруар		
7.		1	ent Simple Tense (negative)	март		
8.		1	and ranslation	април		
9.		1	ent Continuous Tense	мај		

Допунска настава: Математика
Разред: пети
Годишњи фонд часова: 12

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	**Скупови** Појам скупа, елементи. Пресек и унија скупова	септембар	запажа, решава проблем, активно слуша, примењује, ради на задацима	води циљани разговор, објашњава, мотивише, даје повратне информације
2.		2	**Геометријски објекти** Основни геометријски појмови	септембар, октобар	слуша, ради на задацима, следи инструкције, упоређује, црта,	подстиче ученике, израђује и поставља задатке
3.		2	**Дељивост бројева** Дељивост бројева декадном јед. и бројевима 2, 3, 4, 5, 9 и 25 Прости и сложени бројеви	октобар, новембар	упоређује, примењује, повезује, решава проблем, ослања се на претходно искуство	води циљани разговор, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
4.		2	**Угао** Појам угла, елементи и обележавање Врсте углова Комплементни и суплементни углови	новембар, децембар	посматра, запажа, уочава, црта, упоређује, именује,	демонстрира, подстиче ученике, израђује и поставља задатке,
5.		4	**Разломци** Упоређивање разломака Превођење разломка у дец. облик Сабирање и одузимање разломака Множење разломака Једначине у вези са множењем	фебруар, март, април, мај	поставља питања, следи инструкције, упоређује, именује, чита, пише, анализира, испробава, коментарише свој рад и рад другова	израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, објашњава, мотивише, слуша ученике, даје повратне информације,
6.		1	**Осна симетрија** Симетрала дужи и симетрала угла	јун	ради на задацима, следи инструкције, упоређује, црта, анализира	проверава рад ученика, обавештава, објашњава

Допунска настава: Биологија
Разред: пети
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Микроскоп-основни делови и примена	септембар		објашњава, подстиче ученике, израђује и

2.		1	Основни делови ћелије-разлике између биљне и животињске ћелије	октобар	активно слуша, примењује, упоређује, црта, посматра, запажа, уочава, именује, ради на задацима	поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
3.		1	Усложњавање живих бића.Настанак вишећелијских од једноћелијских организама	новембар		
4.		1	Царства. Разлика између царства ви	децембар		
5.		1	Основне карактеристике царства биљака.Карл Лине	јануар		
6.		1	Фотосинтеза, дисање и транспирација-значај за биљке	фебруар		
7.		1	Цвет- грађа и улога	март		
8.		1	Основне сличности и разлике између алги, маховина и папратница	април		
9.		1	Голосеменице и скривеносеменице-основне карактеристике и разлике	мај		

Допунска настава: Руски језик
Разред: пети
Годишњи фонд часова: 10

Годишњи план допунске наставе

Месец	Наставна јединица	Број часова
IX	„Семь шагов”	1
X	„В путь, друзья!”	1
XI	„Мой папа хороший”	1
XII	„Теремок”	1
I	„Лучшее время года”	1
II	„Лучшее время года”	1
III	„Трус не играет в хоккей”	1
IV	„Трус не играет в хоккей”	1
V	„Коля и Маша”	1
VI	„Коля и Маша”	1
		Укупно:10

Ваннаставне активности

Заснивају се на добровољности ученика.

ПРОГРАМ:
– прикупљање информација везаних за земљу и народ чији се језик учи како из електронских медија, тако и писаних текстова из новина и часописа,
– осврти на актуелне телевизијске серије на руском језику,
– текстови о познатим руским спортистима, глумцима, научницима и др.,
– рад на паноима који ће бити доступни свим ученицима.
Свега часова: 10

Допунска настава: Географија
Разред: пети
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Сунчев систем, Сунце и планете- вежба	IX	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Небеска тела, сличности и разлике	X		
3.		1	Земљина кретања- ротација и револуција	XI		
4.		1	Стене и фосили	XII		
5.		1	Рељеф- основни облици	I		
6.		1	Планине и низије- вежба на карти	II		
7.		1	Време и клима,	III		
8.		1	Атмосфера, време и клима	IV		
9.		1	Вода као најдрагоценија течност	V		

Допунска настава: Историја
Разред: пети
Годишњи фонд часова: 6

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Основи проучавања прошлости	X	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Праисторија	XI		
3.		1	Стари исток	XII		
4.		1	Античка Грчка	II		
5.		1	Антички Рим	III		
5.		1	Антички Рим	V		

Допунска настава за шести разред

Допунска настава: Српски језик
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 12

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		3	изведене и сложене речи; суфикси, префикси, корен речи самогласници и сугласници; поделе сугласника по месту изговора и звучности; е промене и алтернације	септембар – октобар	посматра, запажа, уочава, пише именује,	води циљани разговор, објашњава, мотивише, даје повратне информације
2.		3	е промене и алтернације е – именичке и придевске а речи у реченици	новембар – децембар	слуша, ради на тексту, следи инструкције, упоређује	подстиче ученике, објашњава
3.		3	а (основни појмови) не и зависне предикатске реченице ање реченичних чланова речју, синтагмом и зависном реченицом с – основна правила	фебруар – март	примењује, повезује, ослања се на претходно искуство	води циљани разговор, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
4.		3	Глаголи ке основе – инфинитивна и презентска глаголски облици – грађење и глаголски облици – грађење лис – писање глаголских облика које ученици често погрешно пишу	април – мај	запажа, активно слуша, примењује, ради на тексту	демонстрира, подстиче ученике, помаже и поставља питања

Допунска настава: Енглески језик
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 12

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	ent Simple Tense	септембар	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати
2.		1	Simple Tense	октобар		
3.		1	verbs	октобар		
4.		1	and ranslation	новембар		

5.		1	Continuous Tense	децембар		ефекте свог и рада ученика
6.		1	r exercises	јануар		
7.		1	and ranslation	фебруар		
8.		1	ent Perfect Tense	фебруар		
9.		1	ent Perfect Tense	март		
10.		1	ent Perfect Tense	април		
11.		1	ent Perfect Tense	мај		
12.		1	ent Perfect Tense	јун		

Допунска настава: Математика
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 12

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	остали типови			активности ученика	активности наставника
1.		2	**Цели Бројеви** Апсолутна вредност броја и сабирање и одузимање целих бројева Множење и дељење целих бројева, једначине и неједначине у вези са множењем и дељењем целих бројева	септембар, октобар	ради на задацима, поставља и одговара на питања, следи инструкције, упоређује, именује, чита, пише, анализира	прати ефекте свог и рада ученика, демонстрира, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава
2.		2	**Троугао** Појам троугла. Врсте троугла, збир ун. и спољашњх углова троугла. Подударност троуглова	новембар, децембар	активно слуша, следи инструкције, упоређује, црта, повезује, решава проблем	израђује и поставља задатке, слуша ученике, даје повратне информације, презентује,
3.		3	**Рационални бројеви** Скуп рационалних бројева. бројевна права. супротни број. Поређење рационалних бројева. Сабирањеи одузимање рац. бројева Множење и дељење рац. бројева	јануар, фебруар, март,	сарађује, поставља и одговара на питања, следи инструкције, упоређује, именује, чита, пише, анализира, коментарише свој рад и рад другова	проверава рад ученика, обавештава, објашњава, слуша ученике, даје повратне информације
4.		2	**Четвороугао** Појам четвороугла, углови четвороугла Својства паралелограма и симетрије	април, мај	ради на задацима, следи инструкције, упоређује, црта, именује, запажа, упоређује, повезује,	израђује и поставља задатке, мотивише, слуша ученике, даје повратне информације
5.		3	**Површина троугла и четвороугла** Једнаке површи Површина паралелограма и троугла Површина трапеза и четвороугла са нормалним дијагоналама	мај, јун	упоређује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима	води рачуна о индивидуализацији и приступу ученику, прати рад и залагање ученика на часу

Допунска настава: Биологија

Разред: шести
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Праживотиње- разноврсност и грађа тела	септембар	активно слуша, примењује, упоређује, црта, посматра, запажа, уочава, именује, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Настанак вишећелијских животиња	октобар		
3.		1	Пљоснати, ваљкасти и чланковити црви- грађа и разлике	новембар		
4.		2	Мекушаци и зглавкари	децембар, јануар		
5.		1	Инсекати	фебруар		
6.		2	Настанак кичмењака и разноврсност	март, април		
7.		1	Прилагођавања на копнени начин живота	мај		

Допунска настава: Руски језик
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 10

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Zdravstvuj [kola!Zdravstvuj osenx!;Moskovska] [kola;^asti re~i	IX	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	^emu u~atx v [kole;Imena su\estvitelxnwe	X		
3.		1	Pozdravl]em i `elaem; Imena prilagatelxnwe	XI		
4.		1	Pri[la pora zimw;Nasto]\ee vrem]	XII		
5.		1	Zavz]twe teatralw;Li~nwe mestoimeni]	I		
6.		1	Sneguro~ka; V teatre	II		
7.		1	Konec zimw!Prihodite na blinw!;	III		
8.		1	Maslenica v Moskovskoj [kole;U Doroninwh na Pashu	IV		
9.		1	Pobwvaj v Sankt Peterburge;Letnij sad Petra Pervogo;Glagolw dvi\eni]	V		
10.		1	Daj lapu drug	VI		

Допунска настава: Географија
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Хидросфера – вежба	IX	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Становништво и насеља	X		
3.		1	Карта Европе, границе, воде – вежба	XI		
4.		1	Јужна Европа, основне географске одлике	XII		
5.		1	Средња Европа, основне географске одлике	I		
6.		1	ЗападнаЕвропа, основне географске одлике	II		
7.		1	Северна Европа, основне географске одлике	III		
8.		1	Источна Европа, основне географске одлике	IV		
9.		1	Карта Европе – вежба	V		

Допунска настава: Историја
Разред: пети
Годишњи фонд часова: 6

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Византија до 7. века	X	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Српске земље од 7. до 12. века	XI		
3.		1	Србија у 12. и почетком 13. века	XII		
4.		1	Српско царство и Византија	II		
5.		1	Продор Турака на Балканско полуострво	III		
6.		1	Моравска Србија у борби против Турака	V		

Допунска настава за седми разред

Допунска настава: Српски језик
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 12

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	остали типови			активности ученика	активности наставника
1.		3	Врсте речи Служба речи Историја језика-старословенски језик,Ћирило и Методије Правопис	септембар -октобар	посматра, запажа, уочава, пише именује,	води циљани разговор, објашњава, мотивише, даје повратне информације
2.		3	Глаголски облик-актив и пасив Главни реченични чланови Падежи-значење и функција Правопис	новембар - децембар	слуша, ради на тексту, следи инструкције, упоређује	подстиче ученике, објашњава
3.		3	Синтагме Врсте напоредних односа међу реченичним члановима Врсте напоредних односа међу независним реченицама Апозитив	фебруар - март	примењује, повезује, ослања се на претходно искуство	води циљани разговор, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
4.		3	Врсте напоредних односа и служба речи Правопис-увежбавање правописних норми	април - мај	запажа, активно слуша, примењује, ради на тексту	демонстрира, подстиче ученике, помаже и поставља питања

Допунска настава: Енглески језик
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	остали типови			активности ученика	активности наставника
1.		1	r exercises (Past Simple Tense)	септембар	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати
2.		1	r exercises (Past Simple Tense)	октобар		
3.		1	and translation	новембар		
4.		1	and translation	децембар		

5.		1	verbs	јануар		ефекте свог и рада
6.		1	r exercises	фебруар		ученика
7.		1	ent Perfect Tense	март		
8.		1	verbs	април		
9.		1	s	јун		

Допунска настава: Математика
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 12

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	остали типови			активности ученика	активности наставника
1.		2	**Реални бројеви** Скуп реалних бројева и бројевна права, Основне операције у реалних бројева	септембар	поставља и одговара на питања, ради на задацима, примењује знања, упоређује, именује	објашњава, слуша ученике, даје повратне информације, подучава
2.		2	**Питагорина теорема** П. теорема, Примена П. теотеме у једноставнијим задацима	септембар, октобар	следи инструкције, примењује, ради на задацима	демонстрира, обавештава, објашњава, израђује и поставља задатке
3.		1	**Степеновање** Појам степена и операције са степенима	новембар	запажа, упоређује, повезује, решава проблем, следи инструкције	обезбеђује наставна средства, прати ефекте свог и рада ученика, ,
4.		1	**Многоугао** Појам и врсте многоуглова, број дијагонаа многоугла, збир углова могоугла	децембар	посматра, запажа, уочава, илустује прати, црта, осмишља упоређује, именује,	израђује и поставља задатке, слуша ученике, даје повратне информације
5.		3	**Полиноми** Појам полинома (моном, бином, трином) Операције са полиномима	децемар, фебруар, март	ради на задацима, сарађује, поставља питања следи инструкције, испробава	обавештава, објашњава, мотивише, слуша ученике, даје повратне информације
6.		1	**Зависне величине и њихово граф. пред.** График зависности међу величинама Пропорција и њене особине	март	упоређује, запажа, повезује, решава проблем, прати, црта, осмишља	објашњава, израђује и поставља задатке
		1	**Круг** Елементи круга, обим и површина	април	ради на задацима, поставља и одговара на питања	демонстрира, поставља задатке, проверава рад уч.
		1	**Сличност** Појам сличности, сличност троуглова	мај	запажа, упоређује, повезује знања са другим областима	решавају проблеме, практично примењују

Допунска настава: Биологија

Разред: седми
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Увод- еволуција човека	септембар	активно слуша, примењује, упоређује, црта, посматра, запажа, уочава, именује, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Нивои организације биолошких система.Ћелија	октобар		
3.		1	Кожни систем-грађа и обољења	новембар		
4.		1	Скелетни и мишићни систем-грађа и повезаност	децембар		
5.		1	Нервни систем-грађа. Централни нервни систем	јануар		
6.		1	Шта су рефлекси?	фебруар		
7.		1	Жлезде са унутрашњим и спољашњим лучењем	март		
8.		1	Чула- разноврсност и улога	април		
9.		1	Систем органа за варење, дисање и циркулацију-грађа и улога	мај		

Допунска настава: Руски језик
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 10

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Времена года – разговорная тема	IX	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Имена существительные Спорт – разговорная тема	X		
3.		1	Числительные Мода – разговорная тема	XI		
4.		1	Имена прилагательные Праздники – разговорная тема	XII		
5.		1	Настоящее время	I		
6.		1	Стихи русских писателей	II		
7.		1	Будущее время	III		

			Приготовление пищи – разговорная тема			
8.		1	Так говорят русские... Театр и кино – разговорная тема	IV		
9.		1	Местоимения Природа – разговорная тема	V		
10.		1	Давайте споём!	VI		

Допунска настава: Географија
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Азија, рељеф и воде	IX	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	ЈЗ Азија – вежба	X		
3.		1	Јужна,Средња,Источна Азија – вежба	XI		
4.		1	Африка, природне и друштвене одлике	XII		
5.		1	Северна Америка, природне и друштвене одлике	I		
6.		1	Јужна Америка, природне и друштвене одлике	II		
7.		1	Аустралија и Океанија, природне и друштвене одлике	III		
8.		1	Поларне области, основне одлике	IV		
9.		1	Свет као целина	V		

Допунска настава: Историја
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 6

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Хуманизам и ренесанса	X	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Пећка патријаршија	XI		
3.		1	Француска револуција	XII		
4.		1	Уједињење Италије и Немачке	II		
5.		1	Први српски устанак	III		
6.		1	Други српски устанак	V		

Допунска настава: Хемија
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наст. теме	Број часова		Наставна тема (наставне јединице)	Временска динамика	Начин остваривања програма	
	За обраду	За остале типове часа			активности ученика	активности наставника
1.		1	Хемија и њен значај	септембар	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује, осмишља	подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује
2.		7	Основни хемијски појмови Материја и супстанца Основна физичка и хемијска својства супстанци Физичке и хемијске промене супстанци Чисте супстанце елементи и једињења Смеше Раздвајање састојака смеше	септембар, октобар	посматра, запажа, уочава, описује, илустује прати, записује, осмишља	подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, координира, припрема
3.		16	А) Структура супстанци Атом, хемијски симболи Грађа атома, језгро атома Атомски и масени број Изотопи Релативна атомска маса Електронски омотач Периодни систем елемената Б) Основне честице које изграђују супстанцу: атоми, молекули, јони Молекул, хемијске формуле Ковалентна веза, грађа молекула елемената и једињења Јонска веза Валенца елемената у ковалентним једињењима Валенца елемената у јонским једињењима Релативна молекулска маса Атомске, молекулске и јонске кристалне решетке	новембар, децембар, јануар и фебруар	посматра, запажа, уочава, описује, илустује прати, записује, осмишља	подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, координира, припрема
4.		5	Хомогене смеше-раствори Раствори Растворљивост Процентни садржај раствора Вода. Значај воде за живи свет	март, април	посматра, запажа, уочава, описује, илустује прати, записује, осмишља	подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, координира, припрема
5		7	Хемијске реакције и израчунавања Хемијске реакције. Анализа и синтеза Састављање једначина хемијских реакција Закон одржања масе Закон сталних односа маса Количина супстанце. Мол. Моларна маса Израчунавања у хемији	април. мај, јун	посматра, запажа, уочава, описује, илустује прати, записује, осмишља	подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, координира, припрема

Допунска настава: Физика
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наст. теме	Број часова		Наставна тема (наставне јединице)	Временска динамика	Начин остваривања програма	
	За обраду	За остале типове часа			активности ученика	активности наставника
1.			Решавање проблема везанихза слагање и разлагање сила и равнотежу тела	септембар	посматра, запажа, уочава, описује, илустује прати, записује, осмишља	подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, координира, припрема
2.			Видеозапис или симулацијана рачунару различитих облика слагања сила	септембар		
3.			Тела на стрмој равни	октобар		
4.			Решавње проблема кретања тела с константним убрзањем	октобар		
5			Графичко решавање проблемакод равномерног променљивог кретања	новембар		
6.			Примери за примену Њутуновог закона динамике	новембар		
7.			Симулација на рачунару различитих облика механичког	децембар		
8.			Кеплерови закони. Кретање планета. Сунчев систем.	децембар		
9.			Занимљивости из астрономије	децембар		
10.			Сила трења и коефицијент трења	јануар		
11.			Видеозапис или симулација на рачунару различитих облика механичког рада у свакодневом животу	јануар		
12.			Принцип рада простих машина	фебруар		
13.			Видозапис или симулација на рачунару кинетичке и потенцијалне енергије	фебруар		
14.			Решавање проблема везаних за рад, енергију тела и законе кретања.	фебруар		
15.			Одређивање специфичног топлотног капацитета тела. Механизми преношења топлоте с једног тела на друго-примери.. Топлотна равнотежа.	март		
16.			Решавање проблема у којима се користе притисак и потисак	март		
17.			Видеозапис или симулација на рачунару тела и супстанција на различитим температурама, термичког ширења тела, промена агррагатних стања и др.	април		
18.			Вода на разл. температурама и њено понашање у односу на остале течности.	април		
19.			Посета некој лабораторији-кабинету за физику на факултету, кабинету у гимназији и др.	мај		
20.			Поред понуђених садржаја могу се реализовати и теме за које ученици покажу посебно интересовање.	јун		

Допунска настава за осми разред

Допунска настава: Српски језик
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 12

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		3	Вукова реформа језика и правописа Врсте независних реченица према комуникативној функцији Врсте речи	септембар -октобар	посматра, запажа, уочава, пише именује,	води циљани разговор, објашњава, мотивише, даје повратне информације
2.		3	Грађење речи, синтагме Изричне реченице, односне реченице, месне реченице Временске реченице, поредбене реченице, последичне реченице	децембар-јануар	слуша, ради на тексту, следи инструкције, упоређује	подстиче ученике, објашњава
3.		3	Узрочне реченице, намерне реченице, условне реченице, допусне реченице Зависне реченице – рад на тексту Главне особине писаних стилова	фебруар - март	примењује, повезује, ослања се на претходно искуство	води циљани разговор, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
4.		3	Глаголски облици – лични и нелични, вид и род Функција и значење глаголских облика Структура књижевног текста, облици казивања Одлике епске поезије – рад на тексту Одлике лирске поезије – рад на тексту	април - мај	запажа, активно слуша, примењује, ради на тексту	демонстрира, подстиче ученике, помаже и поставља питања

Допунска настава: Енглески језик
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	The Past Simple Tense	септембар	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати
2.		1	The Present Perfect Tense	октобар		
3.		1	Reading and translation	новембар		
4.		1	The Present Perfect Tense(just/for)	децембар		
5.		1	Grammar exercises	јануар		

6.		1	Reading and translation	фебруар		ефекте свог и рада ученика
7.		1	If clauses/the first conditional	март		
8.		1	If clauses/the second conditional	април		
9.		1	Reading and translation	јун		

Допунска настава: Математика
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 12

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	За остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	**Сличност троуглова** Сличност троуглова и Талесова теорема	септембар	запажа, упоређује, решава проблем, повезује знања са другим областима	илуструје, демонстрира, подстиче ученике, израђује и поставља задатке
2.		1	**Тачка, права и раван** Тачка, права и раван, однос тачке, праве и равни	октобар	ради на задацима, следи инструкције, упоређује, црта, именује, репродукује	подстиче ученике, израђује и поставља задатке, слуша ученике, даје повратне информације
3.		2	**Линеарне једначине и неједначине са једном непознатом** Решавање линеарних једначина с једном непознатом Решавање линеарних неједначина с једном непознатом	новембар, децембар	ради на задацима, сарађује, поставља и одговара на питања	објашњава, слуша ученике, даје повратне информације, посматра, презентује
4.		1	**Призма** Призма, појам, врсте, елементи Површина и запремина призме	децембар	ради на задацима, поставља питања процењује, следи инструкције, упоређује, црта, именује	илуструје, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише
5.		1	**Пирамида** Пирамида, Појам, врсте, елементи Површина и запремина пирамиде	јануар	ради на задацима, поставља питања процењује, следи инструкције, упоређује, црта, именује	илуструје, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише
6.		1	**Линеарна функција** Функција облика $y = k \cdot x$ њен рафик и особине	фебруар	следи инструкције, упоређује, црта, именује, класификује, репродукује, анализира, испробава	демонстрира, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, обавештава, објашњава
7.		1	**Графичко представљање статистичких података** Графичко приказивање статистичких података Цртање дијаграма	фебруар	посматра, запажа, уочава, прати, црта, осмишља упоређује, именује	демонстрира, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, објашњава
8.		1	**Системи линеарних једначина са две непознате** Решавање система линеарних једначина	март	ради на задацима, иницира рад, сарађује,	израђује и поставља задатке, објашњава, слуша ученике, даје повратне информације, презентује

9.		1	**Ваљак** Површина ваљка Запремина ваљка	април	ради на задацима, поставља питања процењује, следи инструкције, упоређује, црта, именује	илуструје, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише,
10.		1	**Купа** Површина купе Запремина купе Површине и запремине сложенијих тела	мај	ради на задацима, поставља питања процењује, следи инструкције, упоређује, црта, именује	илуструје, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише,
11.		1	**Лопта** Површина лопте Запремина лопте	мај	ради на задацима, поставља питања процењује, следи инструкције, упоређује, црта, именује	илуструје, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише,

Допунска настава: Биологија
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Увод- еволуција човека	септембар	активно слуша, примењује, упоређује, црта, посматра, запажа, уочава, именује, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Нивои организације живог света и еколошки систем- појмови	октобар		
3.		1	Еколошки фактори- подела и примери	новембар		
4.		1	Популација и биоценоза- разјашњавање појмова	децембар		
5.		1	Процеси кружења материје и претварања и протицање енергије- примери	јануар		
6.		1	Водени и копнени екосистеми	фебруар		
7.		1	Заштита водених и копнених екосистема	март		
8.		1	Агроекосистеми и урбани екосистеми- основни појмови	април		
9.		1	Црвене књиге и степен угрожености биљних и животињских врста	мај		

Допунска настава: Руски језик
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 9

Ред.	Број часова	НАСТАВНА ТЕМА		Начин остваривања програма

број наст. теме	за обраду	остале типове		Временска динамика (месец)	активности ученика	активности наставника
1.		1	Выражение вида Школа – разговорная тема	IX	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Настоящее время Прошедшее время	X		
3.		1	Наречия Моя семья – разговорная тема	XI		
4.		1	Степени сравнения Белград – разговорная тема	XII		
5.		1	Будущее время Повелительное наклонение	I		
6.		1	Стихи русских писателей	II		
7.		1	Местоимения Москва – разговорная тема	III		
8.		1	Так говорят русские... Глаголы движения	IV		
9.		1	Кем быть? – разговорная тема Давайте споём!	V		

Допунска настава: Географија
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Рељеф Србије, основне одлике	IX	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Војводина, рељеф	X		
3.		1	Планинска Србија-вежба на карти	XI		
4.		1	Воде Србије-вежба	XII		
5.		1	Природне одлике Србије	I		
6.		1	Становништво и насеља Србије-вежба	II		
7.		1	Привреда Србије, основни појмови	III		
8.		1	Пољопривреда и шумарство Србије	IV		
9.		1	Саобраћај и туризам Србије	V		

Допунска настава: Историја
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 6

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Србија 1878-1903.	X	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Балкански ратови	XI		
3.		1	Србија и Црна Гора 1914.	XII		
4.		1	Краљевина СХС 1918-1929.	II		
5.		1	Почетак рата-доминација Сила осовине 1939-1943.	III		
6.		1	Напад на Југославију	V		

Допунска настава: Хемија
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 34

Редни број наст. теме	Број часова		Наставна тема (наставне јединице)	Временска динамика	Начин остваривања програма	
	За обраду	Остале типове часа			активности ученика	активности наставника
1.		6	Неметали, оксиди неметала и киселине ● Заступљеност неметала у природи и њихова основна физичка својства ● Водоник, његова својства и примена ● Кисеоник, његова својства и примена ● Сумпор, његова својства, примена и најважнија једињења ● Азот, његова својства, примена и најважнија једињења ● Угљеник, његова својства, примена и најважнија једињења	септембар, октобар	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује,	подстиче, подржава, осмишљава, упућује, реализује, прилагођава, координира, припрема
2		4	Метали, оксиди метала и хидроксиди ● Заступљеност метала у природи и њихова основна физичка својства ● Калцијум, калцијум-оксид и калцијум-хидроксид, својства и примена	октобар, новембар	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује,	подстиче, подржава, осмишљава, упућује, реализује, прилагођава,

			● Гвожђе, алуминијум, бакар- својства на којима заснива примена ових метала ● Корозија метала. Гвожђе(III)-оксид, алуминијум-оксид. Легуре које се најчешће примењују (бронза, месинг, челик, дуралуминијум, силумини).			координира, припрема
3.		2	Соли ● Соли. Формуле и називи соли. Добијање соли. ● Физичка својства соли (агрегатно стање, растворљивост). Хемијске реакције соли (реакције са киселинама, базама и солима). ● Примена соли.	новембар, децембар	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује,	подстиче, подржава, осмишљава, упућује, реализује, прилагођава
4.		1	Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида и соли ● Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида и соли ● Мере киселости раствора – pH соли	децембар	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује,	подстиче, подржава, реализује, координира, припрема
5.		1	Увод у органску хемију ● Својства атома угљеника. Многобројност органских једињења. Општа својства органских једињења, разлике у односу на неорганска једињења.	децембар	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује,	подстиче, подржава, осмишљава, упућује, реализује, прилагођава
6.		7	Угљоводоници ● Елементарни састав, подела и физичка својства угљоводоника. ● Засићени угљоводоници (алкани) ● незасићени угљоводоници (алкени и алкини). ● Хемијска својства угљоводоника (сагоревање, супституција, адиција). ● Ароматични угљоводоници. Бензен. ● Нафта и земни гас - извори угљеникових једињења и енергије. ● Полимери.	јануар, фебруар	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује,	подстиче, подржава, осмишљава, упућује, реализује, прилагођава, координира, припрема
7.		5	Органска једињења са кисеоником ● Алкохоли. ● Карбоксилне киселине. ● Масне киселине. ● Естри.	март, април	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује,	подстиче, подржава, реализује, прилагођава, координира, припрема
8.		5	Биолошки важна једињења ● Масти и уља. ● Угљени хидрати у прегледу: ● моносахариди (глукоза и фруктоза), ● дисахариди (сахароза), ● полисахариди (скроб и целулоза). ● Аминокиселине. Протеини. ● Витамини.	април, мај	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује,	подстиче, подржава, осмишљава, упућује, реализује, прилагођава, координира, припрема
9.		3	Хемија животне средине ● Загађивачи ваздуха, воде и земљишта. ● Мере заштите	мај	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује,	реализује, прилагођава, припрема

4.4. Додатна настава у другом циклусу

Циљ:

Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради бржег и темељнијег увођења даровитих ученика у свет науке

Кораци:

Уочавање даровитих ученика који брже напредују,

- организација додатног рада према склоностима, способностима и интересима (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика),
- извођење додатне наставе,
- праћење и подстицање даровитих ученика на даљи рад.

Начин реализације (облици и методе рада):

- Диференцијација задатака (садржаја) према индивидуалним способностима, склоностима и интересовањима ученика.
- Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи

Додатна настава за пети разред

Додатна настава: Српски језик
Разред: пети
Годишњи фонд часова: 12

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		3	1. Књижевно дело по избору ученика (увођење ученика у разумевање битних одлика књижевног дела: тема, композиција, ликови 2. Употреба падежа	септембар – октобар	запажа, активно слуша, примењује, ради на тексту	води циљани разговор, објашњава, мотивише, даје повратне информације
2.		3	3. Заменице и употреба падежа 4. Правопис – вежбе 5. Основна стилска изражајна средства 6. Припрема за школско такмичење	новембар – децембар-јануар	слуша, ради на тексту, следи инструкције, упоређује	подстиче ученике, објашњава
3.		3	7. Припрема за школско такмичење 8. Школско такмичење 9. Припрема за Општинско такмичење 10. Општинско такмичење	фебруар – март	примењује, повезује, ослања се на претходно искуство	води циљани разговор, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
4.		3	11. Глаголски облици 12. Припрема за Градско такмичење 13. Градско такмичење 14. Казивање стихова из самосталног ученичког стваралаштва	април − мај	посматра, запажа, уочава, пише именује,	демонстрира, подстиче ученике, помаже и поставља питања

Додатна настава: Енглески језик
Разред: пети
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Grammar exercises	септембар		објашњава, подстиче ученике, израђује и
2.		1	The Present Simple Tense	октобар		

3.		1	The Present Simple Tense (questions)	новембар	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
4.		1	The Present Continuous Tense	децембар		
5.		1	The Present Continuous Tense	јануар		
6.		1	Reading and ranslation	фебруар		
7.		1	Listening and reading	март		
8.		1	Past Simple Tense	април		
9.		1	The Present Simple Tense	мај		

Додатна настава: Математика
Разред: пети
Годишњи фонд часова: 12

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	**Скупови** Скуповне операције	септембар	запажа, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима	води циљани разговор, демонстрира, обавештава, даје повратне информације
2.		2	**Геометријски објекти** Полуправан, изломљена линија, многоугао Кружница и круг	септембар, октобар	активно слуша, примењује, ради на задацима, користи изворе знања, следи инструкције, примењује знања,	демонстрира, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, слуша ученике, даје повратне информације
3.		2	**Дељивост бројева** Примена правила дељивости Примена НЗД и НЗС Дељивост бројева	октобар, новембар	упоређује, примењује, повезује, решава проблем, ослања се на претходно искуство	планира, организује, презентује, разговор, омогућава примену знања
4.		2	**Угао** Упоредни и унакрсни уг. Углови на трансверзали Углови са паралелним крацима	новембар, децембар	посматра, запажа, уочава, описује, илустује прати, црта, осмишља упоређује	подстиче ученике, израђује и поставља задатке, слуша ученике, даје повратне информације
5.		4	**Разломци** Једначине и неједначине. Бројевни изрази Примена једначина	фебруар, март, април, мај	ради на задацима, поставља и одговара на питања, следи инструкције, примењује знања, упоређује, именује	прати ефекте свог и рада ученика, подстиче, слуша ученике, даје повратне информације
6.		1	**Осна симетрија** Примена симетрале дужи Примена симетрале угла	јун	примењује, ради на задацима, упоређује, црта, именује, класификује, репродукује	демонстрира, подстиче, слуша ученике, даје информације

Додатна настава: Биологија
Разред: пети
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Техника микроскопирања. Припрема препарата	септембар	активно слуша, примењује, упоређује, црта, посматра, запажа, уочава, именује, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Откриће ћелије-занимљивости и развој науке о ћелији	октобар		
3.		1	Усложњавање живих бића.Настанак вишећелијских од једноћелијских организама	новембар		
4.		1	Царства.Разлика између царства монера и царства протиста	децембар		
5.		1	Развој и напредак царства биљака.Карл Лине	јануар		
6.		1	Животни процеси биљака. Фотосинтеза, дисање и транспирација	фебруар		
7.		1	Разноврсност у грађи цветова. Опрашивање и оплођење	март		
8.		1	Сличности и разлике између алги, маховина и папратница	април		
9.		1	Голосеменице и скривеносеменице. Значај за човека-занимљивости	мај		

Додатна настава: Руски језик
Разред: пети
Годишњи фонд часова: 10

Годишњи план додатне наставе

Месец	Наставна јединица	Број часова
IX	„Семь шагов”	1
X	„В путь, друзья!”	1
XI	„Мой папа хороший”	1
XII	„Теремок”	1
I	„Лучшее время года”	1
II	„Лучшее время года”	1
III	„Трус не играет в хоккей”	

		1
IV	„Трус не играет в хоккей”	1
V	„Коля и Маша”	1
VI	„Коля и Маша”	1
		Укупно:10

Ваннаставне активности

Заснивају се на добровољности ученика.

ПРОГРАМ:
– прикупљање информација везаних за земљу и народ чији се језик учи како из електронских медија, тако и писаних текстова из новина и часописа,
– осврти на актуелне телевизијске серије на руском језику,
– текстови о познатим руским спортистима, глумцима, научницима и др.,
– рад на паноима који ће бити доступни свим ученицима.
Свега часова: 10

Додатна настава: Географија
Разред: пети
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Јован Цвијић-најпознатији српски географ	IX	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Васиона и васионска тела-литература,часописи,интернет	X		
3.		1	Како су континенти настали и добили име	XI		
4.		1	Географске карте-разгледање и употреба	XII		
5.		1	Најактивнији вулкани планете	I		
6.		1	Стене и фосили-разгледање колекције	II		
7.		1	Ветрови	III		
8.		1	Загађење и заштита наше планете	IV		
9.		1	Глобално загревање Земље	V		

Додатна настава: Историја
Разред: пети
Годишњи фонд часова: 6

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Основи проучавања прошлости	IX	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Праисторија	X		
3.		1	Стари исток	XI		
4.		1	Античка Грчка	XII		
4.		1	Античка Грчка	I		
5.		1	Антички Рим	II		

Додатна настава за шести разред

Додатна настава: Српски језик
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 12

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		3	но дело по избору ученика – тумачење (тема, композиција, ликови, језик) речи суфиксацијом и префиксацијом лно стваралаштво ученика (поезија, проза)	септембар - октобар	посматра, запажа, уочава, пише именује,	објашњава, даје повратне информације
2.		3	сне норме – књижевни род (*Лазавац пред судом*; савремена драма) е промене (одступања) ње за школско такмичење	новембар - децембар	слуша, ради на тексту, следи инструкције, упоређује	подстиче ученике, објашњава
3.		3	о такмичење из језика и језичке културе ја за општинско такмичење (збирка тестова) ско такмичење из језика и језичке културе ра – најпесничкија стилска фигура на одабраним стиховима	фебруар - март	примењује, повезује, ослања се на претходно искуство	води циљани разговор, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
4.		3	*Градинар*, Рабиндранат Тагоре позоришне представе по избору; анализа ја за градско такмичење из језика и језичке културе Џјан Мекјуан, утисци о прочитаном делу на градском такмичењу е стихова из самосталног ученичког стваралаштва	април - мај - јун	запажа, активно слуша, примењује, ради на тексту	демонстрира, подстиче ученике, помаже и поставља питања

Додатна настава: Енглески језик
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 12

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	1. Grammar exercises	септембар		

2.		1	2. Irregular verbs	октобар	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
3.		1	3. Grammar exercises(Past tenses)	новембар		
4.		1	4. Grammar exercises(questions)	децембар		
5.		1	5. The Present Perfect Tense	јануар		
6.		1	6. The Present Perfect Tense	фебруар		
7.		1	7. Irregular verbs	март		
8.		1	8. Listening and reading	април		
9.		1	9. Listening and reading	мај		

Додатна настава: Математика
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 12

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		2	**Цели Бројеви** Бројени изрази у скупу целих бројева Једначине и неједначине у вези са множењем и дељењем целих бројева	септембар, октобар	користи изворе знања, поставља и одговара на питања процењује, објашњава, следи инструкције, примењује знања,	проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише, слуша ученике, даје повратне информације
2.		2	**Троугао** Подударност троуглова Значајне тачке троугла	новембар, децембар	примењује, ради на задацима, користи изворе знања, следи инструкције	мотивише, слуша ученике, даје повратне информације, организује, презентује
3.		3	**Рационални бројеви** Изрази са рационалним бројевима Примена једначина и неједначина	фебруар, март,	користи изворе знања, поставља и одговара на питања процењује,, објашњава, следи инструкције, примењује знања	подстиче ученике, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава
4.		2	**Четвороугао** Углови четвороугла, Подударност четвороуглова Конструкција паралелограма и трапеза	април, мај	користи изворе знања, следи инструкције, примењује знања, упоређује, црта, именује, репродукује, запажа, решава проблем, организује, ослања се на претходно искуство	поставља задатке, мотивише, слуша ученике, даје повратне информације, планира, омогућава примену наученог, прати ефекте свог и рада ученика
5.		3	**Површина троугла и четвороугла** Површина троугла и паралелограма Површина трапеза Површина четвороугла са нормалним дијагоналама	мај, јун	упоређује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство	води рачуна о индивидуализацији и приступу ученику, подстиче код ученика развој мишљења и разумевања

Додатна настава: Биологија
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Живот у капи воде. Богатство и значај праживотиња	септембар	активно слуша, примењује, упоређује, црта, посматра, запажа, уочава, именује, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Настанак вишећелијских животиња-еволуција	октобар		
3.		1	Пљоснати, ваљкасти и чланковити црви- начин живота и развој	новембар		
4.		2	Занимљиви свет мекушаца и зглавкара	децембар, јануар		
5.		1	Израда збирке инсеката	фебруар		
6.		2	Настанак кичмењака.Усложњавање грађе тела	март, април		
7.		1	Услови живота на копну. Предности копненог живота и прилагођавања	мај		

Додатна настава: Руски језик
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 10

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Zdravstvuj [kola!Zdravstvuj osenx!;Moskovska] [kola;^asti re~i	IX	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	^emu u~atx v [kole;Imena su\estvitelxnwe	X		
3.		1	Pozdravl]em i `elaem; Imena prilagatelxnwe	XI		
4.		1	Pri[la pora zimw;Nasto]\ee vrem]	XII		
5.		1	Zavz]twe teatralw;Li~nwe mestoimeni]	I		

6.		1	Sneguro~ka; V teatre	II		
7.		1	Konec zimw!Prihodite na blinw!;	III		
8.		1	Maslenica v Moskovskoj [kole;U Doroninwh na Pashu	IV		
9.		1	Pobwvaj v Sankt Peterburge;Letnij sad Petra Pervogo;Glagolw dvi\eni]	V		
10.		1	Daj lapu drug	VI		

Додатна настава: Географија
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Несташица воде на Земљи	IX	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Највеће реке, језера и водопади на Земљи	X		
3.		1	Најсланије воде на свету	XI		
4.		1	Занимљивости флоре и фауне на Земљи	XII		
5.		1	Дунавом кроз Европу	I		
6.		1	Алпи – кров Европе	II		
7.		1	Исланд – земља ватре и леда	III		
8.		1	Највеће туристичке регије Европе	IV		
9.		1	Градови Европе	V		

Додатна настава: Историја
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 6

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника

1.		1	Велика сеоба народа	IX	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Франачка држава	X		
3.		1	Српске земље од 7. до 12. века	XI		
4.		1	Покрштавање Срба и других Јужних Словена	XII		
5.		1	Србија у 12. и почетком 13. века	I		
6.		1	Успон српске државе	II		

Додатна настава: Физика
Разред: шести
Годишњи фонд часова: 18

Редни број наст. теме	Број часова		Наставна тема (наставне јединице)	Временска динамика	Начин остваривања програма	
	За обраду	За остале типове часа			активности ученика	активности наставника
1.			Упознавање ученика са планом	септембар	посматра, запажа, уочава, описује, илустује прати, записује, осмишља	подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, координира, припрема
2.			Великани физике у анегдотама	октобар		
3.			Симулација на рачунру различитих врста кретања у свакодневном животу	октобар		
4.			Релативна брзина праволинијског кретања	новембар		
5			Решавање проблема у вези са израчунавањем брзине праволинијског кретања	децембар		
6.			Израчунавањепута и средње брзине	децембар		
7.			Коришћење графика	јануар		
8.			Међусобно деловање тела	фебруар		
9.			Резултати сила	фебруар		
10.			Истезање еластичне опруге	фебруар		
11.			Мерила и мерни инструменти	март		
12.			СИ и његово коришћење	март		
13.			Апсолутна и релативна грешка	март		
14.			Симулација мерења времена, пута, брзине и силе	април		
15.			Инертност тела	април		
16.			Густина тела	мај		
17.			Притисак	мај		
18.			Посета лабораторији за физику	јун		

Додатна настава за седми разред

Додатна настава: Српски језик
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 12

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		3	Поезија српске модерне Историја језика-рад на текстовима писаним старословенским језиком	септембар - октобар	посматра, запажа, уочава, пише именује,	води циљани разговор, објашњава, мотивише
2.		3	Падежна синонимија Правописне промене Књижевно дело по избору ученика-тумачење (разумевање битних одлика књижевног дела ;тема,композиција,ликови,језик)	новембар-децембар	слуша, ради на тексту, следи инструкције, упоређује	подстиче ученике, објашњава
3.		3	Школско такмичење-припрема(збирка текстова) Школско такмичење из језика и језичке културе Припрема за општинско такмичење(збирка тестова) Општинско такмичење из језика и језичке културе Основна стилска изражајна средства	фебруар - март	примењује, повезује, ослања се на претходно искуство	води циљани разговор, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
4.		3	Акценат Припрема за градско такмичење из језика и језичке културе(збирка тестова) Учешће на градском такмичењу Проучавање локалног говора;састављање речника локалних речи и израза и њихово замењивање речима и изразима из стандардног књижевног језика **Анализа драмског дела по избору – Нушић** Разговор о гледаној позоришној представи (глума и глумци, режија и редитељ,текст и писац,музика и композитор)	април - мај	запажа, активно слуша, примењује, ради на тексту	демонстрира, подстиче ученике, помаже и поставља питања

Додатна настава: Енглески језик

Разред: седми
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Grammar revision	септембар	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	The Past Simple Tense/The Past Continuous Tense	октобар		
3.		1	Grammar exercises (irregular verbs)	новембар		
4.		1	Grammar exercises	децембар		
5.		1	Listening and reading	јануар		
6.		1	Reading and translation	фебруар		
7.		1	Grammar exercises	март		
8.		1	If clauses	април		
9.		1	Grammar exercises	јун		

Додатна настава: Математика
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 12

Ред. број наст. теме	Бр. часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	обраде	Осталих типова			активности ученика	активности наставника
1.		2	**Реални бројеви** Основна својства операција у скупу R Бројевни изрази	септембар	користи изворе знања, ради на задацима, , следи инструкције, примењује знања	обавештава, објашњава, мотивише, слуша ученике, даје повратне информације
2.		2	**Питагорина теорема** Примена Питагорине теореме Правоугли троугао чији су оштри углови 30° и 60° и примене П.Т. у конструкцијама	септембар, октобар	процењује, следи инструкције, примењује, ради на задацима, ради самостално, поставља и одговара на питања	подстиче ученике, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава, мотивише
3.		1	**Степеновање** Примена степена и операције са степенима	новембар	запажа, упоређује, примењује, повезује, ослања се на претходно искуство	планира, организује, обезбеђује наставна средства, омогућава примену наученог
4.		1	**Многоугао** Број дијагонаа многоугла, збир углова могоугла и обим и површина многоугла	новембар	посматра, запажа, уочава, описује, илустује, прати, црта, осмишља упоређује, именује,	демонстрира, израђује и поставља задатке, објашњава, даје повратне информације
5.		3	**Полиноми** Квадрат бинома и разлика квадрата Растављање полинома на чиниоце	децемар, фебруар, март	ради на задацима, иницира рад, сарађује, користи изворе знања, поставља и одговара на питања	израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава

6.		1	**Зависне величине и њихово графичко представљање** График зависности $y = k \cdot x, x \in R$ Пропорција и њене особине	април	запажа, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима	подстиче ученике да препознају, упоређују, изводе закључке,
		1	**Круг** Централни и периферијски угао круга и обим и површина круга и његових делова	мај	упоређује, црта, именује, класификује, репродукује	израђује и поставља задатке, проверава рад ученика,
		1	**Сличност** Сличност троугловаи примене сличности	јун	решава проблем, повезује знања са другим областима	подстиче ученике да опажају, примењују, препознају

Додатна настава: Биологија
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	остали типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Увод- еволуција човека. Занимљивости	септембар	активно слуша, примењује, упоређује, црта, посматра, запажа, уочава, именује, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Нивои организације биолошких система.Ћелија	октобар		
3.		1	Кожни систем и дејство УВ зрачења	новембар		
4.		1	Повезаност скелетног и мишићног система.Еволутивми развој	децембар		
5.		1	Еволутивна разноврсност нервног система животиња. Централни нервни систем	јануар		
6.		1	Условни и безусловни рефлекси. Говор, учење, памћење, сан и стрес	фебруар		
7.		1	Жлезде са унутрашњим и спољашњим лучењем- занимљивости	март		
8.		1	Чула- занимљивости	април		
9.		1	Зуби, дисање, крвне групе (проширивање знања- занимљивости)	мај		

Додатна настава: Руски језик
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 10

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Времена года – разговорная тема	IX	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Имена существительные Спорт – разговорная тема	X		
3.		1	Числительные Мода – разговорная тема	XI		
4.		1	Имена прилагательные Праздники – разговорная тема	XII		
5.		1	Настоящее время	I		
6.		1	Стихи русских писателей	II		
7.		1	Будущее время Приготовление пищи – разговорная тема	III		
8.		1	Так говорят русские... Театр и кино – разговорная тема	IV		
9.		1	Местоимения Природа – разговорная тема	V		
10.		1	Давайте споём!	VI		

Допунска настава: Географија
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 9

Ред.број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Освајање Хималаја	IX	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Кинески зид	X		
3.		1	Ватрени појас Пацифика	XI		
4.		1	Национални паркови Северне Америке	XII		
5.		1	Најпознатије пустиње света	I		
6.		1	Старе културе Индијанаца	II		

7.		1	Живи свет Аустралије	III		
8.		1	Поларне области-занимљивости	IV		
9.		1	Велика географска открића	V		

Додатна настава: Историја
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 6

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Велика географска открића	IX	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Хуманизам и ренесанса	X		
3.		1	Османска држава и друштво	XI		
4.		1	Пећка патријаршија	XII		
5.		1	Ратови и сеобе	I		
6.		1	Француска револуција	II		

Додатна настава: Хемија
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наставе теме	Број часова		Наставна тема (наставне јединице)	Временска динамика	Начин остваривања програма	
	За обраду	За остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		5	Хемија и њен значај Развој хемије као науке. Хемија у савременом животу. Мерења у хемији	септембар	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује, осмишља	осмишља, упућује, реализује, прилагођава, вреднује, оцењује, координира, припрема
2.		8	Основни хемијски појмови Основна физичка и хемијска својства супстанци Физичке и хемијске промене супстанци Смеше Раздвајање састојака смеше	септембар, октобар	посматра, запажа, уочава, описује, илустује прати, записује, осмишља	подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, вреднује, оцењује, координира, припрема
3.		6	А) Структура супстанци Грађа атома. Периодни систем елемената	новембар, децембар, јануар и фебруар	уочава, описује, илустује прати, записује, осмишља	подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује,

			Б) Основне честице које изграђују супстанцу: Атоми, молекули, јони. Молекул, хем. формуле			прилагођава, вреднује, оцењује
4.		8	Хомогене смеше-раствори Раствори Растворљивост Процентни садржај раствора	март, април	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује, осмишља	осмишља, упућује, реализује, прилагођава, вреднује, оцењује, координира, припрема
5		9	Хемијске реакције и израчунавања Хемијске реакције. Анализа и синтеза Састављање једначина хемијских реакција Закон одржања масе Закон сталних односа маса Количина супстанце. Мол. Моларна маса Израчунавања у хемији	април. мај, јун	посматра, запажа, уочава, описује, илустује прати, записује, осмишља	подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, вреднује, оцењује, координира, припрема

Додатна настава: Физика
Разред: седми
Годишњи фонд часова: 36

Редни број наст. теме	Број часова		Наставна тема (наставне јединице)	Временска динамика	Начин остваривања програма	
	За обраду	За остале типове часа			активности ученика	активности наставника
1.			Решавање проблема везанихза слагање и разлагање сила и равнотежу тела	септембар	посматра, запажа, уочава, описује, илустује прати, записује, осмишља	подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, координира, припрема
2.			Видеозапис или симулацијана рачунару различитих облика слагања сила	септембар		
3.			Тела на стрмој равни	октобар		
4.			Решавње проблема кретања тела с константним убрзањем	октобар		
5			Графичко решавање проблемакод равномерног променљивог кретања	новембар		
6.			Примери за примену Њутуновог закона динамике	новембар		
7.			Симулација на рачунару различитих облика механичког	децембар		
8.			Кеплерови закони. Кретање планета. Сунчев систем.	децембар		
9.			Занимљивости из астрономије	децембар		
10.			Сила трења и коефицијент трења	јануар		
11.			Видеозапис или симулација на рачунару различитих облика механичког рада у свакодневом животу	јануар		
12.			Принцип рада простих машина	фебруар		
13.			Видозапис или симулација на рачунару кинетичке и потенцијалне енергије	фебруар		
14.			Решавање проблема везаних за рад, енергију тела и законе кретања.	фебруар		
15.			Одређивање специфичног топлотног капацитета тела. Механизми преношења топлоте с једног тела на друго-примери.. Топлотна равнотежа.	март		
16.			Решавање проблема у којима се користе притисак и потисак	март		
17.			Видеозапис или симулација на рачунару тела и супстанција на различитим температурама, термичког ширења тела, промена агррагатних стања и др.	април		

18.			Вода на разл. температурама и њено понашање у односу на остале течности.	април		
19.			Посета некој лабораторији-кабинету за физику на факултету, кабинету у гимназији и др.	мај		
20.			Поред понуђених садржаја могу се реализовати и теме за које ученици покажу посебно интересовање.	јун		

Додатна настава за осми разред

Додатна настава: Српски језик
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 12

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Синтаксичка анализа компликованијих реченица	септембар	посматра, запажа, уочава, пише, именује, слуша, ради на тексту, следи инструкције, упоређује, примењује, повезује, ослања се на претходно искуство	води циљани разговор, објашњава, мотивише, даје повратне информације, подстиче ученике, објашњава, демонстрира
2.		1	Усмено расправљање на теме из свакодневног живота	октобар		
3.		1	Вежбе у говорништву	октобар		
4.		1	Анализа реклама с телевизије, из новина и часописа, с рекламних паноа	новембар		
5.		1	Самостално проналажење примера бирократског језика	децембар		
6.		1	Самостално састављање дијаграма и графикона	децембар		
7.		1	Проучавање локалног говора	јануар		
8.		1	Карактеризација ликова увидом у форме приповедања	фебруар		
9.		1	Језичкостилска анализа као интеграциони чинилац интерпретације књижевноуметничког текста	март		
10.		1	Истраживачки рад на речницима	март		
11.		1	Обједињујући и поредбени чиниоци у обради одабраних књижевних текстова	април		
12.		1	Драматизација прозног текста	мај		

Додатна настава: Енглески језик
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Grammar revision	септембар	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Grammar revision	октобар		
3.		1	Irregular verbs	новембар		
4.		1	The Present Perfect Tense	децембар		
5.		1	Grammar exercises/if clauses	јануар		
6.		1	Passive	фебруар		
7.		1	Past Tenses	март		

8.		1	Present Tenses	април		
9.		1	Irregular verbs	јун		

Додатна настава: Математика
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 12

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	**Сличност троуглова** Талесова теорема и њена примена у конструкцијама	септембар	примењује, повезује, решава проблем, повезује знања са другим областима	подстиче ученике да опажају, препознају, упоређују, решавају проблеме, практично примењују
2.		1	**Тачка, права и раван** Растојање тачке од праве и равни и ортогонална пројекција	октобар	активно слуша, примењује, ради на задацима, користи изворе знања, следи инструкције, примењује знања	подстиче ученике, израђује и поставља задатке, слуша ученике, даје повратне информације
3.		2	**Линеарне једначине и неједначине са једном непознатом** Решавање линеарних једначина и неједначина с једном непознатом Примена линеарних једначина и неједначина	октобар, новембар	ради на задацима, иницира рад, сарађује, користи изворе знања, поставља и одговара на питања	обавештава, објашњава, мотивише, слуша ученике, даје повратне информације, посматра, презентује
4.		1	**Призма** Површина и запремина призме	децембар	примењује, ради на задацима, ради самостално, поставља и одговара на питања упоређује, црта, именује	подстиче ученике, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава
5.		1	**Пирамида** Површина и запремина пирамиде	јануар	примењује, ради на задацима, ради самостално, поставља и одговара на питања	израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава
6.		1	**Линеарна функција** Цртање и читање графика линеарне функције (нуле функције, рашћење и опадање)	фебруар	ради на задацима, следи инструкције, упоређује, црта, именује, испробава,	израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, објашњава, мотивише
7.		1	**Графичко представљање статистичких података** Графичко представљање статистичких података у облику дијаграма Поређење података са средњом вредношћу	март	запажа, уочава, описује, илустује прати, црта, упоређује, именује	израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, објашњава, слуша ученике, даје повратне информације

8.		1	**Системи линеарних једначина са две непознате** Примена система линеарних једначина у решавању проблема	март	ради на задацима, иницира рад, сарађује, користи изворе знања	израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава
9.		1	**Ваљак** Површина и запремина ваљка	април	примењује, ради на задацима, упоређује, црта, именује	израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, објашњава
10.		1	**Купа** Површине и запремине купе	мај	примењује, ради на задацима, ради самостално, поставља и одговара на питања упоређује, црта, именује	демонстрира, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава
11.		1	**Лопта** Површина и запремина лопте	мај	примењује, ради на задацима, ради самостално, поставља и одговара на питања упоређује, црта, именује	демонстрира, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, проверава рад ученика, обавештава, објашњава

Додатна настава: Биологија
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Увод- еволуција човека. Занимљивости	септембар	активно слуша, примењује, упоређује, црта, посматра, запажа, уочава, именује, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Нивои организације живог света, еколошки систем- примери	октобар		
3.		1	Еколошки фактори- специфичносит и примери. Допринос Дарвина и Хекела	новембар		
4.		1	Популација и биоценоза- веза	децембар		
5.		1	Процеси кружења материје и претварања и протицање енергије	јануар		
6.		1	Специфичности живота у воденим и копненим екосистемима	фебруар		
7.		1	Заштита водених и копнених екосистема	март		
8.		1	Агроекосистеми и урбани екосистеми- значај и заштита	април		
9.		1	Црвене листе и црвене књиге и степен угрожености биодиверзитета	мај		

Додатна настава: Руски језик
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Выражение вида Школа – разговорная тема	IX	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Настоящее время Прошедшее время	X		
3.		1	Наречия Моя семья – разговорная тема	XI		
4.		1	Степени сравнения Белград – разговорная тема	XII		
5.		1	Будущее время Повелительное наклонение	I		
6.		1	Стихи русских писателей	II		
7.		1	Местоимения Москва – разговорная тема	III		
8.		1	Так говорят русские... Глаголы движения	IV		
9.		1	Кем быть? – разговорная тема Давайте споём!	V		

Додатна настава: Географија
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 9

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	1.Високе планине Србије	IX	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	2.Пећине Србије	X		
3.		1	3.Реке-Тиса,Дрина,Мируша,Јерма,Увац,Година	XI		
4.		1	4.Национални паркови Србије	XII		
5.		1	5.Манастири Србије	I		
6.		1	6.Туристички потенцијали Србије	II		
7.		1	7.Делиблатска пешчара	III		
8.		1	8.Ђавоља варош	IV		
9.		1	9.Објекти у Србији под заштитом УНЕСКО-а	V		

Додатна настава: Историја

Разред: осми
Годишњи фонд часова: 6

Ред. број наст. теме	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Временска динамика (месец)	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове			активности ученика	активности наставника
1.		1	Србија 1878-1903.	IX	активно слуша, примењује, посматра, запажа, уочава, ради на задацима	објашњава, подстиче ученике, израђује и поставља задатке, демонстрира, прати ефекте свог и рада ученика
2.		1	Србија 1903-1914.	X		
3.		1	Балкански ратови	XI		
4.		1	Избијање Првог светског рата и прве ратне године	XII		
5.		1	Иза фронтова Великог рата	I		
6.		1	Србија иЦрна Гора 1914.	II		

Додатна настава: Хемија
Разред: осми
Годишњи фонд часова: 34

Редни број наст. теме	Број часова		Наставна тема (наставне јединице)	Временска динамика	Начин остваривања програма	
	за обраду	за остале типове часа			активности ученика	активности наставника
1.		7	Неметали, оксиди неметала и киселине Заступљеност неметала у природи и њихова основна физичка својства Водоник, његова својства и примена Кисеоник, његова својства и примена Сумпор, његова својства, примена и најважнија једињења Азот, његова својства, примена и најважнија једињења Угљеник, његова својства, примена и најважнија једињења	септембар, октобар	посматра, запажа, уочава, описује, прати, записује, осмишљава	подстиче, подржава, осмишљава, упућује, реализује, прилагођава, координира, припрема
2		4	Метали, оксиди метала и хидроксиди Заступљеност метала у природи и њихова основна физичка својства Калцијум, калцијум-оксид и калцијум-хидроксид, својства и примена Гвожђе, алуминијум, бакар- својства на којима заснива примена ових метала Корозија метала. Гвожђе(III)-оксид, алуминијум-оксид. Легуре које се најчешће примењују (бронза, месинг, челик, дуралуминијум, силумини).	октобар, новембар		
3.		4	Соли Добијање соли. Физичка својства соли (агрегатно стање, растворљивост). Хемијске реакције соли (реакције са киселинама, базама и солима). Примена соли.	новембар, децембар		

			Испитивање тврдоће воде			
4.		2	Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида и соли Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида и соли Мере киселости раствора – pH соли	децембар		
5.		2	Увод у органску хемију Формирање модела молекула Ациклични циклични	децембар		
6.		5	Угљоводоници Елементарни састав, подела и физичка својства угљоводоника. Засићени угљоводоници (алкани) незасићени угљоводоници (алкени и алкини). Хемијска својства угљоводоника (сагоревање, супституција, адиција). Ароматични угљоводоници. Бензен. Нафта и земни гас - извори угљеникових једињења и енергије. Полимери.	јануар, фебруар		
7.		3	Органска једињења са кисеоником Алкохоли. Карбоксилне киселине. Масне киселине. Естри.	март, април		
8.		4	Биолошки важна једињења Масти и уља. Угљени хидрати у прегледу: моносахариди (глукоза и фруктоза), дисахариди (сахароза), полисахариди (скроб и целулоза). Аминокиселине. Протеини. Витамини.	април, мај		
9.		3	Хемија животне средине Загађивачи ваздуха, воде и земљишта. Мере заштите	мај		

5.ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Школа своју самосталност и аутентичност остварује и кроз улогу покретача културног и јавног живота локалне заједнице и шире друштвене средине. Школа ће ову своју функцију остваривати кроз следеће активности :

МЕСЕЦ	**САДРЖАЈ РАДА**	**РЕАЛИЗАТОРИ**
СЕПТЕМБАР	Свечаност поводом пријема првака	Учитељице другог разреда
ОКТОБАР	Дечја недеља: - Ликовни конкурс - Изложба ликовних радова. - Филмска представа - Цртање на бетону - „Деца деци” - размена играчака, књига,прибора	Дечији савез
НОВЕМБАР	Обележавање Дана просветних радника Ликовни конкурс Изложба ликовних радова Књижевни сусрет са песником	Задужени за културну делатност
ДЕЦЕМБАР	Прослава Нове године: - Новогодишња приредба - Изложба ликовних радова - Позоришна представа - Новогодишњи вашар	Задужени за културну делатност
ЈАНУАР	Школска слава Свети Сава: - Изложба ликовних радова - Посета приредбе	Задужени за културну делатност
МАРТ	Прослава Дана школе: Школско такмичење у рецитовању	Наставници српског и учитељи
АПРИЛ	Позоришна представа Изложба ликовних радова „Ускршње јаје“ „ Најраспеванија одељењска заједница“- смотра одељењских заједница	Наставник музичке културе , верске наставе и ликовне ултуре
МАЈ	Посета Планетаријуму	Учитељице четврти разред и наставник географије
ЈУН	Биоскоп - филмска представа	Настаник биологије и учитељице
	Посета Ботаничке баште	Настаник биологије и учитељице

6.ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ

Циљеви:
- да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком);
- развоју моторичких способности;
- стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци:
- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- развој и усавршавање моторичких способности;
- стицање моторичких умења која су, као садржаји, утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- формирање морално-вољних квалитета личности;
- оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.

Време	Садржај рада	Место	Учесници	Носиоци посла
Октобар	Јесењи крос	Школски терен	Сви ученици	Сви учитељи и наставник Физичког васпитања
Новембар	Полигон препрека (одељењско такмичење) Штафетне игре (међуодељењско такмичење)	Школски терен	Сви ученици	Сви учитељи и наставник Физичког васпитања
Март	Међуодељењско такмичење: „Између две ватре“	Школски терен	Сви ученици	Сви учитељи и наставник Физичког васпитања
Април	Пролећни крос Скок удаљ из места суножним одскоком (међуодељењско такмичење) Прескакање кратке и дуге вијаче (међуодељењско такмичење)	Школски терен	Сви ученици	Сви учитељи и наставник Физичког васпитања
Мај	Кросс РТС крос Србију	Школски терен	Сви ученици	Сви учитељи и наставник Физичког васпитања
Јун	Шетња до ергеле	Еергела	Сви ученици од 1. до 4. разреда	Сви учитељи
	Шетња до ловачке чесме	Ловачка чесма	Сви ученици од 1. до 4. Разреда	Сви учитељи
Током године	ШКОЛСКА И ВАНШКОЛСКА ТАКМИЧЕЊА	Школски терен и спортски терени	Ученици од 5. до 8. разреда	Наставник Физичког васпитања

6.1. ПРОГРАМ ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ

Планиране активности у природи (летовање) организоваће се уз сагласност Савета родитеља за ученике од 1. до 8. разреда.

ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ЛЕТЊЕГ „СУПЕР КАМПА“

Програм „Супер кампа“ се спроводи на основу пројекта подржаног од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Агенције за безбедност саобраћаја и других релевантних институција и оцењен је као изузетно користан за психо-физички развој деце. О деци брину учитељи, наставници, васпитачи, тренери и професионални аниматори и рекреатори са великим искуством у раду са децом.
„**Супер камп**“ се одржава у дечјем одмаралишту „Митровац“ на Тари. Организује се у седам смена у периоду 23.06 – 04.08.2019. године, у одмаралишту „Букуља“ у Буковичкој бањи (у шест смена, а период одржавања кампа је 30.06 – 05.08.2019. године), на Дивчибарама у одмаралишту „Стеван Филиповић“ (у седам смена, у периоду 24.06 – 05.08.2019. године), и камп на Златару у хотелу „Панорама“ (у осам смена, у периоду од 18.06 – 05.08.2019. године). Аражман подразумева смештај деце на бази пуног пансиона, аутобуски превоз и комплетну организацију дневних активности по утврђеном распореду. Пројекат обухвата све признате безбедносне, здравствене, образовне, законске и друге релевантне стандарде.
Супер камп“ кроз дружење и забаву чине три основна сегмента:
1) едукација – стицање сазнања и вештина на креативан начин, што би представљало допуну редовном школском програму (значај страних језика, информационе технологије, безбедност у саобраћају, креативне и научне радионице).
2) спорт и рекреација - јачање свести о потреби за физичком активношћу кроз коју се гради тимски дух и јачају лидерске особине (област „Интегралност дечијег развоја кроз игру“).
3) природа и здрав живот - боравак деце на планини и свежем ваздуху, конзумирање здраве хране и развој љубави према природи (програм „млади извиђачи“).
1. Фокус едукативног садржаја је на:
• Научне радионице – По програму Фестивала науке за време трајања кампа малишани су у прилици да науче много нових ствари и да присуствују извођењу занимљивих експеримената из области физике, хемије и биологије.
• Уметничке радионице – глума, плес, музика, цртање, и развијање креативних потенцијала код деце.
• Страни језици, итд.
2. Спортско-рекреативни садржај се спроводи по програму Факултета за спорт и физичко васпитање из предмета *„Теорија и методика елементарних игара“*, област **„ИНТЕГРАЛНОСТ ДЕЧИЈЕГ РАЗВОЈА КРОЗ ИГРУ“** - више од 35 рекреативних активности које су позитивне за развој и здравље деце. Поред тога, део овог сегмента чинили би и:
• Колективни спортови (фудбал, кошарка, одбојка и др.)
• Индивидуални спортови (дисциплине из атлетике)
• Пењање на вештчку стену – у сарадњи са пењачким клубом
• *Zip line* програм
• Slip and slide програм
• Вожња баги возила на полигону
• Вожња картинга на полигону
• „Игре без граница“
• Игре намењене најмлађим полазницима („између две ватре“ и сл.)
3. Локалитети Митровац на Тари, Буковичка бања, Дивчибаре и Златар омогућавају боравак деце у природи и на свежем ваздуху са климатским условима који су иделани за одмор, здравље и рекреацију. Циљ је да деца из урбаних средина која у данашње време све више времена проводе у затвореном простору уз интеренет и видео игрице промене окружење и што више времена проводе у природи. Овај сегмент подразумева активности као што су:
• Усвајање правила понашања за време боравка у природи и схватање важности здраве исхране и очувања животне околине
• Програм „Млади извиђачи“ - шетње и планинарење, оријентација у простору, основе камповања и сл.

Дан на кампу почиње јутарњим вежбама а након вежбања је доручак. Три радионице се одрзавају у преподневним сатима и три радионице у поподневним сатима (распоред радионица се добија дан пре). Пауза између првог и другог блока радионица је испуњења дневном журком (вежбање кореографија, анимација уз музику…) и наравно ручком. Свако вече се завршава вечерњим програмом. План је да деци цео дан буде испуњен занимљивим дешавањима и садржајем. Свака група обилази шест радионица током једног дана, следећег дана обилазе нових шест и тако до краја реализације кампа. Задатак је да сви учесници обиђу сваку радионицу.

6.2. ПИЛОТ ПРОГРАМ “ ПОКРЕНИМО НАШУ ДЕЦУ”

Пилот пројекат “Покренимо нашу децу” се ализује од другог полугодишта школске 2016/2017.године у разредној настави кроз различите активности одобрене од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Током школске 2017/2018. године на предлог Министарства програм је успешно ализован у разредној настави кроз свакодневне примене физичких активности.

Наставља се са реализацијом овог програма и применом физичких активности у разредној настави и током школске 2018/19. године

Активности и садржаји Програма „Покренимо нашу децу“ односе се на превенцију постуралних поремећаја у млађем школском узрасту и могу се организовати узатвореном и отвореном простору. Целокупан програм сачињен је од вежби за превенцију равног стопала и вежби за превенцију постуралних поремећаја на кичменом стубу (превенција кифотичног, лордотичког и сколиотичногдржања).

Програм се односи на: вежбе за успостављање баланса карлично-бутне мускулатуре, вежбе за истезање кичменог стуба и јачање мускулатуре трупа, вежбе дисања,вежбе равнотеже у корекцији постуралних поремећајаи елементарне игре. Једно од најпогоднијих средставаза превенцију постуралних поремећаја у овом узрасту јеправилна физичка активност у спрези са боравком на отвореном простору по свим временским условима. Међутим,ови циљеви не могу се остварити само кроз институционалне садржаје, већ уз додатак ванинституционалнихактивности, боравком у парковима и игралиштима, чиме се донекле могу испунити сви захтеви и циљеви који се односе на правилан раст и развој детета.

Значај програма „Покренимо нашу децу“ огледа се у томе што је препознао нарастајуће проблеме деце млађег школског узраста, а који се тичу неправилног држања тела,гојазности и хипокинезије. Циљ пројекта је превенција настанка деформитета кичменог стуба и тела уопште применом одговарајућих превентивних вежби у складу са узрастом ученика.

Програм се непосредно бави едукацијом учитеља за примену свакодневних превентивних вежби у трајању од 15 минута, али оно што је веома значајно јесте посредна едукација деце и родитеља о значају свакодневне примене физичких активности за здравље, како њихове деце, тако и њих самих.

У одељењима од 1. до 4. разреда ће ученици ће вежбати на појединим часоваима кроз следеће активности - три модела програма вешбања:

1.Први модел:

А - Весела столица; Б-Причам ти причу; В-Здрава Стопалца; Г-Разиграна палица.

2. Други модел:

А - Музичка гимнастика; Б - Плеши и заледи се.

3. Трећи модел:

А - Јесење играрије; Б - Зимске играрије; В - Пролећне играрије

7.ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА

7.1. Програм дечијег савеза

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ РАДА	ИЗВРШИОЦИ
IX	1. Израда плана рада Дечјег савеза 2. Припрема за обележавање Дечје недеље и припрема ученика првог разреда за пријем у Дечји савез	Милица Станковић Думани Лаура Татјана Јеремић Срђан Крстић
X	1. Дечја недеља – активности у школи 2. Пријем ученика првог разреда у Дечји савез 3. Буквар дечјих права 4. Засађивање цвећа и садница у школском дворишту 5. Учешће у манифестацији ”Радост Европе”	
XI	1. ”Најраспеваније одељење” – одељенска и школско такмичење 2. Литерарни конкурс ”Недовршене приче” 3. Превенција, сузбијање и лечење болести зависности	
XII	1. Општинско такмичење ”Најраспеваније одељење” 2. Припреме за обележавање Св. Саве 3. Новогодишњи програм	
I	1. Школско такмичење рецитатора 2. Прослава Св. Саве	Милица Станковић Думани Лаура Татјана Јеремић Срђан Крстић
II	1. Општинско такмичење ”Турнир дечјих игара” 2. Општинско такмичење рецитатора	
III	1. Школско такмичење ”Ђачко песничко сусретање” 2. Организовање еколошке акције у школи 3. Обележавање ”Дана пролећа”	
IV	1. 7. април – Светски дан здравља 2. Еколошка акција 3. Ликовни конкурс ”Осликавање ускршњих јаја” 4. Општинско такмичење ”Ђачко песничко сусретање”	
V	1. Општинско такмичење фолклора, ритмике и модерног плеса 2. Дан изазова	
VI	1. Завршница еколошких активности 2. Програм поводом уписа будућих ученика првог разреда у школу	

7.2. План рада црвеног крста

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ РАДА	ИЗВРШИЛАЦ
IX	1. Доношење и усвајање програма рада секције 2. Акција „Безбедност деце у саобраћају“	Кузмановић Радмила
X	1. Акција ”Трка за срећније детињство” 2. Пркупљање чланарине 3. Обележавање међунар.Дана старих,ликовно-литерарни конкурс „За сунчану јесен живота“	
XI	1. Упознавање ученика са значајем акције „Један пакетић много љубави“ 2. Пркупљање чланарине	
XII	1. Прикупљање слаткиша, израда новогодишњих честитки, сувенира, поклон пакетића 2. Обележавање 1. Децембра - дан борбе против АИДС-а уз предавање,пројекције и разговор о хуманим односима међу половима	
I	1. Припреме за књижевни, ликовни конкурс "Крв живот значи"	
II	1.Припрема екипе Прве помоћи за обуку и пријава Црвеном крсту Чукарице	
III	1.Реализација ликовно-литерарног конкурса «Крв живот значи» 2.Припрема ученика четвртих разреда за квиз « Шта знаш о Црвеном крсту и давалаштву»	
IV	1.Обука екипе "Пружање прве помоћи" 2. Обележавање 7. априла Светског дана здравља,кроз разна предавања о здрављу	
V	1. Учешће у акцији "Недеља Црвеног крста", обележавање 8. маја Међународног дана Црвеног крста и 11. маја Дана добровољних давалаца крви 2. Општинско такмичење ПЦК	
VI	1.Достављање писменог извештаја о реализованим активностима	

7.3. План рада литерарне секције

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ РАДА	ИЗВРШИОЦИ
IX	1. Избор ученика и предлог плана рада – договор 2. Упознавање ученика са листом литерарног стваралаштва	Милија Ралевић
X	1. Упознавање ученика са стваралаштвом Б. Радичевића и С. Ранковића 2. Самостални радови ученика – слободна тема 3. Уређење паноа у холу школе 4. Писање и читање радова о јесени	
XI	1. Литерарне игре 2. Самостални радови – пригодна тема 3. Читање, анализа и адаптирање радова за лист	
XII	1. Литерарне игре 2. Самостални радови посвећени Новој години 3. Зимски пејзажи у литерарном стваралаштву 4. Читање и анализа самосталних радова	
I	1. Читање дечје штампе и приказ прочитаних текстова 2. Припремање и учешће на прослави Св. Саве	
II	1. Читање и анализа песама Д. Максимовић, Д. Радовића и Ј. Ј. Змаја 2. Самостални радови 3. Припрема за Дан школе	
III	1. Читање и анализа самосталних радова ученика о жени, мајци 2. Припремање паноа 3. Припремање радова за лист 4. Учешће у приредби поводом Дана школе 5. Припремање за сусрет литерарних група	
IV	1. Писање и читање радова о пролећу 2. Избор радова за пано – најбољи радови	
V	1. Самостални радови ученика 2. Избор најбољих радова	
VI	1. Анализа реализације плана 2. Предлози за будући рад 3. Завршна изложба литерарних радова	

7.4. План рада литерарне секције I – IV разреда

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ РАДА	ИЗВРШИЛАЦ
IX	1.Формирање секције 2.Упознавање ученика са циљевима и садржајима рада 3.Изражајно читање 4.Књига-мој најбољи друг	Љиљана Бошковић
X	1.Мој град-други су писали 2.Јесен у мом граду-месту, литерарни састави 3.Добро и шта поправити у нашем предходном раду 4.Наша школа	
XI	1.Читање радова о другарству 2.Читање и анализа песама-текстова 3.Посета библиотеци 4.Одабрани текстови из штампе	
XII	1.Писање састава-Стигла је зима 2.Анализа ученичких радова 3.Час слободног стваралаштва-поезија 4.Час слободног стваралаштва-проза	
I	1.Учешће на приредби 2.Зимски пејзаж у литералном стваралаштву	
II	1.Изложба ученичких радова 2.Читање дечије штампе	
III	1.О мајци и за мајку-поезија-проза 2.О мајци и за мајку-поезија-проза	
IV	1.Читање песама по избору 2.Припрема за мајску песничку штафету	
V	1.Прочитао сам-причање 2.Прочитао сам-приказ дела 3.Анализа ученичких радова с	
VI	1. Познати у писали-читање и анализа 2. Познати у писали-читање и анализа 3.Анализа рада секције	

7.5. План рада еколошке секције

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ РАДА	ИЗВРШИЛАЦ
IX	1. Договор о раду секције 2. Упознавање са појмом екологије 3. Значај , очување озонског омотача, прича о озонској рупи (16.9. Светски дан заштите озонског омотача) 4. Израда паноа са темом“Еколошки календар“	Јелена Џогаз
X	1. Израда паноа са темом“Еколошки календар“ 2. Животиње које нестају(14.10. Светски дан заштите животиња) 3. За и против ГМО- дебата на часу 4. Дан здраве хране(16.10.)	
XI	1. Час у природи(18.10. Дан пешачења) 2. Уређивање кабинета биологије 3. Нега биљака у школском простору 4. Значај животне средине	
XII	1. Угрожавање животне средине 2. Заштита животне средине 3. Унапређивање животне средине 4. Енергија је свуда око нас	
I	1. Како штредимо енергију 2. Отпад и рециклажу 3. Отпад и рециклажа	
II	1. Шта је еколошка култура 2. Анонимна анкета да ли сам екокултуран	
III	1. Израда паноа са темом „Еколошка култура“ 2. Израда паноа са темом „Еколошка култура“ 3. Зашто треба да волимо и да бринемо о биљкама 4. Уређивање дворишта	
IV	1. Сађење биљке (јоргована) у школском дворишту 2. „Опланети се“(22.4. Светски дан планете Земље) 3. Зашто треба да волимо и да бринемо о животињама 4. Врабац- симбол Београда	
V	1. Прављење кућице за птице 2. Прављење хранилице за птице 3. Прављење кућице и хранилице за птице у школском дворишту 4. Светски дан без дуванског дима(31.5.)	
VI	1. Дан заштите животне средине 2. Шта смо све научили о заштити животне средине 3. Шта смо све научили о заштити животне средине	

7.6. План рада рукометне секције

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ РАДА	ИЗВРШИЛАЦ
IX	1. Основни став у рукомету 2. Кретање без лопте у размним ставовима 3. Хватање и додавање лопте у различитим облицима кретања 4. Увежбавање хватања и додавања лопте	Миладинка Таталовић
X	1. Специјална додавања 2. Став у одбрани и нападу у поседу лопте 3. Блокирање нападача у кретању и скоку 4. Правило три корака	
XI	1. Усавршавање технике хватања и додавања у игри 2. Развијање брзине и спретности у руковању лоптом 3. Додавање лопте у трку 4. Шут на гол	
XII	1. Увежбавање шута на гол 2. Скок шут 3. Увежбавање скок шута 4. Контранапад са крила	
I	1. Провера усвојености елемената спортске игре 2. Тактика зоне одбране	
II	1. Обука финте променом правца кретања 2. Увежбавање финте дриблинга 3. Усавршавање индивидуалног напада на гол	
III	1. Избор места у екипи 2. Тактика напада екипе 3. Усавршавање тактике напада – разрада акције 4. Седмерац правила и техника извођења 5. Лобовање при шуту на гол	
IV	1. Правила игре, суђење и судијске одлуке 2. Напад бекова укрштањем 3. Игра леве и десне половине зоне	
V	1. Зонска одбрана 2. Скок шут са крила 3. Сарадња бекова и пивота 4. Голман играч у нападу	
VI	1. Игра по свим правилима 2. Игра по свим правилима 3. Провера усвојености појединих елемената	

7.7. План рада историјске секције

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ РАДА	ИЗВРШИЛАЦ
IX	1. Формирање секције 2. Сређивање кабинета	Невенка Ђорђевић
X	1. Сређивање историјских карата и другог историјског материјала	
XI	1. Уређење платоа испред споменика палим борцима из ослободилачких ратова	
XII	1. Израда паноа 2. Сакупљање старог новца	
I	1. Пано посвећен Св. Сави	
II	1. Рад на обогаћивању етнографског кутка	
III	1. Израда грба Републике Србије 2. Израда грба Београда	
IV	1. Уређење простора око споменика палим борцима и бисте Бранка Радичевића	
V	1. Активности посвећене Дану победе над фашизмом	

7.8. План рада саобраћајне секције

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ РАДА	ИЗВРШИЛАЦ
IX	1. Формирање групе,упознавање са програмом рада и материјалом који се користи на часовима 2. Сврха и значај обучавања у области саобраћаја	Марко Ђекић
X	1. Правила и прописи кретања возила бицикла и пешака. 2. Расклапање појединих делова на бициклу, подмазивање и припрема за вожњу. 3. Објашњење елемената полигона ,упутство за правилну вожњу 4. Спретност вожње у појединим дисциплинама	
XI	1. Саобраћајни знаци ,врсте и примена 2. Право првенства пролаза 3. Решавање ситуације на раскрсницама ,анализа кретања пешака и возила 4. Кретање пешака на прометним путевима,кретање подземним пролазима,тунелима и мостовима	
XII	1. Решавање тестова 2. Исправљање тестова и дискусија о питањима 3. Коришћење ауто-мото карте,анализа ознака и симбола 4. Како и на који начин се оријентисати помоћу ауто карте Београда	
I	1. Обнављање саобраћајних правила и прописа 2. Решавање тестова	
II	1. Обнављање саобраћајних правила и прописа 2. Решавање тестова 3. Одржавање исправности бицикла 4. Бициклиста у саобраћају - правила	
III	1. Вожња бицикла на полигону 2. Вожња бицикла на полигону 3. Мерење времена споре вожње 4. Оцењивање вожње на полигону(осмица,косина...) 5. Провера исправности и одржавање бицикла 6. Решавање тестова	
IV	1. Припрема за такмичење 2. Припрема за такмичење 3. Вожња на полигону 4. Вожња на полигону	
V	1. Припрема за такмичење 2. Припрема за такмичење 3. Вожња на полигону 4. Вожња на полигону	
VI	1. Утврђивање знања 2. Анализа постигнутих резултата	

7.9. План рада фолклорне секције

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ РАДА	ИЗВРШИЛАЦ
IX	1. Упознавање ученика са начином рада фолклорне секције и договор око опреме и термина секције. 2. Дечије игре (зуце, игра лончићи, игра коларићу, игра вијача) 3. Ја посејах лан – игра за вежбу 4. Разговор о народној ношњи и пореклу народних игара 5. Шта све могу руке – правимо играчке	Задужени наставник Милован Ивановић
X	1. Брзалице, загонетке, бројалице, питалице, успаванка – Мајка Јову у ружу родила; песме и обичаји 2. Учење игре – Опа цупа скочи 3. Учење игре – Опа цупа скочи 4. Учење игре – Опа цупа скочи	
XI	1. Коленике –Западна Србија 2. Коленике –Западна Србија 3. Коленике –Западна Србија 4. Певање изворне народне песме (Србијом се златно класје вије)	
XII	1. Певање изворне народне песме (Србијом се златно класје вије) 2. Певање изворне народне песме (Србијом се златно класје вије) 3. Ти момо ти девојко – Централна Србија 4. Ти момо ти девојко – Централна Србија	
I	1. Увежбавање научених игара и певања песама 2. Наступ на школској приредби (Св. Сава)	
II	1. Певање изворне народне песме - Македонија (Во насе село малово) 2. Певање изворне народне песме - Македонија (Во насе село малово) 3. Певање изворне народне песме - Македонија (Во насе село малово) 4. Дивна, Дивна – Поморавље	
III	1. Дивна, Дивна – Поморавље 2. Дивна, Дивна – Поморавље 3. Моравац коло – Шумадија 4. Моравац коло – Шумадија 5. У Милице – Централна Србија	
IV	1. У Милице – Централна Србија 2. Леле, дуње ранке – Централна Србија 3. Леле, дуње ранке – Централна Србија 4. Разговор о оруђу и намештају	
V	1. Разговор о народној ношњи и накиту 2. Увежбавање научених игара и певања песама по избору 3. ученика 4. Увежбавање научених игара и певања песама по избору ученика 5. Увежбавање научених игара и певања песама по избору ученика	

7.10. План рада новинарске секције

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ РАДА	ИЗВРШИЛАЦ
IX	1. Формирање секције 2. Упознавање са члановима секције	Милица Рацковић
X	1. Упознавање са члановима секције 2. Стилске вежбе	
XI	1. Прикупљање података 2. Писање чланака 3. Исправљање текстова	
XII	1. Припрема новина за штампу 2. Презентација часописа	
I	1. Посета редакцији неког часописа	
II	1. Посета редакцији неког часописа	
III	1. Сарадња са члановима литерарне секције 2. Прикупљање материјала за часопис	
IV	1. Писање чланака 2. Цртање илустрација	
V	1. Припреме за часопис	
VI	Презентација часописа	

7.11. План рада ликовне секције

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ РАДА	ИЗВРШИЛАЦ
IX	1. Упознавање ученика са планом рада и потребним прибором за рад на часовима цртања сликања и вајања 2. Теорија форме: основни елементи – линија, боја, правац, величине, облик, валер, композиција 3. Цртање – аутономност линије као самосталног изражајног средства 4. Цртање разноврсним линијама, како би се постепено обогаћивало линеарно изражавање 5. Теме мртва природа – рад по природи 6. Уређење школског паноа и ентеријера школе поводом Дана ослобођења Београда	Татјана Јеремић Срђан Крстић
X	1. Анализа уметничких дела (анатомија за уметнике, разгледање и анализа) 2. Портрет друга/другарице – цртеж у оловци 3. Анализа уметничких дела – репродукције из монографије А. Матиса и Миће Поповића 4. Цртање – перспектива: птичија, жабља, линеарна	
XI	1. Цртање – проблеми опсервације и композиционих односа, конструкција облика – мртва природа 2. Естетска анализа ученичких радова и излагање на школском паноу 3. Сликање боја као ликовни елемент, богатији тонски колорит и валер – пејзаж, акварел 4. Анализа уметничких дела – репродукција слика Катарине Ивановић	
XII	1. Сликање: увођење боје у вредности процесом рада по природи техником слојевитог сликања 2. Тема: мтрва природа 3. Сликање: обрада простора, валер, планови, боја, пејзаж 4. Техника темпера 5. Сликање акварела 6. Сликање: групна фигурална композиција 7. Тема: Пролазници на улици	
I	1. Сликање илустрације књижевног дела по слободном избору, техника темпера 2. Естетска анализа ученичких радова и уређење школског паноа	
II	1. Анализа уметничких дела – репродукције из монографије Клода Монеа 2. Сликање: Моја улица – примена линеарне перспективе 3. Сликање: контраст, светлина, површина и облика у одређеном простору – теме: Поред прозора, свеће, камин – техника темпера 4. Зидно сликарство 5. Технике: мозаик и фреска – објшњење технологије и начин рада	
III	1. Даљи рад на мозаику 2. Сликарска техника – уље – технологија припреме подлоге, препаратуре, начин сликања 3. Колаж – сликарска техника:практичан рад: израда колажа од старих новина на тему радна соба 4. Естетска анализа ученичких радова и уређење школског паноа	

7.12. План рада секције „Млади физичари“

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ РАДА	ИЗВРШИЛАЦ
IX	1. Конституисање групе, подела ученика на подгрупе према њиховим интересовањима и давање конкретних задатака 2. Сређивање збирке учила за физику и поправка наставних средстава 3. „Еурека“ вежба одређивања густине на основу Архимедовог закона, реферат Архимед и његово дело	Иван Завишић
X	1. Оптика – израда задатака за такмичење 2. „Земљо заустави се“ Оглед: Доказивање I Њутновог закона 3. Кретање и сила – израда такмичарских задатака	
XI	1. „Дуга“ Огледи са оптичком призмом. Реферат спектрална анализа 2. „Умор светлости“ уређивање паноа 3. Израда такмичарских задатака	
XII	1. Огледи из електричне струје – комплетирање збирки за групно извођење огледа ел. струје 2. „Краљевима је одузео скиптар а боговима мању“ огледи електростатика, реферат: Бенџамин Френклин 3. Израда такмичарских задатака	
I	1. Огледи: Хемијски извор струје, реферат: Луђи Галвани и Александро Волта	
II	1. „Како би изгледало све без трења“ вежба одређивање коефицијента трења, реферат: Точак једно од највећих открића на свету 2. Школско такмичење из физике 3. Баждарење еластичне опруге – израда динамометра за потребе наставе	
III	1. Израда такмичарских задатака, припрема за општинско такмичење 2. Равнотежа – уређивање паноа 3. „Да ли је Архимед могао подићи земљу“ огледи: Примењена полуга	
IV	1. „Фотоћелија у служби човека“ оглед са фотоефектом, реферат о примени и принципу рада фотоћелије 2. Архимедово ведро – израда наставних средстава	
V	1. Огледи: Трансформатор, трофазни мотор, генератор, ултра високе фреквенције – посета музеју Никола Тесла , уређење паноа 2. Отворена врата физике – квиз такмичење	
VI	1. Реферат – радиоактивност, нуклеарна енергија у служби човека – Марија Кири 2. Анализа рада секције, изложба радова	

7.13. План рада ритмичке секције

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ РАДА
IX	1. Формирање групе и договор о раду 2. Упознавање ученика са планираним програмом 3. Представљање чланова путем самосталног наступа 4. Подсећање на кореографије које су неки од чланова играли
X	1. Слушање музике 2. Одабир музике за кореографију 3. Кореографска импровизација за одабрану музику 4. Корак по корак, учимо кораке за игру
XI	1. Постављање кореографије 2. Увежбавање кореографије 3. Увежбавање кореографије 4. Договор о костимима 5. Израда костима и увежбавање кореографије
XII	1. Припрема за учешће на приредби поводом Дана Светог Саве 2. Слушање музике и одабир музике за нову кореографију 3. Учимо нове кораке за игру - представљање ученика 4. Увежбавамо научене кораке за игру
I	1. Приредба, вежбање 2. Генерална проба 3. Припрема за учешћена приредби поводом Дана школе – постављање кореографије 4. Договор о костимима и усклађивање корака покрета и ритма
II	1. Увежбавање кореографије 2. Увежбавање кореографије
III	1. Приредба, вежбање 2. Генерална проба 3. Гледамо и анализирамо наступ на школској приредби 4. Кореографска импровизација за одабрану музику - слободни ритмички покрети
IV	1. Слушање музике и постављање нове кореографије 2. Кореографска импровизација за одабрану музику 3. Склапање покрета у целину 4. Увежбавање задатих покрета
V	1. Научили смо кореографију 2. Приредба ритмичке секције – завршна приредба 3. Анализа активности и успешности рада секције. 4. Слободна игра уз музику и избор игара за крај школске године
VI	1. Наступ приликом поделе ђачких књижица

8.ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

Избор животног позива представља за сваког младог човека један од проблема који се тешко решава. Избор струке и одговарајућег занимања, не би требало да младу личност ставља пред дилему и нерешив проблем, ако се том проблему у основној школи посвети довољно пажње. А то се може постићи кроз посебан облик рада са ученицима – професионалном орјентацијом. Да би се њен циљ остварио треба јој прићи организовано и програмирано.

Професионална оријентација у школи је саставни део васпитно – образовног рада и треба да се остварује континуирано уважавајући све елементе психофизичких и умних способности сваког ученика посебно.

Зато професионалну оријентацију треба реализовати кроз:

- Све облике васпитно-образовног рада посебно у оквиру редовне наставе, слободних активности, додатне наставе, кроз друштвено користан рад и у оквиру одељенске заједнице.
- Посебне облике рада као што су предавања за ученике и родитеље са одговарајућом актуелном тематиком, разговори, изложбе, посете радним организацијама и др.
- Сарадњу школе са другим друштвеним институцијама и радним организацијама које могу допринети успешном остваривању овог задатка.

У остваривању ових циљева учествују сви субјекти васпитно-образовног процеса у школи. Посебну улогу у томе имају директор, педагог, разредне старешине VIII разреда као и сви наставници и учитељи. Посебно је важна координација на релацији ученик – родитељ – друштвена средина – радна организација – просветне и здравствене институције. Код ученика свих разреда а нарочито VIII треба систематски у току целе године радити на њиховом укључивању и усмеравању ка развијању склоности и правилном избору свог будућег позива. То усмеравање може се остварити из система професионалне орјентације кроз различите облике а пре свега предавања за ученике и родитеље, разговоре са ученицима и родитељима, самосталне ученичке радове на ту тему, изложбе, филмове, радио и ТВ емисије и посете радним организацијама.

Подстицање ученика да сами прикупљају информације о свету рада и занимања, омогућава ученицима да се баве пословима за које испољавају посебна имтересовања. Иако програми и планови обавезне наставе немају посебан садржај из домена професионалне оријентације код њих се могу постићи резултати у том правцу. Сваки предметни наставник у оквиру свог предмета уграђује одговарајуће елементе професионалне орјентације, наглашавајући значај и улогу оног садржаја који може да усмери ученика у том правцу. Уважавајући све елементе ових основа, школа ће у свом раду доследно остваривати своје задатке из свих садржаја који доприносе реализацији задатака професионалне орјентације. Сваки наставник уградиће у своје планове одговарајуће елементе из садржаја професионалне орјентације који ће се реализовати током школске године.

Општи задаци професионалне оријентације су конкретизовани кроз садржаје у односу на три узрасна нивоа:

- Ниво I, II и III разреда
- Ниво IV, V и VI разреда
- Ниво VII и VIII разреда

8.1. Узрасни ниво I, II и III разред

САДРЖАЈИ	РЕАЛИЗАЦИЈА	
	ОБЛИК РАДА	ИЗВРШИЛАЦ
1. Занимања наших родитеља, рођака и познаника	игра пантомиме	одељенски старешина I разреда
2. Занимања у школи	разговор, обилазак	одељенски старешина I разреда
3. Како путује наше писмо	разговор, цртеж	одељенски старешина I разреда
4. Упознавање са занимањима најближе околине	разговор, обилазак	одељенски старешина II разреда
5. Шта желим да будем кад порастем	цртеж	одељенски старешина II разреда
6. Ко и како се служи метром	разговор	одељенски старешина II разреда
7. Упзнавање са занимањима у пољопривреди	разговор, игре	одељенски старешина II разреда
8. Ја на свом будућем радном месту	цртеж, писмени састав	одељенски старешина III разреда

8.2. Узрасни ниво IV, V и VI разред

САДРЖАЈИ	РЕАЛИЗАЦИЈА	
	ОБЛИК РАДА	ИЗВРШИЛАЦ
1. Који ми се позив највише свиђа и зашто	разговор	одељенски старешина IV разреда
2. Како би требало поделити послове у кући	разговор	одељенски старешина IV разреда
3. Улога и важност рада за појединца и разговор о необичним занимањима	разговор	одељенски старешина V разреда
4. Које занимање знамо и како се до њих долази	разговор	одељенски старешина VI разреда

8.3. Узрасни ниво VII и VIII разред

САДРЖАЈИ	РЕАЛИЗАЦИЈА	
	ОБЛИК РАДА	ИЗВРШИЛАЦ
1. Шта је професионална орјентација	предавање	педагог VII разред
2. Систем образовања у Србији	разговор	одељенски старешина VII разреда
3. Фактор правилног избора позива	разговор	Педагог VII разред
4. Значај правилног избора позива	предавање	одељенски старешина VII разреда
5. Представљање различитих подручја рада	предавање	одељенски старешина VII разред педагог
6.Зашта сам заинтересован	радионице	одељенски старешина VII разреда педагог
7. Установи своје таленте и способности	радионице	одељенски старешина VII разреда педагог
8. Кључне компетенције за занимања и информационе понуде	радионице	одељенски старешина VII разреда педагог
9. Еваулацоја програма ПО у VII разреду	радионице	одељенски старешина VII разреда педагог
6. На крају основне и на почетку средње школе	разговор	одељенски старешина VIII разреда педагог

7. Ко може ученицима да помогне при избору позива	уређење огласне табле	педагог са ученицима
8. Шта бих волео да будем	радионица	педагог VIII разред
9. Најчешће грешке приликом избора позива	разговор	педагог VIII разред
10. Анкетирање ученика приликом избора позива	анкета	одељенски старешина VIII разреда педагог
11. Поступци професионалног усмеравања ученика у току школовања	разговор са родитељима ученикаVIII разреда	одељенски старешина VIII разреда
12. Конкурс за упис ученика у средње школе	разговор, информисање	одељенски старешина VIII разреда
13. Услови и могућности уписа ученика у средње школе	разговор са родитељима ученикаVIII разреда	одељенски старешина VIII разреда
14. Рад са ученицима који имају дилему у избору занимања	Разговор	Педагог VIII разред
15. Усвету интересовања и графикон интересовања	Час одељењског старешине	Педагог и разредни старешина VIII разреда
16. У свету врлина и вредности	Час одељњскогког старешине	Педагог и разредни старешина VIII разреда
17. Обраовнипрофии у средњим школама и мрежа средњх школа	Час одељењског старешине	Педагог и разредни старешина VIII разреда
18. Путеви образовања и каријере	Час одељењског старешине	Педагог и разредни старешина VIII разреда
19. Кртеријуми за избор средње школе	Час одељењског старешине	Педагог и разредни старешина VIII разреда
20. Припреме за реалне сусрете	Час одељењског старешине	Педагог и разредни старешина VIII разреда
21. На разговору у предузећу	Час одељењског старешине	Педагог и разредни старешина VIII разреда
22. Моја одлука о школи и занимању	Час одељењског старешине	Педагог и разредни старешина VIII разреда

9.ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ И БЕЗБЕДНОСТИ ДЕЦЕ/УЧЕНИКА

Основе здравственог васпитања деца и млади добијају углавном у породици, групи вршњака, школи, здравственим установама и преко средстава масовних комуникација. Не умањујући значај породице и вршњака, сматрамо неопходним систематски рад на овом плану у оквиру школе, здрвствених установа и путем средстава масовних комуникација јер би тада сва деца и млади били изложени сличнимпрограмима, чији би се ефекти могли, донекле, пратити, добро осмишљеном евалуацијом.

У школи се годинама изузетан значај придаје здрвственом васпитању. Реализују се теме из области здравственог васпитања у свим одељењима у школи. Теме се углавном реализују на часовима ОЗ. Здравствено-васпитни рад реализује се и кроз редовну наставу, ваннаставне и ваншколске активности. Извештај са систематских прегледа ученика као и званични подаци здравствених установа показују забрињавајуће високе проценте обољења младих, као и низак степен спремности на одговорно понашање, упркос поседовању добрих знања из ове области. То значи да су ученици, углавном добро информисани о проблемима здравља, али да недовољно примењују превентивне активности у циљу његовог очувања. Зато је неоходно да здравствено васпитање буде инкорпорирано у сваку пору живота и рада у школи, а када се ради о његовом информативном аспекту, да се он реализује што чешће применом активних метода и путем групног рада, а не само фронталним монолозима предавача.

У судару са друштвеном заједницом која је нестабилна и често дезорганизована, уз кризу морала и слабљење породичног система, и у колизији са школом из које ученици често беже, настаје незадовољство, које постаје генератор напетости и инпулсивних реакција усмерених ка себи и другима. Тако се сређемо са адолесцентима који су несигурни, нестабилни, незадовољни, депресивни.

Подаци упозоравају и захтевају хитне и континуиране акције целог друштва. Школа је у том систему карика без које се не може. У оквиру школских акција најважније је јачање психичког здравља, самопоштовања и одговорног односа према себи и другима. То значи учење деце одупирању изазовима, и казивању НЕ ризичним ситуацијама. Такође је неопходно децу и наставнике обучити техникама конструктивног решавања сукоба и уопште умеће добре комуникације. Зато програм здавственог васпитања треба да буде саставни део целокупног васпитно-образовног рада у школи. Његови делови се тешко могу издвојити, сем оних који се односе на проширивање информација о здрављу.

Циљеви:

- Стицање знања, формирање ставова и понашање ученика у вези са здрављем и здравим стиловима живљења, и развојем хуманих односа међу људима.
- Унапређивање хигијенских и радних услова у школи елиминисањем утицаја који штетно делују на здравље.
- Интезивирање сарадње школе, породице и друштвене заједнице на развоју, заштити и унапређивању здравља ученика.

Начин реализације:

- Путем целокупне организације живота и рада у школи.
- Кроз предавања и радионице на часовима ОЗ.
- Кроз наставу и ваншколске активности.
- Путем мини истраживања и стручних тема за наставнике и родитеље, велику помоћ здравственог особља Дома здравља "Др. Сима Милошевић".
- Организовањем вежби за деформитет кичме и стопала на часовима физичког васпитања.
- Ангажовањем стручних лица на трибинама посвећеним актуелним проблемима

ПРЕВЕНЦИЈА ЗЛОУПОТРЕБЕ ДРОГА НА МЛАЂЕМ ОСНОВНОШКОЛСКОМ УЗРАСТУ

У овом узрасном периоду, породица је и даље пресудна у социјализацији деце али школа и вршњаци са нормама заједнице, културе и образовања постају све важнији фактори развоја емоционално, когнитивно и друштвено здравог појединца. Улога социјалних вештина и просоцијалних ставова расте и постају кључни заштитини фактор.

Карактеристике превентивних активности усмерене на ученике које утичу на позитивни исход:

- ✓ добро структуиране интерактивне радионице које за циљ имају развој личних и социјалних вештина (толеранција фрустрације у свакодневном животу, на безбедан и здрав начин, развој социјалних компетенција, развој позитивних друштвених норми и ставова);
- ✓ активности којима се развија добра атмосфера у учионици, у којој се негује просоцијално понашање а редукује неприкладно (развој тима, осећаја припадности, групних правила која свима обезбеђују да се осећају безбедно и прихваћено, доследно реаговање на непримерено понашање, препознавање и награђивање пожељног понашања, формирање вредносног система у коме се труд, учење и знање цене…и активно ангажовање ученика у овим активностима);
- ✓ обезбеђивање редовног похађања школе, развоја везаности за школу, развој одговарајућих језичких и математичких компетенција очекиваних за узраст (нарочито код осетљивих група);
- ✓ превентивне интервенције које укључују родитеље (у наставку документа)

- на овом узрасту, пружање информација о специфичним опојним средствима и подизање нивоа страха, као и коришћење неинтерактивних метода – предавања, не дају позитиван превентивни исход;
- активности које су фокусиране <u>искључиво</u> на изградњи самопоштовања и емоционалном образовању, такође не доприносе превенцији злоупотребе дрога.

Карактеристике превентивних активности усмерених на ученике које утичу на позитивни исход :

- ✓ Интерактивне активности које ангажују ученике у вежбању личних и социјалних вештина (супротстављање социјалним притисцима коришћења дрога и развој здравих одговра на изазовне животне ситуације, вежбање вештина суочавања, доношења одлука и пружања отпора ризичним облицима понашања);
- ✓ Узрасно примерено вођење дискусија о различитим друштвено распрострањеним уверењима, ставовима, позитивним и негативним очекивањима у вези са коришћењем дрога, укључујући и последице злоупотребе (перцепција ризика злоупотребе). Разбијање заблуда о нормативној природи и очекивањима везаним за злоупотребу дрога;
- ✓ Програме треба да спроводе обучени наставници као и обучени вршњаци, али они могу бити доступни младима и преко компјутера или интернета, јер и тада доприносе смањењу злоупотребе психоактивних супстанци. Програме треба спроводити кроз низ структуираних сесија (најчешће 10-15) једном недељно;
- ✓ Индивидуални рад обучених професионалаца са ученицима код којих су идентификоване особине као што су импулсивност, анксиозност, осећај безнађа (кратке серије сесија, 2-5 пута, које помажу адолесцентима да науче да се конструктивно носе са емоцијама, уместо да користе негативне стратегије суочавања са проблемима као што је нпр. употреба алкохола);
- ✓ Развој позитивног школског етоса, посвећеност школи и учешћу ученика;
- ✓ Упознатост ученика са јасним правилима школе у вези коришћења дроге у школским просторијама и доследно примењивање тих правила и интервенција/поступака у случају њиховог

кршења (поштовање Протокола о поступању у случају присуства и коришћења психоактивних супстанци у образовно-васпитним установама);

- ✓ Саветовање код постојања сумње на злоупотребу дрога или упућивање на саветовање, лечење и пружање других здравствених и психосоцијалних услуга;
- ✓ Менторство, програми повезивања младих са одраслима са којима нису у сродству и који су се обавезали да организују активности и редовно проводе део свог времена са младима, уколико су прошли одговарајућу обуку (у нашој земљи се тренутно пилотира програм у коме су ментори студенти-волонтери)
- ✓ Превентивне интервенције које укључују родитеље (у наставку документа)

- Употреба неинтерактивних метода, предавања, као примарне стратегије има или негативне исходе или нема превентивне исходе, као и искључиво пружање информација и подизање нивоа страха;
- Неструктуирани дијалози на сесијама, фокусирање само на изградњи самопоштовања и емоционалне писмености, посвећивање само моралном одлучивању, такође не даје жељени превентивни ефекат;
- Коришћење бивших корисника дрога, као сведока зависности, може имати негативне исходе;
- Не постоје докази да рандомизирано тестирање ученика на дрогу доприноси превенцији злоупотребе (према постојећи законима није предвиђено да школа може да спроводи овакве активности);

ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ УСМЕРЕНЕ КА РОДИТЕЉИМА

Карактеристике превентивних активности које утичу на позитивни исход :

- ✓ програми који развијају вештине родитељства (постављање правила и граница у понашању на начин који је узрасно примерен, контрола и квалитетно структуирање слободног времена деце, укљученост родитеља у животе деце – праћење њихових активности и пријатељства, укљученост у њихово учење и образовање, вештине комуникације, подршка родитељима о томе како да постану узори својој деци…)
- ✓ наведене програме реализују обучени појединци/наставници или стручни сарадници, у време и на начин који је погодан и привлачан за родитеље (ван њиховог радног времена, у простору који није превише формализован и у коме међусобно лако комуницирају), кроз најчешће 10 сесија

- Подривање ауторитета родитеља је повезано са негативним исходима превенције, као и фокусирање само на дете
- Коришћење само усменог подучавања и пружање информација о дрогама тако да родитељи могу да о томе причају са децом не доприноси превенцији
- Спровођење програма од стране слабо обучених појединаца доводи у питање сврху интервенције.

9.1. Област бр. 1. здрава исхрана

САДРЖАЈ	РАЗРЕД	НИВО РЕАЛИЗАЦИЈЕ	РЕАЛИЗАТОР
Правилна исхрана	I - IV	ОЗ, ППД	наставници
Правилна исхрана у пубертету	V - VI	ОЗ, Биологија	наставници
Лична хигијена	I - IV	ППД	наставници
Гојазност	V - VIII	ОЗ, Биологија, Физичко	наставници, лекар
Пубертет и менструација	IV - VI	ОЗ	лекар
Болести прљавих руку	I IV	ОЗ, ППД	наставници
Нега уста и зуба	I IV	ОЗ	стоматолог
Лична одговорност за бригу о телу	V - VIII	ОЗ, Биологија	наставници

9.2. Област бр. 2. безбедно понашање, интервенције

САДРЖАЈ	РАЗРЕД	НИВО РЕАЛИЗАЦИЈЕ	РЕАЛИЗАТОР
Основна правила о безбедности у кући, школи, заједници	I - IV	ППД, ТО	наставници
Прва помоћ	VI - VIII	Биологија	наставници
Безбедност у саобраћају	I - VIII	ППД, ТО	наставници

9.3. Област бр. 3. физичка активност здравља

САДРЖАЈ	РАЗРЕД	НИВО РЕАЛИЗАЦИЈЕ	РЕАЛИЗАТОР
Значај игре у детињству	I - IV	ОЗ	наставници
Коришћење слободног времена	V - VIII	ОЗ	наставници
Избор спортова	I - VIII	Физичко, СА	наставници

9.4. Област бр. 4. превенција болести

САДРЖАЈ	РАЗРЕД	НИВО РЕАЛИЗАЦИЈЕ	РЕАЛИЗАТОР
Деформитети кичме	III - V	ОЗ, Физичко	наставници, физијатар
Спречавање заразних болести	II - IV	ОЗ	лекар
Болести прљавих руку	I - IV	ОЗ, ППД	наставници
Превенција пушења	IV - VI	ОЗ, Биологија, НВ	наставници, педагог
Превенција алкохолизма	V - VII	ОЗ, Биологија, НВ	наставници, педагог
Превенција наркоманије	VI - VIII	ОЗ, Биологија, НВ	педагог, лекар
Превенција СИДЕ	VII - VIII	ОЗ, Биологија, НВ	педагог, лекар
Полне болести	VIII	ОЗ, НВ	лекар
Вашљивост	I - V	ОЗ	лекар
Болести дисајних органа	III - V	ОЗ	лекар

9.5. Област бр. 5. ментална хигијена

САДР|ЖАЈ	РАЗРЕД	НИВО РЕАЛИЗАЦИЈЕ	РЕАЛИЗАТОР
Изражавање осећања	I - V	ОЗ	наставници, педагог
Конструктивно решавање сукоба	V - VIII	ОЗ	наставници, педагог
Развијање самопоштовања	V - VIII	ОЗ	наставници, педагог

9.6. Област бр. 6. хумани односи међу половима

САДРЖАЈ	РАЗРЕД	НИВО РЕАЛИЗАЦИЈЕ	РЕАЛИЗАТОР
Подела послова у кући	III - IV	ОЗ, ППД	наставници
Равноправност полова	V - VIII	ОЗ, Грађанско васп,Српски језик	наставници и педагог
Контрацепција	VIII	ОЗ,	лекар
Психофизичке карактер. пубертета	IV - VI	ОЗ, Биологија	Наставници и педагог
Лепо понашање	III - V	ОЗ, Грађанско васп.,Српски језик	наставници и педагог
Пријатељство	I - IV	ОЗ, Српски језик	наставници и педагог

9.7. Област бр. 7. екологија

САДРЖАЈ	РАЗРЕД	НИВО РЕАЛИЗАЦИЈЕ	РЕАЛИЗАТОР
Хигијена становања	I - IV	ОЗ, ППД	наставници
Заштита човекове околине	III - VII	ОЗ, Биологија	наставници
Школа и њено окружење као део еко-система	VII - VIII	ОЗ, Биологија	наставници

9.8. Област бр. 8. здравствена служба

САДРЖАЈ	РАЗРЕД	НИВО РЕАЛИЗАЦИЈЕ	РЕАЛИЗАТОР
Упознавање са начинима и подручјима рада здравствених радника	I - IV	ОЗ	наставници
Занимање медицинске струке	V - VIII	ОЗ	наставници, лекар
Како и коме могу помоћи здравствени радници	VII - VIII	ОЗ	лекар

10. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Циљ и задаци :

- Кроз сарадњу са Центром за социјални рад пружање подршке у образовању, психо социјални рад, подршка у превазилажењу траума , прикупљање и дистрибуција подстицајних материјалних средстава , упознавање шире друштвене средине са проблемима деце са сметњама у развоју .

Задатак запослених у школи, на првом месту одељењских старешина педагога предметних наставника у области соцајалне заштитедеце-ученика је:

- да упознају породичне услове у којима деца живе;
-да прати како они утичу на њихов развој;
-да се обрате Центру за социјални рад у циљу пружања помоћи социјалне помоћи деци и породици;
-да благовремено пријаве евентуално занемаривање и злостављање деце;
- да раде на оснаживању деце да не трпе насиље у породици,
- да причају о томе;
-да информишу децу коме треба да се обрате ако су жртве насиља и да прате ефекте предузетих мера.

ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	САДРЖАЈ АКТИВНОСТИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ
Септембар	Евиденција ученика са слабијим породичним условима	Директор, педагог, разредни стаарешина
	Евиденција ученика којима је потребна помоћ Центра за социјални рад	Директор, педагог, разредни стаарешина
Октобар	Евиденција ученика који нередовно похађају наставу	Директор, педагог, разредни стаарешина
Новембар	Едукација наставног особља“Сарадња са Центром за социјални рад „	Педагог
Децембар	Акција“Деца деци„ Пружање финансијске подршке	Црвени крст и Дечији савез
Март	Акција“Трка за срећније детињство“	Црвени крст
Јун	Обавештавање Центра за Социјални ра за пружање социјалне подршке деци са сметњамау развоју**.**	Тим за инклузију и израда ИОП-а

11. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Васпитни задаци програма заштите животне средине су:
-развијање позитивног односа према природи и природом и радом створеним вредностима,• оплемењивање уже и шире средине,
-стицање знања о биолошким, физичким, хемијским, историјским, географским,
производно – техничким обележјима природе и насељене средине,
- стицање одговарајућих знања и формирање правилног односа према уређивању школе, насеља, култивисању расада и неговању паркова,
- уређење школског дворишта и одржавања.

ВРЕМЕ	ТЕМА	САДРЖАЈ	РЕАЛИЗАТОР
Септембар	Уређење школе, школског дворишта и непосредног окружења	Уређење учионица и кабинета	одељенске заједнице,одељенски старешина
		Одржавање школског дворишта	родитељи, директор, домар
		Гајење биљака	помоћно особље, ученици, одељенске старешине
		Сакупљање секундарних сировина	наставници и ученици школе
		Уређење одељенских паноа	наставници, ученици
Октобар	Уређење учионица-кабинета:	Бирамо најбоље уређену учионицу – кабинет	ученици,предметни наставници,техничко особље и координатор Неда Шормаз
Новембар- Децембар	Рециклажа	Постављање кутија за прикупљање старог папира	одељенске старешине и ученици нижих и виших разреда , директор и координатор
		Постављање одговарајући контејнери у дворишту школе.	одељенске старешине и ученици нижих и виших разреда , директор и координатор
Март	Озелењавање и рециклажа	Изложба собног цвећа	ученици и одељенске старешине, техничко особље
		Сортирање отпада	ученици и одељенске старешине, техничко особље, директор
Април	Загађење и заштита животне средине:	Обележавање Дана планете Земље, 22.април	ученици, одељенске старешине, наставници
		Прича о озонској рупи	ученици, одељенске старешине,наставници
		Како да спасемо земљу	ученици, одељенске старешине,наставници
Мај		Изложба ликовних радова	ученици, одељенске старешине, наставници- ликовне културе
		Посета Ботаничкој башти	ученици, одељенске старешине, наставници- ликовне културе

Кординатор активности: Јелена Цогаз

-активности на заштити животне средине одвијаће се на нивоу одељења, разреда и школе.
-програм естетског, еколошког и хигијенског уређења школе полази од садржаја специфичних за узраст ученика.
-циљ је да се код ученика развије смисао за лепо, правилан однос према људима и животној средини.
-активнпости ће се одвијати на нивоу одељења, разреда и школе: естетско, еколошко и хигијенско уређење школе.
- учешће у пројекту рециклирања електричног и електронског отпада.

- активности на заштити животне средине одвијаће се на нивоу одељења, разреда и школе.
-циљ је да се код ученика развије смисао за лепо, правилан однос према људима и животној средини.
- организовање различитих предавања на тему рециклаже амбалжних и других материјала како би се код ученика развила свест о томе да је рециклажа добра јер се њом смањује загађење животне средине, а штеди енергија и чувају природна богатства.
- учешће у градском пројекту обележавања дана планете Земље
- активности се реализују и кроз часове одељенских заједница.
- реализовање активности кроз теме на часовима српског и страних језика, посвећених еколошким темама
- уређивање и одржавање зелених површина у школском окружењу (акција у сарадњи са родитељима и локалном заједницом.

12. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Циљ и задаци наведене сарадње су: повећање квалитета рада школе, већа понуда разноврсних садржаја који стоје на располагању ученицима , наставницима и родитељима , културна сарадња , стицање нових искустава и знања примењених у пракси.

МЕСЕЦ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Током године	Школски диспанзер – Дом здравља Симе Милошевић	Разредни старешина, секретар школе и педагог	Систематски прегледи, вакцинација, издавање картона, реализација предавања, укључивање у Развојно саветовалиште.
Током године	Културни центар Чукарица	Директор, одељенске старешине и педагог	Позоришне представе, песнички сусрети
Током године	Центар за социјални рад	Тим за насиље, педагог, директор	Обавештавање и укључивање у рад
Током године	Сарадња са МУП-ом	Директор и педагог	Предавања, акције и пријаве
Током године	Сарадња са Црвеним крстом	Руководилац, директор и педагог	Акције, конкурси, предавања
Током године	Сарадња са општинском управм	Директор	Развојно планирање и унапређење квалитета рада школе
Током године	Средње школе	Разредне старешине, директор и педагог	Професионална орјентација
Током године	Сарадња са медијима	Директор	Објављивање најзначајнијих догађаја
Током године	Национална служба за запошљавање	Директор	Тестирање новопримљених радника и професионална орјентација

13. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Сарадња породице и школе је веома важан сегмент од кога зависи ниво успешности остваривања целокупног васпитно-образовног процеса.

Облици сарадње:

-индивидуалне разговоре - отворена врата
-родитељске састанке
-опште родитељске састанке

Циљеви и задаци:

- укључивање родитеља у активности школе
- јачати улогу родитеља на заштити безбедности ученика
- сви родитељи да долазе на родитељске састанке
- прављење кутије за сугестије родитеља
- укључити родитеље као асистенте у настави на млађем узрасту
- укључити родитеље као едукаторе на старијем узрасту
- подстицати улогу родитеља као еваулаторе
- подстицати улогу родитеља као учеснике пројеката, чланова тимова, познавања права и обавеза родитеља

ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	АКТИВНОСТИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	НАЧИН ПРАЋЕЊА
Током године	Правовремено информисање родитеља о активностима у школи	Директор и стручни актив за развојно планрање, одељенски старешина	Огласни панои у школи, web сајт школе
Током године	Укључивање родитеља у припремање годишњег план рада школе	Директор и чланови савета родиља	Записник савета родитеља
Током године	Учешће родитеља у изради ИОП-а	Тим за додатну подршку током године	ИОП евиденција о сарадњи са родитељима
Током године	Неговање праксе „Отворена врата“	Одељенске старешине и предметни наставници	Дневници рада лична педагошка документација наставника,
Током године	Укључивање родитеља у акције ученичких организација	Руководиоци ученичких организација	Записници и фотографије
Током године	Укључивање родитеља у програм заштите ученика од насиља	Савет родитеља, тим за заштиту	Евиденције активности
Током године	Укључивање родитеља у реализцију ПО	Разредни старешина и педагог	Евиденције активности
Током године	Укључивање родитеља у васпитно образовни процес	Одељенске старешине, педагог, директор	План посете и евиденција

14. НАСТАВА У ПРИРОДИ И ЕКСКУРЗИЈА

14.1. Програм наставе у природи

Настава у природи ће се реализовати за I- IV разреда у јесењем периоду по следећем плану :

Временски период	Дестинације	Време реализације	Реализатори
2018/2019.	Рудник	Јесен, 10/11. месец	Учитељи од I-IV
2019/2020.	Гоч	Јесен, 10/11. месец	Учитељи од I-IV
2020/2021.	Аранђеловац	Јесен, 10/11. месец	Учитељи од I-IV
2021/2022	Дивчибаре	Јесен, 10/11. месец	Учитељи од I-IV

Настава у природи може се изводити у објектима који испуњавају услове за извођење наставних и ванаставних садржаја. Пре поласка на наставу у природи организује се лекарски преглед свих ученика.

Циљеви наставе у природи су:
Очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја;стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовање и коришћење слободног времена; проширивање постојећих и стицање нових знања и искуства о непосредном природном и друштвеном окружењу; развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе; социјализација ученика и стицање услова о колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу; развијање позитивних односа према националним, култтурним и естетским вредностима.
Задаци и садржаји наставе у природи остварују се на основу наставног плана и програма образовно-васпитног рада и школског програма и саставни су део годишњег програма рада школе. Задаци који се остварују реализацијом програма наставе у природи су: побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способноси ученика; задовољење основних дечијих потреба за кретањем и игром; очување природне дечије радозналости за појаве у природи и потстицање интересовања и способности за њихово упознавање кроз одговарајуће активности.

14.2. Екскурзија за ученике од I – IV

Циљеви и задаци:
Развијање позитивног односа према националним, културним и естетским вредностима, социјалним односима и подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја. Уочавање природних географских предела и вода и разноврсних привредних делатности.

Екскурзија ће се реализовати по следећем плану :

Временски период	Дестинације	Време реализације	Реализатори
2018/2019.	Сремски Карловци- Нови Сад- Фрушка гора- Стражилово	Мај - Јун	Учитељи од I-IV
2019/2020.	Ваљево- Бранковина	Мај - Јун	Учитељи од I-IV
2020/2021.	Аранђеловац- Топола- Опленац	Мај –Јун	Учитељи од I-IV
2021/2022	Тршић- Троноша- Бања Ковиљача	Мај -Јун	Учитељи од I-IV

14.3. Програм екскурзије за ученике од V - VIII разреда

Екскурзија за ученике од петог до осмог разреда ће се реализовати у складу са законом и стручним упутством за извођење екскурзија за ученике петог и шестог разреда у трајању од једног дана на једној релацији, за ученике седмог у трајању од два дана, у плану су две релације, а за ученике осмог разреда у трајању од три дана у плану су две релације.
Школа ће у сарадњи са родитељима одлучивати о избору и условима за реализацију предвиђених програма.

Једнодневна екскурзије за ученике V - VI разреда

Екскурзија ће се реализовати у пролећном периоду.

Временски период школска 2018-2022 година
План и програм налази се у табели:

План реализације једнодневне екскурзије за ученике V и VI рареда

План и програм налази се у табелама:

РЕЛАЦИЈА 1

Релација	Циљ	Задатак
Велика Моштаница - Љубичево - Пожаревац - Виминацијум - Манастир Рукумија - Сребрно језеро - Велика Моштаница	− Стицање нових и проширивање знања из наставних предмета географија, историја, ликовна култура, српски језик, биологија. − Ширење опште културе и љубави према својој земљи. − Ширење другарства између ученика	ученици ће упознати физичко - географске одлике Стига и Браничева као и културно - историјске знаменитости овог краја.

Садржај програма

Предвиђен је обилазак ергеле Љубичево, галерије Милене Павловић - Барили и пожаревачког музеја. Ергела Љубичево датира из периода династије Обреновић. Некадашње имање “Морава”.

Данас носи назив по кнегињи Љубици. Ергела има сопствено пољопривредно добро и трофејну салу и једна је од најпознатијих у Србији. Има значајну улогу у коњичком спортуСрбије.

Ученици ће обићи галерију Милене Павловић - Барили,истакнуте српске сликарке ХХвека. Стварала је излагала у Београду, Лондону, Паризу, Њујорку и Риму где је и сахрањена. Сликала је, писала поезију и успешно се бавила модним дизајном. Упожаревачком музеју чува се велики број експоната из Виминацијума. У богатој колекцији налази се пуно новчића, накита и посуђа. Пронађено је око 700 сребрних и златних уникатних предмета. Виминацијум је археолошко налазиште близу Старог Костолца удаљено 12 км од Пожаревца и недалеко од термоелектране “Костолац”.

Римски војни логор и град из периода I – VIIвека н. е. Виминацијум је био главни град римске провинције Горње Мезије. Имао је право ковања локалног новца што је у римској империји био највећи статус који град може достићи.

На овом локалитету пронађен је богат археолошки материјал: занатске радионице пећи за печење опека, терме, шест базена,светиљке ... Ископан је маузолеј за који се претпоставља да је гробница цара Хостилијана са богато опремљеним саркофагом.

Пронађено је више гробница са изузетним фрескама. Фреско сликарство је пружало значајне податке о почецима хришћанства на овим просторима. Рукумија и Нимник су најпознатији манастири овог краја. Манастир Нимник по легенди посвећен је девојчици која није хтела да ода Турцима место манастира па је ту убијена. Сребрно језеро представља речни рукавац Дунава, удаљено је 2км од Великог Градишта. Једно је од најлепших туристичких излетишта Србије.

РЕЛАЦИЈА 2

Релација	Циљ	Задатак
Велика Моштаница - Манасија - Ресавска пећина - Раваница - Покајница - Велика Моштаница.	− Стицање нових и проширивање знања из наставних предмета географија, историја, ликовна култура, српски језик, биологија. − Ширење опште културе и љубави према својој земљи. − Ширење другарства између ученика	Упознавање културног наслеђа, уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима; стицање нових сазнања развијање интересовања за природу и изграђивање еколошких навика.

Садржај програма

Обилазак Горње Ресаве где се налази средњевековни манастир Манасија, задужбина Деспота Стефана Лазаревића (1407 - 1418) године.

Манастир Манасија припада моравској школи а у њему је основана чувена ресавска иконописачка школа.

Ресавска пећина је прва отворена и најпосећенија пећина Србије. Има веома богат пећински накит у црвеној, жутој и белој боји. Испитани су каналски системи у дужини од око 3 km а за туристе је доступно око 1 km канала. Канали су развијени у три спрата - Горња и Доња галерија које се туристички обилазе и Трећа галерија којом протиче понорница Ресавица. Пећина обилује калцитним и коралним накитом смештеним у дворане - Кристална, Централна, Бобанова, и Дворана Кошница. У Централној дворани су стубови високи преко 20 метара.

Обилазак манастира Раваница, задужбине кнеза Лазара Хребељановића у коме се налазе његове мошти. Манастир је подигнут у XIV веку.

Обилазак Покајнице, цркве брвнаре, подигнуте на месту где је настрадао Карађорђе, вођа Првог српског устанка.

Екскурзије за ученике VII - VIII разреда – 2 или 3 дана

Временски период школска 2018-2022 година

Екскурзија ће се реализовати у јесењем или пролећном периоду.

План и програм налази се у табелама:

РЕЛАЦИЈА 1

Релација	Циљ	Задатак
Релација - Велика Моштаница - Овчарско - Кабларски манастири –Златибор центар - Перућац - Рача - Дрвенград - Шарганска осмица	– Стицање нових и проширивање знања из наставних предмета географија, историја, ликовна култура, српски језик, биологија, хемија, физика – Ширење опште културе и љубави према својој земљи. – Ширење другарства између ученика	Ученици ће на овој екскурзији имати прилике да упознају природне лепоте и културно - историјске знаменитости Подриња и златиборског краја

Садржај програма

Обилазак Овчарско - Кабларских манастира подигнутих у истоименој клисури реке Западне Мораве. Клисура је усечена између планина Овчар и Каблар а ове манастире другачије називају "Мала Света Гора".

Најпознатији манастири су: Благовештење, Илиње, Никоље, Јовање и Успење испод Каблара. Са друге стране Западне Мораве испод Овчара су: Преображење, Сретење, Света Тројица, Вазнесење и Ваведење.

Доласком у Бајину Башту ученици ће моћи да виде вештачко језеро Перућац и хидрелектрану Бајина Башта. У близини је најкраћа река Србије звана Година дуга 365 метара, притока Дрине. Недалеко од Бајине Баште је манастир Рача, XIII век, задужбина краља Драгутина.

Обилазак туристичког центра Златибор. Посета Стопића пећине коју одликују јединствен водопад и бигрене каде испуњене водом, највеће у Србији и на Балкану. Пећина се налази у селу Рожанство на Златибору а сврстана је споменике природе прве категорије под заштитом државе. Биљни свет у околини пећине је јединствен са богатим маховинама и ендемичним цвећем.

Обилазак Дрвенграда на падинама Мокре горе и вожња чувеном Шарганском осмицом.

РЕЛАЦИЈА 2

Релација	Циљ	Задатак
Релација - Велика Моштаница - Студеница - Матарушка бања - Жича – Врњачака бања -Љубостиња -Крушевац - Лазарица - Велика Моштаница	– Стицање нових и проширивање знања из наставних предмета географија, историја, ликовна култура, српски језик, биологија, хемија, музичка култура, физика – Ширење опште културе и љубави према својој земљи. – Ширење другарства између ученика.	Уочавање природних и друштвених одлика овог дела Србије

Садржај програма

Путовање ауотобусом ка Г. Милановцу и Краљеву аутопутем . Долазак манастир у Студеница, задужбине Стефана Немање подигнутог у XII. веку. Крађи одмор у Матарушкој бањи и долазак у манастир Жиче, крунидбене цркве из доба Немањића и задужбине Првог српског краља Стефана Првовенчаног из 1208.г. Наставак пута до Врњачке бање и смештај.

Другог дана обилазак и шетња по Врњачкој бањи, разгледање и индивидалне активности у центру бање. У повратку наставак пута према Крушевцу и у близини Трстеника посета манстиру Љубостињи, задужбини књегиње Милице из XIV/XV века. У Крушевцу је планирана посета цркви Лазарици и разгледање Лазаревог града. Дворска црква Лазарица посвећена је светом Стефану и подигнута је поводом рођења Лазревог сина Стефана 1376.године.

Тродневна екскурзија за ученике VIII разреда

Временски период школска 2018-2022 година

План и програм налази се у табели:

РЕЛАЦИЈА 1

Релација	Циљ	Задатак
Релација - Велика Моштаница - Овчарско - Кабларски манастири - Златибор центар - Стопића пећина - Перућац - Рача - Дрвенград - Шарганска осмица - Кремна	− Стицање нових и проширивање знања из наставних предмета географија, историја, ликовна култура, српски језик, биологија, хемија, физика. Ширење опште културе и љубави према својој земљи. − Ширење другарства између ученика	ученици ће на овој екскурзији имати прилике да упознају природне лепоте и културно - историјске знаменитости Подрињa и златиборског краја

Садржај програма

Обилазак Овчарско - Кабларских манастира подигнутих у истоименој клисури реке Западне Мораве. Клисура је усечена између планина Овчар и Каблар а ове манастире другачије називају "Мала Света Гора". Најпознатији манастири су: Благовештење, Илиње, Никоље, Јованье и Успење испод Каблара.

Са друге стране Западне Мораве испод Овчара су: Преображење, Сретење, Света Тројица, Вазнесење и Ваведење.

Доласком у Бајину Башту ученици ће моћи да виде вештачко језеро Перућац и хидрелектрану Бајина Башта. У близини је најкраћа река Србије звана Година дуга 365 метара, притока Дрине.

Недалеко од Бајине Баште је манастир Рача, XIII век, задужбина краља Драгутина. Обилазак туристичког центра Златибор.

Посета Стопића пећине коју одликују јединствен водопад и бигрене каде испуњене водом, највеће у Србији и на Балкану. Пећина се налази у селу Рожанство на Златибору а сврстана је споменике природе прве категорије под заштитом државе.

Биљни свет у околини пећине је јединствен са богатим маховинама и ендемичним цвећем. Планиран је обилазак златиборског села Кремна познатог по пророчанствима браће Тарабић.

Обилазак Дрвенграда на падинама Мокре горе и вожња чувеном Шарганском осмицом

РЕЛАЦИЈА 2

Релација	Циљ	Задатак
Релација - Велика Моштаница - Студеница – Сопоћани- Матарушка бања - Жича –Врњачака бања - Гоч-Љубостиња -Крушевац - Лазарица - Велика Моштаница	– Стицање нових и проширивање знања из наставних предмета географија, историја, ликовна култура, српски језик, биологија, хемија, музичка култура, физика – Ширење опште културе и љубави према својој земљи. – Ширење другарства између ученика.	Уочавање природних и друштвених одлика овог дела Србије

Садржај програма

Путовање ауотобусом ка Г. Милановцу и Краљеву аутопутем . У Рашкој области би посети-ли манастире Сопоћани и Студеница који сузбог својих вредности и лепоте под заштитом УНЕСКА. У манастиру Сопоћани налази се најлепша фреска средњевековног сликарства Крађи одмор у Матарушкој бањи и долазак у манастир Жиче, крунидбене цркве из доба Немањића и задужбине Првог српског краља Стефана Првовенчаног из 1208.г. Наставак пута до Врњачке бање и смештај.

Другог дана обилазак планине Гоч и шетња по Врњачкој бањи, разгледање и индивидалне активности у центру бање.

Трећи дан - У повратку наставак пута према Крушевцу и у близини Трстеника посета манстиру Љубостињи, задужбини књегиње Милице из XIV/XV века. У Крушевцу је планирана посета цркви Лазарици и разгледање Лазаревог града. Дворска црква Лазарица посвећена је светом Стефану и подигнута је поводом рођења Лазревог сина Стефана 1376.године.

15. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Годишњи програм рада библиотекара заснива се на:

1. Васпитно-образовној делатности
2. Библиотечко-информативној и
3. Културној делатности

1.ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛАТНОСТ

ПОДРУЧЈЕ РАДА	ВРЕМЕ	РЕАЛИЗАТОР
Непосредан рад са ученицима ● Организовано и систематско упознавање ученика са књигом и осталом библиотечком грађом, са начином пословања библиотеке и мрежом библиотека у средини у којој живе. ● Испитивање за које врсте литературе постоји интересовање код ученика, као и усмеравање ка књижевним вредностима и достигнућима савремене науке. Развијање читалачких склоности и навике да ученици сами траже књигу и осталу литературу. ● Помоћ при избору литературе. ● Неговање културног понашања у библиотеци и читаоници. ● Упућивање на пажљиво и правилно руковање библиотекачкомком грађом.	Током године	Библиотекар

● Упознавање са типовима библиотечких каталога (ауторског и стручног), њиховом сврхом и начином коришћења, као и упознавање са електронским начином претраживања библиотечког фонда. ● Одржавање наставних часова о библиотеци и библиотекарству у оквиру редовне наставе и слободних активности. ● Реализација васпитно-образовног програма у оквиру библиотекарске секције. ● Систематско припремање ученика да самостално користе стручну и научну литературу, лексиконе, часописе, речнике, енциклопедије, као и научне информације уопште. ● **Сарадња са наставницима** ● Сарадња са наставницима српског језика на утврђивању плана лектире и политике набавке књига. ● Сарадња са наставницима свих предмета у планирању набавке литературе за ученике и наставнике из различитих области знања. ● Континуирана сарадња са стручним активима, педагогом и директорком школе у вези са набавком стручне методичко-педагошке литературе		Библиотекар/ наставници Библиотекар/ директор/ педагог/ рачуноводство/ наставници

2. БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАТИВНА ДЕЛАТНОСТ

ПОДРУЧЈЕ РАДА	ВРЕМЕ	РЕАЛИЗАТОР
Вођење библиотечког пословања ● Електронска обрада преосталог дела књижног фонда у програму за библотечко пословање. ● Сакупљање, обрада, чување и давање на коришћење књижне и некњижне грађе. ● Континуирана израда електронске базеподатака за новонабављену грађу у оквиру које се формирају ауторски и стварни каталогзи као и књига инвентара. ● Попис и евиденција чланова и издавања књига. ● Руковођење пословима набавке публикација и осталог библиотечког материјала премапотребама рада. ● Вођење статистике о броју посета библиотеци и прочитаним књигама. ● Систематски рад на информисању ученика и наставника о новим књигама и садржајима стручних часописа. ● Припремање тематских изложби везаних за јубиларне годишњице књижевника и културно-историјских догађаја. ● Набавка литературе за стучно усавршавање наставника. ● Организовање међубиблиотечке сарадње и позајмица. **Ревизија библиотечког фонда** ● Отписивање и излучивањеоштећене и неактуелне библиотечке грађе. ● Утврђивање потреба за набавком нових публикација у наредном периоду	Током године	Библиотекар Библиотекар/ комисија од 3 члана Библиотекар/ директор/ педагог/ рачуноводство/ наставници

3. КУЛТУРНА ДЕЛАТНОСТ

ПОДРУЧЈЕ РАДА	ВРЕМЕ	РЕАЛИЗАТОР
● Организовање и учешће у културним акцијама школе. ● Координација рада на организовању књижевних сусрета и постављању тематских изложби. ● Сарадња са културним установама које се баве књигом. ● Сарадња са установама културе као што су позоришта, биоскопи, музеји. ● Посећивање манифестација и центара који се баве књигом: сајма књига, великих библиотека, промоција књига.	Током године	Библиотекарка, наставници, сарадници и чланови Комисије за културну и јавну делатност

15.1. План и програм рада школског библиотекара

Време реализације	Програмски садржај
Септембар	1. Набавка уџбеника за наставнике, увођење у евиденцију и дистрибуција наставницима. 2. Наставак рада на формирању библиотеке, сигнирање, физичка обрада, инвентарисање и каталогизација свих наслова. 3. Рад са корисницима, издавање, пријем, заштита књижног фонда и вођење евиденције о читаности књига. 4. Упознавање свих ученика са акцијом „Најбољи читалац“.
Октобар	1. Организована посета школској библиотеци ученика 1. разреда 2. Наставак рада на формирању библиотеке, сигнирање, физичка обрада, инвентарисање и каталогизација свих наслова. 3. Рад са корисницима, издавање, пријем, заштита књижног фонда и вођење евиденције о читаности књига. 4. Рад са ученицима 2. разреда: читање, слушање, препричавање, казивање, рецитовање. 5. Формирање библиотекарске и новинарске секције и израда плана и програма њиховог рада. 6. Поводом „Месеца књиге“ уређење паноа посвећеног књизи 7. Посета Сајму књига. 8. Набавка нових наслова према потребама школе.
Новембар	1. Наставак рада на формирању библиотеке, сигнирање, физичка обрада, инвентарисање и каталогизација свих наслова. 2. Рад са корисницима, издавање, пријем, заштита књижног фонда и вођење евиденције о читаности књига. 3. Рад са ученицима 5. разреда: Упознавање ученика са литературом за њихов узраст, тема – *Шта читамо и шта препоручујемо за читање.* 4. Рад са библиотекарском и новинарском секцијом. 5. Прикупљање радова за школски лист. 6. Уређење паноа посвећеног Вуку Караџићу.
Децембар	1. Наставак рада на формирању библиотеке, сигнирање, физичка обрада, инвентарисање и каталогизација свих наслова. 2. Рад са корисницима, издавање, пријем, заштита књижног фонда и вођење евиденције о читаности књига. 3. Рад са ученицима 6. разреда: Упознавање ученика са појмовима *стручна књига, приручник, издање, година издања.* 4. Рад са ученицима 1. разреда: Учлањење и издавање сликовница као и подстицање на редовно и квалитетно читање. 5. Рад са библиотекарском и новинарском секцијом 6. Уређење паноа посвећеног Новој години. 7. Опомена за неажурне ученике, израда спискова по разредима.
Јануар	1. Наставак рада на формирању библиотеке, сигнирање, физичка обрада, инвентарисање и каталогизација свих наслова. 2. Рад са корисницима, издавање, пријем, заштита књижног фонда и вођење евиденције о читаности књига. 3. Рад са ученицима 7. разреда: Упознавање ученика са појмовима *садржај, предговор, поговор.* 4. Рад са библиотекарском и новинарском секцијом и прикупљање радова за школски лист. 5. Уређење паноа посвећеног Светом Сави. 6. Учешће у припреми пригодних материјала за извођење школске приредбе.
Фебруар	1. Наставак рада на формирању библиотеке, сигнирање, физичка обрада, инвентарисање и каталогизација свих наслова. 2. Рад са корисницима, издавање, пријем, заштита књижног фонда и вођење евиденције о читаности књига. 3. Рад са ученицима 8. разреда: Оспособљавање ученика за коришћење извода и библиографије. 4. Рад са библиотекарском и новинарском секцијом и селекција радова за школски лист. 5. Уређење паноа посвећеног Дану љубави. 6. Припремање књижне и некњижне грађе и других материјала за потребе редовне наставе, слободних активности и других облика образовно-васпитног рада.
Март	1. Наставак рада на формирању библиотеке, сигнирање, физичка обрада, инвентарисање и каталогизација свих наслова.

	2. Рад са корисницима, издавање, пријем, заштита књижног фонда и вођење евиденције о читаности књига. 3. Рад са ученицима 3. разреда: Упознавање ученика са дечјим енциклопедијама. 4. Рад са библиотекарском и новинарском секцијом. 5. Рад на издавању школског часописа. 6. Уређење паноа посвећеног Бранку Радичевићу. 7. Учешће у припреми пригодних материјала за извођење школске приредбе поводом обележавања Дана школе и у оквиру тога проглашење најбољег читаоца школе.
Април	1. Наставак рада на формирању библиотеке, сигнирање, физичка обрада, инвентарисање и каталогизација свих наслова. 2. Рад са корисницима, издавање, пријем, заштита књижног фонда и вођење евиденције о читаности књига. 3. Рад са ученицима 4. разреда: Упознавање ученика са литературом за њихов узраст, тема – *Шта смо све прочитали у нижим разредима.* 4. Рад са библиотекарском и новинарском секцијом. 5. Уређење паноа посвећеног шали и смеху. 6. Припремање књижне и некњижне грађе и других материјала за потребе редовне наставе, слободних активности и других облика образовно-васпитног рада.
Мај	1. Наставак рада на формирању библиотеке, сигнирање, физичка обрада, инвентарисање и каталогизација свих наслова. 2. Рад са корисницима, издавање, пријем, заштита књижног фонда и вођење евиденције о читаности књига. 3. Рад са библиотекарском и новинарском секцијом. 4. Уређење паноа посвећеног младима. 5. Организовање књижевног сусрета
Јун	1. Наставак рада на формирању библиотеке, сигнирање, физичка обрада, инвентарисање и каталогизација свих наслова. 2. Рад са корисницима, издавање, пријем, заштита књижног фонда и вођење евиденције о читаности књига. 3. Рад са библиотекарском и новинарском секцијом. 4. Опомене ученика од 1. до 8. разреда на рок враћања књига
Јул	1. Наставак рада на формирању библиотеке, сигнирање, физичка обрада, инвентарисање и каталогизација свих наслова. 2. Рад са корисницима, издавање, пријем, заштита књижног фонда и вођење евиденције о читаности књига. 3. Подношење извештаја о раду библиотеке.

16. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Доношењем Закона о ратификацији Конвенције Уједињених нација о правима детета, Законом о основама система образовања и васпитања, Националним планом акције за децу наша земља се обавезала да предузме мере за спречавање насиља у породици, институцијама и широј друштвеној средини и обезбеди заштиту детета. Ради реализације овог циља ирашен је **Посебни протокол за заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама** (у даљем тексту **Посебни протокол**).
Посебни протокол разрађује интерни поступак у ситуацијама сумње или дешавања насиља, злостављања и занемаривања, али пружа и оквир за превентивне активностирада унапређења стандарда за заштиту деце/ученика.
Насиље је сваки облик једанпут учињеног или поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства деце/ученика.

Облици:

- Физичко
- Емоционално/психолошко
- Социјално
- Сексуално насиље и злоупотреба деце
- Насиље коришћењем информационих технологија
- Занемаривање и немарно поступање
- Експлоатација

Главно подручје рада: заштита деце/ученика основношколског узраста од свих облика насиља у школи.

Задаци :

У школи ћемо креирати климу у којој се:

- учи, развија, негује и подстиче култура понашања и уважавања личности;
- не толерише насиље;
- не ћути у вези са насиљем;
- развија одговорност
- сазнања о насиљу обавезују да се реагује

Принципи:

- Омогућавање услова у школи који деци и ученицима обезбеђују живот и рад који доприносе њиховом оптималном максималном развоју
- Интерес детета/ученика је примаран у односу на интерес свих одраслих који раде у школи или учествују у раду школе
- Обезбеђење поверљивости података и заштита права на приватност детета и ученика
- Учешће детета/ученика у свим фазама процеса заштите кроз благовремена и континуирана обавештења на начин који одговара њиховом узрасту и разумевању ситуације и кроз могућност да изразе своје мишљење;
- Протокол се односи на све ученике у школи без обзира на пол, узраст, породични статус, етничко порекло, и било које друге социјалне и индивидуалне карактеристике (боју коже, језик, вероисповест, националност, способности и специфичности детета)

Циљеви :

Општи циљ је унапређење квалитета живота ученика применом:

- мера превенције за стварање безбедне средине за живот и рад ученика
- мера интервенције у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање у школи

Специфични циљеви:

- Спровођење и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања.
- Укључивање свих интересних група (ученици, наставници, стручни сарадници, административно и помоћно особље, директор, родитељи, старатељи, локална заједница) у доношење и развијање програма превенције.
- Подизање нивоа свести свих укључених у живот и рад установе за препознавање насиља, злостављања и занемаривања.
- дефинисање процедура и поступака за заштиту од насиља и реаговања у ситуацијама насиља.
- Информисање свих укључених у живот и рад установе о процедурама и поступцима за заштиту од насиља и реаговање у ситуацијама насиља.

ЗАДАЦИ У ОБЛАСТИ ПРЕВЕНЦИЈЕ	ЗАДАЦИ У ОБЛАСТИ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ
● Упознавање са правном регулативом Општим и Посебним протоколом ● Израда Програма за заштиту деце / ученика од насиља ● Дефинисање улога и одговорности у примени процедура и поступака ● Развијање и поштовање богатства различитости и културе поашања у оквиру васпитно-образовних активности ● Организовање обука за ненасилну комуникацију и конструктивно решавање конфликата ● Организовање разговора, трибина, представа, изложби о безбедности и заштити деце/ученика од насиља ● Дефиинисање правила понашања и последица кршења правила ● Развијање вештина ефикасног реаговања у ситуацијама насиља ● Умрежавање свих кључних носилаца превенције насиља(савет родитеља,школски одбор,ученички парламент,наставничко веће)	● Усклађена и доследна примена утврђених поступака и процедура у ситуацијама насиља ● Сарадња са релевантним службама ● Континуирано евидентирање случајева насиља ● Праћење и вредновање врста и учесталости насиља путем истраживања, запажања и провере ● Подршка деци која трпе насиље ● Рад са децом која врше насиље ● Оснаживање деце која су посматрачи насиља за конструктивно реаговање ● Саветодавни рад са родитељима

16.1. Превентивне активности:

Превентивне активности треба да буду у складу са циљевима Посебног протокола и предложеним задацима.

Превентивне активности установа креира у складу са анализом стања и увидом у присутност насиља у својој средини, а на основу:

- Учесталости инцидентних ситуација и броја пријава насиља
- Заступљености различитих врста насиља
- Броја повреда
- Сигурности објекта, дворишта

За анализу стања важни су:

- Процена реализованих обука за запослене и потреба даљег усавршавања

- Број и ефекти реализованих акција које промовишу сарадњу
- Степен и кавлитет укључености родитеља у рад установе
- Доношење правила понашања и њихова доследна примена
- Активно учешће деце у планирању и реализацији превентивних активности
- Сарадња са другим институцијама
- Сарадња са родитељима
- Активирање школског и рекреативног спорта
- Разноврсна понуда слободних активности

16.2. Интервентне активности :

Да би интервенција у заштити деце-ученика била планирана и реализована на најбољи начин, неопходно је узети у обзир следеће критеријуме:

- Да ли се насиље **дешава** или постоји **сумња**
- Где се дешава – да ли се дешава у установи или ван ње
- Ко су актери насиља,злостављања и занемаривања
- Облик и интезитет насиља,злостављања и занемаривања

На основу ових критеријума врши се процена нивоа ризика за безбедност детета и одређују поступци и процедуре .

У складу са проценом нивоа ризика доноси се одлука о начину реаговања:

- Случај се решава у установи
- Случај решава установа у сарадњи са другим установама
- Случај се прослеђује надлежним установама

Сви у установи треба да буду информисани о томе ко су чланови тима; имена и бројеви телефона треба да буду истакнути на видном месту. Чланови тима треба у различитој мери да буду укључени у рад, с обзиром на осетљивост теме и професионалне компетенције.

- Учествују у обуци за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања
- Информишу и пруже основну обуку за све запослене у школи о превенцији, препознавању и реаговању на насиље.
- Координирају израду и реализацију Програма заштите ученика (превентивне активности)
- Организују упознавање родитеља и ученика са Програмом о заштити ученика
- Организују консултације у установи и процењују нивое ризика за безбедност ученика
- Прате и процењују ефекте предузетих мера
- Сарађују са релевантним установама.
- Организују евидентирање појава насиља
- Прикупљају документацију
- Извештавају стручна тела и органе управљања.

Кораци и поступци при инетрвенцији:

1. Откривање
2. Прекидање, заустављање насиља или обавештавање одговорне особе
3. Хитна акција
4. Смиривање ситуације
5. Прикупљање информација
6. Консултације
7. Обавештавње стручне службе у школи
8. Консултовање са службама изван школе – у зависности од сложености ситуације.

За ефикасну интервенцију у оквиру саме установе неопходно је успоставити унутрашњу заштитну мрежу и да се одреди ко, када и н који начин интервенише. уколико постоји сумња о тежим облицима насиља, обавезно се укључују друге институције и тада је реч о спољашњој заштитној мрежи.

Непосредни саветодавни рад са децом која трпе и чине насиље обавља психолог школе, дефектолог или социјални радник. Психолог наставља индивидуални рад са децом на измени понашања. након одређеног времена један број чланова тима се мења.

Најчешћи облици насиља условно су сврстани на три нивоа:

1. Ситуације на првом нивоу, које се дешавају између деце, углавном решава наставник, васпитач, одељенски старешина.
2. На другом нивоу ситуација се решава у сарадњи са Тимом у у оквиру унутрашње мреже
3. На трећем нивоу неопходно је укључивање спољашње мреже.

За решавање свих облика насиља које чине одрасли над децом неопходно је укључивање Тима, директора и/или других институција.
Након откривања насиља и обављених консултација **ТИМ ДОНОСИ ОДУКУ О ПРЕДУЗИМАЊУ АКЦИЈА:**

- Информисање родитеља/старатеља ученика (позивају се непосредно после насиља и у време консултација)
- Организовање посебних програма оснаживања деце за конструктивно поступање у ситуацијама насиља.
- Укључивање надлежних служби:Здравствена служба, СУП, ЦЗС (уколико је потребно).

Напомена: У случајевима у којима је постојала сумња за насиље, прати се понашање потенцијалних учесника (одељенки старешина, предметни наставници, стручна служба).

16.3. Праћење ефеката предузетих мера:

Тим за заштиту ученика од насиља у обавези је да у сарадњи са запосленима у установи и релевантним установама прати ефекте предузетих мера и активности због планирања новог циклуса Програма заштите ученика од насиља.
Потребно је пратити:

- понашање детеа које је трпело насиље и детета које је вршило насиње
- како реагују пасивни посматрачи
- шта се дешава у групи, одељењу
- колико родитељи сарађују
- како функционише Тим и унутрашња заштитна мрежа
- колико су друге институције укључене и који су ефекти тога

16.4. Евиденција и документација

Евиденцију води:

1. Одељенски старешина
2. Тим – уколико је у питању 2.-ги или 3.-ћи ниво насиља
3. ПП служба

У обрасце се уписује шта се догодило, ко су учесници, како је пријављено насиље, последице, исходи предузетих корака, како су укључени родитељи, стручна служба итд.
Разредни старешина, ПП служба **у обавези су да воде евиденцију** о појавама насиља. Одељенске старешине и васпитачи у боравку имају посебне фасцикле у које бележе различита запажања о понашању деце, коментаре друге деце, родитеља, колега. Ове белешке се периодично анализирају на нивоу Тима, одељенског и наставничког већа и др.
Тим за заштиту деце и ученика од насиља води евиденцију о случајевима насиља који захтевају њихово укључивање.
Документација се чува на сигурном месту, у ПП служби, како би се обезбедила поверљивост података.

16.5. Програм заштите ученика од насиља, злостављења и занемаривања

Циљеви и задаци :

- јачање васпитне улоге школе
- стварање повољније социјалне климе
- развијање толеранције, боље комуникације
- стварање бољих услова за безбедност ученика.
- смањење инцидентних ситуација и број насиља у школи
- - повећање мере опреза од насиља и инцидентних ситуација у школи ради безбедности ученика и наставника путем разговора, предавања и радионица
- повећање учешћа ученика и заинтересованих родитеља у радионицама о насиљу
- интензивирање рада секција, организовање такмичења одељењских заједница,
- подстицање ученика на ангажовању у акцијама које организује школа и локална заједница
- Укључивање свих интересних група у доношењу и развијању програма превенције насиља
- Подизање нивоа свести за препознавање насиља
- Информисање свих интересних група о поступцима заштите

ЗАДАЦИ	АКТИВНОСТ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НОСИОЦИ ПОСЛА
Израда годишњег програма заштите деце од насиља	Прикупљање предлога активности за превенцију насиља Израда анализа о насиљу, злостављању и занемаривању	Јун	Чланови Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања Педагог, руководиоци стручних тела Савет родитеља и Ученички парламент
Упознавање ученика са правилима понашања, васпитним и васпитно-дисциплинским мерама	Предавање одељењских старешина	Септембар Октобар	Одељењске старешине
Упознавање родитеља са правилима понашања, васпитним и васпитно-дисциплинским мерама	Предавање одељењских старешина	Септембар Октобар	Одељењске старешине, учитељи,
Обучити ученике да самостално израђују реферате и мултимедијалне презентације о насиљу у инцидентним ситуацијама	Објаснити ученицима како се користи и чему служи правилник о насиљу у школи Објаснити ученицима како се користи и чему служи презентација Обучити ученике да самостално израђују реферате и мултимедијалне презентације	Јануар-фебруар	Одељењске старешине, учитељи, тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
Повећање безбедности ученика у саобраћају	Предавања и презентације представника МУПа за ученике првог разреда Презентација акције „Успоримо поред школе“	Септембар	Представници МУПа, учитељи, представници Паркинг сервиса
Обучити ученике да самостално креирају и реализују активности за превенцију насиља у школи	Формирање групе ученика Едукација ученика за писање пројеката за превенцију насиља	Фебруар	Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
Обучити ученике да самостално истражују о насилним и инцидентним	Објаснити ученицима како да истражују о насиљу у инцидентним ситуацијама у школи	Фебруар	Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања

ситуацијама у школи и решењу тих ситуација кроз примере	Постављање најновијих информација на паное у школи, презентовање путем бим пројектора, стављање на сајт школе		
Упознавање ученика са ваннаставним активностима у школи и подстицати њихово укључивање у исте	Презентација школских секција кроз демонстрацију рада секција и изложбе радова ученика односно рецитаторске – драмске приказе	Октобар	Руководилац секције, тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
Упознавање ученика са резултатима одељењских заједница,спорских такмичења,уметничких смотри	Презентација резултата такмичења ученика Промовисање успешних ученика	Мај	Руководилац секције, тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања, ученици
Упознавање ученика са активностима реализованим у сарадњи са локалном заједницом (хуманитарне, еколошке, уметничке)	Приказ резултата активности	Мај	Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања, представник локалне заједнице, ученици
Хуманитарне акције	Организовање и реализација хуманитарних активности у школи	Септембар Јун	Одељењске старешине у сарадњи са Црвеним крстом
Информисање родитеља о реализованим активностима на плану превенције насиља, злостављања и занемаривања	Презентација реализованих активности	Мај Јун	Одељењске старешине, Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
Евалуација рада тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања,		Јун	Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
Унапредити информисаност свих интересних група	Информисање родитеља на родитељским састанцима о процедури реаговавања у насилним ситуацијама	У континуитету	Одељенске старешине
	Информисати наставнике на наставничком већу о процедури реаговања у насилним ситуацијама		Педагог
	Информисање ученика о процедури реаговања у насилним ситуацијама		Одељенске старешине
Подсећање и праћење примене процедура	Тим за заштиту ученика од насиља анализира примену процедуре и договара о наредним корацима		Координатор тима
	Извештавање тима о заштити ученика од насиља о раду на наставничком већу		Координатор тима
Подстицање ученика да траже помоћ у ситуацијама када се осећају угрожено	Подсећање ученика да бележе ситуације где се осећају угрожено		Одељенске старешине
	Разврставање анализе ситуације у којима се ученици осећају угрожено по нивоима насиља		Одељенске старешине
Оспоспбљавање ученика за самостално решавање мањих конфликата	Реализација радионица у циљу развијања социјалноих вештина		Наставници
Унапређење примене реституције	Изношење примера реституције		Наставници
	Евиденција реституције у педагошкој документацији		Наставници, педагог, координатор

16.6. Превентива -злоупотреба дувана и психоактивних супстанци (ПАС)

Циљ и задаци:

-Операционализација система мера у превенцији пушења, наркоманије и других ПАС чија ће примена допринети здравом формирању личности ученика;

-Обезбеђивање стицања знања о формирању ставова, вредности и понашања коју карактерише здрава личност, способну за избор пожељних стилова живота

-Усвајање знања и облика понашања предвиђеним законима и правила која се односе на забрану коришћења дувана и ПАС-а;

-Формирање механизма одбрамбеног понашања

Садржаји:

-Развијање здравог стила живота: исхрана, потребе организма, појам здраве хране, лекова, ПАС,дрога и

- важност поштовања закона, прописа и правила понашања, одговорно понашање, шта су вредности, штетност коришћења дувана, алкохола и коришћење дрога;

- препознавање притиска, утицај вршњака потребе та прихватањем, предности одолевања, анализа рекламе, итд.

НАЧИН И ВРСТА РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕ
Психолошке и едукативне радионице Едукативне здравствене радионице и предавање о штетности пушења, злоупотреба алкохола и др. ПАС	Водитељи радионица Здравствени радници	Током године
Обрада теме на ЧОС-овима који се односе на здравствену превенцију пушења, , превенцију злоупотреба алкохола и дроге ПАС	Педагог и наставник биологије	
Предавање о злоупоттреби психоактивних супстанци	Стручњаци ПУ	Друго полугодиште
Активности ОЗ у вези са превенцијом здравља и злоупотреба дувана, алкохола и осталих ПАС (опремање паноа у одељењу, прикупљање информација из ове области и њихово претентовање у одељењу	Одељенске старешине, чланови ОЗ	Током године
Приказивање видео касета:Сида, наркоманија, човек и алкохол и разговор о гледаном материјалу	Одељенске старешине V-VIII разреда, педагог	
У оквиру наставе: превентивно биологије, хемије, матерњег језика; у осталим предметима, јачање позитивних карактеристика личности	Наставник биологије и хемије, учитељи и наставници	
Акције ДСи ПЦК и УП о штетности пушења, алкохолизма о алкохолизму и злоупотреби ПАС	Руковододиоци, ДС, ПЦК и УП	Март
Сарадња са здравственим стручњацима , стручњацима МУП-а, центром за социјални рад	Директор, педагог	Током године
У оквиру родитељских састанака, темама из ове области, дељењем брошура и материјала Шта сваки родитељ треба да зна о дроги; Како препознати дете које је под утицајем ПАС-а и како реаговати	Одељенске старешине, чланови, старешине старих разреда, чланови СРШ,...	

ПОСТУПАЊЕ У СИТУАЦИЈАМА НА УПОТРЕБУ ДРОГА ИЛИ САЗНАЊЕ О УПОТРЕБИ ДРОГА

Чланом 83. став 3. тачка 4 Закона о основама система образовања и васпитања прописано је „ поседовање, подтрекивање,помагање,давање другом ученику и употреба алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце” тежа повреда обавеза ученика и у складу са тим установа је у обавези да води васпитно – дисциплински поступак. У оквиру плана појачаног васитног рада и сарадње са родитељем, односно другим законским заступником у оквиру васпитно – дисциплинског поступка, установа може да иницира укључење здравсвених институција и стручњака из здравственог система (лекара, психолога, психијатра). У току поступка који се води у установи, запослени су у обавези да обезбеде поверљивост података и да превенирају стигматизацију и етикетитање ученика.

У случају сумње на употребу дрога међу ученицима, могуће је организовање одељенских састанака на којима се даје родитељима информација о томе да је у школо, односно одељењу, примећена могућност присуства употребе дрога или ризичног обрасца понашања, које би могло резултирати таквом злоупотребом. Овако сазван родитељски састанак има за циљ да „позове" родитеље на повећан опрез, будућност, те да их алармира да у својим породицама сталожено и смирено интензивирају разговоре на ову тему. Да би се могли спровести даљи кораци у школи, потребно је да родитељи предходно буду упознати и обавештени о могућности сазивања оваквих састанака.

ПЛАН ПРЕВЕНЦИЈЕ ЗЛОУПОТРЕБЕ ДРОГА НА МЛАЂЕМ ОСНОВНОШКОЛСКОМ УЗРАСТУ

У овом узрасном периоду, породица је и даље пресудна у социјализацији деце али школа и вршњаци са нормама заједнице, културе и образовања постају све важнији фактори развоја емоционално, когнитивно и друштвено здравог појединца. Улога социјалних вештина и просоцијалних ставова расте и постају кључни заштитини фактор.

Карактеристике превентивних активности усмерене на ученике које утичу на позитивни исход:

- ✓ добро структуиране интерактивне радионице које за циљ имају развој личних и социјалних вештина (толеранција фрустрације у свакодневном животу, на безбедан и здрав начин, развој социјалних компетенција, развој позитивних друштвених норми и ставова);
- ✓ активности којима се развија добра атмосфера у учионици, у којој се негује просоцијално понашање а редукује неприкладно (развој тима, осећаја припадности, групних правила која свима обезбеђују да се осећају безбедно и прихваћено, доследно реаговање на непримерено понашање, препознавање и награђивање пожељног понашања, формирање вредносног система у коме се труд, учење и знање цене…и активно ангажовање ученика у овим активностима);
- ✓ обезбеђивање редовног похађања школе, развоја везаности за школу, развој одговарајућих језичких и математичких компетенција очекиваних за узраст (нарочито код осетљивих група);
- ✓ превентивне интервенције које укључују родитеље (у наставку документа)

- на овом узрасту, пружање информација о специфичним опојним средствима и подизање нивоа страха, као и коришћење неинтерактивних метода – предавања, не дају позитиван превентивни исход;
- активности које су фокусиране искључиво на изградњи самопоштовања и емоционалном образовању, такође не доприносе превенцији злоупотребе дрога.

ПРЕВЕНЦИЈА ЗЛОУПОТРЕБЕ ДРОГА НА СТАРИЈЕМ ОСНОВНОШКОЛСКОМ УЗРАСТУ

Адолесценција представља развојни период у коме млади из жеље да преузму улоге одраслих и постигну већу независност, често могу доносити погрешне одлуке и повећати склоност ризичним понашањима.

Злоупотреба психоактивних супстанци и девијантна понашања вршњачке групе, као и одбацивање од стране вршњака, јако утичу на здраво понашање, иако утицај родитеља и даље остаје значајан. На овом узрсту, важни заштитни фактори против злоупотребе дрога су добре социјалне вештине, ментално и емоционално здравље и друштвене норме које афирмишу здраве животне стилове и безбедност.

Карактеристике превентивних активности усмерених на ученике које утичу на позитивни исход :

- ✓ Интерактивне активности које ангажују ученике у вежбању личних и социјалних вештина (супротстављање социјалним притисцима коришћења дрога и развој здравих одговра на изазовне животне ситуације, вежбање вештина суочавања, доношења одлука и пружања отпора ризичним облицима понашања);
- ✓ Узрасно примерено вођење дискусија о различитим друштвено распрострањеним уверењима, ставовима, позитивним и негативним очекивањима у вези са коришћењем дрога, укључујући и последице злоупотребе (перцепција ризика злоупотребе). Разбијање заблуда о нормативној природи и очекивањима везаним за злоупотребу дрога;
- ✓ Програме треба да спроводе обучени наставници као и обучени вршњаци, али они могу бити доступни младима и преко компјутера или интернета, јер и тада доприносе смањењу злоупотребе психоактивних супстанци. Програме треба спроводити кроз низ структуираних сесија (најчешће 10-15) једном недељно;
- ✓ Индивидуални рад обучених професионалаца са ученицима код којих су идентификоване особине као што су импулсивност, анксиозност, осећај безнађа (кратке серије сесија, 2-5 пута, које помажу адолесцентима да науче да се конструктивно носе са емоцијама, уместо да користе негативне стратегије суочавања са проблемима као што је нпр. употреба алкохола);
- ✓ Развој позитивног школског етоса, посвећеност школи и учешћу ученика;
- ✓ Упознатост ученика са јасним правилима школе у вези коришћења дроге у школским просторијама и доследно примењивање тих правила и интервенција/поступака у случају њиховог кршења (поштовање Протокола о поступању у случају присуства и коришћења психоактивних супстанци у образовно-васпитним установама);
- ✓ Саветовање код постојања сумње на злоупотребу дрога или упућивање на саветовање, лечење и пружање других здравствених и психосоцијалних услуга;
- ✓ Менторство, програми повезивања младих са одраслима са којима нису у сродству и који су се обавезали да организују активности и редовно проводе део свог времена са младима, уколико су прошли одговарајућу обуку (у нашој земљи се тренутно пилотира програм у коме су ментори студенти-волонтери)
- ✓ Превентивне интервенције које укључују родитеље (у наставку документа)

- Употреба неинтерактивних метода, предавања, као примарне стратегије има или негативне исходе или нема превентивне исходе, као и искључиво пружање информација и подизање нивоа страха;
- Неструктуирани дијалози на сесијама, фокусирање само на изградњи самопоштовања и емоционалне писмености, посвећивање само моралном одлучивању, такође не даје жељени превентивни ефекат;
- Коришћење бивших корисника дрога, као сведока зависности, може имати негативне исходе;
- Не постоје докази да рандомизирано тестирање ученика на дрогу доприноси превенцији злоупотребе (према постојећи законима није предвиђено да школа може да спроводи овакве активности);

ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ УСМЕРЕНЕ КА РОДИТЕЉИМА

Карактеристике превентивних активности које утичу на позитивни исход :

- ✓ програми који развијају вештине родитељства (постављање правила и граница у понашању на начин који је узрасно примерен, контрола и квалитетно структуирање слободног времена деце, укљученост родитеља у животе деце – праћење њихових активности и пријатељства, укљученост у њихово учење и образовање, вештине комуникације, подршка родитељима о томе како да постану узори својој деци…)
- ✓ наведене програме реализују обучени појединци/наставници или стручни сарадници, у време и на начин који је погодан и привлачан за родитеље (ван њиховог радног времена, у простору који није превише формализован и у коме међусобно лако комуницирају), кроз најчешће 10 сесија

- Подривање ауторитета родитеља је повезано са негативним исходима превенције, као и фокусирање само на дете
- Коришћење само усменог подучавања и пружање информација о дрогама тако да родитељи могу да о томе причају са децом не доприноси превенцији

17. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗАШТИТЕ

Програм безбедности и здравља на раду обухвата заједничке активности школе, родитеља и локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду.
У циљу заштите безбедности и здравља на раду и остваривања највиших могућих стандарда заштите. школа је донела више правилника и аката, обезбедила потребна средства, спроводи мере, организује обуке и успоставља сарадњу са релевантним институцијама у граду.
Чланови комисије за праћење безбедности и здравље на раду дефинисани су Годишњим планом рада школе.

Правилници и акти на којима се заснива заштита безбедности и здравља на раду	Правилник о безбедности и здрављу на раду
	Акт о процени ризика на радном месту и у радној околини
	Правилник о мерама безбедности ученика и запослених
Средства којима школа располаже у циљу одржавања безбедности и здравља на раду	Правилник о заштити од пожара
	Ормарић за прву помоћ и заштиту
	Сервисирани противпожарни апарати
	Аларм
Мере које се редовно спроводе ради обезбеђивања услова за заштиту безбедности и здравља на раду	Видео надзор
	Сервисирање противпожарних апарата
Активности које се у школи организујуради заштите безбесности и здравља на раду запослених и ученика	Сервисирање система за грејање
	Обука за противпожарну заштиту
	Обука о заштити безбедности и здравља на раду
	Систематски здравствени прегледи ученика и особља школе
	Систематски прегледи ученика и санитарни прегледи помоћног особља школе
Сарадња са институцијама	ПУ Београд
	Школска управа Београд
	Градски секретаријат за спорт и омладину
	Дом здравља Велика Моштаница
	Завод за јавно здравље Београд
	Сигурна кућа
	Црвени Крст Београд
Људски ресурси	Канцеларија за младе градске управе
	Домар школе
	Радници обезбеђења(покривене су обе смене)
	Дежурни наставници
	Дежурни ученици
Правилник о безбедности	Задужени полицајац

18. ПРОГРАМ “ ОСНОВИ БЕЗБЕДНОСТИ ДЕЦЕ

Министарство просвете,науке и технолошког развоја и Министарство унутрашњих послова потписали су у јуну 2017.године, Протокол о сарадњи на Програму “**Основи безбедности деце**”, чији је циљ стицање нових и унапређење нових знања,вештина и ставова ради подизања безбедоносне културе ученика основне школе.Овај програм реализује се од школске 2017/2018.године, и укупно је трајао осам месеци,са једним часом одељенског старешине на месечном нивоу, за ученике четвртог и шестог разреда.

Програм “**Основи безбедности деце**” реализоваће се и током школске 2018/2019.године за ученика првог, четвртог и шестог разреда. Ученицима првог разреда биће предаване три теме прилагођене њиховом узрасту.
На часовима одељенског старешине обрадиће се теме:

1. Безбедност деце у саобраћају;
2. Полиција је у служби грађана;
3. Насиље као негативна појава;
4. Превенција и заштита деце од опојних дрога и алкохола;
5. Безбедно коришћење интернета и друштвених мрежа;
6. Превенција и заштита деце од трговине људима;

7. Заштита од пожара;
8. Заштита од техничко-технолошких опасности и природних непогода.

Програм "**Основи безбедности деце**"реализоваће предавачи који поседују знања и вештине из области које се изучавају и који су запослени у Министарству унутрашњих послова.

19. НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ДРУГИХ ОБЛАСТИ РАЗВОЈНОГ ПЛАНА ШКОЛЕ КОЈЕ УТИЧУ НА ОБРАЗОВНО ВАСПИТНИ РАД

ОБЛАСТИ УНАПРЕЂЕЊА	НАЧИНИ ОСТВАРИВАЊА
Школа ће унапредити резултате завршног испита у складу са постављеним стандардима у континуитету	План мера за унапређење резултата
Школа ће унапредити квалитет наставе увођењем иновативних метода наставе, учење и оцењивање ученика	План мера за увођење иновативних метода
Школа ће јачати примену индивидуализације у настави	План мера за унапређење свих облика подршке
Пружити подршку ученицима којима је потребна додатна мотивација	План мера за унапређење свих облика подршке
Промовисати ученичка постигнућа и резултате рада наставника, укључивати се у разне пројекте	План мера превенције осипања ученика
Обезбедити сарадњу са свим институцијама које се баве децом	План сарадње са другим школама и установама
Бавити се стручним усавршавањем наставника и стицањем звања	План стручног усавршавања наставника и стицања звања и напредовања

19.1. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ МАРКЕТИНГА

Циљ овог програма је да школу и њене активности представи и приближи широј друштвеној средини. Сходно скромним материјалним могућностима за ову школску годину планиране су следеће акције и манифестације:

- издавање школског листа;
- издавање посебних одељенских листова;
- издавање школског Летописа;
- јавни наступи наших ученика у Дому културе;
- учешће на свим такмичењима под покровитељством Министарства просвете и спорта Републике Србије у стручних друштава;
- представљање школе у масмедијима и
- објављивање радова наших наставника у педагошкој периодици.

Као и до сада сви важнији догађаји биће забележени сачувани фото и видео записима који ће се по потреби представљати широј јавности.
Промовисање школе на веб сајту ***www.osbr.edu.rs***

20. ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Остваривање Школског програма ће се пратити кроз следеће облике рада:

Израда Школског програма, као и праћење реализације истог
Стручни актив за развој школског програма, Педагошки колегијум;
Анализа наставног плана и програма редовне, додатне, допунске наставе и слободних активности- на седницама одељенских већа и Наставничког већа;
Анализа успеха ученика- на седницама одељенских већа и Наставничког већа Анализа владања ученика, похвале, награде, васпитне, васпитно-дисциплинске мере – на седницама одељенских већа и Наставничког већа;
Анализа реализације појединих наставних предмета и осавремењавење наставног рада – на седницама стручних већа, на састанцима за тима за самовредновање;
Праћењем реализације свих облика васпитно – образовног рад-стручни сарадници директор Педагошки колегијум;
Праћење рада стручних органа-директор, Наставничко веће;
Праћење додатне педагошке подршке ученицима: Тим за инклузивно образовање; Презентацијама реализације Школског програма на састанцима Савета родитеља школе и Школског одбора